

اتاق تبریز

نشریه اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز
شماره ۲۴ - خرداد و تیر ۱۴۰۴

عقلانیت بحرانی فرصت تاریخی برای اصلاح

با آثار و گفتاری از:

یونس ژائله، صمد حسن زاده، علیرضا خامه ز، مسعود بناییان، جمشید بزرگر، قاسم خلیل نژاد قویدل، رضا جعفری، سیدباقر شریف زاده، مهدی امینی، سید یوسف حسینی، یونس اکبرپور پایدار، امید اسمعیل ظفر، رضا صدیقی، جعفر محرم پور، محمدباقر بهشتی، عباس بشیری، نادر خان زاده، محمدجعفر صالحی، ساسان نیک رقتار خیابانی، منصور حیدری، سانا شهابی، سهند شهبازی، فاطمه پورحسین، یاشار آقاجانی رفاه

لبنیات سوت ایچ تبریز

SUTICH DAIRY COMPANY

شماره ثبت شرکت: ۱۸۱-۳۸۱۲۸۶۱-۳

دیگس!

این پنیریه پیزه

www.toris.ir

تبریز - کیلومتر ۳۵ جاده آذرشهر
شهرک صنعتی شهید سلیمی
sutich.tabriz@gmail.com

۰۴۱-۳۴۳۲۹۱۵۱-۹

سخن مدیرمسئول

۲	در تنگنای جنگ و اقتصاد؛ لحظه‌ی تصمیم ایران
۳	سخن سردبیر آینده‌نگری اقتصادی؛ نقش اتاق بازرگانی در تاب‌آوری کسب‌وکارها
	پرونده: نظام مالیاتی و تولید
	یادداشت رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز؛
۵	اقتصاد ایران در شرایط بحران؛ ضرورت اصلاحات ساختاری و تقویت گردش نقدینگی
	یادداشت رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران؛
۸	جنگ اقتصادی، مسئولیت مالیاتی و فرصت تاریخی برای اصلاح
۱۰	گفتگو با علیرضا خامنه‌ز؛ رئیس اتاق بازرگانی بیرجند • مالیات باید به فرهنگ تبدیل شود، نه ابزار فشار
۱۳	«نظام مالیاتی و تولید» از نگاه هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز
۲۲	مسعود بناییان • اجرای استاندارد بین‌المللی حسابداری ۲۹ (IAS 29) در شرایط بحران
۲۴	جعفر محرم‌پور • نظام مالیاتی ایران؛ مانعی در مسیر رونق تولید
۲۶	عباس بشیری • اثرات نرخ مالیات بر تولید
۲۸	گفتگو با نادر خان‌زاده • بازتعریف نقش بانک‌ها؛ یک ضرورت راهبردی نه یک انتخاب
۳۳	سامان حاتم‌راد و مریم امینی • تورم مالیاتی در کمین تولید؛ وقتی سود موهومی، مالیات واقعی دارد
۳۶	مرکز شتاب تبریز • تورم جنگ و مالیات
۴۲	مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی تبریز • بحران‌ها، فرصتی بی‌بدیل برای اصلاح رویه‌ها
۴۷	محمدباقر بهشتی • ضرورت بازنگری و اصلاح سیاستگذاری‌ها در دوره‌ی پساجنگ تحمیلی ۱۲ روزه
۴۸	فاطمه پورحسین و آسیه دهقانی • چگونه جنگ و ایدئولوژی، اقتصاد را به قطعی می‌کشانند؟
۵۸	سید باقر شریف‌زاده • برنامه‌ریزی برای بازسازی اقتصادی پس از درگیری؛ مبانئ، الزامات و راهبردها
۶۰	منصور حیدری و سینا امین‌لو • طرح مارشال و امکان‌سنجی یک راهبرد نجات‌بخش برای اقتصاد ایران
۶۳	یاشار آقاجانی • اقتصاد اوکراین جنگ‌زده؛ اقتصادی آسیب‌دیده یا اقتصادی پایدار و روبه‌رشد؟
۶۷	یگانه رسولی • توسعه سریع اقتصادی کره‌جنوبی پیامدی از جنگ کره
۷۳	مرکز شتاب تبریز • برنامه تداوم کسب‌وکار (BCP) ابزاری راهبردی برای پایداری، تاب‌آوری و پاسخ به ...

گفتگو و یادداشت

۷۷	گفتگو با رضا صدیقی • تبریز، پیشانی تجارت ایران است
۸۰	محمدجعفر صالحی • نقش بسیج تجار در هم‌افزایی و حفظ انسجام جامعه تجار و فعالان اقتصادی استان

معرفی کتاب

۸۱	فاطمه پورحسین • ۶ عنوان کتاب در موضوع نظام مالیاتی، تولید و اقتصاد جنگ
----	--

گزارش نمایشگاه‌ها و رویدادهای مهم اتاق

۸۷	گزارشی از خشکی دریاچه ارومیه نتیجه ۷۰ سال سیاست اشتباه
۹۳	گزارش اختصاصی اتاق تبریز از سی‌امین نمایشگاه تخصصی صنعت ساختمان ایران- تبریز
۹۶	گزارش اختصاصی اتاق تبریز به مناسبت روز ملی فرش
۹۹	گزارش اختصاصی اتاق تبریز به مناسبت روز جهاد کشاورزی
۱۰۱	نشست تخصصی «نقش هوش حسی در کارآمدی فردی و سازمانی»
۱۰۵	بازدید اعضای کمیسیون اقتصادی مجلس از چندین واحد تولیدی استان آذربایجان شرقی
۱۱۱	گزارش اختصاصی اتاق تبریز به مناسبت روز ملی حمایت از تولید ملی و مبارزه با قاچاق کالا؛
۱۱۶	گزارش اقدامات اتاق تبریز در خصوص احداث نیروگاه‌های خورشیدی و انتقال آب ارس به تبریز
۱۱۸	گزارش اقدامات راهبردی اتاق بازرگانی تبریز در جریان جنگ ۱۲ روزه
۱۲۱	نقد و بررسی کتاب «حرف‌هایی با دخترم درباره اقتصاد» در اتاق تبریز

دریچه‌ای به جهان

۱۲۸	جمهوری هند
-----	------------

اقتصاد جهان

۱۳۳	تحلیل دوماهه تحقق پیش‌بینی‌های اقتصادی (خرداد و تیر ماه ۱۴۰۴)
-----	---

رویدادهای اتاق بازرگانی تبریز

۱۳۶	رویدادهای اتاق بازرگانی تبریز در خرداد و تیر ۱۴۰۴
۱۸۵	گزارش تصویری

عملکرد اتاق بازرگانی تبریز

۱۸۷	هیئت نمایندگان و هیئت رئیس
۱۸۸	بخش بین‌الملل
۱۸۹	شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی
۱۹۰	مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی تبریز
۱۹۱	واحد آموزش
۱۹۲	مرکز شتاب
۱۹۳	کمیسیون‌های مشورتی
۱۹۶	کارنه تیر - صدور کارت
۱۹۷	گواهی مبدأ - روابط عمومی
۱۹۸	گزارش عملیات اجرایی ساختمان جدید اتاق بازرگانی تبریز تا پایان تیرماه ۱۴۰۴
۱۹۹	گزارشی از اقدامات اتاق بازرگانی تبریز در حوزه مسئولیت اجتماعی خرداد و تیر ۱۴۰۴

بسم الله الرحمن الرحيم

اتاق تبریز

نشریه اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

شماره ۲۴ - خرداد و تیر ۱۴۰۴

صاحب امتیاز:

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

مدیرمسئول:

مسعود بناییان

سردبیر:

ساسان نیک‌رفتار خیابانی

همکاران:

ساناز شهابی، منصور حیدری، سهند شهپازی، علی ولی‌زاده فرد، الهام سلامی، فاطمه امیری، فاطمه پورحسین، شهرام صادق‌زاده، یگانه رسولی، طاه‌ها اعتمادی، افخم ابراهیمی

عکس:

بهزاد عزیزپور، مینا نوعی، پینار رحیمی، ریحانه رضایی و مهران نظرزاده

چندرسنه‌ای:

بهنام عابدی

طراحی و صفحه آرایی:

حمید کرمی‌غازانی

نشانی:

تبریز، خیابان ارتش شمالی، شماره ۶۵، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و

کشاورزی تبریز

تلفن:

۰۳۵۲۶۴۱۱۱ (۰۴۱)

تلفن سفارش آگهی:

۰۳۵۲۶۴۱۰۱ - ۰۳۵۲۶۴۱۱۳ (۰۴۱)

وب سایت: www.tzccim.ir

تلگرام: @tzccim

اینستاگرام: @tzccim

توضیحات مجله:

نشریه اتاق تبریز از تمامی صاحبان اندیشه، و قلم در حوزه‌های مربوطه مقاله می‌پذیرد. از ارسال‌کنندگان مطالب درخواست می‌شود شرح کوتاهی از مشخصات فردی، سوابق علمی و تحصیلی، سوابق اجرایی، تالیفات و ترجمه‌های خود را به همراه عکس به نشانی ایمیل news@tzccim.ir ارسال کنند.

آراء و نظرات چاپ شده در نشریه لزوماً بیانگر دیدگاه نشریه اتاق تبریز نیست. نشریه اتاق تبریز در ویرایش مطالب دریافتی آزاد است.

سخن مدیر مسئول

مسعود بنابیان

در تنگنای جنگ و اقتصاد؛ لحظه‌ی تصمیم ایران

تشدید اختلال در گردش پول و سرمایه در کشور است. به عبارت روشن‌تر، نه تنها بخش خصوصی به منابع دسترسی کافی ندارد، بلکه انگیزه‌ای برای سرمایه‌گذاری مجدد نیز مشاهده نمی‌شود. نظام بانکی، که باید رکن واسطه‌گری مالی باشد، خود به دلیل تکیه‌ی افراطی دولت بر منابع بانکی و رشد بی‌رویه‌ی پایه‌ی پولی، دچار خفگی اعتباری شده است. این در حالی است که بسیاری از راهکارهای پیش‌روی سیاست‌گذار، در صورت استفاده‌ی صحیح، می‌توانند به احیای بخشی از این چرخه کمک کنند: از مهار انتظارات تورمی گرفته تا سیاست‌های انقباضی هدفمند، ساماندهی تخصیص منابع بانکی و حتی طراحی سازوکارهای حمایتی مبتنی بر بازار. از سوی دیگر، شرایط بحرانی، فرصتی است برای بازتعریف نقش نهادهای اقتصادی در سیاست‌گذاری. امروز اتاق‌های بازرگانی تنها ناظر یا مطالبه‌گر نیستند؛ آن‌ها در خط مقدم طراحی راه حل قرار دارند. تجربه‌ی کشورهای گرفتار جنگ و بحران نشان داده که طراحی پروتکل‌های اجرایی مشارکتی بین دولت و بخش خصوصی، می‌تواند بسیاری از هزینه‌ها را تعدیل کرده و حتی افق‌های جدیدی برای بازسازی اقتصادی فراهم کند. در همین چارچوب، ضرورت دارد که سیاست‌های بخردانه و مقاومت‌سازی ساختارهای اقتصادی، نه با رویکرد کلی‌گویی یا توصیه‌های دانشگاهی، بلکه با تمرکز بر داده‌ها، مطالعات موردی و الگوبرداری دقیق از تجربیات داخلی و خارجی پیگیری شود. در این شماره، هدف آن نیست که صرفاً تصویری تاریک از وضعیت ارائه شود. بلکه، آنچه مدنظر است، باز کردن باب گفت‌وگویی جدید است: گفت‌وگویی که در آن، بحران به‌عنوان یک وضعیت گذرا تلقی نشود، بلکه به‌مثابه‌ی بستر اصلاح، بازسازی و حتی نوسازی نهادهای اقتصادی مورد توجه قرار گیرد. اگر پیش‌تر از "مقاومت اقتصادی" سخن گفته می‌شد، امروز وقت آن رسیده که از "عقلانیت بحرانی" حرف بزنیم؛ عقلانیتی که هم شرایط میدان را درک می‌کند، و هم راه‌حلهایی واقع‌گرا اما بلندپروازانه برای برون‌رفت از آن ارائه می‌دهد. بی‌تردید، این وضعیت آسان نیست. اقتصاد ایران در میانه‌ی طوفانی قرار دارد که از یک‌سو ناشی از تشدید تعارضات منطقه‌ای و بین‌المللی است و از سوی دیگر، نتیجه‌ی انباشت خطاهای ساختاری در داخل. اما همین وضعیت، زمینه‌ای فراهم کرده تا ضرورت اصلاحات، دیگر به تعویق نیفتد. زمان برای تصمیم‌های واقعی فرا رسیده؛ تصمیم‌هایی که شاید در کوتاه‌مدت پرهزینه باشند، اما در بلندمدت، نجات‌بخش خواهند بود.

اقتصاد ایران، این روزها بیش از هر زمان دیگری، در تقاطع پرخطر منازعات ژئوپلیتیکی و بحران‌های ساختاری گرفتار آمده است. آثار به‌جامانده از سال‌ها تحریم، سوءتدبیرهای انباشته، و ساختار معیوب مالی-پولی کشور، در کنار تحولات ناگهانی امنیتی و منطقه‌ای، یک فضای پرتلاطم و غیرقابل پیش‌بینی پدید آورده است. جنگ دوازده‌روزه‌ی میان ایران و رژیم اشغالگر قدس، اگرچه از منظر نظامی در مرزهای مشخصی رخ داد، اما پیامدهای اقتصادی آن فراتر از یک تقابل کوتاه‌مدت بود: لرزش در زنجیره‌های تأمین، تشدید نااطمینانی، اختلال در صادرات و واردات، و مهم‌تر از همه، ایجاد ذهنیت بحران در میان کشران اقتصادی. در چنین فضایی، پرسش اصلی این نیست که ایران در حال عبور از بحران است یا خیر؛ بلکه اینکه چگونه و با چه سازوکارهایی می‌توان در دل این بحران تصمیم‌سازی کرد؟ آیا می‌توان همچنان با ابزارهای کهنه و ساختارهای بروکراتیک ناکارآمد، اقتصاد را در این میدان مین هدایت کرد؟ یا وقت آن فرا رسیده که تصمیم‌های سخت، اما عقلانی، در دستور کار قرار گیرند؟

اتاق‌های بازرگانی، به‌عنوان نهادهای میانی بین دولت و بخش خصوصی، نه تنها شاهد عینی وضعیت جاری هستند بلکه نقش مهمی در شکل‌دهی به گفتمان اصلاح اقتصادی در شرایط بحرانی دارند. واقعیت این است که امروز مسئله صرفاً رکود نیست، تورم هم نیست، حتی کسری بودجه هم به‌تنهایی معضل اصلی نیست؛ آنچه اقتصاد ایران را شکننده کرده، "برهم‌خوردن عقلانیت در تصمیم‌گیری‌های کلان" است. این بی‌نظمی، تصمیم‌گیری را تابع ملاحظات لحظه‌ای، تعارض منافع و گاه حتی جوسازی‌های رسانه‌ای کرده است. در چنین شرایطی، تجمیع دانش، بازبینی ساختارها، و اصلاح رویه‌ها نه یک انتخاب، بلکه یک ضرورت فوری است. اگر به عقب بازگردیم، درمی‌یابیم که کشور در دهه‌های اخیر بارها با بحران مواجه شده است؛ اما آنچه بحران امروز را متفاوت می‌کند، هم‌زمانی فشرده‌ی چندین عامل ساختاری و بیرونی است: فشارهای تورمی بی‌سابقه، فرسایش ظرفیت‌های تولید، فرار سرمایه‌ی انسانی و مالی، و در عین حال، ورود ناگهانی شوک‌هایی نظیر جنگ و قطع ارتباطات تجاری. این ترکیب خطرناک، موجب شده که تصمیم‌های اقتصادی دیگر با نگاه میان‌مدت نیز کفایت نکنند. ما با پدیده‌ای مواجهیم که می‌توان آن را "اورزانس ساختاری" نامید؛ شرایطی که در آن، اقتصاد نیازمند مداخلاتی هدفمند، موقتی و در عین حال آینده‌نگر است. یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های بحران اخیر،

ساسان نیک‌فشار خیابانی

آینده‌نگری اقتصادی: نقش اتاق بازرگانی در تاب‌آوری سازی کسب‌وکارها

۱۳ مرحله طراحی شده، ابعادی چون شناسایی تهدیدات داخلی و خارجی (از قطعی اینترنت و آتش‌سوزی گرفته تا تحریم و بحران ارزی)، تدوین ساختار اضطراری تصمیم‌گیری، تحلیل پیامدهای بحران بر برند و بازار، زمان‌بندی بازبینی فعالیت‌ها، طراحی سناریوهای پاسخ و بازگشت، تعریف نقاط جایگزین برای عملیات و ایجاد خطوط ارتباطی اضطراری با ذی‌نفعان را پوشش می‌دهد.

این برنامه به بنگاه‌ها کمک می‌کند تا:

- ❖ آسیب‌پذیری خود را کاهش داده و با اختلالات کوچک از هم فرو نپاشند.
- ❖ خسارات ناشی از بحران را به حداقل رسانده و هزینه‌های توقف تولید را کاهش دهند.
- ❖ اعتماد مشتریان، تأمین‌کنندگان، نیروی انسانی و دولت را حفظ و تقویت کنند.
- ❖ مسیر بازگشت به شرایط عادی را سریع‌تر و هدفمندتر طی کنند.
- ❖ برای تمامی سطوح و بخش‌ها، نقش‌آفرینان کلیدی و مأموریت‌ها در مواجهه با بحران تعریف کنند.

آنچه BCP را صرفاً از یک ابزار مدیریتی به یک راهبرد اجتماعی و اقتصادی ارتقاء می‌بخشد، توجه هم‌زمان به مبانی فرهنگی-اجتماعی بقا و تاب‌آوری است. به بیان جامعه‌شناسی اقتصادی، راهبرد تاب‌آوری فقط به برنامه‌ریزی سازمانی محدود نیست و باید به ارزش‌ها، شبکه‌های اجتماعی و سرمایه‌های فرهنگی نیز تکیه کند. اتاق‌های بازرگانی وظیفه دارند در قالب برنامه‌های آموزشی، مشاوره و تسهیلگری، اجرای BCP را به فرهنگ سازمانی منطقه‌ای خود بدل کنند و به الگویی برای دیگر مناطق کشور تبدیل شوند.

در پایان باید بر این نکته تأکید کرد که شرایط خاص امروز، ما را ناچار به بازنگری در نگرش‌ها و سیاست‌های مدیریتی می‌سازد. برای داشتن جامعه‌ای مقاوم و اقتصادی تاب‌آور - اقتصادی که بتواند در تلاطم بحران‌ها پایداری خود را حفظ کند - لازم است زنجیره‌ی فرهنگ، برنامه‌ریزی راهبردی و همکاری نهادی را مستحکم کنیم. اجرای فراگیر BCP در صنایع آذربایجان شرقی می‌تواند سرآغاز حرکتی نو برای افزایش ضریب اطمینان و پایداری اقتصادی استان، حتی در دشوارترین شرایط، باشد. سرآغازی که ما را از تله‌ی حل مسئله به شیوه‌ی کوتاه‌مدت‌رها و به سمت یک افق بلندمدت و پایدار رهنمون سازد.

در دنیای امروز که پر از بی‌ثباتی‌های سیاسی، بحران‌های بین‌المللی، شوک‌های فناورانه و تهدیدات ناشی از بلایای طبیعی و انسانی است، دیگر هیچ نهادی نمی‌تواند بقای خود را فقط بر پایه‌ی مزیت رقابتی یا مدیریت سنتی بنا کند. پایداری اقتصادی و اجتماعی در گروی آن است که سازمان‌ها، صنایع و بنگاه‌های کشور، به‌ویژه در استان آذربایجان شرقی، برای مواجهه با بحران‌ها و شرایط اضطراری، راهبردهای عملی و روزآمد داشته باشند.

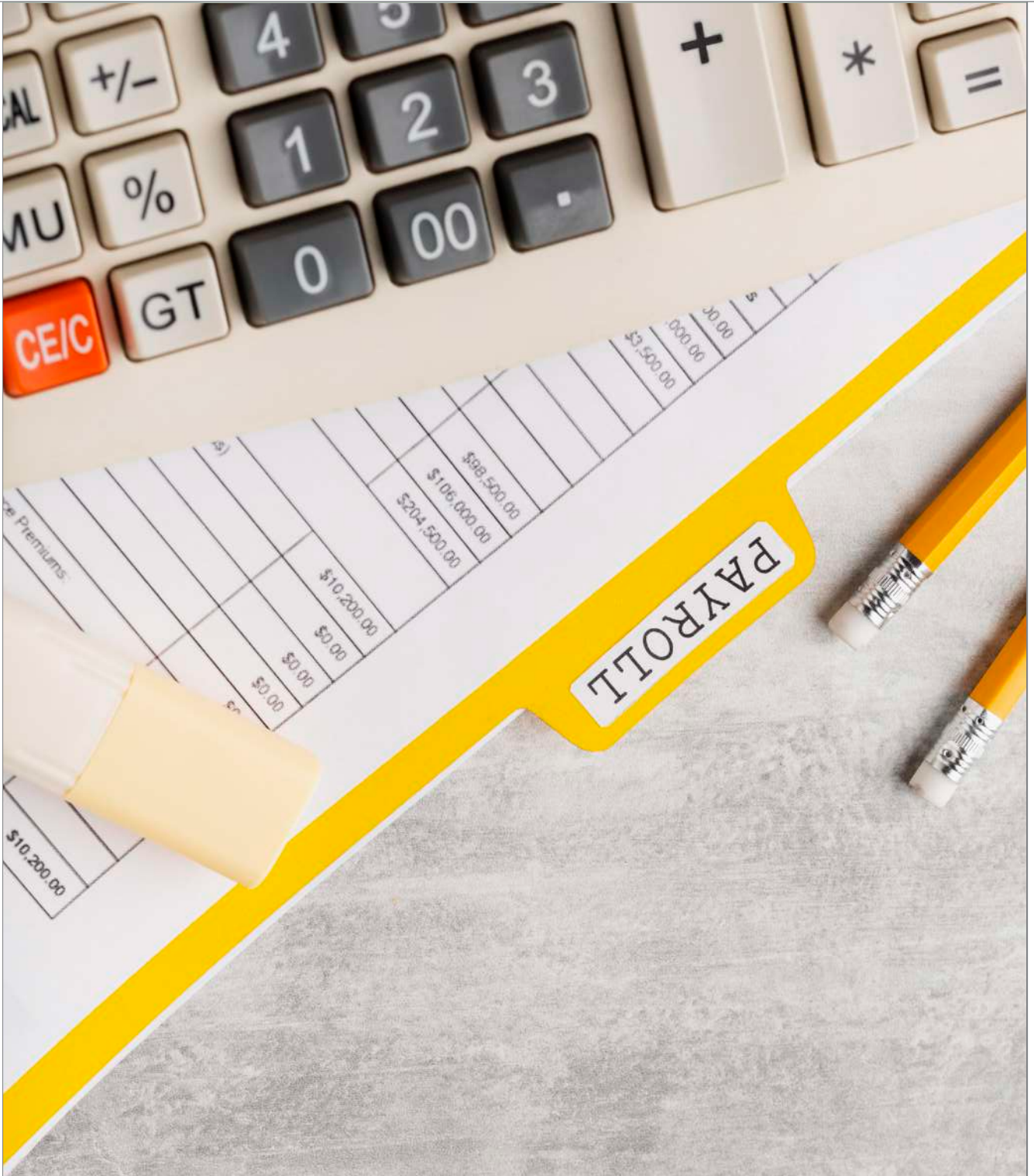
در این چارچوب، "برنامه‌تداوم کسب‌وکار (BCP)" نه یک انتخاب، بلکه یک ضرورت حیاتی است؛ ضرورتی که به مدد آن سازمان‌ها می‌توانند عملیات اساسی خود را در شرایط بحران حفظ کرده، زنجیره‌ی تأمین را پیوسته نگه دارند و مانع از کمبود کالاهای اساسی و اختلال در تولید شوند.

مفهوم تاب‌آوری اقتصادی، عمیقاً با مؤلفه‌های فرهنگی و اجتماعی پیوند خورده است. تاب‌آوری اقتصادی نه فقط ایستادگی در برابر شوک‌ها، بلکه تداوم حیات اجتماعی-اقتصادی جامعه و حفظ سرمایه‌ی اجتماعی است. اساساً در نگاه جامعه‌شناختی و فرهنگی، به مقوله‌ی تاب‌آوری و ایجاد پایداری در شرایط اضطرار و بحران توجه شده و بسیار فراتر و وسیع‌تر از نگاه صرف اقتصادی نگریسته می‌شود و در آن سعی می‌شود، اقتصاد در کلیت حیات اجتماعی و فرهنگی مورد ارزیابی قرار گیرد.

تجربه‌ی تاریخی آذربایجان شرقی نشان داده است که ویژگی‌هایی چون سخت‌کوشی، قناعت، همیاری، پرهیز از مصرف‌گرایی، تعهد به تولید داخلی و روحیه‌ی همکاری جمعی، زیربنای اصلی تداوم و توسعه‌ی اقتصاد منطقه بوده است.

ایجاد تاب‌آوری، نیازمند نهادینه‌سازی این ارزش‌ها و پیوند مستحکم میان اقتصاد و فرهنگ است؛ به‌ویژه در مواجهه با بحران‌های غیرمنتظره، ضرورت دارد که جامعه و فعالان اقتصادی با اتکاء بر این پشتوانه‌ی فرهنگی، مسیر تداوم را طی کنند.

در راستای تحقق این هدف، اتاق بازرگانی تبریز با بهره‌گیری از تجربیات بین‌المللی و بومی‌سازی دانش مدیریتی، اقدام به طراحی و انتشار قالب استاندارد برنامه‌ی تداوم کسب‌وکار برای بنگاه‌های استان کرده و این طرح را در یکصد و سی‌و‌هفتمین نشست شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی ارائه کرده است. این فرم کاربردی که در

نظام مالیاتی و تولید

یونس ژائله، رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز؛

اقتصاد ایران در شرایط بحران: ضرورت اصلاحات ساختاری و تقویت گردش نقدینگی

نظام اقتصادی کشور در برابر شوک‌ها آسیب‌پذیر است. تنها با بازطراحی سیاست‌های عمومی، تقویت هماهنگی میان نهادها، و آزادسازی نقدینگی از گلوگاه‌های اجرایی، می‌توان اقتصاد را از وضعیت رکود خارج کرد.

میزان اعتماد عمومی، حجم سرمایه‌گذاری و مصرف در اقتصاد است. در شرایطی که این شاخص کاهش یابد، به‌معنای حبس منابع نقدی، کندی در تبادل کالا و خدمات، و افت بازدهی سرمایه خواهد بود. با افزایش نقدینگی در اقتصاد و کاهش سرعت گردش پول، رکود توری در ایران تشدید خواهد شد. جنگ اخیر میان ایران و رژیم صهیونیستی به‌عنوان نمونه‌ای عینی از وضعیت اضطراری، به‌خوبی نشان داد که یک برنامه‌ی عملیاتی منعطف برای پویا نگه داشتن اقتصاد ایران نیاز است. در چنین شرایطی، تعامل و هماهنگی میان دولت و بخش خصوصی نه‌تنها یک انتخاب، بلکه ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است. اگر این هماهنگی به‌صورت سیستمی و هدفمند صورت گیرد، می‌تواند منجر به آزادسازی جریان نقدینگی، کاهش گلوگاه‌های اقتصادی، و تقویت انعطاف‌پذیری اقتصاد ملی در برابر بحران‌ها شود. بررسی‌های صورت گرفته از فعالان اقتصادی در استان

اقتصاد ایران در یکی از پرتنش‌ترین و پیچیده‌ترین مقاطع تاریخ خود قرار دارد. از یک‌سو تورم ساختاری، رکود فراگیر، کسری بودجه و چالش‌های مربوط به منابع ارزی کشور، و از سوی دیگر حوادث بیرونی مانند جنگ ۱۲ روزه، نشان داد که وضعیت فعلی اقتصاد نیاز به اصلاحات اساسی در سازوکارهای اقتصادی و سیاست‌گذاری دارد. در میان همه‌ی این چالش‌ها، یکی از شاخص‌های کمتر مورد توجه اما بسیار تعیین‌کننده، کاهش چشمگیر سرعت گردش پول در اقتصاد کشور است؛ پدیده‌ای که اگر به‌درستی مدیریت نشود، می‌تواند به انسداد کامل جریان نقدینگی و فلج شدن فعالیت‌های اقتصادی منجر شود.

سرعت گردش پول، بیان‌گر تعداد دفعاتی است که یک واحد پول در یک دوره‌ی زمانی معین برای خرید کالا و خدمات مورد استفاده قرار می‌گیرد. این شاخص به‌طور مستقیم منعکس‌کننده‌ی سطح پویایی اقتصادی،

جنگ اخیر میان
ایران و رژیم
صهیونیستی
به عنوان نمونه‌ای
عینی از وضعیت
اضطراری، به خوبی
نشان داد که یک
برنامه‌ی عملیاتی
منعطف برای پویا
نگه داشتن اقتصاد
ایران نیاز است. در
چنین شرایطی،
تعامل و هماهنگی
میان دولت و
بخش خصوصی
نه تنها یک انتخاب،
بلکه ضرورتی
اجتناب‌ناپذیر است.
اگر این هماهنگی
به صورت سیستمی
و هدفمند صورت
گیرد، می‌تواند
منجر به آزادسازی
جریان نقدینگی،
کاهش گلوگاه‌های
اقتصادی، و تقویت
انعطاف‌پذیری
اقتصاد ملی در برابر
بحران‌ها شود.

آذربایجان شرقی در بازه‌ی زمانی جنگ و یک
ماه بعد از جنگ نشان داد که بخش خصوصی
در حال حاضر با چالش‌های چندلایه‌ای مواجه
است که مستقیماً بر کاهش سرعت گردش
پول اثر می‌گذارند. از جمله مهم‌ترین این
چالش‌ها می‌توان به محدودیت در دسترسی
به منابع مالی، فشارهای مالیاتی شدید،
پیچیدگی فرآیندهای بازرگانی، محدودیت‌های
ارزی، ضعف در زیرساخت‌های حمل و نقل و
انرژی، و بروکراسی مزمن در حوزه‌ی صادرات
و واردات اشاره کرد. این عوامل نه تنها فعالیت
اقتصادی را کند کرده‌اند، بلکه باعث شده‌اند
منابع پولی در گلوگاه‌های متعددی گیر کنند و
از حرکت باز بمانند.

در حوزه‌ی مالی، فشارهای پیوسته از سوی
سازمان تأمین اجتماعی و نهادهای مالیاتی،
بنگاه‌ها را با چالش‌های جدی مواجه ساخته
است. در شرایط بحرانی مانند جنگ ۱۲ روزه،
بسیاری از واحدهای تولیدی مجبور به تعطیلی
یا کاهش فعالیت شدند و فروش و درآمد آنها
به شدت افت کرد. پرداخت هزینه‌های ثابت
بیمه و مالیات در چنین شرایطی، فشار مالی
مضاعفی بر تولیدکنندگان وارد کرد که توان
آنها را برای ادامه‌ی فعالیت کاهش داد. این
مسئله نه تنها موجب تشدید تورم شد، بلکه
رکود تولید را عمیق‌تر کرد. بنابراین، ضروری
است که سازمان تأمین اجتماعی و نهادهای
مالیاتی در دوران بحران، برنامه‌های منعطف و
حمایتی تدوین کنند که علاوه بر جلوگیری از
کاهش تولید، به تحریک و حفظ فعالیت‌های
تولیدی کمک کند. این برنامه‌ها می‌توانند
شامل تعلیق موقت پرداخت‌ها، تسهیل در
فرآیندهای اداری و ارائه‌ی مشوق‌های مالیاتی
برای بنگاه‌های فعال باشند تا جریان نقدینگی
در چرخه‌ی اقتصادی حفظ شود. در نظام
بانکی نیز ناکارآمدی‌های گسترده‌ای وجود
دارد. تمرکز منابع در اختیار دولت و شرکت‌های
شبه دولتی، سخت‌گیری در اعطای تسهیلات،
و نبود تنوع در ابزارهای تأمین مالی، موجب
شده است که بخش خصوصی نتواند به موقع
به منابع مالی دست یابد. این امر، منجر به
تأخیر در خرید مواد اولیه، انجام تعهدات مالی
و در نهایت توقف یا کند شدن فرآیند تولید
و عرضه شده است. توسعه‌ی بازار سرمایه،
گسترش صندوق‌های سرمایه‌گذاری منطقه‌ای،
و طراحی سیستم‌های تأمین مالی خرد، از
جمله راهکارهایی هستند که می‌توانند این
گره را باز کنند. در حوزه‌ی سیاست ارزی، نظام

چنددرختی و فرآیند پیچیده‌ی رفع تعهدات ارزی،
باعث کندی در واردات مواد اولیه و تجهیزات
و افزایش هزینه‌های سربار تولید شده‌اند.
علاوه بر آن، تخصیص غیرشفاف ارز و تغییرات
پی‌درپی در مقررات، فضای پیش‌بینی‌پذیری را
از فعالان اقتصادی سلب کرده و موجب انجماد
نقدینگی در زنجیره‌ی تولید و تجارت شده است.
سیاست‌گذاران باید در جهت روان‌سازی جریان
ارز، افزایش شفافیت، و طراحی نظامی بایات
و کارآمد گام بردارند. زیرساخت‌های حمل و نقل
و انرژی به عنوان پیشران‌های فیزیکی گردش
کالا و پول، در وضعیت نامناسبی قرار دارند.
ضعف زیرساخت‌های ریلی، جاده‌ای و بندری،
فرسودگی ناوگان حمل و نقل، قطعی‌های
مکرر برق، موجب افزایش هزینه‌های مبادله،
کاهش سرعت تحویل کالا، و در نتیجه افت
سرعت گردش پول شده‌اند. از سوی دیگر،
پیچیدگی و کندی در فرآیندهای بازرگانی و
گمرکی، به یکی از عوامل بازدارنده در تحرک
تجاری کشور تبدیل شده است. تأخیر در صدور
مجوزها، اختلال در سامانه‌های ثبت سفارش،
و کندی در ترخیص کالا، موجب افزایش
هزینه‌های انبارداری و کاهش مزیت رقابتی
بنگاه‌ها شده‌اند. این عوامل به صورت مستقیم
و غیرمستقیم بر سرعت گردش کالا و پول تأثیر
منفی گذاشته‌اند. ایجاد پنجره‌ی واحد تجاری،
ارتقاء سامانه‌های دیجیتال، و تفویض اختیار
به مدیران استانی از جمله اصلاحاتی است که
می‌تواند کارایی زنجیره‌های تجاری را بهبود
بخشد.

در واکنش به این وضعیت، اتاق بازرگانی
تبریز به عنوان حلقه‌ی واسط میان دولت
و بخش خصوصی، اقدام به تهیه و تدوین
پروتکل جامع اولیه کرده که هدف آن، تسهیل
فرآیندها، کاهش تأخیرها، و افزایش سرعت
گردش پول در تمامی زنجیره‌های اقتصادی
است. این پروتکل، صنایع را به سه سطح
اولویت تقسیم کرده است:

۱. صنایع حیاتی مانند غذا، دارو و تجهیزات
یزشکی که استمرار فعالیت آن‌ها برای
امنیت ملی حیاتی است.
 ۲. صنایع اشتغال‌زا و ارزآور مانند فولاد، نساجی،
و قطعه‌سازی که توان تحریک تقاضا و
ایجاد ارز را دارند.
 ۳. صنایع کم‌ریسک یا قابل تعویق که در
شرایط بحران می‌توان فعالیت آن‌ها را به
تعویق انداخت.
- این طبقه‌بندی به دولت کمک می‌کند تا

اتاق بازرگانی
تبریز با بهره‌گیری
از این اختیارات
تفویض شده به
مدیران استانی،
در صدد است
برنامه‌ای هدفمند
و عملیاتی را برای
رونق تولید و
مدیریت شرایط
بحرانی تدوین
و اجرا کند. این
برنامه با محوریت
تسهیل جریان
نقدینگی، حمایت
از بخش‌های
آسیب‌پذیر، تسریع
فرآیندهای مالی و
صادراتی، و بهبود
فضای کسب و کار
طراحی شده
است.

وضعیت رکود خارج کرد. این اصلاحات باید سیستمی، هدفمند و مشارکت‌محور باشند و با اعتمادسازی در جامعه همراه شوند. کلید خروج از وضعیت فعلی، در تسریع تصمیم‌گیری، هماهنگی میان‌نهادی، و روان‌سازی محیط فعالیت اقتصادی نهفته است. تنها در این صورت است که می‌توان اقتصاد ایران را از انجماد به تحرک، از رکود به رشد، و از بحران به ثبات سوق داد.

در شرایط بحران اقتصادی و به‌ویژه در مواقع اضطراری مانند جنگ، نقش مدیران استانی در مدیریت امور اقتصادی و حمایت از فعالان بخش خصوصی بسیار حیاتی و تعیین‌کننده است. این مدیران به عنوان نمایندگان عالی دولت در استان‌ها مسئول اتخاذ تصمیمات سریع، کارآمد و متناسب با شرایط ویژه هستند تا بتوانند از تشدید آسیب‌ها جلوگیری کرده و روند تولید و تجارت را تا حد امکان حفظ کنند. برای این منظور، به مدیران استانی اختیارات و وظایف مشخصی تفویض شده است تا بتوانند در حوزه‌هایی چون تسهیل در امور بانکی، تخصیص منابع مالی فوری، تسریع در پرداخت خسارت‌های بیمه‌ای، رفع موانع اداری و تسهیل روندهای تجاری، اقدامات مؤثر و به‌موقع انجام دهند. این تفویض اختیار به مدیران استانی، بستری فراهم می‌کند تا با انعطاف‌پذیری و سرعت عمل بیشتر، پاسخ مناسبی به شرایط اضطراری داده و حمایت‌های لازم از بنگاه‌های اقتصادی را به انجام رسانند.

اتاق بازرگانی تبریز با بهره‌گیری از این اختیارات تفویض شده به مدیران استانی، در صدد است برنامه‌ای هدفمند و عملیاتی را برای رونق تولید و مدیریت شرایط بحرانی تدوین و اجرا کند. این برنامه با محوریت تسهیل جریان نقدینگی، حمایت از بخش‌های آسیب‌پذیر، تسریع فرآیندهای مالی و صادراتی، و بهبود فضای کسب و کار طراحی شده است. این همکاری و هماهنگی نزدیک میان بخش خصوصی و دولتی، در قالب اجرای پروتکل جامع تدوین شده توسط اتاق بازرگانی تبریز، نقش کلیدی در افزایش سرعت گردش پول، کاهش موانع تولید و خروج اقتصاد استان از وضعیت رکود ایفا می‌کند. بدین ترتیب، با استفاده از ظرفیت‌های تفویض اختیار و همکاری مؤثر بین نهادهای دولتی و فعالان اقتصادی، می‌توان گامی مؤثر در جهت پایداری و رشد اقتصادی در شرایط بحرانی برداشت.

در تخصیص منابع مالی و ارزی، اولویت‌بندی مؤثر و کارآمدی انجام دهد. اتاق تبریز با استفاده از اختیارات تفویض شده به مدیران استانی، اقدامات مؤثری برای تسهیل در تمديد اقساط تسهیلات بانکی، تخصیص منابع مالی فوری، و تسریع در پرداخت خسارت‌های بیمه‌ای انجام داده است. این اقدامات، فضای تنفسی برای بنگاه‌ها ایجاد کرده و موجب افزایش گردش داخلی نقدینگی شده‌اند. همچنین در بخش خدمات، با حمایت از مشاغل آسیب‌پذیر، تمديد مهلت‌های مالی، و تقویت بیمه‌ی بیکاری، نقش مؤثری در حفظ تقاضای مصرفی ایفا شده است. در حوزه‌ی صادرات، شناسایی کالاهای دارای مزیت رقابتی، تسهیل فرآیندهای صادراتی، و تعامل نزدیک با ستاد اقتصادی استان، به حفظ جریان صادرات حتی در شرایط بحرانی کمک کرده‌اند. در این میان، بازگشت سریع ارز حاصل از صادرات و تقویت اعتماد صادرکنندگان، از عوامل کلیدی در تسریع گردش مالی بوده‌اند. بانک مرکزی باید با اتخاذ سیاست‌های پویا و تطبیقی، نقش فعال‌تری در افزایش سرعت گردش پول ایفا کند. این امر نه تنها از طریق تزریق هدفمند نقدینگی، بلکه از مسیر تسهیل دسترسی بنگاه‌ها به منابع مالی، تخصیص ارز ترجیحی برای کالاهای ضروری، و تمديد تعهدات ارزی میسر خواهد بود. وزارت امور اقتصاد و دارایی نیز باید نقش هماهنگ‌کننده را در میان گمرک، بانک مرکزی، و وزارت صمت ایفا کند تا از حبس کالا و نقدینگی در مبادی گمرکی جلوگیری شود. تعلیق الزام به شناسه‌ی کالا، کاهش بوروکراسی گمرکی، و تسریع ترانزیت از اقداماتی هستند که در شرایط اضطراری مانند جنگ اخیر، می‌توانند ضربه‌گیر مؤثری برای اقتصاد باشند. سازمان امور مالیاتی نیز باید رویکرد خود را از درآمد‌محور به احیاگر اقتصادی تغییر دهد. مشوق‌های مالیاتی برای پرداخت‌های زود هنگام، توقف موقت اجرای احکام در شرایط اضطرار، و ارائه‌ی برنامه‌های بازپرداخت منقطع، از جمله اقداماتی است که می‌تواند گردش پول را تسریع کند. در نهایت، آنچه در بحران‌هایی مانند جنگ ۱۲ روزه میان ایران و رژیم صهیونیستی روشن شد، این است که نظام اقتصادی کشور در برابر شوک‌ها آسیب‌پذیر است. تنها با بازطراحی سیاست‌های عمومی، تقویت هماهنگی میان نهادهای و آزادسازی نقدینگی از گلوگاه‌های اجرایی، می‌توان اقتصاد را از

صمد حسن زاده؛
رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران و عضو هیئت نمایندگان اتاق تبریز؛

جنگ اقتصادی، مسئولیت مالیاتی و فرصت تاریخی برای اصلاح

عمل کرده است. تجربه میدانی بسیاری از تولیدکنندگان و صادرکنندگان گواه آن است که مالیات‌های سنگین و غیرشفاف، انگیزه سرمایه‌گذاری را تضعیف کرده و حتی در مواردی باعث خروج سرمایه از چرخه تولید شده است. وقتی مالیات در زمره پرهزینه‌ترین مؤلفه‌های یک طرح اقتصادی قرار می‌گیرد و بعضاً از هزینه‌های مواد اولیه یا حمل‌ونقل نیز فراتر می‌رود، بدیهی است که تصمیم‌گیران اقتصادی به‌جای توسعه، درگیر بقا خواهند شد.

این در حالی است که در اقتصادهای توسعه‌یافته، نظام مالیاتی نه تنها بار اضافی بر دوش تولیدکننده نمی‌گذارد، بلکه خود عاملی برای شفاف‌سازی زنجیره‌های تأمین، کاهش

در سال‌های اخیر، اقتصاد ایران در میانه تلاطم‌های تحریم، جنگ و مخاطرات خارجی، تاب‌آوری خود را به آزمون گذاشته است. در این میان، بخش خصوصی کشور، به‌ویژه در جنگ تحمیلی اخیر نشان داد که علاوه بر ایفای نقش در تأمین نیازهای فوری کشور، توان هماهنگی و مسئولیت‌پذیری ملی را نیز دارد. اکنون وقت آن رسیده است که با نگاهی عمیق‌تر به الزامات حکمرانی اقتصادی نوین، نقش مالیات را نه به‌مثابه ابزاری برای تأمین کسری بودجه، بلکه به‌عنوان یکی از اهرم‌های اصلی توسعه، بازتعریف کنیم.

نظام مالیاتی موجود، بیش از آنکه مشوقی برای رشد تولید و صادرات باشد، به‌عنوان یکی از موانع جدی بر سر راه فعالان اقتصادی

اتاق بازرگانی صنایع معادن و کشاورزی ایران

فساد، عدالت اقتصادی و تشویق به گسترش فعالیت‌های مولد است. مالیات در کشورهای پیشرفته، معمولاً در انتهای زنجیره و از مصرف‌کننده نهایی دریافت می‌شود، نه در هر حلقه از تولید و توزیع؛ و مهم‌تر آنکه مودی مالیاتی، به‌جای متهم، شریکی در فرآیند توسعه محسوب می‌شود. امروز که کشور درگیر آثار تحریم و جنگ است، بهترین زمان برای اصلاح ساختارهای بنیادینی چون مالیات است. اصلاحی که باید با تغییر رویکرد از «مالیات‌ستانی به هر قیمت» به سمت «مالیات برای توسعه» آغاز شود. پیشنهاد مشخص آن است که مسیر ساده‌سازی و هدفمند کردن قوانین مالیاتی، کاهش سلیقه‌گرایی مأموران، استناد به اظهارنامه‌های واقعی و تدوین مقررات متناسب با ظرفیت هر بخش اقتصادی، به‌صورت فوری در دستور کار قرار گیرد.

از سوی دیگر، همان‌گونه که در نشست اخیر هیئت نمایندگان اتاق ایران مطرح شد، شکل‌گیری «ستاد تدبیر ویژه اقتصادی با محوریت شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی» می‌تواند بستر مناسبی برای تبدیل تهدیدهای اقتصادی

به فرصت باشد. این ستاد می‌تواند با مشارکت فعالان اقتصادی، سیاست‌هایی را تدوین کند که همزمان با تأمین نیازهای دولت، موتور محرکه تولید، صادرات و اشتغال کشور نیز تقویت شود.

در این مسیر، لازم است که نقش بخش خصوصی در سطح ملی و بین‌المللی نیز تقویت شود. بخش خصوصی می‌تواند به‌عنوان پیشانی مذاکرات اقتصادی منطقه‌ای و بین‌المللی وارد عمل شود و در گشایش درهای جدید تعاملات تجاری، سهم مؤثری ایفا کند. این حضور، نه تنها قدرت چانه‌زنی کشور را افزایش می‌دهد، بلکه اعتماد به نفس بنگاه‌های داخلی را نیز برای ورود به بازارهای جهانی ارتقا می‌بخشد.

در پایان باید اذعان داشت که اصلاحات اقتصادی، از جمله در حوزه مالیات، بدون جلب مشارکت واقعی بخش خصوصی، به نتیجه نخواهد رسید. اکنون که نشانه‌هایی از اراده برای تمرکززدایی و مردمی‌سازی اقتصاد در سطوح عالی کشور دیده می‌شود، زمان آن است که مالیات نیز از ابزاری برای فشار، به ابزاری برای پیشرفت تبدیل شود.

● ● ●
مالیات در
کشورهای
پیشرفته، معمولاً
در انتهای زنجیره
و از مصرف‌کننده
نهایی دریافت
می‌شود، نه
در هر حلقه از
تولید و توزیع؛ و
مهم‌تر آنکه مودی
مالیاتی، به‌جای
متهم، شریکی
در فرآیند توسعه
محسوب می‌شود.

گفتگوی نشریه اتاق تبریز با رئیس اتاق بازرگانی بیرجند؛

مالیات باید به فرهنگ تبدیل شود، نه ابزار فشار

گفتگو: ساسان نیک‌رفتار خیابانی

مالیات، به عنوان یکی از پایه‌های اصلی حکمرانی اقتصادی و ابزاری حیاتی برای تأمین مالی دولت‌ها، زمانی می‌تواند نقش واقعی خود را در توسعه، عمران و عدالت اقتصادی ایفا کند که با شفافیت، عدالت، کارآمدی و اعتماد عمومی همراه باشد. در کشوری مانند ایران که بخش عمده‌ای از درآمدهای دولت متکی به منابع ناپایدار نظیر نفت بوده است، اصلاح و تقویت نظام مالیاتی ضرورتی انکارناپذیر است. با این حال، نبود شفافیت، اعمال سلیقه، چندگانگی در تفسیر قوانین و فشارهای نامتناسب بر فعالان اقتصادی مولد، سبب شده تا مالیات به جای آنکه نماد مشارکت در آبادانی باشد، به مانعی بر سر راه تولید و سرمایه‌گذاری تبدیل شود.

در ادامه سلسله‌گفت‌وگوهای تخصصی نشریه اتاق تبریز با فعالان اقتصادی و رؤسای اتاق‌های بازرگانی سراسر کشور، این بار به سراغ علیرضا خامه‌زر، رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی بیرجند رفتیم تا دیدگاه‌های وی را درباره مسائل مالیاتی کشور، دغدغه‌های فعالان اقتصادی و الزامات اصلاح ساختار مالیاتی جویا شویم.

مالیات محاسبه و اخذ شود. اینکه سازمان امور مالیاتی چند سال آینده حق دارد دفاتر و مستندات را رسیدگی کرده و نسبت به مالیات تا ۶ سال قبل اقدام کند، در هیچ جای دنیا سابقه ندارد. مالیات باید به سال مالی جاری و نهایتاً یک سال بعد وضع شود، نه اینکه تا ۵-۶ سال بعد، سازمان امور مالیاتی این حق را به خود بدهد که هر نوع مالیات یا متمم به مؤدیان تحمیل کند.

آیا نظام فعلی مالیات ستانی باعث شده در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی‌تان تغییراتی بدهید یا از برخی فرصت‌ها صرف‌نظر کنید؟ می‌توانید یک نمونه واقعی از اثرگذاری مستقیم یا غیرمستقیم مالیات بر تصمیم‌های تولیدی یا سرمایه‌گذاری‌تان را توضیح دهید؟

بله، کاملاً. عدم شفافیت قوانین مالیاتی، تفسیر به رأی مصوبات توسط کارشناسان امور مالیاتی، و همچنین اعمال چندگانه‌ی قوانین در استان‌های مختلف و سخت‌گیری‌های مالیاتی به‌خصوص در محل کسب‌وکارها باعث می‌شود که رغبتی به فعالیت نداشته باشیم. به‌عنوان نمونه، جهت خرید یا صادرات یک کالا، می‌بایست ۱۰ درصد ارزش افزوده به شرکت تولیدی را پرداخت کنیم. پس از صادرات و مراجعه به سازمان برای استرداد ارزش افزوده، با این پاسخ مواجه شدیم که کالاهای نیمه‌خام معدنی - البته به تفسیر کارشناسان مربوطه - مشمول استرداد ارزش افزوده نمی‌شوند و حتی به صادرات آن‌ها مالیات تعلق می‌گیرد. بین کارشناسان حوزه‌های مختلف مالیاتی نیز اختلاف نظر وجود دارد و ما نیز به دلیل نگرانی از مشکلات مالیاتی در آینده، قید صادرات این محصولات را زده‌ایم. زیرا نمی‌توان در معامله و صادرات کالا و سود صادرات، عددی قطعی به نام مالیات را محاسبه و در معامله لحاظ کرد. در این مورد نیز پیش از صادرات، هیچ‌گونه مشاوره مؤثری توسط مسئولین مالیاتی صورت نمی‌گیرد. بنابراین با فرض اینکه در آینده معادل آنچه در صادرات کالا سود کرده‌ایم یا حتی بیشتر از آن باید مالیات پرداخت کنیم، به دلیل عدم شفافیت مالیاتی و به‌خصوص ترس از آینده، این مسائل مانع کسب‌وکارها می‌شود.

به عنوان یک فعال اقتصادی نظام مالیاتی ایران را در تعامل با فعالیت‌های تولیدی چگونه ارزیابی می‌کنید؟ آیا مالیات ستانی در کشور به تولیدکننده فشار می‌آورد یا از او حمایت می‌کند؟

مالیات در نوع خود به‌عنوان حقوق دولت و مظهر مشارکت فعالان اقتصادی در سازندگی و عمران کشور، از اهمیت بالایی برخوردار است. به شرط آنکه مالیات‌دهنده به این اطمینان و باور رسیده باشد که با پرداخت بخشی از درآمد خود طبق اصول و قوانین به‌عنوان مالیات، سهمی در آبادانی و عمران کشور داشته و نتیجه پرداخت مالیات را عیناً مشاهده و لمس نماید. این امر نیازمند فرهنگ‌سازی مالیاتی است. بنابراین، چنانچه مالیات بر اساس ضوابط مساوی از فعالان اقتصادی و مردم اخذ گردد و سطح و مقدار آن به تولید و اقتصاد فشار وارد نکند و به عبارتی عادلانه باشد، می‌توان ادعا کرد که مالیات ستانی مانع کسب‌وکار نیست. در کشور ما متأسفانه قوانین مالیاتی شفاف نیستند و مؤدیان مالیاتی احساس می‌کنند که دلیل اعمال سلیقه شخصی مسئولین مالیاتی و از طرفی عدم مساوات در اخذ مالیات، درگیر تبعیض در پرداخت مالیات هستند. همچنین قوانین و بخشنامه‌های مالیاتی توسط کارشناسان و رسیدگی‌کنندگان تفسیر به رأی می‌شود و فعالان اقتصادی با مقایسه استان‌ها و شهرها و نحوه اعمال مصوبات، از پرداخت مالیات به نرخ‌های مختلف ناراضی هستند.

از نظر شما مهمترین اصلاحاتی که نظام مالیاتی ایران باید برای کاهش هزینه تولید و افزایش انگیزه سرمایه‌گذاری بخش خصوصی انجام دهد چیست؟ اگر شما مشاور مالیاتی دولت بودید، اولین پیشنهادتان چه بود؟

مهم‌ترین اصلاحات مورد نیاز مالیاتی ایران آن است که قوانین به‌روز شده و سامانه‌های مالیاتی کارآمد، متناسب با پیشرفت جامعه، نیز پیشرفت کرده باشند. کارآمدی نظام مالیاتی می‌تواند به بهبود عملکرد و تعامل بیشتر مؤدیان با سازمان امور مالیاتی منجر شود. ضمناً باید با انجام هر فعالیت اقتصادی یا هر تراکنش مالی در حساب مؤدیان، به‌لحظه

عدم شفافیت قوانین مالیاتی، تفسیر به رأی مصوبات توسط کارشناسان امور مالیاتی، و همچنین اعمال چندگانه‌ی قوانین در استان‌های مختلف و سخت‌گیری‌های مالیاتی به‌خصوص در محل کسب‌وکارها باعث می‌شود که رغبتی به فعالیت نداشته باشیم.

◀ اگر یک نظام مالیاتی، کارآمد شفاف و رقابتی - شبیه آنچه در کشورهای صنعتی دیده می‌شود - در ایران پیاده شود، چه تأثیری بر قیمت تمام شده سودآوری و سطح تولید بنگاه‌های بخش خصوصی خواهد داشت؟

اگر نظام مالیاتی کارآمد و شفاف پیاده‌سازی شود و مردم و مؤدیان به مالیات به‌عنوان راهی برای مشارکت در آبادانی نگاه کنند و فرهنگ‌سازی لازم صورت گیرد، و سطح مالیات متناسب با شرایط اقتصادی و تورم موجود و سایر مؤلفه‌های اقتصادی باشد، و در محاسبه مالیات تمامی عوامل مؤثر بر کسب‌وکارها به‌ویژه مشکلات بانکی و نقدینگی، عدم ثبات قیمت مواد اولیه و کالاهای، حامل‌های انرژی و هزینه‌های حمل‌ونقل، نرخ ارز در صادرات و واردات، تعطیلی واحدها به دلیل ناترازی انرژی، مسائل سیاسی و جنگ، عدم حمایت دولت در صادرات، تولید و بازاریابی و به‌ویژه عوامل خارج از دید در نظر گرفته شود و عادلانه باشد، قطعاً در سودآوری و سطح تولید بنگاه‌ها تأثیر مثبت خواهد گذاشت. ولی اکنون مشاهده می‌شود بدون در نظر گرفتن موانع تولید و تورم و مشکلات نقدینگی واحدها و حتی زیان شرکت‌ها، سازمان امور مالیاتی به‌عنوان یک تکلیف از مؤدیان مالیات طلب می‌کند. به‌عبارتی، مالیات و مالیات‌ستانی راهی برای پرکردن خزانه دولت و تأمین هزینه‌های

امروزه فرار مالیاتی برای رانت‌خواران و دلالان و کسب‌وکارهای زیرزمینی به امری طبیعی تبدیل شده و فشار ناشی از این مسائل متوجه فعالان اقتصادی خوشنام و باسابقه شده و باعث بی‌انگیزگی آن‌ها می‌شود. صاحبان مشاغل تولیدی زیر فشارهای مالیاتی و دیگر مشکلات، مجبور به ترک کسب‌وکار یا سوق دادن فعالیت خود به سمت دلالی و واسطه‌گری می‌شوند، و این یعنی فاجعه تمام‌عیار برای کشور. امیدواریم مسئولین فکری اساسی برای اقتصاد بیمار کشور بکنند.

دولت بزرگ و فربه و ناکارآمد شده است. یا آنکه بدون در نظر گرفتن شرایط استان‌ها - به‌ویژه استان‌های محروم - از طرف دولت به سازمان‌های امور مالیاتی استان‌ها تکلیف می‌شود که می‌بایست عددی را به‌عنوان مالیات اخذ کنند و این عدد هر سال رو به افزایش است؛ حال آنکه در فضای کسب‌وکار استان‌ها تغییر مثبتی مشاهده نمی‌شود و این یعنی عدم شفافیت، باعث می‌شود که مردم و مالیات‌دهندگان به این باور برسند که باید فقط مالیات پرداخت کنند، حتی اگر سود نکرده باشند.

در پایان، مالیات باید به فرهنگ تبدیل شود نه وظیفه برای مردم و مؤدیان. سازمان‌های امور مالیاتی باید در تعامل شفاف با مؤدیان و قبول اظهار آن‌ها، یا به‌عبارتی خوداظهاری، اطمینان را بین مردم به وجود آورند. امروزه فرار مالیاتی برای رانت‌خواران و دلالان و کسب‌وکارهای زیرزمینی به امری طبیعی تبدیل شده و فشار ناشی از این مسائل متوجه فعالان اقتصادی خوشنام و باسابقه شده و باعث بی‌انگیزگی آن‌ها می‌شود. صاحبان مشاغل تولیدی زیر فشارهای مالیاتی و دیگر مشکلات، مجبور به ترک کسب‌وکار یا سوق دادن فعالیت خود به سمت دلالی و واسطه‌گری می‌شوند، و این یعنی فاجعه تمام‌عیار برای کشور. امیدواریم مسئولین فکری اساسی برای اقتصاد بیمار کشور بکنند.

«نظام مالیاتی و تولید» از نگاه هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز

مالیات باید عادلانه اخذ شود

جمشید بزرگر؛

نایب رئیس اتاق بازرگانی تبریز

تأمین داخلی، آنگاه این چرخه نفتها به پایداری اقتصادی می‌انجامد، بلکه اعتماد متقابل میان دولت و بخش خصوصی نیز تقویت می‌شود. باید این اصل را پذیرفت که بهترین نوع هزینه‌کرد مالیات، آن است که زمینه‌ی ایجاد ارزش افزوده، اشتغال پایدار، افزایش بهره‌وری و کاهش هزینه‌های ملی را فراهم کند. هر ریالی که برای تقویت محیط کسب‌وکار هزینه می‌شود، می‌تواند چندین برابر آن را به اقتصاد بازگرداند.

مالیات باید عادلانه اخذ شود. دولت نباید از جیب مردم هزینه‌های غیرضروری را تأمین کند، بلکه باید منابع مالیاتی را در مسیر تقویت بنیان‌های اقتصادی، حمایت از تولید و تأمین نیازهای زیربنایی کشور هدایت کند. در شرایط حساس و بحرانی، به‌ویژه در دوره‌هایی که بسیاری از بنگاه‌های کوچک و متوسط تحت فشار شدید قرار دارند، لازم است در نحوه‌ی اخذ مالیات از شرکت‌های ضعیف بازنگری شود تا بتوانند به بقای خود ادامه دهند و ظرفیت اشتغال و تولید را حفظ کنند.

بازنگری در سیاست‌های مالیاتی کشور، در جهت تقویت شفافیت، ارتقای عدالت مالیاتی و هدفمند کردن هزینه‌کرد درآمدهای مالیاتی در مسیر توسعه اقتصادی، ضرورتی فوری است. در نهایت، توسعه‌ی ملی بدون رشد بخش خصوصی و حفظ انگیزه‌ی تولیدکنندگان و سرمایه‌گذاران ممکن نیست.

در ادبیات توسعه، مالیات ابزاری مشروع و ضروری برای تأمین منابع عمومی و حمایت از رفاه اجتماعی، امنیت، آموزش، بهداشت و زیرساخت‌های کشور تلقی می‌شود. اما آنچه سرنوشت مالیات را در هر جامعه‌ای تعیین می‌کند، نه صرفاً میزان وصول آن، بلکه نحوه‌ی هزینه‌کرد و نوع نگاه به مؤدیان مالیاتی است؛ به‌ویژه بخش خصوصی که بار اصلی تولید و اشتغال کشور را به دوش می‌کشد.

در شرایطی که اقتصاد ایران با چالش‌های متعددی همچون تحریم، نوسانات ارزی، تورم بالا و کاهش ظرفیت تولید مواجه است، رعایت حال فعالان اقتصادی در فرآیند اخذ مالیات ضرورتی حیاتی است. مالیات زمانی می‌تواند به رشد و ثبات منجر شود که بر مبنای ظرفیت واقعی، بر پایه‌ی تعامل و با درک شرایط دشوار اقتصادی اخذ شود. فشار مالیاتی بیش از توان، نه تنها موجب تضعیف بنگاه‌ها و تعطیلی کسب‌وکارها می‌شود، بلکه انگیزه‌ی فرار مالیاتی و خروج سرمایه را نیز تقویت می‌کند.

از سوی دیگر، عدالت مالیاتی تنها در دریافت مالیات خلاصه نمی‌شود، بلکه به نحوه‌ی تخصیص و مصرف آن نیز وابسته است. اگر مالیاتی که از بخش خصوصی دریافت می‌شود، صرف توسعه‌ی همان بخش شود؛ یعنی گسترش زیرساخت‌ها، اصلاح قوانین مزاحم، ایجاد دسترسی به منابع مالی، توسعه‌ی آموزش نیروی انسانی، حمایت از صادرات، و تقویت زنجیره‌ی

رعایت اصل «انصاف» و «انعطاف» در اخذ مالیات

قاسم خلیل نژاد قویدل؛
عضو هیئت رئیسه اتاق بازرگانی تبریز

مالیات، به عنوان یکی از مهم ترین ابزارهای تأمین منابع مالی دولت ها، نقش بنیادینی در توسعه ی زیرساخت ها، رفاه عمومی، عدالت اجتماعی و پایداری مالی کشور دارد. هیچ اقتصاد پایداری، بدون یک نظام مالیاتی کارآمد، منصفانه و هدفمند نمی تواند به شکوفایی برسد. از این منظر، پرداخت مالیات وظیفه ای ملی و مدنی برای آحاد جامعه، به ویژه فعالان اقتصادی است. اما نمی توان از واقعیت های ملموس اقتصادی کشور در شرایط کنونی چشم پوشی کرد. در دوره ای به سر می بریم که اقتصاد ایران با انواع ناترازی ها، تورم مزمن، تحریم های بین المللی، بی ثباتی در سیاست های کلان و کاهش قدرت خرید مواجه است. بسیاری از واحدهای تولیدی، تجاری و خدماتی درگیر بقا هستند، نه توسعه. در چنین شرایطی، رویکرد خشک، غیر منعطف و بعضاً فشاری در اخذ مالیات، نه تنها به افزایش درآمدهای دولت منجر نمی شود، بلکه به رکود فعالیت ها، تعطیلی بنگاه ها، فرار سرمایه و در نهایت گسترش فرار مالیاتی دامن می زند.

امروز بیش از هر زمان دیگری، نظام مالیاتی کشور نیازمند «بازنگری در نگاه» است؛ نگاهی که در کنار ضرورت وصول درآمدهای مالیاتی، به واقعیات اقتصاد کشور و ظرفیت های محدود بخش خصوصی نیز توجه داشته باشد. اگر قرار

است چرخ اقتصاد بچرخد، اگر قرار است اشتغال ایجاد شود و اگر هدف، توسعه و کاهش وابستگی به نفت است، باید در اخذ مالیات، اصل «انصاف» و «انعطاف» را مبنا قرار داد.

تسامح هوشمندانه در اخذ مالیات به معنای چشم پوشی از حقوق دولت نیست، بلکه به معنای اعتماد به فعالان اقتصادی و ایجاد فضای مناسب برای تداوم فعالیت و سرمایه گذاری است. باید میان فرار مالیاتی و ناتوانی از پرداخت در شرایط بحران تفاوت قائل شد. اجرای دقیق و منصفانه ماده ۲۳۸ قانون مالیات های مستقیم، پرهیز از ارزیابی های سلیقه ای، ارتقای شفافیت، و گسترش گفت و گوی مالیاتی میان دولت و بخش خصوصی، می تواند راه را برای بهبود این وضعیت هموار کند.

اتاق بازرگانی تبریز همواره در کنار فعالان اقتصادی و در تعامل با نهادهای دولتی، بر ضرورت اصلاح سازوکارهای مالیاتی، ایجاد فضای رقابتی سالم، و حفظ سرمایه های ملی تأکید داشته است. امید است در سایه تعامل و درک مشترک از شرایط، شاهد شکل گیری یک نظام مالیاتی پویا، عادلانه و توسعه محور باشیم؛ نظامی که هم درآمد پایدار برای دولت فراهم کند، و هم انگیزه و توان ادامه ی فعالیت را برای بخش خصوصی حفظ کند.

لزوم بازتعریف رابطه ی نظام مالیاتی با بخش تولید

رضا جعفری؛
عضو هیئت رئیسه اتاق بازرگانی تبریز

نظام مالیاتی کشور، آن گونه که امروز در عمل پیاده می شود، نه تنها نقشی در حمایت از تولید ندارد، بلکه در بسیاری از موارد به مانعی جدی در مسیر فعالیت های مولد تبدیل شده است. در حالی که انتظار می رود مالیات ابزاری برای تأمین منابع پایدار توسعه و توزیع عادلانه هزینه های عمومی باشد، ساختار اجرایی و نظارتی آن در ایران به گونه ای است که بخش های شفاف و رسمی اقتصاد - به ویژه تولیدکنندگان و فعالان بخش خصوصی - تحت فشار مضاعف قرار گرفته اند.

فعالان اقتصادی ای که با دفاتر رسمی، حساب های بانکی شفاف و ثبت دقیق تراکنش ها فعالیت می کنند، بیشترین بار مالیاتی را به دوش می کشند؛ در حالی که نظام مالیاتی کشور، به عنوان بخش بزرگی از اقتصاد، آن گونه که امروز در عمل پیاده می شود، نه تنها نقشی در حمایت از تولید ندارد، بلکه در بسیاری از موارد به مانعی جدی در مسیر فعالیت های مولد تبدیل شده است. در حالی که انتظار می رود مالیات ابزاری برای تأمین منابع پایدار توسعه و توزیع عادلانه ی هزینه های عمومی باشد، ساختار

اجرایی و نظارتی آن در ایران به گونه ای است که بخش های شفاف و رسمی اقتصاد - به ویژه تولیدکنندگان و فعالان بخش خصوصی - تحت فشار مضاعف قرار گرفته اند.

فعالان اقتصادی ای که با دفاتر رسمی، حساب های بانکی شفاف و ثبت دقیق تراکنش ها فعالیت می کنند، بیشترین بار مالیاتی را به دوش می کشند؛ در حالی که بخش بزرگی از اقتصاد، به ویژه فعالیت های غیررسمی، همچنان خارج از دایره مالیاتستانی باقی مانده اند. این وضعیت ناعادلانه نه تنها به تضعیف انگیزه ی سرمایه گذاری در تولید انجامیده، بلکه اعتماد عمومی به عدالت مالیاتی را نیز به طور چشم گیری کاهش داده است.

یکی از دلایل اصلی این وضعیت، عدم اجرای کامل و فراگیر قوانین موجود است. به عنوان نمونه، قانون پایانه های فروشگاهی که می تواند شفافیت مالیاتی را در سراسر زنجیره ی اقتصادی ایجاد کند، تنها به طور ناقص اجرا شده است. بسیاری از بخش های نظام مالیاتی کشور، از جمله زیرساخت های اطلاعاتی، تعامل نهادی و توانمندسازی منابع انسانی، هنوز در سطحی ابتدایی باقی مانده اند.

در کشورهای توسعه یافته، اگرچه نظام مالیاتی سخت گیرانه است، اما همه ی فعالان اقتصادی را بدون تبعیض در بر می گیرد و از شفافیت، عدالت و پاسخگویی برخوردار است. فعال اقتصادی می داند مالیات پرداختی اش در کدام حوزه؛ بهداشت، آموزش، زیرساخت، خدمات عمومی و... مصرف می شود. همین شفافیت در هزینه کرد، میل به پرداخت داوطلبانه ی مالیات را افزایش می دهد و رابطه ای مبتنی بر اعتماد میان دولت و مالیات پرداز ایجاد می کند.

در نقطه ی مقابل، در کشور ما، چنین شفافیتی وجود ندارد. به عنوان نمونه، در شهرک های صنعتی، شاهد وضعیتی ناگوار هستیم. کارخانه ها با وجود پرداخت مالیات های سنگین، بازتابی از آن در محیط فعالیت خود نمی بینند. زیرساخت هایی مانند جاده، فضای سبز، خدمات شهری و امکانات دیگر همچنان فرسوده، ناکافی یا اساساً غایب اند. شهرداری ها نیز در ارائه خدمات در این مناطق کم کاری می کنند. این بی توجهی به هزینه کرد مالیات اخذ شده توسط واحدهای تولیدی مستقر در شهرک های صنعتی در خود شهرک ها، یکی از عوامل اصلی بی اعتمادی به نظام مالیاتی است.

مسئله ی دیگر، عدم انعطاف پذیری نظام

مالیاتی در کشور است، به طوریکه در شرایط بحرانی، نظیر جنگ ۱۲ روزه اخیر در منطقه، نیز انعطاف پذیری لازم در نظام مالیاتی مشاهده نشد. در حالی که بسیاری از کارخانه ها برای تأمین نیاز داخلی، ارزآوری و حفظ اشتغال تلاش می کردند، به جای حمایت، پیامک های تهدیدآمیز درباره ی مسدود شدن حساب ها بابت مالیات های موقه برایشان ارسال شد. گویی هنوز برخی مدیران مالیاتی، به جای آن که تولیدکننده را شریک توسعه ببینند، او را به چشم «گاو شیرده» می نگرند.

برای اصلاح این وضعیت و بازتعریف نظام مالیاتی در راستای توسعه محور شدن آن، پیشنهاد می شود:

۱. اجرای کامل و بی تبعیض نظام جامع مالیاتی، به گونه ای که گردش مالی همه فعالان اقتصادی، از رسمی ترین شرکت ها تا کوچک ترین کسب و کارهای غیررسمی، رصد و ارزیابی شود. تمرکز انحصاری بر بخش های شفاف، نشانه ی ضعف نظام مالیاتی است نه قدرت آن.

۲. ایجاد واحد روابط عمومی قدرتمند و پاسخگو در سازمان امور مالیاتی با هدف ارائه ی گزارش شفاف از نحوه ی هزینه کرد درآمدهای مالیاتی به مردم. چنین شفاف سازی ای شرط ضروری برای افزایش مقبولیت اجتماعی نظام مالیاتی است.

۳. بازنگری در نگاه سخت گیرانه به توسعه ی صنعتی در شرایط تحریمی. تولیدکنندگانی که ناچار به واردات غیررسمی تجهیزات و ماشین آلات هستند، نباید به دلیل عدم ثبت محل خرید در اسناد رسمی، از معافیت های قانونی محروم شوند. این محدودیت، مانعی بزرگ در مسیر نوسازی و توسعه ی صنعتی است.

در نهایت، در شرایطی که کشور با فشارهای بین المللی، محدودیت منابع و بحران های اقتصادی مواجه است، بازتعریف نظام مالیاتی با رویکردی حمایتی، هوشمند و پاسخگو بیش از هر زمان دیگری ضروری است. مالیات باید ابزاری برای توسعه و تقویت زیرساخت های کشور باشد، نه مانعی بر سر راه تولید. شفافیت، عدالت و انعطاف پذیری، سه ستون اصلی اصلاح این نظام اند؛ ستون هایی که امروز بیش از هر زمان دیگری جای خالی شان احساس می شود.

«سوداگران بدون مالیات، تولیدکنندگان بدون تسهیلات؛ آسیب‌شناسی یک چرخه معیوب»

سید باقر شریف‌زاده

رئیس شورای راهبردی مرکز پژوهش‌های

اتاق بازرگانی تبریز

در شرایط کنونی اقتصاد ایران که با تورم مزمن، رکود تولید و رشد روزافزون بخش غیررسمی مواجه است، نظام مالیاتی و نحوه تخصیص تسهیلات بانکی نقش مهمی در جهت‌دهی به فعالیت‌های اقتصادی دارد. اما شواهد نشان می‌دهد ساختار موجود نه تنها به حمایت از تولید نپرداخته، بلکه عملاً فشار بیشتری بر تولیدکنندگان واقعی وارد کرده و زمینه تشویق فعالیت‌های غیرمولد و غیرشفاف را فراهم کرده است. یکی از اشکالات اساسی در مالیات‌ستانی کشور، اتکا به شاخص‌های اسمی درآمد و سود به عنوان مبنای محاسبه مالیات است. در شرایط تورمی، درآمد و سود اسمی بنگاه‌ها به‌طور طبیعی افزایش می‌یابد، در حالی که قدرت خرید و سود واقعی آن‌ها لزوماً به همان میزان رشد نمی‌کند. با این حال، نظام مالیاتی بدون در نظر گرفتن تأثیر تورم، مالیات را بر مبنای ارقام اسمی محاسبه می‌کند که در نتیجه آن، فشار مالیاتی واقعی بر تولیدکنندگان افزایش می‌یابد. این وضعیت باعث بالا رفتن هزینه تمام‌شده تولید و تضعیف توان رقابتی بنگاه‌ها شده است. در چنین فضایی، تولیدکنندگان که فعالیت‌هایشان شفاف و قابل ردیابی است، ناچارند مالیات بر عملکرد، مالیات بر ارزش افزوده، عوارض، بیمه و سایر تعهدات قانونی را به‌طور کامل پرداخت کنند. این در حالی است که بخش بزرگی از فعالان اقتصادی در قالب اقتصاد غیررسمی، با استفاده از خلأهای نظارتی و اطلاعاتی، نه تنها از پرداخت مالیات فرار می‌کنند، بلکه از حمایت‌ها و منابع مالی نیز بهره‌مند می‌شوند. این تناقض، پیام نگران‌کننده‌ای به فعالان اقتصادی ارسال می‌کند: «شفافیت، تنبیه و پنهان‌کاری، امتیاز است. از سوی دیگر، یکی از راه‌های تأمین مالی بنگاه‌های تولیدی، دریافت تسهیلات بانکی است. اما در عمل، بسیاری از تولیدکنندگان کوچک و متوسط به دلیل ضعف در نقدینگی و نبود وثیقه کافی، به تسهیلات دسترسی ندارند. در مقابل، افرادی که در اقتصاد غیررسمی فعالیت می‌کنند یا حتی مالیاتی پرداخت نمی‌کنند، بعضاً به منابع بانکی دسترسی دارند، چرا که بانک‌ها اولویت را به وثیقه یا ارتباطات می‌دهند، نه به نقش واقعی در اقتصاد. در چنین شرایطی، باید اصل مهمی در نظام تخصیص تسهیلات بانکی حاکم شود: تنها کسانی باید از تسهیلات برخوردار شوند که در اقتصاد رسمی فعالیت داشته و مالیات خود را پرداخت می‌کنند. هیچ توجیهی وجود ندارد که فرد یا شرکتی که هیچ‌گونه تعهدی در قبال نظام مالیاتی ندارد، از منابع بانکی که متعلق به کل جامعه است بهره‌مند شود. این رویکرد می‌تواند

به‌طور مؤثر دسترسی بخش غیررسمی به منابع رسمی را قطع کند و در نتیجه، فعالان اقتصادی را به سمت شفافسازی و ثبت قانونی فعالیت‌های خود سوق دهد. اعطای تسهیلات به تولیدکنندگان مالیات‌دهنده نه یک امتیاز، بلکه منطقی‌ترین سیاست ممکن برای تنظیم بازار اعتبارات است. این اقدام نه تنها از منظر عدالت اقتصادی قابل دفاع است، بلکه می‌تواند انگیزه تولید، اشتغال‌زایی و سرمایه‌گذاری را افزایش دهد. تولیدکننده‌ای که مالیات می‌پردازد، در حال ایجاد ارزش افزوده، ایجاد اشتغال و تقویت بنیان‌های اقتصاد ملی است؛ طبیعی است که چنین بازگویی باید در اولویت دسترسی به منابع مالی باشد تا بتواند بخشی از سرمایه در گردش خود را تأمین کرده و به توسعه فعالیت خود ادامه دهد. در کنار اصلاح نظام تسهیلات‌دهی، ساختار مالیات‌ستانی نیز باید بازطراحی شود. در جهان امروز، مالیات تنها ابزار تأمین بودجه دولت‌ها نیست؛ بلکه ابزاری کلیدی برای سیاست‌گذاری اقتصادی است. کشورهای توسعه‌یافته از مالیات به عنوان ابزاری برای هدایت فعالیت‌های اقتصادی استفاده می‌کنند. در این کشورها، تولید، نوآوری، صادرات و اشتغال‌زایی مشمول معافیت‌ها و مشوق‌های مالیاتی است. در حالی که سوداگری، دلالی، خرید و فروش دارایی‌های غیرمولد و سفته‌بازی با نرخ‌های مالیاتی بالا محدود می‌شود. در ایران اما خلاف این منطبق عمل می‌شود. فردی که با چند معامله ملکی یا ارزی در مدت کوتاهی میلیاردها تومان سود کسب می‌کند، نه تنها مالیات اندکی می‌پردازد یا اصلاً نمی‌پردازد، بلکه اغلب از نظارت نیز خارج است. در مقابل، تولیدکننده‌ای که فعالیت‌هایش به‌صورت شفاف ثبت و گزارش می‌شود، هدف اصلی نظام مالیاتی قرار گرفته و با فشار فزاینده مواجه است. نتیجه این سیاست غلط، رشد سوداگران و کاهش تولیدکنندگان در اقتصاد است. برای اصلاح این روند، ضروری است که پایه‌های مالیاتی در کشور به‌گونه‌ای بازنگری شوند که فعالیت‌های غیرمولد به‌صورت هدفمند و بازدارنده مشمول مالیات شوند در مجموع، اگر قرار است اقتصاد ایران از چرخه باطل تورم، رکود و فرار مالیاتی خارج شود، باید یکپارچگی و انسجام بین سیاست‌های مالی، پولی و اعتباری ایجاد شود. تخصیص تسهیلات بانکی باید بر مبنای مشارکت مؤثر در اقتصاد رسمی باشد، و نظام مالیاتی نیز باید با هدف حمایت از تولید و تنبیه فعالیت‌های غیرمولد بازطراحی شود. تنها در چنین شرایطی است که می‌توان به سمت اقتصاد شفاف، مولد و پایدار حرکت کرد.

نظام مالیاتی ایران، علیه تولید

مهدی امینی؛

عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز

تولیدکنندگان را تشویق کنند؛ اما این مؤلفه‌ها هنوز به‌طور کامل در کشور ما وجود ندارند.

گسترش پایه‌های مالیاتی و کاهش فعالیت‌های غیرهدفمند ضروری است؛ چراکه در حال حاضر حدود ۵۰ درصد اقتصاد کشور از مالیات معاف یا غیررسمی است.

این فعالیت‌های فراگیر، زمینه‌ی فساد و بی‌عدالتی را فراهم کرده و باعث رانت و رقابت ناعادلانه با تولیدکنندگان بخش خصوصی شده است. بنابراین، گام اول، کاهش فعالیت‌های غیرشفاف و هدفمند کردن آن‌هاست.

وضع مالیات ویژه برای شرکت‌های انحصاری و بزرگ با درآمد بالا نیز ضروری است.

فعالیت گسترده بدون شفافیت و رقابت نابرابر باعث می‌شود بسیاری از شرکت‌های بخش خصوصی به دلیل عدم توانایی رقابت با نهادهای شبه‌دولتی معاف از مالیات، در سرمایه‌گذاری تردید کنند. مالیات‌های غیرشفاف موجب شده‌اند برخی از تولیدکنندگان خرد، به‌ویژه به‌دلیل فشارهای مالیاتی و هزینه‌های مربوط به تسلیم اظهارنامه، از ارائه‌ی آن خودداری کرده یا تولید خود را محدود کنند.

کاهش هزینه‌های تولید با حذف مالیات‌های پنهان یا کاذب و کاهش هزینه‌های پنهان کسب‌وکار، باعث کاهش ملموس هزینه‌های تولید می‌شود.

کاهش مالیات موجب رشد سود خالص بنگاه‌های تولیدی شده و انگیزه‌ی توسعه را تقویت می‌کند. معافیت‌های هدفمند برای شرکت‌های تازه‌تأسیس و صادرات‌محور نیز می‌تواند موجب رشد تولید و نوآوری شود.

مالیات‌ها اعم از مستقیم و غیرمستقیم، اغلب فشار بیشتری بر فعالان بخش خصوصی و تولیدکنندگان وارد می‌کنند تا حمایت. با توجه به محدود بودن پایه‌های مالیاتی، گستردگی فرارهای مالیاتی و نواقص ساختاری، زیرساخت‌های مالیاتی ضعیف و ناقص هستند. مالیات بر ارزش افزوده (VAT) به‌صورت متوالی بر تمام زنجیره‌ی تأمین افزوده می‌شود که هزینه‌های نهایی تولید را بالا می‌برد و در نهایت به مصرف‌کننده منتقل می‌شود؛ اما بخش تولید را به‌صورت مستقیم هدف قرار داده است.

اعمال مالیات‌های سنگین بدون در نظر گرفتن سازوکارهای تشویقی یا نوسازی صنعت، باعث ایجاد بی‌ثباتی و افزایش ریسک برای تولیدکننده شده است. نهادهای بزرگ شبکه‌ی دولتی اغلب از فعالیت‌های گسترده برخوردارند و این امر رقابت را از بخش خصوصی سلب کرده است. فشار مالیاتی بر تولیدکنندگان خرد با درآمد پایین، بیشتر بوده و سیاست حمایتی و تشویقی مشخصی دیده نمی‌شود.

در نتیجه، سیستم مالیاتی ایران در حال حاضر فشار بیشتری بر تولیدکننده وارد می‌کند تا حمایت. در کشورهای توسعه‌یافته، ویژگی‌هایی وجود دارد که انگیزه‌ی تولید را بالا می‌برد. برخی از آن‌ها عبارت‌اند از پایه‌های مالیاتی گسترده و عادلانه با فرار مالیاتی کمتر، استفاده از سیستم‌های پیشرفته و قوی برای شناسایی و پایش مشاغل، تشویق تولید و سرمایه‌گذاری از طریق فعالیت‌ها یا تخفیف‌های مالیاتی موقتی و شفافیت قوانین مالیاتی. ویژگی‌هایی مانند شفافیت، عدالت مالیاتی و معافیت‌های هدفمند برای تولید می‌توانند

تولید زیر تیغ نظام مالیاتی

یونس اکبرپور پایدار؛

عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز

روش کنونی اداره کل امور مالیاتی، عملاً نه تنها در جهت حمایت از تولید حرکت نمی کند، بلکه هر روز عرصه را برای فعالیت واحدهای تولیدی تنگ تر کرده و باعث کوچک شدن یا توقف آن ها می شود. مالیات و مالیات بر ارزش افزوده، در وضعیت کنونی، به جای توانمندسازی واحدهای تولیدی، به عاملی برای تضعیف آن ها تبدیل شده است.

در حالی که واحدهای تولیدی دارای دفاتر رسمی، ثبت دقیق ورود و خروج کالا، حساب های شفاف و اطلاعات قابل ردیابی هستند، اما هنگام رسیدگی به دفاتر مالیاتی، در اغلب موارد این دفاتر از سوی اداره مالیات رد می شوند. در حالی که بخش تولید بار اصلی مالیات کشور را بر دوش می کشد، بسیاری از اصناف که حتی درآمد بالاتری از صنایع دارند، از پرداخت مالیات فرار می کنند. در کشورهای همسایه مانند ترکیه و همچنین در بسیاری از کشورهای اروپایی، دولت ها به ارزش تولید، نوآوری و ایجاد شغل واقفند. آن ها با ارائه مشوق های هدفمند مانند واگذاری سوله، زمان بندی مناسب پرداخت اقساط و تخفیف های مالیاتی، واحدهای تولیدی نوپا را مانند یک کودک تازه به دنیا آمده حمایت می کنند تا به مرحله سوددهی برسند. در صورت سودآور شدن، این واحدها مشمول معافیت های مالیاتی و تسهیلات بانکی می شوند و به تدریج قوی و پایدار می گردند.

اما در ایران، برخلاف این رویکرد، نظام مالیاتی، نه تنها حمایتی نیست، بلکه به شکل بازدارنده عمل می کند. صنایع نوپا در همان مراحل ابتدایی با چالش های متعدد روبه رو می شوند و صنایع بزرگ نیز به جای رشد، روز به روز کوچک تر می شوند. اگر نگاه حاکم بر سیاست گذاری مالیاتی تغییر نکند، نمی توان به رشد تولید امیدوار بود.

منطق روشن است: زمانی که یک واحد تولیدی فروش بیشتری دارد یا با توسعه خود نیروی کار بیشتری جذب می کند، باید مشمول تخفیف مالیاتی شود، نه افزایش فشار. متأسفانه در ایران، هرچه واحد تولیدی

بزرگ تر شود، فشار نظام مالیاتی و بانکی نیز بیشتر می شود. این در حالی است که نظام مالیاتی ما فاقد انعطاف لازم است. واحد تولیدی تنها زمانی می تواند مالیات پرداخت کند که سرپا و فعال باشد؛ اگر زمین بخورد، وجود اداره مالیات نیز معنای خود را از دست می دهد.

نمونه ای از این ضعف، در بحران اخیر جنگ ۱۲ روزه منطقه نمایان شد. در حالی که شرایط ایجاد می کرد نهادهای دولتی با سرعت عمل وارد شوند و شرایط اضطراری را درک کنند، اداره امور مالیاتی بدون توجه به شرایط، پیامک تهدیدآمیز بابت مالیات معوقه ارسال کرد. این مانند پزشکی است که باید در لحظه ای آسیب، خدمات درمانی ارائه دهد، نه آنکه پس از وخامت حال بیمار، تازه وارد عمل شود.

علاوه بر این، دستگاه های دولتی ما به صورت جزیره ای عمل می کنند و میان نهادها هم افزایی وجود ندارد. اگر من مشاور دولت در حوزه مالیات بودم، بدون تردید برنامه ای هدفمند برای تدوین مشوق های مالیاتی طراحی می کردم تا واحدهای تولیدی در سال های ابتدایی فعالیت خود از معافیت های چندساله بهره مند شده و با واردات تکنولوژی نوین، ارتقای دانش فنی و جذب نیروی متخصص، مسیر رشد را هموار کنند.

امروز تنها راه نجات اقتصاد کشور، تولید است. اما وقتی تولیدکننده برای راه اندازی یا توسعه ای یک واحد تولیدی با این همه مانع و سخت گیری مواجه می شود، از ادامه ای کار پشیمان می شود. سیاست گذاران، آگاهانه یا ناآگاهانه، ترمز تولید را کشیده اند.

اگر برنامه ریزی در کشور هدفمند باشد، صرفه جویی هایی که در نتیجه کاهش واردات ایجاد می شود، می تواند به سمت واردات تکنولوژی، جذب نیروهای متخصص و افزایش بهره روری سوق پیدا کند. در نتیجه، نه تنها قیمت تمام شده کالاها کاهش می یابد، بلکه هزینه های دولت نیز کم شده، تورم مهار می شود و صنعت کشور رونق می گیرد.

نظام مالیاتی؛ از ابزار توسعه تا عامل بازدارنده تولید

سید یوسف حسینی؛

عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز

نظام مالیاتی ایران در تعامل با فعالیت‌های تولیدی به جای حمایت، بیشتر فشار مضاعفی بر دوش تولیدکننده گذاشته است. ساختار مالیاتی کشور ما نه تنها با اصول شفافیت و عدالت مالیاتی فاصله دارد، بلکه در بسیاری از موارد به عاملی بازدارنده برای سرمایه‌گذاری، توسعه و ارتقای بهره‌وری بنگاه‌های تولیدی بدل شده است. برخلاف تصور برخی سیاست‌گذاران، مالیات‌ستانی در کشور ما بیشتر به رویکرد «درآمدمحور» وابسته است تا «توسعه‌محور». به بیان دیگر، سازمان امور مالیاتی در پی تأمین کسری بودجه دولت است، نه پشتیبانی از فرآیندهای تولیدی. به همین دلیل، تولیدکننده عملاً به جای آنکه مورد حمایت باشد، در فشار مضاعف قرار گرفته است، آن هم در شرایطی که با چالش‌هایی نظیر نوسان نرخ ارز، مشکلات تأمین مواد اولیه، هزینه‌های بالای تأمین اجتماعی و تورم ساختاری مواجه است.

تجربه‌ی تعاملات تجاری با کشورهای دیگر مانند ترکیه، آلمان و سایر کشورهای اروپایی، نشان می‌دهد که نظام مالیاتی در این کشورها به گونه‌ای طراحی شده که تولیدکننده احساس امنیت و رغبت برای توسعه‌ی فعالیت خود دارد. در این کشورها، مالیات معمولاً یک بار و آن هم در انتهای زنجیره‌ی تأمین از مصرف‌کننده نهایی دریافت می‌شود، نه از تک‌تک مراحل تولید و توزیع. این رویکرد نه تنها از تولیدکننده در برابر فشارهای مالیاتی محافظت می‌کند، بلکه باعث افزایش شفافیت، کاهش فرار مالیاتی و عدالت در توزیع بار مالیاتی نیز می‌شود. همچنین در کشورهای پیشرفته، رسیدگی به پرونده‌های مالیاتی همراه با شفافیت، عدالت و احترام به حقوق مودیان است، در حالی که در ایران، تولیدکننده باید مدام درگیر اثبات بی‌گناهی خود باشد و گاهی ناچار می‌شود برای فرار از برخوردهای سخت‌گیرانه، محل فعالیت یا رسیدگی پرونده مالیاتی‌اش را تغییر دهد.

اگر قرار باشد، نظام مالیاتی ایران اصلاح شود، مهم‌ترین اقدام آن باید تغییر نگرش از «مالیات‌ستانی به هر قیمت» به سمت «مالیات برای توسعه» باشد. یعنی سیستم مالیاتی باید

به گونه‌ای اصلاح شود که تنها در یک نقطه از زنجیره‌ی تولید و مصرف، مالیات دریافت شود؛ آن هم از مصرف‌کننده نهایی. این روش علاوه بر شفاف‌سازی فرایندها، باعث کاهش قیمت تمام‌شده تولید، افزایش سودآوری بنگاه‌ها و کاهش زمینه‌ی فساد خواهد شد. همچنین ضروری است که قوانین مالیاتی ساده، قابل فهم و متناسب با ظرفیت‌های اقتصادی هر بخش تدوین شود و از برخوردهای سلیقه‌ای مأموران مالیاتی جلوگیری شود. رسیدگی‌های مالیاتی باید با معیارهای حرفه‌ای، کارشناسی شده و مبتنی بر اظهارنامه‌های واقعی صورت گیرد، نه براساس برآوردهای غیرواقعی و ذهنی.

نظام مالیاتی فعلی به طور مستقیم بر تصمیم‌گیری‌های اقتصادی و تولیدی تأثیرگذار بوده است. در موارد متعددی، فعالان اقتصادی، به دلیل فشارهای ناشی از مالیات‌های سنگین، از ورود به فرصت‌های سرمایه‌گذاری جدید صرف‌نظر کرده‌اند. همچنین در طراحی مدل‌های مالی و توسعه‌ی خطوط تولید، مالیات به عنوان یکی از پرهزینه‌ترین متغیرها در نظر گرفته می‌شود و اغلب سودآوری طرح‌ها را زیر سوال می‌برد. گاه این هزینه‌ها از هزینه‌ی مواد اولیه یا حمل و نقل نیز فراتر می‌رود، که در هیچ کشور صنعتی چنین چیزی معمول نیست.

اگر در ایران یک نظام مالیاتی کارآمد، شفاف و رقابتی مشابه آنچه در کشورهای صنعتی وجود دارد پیاده شود، تأثیر بسیار مثبتی بر قیمت تمام‌شده، سودآوری و سطح تولید بنگاه‌های بخش خصوصی خواهد داشت. این تغییر، بنگاه‌ها را از حالت بالاکلیف خارج می‌کند، تکلیف خریدار و فروشنده را مشخص می‌سازد و مسیر تصمیم‌گیری اقتصادی را روشن‌تر می‌کند. در چنین شرایطی، بنگاه‌ها قادر خواهند بود با اطمینان بیشتری برای آینده برنامه‌ریزی کنند، صادرات خود را گسترش دهند، تکنولوژی را به‌روزرسانی کرده و در نهایت، به موتور محرک توسعه‌ی اقتصادی کشور بدل شوند. به بیان روشن‌تر، نظام مالیاتی کارآمد می‌تواند از یک عامل بازدارنده، به یک ابزار انگیزشی در خدمت رشد اقتصادی و اشتغال پایدار تبدیل شود.

عدم تعادل مالیاتی بین بخش‌های مولد و غیرمولد

امید اسمعیل ظفر؛

عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز

نظام مالیاتی فعلی ایران، علیرغم برخی اقدامات مثبتی که اخیراً مطرح شده، بخش عمده‌ی بار مالی را بر دوش تولیدکنندگان می‌گذارد تا حمایت از آن‌ها. مقامات مالیاتی در سال‌های اخیر اعلام کرده‌اند که به دنبال کاهش نرخ مالیات واحدهای تولیدی هستند (برای مثال، کاهش مالیات فعالیت تولید تا ۱۵ درصد در نظر گرفته شده است) و ساختارها را هوشمندسازی کرده‌اند تا بار تکالیف مالیاتی تسهیل شود. همچنین هدف‌گذاری می‌شود که با گسترش مالیات بر مصرف، بخش تولید از بار مالی سبک شود. با این حال، در عمل بسیاری از فعالان اقتصادی همچنان فشارهای جدی مالیاتی را احساس می‌کنند. کارشناسان بارها اشاره کرده‌اند که بخش‌های مولد و شفاف اقتصاد ایران مالیات‌های سنگین‌تری می‌پردازند، در حالی که فعالیت‌های غیرمولد و سفته‌باز کمتر تحت مالیات قرار دارند؛ این موضوع به کاهش انگیزه و بی‌اعتمادی نسبت به نظام مالیاتی دامن زده است. به عنوان مثال، در حوزه‌ی معدن، به تازگی حقوق دولتی استخراج معادن به ۱۵ درصد افزایش یافته که هزینه‌های تولید را بالا برده است. بنابراین، هرچند سیاست‌های جدید سعی دارند فضایی حمایتی فراهم کنند، در حال حاضر بسیاری از تولیدکنندگان، اعم از معدنی و صنعتی، بار اصلی مالیات‌ها و هزینه‌های سربار را روی دوش خود احساس می‌کنند.

در تعامل با سیستم‌های مالیاتی کشورهای پیشرفته، نکات مختلفی جلب توجه می‌کند. اول اینکه بسیاری از کشورها نرخ مالیات شرکتی پایین‌تری نسبت به ایران دارند و ساختار مشخص و ثابتی برای مالیات دارند. به عنوان نمونه، میانگین جهانی نرخ مالیات بر درآمد شرکت‌ها حدود ۲۳.۵۱ درصد است که البته کشورهای صنعتی معمولاً نرخ‌هایی نزدیک به این میانگین یا کمتر دارند. نکته‌ی بعدی این است که در کشورهای توسعه‌یافته، دولت‌ها عمدتاً به جای سنگین کردن مالیات تولید، از مالیات بر مصرف (مثل مالیات بر ارزش افزوده) برای تأمین درآمد استفاده می‌کنند و بخش تولید را تا حد امکان معاف یا مشوق می‌کنند. علاوه بر این، آن‌ها معمولاً مشوق‌های مالیاتی

ویژه‌ای برای فعالیت‌های مولد در نظر می‌گیرند؛ مثلاً اعتبار مالیاتی برای تحقیق و توسعه یا استهلاك شتاب‌یافته برای تجهیزات تولیدی را در اختیار بنگاه‌ها می‌گذارند. در یک کلام، نظام مالیاتی کارآمد کشورها نباید مانع رشد صنعت و تجارت شود، بلکه باید شرایط رشد اقتصادی سریع را فراهم کند. این ویژگی‌ها (شفافیت، ثبات، نرخ‌های متوسط و مشوق‌های هدفمند) سرمایه‌گذاران را برای گسترش کسب‌وکار امیدوارتر می‌کنند.

کلید حل مشکلات تولید در اصلاح ساختار نرخ‌ها و پایه‌های مالیاتی است. کارشناسان اقتصادی نیز معتقدند سه اقدام اساسی شامل «گسترش پایه‌های مالیاتی جدید و حذف معافیت‌های غیرضروری»، «کاهش نرخ مالیات بر درآمد شرکت‌های تولیدی و مالیات بر ارزش افزوده کالاهای داخلی» و «کاهش فرار مالیاتی با بهبود سامانه‌های اخذ مالیات» می‌تواند نظامی حمایتی از تولید خلق کند. اولین پیشنهاد من کاهش محسوس نرخ مالیات عملکرد بنگاه‌های تولیدی بود. برای مثال، طبق لایحه‌ی جدید مالیاتی، نرخ مالیات تولید از ۲۵ به ۱۵ درصد کاهش می‌یابد که حدود ۴۰ درصد صرفه‌جویی مالیاتی است و به طور قابل ملاحظه‌ای جذابیت تولید را بالا می‌برد. هم‌زمان، پیشنهاد می‌شود، نرخ مالیات بر ارزش افزوده کالاهای داخلی کاهش یابد، (مثلاً از ۹ درصد به ۵ درصد) تا هزینه‌ی نهایی تولید کمتر شود. در عوض، می‌توان پایه‌های مالیاتی دیگری مثل مالیات بر درآمدهای سفته‌بازانه یا عایدی سرمایه را توسعه داد. همچنین لازم است، فرمول‌های اخذ مالیات هوشمند شوند. (مثلاً تکمیل اجرای ماده ۱۶۹ مالیات‌های مستقیم، سامانه‌ی املاک، صندوق فروش مکانیزه) تا فرار مالیاتی کاهش یافته و سازوکار پرداخت شفاف‌تر شود. در مجموع، پیشنهاد من اجرای اصلاحاتی است که مالیات را عادلانه و هدفمند کند تا نه تنها فعال اقتصادی در تولید بار زیادی نکشد، بلکه از معافیت‌ها و مشوق‌های معقول برخوردار باشد.

تجربیات نشان می‌دهد که جزئیات نظام مالیاتی گاهی منجر به تجدیدنظر در برنامه‌های تولیدی شده است. مثلاً زمانی که متوجه شدیم

در نتیجه، سودآوری بنگاه‌ها را بالا می‌برد. اصولاً در سیستم‌های مالیاتی کارآمد، مالیات‌ها نباید مانع توسعه‌ی صنعت شوند، بلکه باید زمینه‌ی رشد سریع اقتصادی را فراهم کنند. در کشورهای صنعتی، اغلب تنها زمین مشمول مالیات می‌شود و از سازه‌های سرمایه‌ای معاف است تا تولیدکننده دچار بار مالی اضافی نشود. اگر در ایران نیز مالیات بر سرمایه‌ی فیزیکی (مانند ساختمان و ماشین‌آلات) کاهش یابد، هزینه‌ی نهایی تولید هر واحد کالا کمتر می‌شود. هم‌زمان، نرخ کمتر مالیات عملکرد یا استهلاک شتاب‌یافته، سرمایه‌گذاری را به‌صرفه‌تر می‌کند. مطالعات بین‌المللی نشان می‌دهد، افزایش نرخ مالیات شرکت‌ها و کاهش تسهیلات سرمایه‌گذاری منجر به کاهش انگیزه‌ی سرمایه‌گذاری و پایین آمدن بهره‌وری می‌شود، در حالی که مشوق‌هایی مثل اعتبار مالیاتی تحقیق و توسعه تأثیر مثبت بر تولید دارند. به بیان ساده، اگر ما به سیستمی شفاف با نرخ‌های معتدل دست یابیم، بنگاه‌ها می‌توانند پس از مالیات، سهم بیشتری از درآمد را به‌عنوان سود نگهدارند و برنامه‌های توسعه خود را بزرگ‌تر کنند. بنابراین، سطح تولید افزایش یافته و قیمت تمام‌شده‌ی کالاها کاهش می‌یابد که این موضوع هم به نفع تولیدکننده و هم مصرف‌کننده خواهد بود.

در عمل، مالیات بر ارزش افزوده (که با نرخ ۹ درصد در نظر گرفته شده بود)، به دلیل ضعف اجرا، عمدتاً از تولیدکننده اخذ می‌شود و در کنار مالیات بر درآمد شرکت، مانند یک مالیات مضاعف بر سود بنگاه عمل می‌کند، در تصمیم خود برای افزایش حجم تولید تردید کردیم. برای حفظ سودآوری مجبور بودیم قیمت تمام‌شده را بالا ببریم یا برنامه‌ی توسعه را کندتر کنیم. همچنین در پروژه‌های معدنی اخیر، افزایش حقوق دولتی استخراج به ۱۵ درصد عملاً هزینه‌های تولید را بالا برد. گزارش‌ها نشان می‌دهد این افزایش حقوق دولتی در شرایط فعلی باعث تهدید صادرات و تشویق خام‌فروشی می‌شود. به‌عنوان مثال، در یک معدن بزرگ که با توجه به درآمدهای پیش‌بینی شده حاشیه سود کمی داشت، پس از اعمال این مالیات جدید، محاسبات نشان داد تنها بخش کوچکی از سرمایه‌گذاری پوشش داده می‌شود. در نتیجه، تصمیم گرفتیم توسعه‌ی آن معدن را به تأخیر بیندازیم. به‌طور کلی می‌توان گفت که بار مالیات بر سرمایه یا کاهش ناگهانی برخی معافیت‌ها، در مواردی جریان سرمایه‌گذاری را از تولید به فعالیت‌های غیرمولد یا انتظار کشیدن برای شرایط بهتر سوق داده است. یک نظام مالیاتی کارآمد و منصفانه به‌طور قابل توجهی هزینه‌های تولید را کاهش می‌دهد و

اجرای استاندارد بین‌المللی حسابداری ۲۹ (IAS 29) در شرایط بحران

مسعود بنایان
نایب رئیس اتاق بازرگانی تبریز

و عدم کارایی پول ملی در ایفای وظایف خود است. همچنین، باید توجه داشت که استاندارد IAS 29 لزوماً وابسته به یک آستانه‌ی عددی مشخص مانند ۱۰۰ درصد نیست، بلکه ترکیبی از شواهد کمی و کیفی می‌تواند نشانه‌ی وجود ابرتورم باشد. برای آنکه اثرات اقتصادی این شرایط بهتر درک شود، تصور کنید نرخ تورم سالانه به ترتیب در سه سال متوالی برابر با ۲۵، ۳۰ و ۴۰ درصد باشد. در این صورت، تورم تجمعی سه‌ساله از طریق ترکیب نرخ‌های سالانه به حدود ۱۳۲ درصد می‌رسد. این عدد نشان می‌دهد که ارزش واقعی پول در پایان سال سوم به کمتر از نصف مقدار اولیه کاهش یافته است. چنین افتی در قدرت خرید، الزامات حسابداری خاصی را برای حفظ قابلیت اتکای صورت‌های مالی ایجاد می‌کند. بر اساس IAS 29، در چنین شرایطی، اقلام دارایی، بدهی، درآمد و هزینه باید بر اساس شاخص‌های قیمت عمومی تعدیل شوند تا تصویری واقعی از وضعیت مالی بنگاه‌ها ارائه شود. در غیر این صورت، اطلاعات مالی دچار تحریف می‌شود و تصمیم‌گیری اقتصادی بر پایه‌ی داده‌های غیرواقعی شکل می‌گیرد. تعدیل صورت‌های مالی شامل به‌روزرسانی اقلام غیربازارپذیر مانند موجودی‌ها، اموال، ماشین‌آلات، دارایی‌های نامشهود و سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت براساس شاخص عمومی

استاندارد بین‌المللی حسابداری ۲۹ تحت عنوان «گزارشگری مالی در اقتصادهای با تورم حاد، به مسئله‌ی نحوه‌ی تهیه و ارائه‌ی صورت‌های مالی در کشورهایی که درگیر تورم بالا هستند، می‌پردازد. این استاندارد با هدف بهبود قابلیت مقایسه و فهم‌پذیری اطلاعات مالی در اقتصادهایی تدوین شده که به دلیل افزایش مستمر سطح عمومی قیمت‌ها، پول ملی کارکرد خود را به‌عنوان معیار اندازه‌گیری قابل اتکا از دست داده است. بر اساس این استاندارد، زمانی که یک اقتصاد با ویژگی‌های ابرتورمی مواجه است، واحد تجاری موظف است صورت‌های مالی خود را بر مبنای ارقام تعدیل‌شده و با در نظر گرفتن قدرت خرید عمومی ارائه کند، به‌نحوی که منعکس‌کننده‌ی واقعیت اقتصادی باشد. در تشخیص اقتصاد ابرتورمی، چند معیار راهنما مطرح شده است که عبارتند از: نرخ تورم تجمعی سه‌ساله بیش از ۱۰۰ درصد، ترجیح دادن مردم به حفظ ثروت در دارایی‌های غیرپولی، برقراری شاخص‌های قیمتی به‌عنوان مبنای تعدیل در معاملات، تمایل مردم به استفاده از ارزهای خارجی، و گسترش فاصله‌ی زمانی بین شناسایی درآمد و دریافت وجه نقد که سبب کاهش قدرت خرید می‌شود.

تحقق هریک از این شاخص‌ها نشانه‌ای از بی‌ثباتی پولی

را بر مبنای سود اسمی محاسبه می‌کند و تولیدکننده را در عمل با زیان مالیاتی مواجه می‌کند. بانک‌ها در ارزیابی عملکرد مالی بنگاه، اطلاعات گمراه‌کننده دریافت کرده و یا اعتبارات را نادرست تخصیص می‌دهند. در ادامه‌ی مثال قبل، فرض کنید نرخ مالیات بر سود ۲۰ درصد باشد. بر مبنای سود اسمی ۷۰ میلیارد ریال، مالیاتی برابر ۱۴ میلیارد ریال مطالبه خواهد شد. حال آنکه سود واقعی فقط ۱۰ میلیارد ریال است و مالیات منصفانه باید حدود ۲ میلیارد ریال باشد. در نتیجه، دولت عملاً ۱۲ میلیارد ریال بیشتر از تولیدکننده‌ی مالیات دریافت کرده است، آن‌هم در شرایطی که بنگاه با مشکل نقدینگی، کاهش سرمایه‌ی در گردش و تورم شدید مواجه است. این پدیده به «مالیات‌ستانی از تورم» شناخته می‌شود و یکی از عوامل مهم فرار مالیاتی یا تعطیلی واحدهای تولیدی در اقتصادهای با تورم بالا محسوب می‌شود. همچنین، فرض کنید کارخانه‌ای در سال ۱۴۰۰ ماشین‌آلات خود را به ارزش ۵۰۰ میلیارد ریال در ترازنامه ثبت کرده است. در سال ۱۴۰۱، نرخ تورم ۵۰ درصد بوده و قیمت جایگزینی این ماشین‌آلات به ۷۵۰ میلیارد ریال رسیده است. با این حال، در ترازنامه‌ی سالانه، هنوز همان رقم ۵۰۰ میلیارد ریال نشان داده می‌شود. این امر موجب می‌شود نسبت‌های مالی مانند بازده دارایی، بازده سرمایه‌گذاری یا نسبت بدهی به دارایی به‌صورت غلط محاسبه شده و تصمیمات سرمایه‌گذاری بر پایه‌ی ارقام غیرواقعی اتخاذ شود.

اجرای استاندارد IAS 29 مزایای زیر را برای تولیدکننده و سرمایه‌گذار به‌دنبال دارد:

✓ **حفاظت از سرمایه حقیقی:** با بازتعديل دارایی‌ها، سرمایه‌گذاران می‌توانند برآورد دقیق‌تری از ارزش واقعی دارایی‌های بنگاه داشته باشند.

✓ **افزایش شفافیت مالیاتی:** با شفاف‌سازی سود واقعی، فشار مالیاتی غیرمنصفانه بر تولیدکننده کاهش یافته و ظرفیت سرمایه‌گذاری حفظ می‌شود.

✓ **ارتقاء اعتبار نزد بانک‌ها:** اطلاعات تعدیل‌شده براساس قدرت خرید، به بانک‌ها امکان می‌دهد ارزیابی درستی از توان بازپرداخت و ارزش وثایق بنگاه داشته باشند.

✓ **جلوگیری از توزیع سود موهومی:** در غیاب تعدیل تورمی، سودهای اسمی بین سهامداران توزیع می‌شود، اما در واقع ارزش حقیقی سرمایه‌ی شرکت کاهش می‌یابد. اجرای IAS 29 از این امر جلوگیری می‌کند.

قیمت‌ها است. این در حالی است که اقلام پولی نظیر نقد و بانک، حساب‌های دریافتنی یا پرداختنی، از پیش قدرت خرید مشخصی دارند و نیازی به تعدیل ندارند. در فرآیند تعدیل، تفاوت حاصل از به‌روزرسانی اقلام غیرپولی به حساب «مازاد تجدید ارزیابی» یا «سود و زیان ناشی از تورم» منتقل می‌شود که در تحلیل سودآوری واقعی بسیار تعیین‌کننده است. از سوی دیگر، سود و زیان عملیاتی، بدون لحاظ آثار تورمی ممکن است، گمراه‌کننده باشد. برای مثال، شرکتی که در ظاهر سود عملیاتی بالایی دارد، ممکن است پس از تعدیل برای تورم، زیان‌ده ارزیابی شود؛ چرا که بخشی از این سود ظاهری، صرفاً ناشی از نگهداری دارایی‌های اسمی در شرایط تورمی بوده است. اجرای IAS 29 همچنین الزاماتی در خصوص افشا دارد. واحد تجاری باید نحوه‌ی تعدیل اقلام، شاخص‌های مورد استفاده، اثرات ناشی از تجدید ارزیابی و چگونگی انعکاس آن‌ها در صورت‌های مالی را به‌طور کامل در یادداشت‌های توضیحی بیان کند. این شفاف‌سازی باعث می‌شود، استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی بتوانند تفاوت ارقام تعدیل‌شده با وضعیت قبلی را تحلیل کنند و تصمیمات آگاهانه‌تری اتخاذ کنند. در ایران، با توجه به تورم مزمن و در سال‌هایی حتی تورم حاد، موضوع پیاده‌سازی کامل IAS 29 یکی از دغدغه‌های اصلی جامعه‌ی حسابداری و نهادهای ناظر است. در مجموع، استاندارد بین‌المللی حسابداری ۲۹ پاسخی حرفه‌ای و نظری به چالش تورم بالا در اقتصادهای شکننده است.

فرض کنید یک واحد تولیدی در سال ۱۴۰۰ کالایی را با هزینه‌ی تمام‌شده ۱۰۰ میلیارد ریال تولید کرده و آن را در سال ۱۴۰۱ به قیمت ۱۷۰ میلیارد ریال فروخته است. در ظاهر، سود ناخالص برابر ۷۰ میلیارد ریال است. اما اگر فرض شود شاخص عمومی قیمت‌ها در این مدت ۶۰ درصد افزایش یافته (یعنی قدرت خرید پول ملی ۴۰ درصد کاهش یافته است)، باید ارزش هزینه‌ی تمام‌شده را با این نرخ تعدیل کرد.

هزینه‌ی تعدیل‌شده = $۱۰۰ \times ۱.۶ = ۱۶۰$ میلیارد ریال

بنابراین، سود واقعی تنها ۱۰ میلیارد ریال است، نه ۷۰ میلیارد ریال. گزارشگری مالی بر مبنای بهای تاریخی، سود اسمی را نشان می‌دهد و تولیدکننده ممکن است به اشتباه گمان کند حاشیه‌ی سود بالایی داشته است، در حالی که واقعیت اقتصادی چیز دیگری است. این تحریف، آثار مخربی دارد:

تولیدکننده برای سال بعد، تصمیمات نادرست سرمایه‌گذاری می‌گیرد. سازمان امور مالیاتی، مالیات

اجرای IAS 29
همچنین الزاماتی
در خصوص افشا
دارد. واحد تجاری
باید نحوه‌ی
تعدیل اقلام،
شاخص‌های مورد
استفاده، اثرات
ناشی از تجدید
ارزیابی و چگونگی
انعکاس آن‌ها در
صورت‌های مالی
را به‌طور کامل
در یادداشت‌های
توضیحی
بیان کند. این
شفاف‌سازی
باعث می‌شود،
استفاده‌کنندگان
صورت‌های مالی
بتوانند تفاوت
ارقام تعدیل‌شده
با وضعیت قبلی
را تحلیل کنند
و تصمیمات
آگاهانه‌تری اتخاذ
کنند.

نظام مالیاتی ایران: مانعی در مسیر رونق تولید

آن‌ها وارد می‌کند. برای مثال، عدم تخصیص تسهیلات مالی از یک سو و تورم بالا (حدود ۴۰ درصد در سال‌های اخیر) نقدینگی بنگاه‌ها را به شدت محدود کرده است. در چنین شرایطی، مالیات‌ستانی بدون تمایز بین فعالیت‌های تولیدی رسمی و غیر رسمی، رقابت‌پذیری تولیدکنندگان را کاهش داده و آن‌ها را در برابر اقتصاد غیررسمی آسیب‌پذیر کرده است. در بسیاری از کشورهای پیشرفته، نظام مالیاتی با ارائه مشوق‌هایی مانند معافیت برای هزینه‌های سرمایه‌ای یا تخفیف برای تحقیق و توسعه، از تولید حمایت می‌کند. اما در ایران، نبود چنین سازوکارهایی باعث شده بنگاه‌های تولیدی، که حاشیه سود پایینی دارند، تحت فشار مالیاتی بیشتری قرار گیرند. این مشکل زمانی تشدید می‌شود که اقتصاد غیررسمی، که تخمین زده می‌شود درصد بسیار بالایی از تولید ناخالص داخلی را تشکیل دهد، عملاً از پرداخت

نظام مالیاتی، به‌عنوان یکی از ستون‌های اصلی سیاست‌گذاری اقتصادی، می‌تواند موتور محرکه رشد اقتصادی، کاهش نابرابری درآمدی و تأمین مالی دولت باشد. اما در ایران، این نظام نه‌تنها به تحقق این اهداف کمک نکرده، بلکه به مانعی برای توسعه بخش تولید تبدیل شده است. در شرایطی که تحریم‌های خارجی فشار سنگینی بر اقتصاد کشور وارد کرده‌اند، سیاست‌های مالیاتی ناکارآمد، تولیدکنندگان را با چالش‌های بزرگی مواجه کرده و آن‌ها را به سوی فعالیت‌های پرریسک و کم‌بازده سوق داده است. نظام مالیاتی ایران، به‌ویژه در بخش مالیات بر ارزش افزوده و مالیات بر درآمد، با ناکارآمدی‌هایی همراه است که تولید را به فعالیتی پرهزینه و غیرجذاب تبدیل کرده است. بنگاه‌های تولیدی در ایران با هزینه‌های بالای تولید دست‌وپنجه نرم می‌کنند، اما نظام مالیاتی بدون توجه به این هزینه‌ها، فشار مضاعفی بر

جعفر محرم‌پور
دبیر اتاق بازرگانی تبریز

امر به سخت‌گیری‌های غیرمنطقی و برآوردهای ناعادلانه منجر شده است. این رویکرد، نه تنها اعتماد بخش خصوصی به نظام مالیاتی را تضعیف می‌کند، بلکه می‌تواند به افزایش ناکارآمدی و حتی فساد منجر شود. در نظام‌های مالیاتی کارآمد، نظارت شفاف و مستقل از دولت، از چنین مشکلاتی جلوگیری می‌کند. اما در ایران، نبود سازوکارهای نظارتی بی‌طرف، شکاف بین سیاست‌گذاران و تولیدکنندگان را عمیق‌تر کرده است. یکی دیگر از ضعف‌های نظام مالیاتی ایران، عدم مشارکت بخش خصوصی در فرآیند سیاست‌گذاری است. در بسیاری از کشورها، تشکلهای صنفی و صنعتی در تدوین قوانین مالیاتی نقش دارند و این مشارکت به طراحی قوانینی متناسب با نیازهای واقعی اقتصاد منجر می‌شود. اما در ایران، بخشنامه‌های مالیاتی اغلب بدون مشورت با تولیدکنندگان و تشکلهای صنعتی تدوین می‌شوند. این امر باعث شده قوانین مالیاتی با واقعیت‌های میدان تولید هم‌خوانی نداشته باشند و شکاف بین سیاست و اجرا را افزایش دهند. نظام مالیاتی ایران، به دلیل طراحی نادرست، اجرای ناکارآمد، و عدم توجه به تفاوت‌های ساختاری بین تولید و تجارت، به مانعی برای توسعه بخش تولید تبدیل شده است. فشارهای مالیاتی، تأخیر در بازپرداخت اعتبار مالیاتی، و نابرابری در توزیع بار مالیاتی، تولیدکنندگان را در تنگنا قرار داده و رقابت‌پذیری آن‌ها را کاهش داده است. با اجرای اصلاحات پیشنهادی، از جمله کاهش نرخ VAT، تفکیک مالیاتی تولید و تجارت، و افزایش مشارکت بخش خصوصی، می‌توان محیطی مساعد برای رونق تولید ایجاد کرد. در شرایطی که اقتصاد ایران با چالش‌های داخلی و خارجی مواجه است، اصلاح نظام مالیاتی می‌تواند گامی کلیدی برای تقویت تولید ملی و دستیابی به رشد پایدار باشد.

یکی از چالش‌های اصلی نظام مالیاتی ایران، توزیع ناعادلانه بار مالیاتی است. بنگاه‌های رسمی، که به صورت شفاف فعالیت می‌کنند، بخش عمده مالیات‌ها را پرداخت می‌کنند، در حالی که اقتصاد غیررسمی، که بخش قابل توجهی از فعالیت‌های اقتصادی را شامل می‌شود، عملاً از چتر مالیاتی خارج است.

مالیات معاف است. این نابرابری، رقابت سالم را مختل کرده و بنگاه‌های رسمی را در تنگنا قرار داده است. مالیات بر ارزش افزوده (VAT) در تئوری، ابزاری کارآمد برای جمع‌آوری درآمد دولت بدون تحمیل بار اضافی بر تولیدکنندگان است. این مالیات باید تنها بر ارزش افزوده هر مرحله از زنجیره تولید و توزیع اعمال شود و اعتبار مالیاتی به موقع به بنگاه‌ها بازپرداخت گردد. اما در ایران، اجرای این سیستم با مشکلات جدی مواجه است. نرخ VAT به دلیل تأخیرهای طولانی در بازپرداخت اعتبار مالیاتی، عملاً به مالیات بر فروش تبدیل شده است. این تأخیرها، که گاهی ماه‌ها به طول می‌انجامد، نقدینگی بنگاه‌های تولیدی را قفل کرده و هزینه‌های مالی آن‌ها را افزایش می‌دهد. شواهد تجربی نشان می‌دهند که تأخیر در بازپرداخت اعتبار مالیاتی، اثر انقباضی بر سرمایه‌گذاری و تولید دارد. برای مثال، بنگاه‌هایی که در زنجیره تأمین مواد اولیه یا صادرات فعالیت می‌کنند، به دلیل قفل شدن سرمایه در گردش، توانایی نوسازی تجهیزات یا گسترش تولید را از دست می‌دهند. این مشکل در کشورهایی با اقتصادهای مشابه نیز مشاهده شده است، جایی که نرخ‌های بالای VAT و ناکارآمدی در اجرا، فشار مضاعفی بر بنگاه‌های رسمی وارد کرده است.

یکی از چالش‌های اصلی نظام مالیاتی ایران، توزیع ناعادلانه بار مالیاتی است. بنگاه‌های رسمی، که به صورت شفاف فعالیت می‌کنند، بخش عمده مالیات‌ها را پرداخت می‌کنند، در حالی که اقتصاد غیررسمی، که بخش قابل توجهی از فعالیت‌های اقتصادی را شامل می‌شود، عملاً از چتر مالیاتی خارج است. این نابرابری نه تنها عدالت مالیاتی را نقض می‌کند، بلکه رقابت‌پذیری بنگاه‌های رسمی را در برابر فعالان غیررسمی کاهش می‌دهد. برای مثال، یک تولیدکننده رسمی که هزینه‌های مالیاتی، بیمه‌ای و بانکی را متحمل می‌شود، نمی‌تواند با قیمت‌های پایین‌تر فعالان غیررسمی رقابت کند. تمرکز بیش از حد بر مالیات‌های غیرمستقیم (مانند VAT) به دلیل ناتوانی در جمع‌آوری مالیات‌های مستقیم، بار مالیاتی را به صورت ناعادلانه بر دوش بنگاه‌های رسمی قرار می‌دهد. این موضوع در ایران به دلیل گستردگی اقتصاد غیررسمی، اثرات منفی بیشتری دارد و انگیزه فعالیت در بخش رسمی را کاهش می‌دهد. ساختار انگیزشی سازمان امور مالیاتی ایران نیز یکی از موانع اصلی است. مأموران مالیاتی اغلب بر اساس میزان درآمدهای وصولی ارزیابی می‌شوند، که این

اثرات نرخ مالیات بر تولید

عباس بشیری

دکترای اقتصاد بین الملل از دانشگاه تبریز و رئیس گروه سرمایه‌گذاری و مشارکت‌های مردمی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان آذربایجان شرقی

از طرفی، در دیدگاه‌های نهادگرایی، نسبت بالای مالیاتی در نبود کارایی اجرایی مناسب می‌تواند منجر به فرار مالیاتی، کاهش سرمایه‌گذاری، و شکل‌گیری اقتصاد غیررسمی شود. (بیرد و زولت، ۲۰۰۵) در این حالت، نه تنها تولید کاهش می‌یابد، بلکه عدالت مالیاتی نیز خدشه‌دار می‌شود و اثرات بلندمدت منفی بر ساختار اقتصاد باقی می‌ماند. بانک جهانی نیز در گزارش‌های خود به رابطه‌ی پیچیده بین نسبت مالیاتی و رشد اقتصادی در کشورهای در حال توسعه اشاره کرده است. بر اساس یافته‌های این نهاد، در کشورهایی با نظام مالیاتی ناکارآمد یا سطح بالای فساد اداری، افزایش نسبت مالیاتی به جای تقویت تولید، موجب خروج سرمایه و کاهش فعالیت‌های رسمی اقتصادی می‌شود.

در نهایت، جمل و همکاران (۲۰۱۱) بیان می‌کنند که تأثیر نسبت مالیاتی بر تولید، تابعی از متغیرهایی مانند سطح توسعه اقتصادی، ساختار نهادی، شیوه مصرف درآمدهای مالیاتی و چگونگی بازتوزیع درآمد است. بنابراین، نمی‌توان اثر آن را به صورت مطلق مثبت یا منفی دانست، بلکه باید آن را در چارچوب بومی و نهادی هر کشور تحلیل کرد. کپلو (۲۰۲۴) در تحلیل‌های خود به بررسی آثار مالیات بر رفاه اقتصادی پرداخته و تأکید دارد که این موضوع به طور گسترده مورد مطالعه قرار گرفته است. او ابتدا به

از منظر نظریه‌های کلاسیک و نئوکلاسیک اقتصاد عمومی، مالیات‌ها با افزایش هزینه‌های تولید و کاهش انگیزه‌های فعالیت اقتصادی، می‌توانند تولید را تحت تأثیر قرار دهند. بر اساس تحلیل‌های کلاسیک، تخصیص بهینه منابع در حضور مالیات دستخوش اختلال می‌شود و این موضوع منجر به اتلاف رفاه اقتصادی می‌شود. (استیگلitz، ۱۹۸۰) این تحلیل‌ها به ویژه تأکید دارند که مالیات بر نهاده‌های تولید (مانند سرمایه و نیروی کار) می‌تواند موجب کاهش بهره‌وری و ظرفیت تولید شود. در چارچوب نظریه‌های مدرن مالیات، اثر مالیات به ساختار و نحوه طراحی آن وابسته است. طراحی بهینه مالیاتی می‌تواند آثار منفی را کاهش دهد و از کارایی اقتصادی حمایت کند. بر همین اساس، نرخ‌ها و پایه‌های مالیاتی، به همراه شیوه وصول، نقش کلیدی در تعیین اثر خالص بر تولید دارند. (مایلز، ۲۰۰۰) سازمان همکاری و توسعه اقتصادی نیز در مطالعات خود نشان داده است که ترکیب مالیاتی، یعنی سهم مالیات‌های مستقیم، غیرمستقیم و اجتماعی، در تعیین تأثیر کلی مالیات بر تولید بسیار مهم است. در گزارش OECD (۲۰۱۰) تأکید شده که مالیات بر مصرف و دارایی‌ها تأثیر منفی کمتری بر رشد اقتصادی دارند، در حالی که مالیات بر درآمد شرکت‌ها و نیروی کار می‌تواند اثر بازدارنده بیشتری داشته باشد.

در دیدگاه‌های نهادگرایی، نسبت بالای مالیاتی در نبود کارایی اجرایی مناسب می‌تواند منجر به فرار مالیاتی، کاهش سرمایه‌گذاری، و شکل‌گیری اقتصاد غیررسمی شود.

۱۳۹۷ افت چشم‌گیر دارد. نوسانات این فصل نسبتاً بالا و الگوی مشخصی ندارد. چنین رفتاری می‌تواند ناشی از تأخیر در شروع پروژه‌های عمرانی، عقب‌ماندگی در تخصیص بودجه‌های سالانه و فشارهای موسمی ناشی از تعطیلات نوروزی باشد. بنابراین، بهار نشان‌دهنده‌ی فصلی است که در آن اثر شوک مالیاتی منفی‌تر و ناپایدارتر بر رشد اقتصادی ظاهر می‌شود.

در تابستان، با وجود پویایی بالای تولید در برخی بخش‌ها، افزایش مالیات می‌تواند به‌طور نامتناسبی بار مالیاتی را بر دوش بنگاه‌ها و خانوارهایی بگذارد که تازه وارد چرخه تولید و مصرف فصلی شده‌اند. هرگونه افزایش نرخ یا سخت‌گیری مالیاتی می‌تواند تقاضای مؤثر را محدود کرده و بخش تولیدی فعال را با رکود مواجه سازد. همچنین، در تابستان معمولاً پوشش هزینه‌ای دولت پایین‌تر از فصل‌های پایانی سال است. یعنی علی‌رغم اخذ مالیات، دولت هنوز در مرحله پیش‌پرداخت‌ها و شروع پروژه‌ها قرار دارد و هزینه‌کرد مؤثر آن به اوج نرسیده است. در نتیجه، اثر انقباضی خالص مالیات‌ها بیشتر از اثر انبساطی هزینه‌های دولت بوده و باعث کاهش خالص رشد اقتصادی می‌شود. این یافته با محدودیت طرف تقاضا و ناهمگنی زمانی در اجرای سیاست‌های مالی هم‌راستا است. زمانی که مالیات در دوره رونق نسبی تولید بدون حمایت تقاضای دولتی افزایش یابد، می‌تواند اثرات بازدارنده‌ای از مسیر افزایش هزینه‌های نهایی و کاهش درآمد قابل‌تصرف ایجاد کند.

واکنش‌های ثبت‌شده در پاییز از منظر دامنه و شدت، غالباً در سطحی متوسط و با نوسانات محدود باقی مانده‌اند. این فصل از نظر شدت واکنش نه در جایگاه حدی (بسیار بالا یا بسیار پایین)، بلکه در موقعیت نسبتاً متعادل‌تری قرار دارد. به بیان دیگر، پاییز اغلب رفتاری متعادل از خود نشان می‌دهد و از نظر شدت واکنش، در بیشتر سال‌ها در میانه باقی می‌ماند. ممکن است این پایداری در واکنش ناشی از ثبات بیشتر در تخصیص‌های مالیاتی، شروع اجرای پروژه‌های نیمه‌تمام، و کاهش انتظارات تورمی فصلی باشد. لذا پاییز را می‌توان فصلی با اثرگذاری متعادل و پیش‌بینی‌پذیر سیاست مالیاتی بر رشد اقتصادی در نظر گرفت.

در اکثر دوره‌ها، زمستان بیشترین واکنش مثبت و پایدار را به شوک مالیاتی نشان می‌دهد. به‌ویژه در سال‌های ۱۳۹۴، ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹، واکنش رشد اقتصادی در زمستان نسبت به سایر فصول قوی‌تر و مثبت‌تر است. این می‌تواند بیانگر اثرپذیری بیشتر اقتصاد از افزایش هزینه‌کردهای دولت در پایان سال مالی، افزایش خریدها و تحرک‌های مالی دستگاه‌های اجرایی، و همچنین اتمام پروژه‌ها باشد. از این‌رو، زمستان به‌عنوان فصل تقویت اثر مثبت سیاست‌های مالیاتی بر رشد اقتصادی شناسایی می‌شود.

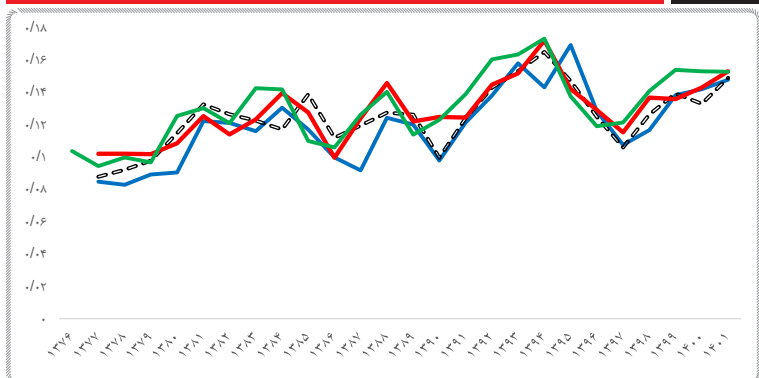
● ● ●

**مالیات‌ها
تنها از طریق
کاهش درآمد
قابل مصرف
بر رفاه تأثیر
نمی‌گذارند، بلکه
تغییرات در رفتار
افراد نیز می‌تواند
پیامدهای رفاهی
داشته باشد.**

توازن میان کارایی و عدالت در سیاست‌های مالیاتی اشاره می‌کند و بیان می‌دارد که مالیات‌ها ممکن است موجب کاهش کارایی اقتصادی شوند، زیرا می‌توانند انگیزه‌های فردی برای کار، پس‌انداز یا سرمایه‌گذاری را تحت تأثیر قرار دهند. با این حال، کپلو معتقد است که مالیات‌ها قادرند نابرابری درآمدی را کاهش داده و عدالت اجتماعی را ارتقا دهند. بر این اساس، او بر لزوم برقراری توازن صحیح میان این دو هدف تأکید دارد، به‌گونه‌ای که توزیع عادلانه‌تری از درآمد حاصل شود، بدون آن‌که اختلالات جدی در تصمیم‌گیری‌های فردی ایجاد شود. یکی دیگر از جنبه‌های تحلیلی مهم کپلو، تأثیرات غیرمستقیم مالیات‌ها بر رفاه است. به‌طور معمول، مالیات‌ها تنها از طریق کاهش درآمد قابل مصرف بر رفاه تأثیر نمی‌گذارند، بلکه تغییرات در رفتار افراد نیز می‌تواند پیامدهای رفاهی داشته باشد. به‌ویژه زمانی که افراد تصمیم می‌گیرند از بازار کار خارج شوند یا به فعالیت‌های غیررسمی روی آورند، این تغییرات می‌تواند تأثیرات منفی بر رفاه عمومی داشته باشد. در بحث بازتوزیع درآمد، کپلو تأکید می‌کند که بازتوزیع نقش کلیدی در بهبود رفاه اجتماعی ایفا می‌کند، به‌ویژه در جوامعی که شکاف درآمدی گسترده‌ای وجود دارد. با این حال، او هشدار می‌دهد که هرگونه سیاست بازتوزیعی به مالیات‌گیری وابسته است و اگر طراحی آن به‌طور بهینه انجام نشود، ممکن است منجر به آسیب جدی به کارایی اقتصادی شود. در راستای نشان دادن اثرات مالیات بر تولید ایران، از روش رگرسیونی استفاده می‌شود. خروجی مدل حاکی از تفاوت معنادار ساختاری در واکنش‌پذیری رشد اقتصادی نسبت به شوک مالیاتی در طول فصول مختلف سال است.

نمودار حاصل از برآورد مدل نشان می‌دهد که این واکنش‌ها نه تنها از نظر شدت و جهت، بلکه از منظر ثبات زمانی نیز فصلی هستند.

نمودار ۱ اثرات زمانی نرخ مالیاتی بر رشد اقتصادی به تفکیک فصل بهار، تابستان، پاییز و زمستان

در فصل بهار، واکنش رشد اقتصادی نسبت به شوک مالیاتی اغلب در سطوح پایین‌تری نسبت به سایر فصول قرار دارد و در مقاطعی مانند سال‌های ۱۳۸۷، ۱۳۹۰ و

کارشناس امور بانکی و سرمایه‌گذاری در گفتگو با نشریه اتاق تبریز مطرح کرد؛

بازتعریف نقش بانک‌ها؛ یک ضرورت راهبردی نه یک انتخاب

گفتگو: ساسان نیک‌رفتار خیابانی

عکس: پینار رحیمی

در شرایطی که اقتصاد ایران با فشارهای بیرونی، شوک‌های تورمی و اختلال در سازوکارهای تأمین مالی مواجه است، کارکرد نظام بانکی به یکی از چالش‌های اساسی حکمرانی اقتصادی بدل شده است. بحران‌های مالی، جنگ‌ها، تحریم‌ها و شرایط خاص اقتصادی در کشورهای مختلف نشان داده‌اند که در غیاب یک نظام بانکی کارآمد و منضبط، امکان عبور از بحران و تأمین مالی تولید به حداقل می‌رسد. نظام بانکی ایران در دهه‌های اخیر نه تنها نقش خود را در حمایت از بخش خصوصی و تولید به درستی ایفا نکرده، بلکه در بسیاری از موارد، خود به عاملی در شکل‌گیری ناترازی‌ها، گسترش تسهیلات رانتی و انحراف منابع تبدیل شده است.

در چنین بستری، بازخوانی نقش نظام بانکی در زمانه بحران و ارزیابی مسیرهای اصلاح و بازآفرینی آن ضرورتی انکارناپذیر است. نادر خان‌زاده، مشاور کمیسیون بانک، بیمه، مالیات و تأمین اجتماعی اتاق تبریز، در این گفت‌وگو، به تبیین ریشه‌های ناکارآمدی ساختار بانکی کشور، چالش‌های تخصیص منابع، نقش تسهیلات تکلیفی، و ضرورت طراحی مجدد نظام تأمین مالی در ایران می‌پردازد.

بررسی روند سال‌های اخیر نشان می‌دهد که سهم تسهیلات مشارکتی در استان در حال کاهش است و عقود فروش اقساطی و جعاله رشد یافته‌اند. این تغییرات چه پیامدهایی برای بخش تولید دارد؟

کاهش سهم تسهیلات مشارکتی در کشور و همچنین استان و جایگزینی آن با عقود فروش اقساطی و جعاله، پیامدهای مهمی برای بخش تولید و سرمایه‌گذاری در منطقه را به همراه دارد.

تسهیلات مشارکتی به‌عنوان یکی از ابزارهای اصلی تأمین مالی پروژه‌های تولیدی و زیرساختی، نقش تعیین‌کننده‌ای در تشکیل سرمایه‌ی ثابت ایفا می‌کنند. این نوع تسهیلات معمولاً برای ایجاد و توسعه‌ی بنگاه‌های اقتصادی مناسب هستند. حضور این نوع تسهیلات می‌تواند منجر به افزایش نرخ رشد سرمایه‌گذاری، به‌ویژه در حوزه‌های مولد اقتصاد شود.

در مقابل، تسهیلاتی مانند فروش اقساطی و جعاله، گرچه در بهبود نقدینگی و رفع نیازهای کوتاه‌مدت مؤثرند، اما نقش محدودی در تشکیل سرمایه‌ی ثابت دارند. بررسی آمار ترکیب تسهیلات بخش صنعت و معدن و کشاورزی به عنوان نمونه و نماینده‌ی بخش تولیدی کشور نشان می‌دهد که روند نمودارهای تسهیلات سرمایه در گردش و سرمایه‌ی ثابت (ایجاد و توسعه) به‌ویژه در بخش صنعت و معدن حالت واگرایی داشته، به‌طوری‌که در سه ماهه اول سال ۱۴۰۴، ۹۴/۵ درصد تسهیلات بخش صنعت و معدن در قالب عقود مبادله‌ای و برای تأمین سرمایه در گردش صرف شده است.

ماخذ: <https://cbi.ir/simplelist/22697.aspx>

این تغییر ترکیب تسهیلات بانکی در حالی رخ می‌دهد که ایران در سال‌های اخیر با روند نزولی در نرخ رشد سرمایه‌گذاری

ناخالص ثابت مواجه بوده است. طبق گزارش‌های رسمی، نرخ رشد سرمایه‌گذاری در برخی سال‌های اخیر حتی منفی بوده و میانگین رشد سرمایه‌گذاری در دهه‌ی اخیر بسیار پایین‌تر از نرخ رشد مطلوب برای توسعه‌ی اقتصادی پایدار بوده است. (متوسط نرخ رشد سرمایه‌گذاری ناخالص در ۱۰ سال اخیر تقریباً صفر بوده است) ادامه‌ی این روند می‌تواند به کاهش توان تولیدی کشور، فرسودگی بیشتر سرمایه‌های فیزیکی، کاهش اشتغال پایدار و در نهایت افت بهره‌وری منجر شود. بنابراین بازنگری در سیاست‌های تخصیص تسهیلات بانکی، با هدف تقویت سهم تسهیلات مشارکتی و هدایت منابع به سمت سرمایه‌گذاری‌های مولد، ضرورت دارد.

عقود مضاربه و مشارکت مدنی در تئوری برای حمایت از تولید طراحی شده‌اند. چرا در عمل سهم آن‌ها در نظام بانکی ایران ناچیز باقی مانده است؟

این عقود در تئوری ابزارهای بسیار خوبی برای تأمین مالی تولید هستند، چون مبتنی بر مشارکت در سود و زیان طراحی شده‌اند. اما در عمل، سهم آن‌ها ناچیز باقی مانده است که دلایل متعددی دارد. اولاً، ریسک بالای این عقود برای بانک‌ها و نبود نظام شفاف اعتبارسنجی باعث شده که بانک‌ها تمایل چندانی به استفاده از آن‌ها نداشته باشند. دوم، بسیاری از متقاضیان، اطلاعات مالی شفافی ارائه نمی‌دهند و نمی‌توان سود واقعی طرح‌ها را به‌درستی ارزیابی کرد. همچنین، ضعف زیرساخت‌های حقوقی و دشواری در اجرای قراردادهای مشارکتی، بانک‌ها را به سمت عقود با سود قطعی و کم‌ریسک، مثل فروش اقساطی سوق داده است.

از طرف دیگر، بانک‌ها به دلایل ساختاری و فشار نقدینگی، ترجیح می‌دهند تسهیلات کوتاه‌مدت اعطا کنند، در حالی که عقود مشارکتی معمولاً برای طرح‌های میان‌مدت و بلندمدت مناسب‌اند.

با توجه به تجربه اجرای عقود مختلف، کدامیک بیشترین اثر را در تحریک تولید و بهره‌وری اقتصادی داشته‌اند؟

اگر صرفاً به ظرفیت تحریک نگاه کنیم، عقود مشارکتی، به‌ویژه مشارکت مدنی، بیشترین اثر را در تحریک تولید و افزایش بهره‌وری دارند؛ چون منابع را مستقیماً وارد فرآیند تولید و سرمایه‌گذاری می‌کنند. اما همان‌طور که گفته شد، در عمل استفاده از این عقود محدود بوده است. در میان عقود پرکاربرد، فروش اقساطی تجهیزات و ماشین‌آلات تولیدی، به‌رغم ساختار ساده‌تر و سود قطعی آن، یکی از ابزارهایی بوده که تا حدی توانسته در تحریک تولید مؤثر واقع شود. به‌ویژه در صنایع کوچک و متوسط، فروش اقساطی ماشین‌آلات منجر به نوسازی نسبی تجهیزات و افزایش ظرفیت تولید شده است. اما باید توجه داشت که این نوع تسهیلات معمولاً نقش حمایتی محدود و کوتاه‌مدت دارند و اثر کمتری بر پایداری بهره‌وری یا نوآوری تولید دارند.

در نهایت، باید تأکید کرد که اثرگذاری واقعی هر عقد بر تولید و بهره‌وری، بیش از آن‌که به نام عقد وابسته باشد، به شیوه‌ی اجرا، نظارت، و انطباق آن با نیازهای بخش واقعی اقتصاد بستگی دارد. در فضایی که تسهیلات بانکی با ضعف فرایندهای نظارت بر مصرف صحیح تسهیلات ارائه شود، حتی عقود مشارکتی نیز نمی‌توانند اثرگذاری مطلوب خود را نشان دهند.

◀ مفهوم «ازدحام مالی» چه نقشی در تضعیف نظام تأمین مالی بخش خصوصی دارد؟ چگونه باید با آن مقابله کرد؟

ازدحام مالی (Financial Crowding Out) به مفهومی در اقتصاد گفته می‌شود که در آن دولت با جذب گسترده‌ی منابع مالی، فضای تأمین مالی را برای بخش خصوصی تنگ می‌کند. در ایران، دولت برای جبران کسری بودجه خود از منابع بانکی و اوراق بدهی استفاده می‌کند، که باعث افزایش نرخ بهره، کاهش منابع در دسترس برای تولیدکنندگان، و رقابت نابرابر میان دولت و بخش خصوصی در جذب منابع می‌شود. نتیجه‌ی این روند، محروم ماندن بنگاه‌های تولیدی از تسهیلات مورد نیاز، افت سرمایه‌گذاری خصوصی، و کاهش بهره‌وری است. برای مقابله با ازدحام مالی، اصلاح ساختار مالی دولت ضروری است. کاهش کسری بودجه، انضباط مالی، و تأمین منابع از مسیرهایی مانند بازار سرمایه و مالیات‌های پایدار و همچنین، هدایت هدفمند منابع بانکی به بخش مولد و محدود کردن استقراض دولتی از نظام بانکی، از راهکارهای اساسی مقابله با ازدحام مالی هستند.

در نهایت، برای توانمندسازی واقعی بخش خصوصی، باید تعادل در تخصیص منابع بین دولت و بخش خصوصی برقرار شود. بدون چنین تعادلی، هرگونه سیاست حمایتی از تولید عملاً خنثی خواهد شد.

◀ آیا تسهیلات تکلیفی که بانک‌ها به اجبار دولت می‌پردازند، باعث انحراف منابع از فعالیت‌های مولد نشده‌اند؟

بله، تسهیلات تکلیفی و دستوری، نه تنها باعث انحراف منابع بانکی از مسیرهای مولد شده‌اند، بلکه به یکی از عوامل ساختاری ناترازی ترانزنامه‌ای و کارکردی بانک‌ها در ایران تبدیل شده‌اند.

این تسهیلات معمولاً بر اساس دستور دولت و بدون توجه به ارزیابی‌های فنی و مالی طرح‌ها یا توان بازپرداخت متقاضیان ارائه می‌شوند. پیامد آن، افزایش مطالبات معوق، کاهش کیفیت دارایی‌های بانکی و در نهایت ناترازی میان منابع و مصارف است.

یکی از ابعاد نگران‌کننده این سیاست‌ها، تکالیف غیرتخصصی تحمیل شده به بانک‌های تخصصی است؛ بانک‌هایی که اساساً برای تأمین مالی پروژه‌های خاص در حوزه‌های صنعت، کشاورزی، مسکن یا صادرات طراحی شده‌اند، اما اکنون به اجبار وارد پرداخت تسهیلات عمومی مانند ازدواج و فرزندآوری شده‌اند.

مثلاً بانک صنعت و معدن که مأموریت اصلی آن حمایت از توسعه صنعتی و پروژه‌های زیرساختی است، امروز بخشی از منابع و فعالیت‌های تخصصی خود را صرف پرداخت تسهیلات ازدواج می‌کند. این

نه تنها انحراف از رسالت اصلی بانک است، بلکه اتلاف سرمایه‌ای است که باید در خدمت رشد بهره‌وری، اشتغال و سرمایه‌گذاری صنعتی قرار گیرد.

این گونه تکالیف، بانک‌های تخصصی را از مأموریت اصلی خود منحرف کرده، کارایی آن‌ها را تضعیف کرده و در نهایت باعث شده که ظرفیت تخصصی این بانک‌ها برای تأمین مالی پروژه‌های مهم و استراتژیک، محدود شود.

در کنار این مسئله، بسیاری از این تسهیلات تکلیفی از لحاظ شاخص‌های مالی و اقتصادی از مطلوبیت پایینی برخوردار هستند و یا فاقد وثایق کافی هستند، و در نتیجه ریسک نکل بالا دارند. در این شرایط، بانک برای جبران شکاف نقدینگی ایجاد شده، یا از بانک مرکزی استقراض می‌کند یا وارد چرخه‌هایی مانند اضافه برداشت یا خلق پول می‌شود که خود، به ناترازی‌های بیشتر و در نهایت تشدید تورم منجر خواهد شد.

در مجموع، اگر قرار است دولت در حوزه‌هایی حمایتی و اجتماعی مانند تسهیلات ازدواج یا فرزندآوری و ... سیاست‌های حمایتی داشته باشد (که باید داشته باشد)، باید آن را از محل بودجه‌ی عمومی و به صورت یارانه‌ی هدفمند تأمین کند، نه با تحمیل وظایف غیراقتصادی به نظام بانکی، باعث ایجاد چالش‌های مختلف شود.

◀ در صورت ورود ایران به شرایط بحرانی یا جنگ، چه اقداماتی باید برای بازتعریف نقش بانک‌ها باید در دستور کار قرار گیرد؟ آیا بانک‌ها با ساختار فعلی امکان ایفای چنین نقشی را دارند؟

در شرایط بحرانی مانند جنگ، تنش‌های منطقه‌ای یا تحریم‌های شدید، نظام بانکی کشور صرفاً یک نهاد ارائه‌دهنده خدمات مالی نیست، بلکه به یک رکن اصلی در حفظ ثبات اقتصادی و تداوم عملکرد بخش‌های حیاتی کشور تبدیل می‌شود. از این رو، بازتعریف نقش بانک‌ها در چنین وضعیتی یک ضرورت راهبردی است، نه یک انتخاب.

در گام نخست، باید اولویت بانک‌ها به صورت روشن بر تأمین مالی حوزه‌های استراتژیک کشور از جمله تولید مواد غذایی، انرژی، دارو، زیرساخت‌های حمل‌ونقل و ... متمرکز شود. در این وضعیت، منابع بانکی باید از فعالیت‌های کم‌بازده یا مصرفی به سمت بخش‌هایی هدایت شود که مستقیماً با تاب‌آوری اقتصادی و تأمین نیازهای اساسی جامعه در ارتباط هستند.

از سوی دیگر، تاب‌آوری زیرساخت‌های بانکی، به‌ویژه در حوزه‌ی فناوری اطلاعات، اهمیت دوچندان می‌یابد. شبکه بانکی باید در برابر حملات سایبری، اختلالات اینترنتی و قطع ارتباطات بین‌المللی

بسیاری از این تسهیلات تکلیفی از لحاظ شاخص‌های مالی و اقتصادی از مطلوبیت پایینی برخوردار هستند و یا فاقد وثایق کافی هستند، و در نتیجه ریسک نکل بالا دارند. در این شرایط، بانک برای جبران شکاف نقدینگی ایجاد شده، یا از بانک مرکزی استقراض می‌کند یا وارد چرخه‌هایی مانند اضافه برداشت یا خلق پول می‌شود که خود، به ناترازی‌های بیشتر و در نهایت تشدید تورم منجر خواهد شد.

به فرصت‌هایی برای بازآفرینی نهادهای کلیدی تبدیل شوند.

در ایران نیز، چنانچه کشور درگیر یک بحران جدی اقتصادی، سیاسی یا امنیتی شود، بازنگری در کارکرد و ساختار نظام بانکی می‌تواند از مهم‌ترین اولویت‌ها باشد. به‌ویژه آنکه نظام بانکی ایران به‌طور مزمن با چالش‌هایی نظیر ناترازی، انجماد دارایی‌ها، ضعف در مدیریت ریسک، و وابستگی به سیاست‌های دستوری مواجه است. بهره‌گیری از فضای بحرانی برای اصلاح این معضلات، نیازمند اقداماتی جدی و هماهنگ در سطوح نهادی، قانونی و اجرایی است.

در وهله‌ی نخست، قوانین بالادستی مرتبط با بانک‌ها از جمله قانون پولی و بانکی کشور و مقررات عملیات بانکی بدون ربا، باید متناسب با واقعیت‌های جدید اقتصادی به‌روزرسانی شوند. قوانین فعلی در بسیاری موارد پاسخگوی پیچیدگی‌های بازارهای مالی امروز نیستند و ظرفیت لازم برای مدیریت بحران را ندارند. به‌ویژه لازم است استقلال بانک مرکزی در سیاست‌گذاری پولی و ارزی به‌صورت شفاف و مؤثر در ساختار قانونی تضمین شود تا این نهاد بتواند نقش هدایت‌گر و کنترل‌کننده‌ی تورم را به‌درستی ایفا کند.

در سطح اجرایی نیز، باید بازنگری جدی در ساختار مالکیتی و مأموریتی بانک‌ها انجام گیرد. تداوم حضور پررنگ دولت و نهادهای شبه‌دولتی در بانک‌ها، مانع از شکل‌گیری رقابت سالم و تخصیص بهینه منابع شده است. بحران می‌تواند فرصتی برای خصوصی‌سازی واقعی، کاهش نفوذ نهادهای غیرپاسخگو و ارتقای شفافیت در شبکه‌ی بانکی فراهم آورد. همچنین، اصلاح حکمرانی شرکتی در بانک‌ها و بازتعریف مأموریت بانک‌های تخصصی بر مبنای مزیت‌های نسبی کشور، یکی از محورهای بنیادین این تحول خواهد بود.

از سوی دیگر، برخی مؤسسات مالی و بانکی کشور به دلایل ساختاری، عملاً کارایی خود را از دست داده‌اند. در شرایط بحرانی، می‌توان با جسارت بیشتری به سراغ ادغام یا حتی انحلال این نهادها رفت و نظام بانکی را چابک‌تر، قابل نظارت‌تر و پاسخ‌گوتر کرد.

در نهایت، موفقیت در بازآفرینی نظام مالی در دوران بحران، به سطح بلوغ نهادی، انسجام حکمرانی و وجود اراده‌ی سیاسی برای پذیرش هزینه‌های اصلاحات بستگی دارد. اگر این مؤلفه‌ها فراهم باشند، می‌توان از دل بحران، نظامی مالی بنیان نهاد که نه تنها از بحران عبور می‌کند، بلکه مسیر توسعه و پایداری اقتصادی کشور را نیز هموار می‌سازد.

مقاوم‌سازی شود تا بتواند در شرایط ویژه، خدمات پایه‌ای بانکی را به‌صورت پایدار ادامه دهد.

همچنین، در مواجهه با فشارهای مالی دولت در دوران بحران، خطر خلق پول و افزایش نقدینگی به‌شدت بالاست. در نتیجه، بانک‌ها باید همراه با بانک مرکزی، نقش فعالی در کنترل پایه‌ی پولی و مهار تورم ایفا کنند. تزریق بی‌ضابطه‌ی منابع در این شرایط می‌تواند پیامدهای مخربی برای اقتصاد داشته باشد.

در نهایت، باید تأکید کرد که نقش بانک‌ها در دوران پس از بحران نیز از اهمیت بالایی برخوردار است. تدوین برنامه‌های بازسازی اقتصادی، حمایت از بنگاه‌های آسیب‌دیده و تسهیل سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها، بخشی از وظایف کلیدی بانک‌ها در دوران بازگشت به ثبات خواهد بود.

به‌طور خلاصه، در شرایط بحرانی، نقش بانک‌ها از تأمین مالی صرف فراتر رفته و به عاملی کلیدی در حفظ انسجام اقتصادی و اجتماعی کشور تبدیل می‌شود. این نقش، نیازمند بازتعریف کامل وظایف، بازنگری در اولویت‌های اعتباری و اصلاح سیاست‌های تکلیفی و نظارتی است.

در خصوص بخش دوم پرسش، باید گفت که ساختار فعلی بانک‌های کشور به‌ویژه در حوزه‌ی حکمرانی شرکتی، کفایت سرمایه، مدیریت ریسک و استقلال عملیاتی، برای ایفای کامل این نقش‌ها طراحی نشده است. بسیاری از بانک‌ها با مشکلاتی چون ناترازی، مطالبات معوق، ضعف در ارزیابی پروژه‌ها، و وابستگی به تصمیمات بیرونی مواجه هستند. در نتیجه، بدون اصلاحات اساسی در ساختار مالکیت، کارآمدسازی نظام نظارت بانکی، و بازتعریف مأموریت‌ها، تحقق نقش مطلوب نظام بانکی در دوران بحران با موانع جدی روبرو خواهد بود.

آیا می‌توان از بحران به عنوان فرصتی برای بازآفرینی نظام مالی و بانکی کشور بهره برد؟ چه الزامات نهادی و قانونی برای این تحول لازم است؟

تجربه کشورهای مختلف نشان می‌دهد که بحران‌ها، علی‌رغم آثار مخرب اولیه، می‌توانند بستری برای آغاز اصلاحات عمیق و ساختاری در نظام مالی باشند. در واقع، آنچه در شرایط عادی با مقاومت‌های شدید از سوی گروه‌های ذی‌نفع، ساختارهای بوروکراتیک یا ملاحظات سیاسی مواجه می‌شود، در بستر بحران با پذیرش عمومی و انگیزه نهادهای حاکمیتی برای بقا و ثبات اقتصادی، امکان تحقق می‌یابد. به همین دلیل، بحران‌ها را باید به‌درستی مدیریت کرد تا

در سطح اجرایی نیز، باید بازنگری جدی در ساختار مالکیتی و مأموریتی بانک‌ها انجام گیرد. تداوم حضور پررنگ دولت و نهادهای شبه‌دولتی در بانک‌ها، مانع از شکل‌گیری رقابت سالم و تخصیص بهینه منابع شده است. بحران می‌تواند فرصتی برای خصوصی‌سازی واقعی، کاهش نفوذ نهادهای غیرپاسخگو و ارتقای شفافیت در شبکه‌ی بانکی فراهم آورد. همچنین، اصلاح حکمرانی شرکتی در بانک‌ها و بازتعریف مأموریت بانک‌های تخصصی بر مبنای مزیت‌های نسبی کشور، یکی از محورهای بنیادین این تحول خواهد بود.

در شرایط بحرانی، نقش بانک‌ها از تأمین مالی صرف فراتر رفته و به عاملی کلیدی در حفظ انسجام اقتصادی و اجتماعی کشور تبدیل می‌شود. این نقش، نیازمند بازتعریف کامل وظایف، بازنگری در اولویت‌های اعتباری و اصلاح سیاست‌های تکلیفی و نظارتی است.

◀ به نظر شما، چگونه می‌توان توازن میان وظایف اجتماعی بانک‌ها و کارکرد توسعه‌ای آن‌ها را برقرار کرد؟

برقراری توازن میان کارکردهای اجتماعی و توسعه‌ای بانک‌ها از جمله چالش‌های دیرپای نظام بانکی ایران است. بانک‌ها از یک سو نهادهایی اقتصادی با مأموریت تجهیز و تخصیص منابع در جهت رشد و توسعه‌اند، و از سوی دیگر، به‌عنوان یکی از بازوهای دولت در تأمین مالی بخش‌هایی چون مسکن، اشتغال، ازدواج، یا حمایت از اقشار آسیب‌پذیر شناخته می‌شوند. عدم تعریف روشن این دو نقش و تداخل آن‌ها در دهه‌های اخیر موجب شده است که نه کارکرد اجتماعی بانک‌ها به‌صورت هدفمند و اثربخش انجام شود، و نه نقش توسعه‌ای آن‌ها به‌شکل مؤثر ایفا شود. برای برقراری این توازن، نخستین گام، بازتعریف وظایف بانک‌ها در سطح سیاست‌گذاری کلان است. باید مرز روشنی میان «نقش توسعه‌ای» که با تأمین مالی تولید، سرمایه‌گذاری بلندمدت، و حمایت از فناوری و صادرات در ارتباط است، با «وظایف اجتماعی» که معطوف به عدالت، فقرزدایی و تسهیل زندگی اقشار مختلف جامعه است، ترسیم شود. در بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته، ابزارهای انجام این دو مأموریت از یکدیگر تفکیک شده‌اند. نقش‌های اجتماعی عمدتاً از مسیر بودجه‌ی عمومی یا نهادهای حمایتی انجام می‌گیرد و بانک‌ها به‌صورت مستقل در حوزه‌های تخصصی خود فعالیت می‌کنند.

در ایران اما، تسهیلات تکلیفی نظیر وام ازدواج، وام فرزندآوری یا اشتغال‌زایی روستایی، عموماً بدون تأمین پشتوانه‌ی مالی از منابع عمومی، به شبکه‌ی بانکی تحمیل می‌شوند. این رویکرد در عمل باعث تضعیف توان اعتباردهی بانک‌ها به بخش مولد شده و آن‌ها را از مسیر توسعه‌ای خود منحرف ساخته است. در این راستا، باید ساختاری طراحی شود که اگر بانک‌ها در اجرای سیاست‌های اجتماعی دولت نقش ایفا می‌کنند، هزینه‌ی آن به‌طور شفاف و کامل از طریق بودجه‌ی عمومی یا صندوق‌های مشخص جبران شود.

از سوی دیگر، بانک‌های تخصصی و توسعه‌ای مانند بانک صنعت و معدن، بانک کشاورزی یا بانک توسعه تعاون باید به‌صورت روشن از تکالیف غیرمرتبط با مأموریت‌شان معاف شوند. پرداخت تسهیلاتی مانند وام ازدواج یا تسهیلات خرید کالا توسط چنین بانک‌هایی، مثال روشنی از انحراف مأموریتی است که باید به آن خاتمه داده شود.

در عین حال، ارتقاء حاکمیت شرکتی و استقلال عملیاتی بانک‌ها، همراه با تقویت نظام‌های نظارتی بانک مرکزی، می‌تواند زمینه را برای ایفای هم‌زمان نقش‌های اجتماعی و توسعه‌ای در چارچوب مأموریت‌های تعریف‌شده فراهم آورد. همچنین، طراحی ابزارهای مالی نوین مانند اوراق مشارکت اجتماعی یا صندوق‌های تأمین مالی خرد با پشتوانه‌ی دولتی، می‌تواند بخشی از فشار اجتماعی بر نظام بانکی را کاهش داده و آن را به مسیر اصلی خود بازگرداند.

در مجموع، دستیابی به توازن مطلوب میان کارکردهای اجتماعی و توسعه‌ای بانک‌ها مستلزم اصلاح ساختاری در نظام حکمرانی بانکی، تغییر رویکرد سیاست‌گذاران، و استقرار یک نظام مالی چندلایه و مأموریت‌محور است؛ نظامی که در آن، هر نهاد وظیفه‌ی مشخصی دارد و از مداخله در وظایف سایر بخش‌ها پرهیز می‌شود.

◀ چه نقشی برای نهادهایی مانند شورای پول و اعتبار یا بانک مرکزی در بازمهندسی نظام تأمین مالی بحران‌محور قائل هستید؟

در هر نظام مالی مدرن، بانک مرکزی و نهادهای سیاست‌گذار مانند شورای پول و اعتبار، نقشی محوری و غیرقابل جایگزین در هدایت و پایداری جریان‌های مالی در شرایط بحرانی ایفا می‌کنند. در شرایطی که کشور با بحران‌های اقتصادی، سیاسی یا حتی نظامی روبه‌رو می‌شود، کارآمدی و اقتدار این نهادها در مدیریت نقدینگی، هدایت اعتبارات و حفظ ثبات مالی، می‌تواند تعیین‌کننده‌ی موفقیت یا شکست در مهار آثار بحران باشد.

بانک مرکزی باید به‌عنوان مغز متفکر نظام پولی، توانایی طراحی و اجرای سیاست‌های ضدچرخه‌ای متناسب با ابعاد بحران را داشته باشد. این امر مستلزم استقلال نسبی در تصمیم‌گیری، برخورداری از ابزارهای متنوع سیاست‌گذاری پولی، و دسترسی به داده‌های جامع و به‌روز از وضعیت بازارهای مالی و بانکی است. در حال حاضر، برخی از این الزامات در ساختار بانک مرکزی ایران با چالش‌هایی مواجه است؛ از جمله وابستگی به دولت در تدوین سیاست‌ها، ضعف در شفافیت اطلاعات، و محدودیت ابزارهای کنترل تورم و هدایت اعتبار.

در این میان، شورای پول و اعتبار به‌عنوان نهاد بالادستی در تدوین مقررات پولی و اعتباری کشور، باید نقش راهبری استراتژیک در بازمهندسی ساختار تأمین مالی بحران‌محور را ایفا کند. این شورا باید ضمن ارتقاء توان کارشناسی و تصمیم‌گیری مستقل، از سطحی‌نگری و واکنش‌های کوتاه‌مدت فاصله بگیرد و بر تدوین سیاست‌هایی متمرکز شود که نظام مالی را به سمت تاب‌آوری، انعطاف‌پذیری و اولویت‌بخشی به بخش‌های مولد هدایت کند.

همچنین در شرایط بحران، نهادهای سیاست‌گذار باید بتوانند نقش تنظیم‌گر هوشمند را ایفا کنند؛ به این معنا که نه صرفاً در نقش ناظر منفعل، بلکه به‌عنوان بازیگر فعال در تخصیص منابع، تنظیم مقررات بانکی، اصلاح ساختار بدهی‌های دولت، و هماهنگی با سایر ارکان اقتصادی کشور (مانند سازمان برنامه و بودجه یا وزارت اقتصاد) عمل کنند.

یکی از محورهای مهم بازمهندسی، طراحی مکانیسم‌های هدفمند و سریع برای تأمین مالی بخش‌های حیاتی اقتصاد در زمان بحران است. بانک مرکزی باید از طریق خطوط اعتباری ویژه، عملیات بازار باز، انتشار اوراق بدهی یا پشتوانه‌ی دولت یا بانک‌ها، و حتی مداخلات محدود در بازار ارز، به حفظ ثبات و حمایت از بخش‌های کلیدی بپردازد. این اقدامات نیازمند چارچوب‌های مقرراتی شفاف، پاسخ‌گویی به افکار عمومی، و پرهیز از تصمیمات هیجانی یا کوتاه‌مدت است.

در نهایت، بازمهندسی نظام تأمین مالی بحران‌محور بدون اصلاح ساختار تصمیم‌گیری، به‌روزرسانی چارچوب‌های قانونی و ارتقاء ظرفیت اجرایی بانک مرکزی و شورای پول و اعتبار ممکن نیست. به عبارت دیگر، نقش این نهادها باید از شکل نمادین یا صرفاً بروکراتیک، به نهادی با قدرت برنامه‌ریزی کلان، تصمیم‌گیری سریع، و قابلیت اجرای مؤثر سیاست‌های اقتصادی ارتقاء یابد.

تورم مالیاتی در کمین تولید: وقتی سود موهومی، مالیات واقعی دارد

مریم امینی

دکترای اقتصاد شهری و منطقه‌ای

سامان حاتم‌راد

استادیار اقتصاد مالی دانشگاه زنجان

ساختار هزینه‌های عمومی در دوره‌ی جنگ به‌طور قابل‌توجهی دگرگون می‌شود: افزایش هزینه‌های نظامی، اختلال در زنجیره‌ی تأمین کالاها، نااطمینانی‌های بازار و کاهش ارزش پول ملی، همگی موجب فشار تورمی می‌شوند که ممکن است در کوتاه‌مدت مهار شود، اما در میان‌مدت و بلندمدت آثار خود را با شدتی بیشتر نشان می‌دهد و این خود ممکن است، نه‌تنها باعث افزایش تورم در چنین شرایطی شود، بلکه دامنه و شدت آن را نیز پیچیده‌تر کند. به قول فریدمن، تورم همواره و همه‌جا پدیده‌ای پولی است، اما جنگی که از بیرون بر ایران تحمیل شد، با افزودن لایه‌هایی از پیچیدگی، این حقیقت را شدت بخشید.

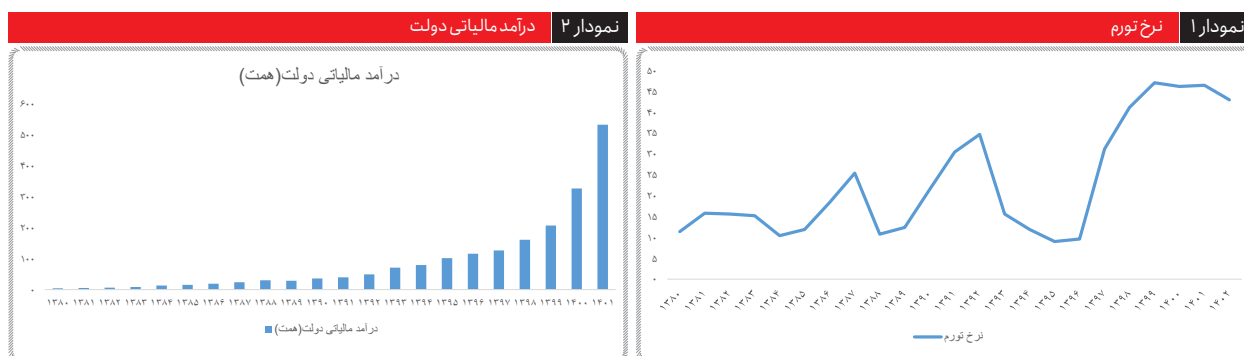
تجاوز خارجی، با هدف تضعیف ایران، تمرکز اقتصادی را در دستان دولت فشرده کرد تا در برابر این هجوم مقاومت کند. چامسکی این پرسش را مطرح می‌کند که چه کسی هزینه‌ی تجاوزهای رویاپردازانه‌ی هژمونی قدرت‌های جهانی را می‌پردازد؟ نکته‌ی کلیدی در این میان، مسئولیت‌پذیری مالی دولت است. در شرایط استثنایی همچون جنگ، ساختار حکمرانی مالی نباید بهانه‌ای برای

جنگ دوازده‌روزه‌ی ایران، که بر این سرزمین تحمیل شد، دارای پیامدهای عمیق انسانی و اقتصادی بود. این جنگ، که به دلیل خوی تجاوزکارانه‌ی دشمنان خارجی افتاد، نه‌تنها خساراتی به زیرساخت‌های ایران وارد کرد، بلکه در ادامه‌ی آن با تهدیدات سایر کشورها مبنی بر فعال‌سازی مکانیسم ماشه، اقتصاد کشور را در معرض خطر قرار داده است. با این حال، دولت ایران، با تکیه بر عدالت‌محوری و تعهد راسخ به خیر و رفاه مردم، در برابر این تهدیدات ایستادگی کرده و می‌کوشد تا با سیاست‌هایی عادلانه، پیامدهای این بحران را مهار کند. دولت ایران، با رویکردی عدالت‌طلبانه، در پی آن است که این ستم تحمیلی را به فرصتی برای بازسازی عادلانه بدل کند.

در دوران جنگ، دولت‌ها اغلب با استناد به الزامات امنیتی، دست به بازتعریف اولویت‌های اقتصادی می‌زنند؛ اما نباید از نظر دور داشت که جنگ، به‌ویژه در قالب‌های محدود آن همچون جنگ دوازده‌روزه‌ی اخیر ایران، نه‌فقط یک رخداد نظامی، بلکه سازوکاری برای بازتولید مداخلات مالی دولت در اقتصاد را ایجاد می‌کند.

در ظاهر، تولیدکننده ۳۰۰ میلیارد سود داشته و باید ۷۵ میلیارد مالیات دهد. اما در واقع، بخشی از این سود صرفاً ناشی از افت ارزش پول بوده و سود واقعی فقط ۱۲۵ میلیارد است. اگر مالیات بر مبنای سود اسمی محاسبه شود، دولت ۴۳.۷۵ میلیارد ریال مالیات اضافی می‌گیرد. این مسئله به اختلال در برنامه‌ریزی مالی، کاهش نقدینگی و فشار غیرمنصفانه بر تولیدکننده منجر می‌شود. پایان ماجرا در هزینه‌ی تولیدکنندگان خلاصه نمی‌شود. دولت به عنوان متولی جمع‌آوری مالیات و بازتوزیع منابع حاصل از مالیات با توهم افزایش درآمد مواجه می‌شود. به عبارتی دولت فکر می‌کند که با افزایش نرخ مالیاتی یا مالیات تورمی مقدار واقعی درآمدش افزایش یافته است و این در حالی است که بررسی آمارها این واقعیت را منعکس نمی‌کنند.

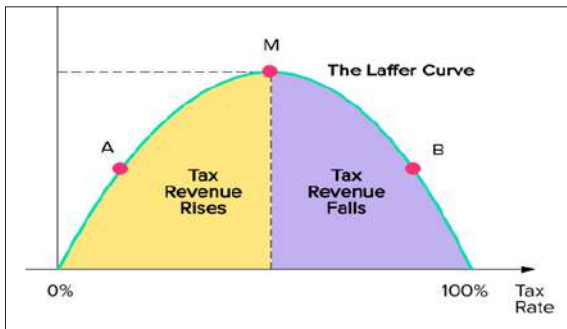
گریز از شفافیت و پاسخگویی شود. دولت‌ها باید بیش از پیش مراقب باشند که آثار تورم، به‌ویژه بر اقشار کم‌درآمد و البته بر تولیدکنندگان، تشدید نشود. اما باید توجه داشت که از لحاظ اقتصادی، شرایط جنگی تفاوت ماهوی با شرایط تورمی عادی ندارد؛ در واقع، جنگ غالباً یک عامل تشدیدکننده‌ی تورم است و بسیاری از سازوکارهای اقتصادی در هر دو وضعیت مشابه است. بنابراین، اگر بتوان برای مدیریت و کنترل تورم در شرایط عادی راهکارهای مؤثر ارائه داد، این راهکارها تا حد زیادی برای شرایط جنگی نیز قابل تطبیق و اجرا هستند. برای مثال در این دوران اگر سیاست مالیاتی به شکل اسمی ادامه یابد و اثرات تورم بر سود و هزینه‌ی واقعی نادیده گرفته شود، نظام مالیاتی به ابزاری برای اخذ مالیات از سود موهومی تبدیل می‌شود؛ امری که هم عدالت را مخدوش می‌کند و هم تولید را تضعیف.

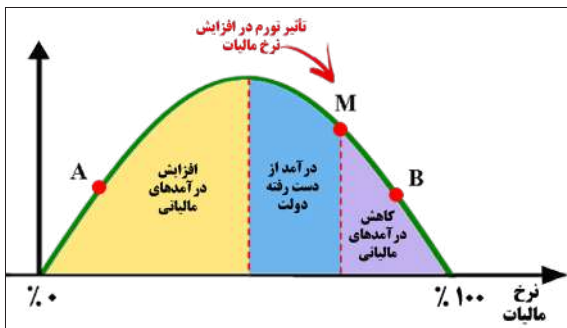
بررسی درآمد مالیاتی اسمی نشان می‌دهد که روند آن به‌شدت افزایش یافته است و به‌ظاهر هدف دولت در افزایش درآمد محقق شده است. اگر این درآمد بر اساس قدرت خرید یک سال مشخص (سال پایه مشخص مانند ۱۴۰۱) بررسی شده و تورم‌زدایی شود، ملاحظه خواهد شد که هدف دولت در افزایش درآمد از ناحیه‌ی مالیات محقق نشده است.

بر اساس نمودار بالا شدیدترین دوره‌ی تورمی ایران از سال ۱۳۹۷ شروع شده و تا الان نیز ادامه داشته است. نکته بسیار مهم در دوران تورم، هزینه‌ی تورم بر تولید و رفاه مردم است. تورم چگونه باعث می‌شود تا تولیدکنندگان دچار هزینه‌ی مضاعف شوند؟ جدول زیر خلاصه‌ای از مالیات تورمی بر هزینه‌ی تولیدکنندگان است.

شرح	بر مبنای ارقام اسمی (بدون تعدیل)	بر مبنای ارقام واقعی (با تعدیل تورم ۳۵ درصد)	توضیح / پیامد
هزینه تولید	۵۰۰ میلیارد ریال	۶۷۵ میلیارد ریال	تعدیل با ضریب ۱.۳۵ (افزایش ۳۵ درصد در شاخص قیمت)
قیمت فروش	۸۰۰ میلیارد ریال	۸۰۰ میلیارد ریال	قیمت فروش ثابت در قدرت خرید سال ۱۴۰۱
سود ناخالص	۳۰۰ میلیارد ریال	۱۲۵ میلیارد ریال	سود واقعی کمتر از سود اسمی است
نرخ مالیات بر سود	۰۰/۲۵ درصد	۰۰/۲۵ درصد	طبق قانون
مالیات قابل پرداخت	۷۵ میلیارد ریال	۳۱.۲۵ میلیارد ریال	در حالت اسمی، مالیات بیش‌برآورد شده است
مالیات اضافه دریافتی	۴۳.۷۵ میلیارد ریال	—	پرداخت مالیات از سود موهومی
نتیجه برای تولیدکننده	سود خالص واقعی پس از مالیات = ۹۳.۷۵ میلیارد	سود خالص واقعی = ۹۳.۷۵ میلیارد	اگر مالیات واقعی گرفته شود، بنگاه هنوز سود دارد، اما کمتر از تصور اولیه

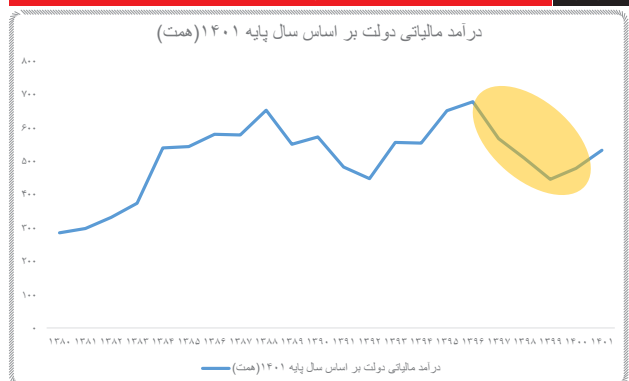
تورم مالیاتی زمانی که رخ دهد، منجر به افزایش قیمت‌ها می‌شود و این امر به منزله‌ی افزایش نرخ مالیاتی از سمت دولت است. این افزایش نرخ مالیاتی، دولت را به سمت بخش نزولی منحنی لافر می‌برد؛ یعنی جایی که نرخ مالیات بیش از حد بالا است و درآمد مالیاتی کاهش می‌یابد. در این شرایط، افزایش مالیات باعث کاهش انگیزه‌ی تولید و سرمایه‌گذاری می‌شود. در نتیجه تولید کاهش یافته و درآمد مالیاتی نیز کمتر می‌شود. به این ترتیب، تورم مالیاتی می‌تواند چرخه‌ای ایجاد کند که هم نرخ مالیات افزایش می‌یابد و هم درآمد مالیاتی و تولید کاهش پیدا می‌کند. برای برون‌رفت از این بحران، که ریشه در تجاوز خارجی دارد، دولت ایران باید اصلاحاتی ساختاری را در پیش گیرد که سیاست اقتصادی را با اخلاق و عدالت همسو کند. نخست، مالیات باید بر پایه‌ی سود واقعی (تعدیل شده با تورم) محاسبه شود تا عدالت برقرار شود و نقدینگی تولیدکنندگان حفظ شود. دوم، دولت باید استراتژی مالی خود را بر اساس درآمد واقعی بازتنظیم کند تا از توهّم درآمدی رهایی یابد.

با توجه به موارد یاد شده، توجه به تورم در مالیات‌ستانی می‌تواند تعامل بین تولیدکننده و دولت را از یک بازی باخت-باخت به یک بازی برد-برد تبدیل کند. در شرایط تورمی شدید، مالیات تورمی تولید را تضعیف و نقدینگی را کم می‌کند. با تعدیل مالیات بر اساس تورم، فشار بر تولیدکنندگان کاسته شده و انگیزه‌ی تولید افزایش می‌یابد. دولت نیز با درآمد واقعی پایدارتر و کاهش کسری بودجه، توان بازتوزیع مؤثر منابع را پیدا می‌کند. این رویکرد تعادل اقتصادی را برقرار کرده و رفاه جامعه را ارتقا می‌دهد.

به قول فریدمن، «آزادی اقتصادی، پیش شرط رفاه است»؛ به قول فوکو، «قدرت باید با نظارت دائم درآمیخته شود»؛ و به قول چامسکی، «عدالت، تنها با مقاومت جمعی به دست می‌آید». دولت ایران، که به رفاه مردمش متعهد است و در برابر جنگ تحمیلی ایستادگی کرده، باید تورم را نه تنها به عنوان ضرورتی اقتصادی، بلکه به مثابه‌ی وظیفه‌ای اخلاقی مهار کند و مردمانش نیز هم‌پیمان با حکومت و یکدیگر در تعامل باشند تا از این آزمون سربلند بیرون آید.

نمودار ۳ درآمد مالیاتی دولت بر اساس سال پایه ۱۴۰۱

با توجه به ناحیه زرد رنگ در این نمودار، اگر درآمد مالیاتی جمع‌آوری شده، بر اساس شاخص قیمت ۱۴۰۱ محاسبه شده و تورم‌زدایی شود، می‌توان گفت از سال ۱۳۹۷ مقدار درآمد حقیقی دولت از ناحیه‌ی مالیات کاهش یافته است. بنابراین دولت در جمع‌آوری مالیات اصلاً موفق نبوده است. این وضعیت فشار اقتصادی قابل توجهی بر تولیدکنندگان و دولت وارد کرده است. تولیدکنندگان با محاسبه‌ی مالیات بر اساس سود اسمی مواجه‌اند؛ برای مثال، اگر سود اسمی یک واحد تولیدی ۳۰۰ میلیارد ریال باشد و نرخ مالیات ۲۵ درصد اعمال شود، مالیات ۷۵ میلیارد ریال خواهد بود. اما با در نظر گرفتن تأثیر تورم، سود واقعی این واحد ممکن است تنها ۱۲۵ میلیارد ریال باشد. این اختلاف نشان می‌دهد که بخش اعظمی از مالیات پرداختی ناشی از کاهش ارزش پول است، نه سود واقعی، که منجر به کاهش نقدینگی، اختلال در برنامه‌ریزی مالی، و فشار غیرمنصفانه بر تولیدکنندگان می‌شود. این امر تولید را تضعیف کرده و ظرفیت آن‌ها را برای سرمایه‌گذاری و حفظ اشتغال کاهش می‌دهد. از منظر دولت، افزایش درآمد اسمی ممکن است، توهّم بهبود وضعیت مالی را ایجاد کند، اما کاهش درآمد واقعی (مشاهده‌شده در نمودار دوم) نشان می‌دهد که قدرت خرید منابع جمع‌آوری‌شده، کاهش یافته است. این امر توانایی دولت را در بازتوزیع مؤثر منابع برای تأمین نیازهای عمومی و توسعه زیرساخت‌ها محدود می‌کند. نتیجه‌ی این ناکارآمدی سیستم مالیاتی، تشدید مشکلات اقتصادی است که نه تنها رفاه جامعه را ارتقا نمی‌دهد، بلکه با ایجاد بار مالی اضافی بر تولیدکنندگان و کاهش توان مالی دولت، به کاهش رشد اقتصادی دامن می‌زند. برای رفع این چالش‌ها، اصلاحات ساختاری ضروری است. نخست، پیشنهاد می‌شود، مالیات بر اساس سود واقعی (پس از تعدیل تورم) محاسبه شود تا عدالت مالیاتی برقرار شود و فشار بر تولیدکنندگان کاهش یابد.

یکی از مهمترین مباحث مربوط به مالیات و تولید و درآمد دولت، بحث منحنی لافر است. منحنی لافر نشان می‌دهد که وقتی نرخ مالیات خیلی کم باشد، درآمد مالیاتی دولت پایین است چون مالیات کمی گرفته می‌شود. وقتی نرخ مالیات افزایش پیدا می‌کند، درآمد مالیاتی بیشتر می‌شود. اما اگر مالیات بیش از حد بالا برود، افراد و شرکت‌ها کمتر کار و سرمایه‌گذاری می‌کنند یا راه‌های فرار مالیاتی را بیشتر می‌کنند، در نتیجه درآمد مالیاتی کاهش می‌یابد. بنابراین، این منحنی شکل یک قله دارد که نقطه‌ی اوج آن، نرخ مالیات بهینه برای بیشترین درآمد مالیاتی است.

تورم جنگ و مالیات

تهیه شده توسط مرکز شتاب تبریز

مانند تأمین مالی جنگ و کنترل قیمت‌ها در مرکز توجه قرار داشته، اما تأثیرات تورم بر عدالت مالیاتی کمتر مدنظر بوده است. در این متن، تمرکز بر تأثیرات تورم جنگی بر ساختار مالیاتی، به‌ویژه مالیات بر درآمد است. یافته‌ها نشان می‌دهد که تورم می‌تواند با فرسایش ارزش واقعی معافیت‌ها و طبقات مالیاتی، منجر به افزایش ناخواسته‌ی درآمدهای مالیاتی شود؛ بی‌آن‌که تغییری در قوانین رخ داده باشد. این فرآیند موجب افزایش فشار مالیاتی بر شهروندان، به‌ویژه طبقه‌ی متوسط، و طرح پرسش‌هایی درباره‌ی عدالت مالیاتی در دوره‌های بحرانی می‌شود.

تورم، جنگ و سازوکارهای تأمین مالی

تورم یکی از ویژگی‌های تقریباً اجتناب‌ناپذیر جنگ‌های بزرگ مدرن است. مطالعات تاریخی نشان می‌دهند که میانگین تورم در جنگ‌های بیش از شش ماهه، حدود ۳۰ درصد بوده است و در بسیاری موارد از ۱۰ درصد فراتر رفته است. حتی در جنگ‌های قرون وسطی و دوران مدرن اولیه، الگوهای مشابهی مشاهده شده است.

تورم در دوران جنگ، همواره از چالش‌های کلیدی اقتصاددانان و سیاست‌گذاران بوده است. این پدیده با پیامدهای اقتصادی و سیاسی گسترده‌ای همراه است؛ از افزایش نابرابری و فشار بر اقشار کم‌درآمد گرفته تا تضعیف مشروعیت دولت‌ها. چنان‌که ویلیام پیت، نخست‌وزیر بریتانیا در دوران جنگ‌های ناپلئونی اذعان داشت: «بیشتر از قیمت‌های بالا می‌ترسیدم تا از دشمن.»

این متن به بررسی سازوکارهایی می‌پردازد که طی آن‌ها جنگ موجب افزایش تورم می‌شود و چگونه این تورم، بی‌آن‌که قانون مالیاتی تغییری کرده باشد، بر عدالت مالیاتی تأثیر می‌گذارد. در این چارچوب، پدیده‌ای به نام «خزش مالیاتی» بررسی شده که طی آن، تورم موجب ورود افراد با درآمد ثابت یا اندکی افزایش‌یافته به طبقات مالیاتی بالاتر می‌شود. این افزایش بار مالیاتی، بدون ایجاد بهبود واقعی در قدرت خرید، نگرانی‌هایی درباره مشروعیت سیاست‌های مالیاتی در دوران جنگ برانگیخته است. تحلیل داده‌های پارلمانی و رسانه‌ای بریتانیا نیز حاکی از آن است که اگرچه دغدغه‌های اقتصادی گسترده‌ای

به عنوان گزینه‌ای سریع اما پرهزینه روی می‌آورند. افزایش شدید نقدینگی، بی‌ثباتی‌های سیاسی و ساختارهای اقتدارگرایانه، همگی موجب شدند تورم به ابزار رایج تأمین مالی جنگ بدل شود.

در مجموع، تورم جنگی، نه تنها پدیده‌ای اقتصادی، بلکه مسئله‌ای سیاسی و اجتماعی است. از یک سو دولت‌ها را در تأمین مالی انعطاف‌پذیرتر می‌کند، اما از سوی دیگر می‌تواند اعتماد عمومی را تضعیف کرده و منجر به نارضایتی‌های گسترده شود، به‌ویژه اگر تأثیر آن بر نظام مالیاتی عادلانه نباشد.

تأثیر تورم بر مالیات و بازتوزیع درآمد

در شرایط تورم بالا، به‌ویژه در دوران جنگ، ارزش واقعی آستانه‌ها و معافیت‌های مالیاتی کاهش می‌یابد. این فرسایش ساختاری، موجب می‌شود افراد حتی با درآمدهای واقعی ثابت یا اندکی افزایش یافته، به طبقات بالاتر مالیاتی وارد شوند. نتیجه، افزایش بار مالیاتی بدون بهبود در قدرت خرید است؛ پدیده‌ای که در ادبیات اقتصادی به آن «خزش مالیاتی» گفته می‌شود.

تورم می‌تواند ساختار و کارکرد نظام مالیاتی را از چند مسیر تغییر دهد. نخست، تأثیر آن بر انواع مالیات‌ها به میزان حساسیت آن‌ها نسبت به قیمت‌های اسمی بستگی دارد:

- ◀ مالیات‌هایی با نرخ ثابت اسمی، مانند مالیات بر دخانیات، در اثر تورم تضعیف می‌شوند و بازدهی واقعی آن‌ها کاهش می‌یابد.
- ◀ مالیات‌های درصدی، نظیر مالیات بر ارزش افزوده، با افزایش قیمت‌ها همگام می‌شوند و ثبات بیشتری دارند.
- ◀ در مقابل، مالیات‌های تصاعدی مانند مالیات بر درآمد، در دوران تورم عملکردی افزایشی دارند و موجب رشد نامتناسب درآمد مالیاتی می‌شوند. به‌طور کلی، ترکیب این عوامل موجب می‌شود که نسبت مالیات بر درآمد یا مصرف به تولید ناخالص داخلی افزایش یابد و ساختار مالیاتی از منظر تصاعدی بودن تغییر کند.

تورم، انگیزه‌های اقتصادی و آثار بازتوزیعی

تورم همچنین با تأثیرگذاری بر رفتار اقتصادی، ترکیب درآمدهای عمومی را تغییر می‌دهد. افزایش سطح عمومی قیمت‌ها، انگیزه‌ی افراد برای پس‌انداز را کاهش داده و محرکی برای مصرف زودهنگام است. این رفتار، نقش مالیات‌های مصرفی را برجسته‌تر کرده و الگوی درآمد مالیاتی را به سمت مصرف‌محور شدن سوق می‌دهد.

در شرایط ابرتورم، تأخیر در ارزیابی یا دریافت مالیات می‌تواند بازدهی واقعی دولت را به شدت کاهش دهد؛

علل اصلی تورم در دوران جنگ را می‌توان در دو کانال اصلی جست‌وجو کرد:

◀ بازار یابی تولید به نفع نیازهای نظامی:

با انتقال منابع از بخش غیرنظامی به نظامی، عرضه‌ی کالاها و خدمات مصرفی کاهش یافته و فشار قیمتی ایجاد می‌شود. این وضعیت در جنگ‌های جهانی کاملاً مشهود بود؛ کشورهایی نظیر بریتانیا، آلمان و شوروی بیش از ۵۰ درصد از تولید ناخالص داخلی خود را به جنگ اختصاص دادند. در نتیجه، مصرف سرانه کاهش یافت و قیمت‌ها حتی با کنترل و جیره‌بندی رو به افزایش گذاشتند.

◀ تأمین مالی جنگ از طریق چاپ پول:

دولت‌ها در مواجهه با کسری بودجه ناشی از هزینه‌های جنگ، به گسترش پایه‌ی پولی روی می‌آورند. این فرآیند، که «مالیات تورمی» نیز نامیده می‌شود، موجب کاهش ارزش واقعی پول و افزایش قیمت‌ها می‌شود. از مزایای آن برای دولت‌ها، تأمین مالی غیرمستقیم و کمتر محسوس برای مردم است؛ اما در بلندمدت آثار تورمی شدیدی بر جای می‌گذارد.

این الگو در بسیاری از جنگ‌ها مشاهده شده است. در آلمان جنگ جهانی اول، تا سال ۱۹۱۶ سه چهارم بدهی‌ها در اختیار بانک مرکزی قرار داشت و حجم نقدینگی در عرض پنج سال نزدیک به ۳ برابر شد. ایالات متحده نیز در جنگ‌های جهانی از چاپ پول برای پوشش هزینه‌ها استفاده کرد؛ با نتیجه‌ای مشابه: افزایش شدید نقدینگی و تورم.

تفاوت‌های سیاستی: جنگ کره و جنگ ویتنام

دو جنگ مهم قرن بیستم، نمونه‌های روشنی از تفاوت‌های سیاستی در تأمین مالی جنگ هستند:

- ◀ جنگ کره به‌طور کامل با افزایش مالیات‌ها تأمین مالی شد. دولت آمریکا با همکاری کنگره، مالیات‌ها را افزایش داد، سیاست‌های پولی انقباضی اجرا کرد و از تثبیت قیمت‌ها بهره گرفت. در نتیجه، تورم در مراحل بعدی کنترل شد.
- ◀ جنگ ویتنام برعکس، عمدتاً با انتشار پول و بدون اقدامات مالی پیش‌دستانه آغاز شد. دولت جانسون با ترس از کاهش محبوبیت مردمی و رکود اقتصادی، در برابر افزایش مالیات مقاومت کرد. این تأخیر در واکنش باعث شد تورم تا اواخر دهه‌ی ۱۹۷۰ تداوم یابد.

درس‌هایی از تاریخ جهانی

تجربه‌ی کشورهای چون برزیل، در جریان جنگ اتحاد سه‌گانه در قرن نوزدهم، نیز نشان می‌دهد که دولت‌ها در نبود نظام مالیاتی قوی، به چاپ پول

در شرایط تورم بالا، به‌ویژه در دوران جنگ، ارزش واقعی آستانه‌ها و معافیت‌های مالیاتی کاهش می‌یابد. این فرسایش ساختاری، موجب می‌شود افراد حتی با درآمدهای واقعی ثابت یا اندکی افزایش یافته، به طبقات بالاتر مالیاتی وارد شوند. نتیجه، افزایش بار مالیاتی بدون بهبود در قدرت خرید است؛ پدیده‌ای که در ادبیات اقتصادی به آن «خزش مالیاتی» گفته می‌شود.

مگر آنکه ساختارهای اجرایی به گونه‌ای باشد که مالیات به صورت همزمان با درآمد یا فروش دریافت شود. برخی پایه‌های مالیاتی، نظیر مالیات بر عواید سرمایه یا املاک، که نیازمند محاسبه‌ی بازدهی در دوره‌های زمانی بلندمدت هستند، در برابر تورم بسیار آسیب‌پذیرند.

تورم و مالیات بر درآمد شخصی: از افزایش حجم تا تغییر عدالت

مالیات بر درآمد به طور خاص از تورم تأثیر می‌پذیرد و این تأثیرات در سه سطح ظاهر می‌شوند:

❖ افزایش اسمی درآمدها موجب افزایش درآمد مالیاتی می‌شود حتی بدون تغییر در نرخ‌ها.
❖ کاهش ارزش واقعی آستانه‌ها، کسورات و معافیت‌ها، که ساختار مالیاتی را به طور ضمنی تغییر می‌دهد.

❖ تغییر در سطح تصاعدی بودن مالیات، که بسته به طراحی سیستم و پراکندگی درآمد، می‌تواند به سود یا زیان طبقات پایین یا بالا باشد.

اگر سیستم مالیاتی تمرکز بیشتری بر طبقات بالای درآمدی و مشوق‌های سرمایه‌گذاری داشته باشد، تورم می‌تواند افراد پردرآمد را به طبقات مالیاتی بالاتر سوق دهد و تصاعدی بودن را تقویت کند. اما در نظام‌هایی که بخش وسیعی از جمعیت نزدیک به حد معافیت هستند، تورم می‌تواند آن‌ها را وارد دایره‌ی مالیاتی کند و فشار بیشتری بر طبقات متوسط و پایین وارد آورد. در چنین مواردی، عدالت مالیاتی به چالش کشیده می‌شود.

از منظر تاریخی نیز دیده شده که وجود نرخ‌های بالا به تنهایی تضمینی برای بازتوزیع مؤثر نیست. مثلاً در سال ۱۹۱۷ با وجود نرخ نهایی دوبرابری، تنها یک درصد مردم در آمریکا مشمول مالیات بر درآمد بودند و میانگین نرخ مؤثر مالیات حدود ۰.۶ درصد بود. بنابراین، حجم درآمد مالیاتی به اندازه تصاعدی بودن اهمیت دارد و برای اثرگذاری بازتوزیعی باید هر دو عامل همزمان تقویت شوند.

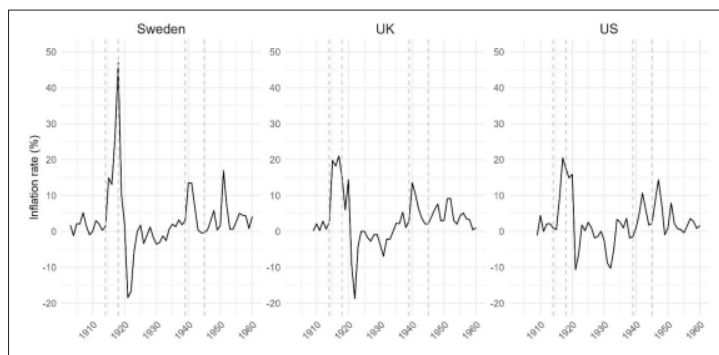
تورم جنگی و واقعیت سیاست‌گذاری در عمل

بخش بزرگی از شواهد موجود در خصوص تأثیر تورم بر مالیات بر درآمد، از اقتصادهای پیشرفته پس از جنگ جهانی دوم نشأت می‌گیرد. اما در خود دوران جنگ، بررسی‌های سیستماتیک اندکی صورت گرفته است.

برای مثال، در طول جنگ ویتنام، تورم موجب شد بسیاری از مالیات‌دهندگان آمریکایی، بی‌آن‌که درآمد واقعی‌شان افزایش یابد، به نرخ‌های بالاتر

مالیاتی منتقل شوند. نمونه‌ای روشن از خزش مالیاتی.

در دوران جنگ جهانی دوم نیز، دولت‌ها ناچار شدند برای مهار تورم از ابزارهای غیرمالیاتی استفاده کنند. در آمریکا، پس از آغاز جنگ در اروپا، تلاش‌هایی برای خودداری از افزایش قیمت‌ها صورت گرفت، اما با شدت گرفتن تورم، کنترل قیمت‌ها به تدریج گسترده شد. از آوریل ۱۹۴۳، تثبیت رسمی قیمت‌ها تا پایان جنگ اعمال شد. پس از جنگ، با برداشته شدن محدودیت‌ها، جهش دوباره‌ای در قیمت‌ها رخ داد. پدیده‌ای که به طور غیررسمی به عنوان «مالیات تورمی تأخیری» شناخته می‌شود و در عمل دارایی‌های نقدی شهروندان را کاهش داد.

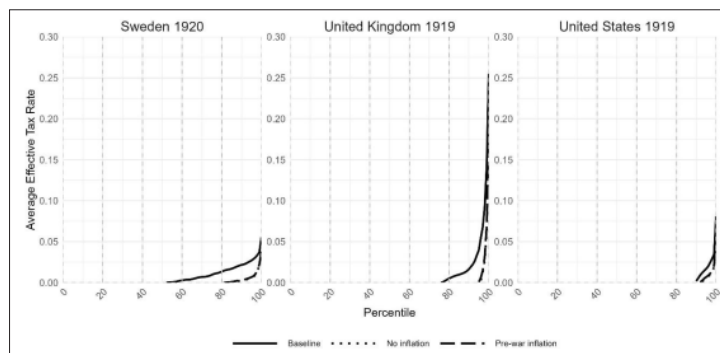
شکل ۱: نرخ تورم سالانه (۱۹۰۰ تا ۱۹۶۰)

نکته: نقطه‌چین‌های عمودی بیانگر جنگ‌های جهانی هستند.

تأثیر تورم بر مالیات (مالیات بر درآمد) در دوران جنگ‌های جهانی

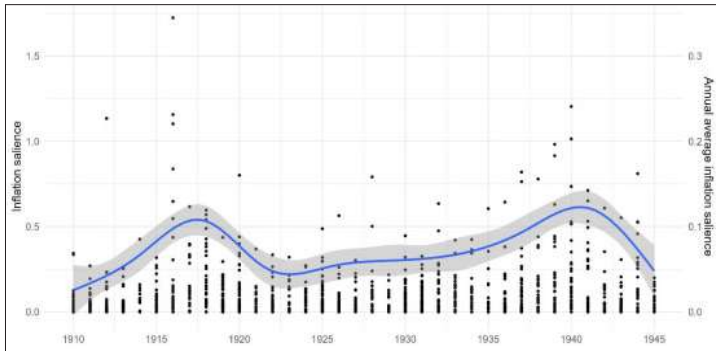
شواهد تاریخی نشان می‌دهد که تورم نقش تعیین‌کننده‌ای در تقویت عملکرد مالیات بر درآمد در هر دو جنگ جهانی ایفا کرده است. در برخی کشورها مانند سوئد، تا ۸۰ درصد از درآمد مالیاتی در سال ۱۹۲۰ مستقیماً ناشی از تورم بوده است (در سال ۱۹۱۹: در بریتانیا ۶۴ درصد و در آمریکا ۵۷ درصد). این رشد عمدتاً از دو مسیر صورت گرفت: نخست، درصد بالایی از شهروندان به دلیل کاهش ارزش واقعی معافیت‌ها و کسورات، برای اولین بار مشمول مالیات شدند؛ دوم، افراد با درآمدهای متوسط و بالا به طبقات مالیاتی بالاتر رانده شدند.

در نبود تورم، هم نرخ‌های نهایی و مؤثر مالیاتی و هم میزان کل درآمدهای جمع‌آوری‌شده به مراتب پایین‌تر بود. نمودارهای آماری موجود نیز تأیید می‌کنند که تورم، عامل اصلی افزایش بار مالیاتی در این دوران بوده و بدون افزایش قیمت‌ها، به‌ویژه در جنگ جهانی اول، بسیاری از افراد کم‌درآمد و متوسط اساساً وارد چرخه‌ی پرداخت مالیات نمی‌شدند.

شکل ۲: میانگین نرخ‌های مؤثر مالیاتی تحت سناریوهای تورمی مختلف در پی جنگ جهانی اول

در دوران جنگ جهانی دوم نیز، دولت‌ها ناچار شدند برای مهار تورم از ابزارهای غیرمالیاتی استفاده کنند. در آمریکا، پس از آغاز جنگ در اروپا، تلاش‌هایی برای خودداری از افزایش قیمت‌ها صورت گرفت، اما با شدت گرفتن تورم، کنترل قیمت‌ها به تدریج گسترده شد. از آوریل ۱۹۴۳، تثبیت رسمی قیمت‌ها تا پایان جنگ اعمال شد. پس از جنگ، با برداشته شدن محدودیت‌ها، جهش دوباره‌ای در قیمت‌ها رخ داد. پدیده‌ای که به طور غیررسمی به عنوان «مالیات تورمی تأخیری» شناخته می‌شود و در عمل دارایی‌های نقدی شهروندان را کاهش داد.

شکل ۴. برجستگی تورم در مناظرات مهم مالیات بر درآمد (بر حسب درصد)

توضیحات: هر نقطه نشان‌دهنده یک منظره مالیاتی است (که برجستگی تورم آن در محور سمت چپ نشان داده شده است)، در حالی که خط آبی میانگین سالانه هموار شده برجستگی تورم را به تصویر می‌کشد (محور سمت راست). دو محور مقیاس‌های متفاوتی دارند.

نقش برجستگی تورم و دغدغه‌های توزیعی در مناظرات مالیات بر درآمد در طول جنگ‌ها

شکل ۴ میانگین سالانه شاخص برجستگی تورم را نشان می‌دهد که به ویژه در مناظرات مالیات بر درآمد طی سال‌های پایانی جنگ اول و آغاز جنگ دوم، بسیار برجسته بوده است. این زمان‌بندی با روند واقعی افزایش قیمت‌ها هماهنگ است: برای مثال، تورم در سال ۱۹۱۷ (۲۱ درصد) به اوج خود رسید و واکنش دولت به صورت کنترل قیمت‌ها و جیره‌بندی در طول جنگ جهانی دوم باعث کاهش فشار تورمی شد؛ به طوری که پس از سال ۱۹۴۲ تورم زیر ۲ درصد باقی ماند.

این موضوع باعث شد تورم به یک نگرانی اصلی در مناظرات مالیاتی آن دوران تبدیل شود، به خصوص در شرایطی که نمایندگان مجلس نقش تورم را در عملکرد مالیات بر درآمد به خوبی درک می‌کردند.

شکل ۵ نشان می‌دهد هنگامی که تورم در مناظرات مالیاتی برجسته‌تر بوده، نگرانی‌ها درباره‌ی نابرابری و سختی معیشتی ناشی از تورم هم بیشتر بوده است. در مجموع، نتایج تأکید می‌کند که:

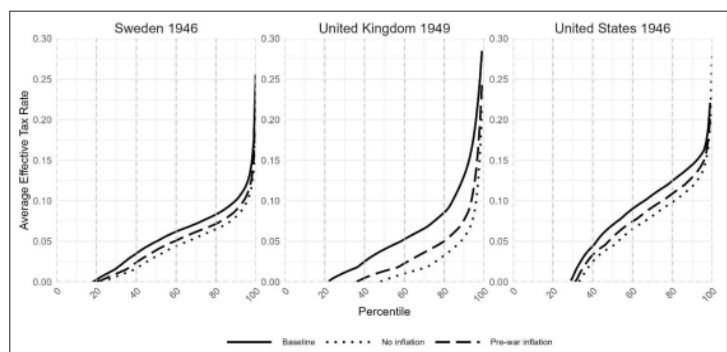
- ◀ تورم در مناظرات مالیاتی جنگ‌ها نقش مهم و برجسته‌ای داشت.
- ◀ تورم در این دوره‌ها به‌ویژه با دغدغه‌های توزیعی و عدالت اجتماعی مرتبط بوده است.

توضیحات: نمودارها میانگین نرخ‌های مؤثر مالیاتی را در کل توزیع درآمد نشان می‌دهند. «خط منحنی» نرخ‌های واقعی پرداخت شده را نمایش می‌دهد، در حالی که دو خط بعدی نرخ‌های تخمین زده شده را در غیاب تورم و در شرایط سطوح تورم پیش از جنگ ارائه می‌دهند. دو خط نشان‌دهنده‌ی سناریوهای تورمی جایگزین تا حد زیادی در هر سه کشور برهم منطبق هستند.

تورم، تصاعدی بودن مالیات و بازتوزیع درآمد

افزایش گسترده‌ی مالیات بر درآمد ناشی از تورم، پیامدهایی فراتر از درآمدهای مالیاتی به همراه داشت و بر ساختار تصاعدی بودن مالیات و نقش بازتوزیعی آن نیز تأثیر گذاشت. گسترش پوشش مالیاتی به طبقات درآمدی پایین‌تر باعث کاهش نسبی تصاعدی بودن مالیات شد؛ برای نمونه، در بریتانیا طی جنگ جهانی دوم، اگر تورم جنگی رخ نمی‌داد، ساختار مالیاتی این کشور تا ۱۵ درصد تصاعدی‌تر باقی می‌ماند.

با این حال، کاهش تصاعدی بودن به معنای کاهش بازتوزیع نبود. برعکس، از آنجا که یک مالیات تصاعدی بر جمعیتی وسیع‌تر اعمال شد، نقش بازتوزیعی مالیات در عمل تقویت شد. در مورد بریتانیا، حدود ۲۰ درصد از تأثیر بازتوزیعی مالیات بر درآمد در زمان جنگ به دلیل وجود تورم بود. هرچند سیاست‌گذاران به دلایل مالی تورم و اثر آن بر بودجه‌ی دولت آگاه بودند و این موضوع در مباحث سیاسی و اقتصادی انعکاس گسترده‌ای داشت، شواهد اندکی در دست است که نشان دهد آن‌ها به اثرات تورم بر ساختار مالیات بر درآمد نیز توجه عملی داشته‌اند.

شکل ۳: میانگین نرخ‌های مؤثر مالیاتی تحت سناریوهای تورمی مختلف پس از جنگ جهانی دوم

آنکه به ارزش واقعی درآمد یا شاخص هزینه‌ی زندگی اشاره‌ی دقیقی داشته باشند.

در برخی موارد استثنایی، به‌ویژه در سال‌های پایانی جنگ جهانی اول، توجه به ارزش واقعی معافیت‌های مالیاتی به شکل شفاف‌تری ظاهر شد؛ موضوعی که نهایتاً بر بازطراحی نظام معافیت‌ها در دوران پس از جنگ اثرگذار بود.

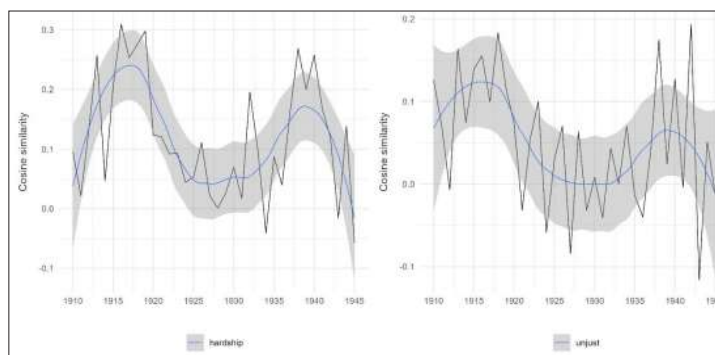
اختلاف دیدگاه‌های سیاسی درباره‌ی عدالت مالیاتی نیز در مناظرات قابل ردیابی است. نمایندگان حزب محافظه‌کار بر فشار غیرقابل تحمل مالیات بر طبقات ثروتمند و تهدید سرمایه‌گذاری‌های آتی تأکید می‌کردند. درحالی‌که جناح‌های چپ‌تر خواستار کاهش فشار بر اقشار کم‌درآمد و بازنگری در معافیت‌ها بودند. توصیف‌هایی از بار مالیاتی سنگین که منجر به فروش دارایی‌ها یا نقض تعهدات فردی می‌شد، جلوه‌ای از گفتمان محافظه‌کاران بود که مشروعیت اخلاقی مالیات‌ستانی را زیر سؤال می‌برد.

در ادامه‌ی مناظرات پارلمانی دوران جنگ، مسئله‌ی سهم طبقات مختلف جامعه در تأمین مالی جنگ به محور مهمی از گفت‌وگوها تبدیل شد. با وجود اذعان به اینکه مالیات‌ستانی از ثروتمندان ضروری است، بسیاری از نمایندگان مجلس استدلال کردند که این منابع برای تأمین نیازهای عظیم جنگ کافی نیست. این تحلیل، لزوم مشارکت مالی طبقات پایین‌تر را برجسته ساخت، حتی در میان احزاب چپ‌گرا.

نمایندگان حزب کارگر، در عین حمایت از افزایش مالیات‌های مستقیم و تصاعدی، تأکید می‌کردند که تمرکز بیش از حد بر مالیات‌های غیرمستقیم ناعادلانه است و اقشار ضعیف را بیش از حد متأثر می‌کند. آن‌ها استدلال می‌کردند که توان پرداخت واقعی باید مبنای اصلی سیاست‌گذاری مالیاتی باشد، نه صرف تعلق طبقاتی.

از سوی دیگر، نمایندگان محافظه‌کار نیز با افزایش مشارکت مالی طبقات کارگر موافق بودند، اما استدلال‌شان بر پایه‌ی عدالت اجتماعی از منظر درآمدهای افزایش‌یافته‌ی ناشی از جنگ بود. آنان معتقد بودند که کارگران، به‌ویژه در صنایع جنگی، از افزایش چشم‌گیر دستمزد بهره‌مند شده‌اند و سهم‌گیری مالی آنان نه تنها عادلانه بلکه اجتناب‌ناپذیر است.

در همین راستا، برخی نمایندگان محافظه‌کار پیشنهاد وضع مالیات بر درآمد مازاد برای کارگران را مطرح کردند، مشابه مالیات بر سود مازاد شرکت‌ها. اگرچه این ایده هدف مقابله با سودجویی جنگی را دنبال می‌کرد، اما به دلیل تضاد با اصل برابری افقی و نگرانی از ناعادلانه بودن، در نهایت مورد پذیرش دولت قرار نگرفت.

شکل ۵.

تحلیل کیفی بحث‌ها پیرامون مالیات و تورم در دوران جنگ

در بررسی کیفی مناظرات پارلمانی مرتبط با مالیات بر درآمد در دوران دو جنگ جهانی، تمرکز اصلی بر گفتمان‌هایی بود که به شکل برجسته‌ای به موضوع تورم اشاره داشتند.

در مجموع، چهار محور کلیدی از این مناظرات استخراج شد:

- ◀ نگرانی‌های جدی نمایندگان درخصوص اثرگذاری مالیات بر کنترل تورم.
- ◀ توجه به پیامدهای تورم بر سیستم مالیاتی، ازجمله کاهش ارزش معافیت‌ها و افزایش فشار بر طبقات پایین‌تر.
- ◀ اختلاف نظر میان احزاب در تفسیر و مواجهه با پیامدهای تورمی مالیات.
- ◀ دغدغه‌هایی درخصوص مشروعیت اخلاقی مالیات‌ستانی در بستر افزایش هزینه‌های زندگی.

نمایندگان به‌طور گسترده، کسری بودجه را عامل اصلی تشدید تورم معرفی می‌کردند، و بر لزوم افزایش مالیات‌ها و کاهش مصرف جهت جلوگیری از استقراض تأکید داشتند؛ دیدگاهی که با استنادهای مکرر به نظریات کینز نیز تقویت می‌شد. در همین راستا، پرداخت هزینه‌های جنگ از محل درآمد مالیاتی، نه تنها به‌عنوان یک ضرورت مالی بلکه به‌مثابه‌ی ابزاری برای مهار تقاضای کل مطرح می‌شد.

از سوی دیگر، نمایندگان به آثار جانبی تورم بر مالیات بر درآمد نیز توجه داشتند، گرچه مفاهیم مدرنی چون «خزش مالیاتی» یا کاهش تصاعدی بودن سیستم مالیاتی در گفت‌وگوها کمتر دیده می‌شود. برخی نمایندگان، صرفاً در قالب قیاس درآمدهای اسمی پیش و پس از جنگ، تلاش کردند فشار بر طبقات متوسط را نشان دهند، بدون

«شهروندانی مالیات‌پرداز» تثبیت کند؛ هویتی که در دل خود مسئولیت‌پذیری، مشارکت در بار مالی جنگ و حق مطالبه‌ی عدالت اجتماعی را در بر داشت. از نگاه این جریان، پرداخت مالیات نمادی از شهروندی برابر بود و همین مشارکت مالی، به طبقه‌ی کارگر، مشروعیت اخلاقی می‌بخشید تا در تصمیم‌گیری‌های ملی، نقشی فعال ایفا کند.

در این چارچوب، تحلیل‌گران سیاسی آن زمان مفهوم «ملی شدن ملت» را مطرح کردند؛ پدیده‌ای که در آن دولت با فراخوان همگانی برای مشارکت مالی، نوعی انسجام اجتماعی نوظهور را بنیان می‌نهاد. شهروندان، صرف‌نظر از جایگاه طبقاتی، در تأمین منابع کشور سهیم می‌شدند و این مشارکت مالی، به تقویت حس تعلق، مسئولیت و مشروعیت حکومت می‌انجامید.

نمایندگان حزب کارگر تأکید داشتند که اگر طبقه‌ی کارگر قرار است بهای جنگ را بپردازد، این پرداخت باید با تضمین حقوق اجتماعی و اقتصادی همراه باشد. به همین دلیل، آنان مالیات را نه تنها باری اقتصادی، بلکه مطالبه‌ای اخلاقی و سیاسی تلقی می‌کردند که پرداخت آن باید منجر به تقویت عدالت و برابری شود.

در مقابل، برخی محافظه‌کاران با این دیدگاه همراه نبودند و همچنان بر نگرشی سلسله‌مراتبی از شهروندی و مسئولیت تأکید داشتند. با این حال، گفتمان غالب، به‌ویژه در میان احزاب ترقی‌خواه، حول محورهایی چون «فداکاری مشترک»، «برابری در مسئولیت مالی» و «حقوق در برابر مسئولیت‌ها» شکل گرفته بود.

در نهایت، بحث‌های پارلمانی آن دوران نشان می‌دهند که سیاست مالیاتی، در کنار کارکرد اقتصادی‌اش، ابزاری مؤثر در بازآفرینی مفهوم شهروندی و پیوند اجتماعی بود؛ مفهومی که بعدها نقش مهمی در بنیان‌گذاری دولت رفاه و تثبیت حقوق اجتماعی ایفا کرد.

در جناح چپ، حمایت از مالیات‌های تصاعدی شدیدتر بر پایه‌ی منطق «برابری در فداکاری» مطرح شد. نمایندگانی مانند جورج بنسون خواهان ایجاد نظامی بودند که فداکاری مالی از سوی همه‌ی اقشار، به‌ویژه ثروتمندان، به شکلی متناسب و محسوس اعمال شود. در همین راستا، بحث‌هایی پیرامون افزایش معافیت‌ها برای اقشار پایین نیز در جریان بود، چراکه تحمیل مالیات به درآمدهایی که صرفاً معیشت ابتدایی را تأمین می‌کنند، ناعادلانه قلمداد می‌شد.

در نهایت، بُعد اخلاق مالیاتی نیز وارد گفتمان شد. درک جمعی از ضرورت پرداخت مالیات به‌عنوان «وظیفه ملی» در جنگ، موجب پذیرش عمومی حتی مالیات‌های سنگین شد. نمایندگان از آمادگی مردم برای پذیرش بارهای مالیاتی سخن گفتند، مشروط بر اینکه اطمینان حاصل شود عدالت در توزیع بار مالی و تلاش دولت برای مدیریت بهینه منابع رعایت شده باشد.

در این میان، اگرچه اثرات منفی تورم بر اخلاق مالیاتی در ادبیات مدرن اقتصادی برجسته است، اما در مناظرات پارلمانی آن دوره به ندرت مورد توجه قرار گرفت. با این حال، شواهدی از آگاهی ضمنی نسبت به چنین اثراتی وجود دارد، به‌ویژه در بحث‌هایی که به تأثیر افزایش هزینه‌های زندگی بر تحمل‌پذیری بار مالیاتی پرداخته‌اند.

مالیات، هویت شهروندی و انسجام اجتماعی

در سال‌های جنگ، مسئله‌ی مالیات‌ستانی نه تنها ابزار تأمین مالی دولت، بلکه عنصری کلیدی در بازتعریف رابطه میان دولت و شهروندان بود. به‌ویژه در حزب کارگر، نوعی نگاه نوین به مشارکت طبقه کارگر شکل گرفت که از آن‌ها می‌خواست نه صرفاً نیروی کار، بلکه شهروندانی مسئول، مشارکت‌پذیر و متعهد به خیر عمومی باشند. حزب کارگر کوشید جایگاه طبقه‌ی کارگر را به‌مثابه‌ی

بحران‌ها، فرصتی بی‌بدیل برای اصلاح رویه‌ها

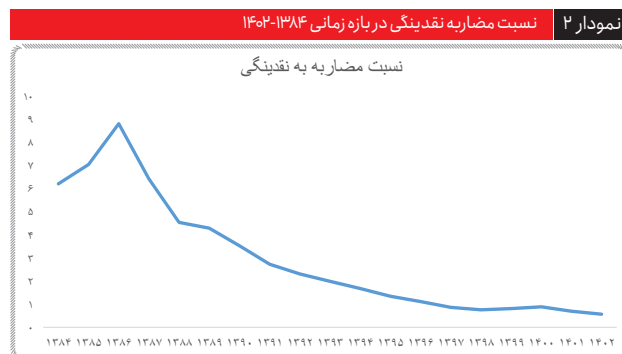
مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی تبریز

دارا هستند. در نهایت، سطح سوم به صناعی مربوط می‌شود که در شرایط عادی اقتصاد فعال هستند، اما در وضعیت اضطراری، تقاضا برای آن‌ها کاهش می‌یابد یا می‌توان تولیدشان را به تعویق انداخت؛ مانند صنایع لوکس، تفریحی یا مصرفی غیرضروری. با این الگو، کشور می‌تواند به جای فروپاشی نظام تولید، آن را بازآرایی کرده و در مسیر حفظ ثبات، بقا و بازسازی حرکت کند.

در شرایط بحران، تأمین مالی منطقی و اصولی برای نظام بانکی به معنای بازتعریف نقش بانک‌ها از تأمین‌کننده صرف منابع عمومی به عاملی فعال در هدایت منابع به سمت تولیدات راهبردی و ضروری است. در گذشته، نظام بانکی ایران بخش قابل توجهی از منابع را به فعالیت‌های غیرمولد، پروژه‌های سفته‌بازانه یا بدهی‌های دولتی اختصاص داده که در شرایط بحرانی، می‌تواند به تشدید نابرابری و کاهش تاب‌آوری اقتصادی منجر شود. در نقطه مقابل، بحران می‌تواند فرصتی بی‌بدیل برای اصلاح این رویه باشد. با طبقه‌بندی دقیق اولویت‌های تولیدی، تخصیص هدفمند منابع، مشروط‌سازی تسهیلات به بهرهوری و بازده اجتماعی، و استفاده از ابزارهای اعتبارسنجی جدید، می‌توان جریان تقدینگی را به سمت بخش‌هایی هدایت کرد که بیشترین

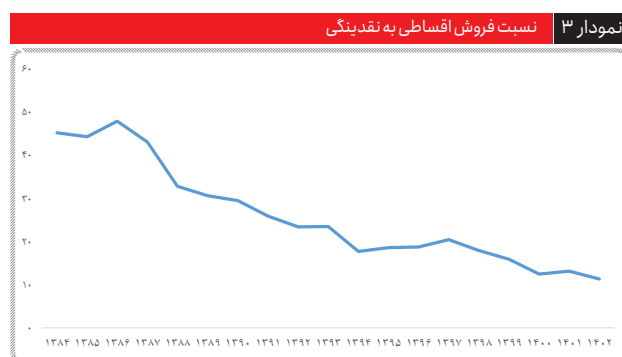
در شرایط جنگی یا بحران‌های گسترده، کشور با محدودیت‌های شدید در منابع حیاتی مانند انرژی، سرمایه، نیروی انسانی، مواد اولیه و ظرفیت‌های لجستیکی مواجه می‌شود. در چنین موقعیتی، ادامه تولید در تمام بخش‌های اقتصادی ممکن نیست و عدم تمایز میان صنایع ضروری و غیرضروری می‌تواند به اتلاف منابع، اختلال در زنجیره‌های حیاتی و حتی بروز بحران‌های انسانی منجر شود. از این‌رو، الزام به طبقه‌بندی تولید کالاها و فعالیت‌های صنعتی بر اساس میزان اهمیت، فوریت و نقش آن‌ها در بقای جامعه و ثبات اقتصادی یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر است. این طبقه‌بندی به دولت و نهادهای برنامه‌ریز کمک می‌کند تا سیاست‌های حمایتی، اولویت‌های تخصیص منابع و برنامه‌های عملیاتی خود را بر مبنای واقعیت‌های بحرانی تنظیم کنند. در این چارچوب، محصولات و صنایع سطح یک که شامل مواد غذایی، دارویی و تجهیزات پزشکی هستند، بالاترین اولویت را دارند، چرا که مستقیماً با سلامت و امنیت مردم در ارتباط‌اند. در سطح دوم، صنایعی مانند فولاد، قطعه‌سازی، ماشین‌سازی، شیمیایی و نساجی قرار دارند که با نقش کلیدی در حفظ اشتغال و تولید ناخالص داخلی دارند یا قابلیت ارزش‌آوری و حمایت از زیرساخت‌های دفاعی کشور را

تسهیلات تکلیفی و اهداف اجتماعی دولت است. همزمان، رشد شدید تسهیلات قرض الحسنه و کسری بودجه فشار مضاعفی بر بانکها وارد کرده و مانع تأمین مالی پروژه‌های واقعی و سودآور شده است. این روند، که مصداقی از «ازدحام مالی» است، با کاهش اعتباردهی به بخش خصوصی و انحراف از اصول اقتصاد مقاومتی، به تضعیف تولید ملی و کاهش بهره‌وری اقتصادی منجر شده است. تداوم این وضعیت، نظام بانکی را از نقش توسعه‌ای خود دور می‌سازد.

فروش اقساطی:

تسهیلات اعطایی بانکها و مؤسسات اعتباری به تفکیک «فروش اقساطی» یکی از مهم‌ترین ابزارهای تأمین مالی در نظام بانکی ایران است که بر اساس عقود اسلامی و در چارچوب قانون عملیات بانکی بدون ربا (مصوب ۱۳۶۲) طراحی شده است. هدف از فروش اقساطی، تسهیل دسترسی مردم و بنگاه‌ها به کالاهای بادوام یا سرمایه‌ای است. برای خانوارها، فروش اقساطی معمولاً برای خرید وسایل مصرفی بادوام مانند خودرو، لوازم خانگی و مسکن استفاده می‌شود. در مقابل، برای واحدهای تولیدی و صنعتی، فروش اقساطی عمدتاً به منظور تأمین ماشین‌آلات، ابزار کار، تجهیزات فنی و مواد اولیه انجام می‌شود.

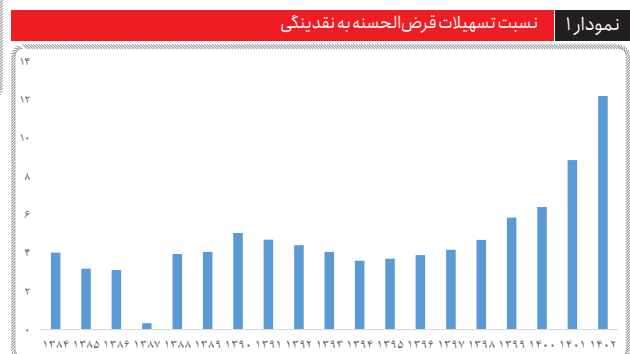
فروش اقساطی، یکی از مهم‌ترین ابزارهای تأمین مالی اسلامی در نظام بانکی ایران، نقش کلیدی در حمایت از مصرف‌کنندگان و بنگاه‌های تولیدی دارد. با این حال، نسبت آن به نقدینگی از ۴۶ درصد در سال ۱۳۸۴ به ۱۱ درصد در سال ۱۴۰۲ کاهش یافته است. این افت، هم‌راستا با رشد تسهیلات قرض الحسنه و فشارهای ناشی

اثر را در حفظ امنیت غذایی، پایداری معیشت خانوار، حفظ اشتغال و کاهش وابستگی خارجی دارند. این تحول، نه تنها کارآمدی شبکه بانکی را افزایش می‌دهد، بلکه زمینه را برای بازسازی اعتماد عمومی به نظام پولی فراهم می‌سازد و از دل تهدید، فرصت بازآفرینی یک نظام مالی پاسخگو و توسعه‌گرا را خلق می‌کند.

در این بخش روال گذشته در مورد فعالیت سیستم بانکی مرور شده و اشاره می‌شود که چگونه می‌توان در چنین شرایطی (بحران یا جنگ) بانکها را موظف کرد تا منابع خود را از سمت طرح‌هایی که بازده اقتصادی مشخصی ندارند یا بازگشت سرمایه در آنها بسیار کند است، هدایت نکنند.

قرض الحسنه

وام‌های قرض الحسنه با هدف حمایت اجتماعی اعطا می‌شوند، اما فشار فزاینده بر بانکها برای تأمین این تسهیلات از منابع محدود، منجر به کاهش اعتبارات تولیدی و تضعیف رشد اقتصادی شده است.

داده‌های تاریخی نشان می‌دهند که رشد قابل توجه تسهیلات قرض الحسنه -افزایش ۲۶۰ برابری از سال ۱۳۸۴ تا ۱۴۰۲- با افزایش کسری بودجه و نقدینگی همبستگی دارد. این تسهیلات بخشی از تسهیلات تکلیفی‌اند که بانکها به اجبار دولت می‌پردازند و در عمل منابع را از بخش‌های مولد به فعالیت‌های مصرفی یا حمایتی منحرف می‌کنند. این پدیده که به ازدحام مالی معروف است، با محدود کردن دسترسی بنگاه‌های تولیدی به منابع، رشد اقتصادی را در بلندمدت تضعیف می‌کند.

مضاربه:

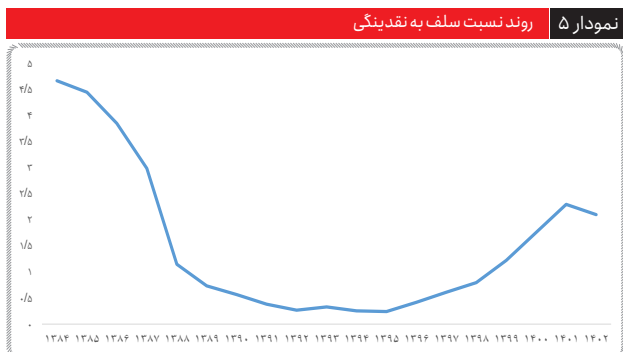
وام‌های مضاربه نوعی ابزار مالی اسلامی هستند که بر پایه قرارداد مشارکت در سود و زیان طراحی شده‌اند. در این ساختار، یک طرف (معمولاً بانک یا سرمایه‌گذار به عنوان رب‌المال) سرمایه را تأمین می‌کند و طرف دیگر (کارآفرین یا مضارب) با دانش و مدیریت خود آن را به کار می‌گیرد. سود حاصل از فعالیت به نسبت توافق شده بین طرفین تقسیم می‌شود، اما زیان به طور کامل برعهده سرمایه‌گذار است، مگر اینکه ناشی از سوءمدیریت کارآفرین باشد. این روش، برخلاف وام‌های ربوی با بهره ثابت، ریسک را بین طرفین توزیع می‌کند و با اصول شریعت سازگار است.

کاهش چشمگیر نسبت وام‌های مضاربه‌ای به نقدینگی نشان‌دهنده انحراف منابع بانکی از مشارکت‌های تولیدمحور به سمت

از کسری بودجه، بیانگر انحراف منابع بانکی از حمایت از بخش خصوصی به سمت اهداف اجتماعی دولت است. کاهش فروش اقساطی منجر به محرومیت بنگاه‌ها از منابع سرمایه‌ای و تشدید ازدحام مالی شده و با اهداف اقتصاد مقاومتی و رونق تولید در تضاد است.

مشارکت مدنی:

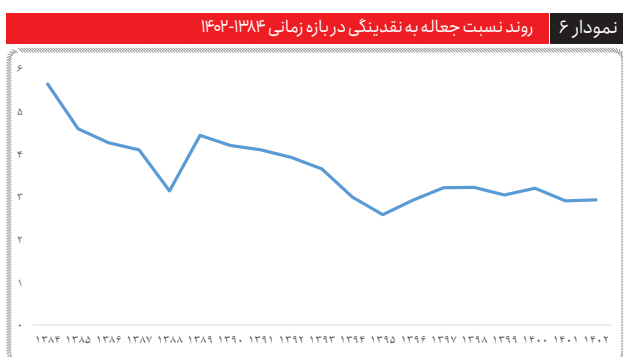
تسهیلات اعطایی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری به تفکیک مشارکت مدنی یکی از مهم‌ترین ابزارهای تأمین مالی در چارچوب نظام بانکداری بدون ربا در ایران است که بر پایه اصول اسلامی و مطابق با قانون عملیات بانکی بدون ربا (مصوب ۱۳۶۲) طراحی شده است.

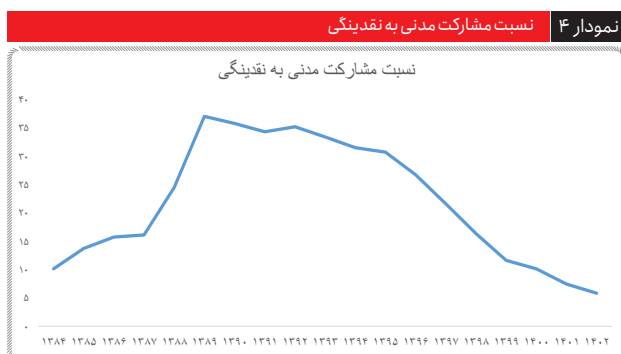
نسبت تسهیلات سلف به نقدینگی از اواخر دهه ۸۰ کاهش یافت، اما از سال ۱۳۹۶ روند صعودی گرفته است که هم‌راستا با کسری بودجه و تورم است. این ابزار بیشتر برای تأمین مالی کالاهای دولتی و تنظیم بازار استفاده شده و در کنار افزایش تسهیلات قرض‌الحسنه، نشانه‌ای از ازدحام مالی و انحراف منابع بانکی از بخش خصوصی مولد است.

جعاله:

تسهیلات جعاله، یکی از ابزارهای مهم بانکداری بدون ربا در ایران، برای تأمین مالی خدمات، تعمیرات و تکمیل پروژه‌ها کاربرد دارد. بر اساس عقد جعاله، بانک (جاعل) متعهد می‌شود، در ازای انجام عمل مشخص توسط مشتری یا پیمانکار (عامل)، مبلغی پرداخت کند. این تسهیلات به‌ویژه در بخش مسکن برای نوسازی و بازسازی واحدها رایج است و به‌صورت مرحله‌ای پرداخت و اقساط آن بازپرداخت می‌شود. همچنین در صنایع و کشاورزی برای تجهیز و تکمیل خطوط تولید کاربرد دارد. برخلاف مشارکت مدنی، بانک در ریسک سود و زیان شریک نیست و صرفاً بر اساس تحقق کار، تعهد مالی خود را انجام می‌دهد. جعاله ابزاری کارآمد برای حمایت از بنگاه‌های کوچک و متوسط محسوب می‌شود.

با توجه به داده‌های ارائه‌شده، نسبت جعاله به نقدینگی طی دوره ۱۳۸۴ تا ۱۴۰۲ روندی نزولی و تا حدودی نوسانی را نشان می‌دهد. در سال‌های اولیه (۱۳۸۴ تا ۱۳۸۸)، این نسبت در حدود ۴ تا ۵.۶ درصد بود که نسبتاً سطح بالایی محسوب می‌شود و بیانگر تخصیص قابل توجه منابع بانکی به این عقد در دوره مذکور است.

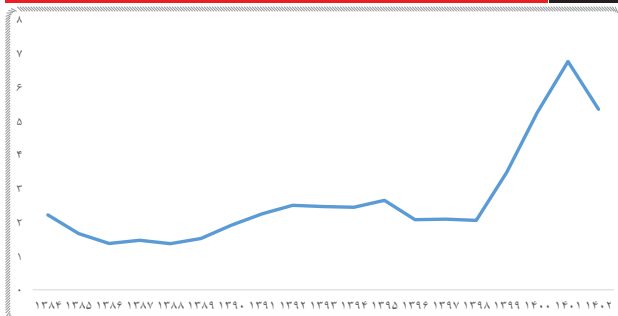

این نوع تسهیلات، برخلاف قراردادهای با سود ثابت، بانک را در ریسک پروژه شریک می‌کند و به حمایت از بخش تولید و سرمایه‌گذاری مولد کمک می‌نماید. باوجود مزایای فراوان مانند افزایش اشتغال و بهره‌وری، مشارکت مدنی با چالش‌هایی چون نیاز به نظارت دقیق و پیچیدگی حقوقی مواجه است. نسبت مشارکت مدنی به نقدینگی از ۳۷ درصد در سال ۱۳۸۹ به حدود ۶ درصد در سال ۱۴۰۲ کاهش یافته که نشان‌دهنده کاهش تخصیص منابع به این بخش در پی افزایش کسری بودجه و اولویت‌دادن به تسهیلات تکلیفی دولت است. این روند بیانگر ازدحام مالی و کاهش حمایت نظام بانکی از بخش خصوصی مولد است.

سلف:

تسهیلات اعطایی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری به تفکیک سلف، یکی از مهم‌ترین ابزارهای تأمین مالی در چارچوب بانکداری بدون ربا در ایران است که کاربرد ویژه‌ای در حوزه‌های کشاورزی، صنایع غذایی، تولیدی و کالاهای اساسی دارد. این نوع تسهیلات بر پایه عقد اسلامی سلف استوار است؛ عقدی که در آن بهای کالایی در زمان حاضر به‌صورت نقدی پرداخت می‌شود، اما تحویل کالا در آینده صورت می‌گیرد. به بیان دیگر، بانک یا مؤسسه اعتباری به‌عنوان خریدار، قیمت کالایی را در زمان حال پرداخت می‌کند و فروشنده (مشتری یا تولیدکننده) متعهد می‌شود کالا را در زمان معین در آینده تحویل دهد. هدف اصلی این نوع قرارداد، تأمین مالی پیش‌نیازهای تولید و فراهم کردن نقدینگی برای تولیدکنندگان پیش از عرضه کالا به بازار است.

نمودار ۷ روند نسبت مشارکت حقوقی به نقدینگی

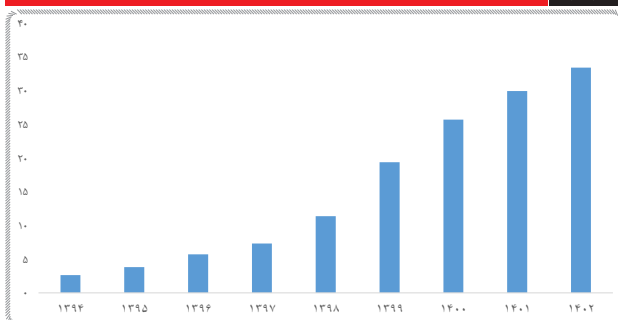

داده‌های آماری نشان می‌دهد نسبت مشارکت حقوقی به نقدینگی در ایران از سال ۱۳۹۷ به‌طور چشمگیری افزایش یافته و در سال ۱۴۰۱ به ۶.۷۷ رسیده است. این روند هم‌زمان با کسری مزمن بودجه، تحریم‌ها و افت درآمدهای نفتی است. مشارکت حقوقی عمدتاً به پروژه‌ها و شرکت‌های بزرگ، دولتی یا شبه‌دولتی اختصاص یافته که دارای ریسک پایین‌تر و ضمانت ضمنی هستند. این تخصیص منابع، نمونه‌ای از ازدحام مالی است که دسترسی بخش خصوصی واقعی به اعتبارات بانکی را محدود می‌کند. پیامد آن کاهش بهره‌وری اعتبارات، افزایش نقدینگی و تورم ساختاری است. اصلاح ساختار تخصیص منابع و تقویت بازار بدهی ضروری است.

مراجعه:

مراجعه یکی از ابزارهای کلیدی تأمین مالی در بانکداری اسلامی است که بر اساس خرید واقعی دارایی توسط بانک و فروش آن به مشتری با سود معلوم و از پیش تعیین شده عمل می‌کند. این قرارداد، برخلاف معاملات ربوی، شفافیت نرخ سود و اقساط را فراهم می‌کند و ریسک اعتباری بانک‌ها را کاهش می‌دهد. سهم مراجعه در عقود مبادله‌ای ایران از ۳ درصد به حدود ۳۳ درصد افزایش یافته است. با این حال، چالش‌هایی مانند «تملک صوری»، نبود بازار ثانویه فعال برای اوراق مراجعه و مشکلات نرخ سود ثابت در شرایط تورمی، اجرای آن را با محدودیت‌هایی مواجه ساخته‌اند.

نمودار ۸ روند مراجعه به نقدینگی

این وضعیت می‌تواند نشان‌دهنده توجه نظام بانکی به تأمین مالی بخش خصوصی و پروژه‌های کوچک‌تر در آن سال‌ها است. در سال‌های اخیر (۱۳۹۴ به بعد) نسبت جعاله به نقدینگی به کمتر از ۳ درصد کاهش یافته است. این کاهش نسبت در حالی رخ داده که کل نقدینگی کشور به صورت تصاعدی افزایش یافته است. یکی از عوامل مهم کاهش سهم جعاله می‌تواند افزایش فشارهای مالی و کسری بودجه دولت باشد. همان‌طور که در تحلیل‌های قبلی اشاره شد، در دوره‌های کسری بودجه شدید، نظام بانکی ایران منابع خود را به سمت عقود کم‌ریسک و سریع‌الوصولی همچون مرابحه هدایت کرده است که عمدتاً پاسخگوی نیازهای فوری و کوتاه‌مدت دولت و نهادهای وابسته بوده‌اند. در این شرایط، تخصیص اعتبارات به عقود نظیر جعاله که معمولاً برای فعالیت‌های خدماتی کوچک و بخش خصوصی است، کاهش یافته است. از سوی دیگر، کاهش سهم جعاله نسبت به نقدینگی می‌تواند به دلیل افزایش سهم تسهیلات تکلیفی مانند قرض الحسنه باشد که بیشتر جنبه مصرفی و حمایت اجتماعی دارند و کمتر در حوزه تأمین مالی تولید و خدمات تخصصی کاربرد دارند. این تغییر جهت سیاست‌گذاری باعث شده است که ابزارهای تأمین مالی تخصصی‌تر و نقش آفرین در توسعه بخش خصوصی مانند جعاله، از جایگاه خود فاصله بگیرند.

تسهیلات اعطایی بانک‌ها و مؤسسات اعتباری در قالب مشارکت حقوقی

به موجب ماده (۱) قانون بانکداری مصوب سال ۱۳۳۴، بانک، موسسه‌ای است که به صورت شرکت سهامی مطابق قانون تجارت تشکیل شده و بر اساس مواد این قانون به عملیات بانکی اشتغال ورزد. یکی از اقداماتی که این نهادها، در راستای کمک به شرکت‌ها انجام می‌دهند، مشارکت در تأمین سرمایه آن‌ها است که از آن با عنوان مشارکت حقوقی یاد می‌شود. ماده ۲۳ آیین‌نامه تسهیلات بانکی، مشارکت حقوقی را چنین تعریف می‌کند: «منظور از مشارکت حقوقی عبارت است از تأمین قسمتی از سرمایه‌ی شرکت‌های سهامی جدید، با خرید قسمتی از سهام شرکت‌های سهامی موجود. بنابراین، در پاسخ به این پرسش که مشارکت حقوقی چیست؛ می‌توان بیان کرد که مشارکت حقوقی، مشارکت بانک‌ها در سرمایه شرکت‌های سهامی تولیدی (اعم از صنعتی، معدنی، کشاورزی و ساختمانی) و نیز در شرکت‌های سهامی بازرگانی و خدماتی (با تأیید بانک مرکزی) به منظور تأمین کمبود منابع مالی مورد نیاز این‌گونه شرکت‌ها، به صورت سرمایه آن‌ها است. نحوه مشارکت حقوقی بانک‌ها در تأمین کمبود منابع مالی شرکت‌ها به این صورت است که امکان تأمین قسمتی از منابع مالی بلندمدت که برای اجرای طرح (پروژه) مورد نظر شرکت‌های سهامی ضروری است، از محل منابع سیستم بانکی به وجود می‌آید. نخستین شرط از شرایط مشارکت حقوقی این است که یکی از طرفین بانک و دیگری، شرکت سهامی باشد. بنابراین، بانک نمی‌تواند در سهام شرکت‌هایی به جز شرکت سهامی شریک شود. همچنین، مشارکت بانک‌ها در تأمین کمبود منابع مالی شرکت‌ها، منوط به اخذ مجوز و تأیید بانک مرکزی شده است.»

وضعیت فعلی نظام وام‌دهی در سیستم بانکی، در واقع به صورت مستقیم به تقویت تورم و تضعیف تولید دامن زده است. استمرار چنین عملکردی، نه تنها به زیان اقتصاد کلان است، بلکه پیامدهای منفی و عمیقی بر پویایی تولید و رفاه جامعه خواهد داشت.

تحلیل داده‌های مربوط به انواع تسهیلات بانکی و نسبت آن‌ها به نقدینگی نشان می‌دهد که در شرایط فعلی اقتصاد ایران، برخی ابزارهای تأمین مالی با پدیده «ازدحام مالی» مواجه هستند و منابع بانکی به سمت تأمین مالی غیرمولد و دولت‌محور سوق یافته است. بر اساس جدول ارائه‌شده، تسهیلات قرض الحسنه، سلف، مرابحه و مشارکت حقوقی همگی در دسته «ازدحام مالی» قرار دارند و نسبت آن‌ها به نقدینگی روند افزایشی دارد. این روند نشان‌دهنده فشارهای ناشی از کسری بودجه و استفاده فزاینده دولت از منابع بانک‌ها برای تأمین مالی است که به کاهش منابع در اختیار بخش خصوصی و فعالیت‌های مولد منجر می‌شود. از سوی دیگر، تسهیلات مضاربه، مشارکت مدنی، جعاله و فروش اقساطی که به‌عنوان ابزارهای «جذب مالی» طبقه‌بندی شده‌اند، نسبت به نقدینگی وضعیت کاهشی داشته‌اند؛ روندی که نشان‌دهنده کاهش سهم این تسهیلات در حمایت از تولید و فعالیت‌های مولد است. وضعیت فعلی نظام وام‌دهی در سیستم بانکی، در واقع به صورت مستقیم به تقویت تورم و تضعیف تولید دامن زده است. استمرار چنین عملکردی، نه تنها به زیان اقتصاد کلان است، بلکه پیامدهای منفی و عمیقی بر پویایی تولید و رفاه جامعه خواهد داشت. بنابراین، تغییر جدی و بنیادین در روند وام‌دهی و تخصیص منابع بانکی ضرورت انکارناپذیری است که نمی‌توان آن را به تعویق انداخت. شرایط بحرانی و به‌ویژه شرایط جنگی، با ایجاد محدودیت‌ها و فشارهای مالی، می‌تواند به‌عنوان نقطه عطفی تاریخی برای اصلاح نظام تأمین مالی عمل کند. در چنین وضعیتی، تغییر اولویت تولید کالاها و نیاز به حمایت مالی هدفمند از کالاهای استراتژیک و حیاتی، باعث می‌شود نظارت بر روند وام‌دهی بانک‌ها افزایش یافته و این امر به بهبود مشارکت بانک‌ها در فعالیت‌های مولد و ارتقای رفاه عمومی منجر شود. به بیان دیگر، شرایط بحرانی می‌تواند تهدید موجود را به فرصتی طلایی برای بازسازی و تقویت ساختار مالی کشور تبدیل کند. اکنون بهترین زمان برای این تغییر اساسی و اصلاح روندها است؛ زیرا در شرایط عادی، فشار و انگیزه لازم برای چنین اصلاحاتی کمتر است، اما در شرایط دشوار اقتصادی و امنیتی، ضرورت و اهمیت تغییرات ساختاری دوچندان می‌شود. اگر سیاست‌گذاران و مدیران بانکی بتوانند از این فرصت استفاده کنند، می‌توانند پایه‌های یک اقتصاد مقاوم، پویا و تولیدمحور را مستحکم نمایند و مسیر پیشرفت و رفاه جامعه را تضمین کنند.

روند نسبت مرابحه به نقدینگی از سال ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۷ با رشد ملایم از ۲.۶ درصد به ۷.۳ درصد همراه بود، اما از سال ۱۳۹۸ جهش قابل توجهی پیدا کرد و تا ۲۵.۶ درصد افزایش یافت. این رشد پرشتاب که همزمان با سیاست‌های تشویقی دولت و بانک مرکزی برای استفاده از عقود اسلامی است، در سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ به حدود یک‌سوم نقدینگی رسید. تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که در دوره تشدید کسری بودجه، تخصیص اعتبارات بانکی از عقود مشارکت مدنی و فروش اقساطی به سمت مرابحه، به دلیل سادگی، سرعت اجرا و ریسک پایین، جایگزین شده است. این تغییر ساختاری بیانگر مداخله هدفمند دولت در تخصیص منابع بانکی به نفع پروژه‌ها و نهادهای وابسته است که بخش خصوصی واقعی و فعالیت‌های مولد را تضعیف می‌کند.

از منظر آثار کلان، این تغییر ساختاری موجب کاهش کارایی نظام بانکی، افزایش نابرابری در دسترسی به منابع مالی و گسترش ریسک سیستمی در اقتصاد می‌شود. همچنین استفاده صوری از ابزارهای اسلامی مانند مرابحه در غیاب دارایی پایه واقعی و بدون رعایت چارچوب‌های شرعی، مشروعیت نظام بانکداری اسلامی را نیز با چالش مواجه می‌سازد. به بیان دیگر، بانک‌ها در ظاهر به توسعه عقود اسلامی مشغولند، ولی در باطن به ابزار خلق پول برای جبران ناترازی مالی دولت تبدیل شده‌اند. در مجموع، مشاهده کاهش سهم مشارکت مدنی و فروش اقساطی همزمان با افزایش کسری بودجه و رشد سریع مرابحه، نشان می‌دهد که ساختار نظام تأمین مالی در ایران به شدت تحت تأثیر فشارهای بودجه‌ای دولت قرار دارد. این تغییر نه تنها به زیان بخش خصوصی تمام می‌شود، بلکه باعث گسترش روند تأمین مالی غیرمولد، خلق پول بی‌پشتوانه و تضعیف اصول بانکداری اسلامی خواهد شد.

نوع تأمین مالی	مصادیق	وجود کسری بودجه	آخرین وضعیت نسبت به نقدینگی
قرض الحسنه	ازدحام مالی	افزایشی	۱۲/۱۸
مضاربه	جذب مالی	کاهشی	۰/۵۶
سلف	ازدحام مالی	افزایشی	۲
مشارکت مدنی	جذب مالی	کاهشی	۵/۸۵
جعاله	جذب مالی	کاهشی	۲/۹۲
فروش اقساطی	جذب مالی	کاهشی	۱۱/۲
مرابحه	ازدحام مالی	افزایشی	۳۳
مشارکت حقوقی	ازدحام مالی	افزایشی	۵/۳۵

جدول (۱): مصادیق ازدحام مالی در ایران

ضرورت بازنگری و اصلاح سیاستگذاری‌ها در دوره‌ی پسا جنگ تحمیلی ۱۲ روزه

محمدباقر بهبهانی
عضو شورای راهبردی
مرکز پژوهش‌های اتاق تبریز

۲. اصلاح سریع سیاست‌ها و برنامه‌های صداوسیما از وضعیت انتشار دیدگاه‌های تنگ‌نظرانه و بسته فعلی به دیدگاه فراگیر همه ملت ایران، به‌طوری‌که این سازمان مهم به مرجع خبری و تحلیلی کل ایرانیان تبدیل شود؛

۳. عبور کم‌هزینه از وضعیت فعلی از طریق گسترش روابط بین‌الملل و تعامل مفید و سازنده با کشورهای جهان، به‌ویژه با همه همسایگان و همچنین با کشورهایی که می‌توانند در سرمایه‌گذاری و انتقال تکنولوژی به ایران مفید باشند؛

۴. بازنگری در حکمرانی کشور به‌طوری‌که اصول متعدد قانون اساسی به مرحله اجرا درآید و در زمینه اقتصاد، سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی به شیوه درست (خصوصی‌سازی واقعی) به مورد اجرا گذاشته شود؛

۵. در همه تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری‌ها، جایگاه ملت و مردم تعریف عملیاتی شود و همه امور ممکنه به مردم و نهادهای مردمی واگذار شود تا با افزایش مشارکت مردم، سرمایه اجتماعی تقویت شود؛

۶. سیاست‌های پولی، ارزی، تجاری و مالی به‌گونه‌ای تنظیم شود که زمینه رانت‌جویی و فساد را از بین ببرد و از سوی دیگر، بهره‌مندی نهادهایی متوقف شود که با وجود گسترش هشداردهنده فقر همگانی، خارج از کنترل و نظارت تعریف‌شده و بدون شفافیت، از منابع عمومی تغذیه می‌شوند و امتیازات فراوانی را مورد استفاده قرار می‌دهند؛

۷. راه‌اندازی «گفتمان صلح»، هم در داخل کشور بین گروه‌ها و جناح‌های مختلف و هم بین کشورهای منطقه خاورمیانه و کشورهای تأثیرگذار در سطح جهان؛

۸. برای تقویت مشارکت‌های مردمی، فضای مناسب برای فعالیت‌های احزاب سیاسی چنان فراهم شود که سیستم انتخاباتی متعدد در کشور مبتنی بر فعالیت‌های احزاب قانونی و دارای پایگاه مردمی باشد.

مهم‌ترین درسی که از جنگ تحمیلی ۱۲ روزه باید گرفت، تجدیدنظر در همه ابعاد حکمرانی، اصلاح مسیر حرکت و برداشتن گام‌های استوار و ملموس در راستای تقویت اقتدار ملی است، تا مردم خالق حماسه انسجام ملی، شاهد بهبود امور در همه ابعاد زندگی اجتماعی باشند.

پس از گذشت نزدیک به چهل و هفت سال از انقلاب اسلامی ۱۳۵۷، جمهوری اسلامی ایران امروز در یکی از حساس‌ترین و پیچیده‌ترین مقاطع تاریخ خود قرار دارد. شرایط کنونی، با تلاقی چند بحران داخلی و خارجی، نظام سیاسی و اقتصادی ایران را به شدت تحت فشار قرار داده است. از یک‌سو، جنگ ۱۲ روزه اخیر، چالش‌های امنیتی و منطقه‌ای تازه‌ای را پیش روی ایران گذاشته و از سوی دیگر، بر دامنه مشکلات ساختاری کشور افزوده شده است. برای فهمیدن ریشه‌های مشکلات عمیق اقتصادی، اجتماعی و سیاسی کشور، باید فضایی در کشور – به‌ویژه در صداوسیما – ایجاد شود تا کارشناسان توانمند و دلسوز ایران دور هم جمع شوند و موضوعات را همه‌جانبه بررسی کرده و راه‌های عقلانی و عملی برای عبور از وضعیت بحرانی کنونی ارائه دهند.

این جنگ تحمیلی ۱۲ روزه، یکبار دیگر اهمیت بالای برخورداری از امنیت را گوشزد کرد و یادآور شد که نخستین و مهم‌ترین وظیفه هر حکومتی، تأمین آرامش و برقراری امنیت در زندگی شهروندان و پاسداری از تمامیت ارضی کشور است. همچنین نشان داد تعلق خاطر به ایران در بین ملت ایران چقدر قوی است؛ به‌گونه‌ای که تصمیم‌گیران و سیاست‌گذاران کشور باید در همه‌جا به «ایران»، «تاریخ هفت‌هزار ساله ایران» و «تمدن ایرانی» توجه شایسته داشته باشند. در دوره این جنگ تحمیلی، قاطبه ایرانیان وطن‌دوست، تجاوز اسرائیل به ایران را شدیداً محکوم کردند. اتحاد و انسجام درون ملت ایران چنان بود که در توقف جنگ نقش تعیین‌کننده داشت.

این جنگ، به همراه درس‌های عبرت‌آموز آن، می‌تواند نقطه عطف تاریخی در پایان بخشی به ناکارآمدی، بی‌اعتمادی، سیاست خارجی منجمد و تبعیض و بی‌عدالتی‌ها و اتخاذ سیاست‌هایی نوین در جهت ایجاد و گسترش روابط بین‌المللی بر مبنای تنش‌زدایی و تأمین منافع اقتصادی، تضمین آزادی‌های سیاسی و اجتماعی، رفاه و شایسته‌سالاری باشد. این اتفاق می‌تواند دوره‌ای جدید و پربرکت را برای ایران رقم بزند. با عبرت از چالش‌ها و دستاوردهای جنگ تحمیلی ۱۲ روزه اسرائیل علیه ایران، انجام اقدامات راهبردی ذیل لازم است:

۱. بازنگری و بازسازی نظام اطلاعاتی و امنیتی کشور برای خنثی‌سازی همه‌جانبه دشمن و صیانت از جان و کیان مردم؛

چگونه جنگ و ایدئولوژی، اقتصاد را به قحطی می کشاند؟

پس از جنگ جهانی دوم، بسیاری از درگیری های بین المللی به طور مستقیم یا غیرمستقیم تحت تأثیر رقابت آمریکا و شوروی (و بعدها روسیه) قرار گرفتند. این جنگ ها بخشی از جنگ سرد بودند؛ رقابتی ایدئولوژیک، سیاسی و نظامی که از سال ۱۹۴۵ تا فروپاشی شوروی در سال ۱۹۹۱ ادامه یافت. در این دوره و پس از آن، آمریکا و شوروی/روسیه یا به صورت مستقیم یا از طریق نیروهای نیابتی در جنگ ها نقش داشتند. در ادامه فهرستی از مهم ترین جنگ ها و درگیری ها که آمریکا و شوروی (یا روسیه) در آن ها دخیل بوده اند آمده است:

آسیه دهقانی
دانش آموخته اقتصاد
دانشگاه تبریز

فاطمه پورحسین
کارشناس مرکز پژوهش های
اتاق بازرگانی تبریز

۱. جنگ داخلی چین (۱۹۴۶-۱۹۴۹)

جنگ داخلی بین دولت جمهوری چین (حمایت آمریکا) و نیروهای کمونیست به رهبری مائو (حمایت شوروی) که به پیروزی کمونیست‌ها و تشکیل جمهوری خلق چین منجر شد.

◀ **نقش آمریکا:** حمایت مالی و نظامی محدود از دولت جمهوری چین

◀ **نقش شوروی:** حمایت تسلیحاتی و سیاسی از کمونیست‌ها

◀ **تلفات انسانی:** بیش از ۲ میلیون کشته

◀ **خسارات اقتصادی:** ویرانی گسترده در مناطق جنگ‌زده، بحران اقتصادی در چین

پس از پیروزی حزب کمونیست چین در سال ۱۹۴۹ و تأسیس جمهوری خلق چین به رهبری مائو تسه‌تونگ، ساختار اقتصادی کشور دستخوش تحولات بنیادینی شد. اقتصاد چین در آستانه پیروزی کمونیست‌ها به شدت آسیب‌دیده بود؛ جنگ داخلی، اشغال ژاپن، تورم شدید، و فروپاشی زیرساخت‌ها باعث شده بود که دولت جدید با چالش‌های عظیم اقتصادی مواجه باشد (Naughton, ۲۰۰۷). در نخستین سال‌های حکومت مائو (۱۹۴۹ تا ۱۹۵۷)، تمرکز اصلی بر بازسازی اقتصادی، اصلاحات ارضی و ملی‌سازی صنایع بود. زمین‌های مالکان بزرگ مصادره شده و بین دهقانان فقیر توزیع شد که این اقدام باعث افزایش نسبی بهره‌وری کشاورزی و تثبیت پایه‌های اجتماعی رژیم جدید شد (Dikötter, ۲۰۱۰).

هم‌زمان دولت، صنایع کلیدی، بانک‌ها و سیستم حمل‌ونقل را ملی کرد و با تدوین برنامه‌های پنج‌ساله، اقتصاد را بر اساس برنامه‌ریزی متمرکز هدایت کرد. این اصلاحات باعث شد که در دهه ۱۹۵۰، اقتصاد چین رشد قابل‌توجهی را تجربه کند و برخی شاخص‌های رفاه عمومی بهبود یابد (Naughton, ۲۰۰۷). اما این روند با آغاز برنامه بلندپروازانه «جهش بزرگ به جلو» (Great Leap Forward) در سال ۱۹۵۸ دچار چرخشی شدید شد. هدف این سیاست، تبدیل سریع چین به یک قدرت صنعتی بود، اما ابزارهای مورد استفاده بیشتر آرمان‌گرایانه و غیرعلمی بودند. در این دوره، دولت اقدام به تشکیل «کمون‌های خلق» کرد که در آن مالکیت خصوصی به‌طور کامل لغو شده و تولید کشاورزی و زندگی اجتماعی در قالب‌های جمعی سازمان‌دهی شد. هم‌زمان، دولت مردم را به تولید فولاد در کوره‌های خانگی ترغیب کرد؛ اقدامی که به تولید فلزات بی‌کیفیت و هدررفت منابع انجامید (Spence, ۱۹۹۹). مقامات محلی برای جلب رضایت دولت مرکزی، آمارهای غیرواقعی از میزان تولید کشاورزی ارائه دادند،

که این امر به برداشت اجباری مازاد محصولات کشاورزی منجر شد. در نتیجه، بسیاری از مناطق روستایی دچار قحطی شدند. تخمین‌ها نشان می‌دهند که در فاصله سال‌های ۱۹۵۹ تا ۱۹۶۱، بین ۱۵ تا ۴۵ میلیون نفر در اثر گرسنگی و سوءتغذیه جان خود را از دست دادند، که آن را به یکی از بزرگ‌ترین فجایع انسانی تاریخ تبدیل می‌کند. (Dikötter, ۲۰۱۰) تولید کشاورزی و صنعتی هر دو سقوط کرد و ساختار اقتصادی کشور در معرض فروپاشی قرار گرفت. تجربه تلخ جهش بزرگ به جلو باعث شد نقش مائو در سیاست‌گذاری اقتصادی تضعیف شود و از اواسط دهه ۱۹۶۰، دیگر رهبران حزب به تدریج کنترل اقتصادی بیشتری به دست آوردند. در مجموع، وضعیت اقتصادی چین پس از پیروزی مائو را می‌توان به دو دوره متمایز تقسیم کرد: دوره نخست (۱۹۴۹-۱۹۵۷) که با ثبات و رشد نسبی همراه بود، و دوره دوم (۱۹۵۸-۱۹۶۱) که به واسطه سیاست‌های افراطی و غیرواقع‌بینانه، به قحطی گسترده، رکود تولید و بی‌ثباتی شدید اقتصادی منجر شد. این تجربه، زمینه‌ساز تجدیدنظر در سیاست‌های اقتصادی حزب کمونیست در دهه‌های بعدی شد و مسیر اصلاحات اقتصادی که در اواخر دهه ۱۹۷۰ توسط دنگ شیائوپینگ آغاز شد، از دل همین شکست‌ها شکل گرفت. (Naughton, ۲۰۰۷)

جنگ داخلی چین، اقتصاد کشور را در آستانه فروپاشی قرار داد. زیرساخت‌های تولیدی و کشاورزی تخریب شده، شبکه‌های حمل‌ونقل مختل شده و جامعه درگیر ناامنی، بی‌ثباتی و مهاجرت‌های گسترده شده بود. در چنین وضعیتی، دولت جدید به جای تمرکز تدریجی بر بازسازی، مجموعه‌ای از اصلاحات شتاب‌زده و ساختارشکن را در دستور کار قرار داد. اصلاحات ارضی، لغو مالکیت خصوصی و تشکیل کمون‌های بزرگ، در شرایطی که تولید کشاورزی هنوز به ثبات نرسیده بود، ساختار سنتی تولید را متلاشی کرد. دولت مرکزی، بدون آگاهی کافی از واقعیت‌های اقتصادی مناطق مختلف، سیاست‌هایی را اجرا کرد که به اختلال شدید در نظام عرضه و توزیع غذا انجامید. در بسیاری از مناطق، تصمیم‌گیری‌ها بر اساس اطلاعات نادرست یا اغراق‌آمیز صورت می‌گرفت، و همین امر موجب برداشت‌های اجباری و توزیع نابرابر منابع شد. تمرکز بر تولید صنعتی به جای تأمین امنیت غذایی نیز منابع انسانی و مادی را از بخش کشاورزی دور کرد. در نهایت، ساختار ناپایدار اقتصادی که از دل جنگ بیرون آمده بود، توان تحمل این فشارها را نداشت و به بحرانی گسترده در تأمین غذا انجامید. به این ترتیب، قحطی نه صرفاً پیامد سیاست‌های اشتباه، بلکه حاصل مستقیم بستر اقتصادی تضعیف‌شده پس از جنگ بود. در مقابل، موفقیت دنگ شیائوپینگ در رهبری اقتصاد چین پس از مائو را می‌توان در واقع‌گرایی، تدریج‌گرایی و دوری از ایدئولوژی افراطی خلاصه کرد. برخلاف مائو که بر بسیج جمعی، برنامه‌ریزی متمرکز و برابری آرمان‌گرایانه تأکید داشت، دنگ با پذیرش ضعف‌های نظام برنامه‌ریزی، مسیر اصلاحات مبتنی بر واقعیت‌های اقتصادی را انتخاب کرد. او به جای نفی بازار، از آن به عنوان ابزاری برای توسعه استفاده کرد. سیاست «اصلاح و گشودگی» شامل آزادسازی تدریجی کشاورزی، اجازه دادن به فعالیت بخش خصوصی در مناطق خاص، و جذب سرمایه و فناوری خارجی بود.

دنگ اقتصاد را به صورت مرحله‌ای بازسازی کرد: ابتدا با واگذاری اختیارات بیشتر به کشاورزان، سپس با ایجاد مناطق ویژه اقتصادی برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی، و در ادامه با ایجاد فضای رقابتی

در صنعت، برخلاف تجربه‌های پیشین، اصلاحات او بدون سرکوب ناگهانی یا بحران اجتماعی گسترده پیش رفت، چرا که مبتنی بر آزمون و خطا و اصلاح تدریجی بود. او توانست مشروعیت نظام را از طریق بهبود زندگی مردم تقویت کند، بدون آنکه به‌طور مستقیم ساختار سیاسی را تغییر دهد. همین ترکیب عمل‌گرایی اقتصادی و ثبات سیاسی، کلید موفقیت دنگ و آغازگر مسیر رشد بلندمدت چین شد.

۲. جنگ کره (۱۹۵۰-۱۹۵۳)

جنگ در شبه‌جزیره کره بین کره شمالی (کمونیست) و کره جنوبی (غرب‌گرا) که به یک جنگ نیابتی سرد بین آمریکا و شوروی تبدیل شد.

- ◀ **نقش آمریکا:** فرماندهی نیروهای سازمان ملل، حمایت نظامی از کره جنوبی
- ◀ **نقش شوروی و چین:** حمایت تسلیحاتی و نظامی از کره شمالی
- ◀ **تلفات انسانی:** حدود ۳ میلیون کشته و زخمی
- ◀ **خسارات اقتصادی:** تخریب شدید زیرساخت‌ها، به ویژه در کره شمالی

جنگ کره، هرچند کوتاه‌مدت بود، تأثیرات عمیق و بلندمدتی بر اقتصاد دو کره بر جای گذاشت. کره شمالی به‌عنوان میدان اصلی جنگ، با بمباران‌های گسترده زیرساخت‌های حیاتی، از جمله کارخانه‌ها، مزارع کشاورزی، راه‌آهن و شهرها، مواجه شد. این تخریب‌ها موجب شد تولید صنعتی و کشاورزی تقریباً به صفر برسد و اقتصاد این کشور سال‌ها درگیر بازسازی و مواجهه با بحران غذایی و منابع محدود باشد. علاوه بر این، فقدان سرمایه‌گذاری خارجی و تحریم‌های بین‌المللی، فرآیند بازسازی را پیچیده‌تر و کندتر کرد. در مقابل، کره جنوبی نیز با بحران‌های گسترده انسانی و اقتصادی پس از جنگ روبه‌رو بود؛ اما تفاوت اصلی در نقش حمایتی آمریکا و بلوک غرب بود. ایالات متحده، که سیاست مهار کمونیسم را محور استراتژی جنگ سرد خود قرار داده بود، از کره جنوبی حمایت نظامی، اقتصادی و فناوری کرد. این کمک‌ها شامل کمک‌های مالی مستقیم، ارسال تجهیزات، سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها، آموزش نیروی کار و ایجاد مناطق ویژه اقتصادی بود که به کره جنوبی اجازه داد سریع‌تر از ویرانی‌ها عبور کند. این حمایت‌های مستمر آمریکا باعث شد کره جنوبی بتواند به سرعت وارد مرحله صنعتی شدن شود. برخلاف کره شمالی که به اقتصاد دولتی متمرکز و بسته اصرار داشت، کره جنوبی با بهره‌گیری از مدل اقتصاد بازار با دخالت دولت در سیاست‌گذاری، توانست بخش خصوصی را رشد دهد و صادرات خود

را گسترش دهد. این فرآیند، که با اصلاحات کشاورزی (بازگشت به مالکیت فردی) و تشویق به سرمایه‌گذاری خارجی همراه بود، رشد اقتصادی فوق‌العاده‌ای به دنبال داشت و کره جنوبی را در مسیر تبدیل شدن به یکی از اقتصادهای برتر آسیا قرار داد. نقش آمریکا در این روند فراتر از کمک‌های مالی بود؛ حضور نظامی آمریکا باعث ثبات سیاسی و امنیت سرمایه‌گذاری شد و زمینه‌ساز ایجاد روابط تجاری و تکنولوژیکی با کشورهای غربی شد. به این ترتیب، حمایت آمریکا ترکیبی از بازدارندگی نظامی، پشتیبانی اقتصادی و انتقال فناوری بود که امکان رشد اقتصادی پایدار را برای کره جنوبی فراهم کرد. در نهایت، جنگ کره و مداخلات قدرت‌های بزرگ، به‌ویژه آمریکا، به شکل‌گیری دو مسیر اقتصادی کاملاً متفاوت انجامید: کره شمالی در شرایط انزوا و اقتصاد برنامه‌ریزی شده باقی ماند و پسرفت اقتصادی را تجربه کرد، در حالی که کره جنوبی با استفاده از حمایت‌های بین‌المللی و اتخاذ سیاست‌های اصلاحی، به مسیر توسعه و پیشرفت پایدار رسید.

۳. بحران سوئز (۱۹۵۶)

جنگ کوتاه میان مصر و ائتلاف بریتانیا، فرانسه و اسرائیل بر سر کنترل کانال سوئز؛ آمریکا و شوروی هر دو از راه دیپلماتیک وارد عمل شدند.

- ◀ **نقش آمریکا:** فشار دیپلماتیک به ائتلاف برای خروج از مصر
- ◀ **نقش شوروی:** تهدید نظامی و حمایت سیاسی از مصر
- ◀ **تلفات انسانی:** چند هزار کشته
- ◀ **خسارات اقتصادی:** مختل شدن موقت تجارت کانال سوئز

بحران سوئز دستاوردهای اقتصادی مهمی برای مصر به همراه داشت، اما در عین حال با چالش‌هایی نیز مواجه بود. ملی‌سازی کانال سوئز به مصر امکان کنترل مستقیم بر یکی از حیاتی‌ترین منابع درآمد خود را داد که پیش‌تر در اختیار قدرت‌های استعماری بود. این درآمدها به دولت امکان داد منابع مالی جدیدی برای توسعه زیرساخت‌ها، پروژه‌های عمرانی و تقویت حاکمیت ملی فراهم کند که از لحاظ سیاسی و اقتصادی یک موفقیت بزرگ بود، اما از سوی دیگر، درگیری نظامی و اشغال موقت بخش‌هایی از خاک مصر خساراتی به زیرساخت‌ها و بخش‌های اقتصادی وارد کرد و بسته شدن موقت کانال، تجارت و حمل‌ونقل دریایی را مختل ساخت که تأثیر منفی کوتاه‌مدتی بر اقتصاد کشور داشت. با این حال، در میان‌مدت و بلندمدت، بحران سوئز مصر را به عنوان یک بازیگر مستقل منطقه‌ای تقویت کرد و توانست درآمدهای حاصل از کانال را برای توسعه اقتصادی و سیاسی خود به کار گیرد. بنابراین، اگرچه بحران مشکلاتی را به همراه داشت،

هوشمندانه با جهان خارج، مسیر توسعه اقتصادی را طی کند، اگرچه این مسیر نسبت به کشورهای که حمایت مستقیم ابرقدرت‌ها را داشتند، زمان‌برتر و چالش‌برانگیزتر بوده است.

۵. جنگ ویتنام (۱۹۵۵-۱۹۷۵)

جنگ داخلی ویتنام که به جنگ نیابتی سرد بین آمریکا و شوروی/چین تبدیل شد.

◀ **نقش آمریکا:** حمایت نظامی و مالی گسترده از ویتنام جنوبی
◀ **نقش شوروی و چین:** حمایت تسلیحاتی و نظامی از ویتنام شمالی

◀ **تلفات انسانی:** حدود ۲ تا ۳ میلیون کشته
◀ **خسارات اقتصادی:** تخریب گسترده، هزینه‌های سنگین نظامی و انسانی

پس از پایان جنگ ویتنام در سال ۱۹۷۵ و پیروزی ویتنام شمالی، کشور با تخریب‌های گسترده اقتصادی و اجتماعی مواجه شد. زیرساخت‌ها، صنایع و بخش کشاورزی آسیب‌های جدی دیدند و اقتصاد در آستانه ورشکستگی قرار گرفت. در ابتدا، دولت ویتنام سیاست‌های اقتصادی متمرکز و برنامه‌ریزی‌شده‌ای بر اساس مدل‌های سوسیالیستی اتخاذ کرد که به دلیل محدودیت منابع و تحریم‌های بین‌المللی، رشد اقتصادی کند و مشکلاتی مانند کمبود کالا و کاهش بهره‌وری را به همراه داشت. اما از اواخر دهه ۱۹۸۰، ویتنام با اجرای اصلاحات اقتصادی موسوم به «دوی موی» (Đổi Mới) که مشابه اصلاحات بازار آزاد بود، مسیر رشد و توسعه اقتصادی خود را آغاز کرد. این اصلاحات شامل آزادسازی بخش کشاورزی، تشویق سرمایه‌گذاری خارجی و خصوصی‌سازی برخی صنایع دولتی بود. باز شدن اقتصاد و جذب سرمایه‌گذاری خارجی، به ویژه از سوی شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران آمریکایی، نقش کلیدی در رشد سریع اقتصادی ویتنام ایفا کرد. نقش آمریکا در دوران پس از جنگ نیز قابل توجه است. پس از بهبود روابط دیپلماتیک در دهه ۱۹۹۰ و رفع تحریم‌ها، آمریکا به یکی از بزرگ‌ترین شرکای تجاری و سرمایه‌گذار خارجی ویتنام تبدیل شد. حضور سرمایه‌گذاری‌های آمریکایی و انتقال فناوری به ویتنام، علاوه بر افزایش صادرات، به رشد صنایع تولیدی و خدمات کمک کرد و زمینه‌ساز تبدیل ویتنام به یکی از اقتصادهای نوظهور موفق آسیا شد. به طور خلاصه، موفقیت اقتصادی ویتنام پس از جنگ نتیجه ترکیبی از اصلاحات اقتصادی داخلی و باز شدن به بازارهای جهانی بود که نقش آمریکا به عنوان شریک اقتصادی و سرمایه‌گذار خارجی در این فرآیند بسیار مهم و تأثیرگذار بود. این روند نشان‌دهنده ظرفیت

اما به‌طور کلی یک نقطه عطف برای افزایش استقلال اقتصادی و سیاسی مصر محسوب می‌شود و دستاوردهای قابل توجهی برای کشور به همراه داشت.

۴. جنگ هند و پاکستان (۱۹۴۷-۱۹۴۸، ۱۹۶۵)

دو جنگ منطقه‌ای بین هند و پاکستان بر سر کشمیر و مناطق مرزی.
◀ **نقش آمریکا:** حمایت محدود از پاکستان
◀ **نقش شوروی:** حمایت متغیر، عمدتاً بی‌طرف
◀ **تلفات انسانی:** بیش از ۱۵ هزار کشته در هر جنگ
◀ **خسارات اقتصادی:** آسیب به مناطق مرزی، هزینه‌های نظامی بالا

پس از جنگ‌های هند و پاکستان، دو کشور با شرایط اقتصادی و سیاسی متفاوتی مواجه شدند که مسیر توسعه اقتصادی هر کدام را تحت تأثیر قرار داد. پاکستان به‌دلیل حمایت نظامی و اقتصادی قابل توجه آمریکا، توانست سریع‌تر توان دفاعی خود را بازسازی کند و بخش‌هایی از اقتصادش را به‌ویژه در صنایع دفاعی تقویت کند. کمک‌های آمریکا، هرچند منابع مالی و تجهیزات فراهم کرد، اما وابستگی اقتصادی و سیاسی پاکستان به غرب را افزایش داد و باعث شد این کشور در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی تا حدی محدود شود. این وابستگی، گاهی مانع از اجرای اصلاحات اقتصادی مستقل و بلندمدت شد و اقتصاد پاکستان را به نوسانات سیاسی و تحولات بین‌المللی حساس‌تر ساخت.

در مقابل، هند پس از استقلال، با وجود چالش‌های فراوان داخلی و خارجی، توانست مسیر توسعه اقتصادی خود را به گونه‌ای پیش ببرد که به یکی از اقتصادهای قدرتمند جهان تبدیل شود. سیاست‌های خوداتکایی و توسعه صنایع دولتی که در دهه‌های نخست استقلال به کار گرفته شد، پایه‌های اقتصادی کشور را تقویت کرد و نقش مهمی در کاهش وابستگی به قدرت‌های خارجی ایفا کرد. (Guha, ۲۰۰۷) اگرچه هند رویکرد عدم تعهد را در سیاست خارجی در پیش گرفت، اما از همکاری‌های چندجانبه و بهره‌مندی از فناوری و کمک‌های کشورهای مختلف، از جمله اتحاد جماهیر شوروی و برخی کشورهای غربی، بهره‌مند شد. (Baru, ۲۰۰۶) مطالعات اقتصادی نشان می‌دهد که هند توانست با برنامه‌های توسعه پنج‌ساله و سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی و زیرساخت‌ها، رشد اقتصادی نسبتاً پایدار و بلندمدتی را ایجاد کند که به رغم محدودیت منابع و فشارهای ناشی از جنگ‌ها و تنش‌های منطقه‌ای، ادامه یافته است. (Lambert, ۱۹۹۰) به عبارت دیگر، هند موفق شد با ترکیب سیاست‌های داخلی مقتدر و تعاملات

ویتنام در تغییر جهت از اقتصاد جنگ‌زده به اقتصادی پویا و رو به رشد است.

۶. بحران موشکی کوبا (۱۹۶۲)

بحران هسته‌ای ناشی از استقرار موشک‌های شوروی در کوبا و واکنش آمریکا.

- ◀ **نقش آمریکا:** محاصره دریایی و تهدید نظامی
- ◀ **نقش شوروی:** عقب‌نشینی موشک‌ها پس از توافق محرمانه
- ◀ **تلفات انسانی:** بدون تلفات مستقیم
- ◀ **خسارات اقتصادی:** افزایش هزینه‌های نظامی، تنش سیاسی بالا

اقتصاد کوبا پس از بحران موشکی سال ۱۹۶۲ مسیری پرنوسان، وابسته و شکننده را طی کرده است. پس از قطع ارتباط با آمریکا و ورود به اردوگاه شوروی، دولت کوبا اقتصاد خود را به‌طور کامل ملی و متمرکز کرد. این کشور به مدت سه دهه به شدت به کمک‌های مالی، انرژی و فنی اتحاد شوروی وابسته بود. شوروی شکر کوبا را با قیمت بالا خریداری می‌کرد و در مقابل، نفت، غذا، کالاهای صنعتی و کمک‌های نقدی به هوانا می‌فرستاد. اگرچه این یارانه‌ها تا حدودی ثبات معیشتی ایجاد کردند، اما اقتصاد کوبا از نظر ساختار، متنوع نبود، به نوآوری تکیه نداشت و به شدت وابسته به واردات باقی ماند. با فروپاشی اتحاد شوروی در سال ۱۹۹۱، کوبا وارد بحرانی عمیق شد که از آن با عنوان «دوره ویژه» یاد می‌شود. در این دوره، واردات نفت متوقف شد، صنایع از کار افتادند و کمبود غذا و کالاهای اساسی گسترش یافت. دولت برای مقابله با بحران، به اصلاحات محدودی روی آورد؛ از جمله اجازه فعالیت به برخی کسب‌وکارهای کوچک، جذب گردشگر خارجی، و پذیرش ارزهای خارجی. اما این اصلاحات نیم‌پخته و محتاطانه، بدون تغییرات ساختاری در نظام اقتصادی، نتوانستند جهشی پایدار ایجاد کنند.

در دهه ۲۰۰۰، با انتقال قدرت از فیدل به راول کاسترو، روند اصلاحات اندکی شتاب گرفت. برخی از زمین‌های دولتی به کشاورزان اجاره داده شد، سرمایه‌گذاری خارجی به صورت محدود اجازه یافت، و مشاغل خانگی و کوچک رسمیت یافتند. با این حال، سیستم ارزی دوگانه، کنترل شدید دولت و نگرانی از بی‌ثباتی سیاسی، مانع از گسترش اصلاحات شد. در همین زمان، تحریم‌های اقتصادی آمریکا همچنان برقرار بود و هرگونه پیشرفت را کند می‌کرد.

دولت باراک اوباما در آمریکا تلاش کرد با گشایش دیپلماتیک، روابط دو کشور را بهبود بخشد که منجر به گشایش‌های جزئی در تجارت، سفر و ارتباطات شد. اما این روند با روی کار آمدن دولت ترامپ متوقف

و بسیاری از گشایش‌ها لغو شد. در نتیجه، کوبا دوباره با فشارهای خارجی مواجه شد، در حالی که از داخل نیز با اقتصاد راکد، کمبود کالا، مهاجرت گسترده و نارضایتی عمومی روبه‌رو بود. در دهه اخیر، به‌ویژه پس از شیوع ویروس کرونا، اقتصاد کوبا بیش از پیش آسیب دید. گردشگری به‌عنوان منبع اصلی درآمد ارزی کاهش یافت، کمبود دارو و غذا تشدید شد و دولت با تورم فزاینده و کاهش قدرت خرید مواجه گردید. در عین حال، دولت هنوز از اجرای اصلاحات ریشه‌ای اقتصادی پرهیز می‌کند و با وجود فشار اجتماعی، ساختار دولتی و بسته اقتصاد را حفظ کرده است. به‌طور کلی، اقتصاد کوبا طی شش دهه اخیر با چرخه‌ای از وابستگی خارجی، بحران، اصلاحات جزئی و بازگشت به کنترل دولتی دست‌وپنجه نرم کرده است. هرچند پتانسیل بالایی در حوزه‌هایی چون گردشگری، کشاورزی و منابع انسانی دارد، اما بدون تغییر در ساختار سیاسی-اقتصادی، برداشتن تحریم‌ها و گشودن فضای سرمایه‌گذاری، دستیابی به رشد پایدار همچنان دور از دسترس خواهد ماند.

۷. جنگ یوم کیپور (۱۹۷۳)

حمله مشترک مصر و سوریه به اسرائیل که منجر به جنگی منطقه‌ای شد.

- ◀ **نقش آمریکا:** حمایت نظامی از اسرائیل
- ◀ **نقش شوروی:** حمایت از مصر و سوریه
- ◀ **تلفات انسانی:** حدود ۲۰ هزار کشته
- ◀ **خسارات اقتصادی:** خسارت قابل توجه به زیرساخت‌ها، بحران نفتی جهانی

◀ **مصر:** از جنگ به صلح و کمک‌های خارجی

پس از جنگ، اقتصاد مصر با آسیب‌های قابل توجهی مواجه شد. هزینه‌های نظامی سنگین، تخریب زیرساخت‌ها و کاهش تولید داخلی، فشار شدیدی بر بودجه دولت وارد کرد. با وجود این فشارها، جنگ یوم کیپور برای مصر یک «پیروزی روانی» محسوب شد و دولت انور سادات توانست از این موقعیت برای آغاز مذاکرات صلح با اسرائیل استفاده کند. امضای توافق نامه کمپ دیوید در سال ۱۹۷۸، راه را برای صلح رسمی با اسرائیل باز کرد و در پی آن، مصر به دریافت‌کننده عمده کمک‌های مالی و نظامی از آمریکا تبدیل شد.

این کمک‌ها (که سالانه میلیاردها دلار را شامل می‌شد) به مصر اجازه داد بخش‌هایی از اقتصاد خود را بازسازی کند و زیرساخت‌های آسیب‌دیده را ترمیم کند. اما در عین حال، اقتصاد مصر همچنان با مشکلات ساختاری مانند فساد، بوروکراسی سنگین و وابستگی به

در این بخش تنها عراق تحلیل شده و اقتصاد ایران پس از این جنگ بطور مفصل مورد بررسی قرار می‌گیرد. پس از جنگ ایران و عراق، اقتصاد عراق با وجود درآمدهای نفتی قابل توجه توانست تا حدی زیرساخت‌های خود را بازسازی کند، اما مشکلات ساختاری فراوانی داشت. وابستگی شدید به نفت، فساد گسترده، مدیریت ناکارآمد و سیاست‌های سرکوبگرانه داخلی، رشد پایدار اقتصاد را محدود کرد. در این میان، رفتارهای تهاجمی و سیاست‌های خارجی صدام حسین نقش مهمی در تحریک آمریکا و جامعه بین‌المللی داشت. از جمله این سیاست‌ها می‌توان به:

♦ صدام ناگهانی و بدون هشدار به همسایه خود کویت حمله کرد و آن را به اشغال درآورد. کویت یکی از تولیدکنندگان بزرگ نفت بود و تصرف آن به معنای کنترل صدام بر بخشی مهم از تولید نفت منطقه بود. این کار به شدت بازار جهانی نفت را به هم ریخت و آمریکا را نگران کرد که صدام قصد دارد نفوذ خود بر نفت خلیج فارس را گسترش دهد.

♦ تلاش برای فروش نفت به ارزهای غیر دلار: در آن زمان، دلار آمریکا ارز اصلی برای معاملات نفتی بود. (پترو دلار) برخی گزارش‌ها نشان می‌دهند که صدام تلاش کرده بود نفت عراق را به یورو و یا ارزهای دیگر بفروشد تا از سلطه دلار آمریکا بکاهد. این اقدام برای آمریکا به منزله تهدیدی مستقیم به جایگاه جهانی دلار و قدرت اقتصادی آن بود.

♦ برنامه تسلیحات کشتار جمعی و عدم همکاری با بازرسان: آمریکا نگرانی داشت که عراق در حال توسعه تسلیحات شیمیایی، بیولوژیکی و هسته‌ای است که تهدیدی مستقیم برای امنیت منطقه و آمریکا محسوب می‌شد. صدام بارها قطعنامه‌های سازمان ملل را نقض کرد و بازرسان را محدود کرد.

♦ مقاومت در برابر نفوذ سیاسی آمریکا: صدام به‌طور فعال با آمریکا و متحدانش مقابله کرد و از نفوذ آنها در منطقه جلوگیری می‌کرد. او مخالف اصلی سیاست‌های آمریکا در خلیج فارس بود و به تحکیم محور مقاومت علیه آمریکا و متحدانش کمک می‌کرد.

پس از سقوط رژیم صدام، اقتصاد عراق به دلیل تخریب گسترده، فساد، ناامنی و بی‌ثباتی سیاسی با چالش‌های بزرگ مواجه شده و روند بازسازی آن کند و پیچیده باقی مانده است.

۹. جنگ افغانستان (۱۹۷۹-۱۹۸۹)

اشغال افغانستان توسط شوروی و مقاومت مجاهدین تحت حمایت آمریکا.

واردات باقی ماند. کمک‌های خارجی، اگرچه مانع فروپاشی اقتصادی شدند، اما جایگزین اصلاحات عمیق و پایدار اقتصادی نشدند.

◀ **سوریه:** انزوا، هزینه‌های سنگین و توسعه کند

بر خلاف مصر، سوریه پس از جنگ مسیر سازش را انتخاب نکرد و از صلح با اسرائیل امتناع ورزید. این تصمیم، اگرچه از نظر سیاسی برای رژیم حافظ اسد نوعی موضع مقاومت بود، اما از نظر اقتصادی کشور را در مسیر پرهزینه‌تری قرار داد. سوریه همچنان در وضعیت نظامی باقی ماند، بخش بزرگی از منابع مالی خود را صرف تجهیز نیروهای مسلح کرد و نتوانست از مزایای اقتصادی صلح یا کمک‌های غربی بهره‌مند شود. اقتصاد سوریه در این دوران تحت تأثیر شدید کنترل دولتی، برنامه‌ریزی متمرکز و روابط محدود با غرب، از رشد پایدار بازماند. وابستگی شدید به اتحاد شوروی در تأمین تسلیحات و مشاوره‌های اقتصادی نیز نتوانست جایگزین تعامل اقتصادی با جهان شود. در نتیجه، توسعه صنعتی و خدماتی در سوریه به‌کندی پیش رفت و درآمد سرانه همچنان پایین باقی ماند.

◀ **اسرائیل:** پیروزی نظامی، فشار اقتصادی

اسرائیل اگرچه موفق شد پس از چند هفته کنترل اوضاع را بازپس گیرد و حتی به درون خاک دشمن نفوذ کند، اما هزینه‌های انسانی و اقتصادی جنگ بسیار سنگین بود. حجم بالای بسیج عمومی، مصرف گسترده منابع دفاعی، آسیب دیدن زیرساخت‌ها و نیاز به بازسازی، اقتصاد اسرائیل را با بحران بودجه‌ای و کسری مالی روبه‌رو کرد. در نتیجه، تورم افزایش یافت و رشد اقتصادی در سال‌های پس از جنگ کاهش پیدا کرد. برای جبران این فشارها، اسرائیل بیش از پیش به کمک‌های مالی آمریکا وابسته شد. دولت آمریکا حمایت نظامی و اقتصادی گسترده‌ای ارائه کرد که باعث حفظ ثبات نسبی اقتصادی اسرائیل شد. با این حال، تا اواخر دهه ۱۹۷۰، اسرائیل با تورم مزمن، کاهش سرمایه‌گذاری و بحران در بازار کار روبه‌رو بود و تنها با اصلاحات اقتصادی و کنترل مخارج نظامی توانست مجدداً مسیر رشد را بازابد.

۸. جنگ ایران و عراق (۱۹۸۰-۱۹۸۸)

جنگ طولانی و خونین بین ایران و عراق که نقش آمریکا و شوروی به شکل غیرمستقیم و پشتیبانی محدود بود.

◀ **نقش آمریکا:** حمایت از عراق

◀ **نقش شوروی:** حمایت نظامی و تسلیحاتی از عراق

◀ **تلفات انسانی:** حدود ۱ میلیون کشته

◀ **خسارات اقتصادی:** خسارات شدید اقتصادی و ویرانی زیرساخت‌ها در دو کشور

◀ **نقش شوروی:** اشغال و پشتیبانی نظامی از دولت کمونیست افغانستان

◀ **نقش آمریکا:** حمایت مالی و نظامی از مجاهدین افغان

◀ **تلفات انسانی:** حدود ۱ میلیون کشته

◀ **خسارات اقتصادی:** ویرانی شدید زیرساخت‌ها، بحران انسانی گسترده

جنگ افغانستان (۱۹۷۹-۱۹۸۹) یکی از طولانی‌ترین و مخرب‌ترین درگیری‌های دوران جنگ سرد بود که اثرات گسترده‌ای بر اقتصاد و جامعه افغانستان برجای گذاشت. این جنگ با ورود نیروهای شوروی به افغانستان برای حمایت از دولت کمونیست محلی آغاز شد و با مقاومت گسترده مجاهدین افغان که توسط آمریکا و دیگر کشورهای غربی حمایت می‌شدند، به یکی از جنگ‌های نیابتی اصلی بین دو ابرقدرت بدل شد. اقتصاد افغانستان در این دوره به شدت آسیب دید؛ زیرساخت‌های حیاتی مانند جاده‌ها، پل‌ها، بیمارستان‌ها و مدارس در اثر بمباران و درگیری‌ها تخریب شدند و فعالیت‌های کشاورزی و صنعتی تقریباً متوقف شد. جنگ باعث بی‌ثباتی سیاسی و اجتماعی گسترده، آوارگی میلیون‌ها نفر و بحران انسانی عمیقی شد که اثرات آن تا سال‌ها بعد نیز پابرجا بود. نقش آمریکا در حمایت مالی و نظامی از مجاهدین به منظور مقابله با نفوذ شوروی، منجر به افزایش هزینه‌های جنگ برای شوروی شد و به تضعیف اقتصادی و سیاسی این ابرقدرت کمک کرد. از سوی دیگر، شوروی با سرمایه‌گذاری سنگین نظامی و اقتصادی در جنگ، منابع داخلی خود را تحلیل برد و در نهایت مجبور به خروج از افغانستان شد. در مجموع، این جنگ نه تنها باعث ویرانی گسترده در افغانستان شد، بلکه یکی از عوامل اصلی فروپاشی اتحاد شوروی و تغییرات ژئوپلیتیکی جهانی بود. اقتصاد افغانستان در نتیجه جنگ سال‌ها در وضعیت بحرانی و عقب‌مانده باقی ماند و فرآیند بازسازی آن بسیار دشوار بود.

۱۰. جنگ‌های یوگسلاوی (۱۹۹۱-۲۰۰۱)

تجزیه یوگسلاوی با جنگ‌های قومی و حملات ناتو علیه صربستان.

◀ **نقش آمریکا و ناتو:** حملات هوایی و حمایت از جمهوری‌های جداشده

◀ **نقش روسیه:** حمایت سیاسی از صرب‌ها

◀ **تلفات انسانی:** حدود ۱۴۰ هزار کشته

◀ **خسارات اقتصادی:** ویرانی شهرها و زیرساخت‌ها، بحران انسانی

پس از فروپاشی یوگسلاوی و جنگ‌های شدید قومی در دهه ۱۹۹۰، کشورهای جدا شده با چالش‌های اقتصادی فراوانی مواجه شدند که شکل‌دهنده وضعیت اقتصادی فعلی آن‌هاست. ویرانی گسترده زیرساخت‌ها، کاهش تولید صنعتی و کشاورزی، و بحران انسانی، اقتصاد منطقه را به شدت تضعیف کرد و باعث رکود عمیق در کوتاه‌مدت شد. آمریکا و ناتو با حمایت سیاسی و نظامی از جمهوری‌های جداشده، نقش کلیدی در پایان جنگ‌ها ایفا کردند و تلاش کردند مسیر سیاسی و اقتصادی این کشورها را به سمت ثبات و همگرایی با غرب هدایت کنند. نقش آمریکا پس از جنگ عمدتاً در قالب کمک‌های اقتصادی، حمایت از اصلاحات ساختاری، جذب سرمایه‌گذاری خارجی و تشویق به پیوستن به نهادهای اروپایی و بین‌المللی بود. این کشورها به ویژه با هدایت آمریکا، به سمت اقتصاد بازار آزاد حرکت کردند، اما فرآیند اصلاحات اقتصادی به دلیل مشکلات ساختاری مانند فساد، ضعف نهادها، و تنش‌های قومی، بسیار دشوار و کند بود. در این میان، برخی کشورها مانند اسلوونی و کرواسی توانستند با بهره‌گیری از حمایت‌های غرب و به ویژه آمریکا، رشد اقتصادی قابل توجهی را تجربه کنند و به اتحادیه اروپا پیوستند. اما کشورهای دیگر مانند بوسنی، کوزوو و مونته‌نگرو همچنان با بحران‌های اقتصادی و اجتماعی مواجه‌اند و فرآیند بازسازی و توسعه پایدار آن‌ها کند است. به طور کلی، نقش آمریکا در دوران پساجنگ در یوگسلاوی دوگانه بود: از یک سو به عنوان بازگر کلیدی در پایان دادن به جنگ و حمایت از مسیر دموکراتیک و اقتصادی غرب‌گرا؛ و از سوی دیگر، به دلیل فشارها و مداخلات سیاسی، گاهی موجب پیچیدگی بیشتر در تنش‌های قومی و سیاسی داخلی شد که بر روند بهبود اقتصادی تأثیر منفی گذاشت. لذا اقتصاد پساجنگ این منطقه هنوز در مسیر بهبود قرار دارد اما به دلیل میراث جنگ و چالش‌های ساختاری، رشد و ثبات کامل هنوز تحقق نیافته است.

جنگ داخلی گواتمالا (۱۹۶۰-۱۹۹۶)

جنگ داخلی طولانی بین دولت نظامی گواتمالا و گروه‌های چپ‌گرا/بومی با ویژگی‌های نژادی و ایدئولوژیک

◀ **نقش آمریکا:** حمایت آشکار از ارتش گواتمالا با تجهیزات، آموزش و بودجه.

◀ **نقش شوروی/روسیه:** بی‌طرف یا حمایت محدود غیرمستقیم از گروه‌های چپ.

◀ **تلفات انسانی:** بیش از ۲۰۰ هزار کشته (بسیاری از جمعیت بومی).

نسبی درگیری‌ها پس از توافق صلح ۲۰۱۶، کلمبیا وارد دوره بازسازی شد، اما چالش‌هایی همچنان باقی است. نقش آمریکا در این فرایند، علاوه بر تقویت امنیت، در حمایت از اصلاحات اقتصادی و برنامه‌های توسعه روستایی اهمیت داشت، هرچند مشکلات ساختاری همچنان مانع رشد اقتصادی پایدار در بسیاری مناطق شده است.

جنگ داخلی سوریه (از ۲۰۱۱ تا ۲۰۲۴)

جنگ داخلی پیچیده با دخالت‌های گسترده بین‌المللی.

- ◀ **نقش آمریکا:** حمایت از گروه‌های مخالف اسد
- ◀ **نقش روسیه:** حمایت نظامی و سیاسی از دولت اسد
- ◀ **تلفات انسانی:** بیش از ۵۰۰ هزار کشته
- ◀ **خسارات اقتصادی:** تخریب گسترده زیرساخت‌ها و بحران انسانی

جنگ داخلی سوریه (۲۰۱۱-۲۰۲۴) یکی از خونبارترین و پیچیده‌ترین درگیری‌های معاصر است که اقتصاد کشور را به شدت ویران کرده و چالش‌های بزرگی برای بازسازی به‌جا گذاشته است. این جنگ که با اعتراضات داخلی علیه دولت بشار اسد آغاز شد، به سرعت به یک درگیری چندجانبه و بین‌المللی تبدیل شد. ایالات متحده از برخی گروه‌های مخالف دولت حمایت کرد، در حالی که روسیه از سال ۲۰۱۵ با دخالت نظامی مستقیم، نقش اساسی در تثبیت موقعیت اسد ایفا کرد.

از نظر اقتصادی، جنگ منجر به تخریب گسترده زیرساخت‌ها، صنایع، مدارس، بیمارستان‌ها و شبکه‌های حمل و نقل شد. تولید ناخالص داخلی کشور به شدت کاهش یافت، ارزش لیره سوری سقوط کرد و تورم افسارگسیخته، مردم را در فقر فرو برد. بیش از نیمی از جمعیت سوریه آواره شدند، چه در داخل کشور و چه در کشورهای همسایه، و بازار کار با از دست رفتن میلیون‌ها فرصت شغلی فروپاشید. تجارت خارجی سوریه تقریباً متوقف شد و تحریم‌های بین‌المللی نیز وضعیت اقتصادی را وخیم‌تر کرد. حمایت آمریکا، اگرچه در مقطعی به تقویت گروه‌های مخالف انجامید، اما به دلیل پراکندگی گروه‌ها، نبود استراتژی منسجم و افزایش قدرت گروه‌های افراطی، نتوانست تغییر بنیادی در ساختار قدرت ایجاد کند. در مقابل، روسیه با حمایت نظامی پایدار و هدفمند، نقشی تعیین‌کننده در بقای دولت مرکزی ایفا کرد. در نهایت، جنگ سوریه به جای آن‌که به تغییرات سیاسی مؤثر یا ثبات منجر شود، کشوری ویران با اقتصاد فروپاشیده و جامعه‌ای پاره‌پاره بر جای گذاشته است. بازسازی آن نیازمند دهه‌ها سرمایه‌گذاری، آشتی داخلی و همکاری بین‌المللی گسترده است؛ امری که تا امروز به‌طور کامل آغاز نشده است.

◀ **خسارات اقتصادی:** تخریب مالی و کشاورزی، مهاجرت‌های داخلی گسترده.

اقتصاد گواتمالا در این دوره شدیداً آسیب دید؛ تخریب مزارع کشاورزی، از بین رفتن زیرساخت‌های حیاتی و مهاجرت‌های گسترده داخلی، تولید کشاورزی و صنایع محلی را کاهش داد و باعث رکود اقتصادی شد. همچنین، بی‌ثباتی سیاسی و نظامی موجب کاهش سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی گردید. جمعیت بومی که بیشترین تلفات انسانی را داشت، از نظر اقتصادی نیز به شدت آسیب‌پذیر شد و نابرابری‌ها در جامعه افزایش یافت. پس از پایان جنگ در ۱۹۹۶، روند بازسازی اقتصادی و اجتماعی با چالش‌های زیادی مواجه بود؛ با وجود تلاش‌های بین‌المللی و داخلی برای ایجاد ثبات و توسعه، اقتصاد گواتمالا هنوز با مشکلات ساختاری مانند فقر گسترده، نابرابری و ضعف نهادهای دست‌وپنجه نرم می‌کند. حمایت آمریکا در دوران جنگ، هرچند به حفظ دولت نظامی کمک کرد، اما به قیمت استمرار خشونت‌ها و آسیب‌های عمیق اقتصادی و اجتماعی برای بخش‌های بزرگی از جمعیت تمام شد.

جنگ داخلی کلمبیا با FARC (۱۹۶۰-۲۰۱۶)

درگیری طولانی میان دولت کلمبیا و گروه چریکی FARC، با حضور و تأثیرگذاری مواد مخدر و نقش منطقه‌ای.

- ◀ **نقش آمریکا:** برنامه "Plan Colombia" برای مبارزه با مواد مخدر و گروه‌های مسلح، پشتیبانی مالی و نظامی.
- ◀ **نقش شوروی/روسیه:** بی‌طرف؛ روابط اقتصادی محدود.
- ◀ **تلفات انسانی:** بیش از ۲۲۰ هزار کشته و میلیون‌ها آواره.
- ◀ **خسارات اقتصادی:** آسیب به کشاورزی و زیربخش‌های روستایی، کاهش سرمایه‌گذاری خارجی و هزینه عظیم دولت. ایالات متحده از طریق برنامه معروف «پلن کلمبیا» (Plan Colombia)، حمایت مالی و نظامی گسترده‌ای از دولت کلمبیا برای مبارزه با مواد مخدر و گروه‌های مسلح ارائه کرد. این برنامه شامل آموزش نیروهای امنیتی، ارسال تجهیزات نظامی و کمک‌های مالی برای توسعه بود. در مقابل، شوروی و روسیه در این منازعه بی‌طرف بودند و روابط اقتصادی محدودی با کلمبیا داشتند. اقتصاد کلمبیا در طول این دوره با مشکلات جدی مواجه شد؛ تخریب مزارع کشاورزی و زیرساخت‌های روستایی، کاهش سرمایه‌گذاری خارجی به دلیل ناامنی و افزایش هزینه‌های دولتی برای مقابله با خشونت و مواد مخدر، موجب رکود و کندی رشد اقتصادی شد. جمعیت آواره و تلفات انسانی بالا نیز تأثیرات اجتماعی و اقتصادی منفی بر کشور گذاشت. با پایان

جنگ اوکراین (۲۰۱۴ تا امروز)

اشغال کریمه توسط روسیه در ۲۰۱۴ و حمله نظامی تمام‌عیار در ۲۰۲۲.

- ◀ **نقش آمریکا:** حمایت مالی، نظامی و تحریم روسیه
- ◀ **نقش روسیه:** اشغال کریمه، حمایت از جدایی‌طلبان، حمله نظامی
- ◀ **تلفات انسانی:** بیش از ۱۰۰ هزار کشته
- ◀ **خسارات اقتصادی:** ویرانی گسترده زیرساخت‌ها، بحران انسانی و اقتصادی شدید

از منظر اقتصادی، اوکراین متحمل ویرانی‌های گسترده‌ای شده است: صدها شهر و روستا ویران شده، زیرساخت‌های انرژی، حمل‌ونقل، بهداشت و آموزش آسیب شدید دیده‌اند، تولید صنعتی سقوط کرده و میلیون‌ها نفر آواره شده‌اند. بخش‌های کلیدی اقتصاد اوکراین از جمله کشاورزی و صادرات فلزات به شدت مختل شده‌اند، و وابستگی شدید به کمک‌های خارجی برای ادامه فعالیت‌های حیاتی کشور ایجاد شده است. در سوی دیگر، اقتصاد روسیه نیز به دلیل تحریم‌های گسترده غرب، به‌ویژه در حوزه‌های مالی، انرژی، فناوری و سرمایه‌گذاری، با فشارهای کم‌سابقه‌ای روبرو شده است. کاهش صادرات، انسداد دارایی‌های خارجی، قطع دسترسی به سامانه‌های بانکی بین‌المللی و خروج شرکت‌های غربی، اقتصاد روسیه را وارد دوره‌ای از انزوا و تطبیق اجباری با شرکای جدید (مانند چین و هند) کرده است. نقش آمریکا در این درگیری، علاوه بر حمایت از اوکراین، بازتعریف نظم امنیتی اروپا و محدودسازی نفوذ روسیه در حوزه پسا شوروی بوده است. از این نظر، جنگ اوکراین فراتر از یک درگیری منطقه‌ای، به نبردی برای بازتعریف موازنه قدرت جهانی تبدیل شده که آثار اقتصادی آن تا سال‌ها ادامه خواهد داشت. در مجموع، جنگ اوکراین با پیامدهای اقتصادی گسترده‌ای همراه بوده: نابودی زیرساخت‌ها و سقوط اقتصادی اوکراین، فشارهای سنگین بر اقتصاد روسیه، و تأثیرات جهانی بر امنیت غذایی، انرژی و بازارهای مالی که نشانه‌ای از یک بحران ژئواقتصادی جهانی است.

جنگ یمن (۲۰۱۵ تا امروز)

جنگ داخلی یمن با دخالت ائتلاف سعودی تحت حمایت آمریکا.

- ◀ **نقش آمریکا:** حمایت لجستیکی و نظامی از ائتلاف سعودی
 - ◀ **نقش روسیه:** حمایت سیاسی و گاهی تسلیحاتی از حوثی‌ها
 - ◀ **تلفات انسانی:** بیش از ۱۵۰ هزار کشته
 - ◀ **خسارات اقتصادی:** بحران انسانی شدید، تخریب زیرساخت‌ها
- جنگ یمن (۲۰۱۵ تا امروز) یکی از فاجعه‌بارترین بحران‌های انسانی و اقتصادی قرن ۲۱ محسوب می‌شود. این درگیری که در اصل جنگی داخلی میان دولت رسمی یمن و نیروهای حوثی بود، با دخالت ائتلاف نظامی به رهبری عربستان سعودی و حمایت لجستیکی و اطلاعاتی آمریکا، به یک جنگ منطقه‌ای و نیابتی تبدیل شد. در سوی دیگر، روسیه نیز به‌طور ضمنی و گاهی با حمایت سیاسی و تسلیحاتی، جانب حوثی‌ها را گرفت، هرچند نقش آن نسبت به آمریکا و عربستان محدودتر باقی ماند. از منظر اقتصادی، یمن دچار فروپاشی کامل زیرساخت‌ها شده است. سیستم بهداشت، آموزش، حمل‌ونقل و تأسیسات عمومی تقریباً از بین رفته‌اند. اقتصاد رسمی یمن عملاً متوقف شده، بانک مرکزی دو پاره شده، و تورم، بیکاری و قحطی، زندگی میلیون‌ها نفر را به وضعیت بحرانی کشانده است. درآمدهای نفتی که ستون اقتصاد یمن بود، به دلیل ناامنی و تخریب زیرساخت‌ها کاهش چشمگیری یافته و دولت قادر به پرداخت حقوق کارمندان و تأمین خدمات پایه نیست. حمایت آمریکا از ائتلاف سعودی، از طریق فروش تسلیحات، اطلاعات ماهواره‌ای و سوخت‌گیری هوایی، موجب طولانی‌تر شدن جنگ شد و نقش مؤثری در شدت یافتن خسارات اقتصادی ایفا کرد. این در حالی است که تلاش‌های بین‌المللی برای صلح و بازسازی، به دلیل نبود اجماع سیاسی، ضعف نهادهای دولتی و ادامه درگیری‌های پراکنده، تاکنون بی‌نتیجه مانده است.

بحران قفقاز (جنگ ۲۰۲۰ قره‌باغ)

درگیری نظامی بین ارمنستان و آذربایجان بر سر قره‌باغ کوهستانی.

- ◀ **نقش آمریکا:** دیپلماتیک و بی‌طرف
- ◀ **نقش روسیه:** میانجی‌گری و حضور صلح‌بان
- ◀ **تلفات انسانی:** بیش از ۶ هزار کشته
- ◀ **خسارات اقتصادی:** آسیب به زیرساخت‌ها، جابجایی جمعیت

پس از پایان جنگ اول قره‌باغ در سال ۱۹۹۴، مسیر اقتصادی آذربایجان و ارمنستان به شکل بنیادینی از یکدیگر جدا شد و همین تفاوت در مسیر توسعه اقتصادی، بستر اصلی پیروزی آذربایجان در جنگ دوم را فراهم کرد. آذربایجان که در جنگ اول شکست خورده و بخش‌هایی از قلمرو خود را از دست داده بود، سیاست بازسازی ملی را بر پایه توسعه منابع نفت و گاز دریای خزر بنا نهاد. با جذب سرمایه‌گذاری خارجی گسترده، خصوصاً از طریق پروژه‌هایی مانند خط لوله باکو-تفلیس-جیهان، درآمدهای نفتی چشمگیری به‌دست آمد که دولت در قالب صندوق ذخیره ارزی ساماندهی کرده و بخش قابل توجهی از آن را صرف نوسازی ارتش، خرید تسلیحات پیشرفته، توسعه زیرساخت‌ها و تقویت توان لجستیکی مناطق مرزی کرد. در نتیجه، آذربایجان در دهه ۲۰۱۰ به کشوری با رشد اقتصادی بالا، ارتشی مدرن و زیرساخت‌های مناسب نظامی تبدیل شد که آمادگی بازپایی سرزمینی را داشت. در مقابل، ارمنستان پس از جنگ اول با اقتصادی ضعیف، کوچک و محصور روبه‌رو بود که به دلیل بسته بودن مرزها با ترکیه و آذربایجان، دسترسی محدودی به بازارهای جهانی داشت. نبود منابع طبیعی و انرژی مستقل، وابستگی شدید به کمک‌های مالی ارامنه دیاسپورا و روسیه، مهاجرت جمعیت جوان و متخصص، و عدم اولویت دادن به نوسازی ارتش، موجب شد اقتصاد این کشور نتواند پشتوانه‌ای برای تقویت موقعیت دفاعی و سیاسی آن باشد. ارمنستان که در جنگ اول برتری نظامی یافته بود، در دهه‌های بعد بر حفظ وضع موجود تمرکز کرد و در برابر تحول نظامی و اقتصادی آذربایجان، واکنشی متناسب نداشت. در نهایت، تفاوت در نحوه بازسازی پس از جنگ، به تفاوتی راهبردی در توان نظامی و اقتصادی دو کشور انجامید. آذربایجان توانست با تکیه بر اقتصاد نفت‌محور و حمایت منطقه‌ای، موازنه قدرت را به سود خود تغییر دهد؛ در حالی که ارمنستان با تکیه بر پیروزی گذشته، بدون تقویت اقتصادی و بازسازی زیرساختی، در موضع انفعال قرار گرفت. این تفاوت اقتصادی انباشته‌شده طی سه دهه، یکی از عوامل اصلی تعیین‌کننده در نتیجه جنگ دوم قره‌باغ بود و نشان داد که در منازعات طولانی‌مدت، برتری نظامی بدون پشتوانه اقتصادی پایدار، قابل حفظ نیست.

بحران ونزوئلا (از ۲۰۱۴)

بحران سیاسی و اقتصادی با حمایت آمریکا از اپوزیسیون و روسیه از دولت مادورو.

- ◀ **نقش آمریکا:** حمایت سیاسی و تحریم‌ها
- ◀ **نقش روسیه:** حمایت مالی و نظامی از دولت
- ◀ **تلفات انسانی:** هزاران کشته مرتبط با ناآرامی‌ها
- ◀ **خسارات اقتصادی:** فروپاشی اقتصادی، بحران بشردوستانه

بحران ونزوئلا که از سال ۲۰۱۴ آغاز شد، یکی از پیچیده‌ترین بحران‌های سیاسی و اقتصادی قرن حاضر است که ریشه در سیاست‌های داخلی ناکارآمد، وابستگی شدید به نفت، و رقابت‌های ژئوپلیتیکی میان قدرت‌های جهانی دارد. با کاهش شدید قیمت نفت در سال‌های آغاز بحران، اقتصاد تک‌محصولی ونزوئلا که تقریباً تمام درآمد ارزی‌اش از نفت تأمین می‌شد، دچار فروپاشی شد. تورم افسارگسیخته، کمبود کالاهای اساسی، سقوط ارزش پول ملی و فروپاشی نظام خدمات عمومی، کشور را به ورطه بحران انسانی کشاند. در این میان، نقش بازیگران بین‌المللی بسیار برجسته بود. ایالات متحده با حمایت سیاسی از اپوزیسیون (به‌ویژه خوان گوایدو)، و اعمال تحریم‌های گسترده نفتی، مالی و بانکی علیه دولت نیکلاس مادورو، تلاش کرد فشار اقتصادی و سیاسی را برای تغییر رژیم افزایش دهد. این تحریم‌ها اگرچه با هدف تضعیف حکومت اعمال شدند، اما به فروپاشی بیشتر اقتصاد رسمی و افزایش رنج مردم دامن زدند. در مقابل، روسیه با ارائه وام، ارسال سوخت، تجهیزات نظامی و حمایت دیپلماتیک، به بقای دولت مادورو کمک کرد و تلاش کرد نفوذ خود را در آمریکای لاتین گسترش دهد. در نتیجه، ونزوئلا وارد مرحله‌ای از فروپاشی چندلایه شد: کاهش تولید نفت، مهاجرت میلیونی شهروندان، فروپاشی نهادهای مالی و خدمات عمومی، و بی‌اعتمادی شدید داخلی و خارجی. اقتصاد ونزوئلا تا امروز نتوانسته به مسیر احیا بازگردد و همچنان تحت تحریم، انزوا و بحران مزمن قرار دارد، در حالی که رقابت ژئوپلیتیکی بین آمریکا و روسیه بر سر نفوذ در این کشور، وضعیت را پیچیده‌تر کرده است.

سید باقر شریفزاده

رئیس شورای راهبردی مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی تبریز

برنامه‌ریزی برای بازسازی اقتصادی پس از درگیری: مبانی، الزامات و راهبردها

شکاف‌های اجتماعی و نارضایتی گسترده انجامیده است.

واقعیت آن است که محیط پس از بحران، با ویژگی‌هایی منحصر به فرد همراه است: تخریب زیرساخت‌ها، گسست پیوندهای بازار، ازهم‌پاشیدگی روابط تولید، جایجایی، افت شدید اشتغال و سرمایه‌گذاری، کاهش درآمدهای دولت، و انتظارات بالای جامعه برای بهبود سریع.

در چنین شرایطی، صرف بازگشت به روال‌های متعارف اقتصادی ممکن نیست. باید پذیرفت که رشد اقتصادی در دوران بازسازی، نه با اجرای نسخه‌های کلاسیک توسعه بلکه با پاسخ دقیق به مختصات بحرانی جامعه حاصل می‌شود. به همین دلیل، بازسازی اقتصاد در ایران نیازمند مجموعه‌ای از اقدامات هماهنگ، زمان‌مند، بومی‌سازی شده و دارای رویکرد عمل‌گرایانه است که سه ویژگی کلیدی را هم‌زمان داشته باشد: پاسخ سریع به نیازهای فوری مردم، ترمیم ظرفیت‌های نهادی و تولیدی کشور، و ایجاد مسیر روشن برای عبور از بحران به سوی اقتصاد رقابتی و پایدار.

در وهله‌ی نخست، این اقدامات باید با هدف بازگرداندن کارکردهای اساسی اقتصادی دولت آغاز

تجربه‌ی کشورهای گوناگون در عبور از بحران‌های گسترده، از جنگ و ناامنی گرفته تا فروپاشی اقتصادی، حاکی از آن است که موفقیت در بازسازی اقتصادی به نحوه‌ی ورود به مرحله‌ی پس از بحران و ترکیب زمان‌بندی درست با اقدامات اولویت‌دار بستگی دارد. در شرایطی که اقتصاد ایران نیز ممکن است به واسطه‌ی یک بحران تمام‌عیار وارد مرحله‌ای جدید شود، مسیریابی درست برای بازسازی، احیای اشتغال و بازگشت به مسیر رشد پایدار، به تصمیم‌های کلیدی در همان ماه‌های اول بستگی دارد. آنچه شواهد جهانی به وضوح نشان می‌دهند، این است که کشورهایی که در مراحل اولیه‌ی پس از بحران، به جای تمرکز صرف بر کمک‌های بشردوستانه و نوسازی سیاسی، به سرعت برنامه‌های مشخص اقتصادی را آغاز کرده‌اند، هم از نظر نرخ بازگشت ثبات و هم از نظر سطح رفاه و انسجام اجتماعی، به موفقیت‌های چشم‌گیری دست یافته‌اند. تأخیر در بازسازی اقتصادی، یا تقدم دادن به دستورکارهایی چون تمرکز صرف بر اصلاحات نهادی، بدون ایجاد حداقلی از رفاه و امید، در بسیاری از موارد به بازگشت بی‌ثباتی، تعمیق

کاهش موانع ترخیص و روان سازی صادرات احیا شود. مسئله‌ی کلیدی دیگر، واقع‌گرایی درخصوص واگذاری یا مدیریت مجدد بنگاه‌های دولتی است. در شرایط پس از بحران، نه امکان خصوصی سازی گسترده وجود دارد و نه بازارها آمادگی جذب چنین تغییراتی را دارند. به جای تمرکز بر فروش دارایی‌ها، می‌توان از روش‌هایی مانند مدیریت قراردادی، تعیین محدودیت بودجه‌ای، و شفاف سازی ترازنامه‌ها استفاده کرد تا این بنگاه‌ها نه تنها بار مالی مضاعفی بر دوش دولت نباشند، بلکه به ابزار سیاست گذاری تولید و اشتغال تبدیل شوند.

در مرحله‌ی بلندمدت، خصوصی سازی تدریجی و هدفمند، پس از بازگشت ثبات، قابل پیگیری خواهد بود. در کنار همه‌ی این اقدامات، یکی از پایه‌های اصلی موفقیت در بازسازی اقتصادی، جمع‌آوری داده‌های دقیق، به‌روز و قابل اتکا از وضعیت اقتصادی کشور، خانوارها، بنگاه‌ها و بازار کار است. بدون داده، نه سیاست گذاری ممکن است و نه ارزیابی. در نتیجه، نهادهای آماري باید بازسازی شده و ظرفیت جمع‌آوری اطلاعات تقویت شود. مجموعه‌ی این اقدامات در کوتاه‌مدت، باید به گونه‌ای طراحی شوند که مسیر روشنی برای عبور به مرحله‌ی رشد بلندمدت فراهم سازند. در این مسیر، هم‌زمان با تثبیت شرایط، تمرکز سیاست‌گذار باید به سمت بهبود بهره‌وری، توسعه‌ی زیرساخت‌های نهادی، ارتقای رقابت‌پذیری و افزایش ظرفیت نوآوری حرکت کند. ورود بخش خصوصی به صنایع مولد، حمایت از صادرات غیرنفتی، توسعه‌ی آموزش‌های مهارتی و تقویت نظام تأمین مالی تولید، اجزای کلیدی این چشم‌انداز خواهند بود.

نکته‌ی مهم این است که برنامه‌های کوتاه‌مدتی که برای ایجاد شغل و تحریک رفاه طراحی می‌شوند، نمی‌توانند برای همیشه از سوی دولت یا کمک‌کنندگان خارجی تأمین مالی شوند. بنابراین از همان ابتدا باید تصویری شفاف از آینده‌ای که به سوی اقتصاد مولد و اشتغال‌زای بخش خصوصی حرکت می‌کند، ارائه شود. بدون چنین چشم‌اندازی، بازسازی اقتصادی با خطر تکرار وابستگی، بی‌انضباطی مالی و نارضایتی عمومی مواجه خواهد شد. در نهایت، باید توجه داشت که هیچ الگوی ثابت و یک‌شکل برای بازسازی اقتصادی پس از بحران وجود ندارد. شرایط اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی کشور ما منحصر به فرد است و الگوی بازسازی نیز باید منعطف، مشارکتی، بومی و مبتنی بر یادگیری مستمر از تجربه‌های داخلی و خارجی طراحی شود. موفقیت در این مسیر نه با اتکا صرف به منابع، بلکه با کیفیت حکمرانی، همگرایی ملی و ظرفیت فنی و نهادی ممکن خواهد بود.

شوند. توانایی دولت برای مدیریت مالی، پرداخت منظم حقوق و یارانه‌ها، اداره‌ی نرخ ارز و تأمین زیرساخت‌های عمومی باید در کوتاه‌ترین زمان ممکن بازبایی شود. این بدان معناست که تمرکز بر ثبات اقتصاد کلان و حفظ جریان نقدینگی به تولید و مصرف، از هر برنامه‌ی دیگری اولویت بیشتری دارد. بدون برقراری حداقلی از ثبات مالی، هیچ اصلاح ساختاری قابل پیاده‌سازی نخواهد بود. در عین حال، دولت باید ظرفیت خود را در سیاست‌گذاری بازسازی کند، اما نه از طریق گسترش بروکراسی، بلکه از طریق همکاری نزدیک با بخش خصوصی، نهادهای مدنی، شوراهای محلی، تا هم بهره‌وری افزایش یابد و هم اعتماد عمومی بازسازی شود. یکی از گام‌های کلیدی، طراحی و اجرای یک برنامه سریع اشتغال‌زایی است. در بازه‌ی زمانی شش تا دوازده ماهه پس از بحران، سیاست‌های اقتصادی باید حول خلق شغل‌های موقت اما مولد، بازگرداندن افراد آسیب‌دیده به فعالیت‌های اقتصادی و ترمیم بازار کار متمرکز شود. برای این منظور، باید موانع فعالیت‌های تولیدی کوچک و متوسط به سرعت برداشته شود، مجوزهای ضروری تسهیل شود و محدودیت‌های فیزیکی و مقررات زائد، حذف شوند. همچنین، کمک‌های مالی هدفمند و موقت، در قالب اعتبارات خرد، می‌تواند موجب تحریک سریع اقتصاد و بازگشت اعتماد شود.

تجربه‌ی جهانی نشان می‌دهد که بازگرداندن نیروی کار به بازار، حتی از طریق برنامه‌های نه‌چندان پایدار، اما فوری، می‌تواند بیشترین نقش را در جلوگیری از رکود و نارضایتی ایفا کند. از سوی دیگر، تقویت پیوندهای تولید، بازبایی زنجیره‌ی تأمین داخلی و کاهش اختلال در بازارهای مواد اولیه و انرژی، نقش حیاتی در تحریک فعالیت اقتصادی دارند. بازسازی فوری زیرساخت‌هایی نظیر برق، آب، راه، ارتباطات و انبارهای استراتژیک باید با سرعت و دقت انجام گیرد. در این میان، تقویت زیرساخت‌های کشاورزی و صنایع غذایی، که پيشران‌های اولیه‌ی بازسازی در مناطق غیرشهری هستند، باید در دستور کار باشد.

در حوزه‌ی سیاست پولی و ارزی نیز، حفظ تعادل میان ثبات نرخ ارز و توان رقابتی صادرات کشور چالشی اساسی است. تزریق گسترده‌ی منابع خارجی یا افزایش بی‌رویه‌ی مخارج دولت می‌تواند منجر به افزایش نرخ واقعی ارز و تضعیف صادرات غیرنفتی شود. در نتیجه، سیاست‌های بازسازی اقتصادی باید با هدف تقویت تراز تجاری، تنوع صادرات و افزایش درآمدهای ارزی پایدار تدوین شوند.

هم‌زمان، نظام ارزی باید از ثبات نسبی برخوردار باشد و فضای تجارت خارجی با تسهیل اسناد گمرکی،

یکی از گام‌های کلیدی، طراحی و اجرای یک برنامه سریع اشتغال‌زایی است. در بازه‌ی زمانی شش تا دوازده ماهه پس از بحران، سیاست‌های اقتصادی باید حول خلق شغل‌های موقت اما مولد، بازگرداندن افراد آسیب‌دیده به فعالیت‌های اقتصادی و ترمیم بازار کار متمرکز شود. برای این منظور، باید موانع فعالیت‌های تولیدی کوچک و متوسط به سرعت برداشته شود، مجوزهای ضروری تسهیل شود و محدودیت‌های فیزیکی و مقررات زائد، حذف شوند.

طرح مارشال

و امکان سنجی یک راهبرد نجات بخش برای اقتصاد ایران

پس از پایان جنگ جهانی دوم، اروپا با بی‌ثباتی شدید سیاسی، اجتماعی و اقتصادی مواجه شد. همکاری جنگی میان متفقین به سرعت جای خود را به تنش‌های ژئوپلیتیکی میان واشنگتن و مسکو داد. ایالات متحده، در پاسخ به نگرانی‌های فزاینده درباره گسترش کمونیسم در اروپا، به‌ویژه در کشورهای نظیر فرانسه، ایتالیا و یونان، تصمیم گرفت، راهبردی ترکیبی از سیاست مهار، بازسازی اقتصادی و ترویج دموکراسی را در پیش گیرد. دکترین ترومن و در ادامه، طرح مارشال، مصادیق عملی این استراتژی بودند. ریشه‌های طرح مارشال را باید در سه محور اصلی جستجو کرد: نخست، بحران اقتصادی حاد اروپا که با کاهش تولید، نابسامانی مالی، و کمبود شدید منابع ارزی - به‌ویژه دلار - همراه بود. دوم، افزایش نفوذ سیاسی احزاب کمونیست در اروپا، که ایالات متحده آن را تهدیدی برای نظم لیبرال جهانی تلقی می‌کرد و سوم، فروپاشی همکاری‌های بین‌المللی و ظهور نظم دوقطبی، که ضرورت ایجاد یک بلوک اقتصادی - سیاسی در اروپای غربی را مطرح ساخت.

از منظر ساختاری، طرح مارشال مبتنی بر دو اصل بنیادین بود: چندجانبه‌گرایی و خودیاری. آمریکا خواهان آن بود که کشورهای اروپایی به‌صورت جمعی و نه صرفاً در چارچوب منافع ملی، به طراحی برنامه بازسازی اقدام کنند. این رویکرد منجر به تأسیس سازمان همکاری اقتصادی اروپا (OEEC) شد که وظیفه هماهنگی و تخصیص منابع را برعهده داشت. از سوی دیگر، شرط اصلی دریافت کمک‌های مالی، تعهد کشورها به اصلاحات اقتصادی و سیاست‌های تثبیت مالی بود؛ از جمله آزادسازی تجارت، کاهش کسری بودجه و افزایش بهره‌وری.

سینا امین‌لو
دانشجوی کارشناسی علوم اقتصادی
دانشگاه تبریز

منصور حیدری
کارشناس اقتصادی
مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی تبریز

یکی از مهم‌ترین موضوعات طرح مارشال، بررسی مسئله آلمان است. پس از جنگ، آینده سیاسی و اقتصادی آلمان به محل مناقشه میان قدرت‌های پیروز تبدیل شد. در حالی که آمریکا و بریتانیا به دنبال احیای صنعتی آلمان بودند، فرانسه و شوروی این اقدام را تهدیدی برای امنیت خود می‌دانستند. با شکست مذاکرات چهارجانبه در کنفرانس مسکو، ایالات متحده تصمیم گرفت از اجماع بین‌المللی صرف‌نظر کند و سیاست بازسازی مناطق غربی آلمان را در دستور کار قرار دهد. این رویکرد، ضمن پیوند دادن طرح مارشال با احیای آلمان، در نهایت به تأسیس جمهوری فدرال آلمان انجامید. در ادامه، طرح مارشال به‌عنوان ابزاری برای مقابله با بی‌ثباتی داخلی اروپا مطرح می‌شود. پس از جنگ، جوامع اروپایی با سطح بالایی از انتظارات اجتماعی برای عدالت، رفاه و نوسازی مواجه بودند. با این حال، ناتوانی دولت‌ها در پاسخگویی به این انتظارات، زمینه‌ساز بحران‌های اجتماعی و رشد احزاب رادیکال شد. در این بستر، طرح مارشال با هدف افزایش تولید، بهبود رفاه، و تضمین ثبات سیاسی طراحی شد. آمریکا از تجربیات خود در دوران رکود بزرگ (نیو دیل) الهام گرفت و تلاش کرد، مدلی از توسعه ترکیبی بین اقتصاد بازار و مداخلات دولت را در اروپا پیاده‌سازی کند. از نظر نهادی، سه ابزار کلیدی در اجرای طرح مارشال قابل شناسایی است: توافق‌نامه‌های دوجانبه میان آمریکا و کشورهای اروپایی، کمک‌های دلاری، و وجوه همتا

توافق‌نامه‌ها نقش نظارتی و شرطی‌سازی داشتند و کشورهای دریافت‌کننده را به اصلاحات ساختاری و پایبندی به اصول بازسازی ملزم می‌کردند. کمک‌های دلاری، در قالب بلاعوض یا وام، بر مبنای نیازهای وارداتی، کسری تراز پرداخت‌ها و ظرفیت اقتصادی کشورها تخصیص می‌یافت. وجوه همتا نیز حاصل فروش کالاهای وارداتی در بازارهای داخلی بودند و برای اهداف توسعه‌ای استفاده می‌شدند. این سازوکار، پیوند میان کمک خارجی و مسئولیت‌پذیری داخلی را تقویت می‌کرد. برخلاف تصور رایج در مورد جنگ جهانی دوم، ظرفیت صنعتی اروپا به‌طور کامل نابود نشده بود. بسیاری از کارخانه‌ها و تجهیزات صنعتی حفظ شده بودند، اما زیرساخت‌های حمل‌ونقل، شبکه‌های توزیع، و سیستم‌های تأمین انرژی آسیب‌های جدی دیده بودند. با ترمیم اولیه این زیرساخت‌ها، تولید صنعتی رشدی سریع را تجربه کرد. با این حال، رشد بیشتر به دلیل کمبود مواد اولیه، انرژی، نیروی کار ماهر، و سرمایه در گردش متوقف شد. علاوه بر این، سیستم بانکی و مالی بسیاری از کشورها نیز دچار بحران بود.

از جمله
اصلاحاتی که
ایران می‌تواند
با الگوبرداری
از اصول طرح
مارشال دنبال
کند، سه محور
کلیدی آزادسازی
تجارت، کاهش
کسری بودجه و
افزایش بهره‌وری
است.

در حوزه کشاورزی نیز اروپا با مشکلات عدیده‌ای روبه‌رو بود. کاهش دام‌ها، فرسودگی خاک، کمبود نهاده‌ها و ماشین‌آلات و شرایط بد جوی سال ۱۹۴۷ باعث شد، تولیدات غذایی در حد انتظار رشد نکنند. این موضوع، وابستگی اروپا به واردات مواد غذایی از آمریکا را افزایش داد. در مجموع، واردات از منطقه دلار، به‌ویژه در زمینه کالاهای سرمایه‌ای و انرژی، عامل اصلی تشدید کسری حساب جاری اروپا در سال‌های پس از جنگ بود. در چنین شرایطی، طرح مارشال با هدف پر کردن شکاف‌های ساختاری اقتصاد اروپا، بازسازی زیرساخت‌ها و کاهش وابستگی بلندمدت به کمک‌های خارجی طراحی شد. کمک‌های مالی آمریکا، گرچه از نظر حجم تفاوت زیادی با کمک‌های پیش از طرح نداشت، اما از نظر ساختار، هدفمندی و اثربخشی، تحولی اساسی ایجاد کرد. تمرکز بر اصلاحات داخلی، توسعه نهادی و همکاری منطقه‌ای از ویژگی‌های ممتاز این طرح بود.

نتیجه‌گیری کلی نشان می‌دهد که طرح مارشال نه صرفاً یک برنامه اقتصادی، بلکه بخشی از یک راهبرد کلان ژئوپلیتیکی، اجتماعی و نهادی بود. این طرح توانست از دل بحران‌های متعدد، الگویی جدید برای بازسازی، همکاری و توسعه ارائه دهد؛ الگویی که بعدها الهام‌بخش شکل‌گیری نهادهایی چون اتحادیه اروپا نیز شد. موفقیت طرح مارشال در گرو تلفیق منابع مالی خارجی با اراده داخلی برای اصلاح و نوسازی بود. بنابراین، می‌توان گفت، طرح مارشال نه تنها بازایی اروپا را ممکن ساخت، بلکه مفهوم جدیدی از همکاری بین‌المللی، مبتنی بر مسئولیت‌پذیری مشترک و هدفمندی نهادی را

پایه‌گذاری کرد.

طرح مارشال می‌تواند الگویی الهام‌بخش برای کشورهایی چون ایران باشد که با بحران‌های اقتصادی، تحریم‌های خارجی و تضعیف نهادهای اقتصادی روبه‌رو هستند. اجرای یک طرح ملی مبتنی بر کمک هدفمند، بازسازی اعتماد عمومی و اصلاحات ساختاری، با مشارکت فعال نهادهای داخلی، می‌تواند مسیری برای خروج از بحران فراهم آورد. همان‌گونه که اروپا پس از جنگ با پشتوانه اراده سیاسی و اجماع نهادی توانست مسیر بازسازی را طی کند، ایران نیز در صورت شکل‌گیری اراده‌ای سیاسی برای اصلاحات اقتصادی، ارتقاء بهره‌وری و بازسازی ساختارهای نهادی، می‌تواند از تجربه طرح مارشال درس گرفته و مسیر رشد پایدار و مشارکت‌سازنده در اقتصاد جهانی را در پیش گیرد. از جمله اصلاحاتی که ایران می‌تواند با الگوبرداری از اصول طرح مارشال دنبال کند، سه محور کلیدی آزادسازی تجارت، کاهش کسری بودجه و افزایش بهره‌وری است.

در زمینه آزادسازی تجارت، ایران نیازمند عبور تدریجی از ساختار اقتصاد بسته و متکی بر تعرفه‌های بالا و نظام چندنرخ ارز به سمت اقتصاد بازتر و رقابتی‌تر است. این امر مستلزم ایجاد نهادهای نظارتی مستقل، کاهش موانع بروکراتیک صادرات و واردات، پیوستن به موافقت‌نامه‌های تجاری منطقه‌ای و جهانی و ارتقاء استانداردهای تولید برای حضور در بازارهای جهانی خواهد بود. در زمینه کاهش کسری بودجه، باید با قطع وابستگی مزمن بودجه به درآمدهای ناپایدار نفتی، اصلاح نظام مالیاتی، کاهش فرار مالیاتی، بازنگری در یارانه‌های غیرهدفمند و ارتقاء کارایی هزینه‌های عمومی، به سمت تعادل

مالی پایدار حرکت کرد. نظام بودجه‌ریزی باید شفاف، پاسخگو و بر اساس شاخص‌های عملکردی طراحی شود. همچنین تقویت نهادهای نظارتی و پارلمانی برای پایش اجرای بودجه نقش مهمی در کاهش بی‌ثباتی‌های مالی خواهد داشت. در زمینه افزایش بهره‌وری، ایران باید سرمایه‌گذاری در حوزه نیروی انسانی (آموزش، سلامت، مهارت)، تحقیق و توسعه و همچنین انتقال فناوری را در دستور کار قرار دهد. کاهش انحصارات، اصلاح ساختار بنگاه‌های دولتی و شبه‌دولتی و بهبود فضای کسب‌وکار از جمله پیش‌نیازهای کلیدی افزایش بهره‌وری هستند. یکی از مهم‌ترین الزامات در این مسیر، خصوصی‌سازی واقعی و هدفمند است؛ نه به معنای صرف انتقال مالکیت، بلکه با رویکرد ارتقاء رقابت‌پذیری، شفافیت و افزایش کارایی. خصوصی‌سازی باید در چارچوب نهادهای دقیق، با نظارت نهادهای مستقل و با هدف گسترش بخش خصوصی کارآمد و رقابت‌محور انجام گیرد. همچنین، تمرکز بر سیاست‌های صنعتی هدفمند و تقویت زنجیره‌های تولید می‌تواند نقش مهمی در ارتقاء بهره‌وری کل عوامل ایفا کند. در نهایت، طرحی مشابه مارشال برای ایران باید ترکیبی از کمک‌های مالی خارجی، اصلاحات نهادی داخلی، برنامه‌ریزی شفاف و مشارکت گسترده ذی‌نفعان باشد. تنها در چنین صورتی است که می‌توان امیدوار بود، مسیر برون‌رفت از بحران‌های مزمن اقتصادی، دستیابی به رشد پایدار و ارتقاء رفاه عمومی فراهم شود. تجربه اروپا نشان داد که بازسازی موفق، بدون اعتمادسازی متقابل و اصلاحات ساختاری، ممکن نیست؛ درسی که امروز بیش از هر زمان دیگری برای ایران اهمیت دارد.

طرح مارشال
می‌تواند الگویی
الهام‌بخش برای
کشورهایی چون
ایران باشد که
با بحران‌های
اقتصادی،
تحریم‌های خارجی
و تضعیف نهادهای
اقتصادی روبه‌رو
هستند. اجرای یک
طرح ملی مبتنی
بر کمک هدفمند،
بازسازی اعتماد
عمومی و اصلاحات
ساختاری، با
مشارکت فعال
نهادهای داخلی،
می‌تواند مسیری
برای خروج از
بحران فراهم آورد.

نگاهی اجمالی بر وضعیت اقتصاد اوکراین طی جنگ چهار ساله با روسیه

اقتصاد اوکراین جنگ زده؛ اقتصادی آسیب دیده یا اقتصادی پایدار و روبه رشد؟

یاشار آقاجانی

مدرس مرکز بین‌المللی تجارت (ITC)

بر روی بخش‌های مختلف جامعه داشته است به‌نحوی که چرخه‌های خرد و کلان اقتصادی کشور را نیز تحت تأثیر قرار داده است. بسیاری از تولیدکنندگان از عدم تقاضا برای محصولاتشان حکایت می‌کنند و چرخه‌ی گردش نقدینگی در بخش خصوصی حاکی از نگرانی‌ها و عوارض جانبی درگیری ۱۲ روزه است.

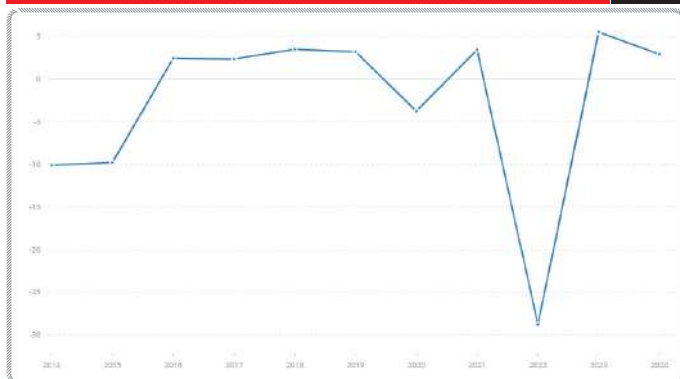
اما سؤال مهم این است که آیا تمامی کشورها با تجربه مشابه جنگی در مشکلات اقتصادی غوطه‌ور گشته و دچار بحران‌های اقتصادی شده‌اند یا توانسته‌اند با تصمیمات مناسب سر بلند از این بحران‌ها خارج شوند؟

پس از جنگ جهانی دوم، جنگ‌های وسیع انگشت‌شماری دام‌گیر کشورهای جهان شده است. فارغ از اینکه برخی از آن‌ها در غیاب وجود دولتی فراگیر صورت گرفته مانند حضور نظامی ایالات متحده آمریکا در افغانستان و عراق، می‌توان به جنگ کره، جنگ ویتنام، جنگ کوزوو و نظایر آن‌ها اشاره کرد، اما به نظر نگارنده، جنگ روسیه و اوکراین به‌عنوان درگیری بین دو کشور منسجم و فراگیر، با توجه به نزدیک بودنش به زمان حال در مقایسه با سایر مثال‌های تاریخی،

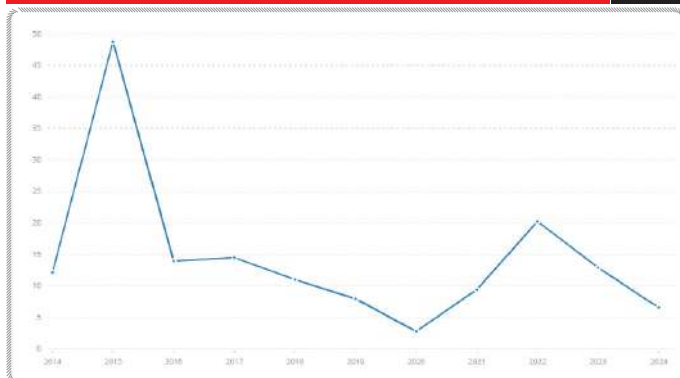
اساساً پدیده‌ی جنگ، اتفاقی پر از هراس و دلهره است، به‌طوری که بر تمامی جنبه‌های زندگی انسان سایه‌ی ترس و نگرانی و خطر جانی می‌افکند. جنگ در کنار سایر موارد غیرمترقبه طبیعی و انسانی جزو دردناک‌ترین‌ها شمرده می‌شود و همواره اثراتش تا سال‌های سال روی قربانیان باقی می‌ماند. شاید بتوان گفت، در دنیای امروز به سبب دسترسی قریب به‌اتفاق افراد جامعه به وسایل ارتباطی و رسانه‌های مختلف، پدیده‌ی جنگ قابل پیش‌بینی‌تر از گذشته است، اما چیزی از شوک روانی و دلهره‌آور آن نمی‌کاهد.

کشور ما نیز در تاریخ معاصر ۵۰ ساله‌ی خود، متأسفانه در دو برهه، طعم تلخ درگیری نظامی را چشیده است. مورد اول مربوط به جنگ ۸ ساله ایران و عراق است. اثرات ناگوارش چنان گسترده بود که تا سال‌های منتهی به شروع پاندمی کرونا در برخی موارد، مسئولین کشور دلیل برخی از مشکلات و نارسایی‌های دستگاه‌های دولتی را عوارض آن جنگ عنوان می‌کردند. مورد دوم نیز مربوط به درگیری با کشور رژیم صهیونیستی موسوم به جنگ ۱۲ روزه است. درگیری مذکور با وجود کوتاه بودن، تأثیرات عظیم روانی

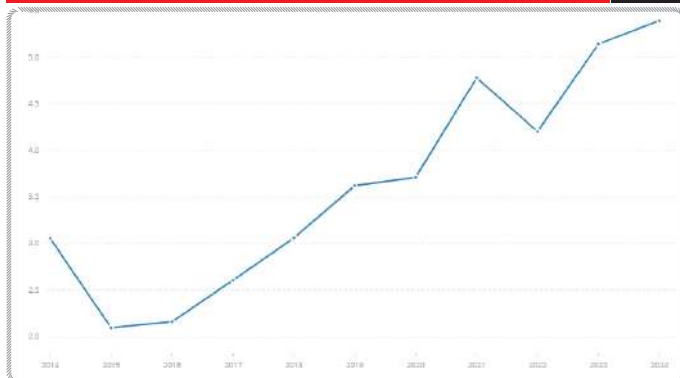
نمودار ۱ نمودار رشد اقتصادی اوکراین

نمودار ۲ نمودار تورم اوکراین

نمودار ۳ نمودار تولید ناخالص سرانه اوکراین

نمودارهای بالا که مربوط به روند رشد اقتصادی، تورم و رشد تولید ناخالص سرانه هستند، وضعیت اقتصادی نسبتاً با ثبات در کشور اوکراین را نشان می‌دهند. لازم به ذکر است در درگیری‌های صورت گرفته، اوکراین چهار استان مهم صنعتی خود شامل لوهانسک، دونتسک، ژاپوریزیا و خرسون را از دست داده است. برای مثال صنایع تولید فولاد آژوف واقع در شهر ماریوپل یکی از بزرگ‌ترین مجموعه‌های تولید محصولات فولادی بود که سهم به‌سزایی در میزان صادرات کشور اوکراین ایفا می‌کرد، اما اکنون از کنترل آن خارج شده است. با این حال، روند افزایشی تولید ناخالص سرانه از افزایش فعالیت‌های اقتصادی و محصولات تولیدی حکایت می‌کند.

می‌تواند مقایسه‌ی واقعی و قابل قبول‌تری برای دستیابی به نتیجه‌گیری منطقی و متقن باشد.

اوکراین، اقتصادی میان دو درگیری نظامی

کشور اوکراین در پی مشکلات اقتصادی شدید، در سال ۲۰۱۴ شاهد انقلاب مردمی و تغییرات سیاسی عمیق در بدنه‌ی سیاسی خود بود؛ به‌طوری که تغییرات پیش آمده به مذاق همپیمان قدیمی‌اش یعنی کشور روسیه خوش نیامد و منجر به درگیری‌های نظامی سال ۲۰۱۴ و از دست رفتن شبه‌جزیره کریمه شد. از مشکلات اقتصادی آن دوران اوکراین می‌توان به تورم ۴۹ درصدی، کسری بودجه‌ی ۱۰ درصدی نسبت به میزان تولید ناخالص داخلی و عدم توانایی در جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی اشاره کرد.

ثبات نسبی اقتصادی، حاصل تغییرات سیاسی

در سال‌های پس از انقلاب، کشور اوکراین توانست تورم خود را به میزان چشمگیری کاهش دهد. میزان کسری بودجه و بدهی‌های دولتی خود را کنترل کند؛ به‌نحوی که از ۱۰ درصد به کمتر از ۳ درصد برساند. همچنین میزان صادرات خود را بیش از ۳۰ درصد افزایش دهد و در نهایت به روند مستمر رشد اقتصادی سالانه ۳ درصدی به‌طور میانگین دست یابد.

پاندمی کرونا پشت دروازه‌های اقتصادی کشور

در سال ۲۰۱۹، با شروع پاندمی فراگیر کووید-۱۹، کشور اوکراین نیز دچار مشکلات رکود اقتصادی شد، اما با توجه به اقتصاد روبه‌رشد خود، پس از یک سال دوباره توانست به روند حرکت روبه‌جلوی خود بازگردد. محصولات صادراتی اوکراین به دلیل اهمیت غذایی بالا برای اتحادیه اروپا، لقب «سبد نان اروپا» را برای این کشور به ارمغان آورد.

دشمن پشت دروازه‌های کشور

همزمان با مشکلات به‌وجودآمده به سبب پاندمی، بحران دیگری در حال ظهور و خودنمایی بود. تنش‌های سیاسی بین اوکراین و روسیه بر سر استان‌های شرقی و منطقه دونباس در حال اوج‌گیری بود؛ به‌نحوی که نهایتاً منجر به شروع درگیری نظامی در فوریه‌ی سال ۲۰۲۱ شد. با شروع درگیری نظامی، خطر فروپاشی سیاسی در کیف محتمل بود، اما مقاومت و حضور فعال ولادیمیر زلنسکی، رئیس‌جمهور اوکراین از وقوع آن جلوگیری کرد. چنان‌که پس از بیش از ۴ سال جنگ، سیستم سیاسی در کیف به‌صورت فعال و یکپارچه در حال فعالیت است.

۱- سیاست‌های پولی و ارزی (بانک مرکزی)

در بحث سیاست‌های پولی و ارزی، بانک مرکزی این کشور سیاست نرخ ارز شناور را جایگزین قیمت‌گذاری دستوری می‌کند. در سال ۲۰۱۴ سیاست مذکور با آزادسازی کنترل‌شده، پیش رفت تا از هرگونه ایجاد هرج‌ومرج در جامعه جلوگیری کرده و در مقابل موضوع رقابت‌پذیری صادرات را تقویت کند. در کنار آغاز این سیاست، بانک مرکزی دو موضوع مهم اصلاحات بانکی و مدیریت نقدینگی را نیز مدنظر قرار داده و با جدیت پیگیری و اجرا کرد.

هدف‌گذاری تورمی و تعیین نرخ بهره‌ی سخت‌گیرانه از دیگر ابزارهایی بود که بانک مرکزی با بهره‌گیری از آن‌ها توانست ثبات نسبی به قیمت‌ها ببخشد و حتی در شرایط سخت جنگی تورم را کنترل کند.

۲- آرام‌سازی مالی، اصلاحات بودجه‌ای و مدیریت بدهی

همان‌طور که در بخش‌های قبلی نیز اشاره شد، اوکراین در سال ۲۰۱۴ دارای کسری بودجه به میزان ۱۰ درصد از تولید ناخالص ملی خود بود. پس از ایجاد تغییرات در بدنه‌ی سیاسی، سیاست‌های حذف یارانه‌ی انرژی و شفاف‌سازی سیستم مالیاتی کشور منجر به کنترل هزینه‌های دولت شد. از سوی دیگر، جلوگیری از هرگونه چاپ پول و کنترل شدید سایر هزینه‌های دولت، تثبیت شرایط اقتصادی را به ارمغان آورد.

۳- افزایش سرمایه‌گذاری خارجی و خصوصی‌سازی

طبق گزارش‌های اقتصادی منتشر شده توسط بنیاد سرمایه‌گذاری اوکراین (UkraineInvest)، طی سال‌های جنگ تا سپتامبر سال ۲۰۲۳ میلادی، اوکراین موفق به جذب ۵۰۰ میلیون دلار سرمایه‌ی خارجی در بخش‌های داخلی خود شده است. عدد سرمایه‌گذاری مذکور شاید در نگاه اول در مقایسه با سایر سرمایه‌گذاری‌های صورت‌پذیرفته در جهان عدد قابل توجهی نباشد، اما به جرات می‌توان گفت جذب این میزان سرمایه به‌خوبی تأثیر مثبت خود را در فضای اقتصاد جنگی اوکراین نمایان کرده است.

دولت اوکراین از طریق خصوصی‌سازی و اجرای

بررسی آمارهای تجاری کشور اوکراین نیز حاکی از کاهش ۱۰ درصدی میزان صادرات در ۵ سال اخیر و افزایش ۱۲ درصدی این میزان در سال ۲۰۲۴ در مقایسه با سال گذشته یعنی ۲۰۲۳ است.

دولت اوکراین از سال ۲۰۱۴ در جهت تسهیل صادرات خود به کشورهای جهان، ۴ توافق‌نامه تجارت آزاد با اتحادیه اروپا، ترکیه، کانادا و انگلستان به امضا رسانده است. باید توجه داشت پیش از ۲۰۱۴ نیز بیشتر از ۵ توافق‌نامه تجارت آزاد با کشورهای همچون کشورهای اسکاندیناوی و کشورهای CIS به امضا رسانیده بود.

اتخاذ کدام سیاست‌ها، ناجی اقتصاد اوکراین در روزهای پرتلاطم سیاسی بوده‌اند؟

مسئله دور از ذهن نیست که دولت در شرایط بحرانی پیش‌آمده، تصمیم به افزایش اقتدار اقتصادی خود گیرد و سعی در زیر کنترل گرفتن بخش‌های اقتصادی کند. حداقل می‌توان گفت، برای خواننده‌ی ایرانی موارد فوق نه تنها دور از ذهن که بخشی از تجربه‌ی زیسته معاصرش محسوب می‌شود. سؤال مهم این است که آیا راز موفقیت نسبی دولت اوکراین نیز اتخاذ چنین سیاستی است یا خیر؟

بررسی‌های صورت‌گرفته در مورد سیاست‌های کلان مورد استفاده دولت اوکراین را می‌توان به چند بخش اساسی تقسیم کرد:

طی سال‌های جنگ تا سپتامبر سال ۲۰۲۳ میلادی، اوکراین موفق به جذب ۵۰۰ میلیون دلار سرمایه‌ی خارجی در بخش‌های داخلی خود شده است. عدد سرمایه‌گذاری مذکور شاید در نگاه اول در مقایسه با سایر سرمایه‌گذاری‌های صورت‌پذیرفته در جهان عدد قابل توجهی نباشد، اما به جرات می‌توان گفت جذب این میزان سرمایه به‌خوبی تأثیر مثبت خود را در فضای اقتصاد جنگی اوکراین نمایان کرده است.

مجموعه اقدامات اتخاذ شده توسط دولت اوکراین، نشانگر دوری از سیاست‌های محافظه کارانه معمول در مواقع بحرانی است. در واقع سیاست‌های تبیینی آن کشور نه تنها محافظه کارانه نبوده، که در برخی موارد همچون کشوری با امنیت و ثبات بالا و بلندپروازانه به سمت جذب کمک‌ها و حمایت‌های مالی حرکت کرده است. گزافه‌گویی نخواهد بود که اقدام به اصلاحات داخلی در کنار دیپلماسی بین‌المللی قوی، برخی از مهم‌ترین دلایل جلوگیری از فروپاشی و حفظ یکپارچگی دولت کیف در مقابل جنگ بزرگ چندساله که همچنان نیز ادامه دارد، بوده است. همان‌طور که در بخش‌های قبلی اشاره شد، دولت اوکراین صرفاً در سال ۲۰۲۳ موفق به جذب بیش از ۴۰ میلیارد دلار حمایت مالی شده است. در مقام مقایسه با شرایط اقتصادی کشور ما، مبلغ اشاره شده تقریباً معادل با بیش از سه برابر ارزش کل کالای صادراتی در یک سال است! لذا می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت که حتی در شرایط بحرانی و جنگی نیز سیاست‌های محافظه کارانه و اقتدارگرایانه دولت نه به نفع مردم و نه به نفع خود دولت است. افزایش اقتدار دولت و سیاست‌های محافظه کارانه شاید در کوتاه‌مدت مفید فایده واقع شده و برای دولتی که سعی در پشت سر گذاشتن بحران پیش آمده دارد، نتیجه‌بخش باشد. اما می‌توان گفت در بلندمدت به قدری هزینه‌زا و مشکل‌آفرین است که حتی اندک فایده‌های خود در کوتاه‌مدت را در خود حل کرده و ناچیز می‌کند و چیزی جز فساد اداری و انزوای بین‌المللی به ارمغان نمی‌آورد.

● ● ●
مجموعه اقدامات
اتخاذ شده توسط
دولت اوکراین، نشانگر
دوری از سیاست‌های
محافظه کارانه معمول
در مواقع بحرانی است.
در واقع سیاست‌های
تبیینی آن کشور نه تنها
محافظه کارانه نبوده،
که در برخی موارد
همچون کشوری با
امنیت و ثبات بالا
و بلندپروازانه به
سمت جذب کمک‌ها
و حمایت‌های مالی
حرکت کرده است.
گزافه‌گویی نخواهد
بود که اقدام به
اصلاحات داخلی
در کنار دیپلماسی
بین‌المللی قوی، برخی
از مهم‌ترین دلایل
جلوگیری از فروپاشی
و حفظ یکپارچگی
دولت کیف در مقابل
جنگ بزرگ چندساله
که همچنان نیز ادامه
دارد، بوده است.

قانون شفافیت در فرآیند فروش دارایی‌های دولتی توانست در میان سرمایه‌داران اعتماد ایجاد کرده و آن‌ها را به سرمایه‌گذاری بیشتر در بخش‌های مختلف ترغیب کند.

۴- اصلاحات ساختاری، عدالت و مبارزه با فساد

ایجاد نهادهای مستقل ضد فساد مثل NABU و SAPO و دادگاه عالی ضد فساد (HACC) تا سال ۲۰۱۹، همراه با اقدامات قضایی قوی در راستای مبارزه با فساد سیستمیک توسط دولت، فضای کسب‌وکارهای خصوصی خرد و کلان را به کلی تغییر داد. اثربخشی نهادهای اشاره شده، در دوران سال‌های جنگ کمک شایانی به دولت در جذب حمایت‌های خارجی از کشورهای اروپایی و غربی کرد. چرا که پیش از آن، کشورها حاضر نبودند زیر بار ریسک فساد حاکم بر بخش‌های مختلف اوکراین بروند و حمایت مالی به عمل آورند.

۵. تحول دیجیتال و "دولت هوشمند"

توسعه پلتفرم Diia (از سال ۲۰۱۹) و حرکت به سمت خدمات دولتی آنلاین از دیگر اقدامات دولت اوکراین در جهت شفاف‌سازی، تسریع، افزایش کارایی و کاهش فساد مالی بود.

۶. پشتیبانی خارجی و مدیریت اقتصاد در شرایط جنگی

دیپلماسی قوی اتخاذ شده از سوی دولت اوکراین در کنار فراهم‌سازی زیرساخت‌های شفافیت و فسادزدایی اداری، توانایی بسیار بالایی در اختیار دولت در جهت جذب کمک‌های گسترده بین‌المللی قرار داد. به‌طوری که در سال ۲۰۲۳ مبلغ کمک‌های دریافت شده به بیش از ۴۲ میلیارد دلار (شامل کمک‌های بلاعوض و وام) رسید. مبلغ مذکور کمک شایانی به تثبیت مالی و افزایش ذخایر ارزی اوکراین در بحران شرایط جنگی کرد.

۷. نقش دولت محلی و توسعه منطقه‌ای

ادامه‌ی روند تمرکززدایی از دولت مرکزی پس از ۲۰۱۴، انتقال اختیارات و منابع مالی را به شوراهای محلی انتقال داد. این اقدامات موجب تسریع پروژه‌های زیرساختی و مشارکت منطقه‌ای و همچنین زمینه‌ای برای رشد منطقه‌ای فراهم کرد.

مقاله: یانگ جی. اوه

ترجمه:
یگانه رسولی
کارشناس امور بین‌الملل اتاق تبریز

توسعه سریع اقتصادی کره جنوبی پیامدی از جنگ کره

ارتباط با مطالعات صلح و منازعه: (PACS)

با اینکه این پژوهش در ظاهر به توسعه اقتصادی می‌پردازد، اما ارتباطی قوی با مطالعات صلح و منازعه دارد. درک روند توسعه کره جنوبی نیازمند شناخت دوره‌های مختلف تاریخی و تأثیر آن‌ها بر صلح و منازعه است:

- ◀ **دوران استعمار ژاپن (۱۹۱۰-۱۹۴۵):** خشونت ساختاری از طریق سرکوب ملی‌گرایی کره‌ای و سلطه کامل بر نهادهای سیاسی و اقتصادی کشور.
- ◀ **جنگ کره (۱۹۵۰-۱۹۵۳) و تقسیم کره:** نمونه‌ای از خشونت مستقیم، مطابق تعریف گالتونگ از جنگ و کشتار.
- ◀ **پس از ۱۹۵۳:** تلاش برای بازسازی، توسعه دولت، امنیت انسانی، و پیشگیری از منازعه؛ مصادیقی از صلح منفی، یعنی فقدان خشونت مستقیم.
- ◀ **پس از ۱۹۸۸ و اصلاحات دموکراتیک:** آغاز دوره صلح مثبت، یعنی توسعه در حوزه‌های آموزش، بهداشت، دموکراسی و رشد اقتصادی. صلح مثبت به معنای نبود خشونت ساختاری است.

بنابراین، توسعه کره جنوبی نه تنها یک نمونه موفق توسعه اقتصادی، بلکه الگویی از گذار از خشونت مستقیم و ساختاری به صلح منفی و مثبت است که ارتباط مستقیمی با حوزه مطالعات صلح دارد.

در این پژوهش، نویسنده به بررسی رشد اقتصادی سریع کره جنوبی پس از جنگ کره می‌پردازد و آن را از منظر سه نظریه اقتصادی تحلیل می‌کند: نظریه نوسازی، نظریه فشار بزرگ (Big Push) و مدل دولت توسعه‌گرا. آغاز این روند با امضای توافق‌نامه آتش‌بس در ۲۷ ژوئیه ۱۹۵۳ در پانمونجوم بود که به جنگ کره پایان داد و باعث تقسیم شبه‌جزیره کره به دو کشور شد. در ابتدا، کره جنوبی نسبت به کره شمالی عقب‌مانده‌تر بود و درگیر فساد و بی‌ثباتی سیاسی بود. اما طی چند دهه، مجموعه‌ای از تصمیمات، برنامه‌ریزی‌های اقتصادی، و سیاست‌های دولتی منسجم باعث شد این کشور به سطحی از توسعه برسد که در سال ۱۹۹۶ به عضویت سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) درآمد.

این پژوهش یک مطالعه تفسیری است و تمرکز آن بر تحلیل تجربه توسعه اقتصادی کره جنوبی است. سؤالات پژوهش بر اساس سه نظریه ذکر شده مطرح شده‌اند:

- ◀ چگونه توسعه سریع کره جنوبی با مفاهیم نظریه نوسازی سازگار است؟
- ◀ چه سرمایه‌گذاری‌های هماهنگی برای صنعتی‌سازی طبق نظریه فشار بزرگ صورت گرفت؟
- ◀ کدام اقدامات دولت کره جنوبی با مدل دولت توسعه‌گرا مطابقت دارد؟

استعمار کره توسط ژاپن

استعمار کره با پیروزی ژاپن در جنگ روسیه و ژاپن در سال ۱۹۰۴ آغاز شد. در سال ۱۹۱۰، کره رسماً به مستعمره ژاپن تبدیل شد. این دوره به سه مرحله تقسیم می‌شود:

مرحله اول (۱۹۱۰-۱۹۱۹): حکومت نظامی شدید، کنترل کامل بر امور سیاسی، اقتصادی و اداری. مردم کره هیچ نقشی در حکومت نداشتند و اعتراض‌ها به شدت سرکوب می‌شدند.

مرحله دوم (۱۹۱۹-۱۹۳۲): پس از جنبش اول مارس، فشارهای بین‌المللی باعث کاهش نسبی سخت‌گیری‌ها شد. کره‌ای‌ها اجازه یافتند تا حدی در فعالیت‌های فرهنگی، آموزشی و رسانه‌ای شرکت کنند.

مرحله سوم (۱۹۳۲-۱۹۴۵): با آغاز جنگ‌های ژاپن، دوباره سرکوب شدید آغاز شد و منابع کره برای اهداف نظامی ژاپن به کار گرفته شد.

اگرچه توسعه صنعتی در این دوران صورت گرفت، اما با هدف بهره‌برداری ژاپن از منابع و زیرساخت‌های کره بود، نه توسعه واقعی کره. در ۱۵ اوت ۱۹۴۵، با شکست ژاپن در جنگ جهانی دوم، استعمار پایان یافت. اما کره به‌طور موقت میان اتحاد جماهیر شوروی (در شمال) و آمریکا (در جنوب) تقسیم شد.

علل جنگ کره

پس از آزادی از استعمار، کره‌ای‌ها خواستار استقلال و تشکیل دولت دموکراتیک بودند، اما نیروهای خارجی (آمریکا و شوروی) برنامه‌های خود را دنبال کردند. پس از حمله ژاپن به پرل هاربر و ورود آمریکا به جنگ، کره برای ایالات متحده اهمیت استراتژیک یافت. به‌منظور جلوگیری از تسلط کامل شوروی، پیشنهاد تقسیم کره در مدار ۳۸ درجه داده شد. قرار بود یک دولت موقت با همکاری شوروی و آمریکا شکل گیرد، اما اختلافات بین دو قدرت باعث شد کره به دو کشور مستقل با ایدئولوژی‌های متضاد تبدیل شود: جمهوری کره (جنوبی) و جمهوری دموکراتیک خلق کره (شمالی). تنش‌ها و درگیری‌های مرزی ادامه داشت تا اینکه در ۲۵ ژوئن ۱۹۵۰، کره شمالی به کره جنوبی حمله کرد.

جنگ کره

جنگ کره سه سال (۱۹۵۰-۱۹۵۳) به طول انجامید و سه میلیون کشته برجای گذاشت، که ۷۰ درصد از آن‌ها غیرنظامیان کره‌ای بودند. حدود ۱۰ میلیون نفر آواره شدند. تخریب گسترده‌ای در دو کشور صورت گرفت:

در کره شمالی: بیش از ۸۷۰۰ کارخانه، ۶۰۰ هزار خانه، ۵۰۰۰ مدرسه و ۱۰۰۰ بیمارستان ویران شد.
در کره جنوبی: ۱۷۰۰۰ کارخانه و تأسیسات،

۴۰۰۰ مدرسه، و ۶۰۰ هزار خانه نابود شد؛ تولید کشاورزی ۲۷ درصد کاهش یافت و تولید ناخالص ملی ۱۴ درصد سقوط کرد.

در پایان جنگ، هر دو کشور به شدت ویران شده بودند و هرگونه پیشرفت اقتصادی ناشی از استعمار ژاپن از بین رفته بود. این وضعیت پایه‌ای برای شروع مسیر بازسازی و توسعه در دهه‌های بعدی شد.

آشنایی با نظریه ها

توسعه اقتصادی کره جنوبی یکی از موضوعات پرطرفدار در میان پژوهشگران بوده است و بسیاری تلاش کرده‌اند با ارائه تفسیرها و یافته‌های خود، رشد سریع اقتصادی این کشور را توضیح دهند. در این بخش، پژوهش‌هایی بررسی شده‌اند که با چارچوب نظری این پژوهش هم‌راستا هستند تا اطلاعات ارائه‌شده محدود و مرتبط باقی بماند.

نظریه نوسازی (مراحل رشد روستو)

والتر روستو در کتاب خود «مراحل رشد اقتصادی: بیاپایه‌ای غیرکمونستی» مسیر توسعه را به پنج مرحله تقسیم می‌کند: جامعه سنتی، پیش‌شرایط خیزش، خیزش، حرکت به سوی بلوغ، و دوران مصرف انبوه. در پژوهشی از کولکارنی و بروکس (۲۰۱۱)، کره جنوبی در مرحله چهارم، یعنی «حرکت به سوی بلوغ» قرار دارد؛ هرچند نشانه‌هایی از مرحله پنجم نیز دیده می‌شود. منتقدان این نظریه مانند یداو و درو (۲۰۲۳) و ایتاگاک (۱۹۶۳) معتقدند که نظریه روستو بیش از حد ساده‌سازی شده و غرب‌محور است و تعریف دقیق و معیاری برای مراحل ارائه نمی‌دهد.

نظریه فشار بزرگ (Big Push)

پل روزنشتاین - رودان نظریه فشار بزرگ را مطرح کرد که بیان می‌کند توسعه اقتصادی موفق نیازمند سرمایه‌گذاری گسترده و هماهنگ در چندین بخش اقتصادی است. در پژوهش مورفی، شلايفر و ویشانی (۱۹۸۹)، آن‌ها استدلال می‌کنند که صنعتی‌سازی هم‌زمان بخش‌های مختلف می‌تواند به سودآوری

توسعه اقتصادی کره جنوبی یکی از موضوعات پرطرفدار در میان پژوهشگران بوده است و بسیاری تلاش کرده‌اند با ارائه تفسیرها و یافته‌های خود، رشد سریع اقتصادی این کشور را توضیح دهند.

دوران مصرف انبوه: افزایش سطح درآمد و گسترش فرهنگ مصرف در میان اقشار مختلف جامعه. در این پژوهش، این نظریه نقش یک «خط زمانی» را برای تحلیل سیر تاریخی توسعه کره جنوبی ایفا می‌کند و پایه اول مثلث‌بندی نظری به‌شمار می‌رود.

نظریه فشار بزرگ

این نظریه که توسط پل روزنشتاین-رودان مطرح شد، بر ضرورت سرمایه‌گذاری هم‌زمان و گسترده در بخش‌های مختلف اقتصاد تأکید دارد. به‌جای رشد تدریجی، توسعه باید با برنامه‌ای جامع و هماهنگ در صنایع مختلف صورت گیرد تا به رشد پایدار دست یابد. در کره جنوبی، این نظریه به‌ویژه در برنامه سوم پنج‌ساله توسعه نمود پیدا کرد، زمانی که دولت برای رهایی از وابستگی به کشاورزی، سرمایه‌گذاری‌های عظیمی در بخش صنعت انجام داد. این نظریه پایه دوم مثلث‌بندی نظری این پژوهش محسوب می‌شود.

نظریه دولت توسعه‌گرا

مفهوم «دولت توسعه‌گرا» نخستین بار توسط چالمرز جانسون و در زمینه رشد ژاپن پس از جنگ جهانی دوم مطرح شد. دولت توسعه‌گرا دولتی است که به‌طور فعال جهت‌گیری اقتصادی کشور را هدایت و تنظیم می‌کند. این مدل به‌طور خاص با کشورهای آسیای شرقی مانند کره جنوبی، ژاپن، تایوان و سنگاپور مرتبط است. بر اساس تحلیل استیابن پرز-کالدنتی، پنج ویژگی اصلی دولت توسعه‌گرا عبارت‌اند از:

- ❖ مداخله دولت در امور اقتصادی داخلی
 - ❖ استفاده از ابزارهای متنوع سیاستی مانند معافیت‌های مالیاتی، یارانه‌ها و ترویج صادرات
 - ❖ انعطاف‌پذیری در اجرای سیاست‌ها برای انطباق با شرایط متغیر
 - ❖ وجود نهاد بوروکراتیک قوی برای اجرای برنامه‌های توسعه‌ای
 - ❖ همکاری مؤثر و فعال با بخش خصوصی
- در این پژوهش، این نظریه برای تحلیل نقش فعال دولت کره جنوبی در هدایت روند رشد اقتصادی به کار می‌رود و سومین پایه مثلث‌بندی نظری را شکل می‌دهد.

بررسی تحلیلی

در این بخش از فصل تحلیل، نویسنده با استفاده از نظریه نوسازی و

همگانی منجر شود، حتی اگر هیچ بخشی به‌تنهایی سودآور نباشد. در این چارچوب، کره جنوبی به دلیل برنامه‌ریزی منسجم و هماهنگ در صنعتی‌سازی توانسته با هزینه کمتر به نتایج بهتری برسد.

نظریه دولت توسعه‌گرا (Developmental State Model)

این نظریه نقش دولت را به عنوان عامل اصلی هدایت توسعه اقتصادی پررنگ می‌سازد. اونیش (۱۹۹۱) در بررسی خود از نظریه دولت توسعه‌گرا، آثار محققانی مانند جانسون، آمسدن، دیو و وید را تحلیل کرده است. ویژگی‌های کلیدی دولت توسعه‌گرا شامل تمرکز بر رشد اقتصادی، بی‌توجهی به رفاه اجتماعی، و الگوبرداری از اقتصادهای موفق خارجی است. کره جنوبی، از نظر آمسدن، نمونه‌ای برجسته از این مدل به حساب می‌آید. با این حال، پیاده‌سازی این مدل در کشورهای دیگر دشوار است زیرا مستلزم هماهنگی شدید میان قدرت‌های دولتی و بخش خصوصی است. همچنین، آمسدن به مشکلات دولت کره در کنترل شرکت‌های بزرگ (چائپول‌ها) اشاره دارد.

جایگاه این پژوهش

این پژوهش با وجود حفظ تمرکز نظری محدود، با بهره‌گیری از چند نظریه متفاوت، به موضوع رشد اقتصادی کره جنوبی می‌پردازد. این روش که با عنوان «مثلث‌بندی نظری» شناخته می‌شود، باعث می‌شود موضوع از زوایای مختلف مورد بررسی قرار گیرد و اعتبار یافته‌ها افزایش یابد. همچنین، استفاده از روش مطالعه موردی تفسیری این پژوهش را در چارچوب نظریه‌های موجود تقویت می‌کند. این مطالعه ایده یا پدیده جدیدی کشف نمی‌کند، بلکه با رویکرد روش‌شناسی متفاوت، نگاهی نو به رشد سریع اقتصادی کره جنوبی ارائه می‌دهد.

چارچوب تحلیلی

در این بخش، سه نظریه معرفی می‌شود که چارچوب تحلیل توسعه اقتصادی کره جنوبی را تشکیل می‌دهند: نظریه نوسازی، نظریه فشار بزرگ و نظریه دولت توسعه‌گرا. هر نظریه به‌طور مفصل شرح داده شده و سپس نقش آن‌ها در پژوهش توضیح داده می‌شود. این چارچوب تحلیلی برای تحلیل پیش رو ضروری است.

نظریه نوسازی

نظریه نوسازی یک نظریه وسیع و چندرشته‌ای است که هدف اصلی آن، ترسیم مسیر حرکت جوامع از حالت سنتی به وضعیت مدرن است. این نظریه توسعه را به‌صورت مراحل متوالی در نظر می‌گیرد. در این پژوهش، نسخه پنج‌مرحله‌ای والت روستو مینا قرار گرفته است: **جامعه سنتی:** تمرکز شدید بر کشاورزی به دلیل نبود فناوری و علم پیشرفته.

پیش‌شرایط‌های جهش: نفوذ علمی و فنی، اغلب از خارج، که آغازگر تغییر در ساختار اقتصادی می‌شود.

جهش (Take-off): غلبه بر موانع رشد و شروع صنعتی‌سازی همراه با بهره‌گیری از فناوری‌های مدرن.

حرکت به سوی بلوغ: تنوع اقتصادی، استفاده مؤثر از فناوری، و ورود به بازار جهانی.

به‌ویژه مدل پنج‌مرحله‌ای رشد اقتصادی والت روستو، روند توسعه اقتصادی کره جنوبی را بررسی می‌کند. روستو مراحل رشد را شامل موارد زیر می‌داند:

- ◀ جامعه سنتی
- ◀ پیش‌شرط‌های جهش
- ◀ جهش
- ◀ حرکت به‌سوی بلوغ
- ◀ مصرف‌انبوه

جامعه سنتی و پیش‌شرط‌های جهش (۱۹۱۰-۱۹۶۱): مراحل اول و دوم:

نویسنده استدلال می‌کند که کره تا پیش از سال ۱۹۱۰ در مرحله «جامعه سنتی» قرار داشته است. شواهد نشان می‌دهند که اقتصاد کره تا آن زمان عمدتاً کشاورزی بوده و حدود ۹۰ درصد درآمد اقتصادی از طریق کشاورزی تأمین می‌شده است (دوره چوسون تا استعمار). ساختار اجتماعی نیز به همین شیوه شکل گرفته بود، به طوری که حتی اشراف نیز به زمین و کشاورزی وابسته بودند. از سال ۱۹۱۰ تا ۱۹۶۱، کره در مرحله دوم یعنی «پیش‌شرط‌های جهش» قرار دارد. این مرحله با آغاز استعمار ژاپن شروع می‌شود. ژاپن با کنترل کامل بر نهادهای حکومتی، نظام مالی، کشاورزی و صنعتی کره، نظم اجتماعی و اقتصادی این کشور را تغییر داد. اگرچه هدف ژاپن توسعه کره نبود، بلکه بهره‌برداری از منابع آن برای منافع خود بود، اما این فرایند ناخواسته زمینه‌ای برای گذار به مرحله توسعه فراهم کرد. بر اساس داده‌های آماری، سهم بخش کشاورزی، جنگل‌داری و ماهی‌گیری از کل تولید کالا از ۹۵.۹ درصد در سال ۱۹۱۰ به ۷۳.۶ درصد در سال ۱۹۴۱ کاهش یافت و در همین زمان، سهم صنعت و معدن چند برابر شد. از سال ۱۹۳۶ تا ۱۹۴۳ تعداد کارخانه‌ها از ۵۹۲۷ به ۱۴۸۵۶ افزایش یافت. همچنین سهم صنایع سنگین از کل تولید صنعتی در سال ۱۹۴۲ به ۷۳ درصد رسید. در این تحلیل آمده است که گرچه استعمار ژاپن از دید مردم کره دوران تلخی بود و با از دست رفتن حاکمیت، خلع امپراتور و انحلال ارتش ملی همراه بود، اما این دوره باعث دگرگونی ساختارهای اقتصادی شد که بعدها به نفع توسعه کره جنوبی تمام شد.

پس از خروج ژاپن در سال ۱۹۴۵، کره به دو کشور شمالی و جنوبی تقسیم شد و جنگ کره (۱۹۵۰-۱۹۵۳) آغاز شد. تا سال ۱۹۶۱ که پارک چونگ-هی با کودتای نظامی به قدرت رسید، کره هنوز در مرحله دوم باقی مانده بود. ورود به مرحله سوم یعنی «جهش» از سال ۱۹۶۱ آغاز شد.

در این بخش، مراحل سوم و چهارم از مدل رشد اقتصادی روستو درباره کره جنوبی به‌طور ترکیبی بررسی شده‌اند، زیرا تفکیک دقیق میان پایان مرحله

سوم (خیزش) و آغاز مرحله چهارم (حرکت به‌سوی بلوغ) در اواخر دهه ۱۹۷۰ دشوار است.

مرحله سوم: خیزش (Take-Off)

ویژگی اصلی این مرحله، آغاز رشد اقتصادی پایدار و گسترش صنعتی‌سازی است. این روند در کره جنوبی با کودتای نظامی پارک چونگ‌هی در سال ۱۹۶۱ آغاز شد که دولت بی‌ثبات و ناکارآمد قبلی را کنار زد. دو دولت پیش از او، یعنی جمهوری اول (۱۹۴۸-۱۹۶۰) و جمهوری دوم (فقط هشت ماه در ۱۹۶۰)، به دلیل فساد، اعتراضات مردمی، رشد اقتصادی اندک و وابستگی به کمک‌های خارجی شکست خورده بودند. پس از روی کار آمدن پارک، او توسعه اقتصادی را در اولویت قرار داد و برنامه‌های پنج‌ساله توسعه او از ۱۹۶۲ شروع شد. طی این برنامه‌ها، تمرکز بر قطع وابستگی به کمک خارجی و توسعه صادرات و صنعتی‌سازی بود. صادرات، رشد اشتغال، و ایجاد زیرساخت‌های صنعتی از اهداف کلیدی این برنامه‌ها بودند.

◀ **برنامه اول (۱۹۶۲-۱۹۶۶):** رشد ۷.۸ درصد در

تولید ناخالص داخلی

◀ **برنامه دوم (۱۹۶۷-۱۹۷۱):** رشد ۱۷.۹ درصد؛

توجه به کشاورزی، اشتغال و زیرساخت‌های سنگین و فناوری.

◀ **برنامه سوم (۱۹۷۲-۱۹۷۶):** تمرکز بیشتر

بر صنایع سنگین و شیمیایی از جمله فولاد، کشتی‌سازی، ماشین‌آلات و الکترونیک.

◀ **دست‌آورد مهم:** تولید ناخالص داخلی از ۲.۴۲

میلیارد دلار در ۱۹۶۱ به ۶۶.۹۵ میلیارد دلار در ۱۹۷۹ افزایش یافت.

مرحله چهارم: حرکت به‌سوی بلوغ (Drive to Maturity)

این مرحله با عبور از منابع اولیه رشد و حرکت به‌سوی فناوری‌های پیشرفته مشخص می‌شود. بر اساس شواهد، کره جنوبی در اواخر دهه ۱۹۷۰ وارد این

مرحله شد.

◀ **برنامه چهارم (۱۹۷۷-۱۹۸۱):** علیرغم بحران نفتی ۱۹۷۹، ترور پارک چوونگ هی و ناآرامی‌های سیاسی، توسعه فناوری و افزایش قدرت صنعتی ادامه یافت.

◀ **سقوط در سال ۱۹۸۰:** ناشی از بحران نفت، بی‌ثباتی سیاسی و سرمایه‌گذاری بیش از حد در صنایع سنگین.

◀ **برنامه پنجم (۱۹۸۲-۱۹۸۶):** تمرکز بر صنایع فناوریانه، از جمله صنعت دفاعی، لوازم الکترونیکی مصرفی، و نیمه‌هادی‌ها.

این مرحله نشان‌دهنده آن است که کره جنوبی نه تنها به صنعتی‌سازی کامل رسیده، بلکه از طریق نوآوری‌های تکنولوژیک در مسیر بلوغ اقتصادی قرار گرفته است.

تا سال ۱۹۹۶، GDP کره به ۶۱۰.۱۷ میلیارد دلار رسید و تبدیل به یکی از اقتصادهای پیشرفته آسیا شد.

مرحله پنجم: دوران مصرف انبوه در کره جنوبی

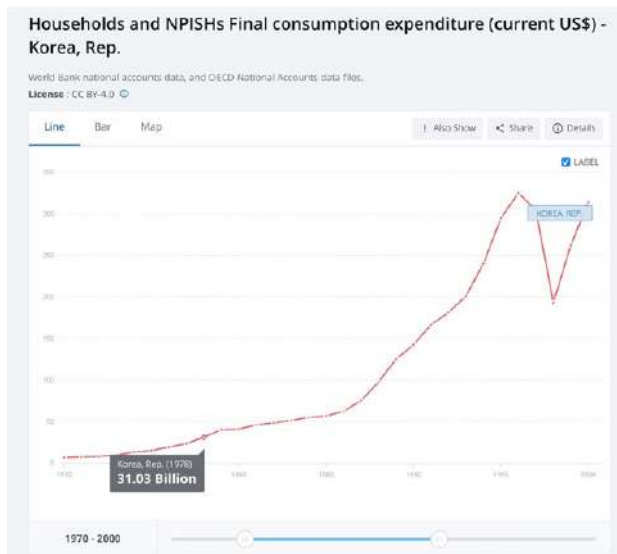
مرحله نهایی نظریه رشد اقتصادی روستو، یعنی «دوران مصرف انبوه»، با ویژگی‌هایی مانند افزایش شدید مصرف کالاهای مصرفی در جامعه شناخته می‌شود. طبق نظر کاتونا (۱۹۶۴)، این مرحله با سه عامل مشخص می‌شود:

◀ **وفور:** به معنای توانایی بیشتر مردم در خرید، مصرف و جایگزینی مداوم کالاهای.

◀ **قدرت مصرف‌کننده:** یعنی وابستگی اقتصاد به نیازها و خواسته‌های مصرف‌کننده.

◀ **روان‌شناسی مصرف‌کننده:** که شامل انگیزه‌ها، نگرش‌ها و انتظارات افراد در خرید است.

بنابراین، مصرف انبوه مختص قشر ثروتمند نیست، بلکه بیشتر مردم جامعه را شامل می‌شود و به خواست آن‌ها برای مصرف وابسته است. طبق نظر «کیم» (۲۰۲۰)، رشد مصرف‌گرایی در کره جنوبی از دهه ۱۹۹۰ مشهودتر شد. این موضوع به نسلی مربوط می‌شود که در دهه ۱۹۷۰ متولد شده بودند. این نسل اولین گروهی بودند که با سبک زندگی غربی و گرایش به فردگرایی و دوری از اقتدارگرایی رشد کردند. در دهه ۹۰، همین نسل الگوی مصرف جدیدی را شکل دادند.

نمودار بالا (بر اساس داده‌های بانک جهانی) هزینه‌های نهایی مصرف خانوارها و مؤسسات غیرانتفاعی را از سال ۱۹۷۵ تا ۲۰۰۰ نشان می‌دهد. این داده‌ها شامل ارزش بازار تمام کالاهای و خدمات، از جمله کالاهای بادوام مثل خودرو، ماشین لباسشویی و کامپیوترهای خانگی است. از سال ۱۹۷۸ تا ۱۹۹۰، این هزینه‌ها تقریباً پنج برابر افزایش یافت و در سال ۱۹۹۰ به ۱۴۲.۳۳ میلیارد دلار رسید. این رشد چشمگیر نشان‌دهنده ورود کره جنوبی به مرحله مصرف انبوه است. البته، در سال‌های ۱۹۹۷ و ۱۹۹۸، مصرف کاهش یافت که ناشی از بحران مالی آسیای شرقی در سال ۱۹۹۷ بود.

در نهایت، نظریه مدرنیزاسیون که مسیر گذار از جامعه سنتی به مدرن را توضیح می‌دهد، با مدل پنج‌مرحله‌ای رشد اقتصادی روستو مطابقت دارد. با بررسی پنج مرحله روستو، می‌توان مسیر مدرن شدن کره جنوبی را از دیدگاه این نظریه تحلیل و درک کرد.

درک توسعه اقتصادی کره جنوبی از دیدگاه نظریه فشار بزرگ

پیش از بررسی سرمایه‌گذاری‌های هماهنگ کره جنوبی در مسیر صنعتی‌سازی، لازم است به تبیین نظریه فشار بزرگ (Big Push) و مفهوم «صنعتی‌سازی» بپردازیم. طبق نظریه روزنشتاین-رودان (۱۹۵۷)، برای موفقیت یک برنامه توسعه، باید حداقلی از منابع به طور گسترده و هماهنگ برای آن اختصاص یابد. به بیان دیگر، سرمایه‌گذاری‌های هم‌زمان در بخش‌های مختلف باعث افزایش درآمد کلی می‌شوند، حتی اگر یکی از بخش‌ها سودآور نباشد. صنعتی‌سازی به معنای استفاده از علوم شیمیایی و الکتریکی برای سازماندهی مجدد تولید با تکیه بر منابع انرژی غیرزنده است. در مسیر صنعتی شدن و مدرن‌سازی کره جنوبی، این نظریه در قالب برنامه‌های پنج‌ساله توسعه اقتصادی به اجرا درآمد. به‌ویژه برنامه سوم توسعه (۱۹۷۲ تا ۱۹۷۶) به‌عنوان نقطه اوج این «فشار بزرگ» شناخته می‌شود.

برنامه اول توسعه (۱۹۶۲ تا ۱۹۶۶) زیربنای زیرساخت‌های اقتصادی را فراهم کرد: کارخانه‌ها، جاده‌ها، شبکه برق و آبرسانی، در راستای اقتصاد صادراتمحور.

برنامه دوم توسعه (۱۹۶۷ تا ۱۹۷۱) نیز به توسعه کشاورزی، اشتغال صنایع سنگین و فناوری اختصاص یافت؛ اما هنوز به سطح فشار بزرگ نرسیده بود. این دو برنامه بیشتر بر صنایع سبک متمرکز بودند و صنایع سنگین همچنان چندان موفق نبودند (هوریگان، ۲۰۰۵).

برنامه سوم توسعه (۱۹۷۲ تا ۱۹۷۶)، مرحله جهش بزرگ کره جنوبی بود. تمرکز اصلی آن بر صنایع سنگین و شیمیایی (HCI) بود و همچنین رشد صنایع دفاعی نیز به‌عنوان یک اولویت مطرح شد. بخش‌های اصلی مشمول برنامه HCI عبارت بودند از فولاد و آهن، ماشین‌آلات حمل‌ونقل، پتروشیمی، ماشین‌سازی، کشتی‌سازی و الکترونیک.

این تمرکز، نشان‌دهنده فاصله‌گیری کامل از اقتصاد سنتی کشاورزی بود. دلایل امنیتی نیز نقشی کلیدی در این تصمیم ایفا کردند. در اواخر دهه ۱۳۴۰ خورشیدی (دهه ۱۹۶۰ میلادی)، کره جنوبی با دو تهدید امنیتی جدی مواجه شد:

۱. نفوذ نیروهای نظامی کره شمالی به داخل خاک

کره جنوبی.

۲. کاهش حضور نظامی ایالات متحده آمریکا در منطقه.

جهش بزرگ صنعتی کره جنوبی با سرمایه‌گذاری‌های سنگین، هماهنگ و فوری در دهه ۱۳۵۰ خورشیدی (دهه ۱۹۷۰ میلادی) و در چارچوب نظریه فشار بزرگ به وقوع پیوست و نقش بسیار مهمی در مدرن‌سازی و صنعتی‌سازی این کشور ایفا کرد.

پنج‌ساله توسعه اقتصادی. این برنامه‌ها امکان هدایت منابع به سمت صنایع مورد نظر دولت را فراهم می‌کردند.

◀ هدایت بخش خصوصی از طریق حمایت مستقیم، شامل دسترسی به سرمایه داخلی، کمک خارجی و انتقال فناوری. هدف، افزایش رقابت‌پذیری صنایع داخلی در بازار جهانی بود.

◀ نظارت و انضباط بخش خصوصی از طریق کنترل مجوزها، مالیات‌ها و حسابرسی‌ها؛ ابزاری برای اطمینان از همسویی بخش خصوصی با سیاست‌های دولتی.

نتیجه‌گیری: مطالعه توسعه اقتصادی سریع کره جنوبی

هدف اصلی این مطالعه، افزایش درک ما از توسعه اقتصادی سریع کره جنوبی پس از جنگ کره بود. برای دستیابی به این هدف، پژوهشگر از چند چارچوب نظری مختلف بهره گرفت که هرکدام به جنبه‌ای متفاوت از مسیر توسعه اقتصادی کره جنوبی می‌پرداختند. این مطالعه نشان داد که توسعه اقتصادی کره جنوبی با مراحل نظریه نوسازی (مدرن‌سازی)، به‌ویژه با مراحل رشد اقتصادی روستو، هماهنگ است. طبق این نظریه، تاریخ اقتصادی کره به پنج مرحله‌ای که قبلاً ذکر شد، تقسیم می‌شود.

این مطالعه نشان داد که برنامه سوم پنج‌ساله توسعه اقتصادی نقش اساسی در گذار کره جنوبی از یک اقتصاد کشاورزی به صنعتی داشت. اگر مداخلات دولت از طریق مدل دولت توسعه‌گرا انجام نمی‌شد، چنین جهشی امکان‌پذیر نبود.

در بررسی نظریه‌های توسعه:

در چارچوب نظریه نوسازی، نتایج این پژوهش در بیشتر موارد با پژوهش‌های پیشین همسو بود، هرچند در تعیین دقیق زمان رسیدن کره به مراحل چهارم و پنجم روستو، تفسیرهای متفاوتی وجود دارد. این پژوهش رسیدن کره جنوبی به مرحله مصرف انبوه را مربوط به دهه ۱۹۹۰ می‌داند.

در چارچوب نظریه جهش بزرگ (Big Push)، نتایج مطالعه با پژوهش‌های قبلی هماهنگ است. اجرای برنامه سوم توسعه نمونه‌ای از تأمین حداقل منابع لازم برای موفقیت یک برنامه توسعه‌ای بود.

در چارچوب نظریه دولت توسعه‌گرا، یافته‌ها با پژوهش‌های پیشین مطابقت دارد. در دوره ریاست‌جمهوری پارک چونگ-هی، تمرکز بر رشد اقتصادی، مداخله‌گرایی دولت، رشد صادرات‌محور، برنامه‌ریزی استراتژیک و سرمایه‌گذاری زیرساختی همگی از ویژگی‌های دولت توسعه‌گرا بودند.

روش‌شناسی مطالعه نیز مؤثر بود: استفاده از مطالعه موردی تفسیری به تحلیل عمیق مسائل کمک کرد و مثلث‌سازی نظری (استفاده هم‌زمان از چند نظریه) بینش‌های متعددی را فراهم ساخت. با این حال، این مطالعه با محدودیت‌هایی نیز مواجه بود، به‌ویژه در مورد چارچوب روستو که امکان بازگشت به مراحل قبلی یا پیشرفت غیرخطی را در نظر نمی‌گیرد.

در حالی که ذخایر نظامی آمریکا در کره جنوبی فقط برای ۳ روز کافی بود، کره شمالی در صنعت دفاعی خودکفا شده بود. بنابراین، کره جنوبی ناگزیر بود برای حفظ استقلال و حاکمیت ملی خود، به خودکفایی دفاعی و توسعه صنایع سنگین و نظامی روی آورد. این شرایط، ضرورت موفقیت برنامه HCI را دوچندان کرد. در نتیجه، جهش بزرگ صنعتی کره جنوبی با سرمایه‌گذاری‌های سنگین، هماهنگ و فوری در دهه ۱۳۵۰ خورشیدی (دهه ۱۹۷۰ میلادی) و در چارچوب نظریه فشار بزرگ به وقوع پیوست و نقش بسیار مهمی در مدرن‌سازی و صنعتی‌سازی این کشور ایفا کرد.

درک توسعه اقتصادی کره جنوبی بر پایه نظریه دولت توسعه‌گرا

نظریه دولت توسعه‌گرا بر پنج مفهوم اصلی استوار است:

◀ مداخله دولت در امور داخلی به‌عنوان بنیان اصلی دولت توسعه‌گرا مطرح می‌شود.

◀ دولت توسعه‌گرا ابزارهای گوناگونی مانند اعتبارات مالیاتی، معافیت‌ها، یارانه‌ها، کنترل واردات، ترویج صادرات و سیاست‌های اعتباری مستقیم و هدفمند را برای تحقق اهداف خود به‌کار می‌گیرد.

◀ سطح مداخله دولت با گذشت زمان و بسته به شرایط، متغیر و انعطاف‌پذیر است؛ سیاست‌های دولت توسعه‌گرا سخت‌گیرانه و خشک نبوده بلکه با شرایط جدید سازگار می‌شده‌اند.

◀ برای اجرای این تغییرات، باید نهاد بوروکراتیکی کارآمد و توانا وجود داشته باشد که بتواند برنامه‌های توسعه‌ای را طراحی و پیاده‌سازی کند.

◀ همکاری بخش خصوصی، به‌ویژه مشارکت فعال و واکنش‌پذیری آن، برای موفقیت سیاست‌های توسعه‌گرا ضروری است.

در کره جنوبی، اجرای دولت توسعه‌گرا از سال ۱۹۶۱ میلادی (۱۳۴۰ شمسی) با روی کار آمدن پارک چونگ-هی آغاز شد. تمرکز اصلی دولت او توسعه اقتصادی کشور بود. بی‌اعتمادی پارک به بخش خصوصی به‌خاطر فساد گسترده در دولت قبلی بود. در همین سال، نهاد هیئت برنامه‌ریزی اقتصادی (EPB) تأسیس شد و با استفاده از افراد تحصیل‌کرده، تدوین و اجرای برنامه‌های اقتصادی را بر عهده گرفت. برای بررسی اقدامات دولت توسعه‌گرا باید بازه زمانی آن را شناخت. مرحله دولت توسعه‌گرا در کره جنوبی از سال ۱۹۶۱ آغاز شد و طبق گفته کیم، تا اواخر دهه ۱۹۸۰ میلادی ادامه داشت. با اصلاحات دموکراتیک و روی کار آمدن روه ته-وو، دولت توسعه‌گرا به‌تدریج تضعیف شد، زیرا این مدل با نظام‌های اقتدارگرا مانند دولت پارک سازگاری بهتری داشت.

ویژگی‌های کلیدی دولت توسعه‌گرا در کره جنوبی به نقل از کیم (۲۰۱۷) عبارت‌اند از:

◀ تدوین و اجرای برنامه‌های جامع توسعه‌ای مانند برنامه‌های

برنامه تداوم کسب و کار (BCP)

ابزاری راهبردی برای پایداری، تاب‌آوری و پاسخ به شرایط اضطرار و فوق‌العاده در صنایع استان

تهیه شده توسط مرکز شتاب تبریز

چرا برنامه تداوم کسب و کار برای بنگاه‌های اقتصادی استان ضروری است؟

در بسیاری از صنایع استان، وابستگی به تجهیزات خاص، فناوری‌های پیچیده، نیروی انسانی متخصص، شبکه‌های محدود تأمین کننده و بازارهای صادراتی موجب شده است که هرگونه اختلال حتی جزئی بتواند عواقب مالی، عملیاتی یا اعتباری جدی به همراه داشته باشد. برنامه BCP دقیقاً برای پاسخ به چنین سناریوهایی طراحی می‌شود تا:

- ❖ کسب و کار بتواند در کوتاه‌ترین زمان، فعالیت‌های حیاتی خود را از سر گیرد
- ❖ از آسیب‌های مالی، حقوقی و اعتباری ناشی از توقف عملیات جلوگیری شود
- ❖ مسیر بازگشت سازمان به وضعیت عادی به‌صورت ساختاریافته مدیریت شود
- ❖ همکاری سازمان با ذی‌نفعان، نهادهای حاکمیتی و زنجیره تأمین در شرایط بحران تسهیل گردد.

نگاهی به ساختار فرم BCP تدوین شده توسط مرکز شتاب اتاق بازرگانی تبریز

این فرم، به‌صورت گام‌به‌گام طراحی شده تا سازمان‌ها بتوانند به‌سادگی وضعیت خود را تحلیل، تهدیدات را ارزیابی، نقاط آسیب‌پذیر را شناسایی و مسیر بازیابی را برنامه‌ریزی کنند. اجزای کلیدی این فرم عبارت‌اند از:

مقدمه‌ای تحلیلی بر ضرورت، کاربرد و ساختار فرم BCP

در عصری که ناپایداری‌های محیطی، بحران‌های بین‌المللی، اختلالات فناورانه و بلایای طبیعی یا انسانی روزافزون هستند، توانایی تداوم فعالیت در شرایط پیش‌بینی‌ناپذیر به یکی از مهم‌ترین عوامل بقا و رشد سازمان‌ها بدل شده است. برنامه‌ریزی برای مواجهه با وقفه‌های احتمالی در جریان تولید، تأمین، فروش، ارتباطات یا زیرساخت‌ها، دیگر نه تنها یک انتخاب بلکه ضرورتی مدیریتی است. در چنین فضایی، داشتن برنامه تداوم کسب و کار (Business Continuity Plan - BCP) ابزاری حیاتی برای مدیریت ریسک‌های سازمانی و حفظ ارزش در زمان بحران به‌شمار می‌رود.

مرکز شتاب اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز، با هدف افزایش آمادگی ساختاری و عملیاتی واحدهای تولیدی و خدماتی استان، اقدام به تدوین و انتشار فرم استاندارد بین‌المللی و بومی‌سازی شده BCP کرده است. این فرم با بهره‌گیری از تجربیات بین‌المللی و تطبیق با شرایط محیطی، صنعتی و ساختاری استان آذربایجان شرقی طراحی شده و راهنمایی عملی برای شناسایی تهدیدات، ارزیابی تأثیرات، برنامه‌ریزی سناریوها و تقویت تاب‌آوری سازمانی فراهم می‌سازد.

مقدمه و اصول پایه

در این بخش، مفاهیم پایه‌ای همچون تعریف «تأثیر غیرقابل قبول» در صورت وقوع حادثه، و تفاوت بین اختلال‌های معمول و بحران‌های اضطراری تبیین می‌شود. هدف، کمک به سازمان برای ایجاد درکی مشخص از ریسک‌های تهدیدکننده پایداری کسب‌وکار است.

مقدمه

این سند به جهت اثبات بازگشتی، صنایع، معادن و کشاورزی تریز تهیه و ارائه شده است تا الگویی تسهیل‌شده و قابل تکمیل از برنامه تدویم کسب‌وکار در شرایط اضطرار و فوق‌العاده (Business Continuity Plan - BCP) در اختیار فعالان اقتصادی استان قرار دهد. آنچه در ادامه می‌آید چارچوبی پیشنهادی برای تدوین BCP در سطح دستگاهی استانی است که قابلیت تطبیق و موسس‌سازی بر اساس شرایط خاص هر کسب‌وکار را دارا است.

موارد قابل تأمل جهت بهره‌برداری در کسب‌وکارها

تداوم کسب‌وکار، مفهومی فراتر از حفظ وضعیت موجود بوده و در واقع بستری برای خلق ارزش در مواجهه با اختلالات احتمالی محسوب می‌شود. در این راستا، بسیاری از واحدهای تولیدی، وابستگی قابل‌توجهی به تجهیزات و ماشین‌آلات تخصصی و به‌صفاً غیرقابل جایگزین دارند از این‌رو، تدوین یک راهبرد پیش‌دستانه و مدون جهت بررسی و مدیریت شرایط بحرانی، می‌تواند نقش مهمی در تضمین استمرار فعالیت‌ها و پاسخ‌گویی به انتقادات ذینفعان در مواقع وقوع حوادث عمده ایفا کند. با توجه به تنوع محصولات و خدمات در میان واحدهای اقتصادی، این فرم تلاش دارد به‌صورت ساختارافته، مسیر بازگشت کسب‌وکار به سطح درآمدی پیش از وقوع حادثه را تبیین و تسهیل کند.

پیش از مطالعه و تکمیل فرم، توجه به نکات زیر ضروری است:

- تعریف میزان **تأثیر غیرقابل‌تحمل** بر سازمان در پی وقوع یک حادثه، پیش از آنکه آن حادثه غیرقابل قبول تلقی شود، به شما کمک خواهد کرد تا تعریفی اختصاصی از ریسک تداوم کسب‌وکار متناسب با شرایط خاص سازمان خود داشته باشید. این اقدام همچنین از درج ریسک‌های عملیاتی خرد و غیرضروری در برنامه تدویم جلوگیری به عمل می‌آورد. این وضعیت مختص شرایط اضطرار و فوق‌العاده نبوده و در شرایط عادی نیز می‌تواند رخ دهد.
- تأثیر غیرقابل‌حلول** به آن دسته از پیامدهایی اطلاق می‌شود که مانع تحقق اهداف راهبردی و بقدرت سازمان گردد. بویژه چنین تأثیراتی، سازمان را ناگزیر از بازنگری و بازآرایی در عملیات خود به‌منظور بقا و ادامه فعالیت خواهد ساخت. این شرایط تنها در وضعیت اضطرار و فوق‌العاده اتفاق می‌افتد.

فرم شماره ۱: شناسایی تهدیدات داخلی و خارجی

در فرم شماره ۱، مجموعه‌ای از محرک‌های ریسک از درون (نظیر آتش‌سوزی، خرابی تجهیزات، نشت اطلاعات) و از بیرون (نظیر تحریم، قطع زیرساخت‌ها، بلایای طبیعی) شناسایی و طبقه‌بندی می‌شوند.

فرم شماره ۱: تهدیدات

نوع تهدید	
لیست محرک‌های داخلی	
لیست محرک‌های خارجی	

فرم شماره ۲: ساختار تصمیم‌گیری در شرایط اضطرار و فوق‌العاده

در فرم شماره ۲، افراد کلیدی، نقش‌ها و مسئولیت‌های آن‌ها در شرایط اضطراری معرفی می‌شوند. این فهرست تضمین می‌کند که در لحظه بحران، تصمیم‌گیری‌های کلیدی بدون اتلاف وقت انجام شود.

فرم شماره ۲: حکم‌میدان ارشد

این برنامه تدویم کسب‌وکار (BCP) به عنوان مکمل برای سایر اقدامات آمادگی جمعیت ملی محسوب شده و تضمین می‌کند که سازمان، شرکت یا کارخانه در هر شرایطی توانایی ایفای تعهدات خود را حفظ خواهد کرد. جدول پیش‌رو، فهرست اشخاص تصمیم‌گیرنده و همکاران مشارکتی در فرآیند مدیریت بحران را ارائه می‌دهد. بر این اساس، کلیه افرادی که نام ایشان در این فرم درج شده است، موظف به انجام دقیق و به‌موقع وظایف مجوله در سطوح منطقه‌ای و ملی هستند.

وظایف اضطراری تعریف شده برای این فرد	نام و نام خانوادگی	سمت	محل فعالیت	آدرس محل فعالیت	شماره تماس اضطراری	وابسته به...

گزینش افراد وابسته باید از طرف دولت، بخش خصوصی، موسس‌های اطلاعاتی، اتاق بازرگانی، احزاب سیاسی، استانداری و نهاد ریاست جمهوری باشد.

فرم شماره ۳: طبقه‌بندی تأثیرات غیرقابل قبول

فرم شماره ۳ به بررسی انواع تأثیرات احتمالی بر حوزه‌هایی چون مالی، برند، تولید، صادرات، منابع انسانی و حقوقی اختصاص دارد و معادل‌سازی آن‌ها برای ارزیابی شدت بحران انجام می‌شود.

فرم شماره ۳: سطوح و معادل‌ها

جدول ذیل، سطوح و معادل‌های مربوط به انواع ریسک‌هایی را که یک سازمان ممکن است در شرایط بحرانی متحمل شود، تبیین و طبقه‌بندی می‌کند.

نوع تأثیر	توضیح تأثیر غیرقابل قبول این امر
مالی	
شهرت برند	
تولید	
سازمان یا وزارت	
بلایای طبیعی و آتش‌سوزی	
انسانی	
محیطی	
سند	

مثال (در حوزه مالی):
اختلال یا قطع ارتباط سامانه‌های بانکی منحل به واحد حسابداری شرکت یا کارخانه

فرم شماره ۴ : بازه‌های زمانی بازایی محصولات و خدمات حیاتی

فرم شماره ۴ کمک می‌کند تا سازمان، محصولات/خدمات کلیدی خود را با توجه به زمان اوج تقاضا و وابستگی فرآیندی ارزیابی کرده و بازه‌های لازم برای بازایی آن‌ها را برآورد کند.

فرم شماره ۴: بازه زمانی بازایی محصول

لطفاً نسبت به شناسایی محصولات و خدمات حیاتی سازمان خود اقدام کرده و بازه زمانی مورد نیاز جهت بازایی هر یک را برآورد کنید. در این ارزیابی، ضروری است به تفاوت نیازهای بازایی در بازه‌های زمانی مختلف سال (بسیار دوره‌های اوج فعالیت و زمان‌های رکود) توجه داشته باشید. تنها محصولاتی را مدنظر قرار دهید که فقدان یا اختلال در ارائه آن‌ها، تداوم کسب‌وکار سازمان را به‌طور جدی تهدید می‌کند.

در ستون سوم، فرآیندهای کلیدی و حیاتی مرتبط با هر محصول یا خدمت که وجود یا عملکرد صحیح آن‌ها برای ارائه محصول ضروری است، درج شود.

محصول یا خدمت	زمان مورد نیاز برای بازایی محصول یا خدمت	فرآیندهای حیاتی که محصول به آن‌ها وابسته است

توضیحات:

- محصول اخذند: تراشه‌های مجدد سیستم CRM
- بازه زمانی بازایی: یک ماه (با قابلیت فشرده)
- فرآیندهای وابسته: تأمین تجهیزات کامپیوتری، فعال‌سازی نرم‌افزارهای مرتبط، بازایی و دسترسی به نسخه پشتیبان (Backup) لیست مشتریان

تکمیل جدول فوق، دستور ساسی برای دستیابی به ترک حیوثر از وضعیت موجود فراهم می‌سازد و به شما امکان می‌دهد تا:

- موردیهای حیوثران (ایراق افزایش آسیب‌پذیری و اوج ریسک‌پذیری) را شناسایی کنید.
- محصولات و خدمات در معرض خطر، همچنین منابع دارای ریسک که می‌توانند منجر به ریسک‌های غیرقابل قبول شود، را تشخیص دهید.
- اقدامات پیشگیرانه و تدابیر بازآوره (Resilience Measures) را به‌منظور کاهش یا کنترل ریسک‌های شناسایی‌شده تعین کنید.
- سناریوهای بالقوه‌ای را که بازگشت بازگشتی یا بازسازی مجدد هستند، شناسایی کنید.
- مک جدول زمانی منط و مناسطفه‌ها برای اقدامات آتی ارائه کنید.

با بهره‌گیری از این اطلاعات، برنامه تدویم کسب‌وکار شما به‌گونه‌ای طراحی خواهد شد که تمرکز اصلی آن بر پاسخگویی موثر به ریسک‌های کلیدی و ریز بازایی محصول و خدمات حیاتی در بازه زمانی قابل‌قبول خواهد بود.

فرم شماره ۵: ارزیابی ریسک و توصیف پیامدها

در فرم شماره ۵، بر پایه رویکرد تأثیرمحور، سناریوهای محتمل بحران (مانند انفجار، قطعی ارتباطات، آسیب به تجهیزات حیاتی) تحلیل شده و اثر آن‌ها بر عملیات سازمان توصیف می‌شود.

فرم شماره ۵: ارزیابی ریسک تداوم کسب و کار

بر اساس تعریف پیشین از «تأثیر غیرقابل قبول»، لطفاً ریسک مدنظر خود را در ستون نخست درج کرده و در ستون دوم شرح، جامع و دقیق از رخداد یا سانحه احتمالی ارائه کنید و در ستون سوم، تأثیر آن رخداد بر فعالیت‌های شرکت، سازمان یا کارخانه را با دقت و جزئیات کافی تبیین کنید.

ریسک	توصیف سانحه	تأثیر این سانحه بر فعالیت شرکت سازمان اگر رخداد
تخلف در محل کارخانه	در صورت وقوع انفجار در فضای کارخانه، کارکنان بصورت انبساطی به سمت خروجی‌ها هجوم خواهند برد که می‌تواند منجر به سست شدن دمی برای ایشان شود. همچنین به دلیل آسایش دستگاه‌ها به برقی اختلال وقوع آتش‌سوزی یا انفجار ثانیه نیز وجود دارد.	از بین رفتن تجهیزات و ماشین‌آلات تولید، آسیب جسمی به کارکنان، توقف کامل خط تولید، افزایش هزینه‌های بازسازی و ترمیم و بروز اختلال جدی در تدویم فعالیت‌ها

در جدول بالا مثال نوشته شده است.

فرم شماره ۶ : طراحی سناریوهای تداوم فعالیت و استراتژی‌های بازایی

فرم شماره ۶ به تدوین استراتژی‌های پاسخ، سناریوهای بحرانی، مفروضات اجرایی و بازه‌های زمانی اختصاص دارد. هدف این بخش، طراحی برنامه‌ای واقع‌بینانه و اثربخش برای حفظ تداوم است.

مکان‌های ثانویه برای انبار و لجستیک را فراهم می‌کنند.

فرم شماره ۱۰: ارتباط سریع با سرمایه‌داران داخلی و خارجی	
سرمایه‌دار	تماس اضطراری

فرم شماره ۱۱: انبارها و سوله‌های ثانویه جهت انجام پروژه انتقال	
انبارها و سوله‌های ثانویه	تماس اضطراری

فرم شماره ۱۲: طبقه‌بندی نیازهای بازیابی بر اساس بازه زمانی

فرم ۱۲ نیازهای انسانی، تجهیزاتی، فنی، اسنادی و سایر موارد را در بازه‌های ۲۴ ساعت، ۱ هفته و ۲ هفته پس از بحران دسته‌بندی می‌کند تا مسیر بازیابی عملیاتی، هدفمند طراحی شود.

فرم شماره ۱۲: زمان‌بندی ضروری بر اساس زمان‌بندی پسا حادثه			
نوع نیاز	تا ۲۴ ساعت	تا یک هفته	تا دو هفته
نیاز انسانی			
نیاز تجهیزات			
ماشین آلات			
ای تی			
اسناد			
سایر			

بازیابی کسب‌وکار

برای بازیابی کسب‌وکار پس از وقوع هرگونه اختلال، مراحل ذیل را به دقت دنبال نمایید:

- ارزیابی وضعیت: وضعیت موجود را بررسی و بهترین سناریوی متناسب با شرایط را انتخاب کنید. صحت، اعتبار مفروضات مرتبط را ارزیابی نموده و پیامدهای احتمالی هر یک را مورد تحلیل قرار دهید.
- مطالعه و تطبیق استراتژی‌ها: استراتژی‌های مرتبط را از فهرست زیر مطالعه کرده و در صورت لزوم، آن‌ها را متناسب با شرایط جاری اصلاح و به‌روزرسانی نمایید.
- اصلاح دستورالعمل‌ها: دستورالعمل‌های کاری را برای کارکنان بازنگری کرده و تغییرات اعمال‌شده در استراتژی را به صورت دقیق در آن‌ها منعکس کنید.
- ارتباط و پیچ کارکنان: ارتباط مستمر و فریضتی با کلیه کارکنان درگیر برقرار نموده، ضمن اطلاع‌رسانی مرتبه، نیروها را به‌صورت هماهنگ بسیج و اقدامات لازم را بر اساس پیشرفت وضعیت بازبینی و اصلاح نمایید.

فرم شماره ۱۳: تعهدات مالی مدیریت ارشد

در پایان، فرم شماره ۱۳ بر حمایت مالی مدیریت ارشد برای اجرای این برنامه تأکید دارد تا منابع لازم برای تاب‌آوری فراهم شود.

فرم شماره ۱۳: تعهد مالی		
مدیریت ارشد سازمان، علاوه بر حمایت کامل از فرآیند برنامه‌ریزی، موظف است تأمین منابع مالی لازم جهت آغاز و استمرار اجرای برنامه تدویم کسب‌وکار (BCP) را تضمین نماید. این حمایت مالی می‌تواند شامل تأمین بودجه مستقیم برای این طرح و همچنین اعتراف لازم از سوی واحد‌ها و دپارتمان‌های مختلف جهت ملی باشد.		
جدول ذیل جهت تعیین دانه اقدامات پیش‌بینی‌شده و برآورد بودجه‌های مرتبط با فعالیت‌های مربوط به برنامه تدویم کسب‌وکار تهیه شده است و می‌تواند به عنوان راهنمایی در برنامه‌ریزی مالی و عملیاتی مورد استفاده قرار گیرد.		
منبع مالی ثانویه	بودجه	توضیح فعالیت مالی
کل:		

جمع‌بندی و دعوت به اقدام

تدوین و پیاده‌سازی یک برنامه تداویم کسب‌وکار، اقدامی هوشمندانه برای کاهش ریسک، افزایش اعتماد ذی‌نفعان و تضمین ادامه فعالیت سازمان در شرایط پرآشوب است. فرم BCP تهیه‌شده مرکز شتاب توسط اتاق بازرگانی تبریز، گامی مهم در جهت نهادینه‌سازی فرهنگ آمادگی سازمانی در سطح بنگاه‌های کوچک و متوسط استان محسوب می‌شود.

فرم شماره ۶: سناریوهای تداویم کسب و کار		
پس از تکمیل جدول فوق، فهرستی احتمالی از تأثیرات احتمالی بر محل فعالیت شما حاصل خواهد شد. این مورد، همان سناریوهای کلیدی هستند که باید برای آن‌ها استراتژی‌های بازیابی (Recovery Strategies) تدوین شود. لازم به ذکر است که این استراتژی‌ها باید امکان بازیابی موثر و قابل‌قول را در مواجهه با تمامی ریسک‌های شناسایی‌شده مرتبط با تدویم کسب‌وکار فراهم نمایند. شایسته است در جدول زیر، با ارائه شرح مختصر از تأثیر هر سناریو و برآورد بازه زمانی مورد نیاز برای بازیابی، متناسب با زمان‌بندی بازیابی محصولات/خدمات حیاتی، تعریف دقیق‌تری از سناریوهای مذکور ارائه کنید.		
ارزیابی ریسک‌های پیش‌روی محل فعالیت مورد نظر، سناریوهای موسوم به «چهارتن حاشه» را به‌عنوان مبای طراحی برنامه تدویم کسب‌وکار (BCP) پیشنهاد می‌کند. هدف از این رویکرد آن است که با تدوین راهنم‌های تقاضی موثر در برابر این سناریوها، سازمان در چابک‌های مناسب قرار گیرد تا بتواند در برابر هر گونه اختلال احتمالی پاسخگو و تاب‌آور باشد.		
سناریو احتمالی	فرصیات و توضیحات	زمان مورد نیاز برای بازیابی
قطع اینترنت	به دلیل بروز آتش‌سوزی در محل کارخانه	۱ روز
در جدول بالا مثال نوشته شده است.		

فرم شماره ۷: اقدامات بهبود تاب‌آوری سازمان

فرم شماره ۷ به شناسایی اقدامات اصلاحی، انتقال به فضای ابری، پشتیبان‌گیری از اطلاعات، به‌روزرسانی تجهیزات و آموزش کارکنان اختصاص دارد.

فرم شماره ۷: پیگیری اقدامات لازم جهت بهبود تاب‌آوری			
این اقدام از طریق ایجاد و اجرای بهترین شیوه‌های کنترلی و مدیریتی در برابر سواج احتمالی صورت می‌پذیرد به گونه‌ای که ضمن کاهش احتمال وقوع ریسک، میزان تأثیر آن در صورت بروز نیز به حداقل ممکن تقلیل یابد.			
ریسک	اقدام لازم در راستای بهبود	وضعیت فعلی	تاریخ بهبود کیفیت
آتش‌سوزی- قطعی کامل اینترنت	نسخه پشتیبان (بک‌آپ) از کلیه اسناد فیزیکی (بک‌آپ کاغذی) و انتقال کلیه اطلاعات به فضای ابری	در حال انتقال	فروردین ۱۴۰۴
در جدول بالا مثال نوشته شده است.			

در فرم شماره ۸: رویه واکنش سریع به حوادث خاص

در فرم شماره ۸، دستورالعمل‌های اولیه برای واکنش به سوانحی چون آتش‌سوزی، نشست مواد شیمیایی، یا تهدیدات امنیتی ارائه شده و نقش‌ها و اقدامات فوری مشخص می‌گردد.

فرم شماره ۸: نحوه مهار حوادث خاص			
برخی از رخدادهای و سواج مسترد واکنش فوری و ویژه به منظور مهار آثار و پیامدهای اولیه خود هستند و ممکن است دارای رویه‌ها و دستورالعمل‌های تفصیلی مرتبط نیز باشند. لذا در مواجهه با هر حادثه‌ای، بررسی فهرست زیر توصیه می‌شود تا نوع واکنش مقتضی شناسایی و تعیین شود. این فهرست را می‌توان به عنوان راهنمایی برای تفسیر پاسخ اولیه در نظر گرفت. در صورت بروز تریدید یا آهاف، ضروری است موضوع با دبیر تیم مدیریت بحران مطرح شود.			
موارد مذکور صرفاً شامل واکنش‌های اولیه و اضطراری بوده و برای حصول اطمینان از پاسخ جامع و موثر، مراجعه به استراتژی‌های بازیابی سازمان نیز الزامی است.			
ساخته	واکنش فوری	اقدامات آماده‌سازی	سناریو حاصل
آتش‌سوزی	کارگر خطر را به صدا درآورد. تخلیه کنید و کارکنان را به نقطه تجمع امن برسانید. همه کارکنان که در محل هستند، وضعیت را اطلاع دهید و توصیه کنید به محل نمانند. کلیه به محل نمانند. کارمندان تیمی کارکنان اطمینان حاصل کنید. در غیر این صورت به میزبان آتش‌نشانی اطلاع دهید.	حررها و برندهای ضد حریق - مسدودهای تشخیص و اطفاء حریق - منطقه حفاظت‌شده برای کارهای داغ - عقاب‌ها نظرو و حفاظ پمپ‌هایش - زامه بازیابی برق - زامه بازیابی مخابرات - تکمیل ارزیابی ریسک آتش‌سوزی - آموزش ایمنی آتش‌سوزی و مهارت‌های آتش‌نشانی	از دست دادن تجربه مثبت

فرم شماره ۹: مکان‌های جایگزین و مراکز فرماندهی بحران

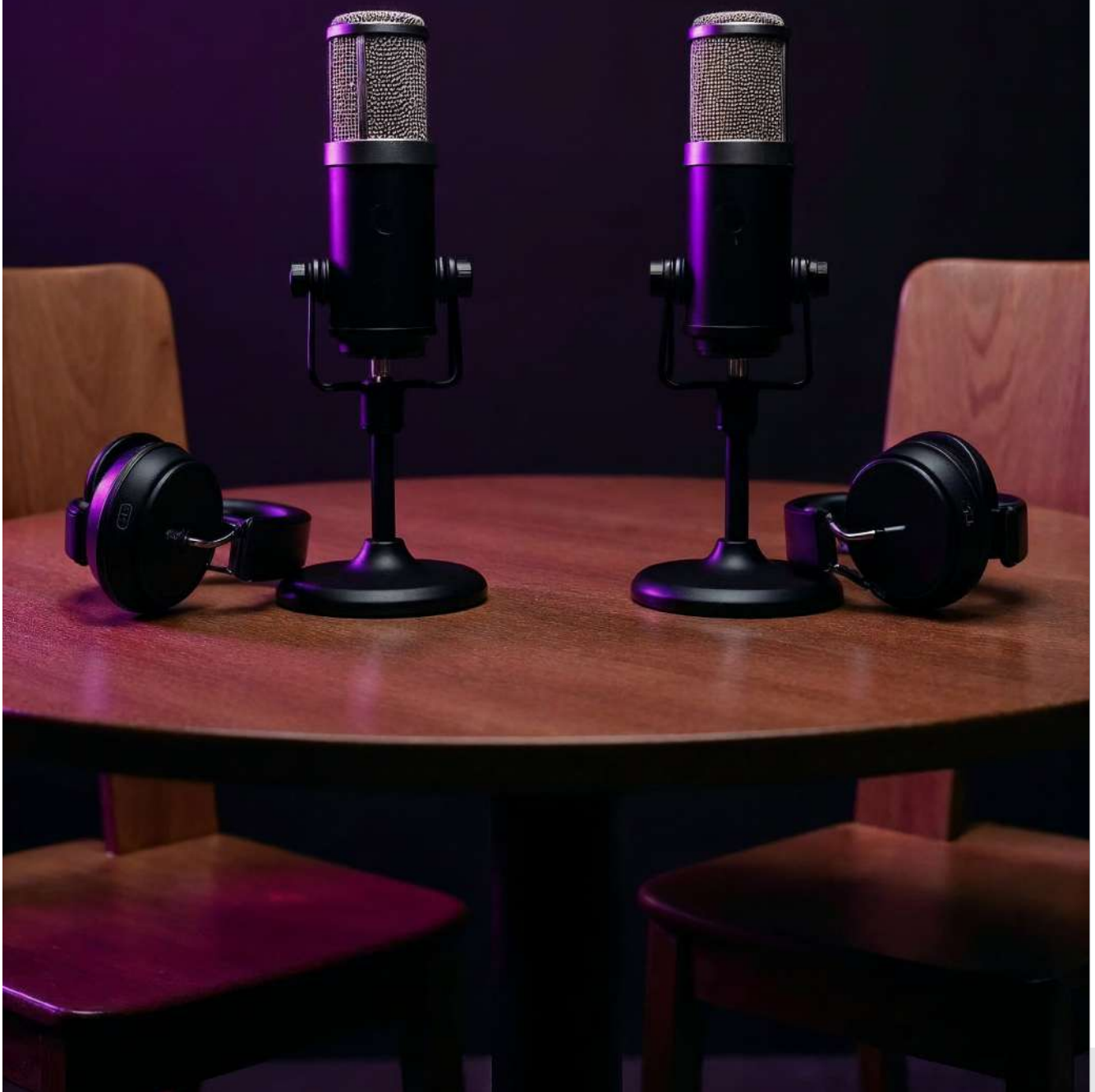
فرم شماره ۹ به معرفی مراکز پشتیبان جهت هدایت عملیات در خارج از محل حادثه اختصاص دارد.

فرم شماره ۹: مکان‌های ثانویه مرکز فرماندهی		
دبیر مدیریت بحران موظف است تیم مربوطه را در یکی از مراکز فرماندهی زیر گرد هم آورد تا هماهنگی و هدایت واکنش‌های بیرونی به صورت موثر انجام پذیرد.		
مرکز فرماندهی جایگزین (پشتیبان) در محلی خارج از سازمان		
انتخاب هر یک از این مراکز باید به گونه‌ای باشد که تضمین‌کننده دسترسی به تجهیزات لازم و امکان ارتباط پایدار با تمامی ذی‌نفعان مرتبط باشد.		
ایست	آدرس	تماس اضطراری

فرم‌های ۱۰ و ۱۱ : زنجیره‌های ارتباط با سرمایه‌گذاران و تأمین کنندگان

فرم‌های ۱۰ و ۱۱ فهرستی از اطلاعات تماس اضطراری،

گفتگو و یادداشت

نماینده مردم تبریز، آذرشهر و اسکو در مجلس شورای اسلامی؛

تبریز، پیشانی تجارت ایران است

گفتگو: ساناز شهابی
عکس: ریحانه رضایی

در سال‌های اخیر، بخش خصوصی استان آذربایجان شرقی علی‌رغم تمامی محدودیت‌ها و بی‌ثباتی‌های اقتصادی، همچنان بار اصلی تولید، اشتغال و سرمایه‌گذاری را بر دوش کشیده است، اما در مقابل، از حمایت‌های واقعی و مستمر دولت بی‌بهره مانده است. مشکلات زیرساختی، ناترازی انرژی، ضعف در خدمات بیمه‌ای و مالیاتی، و کم‌توجهی برخی مدیران غیر بومی، عرصه را برای فعالان اقتصادی تنگ کرده است. در همین زمینه، رضا صدیقی، نماینده مردم تبریز، آذرشهر و اسکو در مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگو با نشریه اتاق تبریز، با نگاهی واقع‌بینانه به چالش‌های جدی بخش خصوصی پرداخته و اقدامات صورت گرفته برای عبور از این وضعیت را ترسیم می‌کند.

◀ فضای کلی بخش خصوصی استان آذربایجان شرقی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟

بدون شک یکی از مهم‌ترین مزیت‌های استان، وجود ساختار قدرتمند در حوزه بازرگانی، صنایع و معادن است. این حوزه‌ها موتور محرک اقتصاد استان بوده‌اند. افزون بر این، باید گفت بیش از ۹۰ درصد سرمایه‌گذاری‌ها در استان به‌ویژه در تبریز، توسط بخش خصوصی صورت گرفته، که جای بسی افتخار دارد.

استان آذربایجان شرقی و به‌ویژه تبریز، به دلیل موقعیت استراتژیک خود و مراداتی که با کشورهای اروپایی و منطقه اوراسیا دارد، همواره از ظرفیت بالایی در حوزه تجارت برخوردار بوده است. این استان را می‌توان دروازه ورودی ایران به اروپا دانست؛ مسیری که سال‌ها بار صادرات و واردات کشور را به دوش کشیده است.

در آن روزهای حساس، اتاق بازرگانی کارنامه‌ای درخشان از خود به یادگار گذاشت. نقش آن صرفاً محدود به تجارت و اقتصاد نبود، بلکه به عنوان نهادی خدمت‌رسان و مسئول، در کنار مردم ایستاد. جا دارد از ریاست محترم اتاق‌های بازرگانی ایران و تبریز بابت مدیریت موفق آن دوران قدردانی کنم.

◀ با توجه به عملکرد قدرتمند بخش خصوصی، نقش دولت در این سال‌ها چگونه بوده است؟

نمی‌توانم بپذیرم که طی ۴۶ تا ۴۷ سال گذشته، سهم سرمایه‌گذاری دولت در استان ناچیز باشد. عملکرد بخش خصوصی درخشان است، اما متأسفانه نقش دولت در توسعه استان کم‌رنگ بوده است. انتظار ما این است که با تلاش نمایندگان و مسئولان اجرایی، و همچنین با بهره‌گیری از ظرفیت‌های رئیس‌جمهور و ریاست اتاق ایران، استان آذربایجان شرقی و کلانشهر تبریز به جایگاه شایسته خود بازگردد و دولت در کنار بخش خصوصی گام بردارد.

◀ در زمینه زیرساخت‌های اقتصادی چه اقدامات مهمی در استان از سوی شما پیگیری شده و آیا نتیجه‌بخش بوده است؟

خوشبختانه با پیگیری شخصی بنده، دستورات لازم برای چند پروژه مهم اخذ شده است. توسعه کارخانه سیمان صوفیان با تولید انواع سیمان سفید، پاکت سیمان و محصولات متنوع دیگر یکی از این پروژه‌هاست.

در حوزه لبنیات نیز، توسعه کارخانه پگاه تبریز به عنوان دومین مجموعه بزرگ کشور پس از

تهران در دستور کار است. آذربایجان شرقی به‌ویژه شهرستان‌های سراب و میانه، ظرفیت‌های بی‌نظیری در حوزه دامداری دارند که متأسفانه مغفول مانده‌اند. همچنین از نظر ذخایر معدنی، استان ما در جایگاه نخست کشور قرار دارد. این موارد اگر به‌درستی مدیریت شوند، می‌توانند محرک رشد اقتصادی استان باشند. با مجموعه‌های شستا مذاکراتی انجام شده و توسعه چند شرکت داروسازی همچون زهراوی و شفا دارو در استان در دستور کار قرار گرفته است.

شرکت تراکتورسازی تبریز یکی از بزرگ‌ترین واحدهای تولیدی صنعتی مصرف‌کننده تابر در کشور است و با پیگیری‌های مکرری که انجام دادیم، توانستیم مجوز راه‌اندازی کارخانه تولید لاستیک‌های سنگین با رویکرد صادرات‌محور را اخذ کنیم. مطابق برآوردها، این پروژه برای ۷۰۰ نفر به صورت مستقیم اشتغال‌زایی خواهد داشت. متأسفانه برخی مدیران پروازی، به تبریز تعلق خاطر ندارند و با گذشت نزدیک به ۱۰ ماه از صدور مجوز، اقدامی مؤثر صورت نگرفته است که جای گلایه دارد.

همچنین دستور احداث نیروگاه انرژی‌های تجدیدپذیر برای جبران ناترازی برق صنایع بزرگ، اخذ شده و در دست پیگیری است.

◀ به بحث نیروگاه خورشیدی اشاره کردید، همانطور که مستحضرد با پیگیری‌های اتاق تبریز، اعتبار ۸۰۰ میلیون دلاری برای ساخت نیروگاه خورشیدی در آذربایجان شرقی تخصیص یافت، اما به دلیل نبود پست فوق توزیع برق کافی در استان و همچنین عدم همکاری برخی مدیران مربوطه در استان، بخش خصوصی عملاً توانست در این حوزه نقش‌آفرینی کند، در این زمینه چه اقداماتی صورت گرفته یا در دست انجام است؟

بله، گفته‌ی شما کاملاً درست است، در حوزه برق در استان با کمبود پست توزیع برق مواجه هستیم، به همین دلیل با پیگیری‌های صورت گرفته، مجوز افزایش پست توزیع برق در استان از سوی وزارت نیرو صادر شده است و امیدواریم با تخصیص اعتبار، پروژه به زودی اجرا شود.

در حوزه آب نیز، پروژه انتقال آب شرب از رود ارس برای تأمین آب شرب شهرستان‌های مرند، شبستر و تبریز، به دلیل اضطراری بودن موضوع با دستور رئیس‌جمهور و وزیر نیرو تأمین اعتبار شده و قرارگاه خاتم‌الانبیا با سرعت بالا در حال اجرای این پروژه است.

نمی‌توانم بپذیرم که طی ۴۶ تا ۴۷ سال گذشته، سهم سرمایه‌گذاری دولت در استان ناچیز باشد. عملکرد بخش خصوصی درخشان است، اما متأسفانه نقش دولت در توسعه استان کم‌رنگ بوده است.

حمایت از واحدهای تولیدی اساس توسعه پایدار است. هر چه بستر فعالیت اقتصادی بیشتری فراهم شود، به همان میزان اشتغال، ازدواج و معیشت نیز بهبود می‌یابد. شعارهای مقام معظم رهبری در حوزه تولید تنها شعار نیستند؛ باید آن‌ها را به عمل تبدیل کنیم.

موفق به اخذ مجوز ترانشیپمنت شده‌ایم و هدفمان تبدیل گمرک سهلان به بندر خشک بزرگ در آذربایجان شرقی است تا روند واردات و صادرات از این مسیر سرعت یابد. این اقدام، استان را به یکی از هاب‌های ترانزیت کالا تبدیل خواهد کرد.

◀ در شرایط فعلی، بسیاری از واحدهای تولیدی استان به دلیل کمبود آب و برق و گاز، بالاجبار هفته‌ای چند روز تعطیل هستند، با این حال هزینه‌های جاری از قبیل حقوق کارگران، بیمه تامین اجتماعی و مالیات، همچنان پابرجاست و این ظلم بزرگی در حق بخش تولید است، در این زمینه دیدگاه شما چیست؟

بله، این یک واقعیت است که بخش خصوصی با تمام توان ایستاده و علی‌رغم تمام مشکلات، سر پا ایستاده است. ما نیز معتقدیم در این شرایط باید سازمان‌های مربوطه، انعطاف بیشتری به خرج دهند. به همین دلیل در جلسه‌ای که با رئیس سازمان تأمین اجتماعی داشتیم، پیشنهاد دادیم که یک فرجه زمانی یک‌ماهه برای پرداخت حق بیمه در نظر گرفته شود تا تولیدکنندگان بتوانند وظایف خود را دقیق انجام دهند و از سوی دیگر، کارگران نیز هنگام مراجعه به مراکز درمانی با مشکل مواجه نشوند و خوشبختانه در این زمینه قول مساعد از سوی این سازمان دریافت کردیم.

همچنین در دیدار آتی با وزیر اقتصاد و دارایی، خواستار ایجاد شرایطی هستیم که پرداخت مالیات به نحوی باشد که هم حقوق دولت حفظ شود و هم توان اقتصادی بخش خصوصی تضعیف نشود.

◀ سخن پایانی

من خود را عضو اتاق بازرگانی تبریز می‌دانم و تمام توان خود را برای رشد، توسعه و بالندگی استان عزیزمان به کار خواهیم گرفت. تنها راه نجات اقتصاد، هم‌افزایی واقعی دولت و بخش خصوصی است؛ باید با نگاه ملی، دغدغه‌مند و توسعه‌محور حرکت کنیم. حمایت از واحدهای تولیدی اساس توسعه پایدار است. هر چه بستر فعالیت اقتصادی بیشتری فراهم شود، به همان میزان اشتغال، ازدواج و معیشت نیز بهبود می‌یابد. شعارهای مقام معظم رهبری در حوزه تولید تنها شعار نیستند؛ باید آن‌ها را به عمل تبدیل کنیم.

◀ با توجه به ضعف ناوگان حمل و نقل عمومی در استان، در این بخش و همچنین حوزه گمرکات چه اقداماتی انجام داده‌اید؟

با همکاری رئیس کل گمرکات کشور، مجوز تسهیل ترخیص کالا را اخذ کرده‌ایم. اکنون ۱۰۰ درصد کالاهای وارداتی در حوزه تولید، صنعت، معدن و تجارت، بدون تخصیص ارز و با ضمانت بانکی از گمرکات استان ترخیص می‌شوند؛ در حالی که پیش از این، ترخیص کالاها به دلیل عدم تخصیص ارز گاهی تا یک سال یا بیشتر متوقف می‌شد.

همچنین مجوز واردات خودروهای سواری از طریق تبریز و مجوز راه‌اندازی کارگوی هوایی نیز در اواخر تیرماه صادر شده است. در همین راستا، آموزش نیروی انسانی مرتبط نیز توسط مدیر کل گمرکات استان در حال پیگیری است. ما همچنین

نقش بسیج تجار در هم‌افزایی و حفظ انسجام جامعه تجار و فعالان اقتصادی استان

محمد جعفر صالحی؛

مسئول بسیج تجار اتاق بازرگانی تبریز

هم‌افزایی میان انجمن‌ها، اتحادیه‌ها، اصناف و فعالان حوزه‌های مختلف اقتصادی است. این دفتر با تشکیل کمیته‌های مشترک و ایجاد «جبهه واحد اقتصادی جهادی استان» می‌تواند نقش هماهنگ‌کننده میان اجزای پراکنده بخش خصوصی را ایفا کند و به انسجام عملیاتی در پیگیری منافع مشترک بینجامد.

فعال‌سازی دیپلماسی اقتصادی مردمی

بسیج تجار، با تکیه بر روحیه مردمی و شبکه‌ی گسترده در مناطق مرزی و بازارهای منطقه‌ای، می‌تواند نقش فعالی در توسعه‌ی روابط اقتصادی با کشورهای همسایه، فعال‌سازی ظرفیت‌های مغفول در تجارت مرزی و حضور هدفمند در نمایشگاه‌ها و هیئت‌های تجاری ایفا کند. این رویکرد، ظرفیت‌های بخش خصوصی استان را به صورت یکپارچه و هدفمند به بازارهای جهانی پیوند می‌دهد.

پرورش نسل جدیدی از تجار متعهد، نوآور و جهادی

دفتر بسیج تجار باید محور پرورش جوانان کارآفرین و انتقال تجربه از نسل پیشکسوت به نسل نو باشد. طراحی دوره‌های توانمندسازی، تشکیل کارگروه‌های مشترک میان پیشکسوتان و استارت‌آپ‌ها و حمایت از کسب‌وکارهای کوچک با رویکرد مردمی و جهادی، می‌تواند به شکل‌گیری نسلی هم‌افزاتر، هدفمندتر و متعهدتر در عرصه‌ی تجارت و تولید بینجامد.

در نهایت، دفتر بسیج تجار باید به محور انسجام‌بخشی و هم‌افزایی واقعی در بطن بخش خصوصی تبدیل شود. تاجر، صرفاً کنشگر اقتصادی نیست؛ بلکه حامل روحیه‌ی مسئولیت اجتماعی، اعتمادسازی ملی و مشارکت در حکمرانی اقتصادی است. اگر این روحیه تقویت و نهادینه شود، آنگاه می‌توان امیدوار بود که بخش خصوصی استان با انسجام بی‌نظیر، مسیر تحول اقتصادی را با قدرت و اثرگذاری بیشتری پیماید.

در شرایطی که اقتصاد ملی با چالش‌های متعددی چون تحریم‌های گسترده، نوسانات شدید ارزی، کاهش سرمایه‌گذاری و تضعیف اعتماد عمومی روبه‌رو است، حفظ انسجام و تقویت هم‌افزایی میان فعالان اقتصادی، به ضرورتی انکارناپذیر تبدیل شده است. در این میان، دفتر بسیج تجار، به‌عنوان بازوی میدانی و راهبردی نهاد مردمی اقتصاد مقاومتی در دل اتاق بازرگانی تبریز، می‌تواند نقشی برجسته در ارتقاء وحدت، انسجام و جهت‌دهی هدفمند فعالیت‌های اقتصادی ایفا کند.

تقویت ارتباطات میان تجارتی و ساختارهای گفت‌وگو

دفتر بسیج تجار با بهره‌گیری از ظرفیت‌های سازمانی و مردمی خود، می‌تواند بستر ارتباط منظم و سازمان‌یافته میان تجار و فعالان اقتصادی را فراهم سازد. این دفتر با برگزاری نشست‌های تخصصی، میزهای هم‌اندیشی، و جلسات مشترک با نهادهای حکمرانی اقتصادی، به ایجاد یک فضای گفت‌وگوی سازنده و هدفمند کمک می‌کند که نتیجه آن تقویت مطالبه‌گری مؤثر و هم‌صدایی میان فعالان اقتصادی خواهد بود.

ترویج روحیه جهادی و همکاری جمعی در محیط اقتصادی

در مواجهه با رقابت‌های ناسالم، انحصارطلبی و بی‌اعتمادی‌های رایج در فضای کسب‌وکار، دفتر بسیج تجار با تکیه بر اصول فرهنگ بسیجی (یعنی ایثار، مشارکت‌پذیری و اعتمادسازی) می‌تواند الگویی متفاوت از همکاری اقتصادی ارائه دهد. راه‌اندازی خوشه‌های تجاری و تولیدی، ایجاد کنسرسیوم‌های صادراتی و تشویق به مشارکت جمعی در پروژه‌های زیرساختی، از جمله اقداماتی است که این دفتر می‌تواند دنبال کند.

ایجاد انسجام میان تشکلهای و نهادهای اقتصادی

یکی از رسالت‌های مهم دفتر بسیج تجار، تسهیل ارتباط و

معرفی کتاب

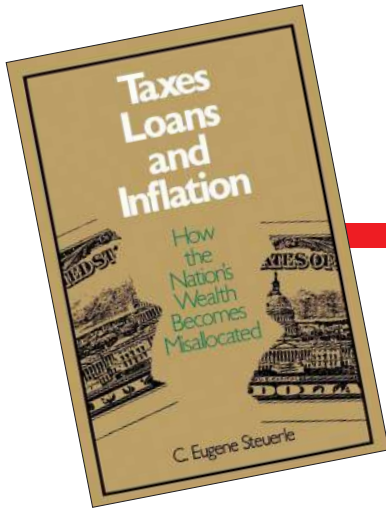
|

گردآوری: فاطمه پورحسین

کتاب

«مالیات‌ها، وام‌ها و تورم: چگونه منابع کشور نادرست تخصیص می‌یابند»

- نویسنده: سی. یوجین استورل
- سال انتشار: ۱۹۸۵
- زبان: انگلیسی
- موضوع: تعامل میان سیاست‌های مالیاتی، بازار وام و تورم - با تمرکز ویژه بر نحوه تخصیص نادرست سرمایه در اقتصاد

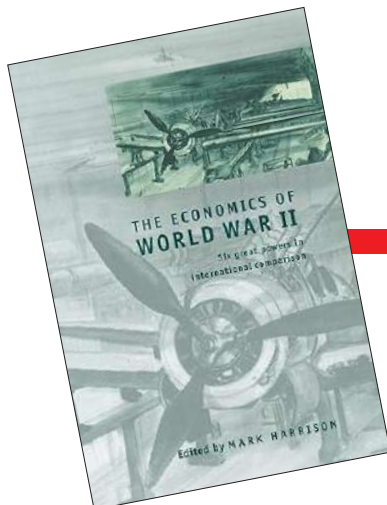
محتوای کتاب:

کتاب «مالیات‌ها، وام‌ها و تورم: چگونه منابع کشور نادرست تخصیص می‌یابند»، به بررسی عمیق رابطه پیچیده میان سه عامل کلیدی در اقتصاد کلان مالیات، وام‌گیری و تورم می‌پردازد و نشان می‌دهد که چگونه این عوامل در تعامل با یکدیگر می‌توانند منجر به تخصیص نادرست سرمایه و ثروت در سطح ملی شوند. نویسنده با رویکردی تحلیلی و با بهره‌گیری از داده‌ها و مشاهدات دقیق، استدلال می‌کند که نظام مالیاتی در شرایط تورمی، به‌طور ناخواسته موجب تحریف رفتار اقتصادی و تصمیم‌گیری‌های سرمایه‌گذاران، وام‌دهندگان، و حتی دولت می‌شود. در این چارچوب، استورنل توضیح می‌دهد که چگونه در یک اقتصاد تورمی، مالیات‌ها بر اساس درآمد اسمی (نه واقعی) محاسبه می‌شود. این موضوع سبب می‌شود افرادی که سود اسمی بالاتری کسب می‌کنند، حتی اگر قدرت خرید واقعی آن‌ها افزایش نیافته باشد، مالیات بیشتری پرداخت کنند. این رفتار به‌ویژه در مورد درآمد حاصل از سرمایه مانند سود سهام و بهره بانکی تأثیر منفی بیشتری دارد و انگیزه سرمایه‌گذاری مولد را کاهش می‌دهد.

هم‌زمان، سیستم وام‌دهی نیز تحت تأثیر تورم قرار می‌گیرد. تورم می‌تواند ارزش واقعی بدهی‌ها را، به‌نفع وام‌گیرندگان و به‌ضرر وام‌دهندگان کاهش دهد. وقتی این عدم تعادل با ساختار مالیاتی موجود ترکیب می‌شود، نتیجه آن کاهش پس‌انداز واقعی، فرار از سرمایه‌گذاری‌های بلندمدت، و گسترش رفتارهای فرصت‌طلبانه در اقتصاد است. استورنل معتقد است این وضعیت موجب می‌شود منابع اقتصادی به‌جای تخصیص به فعالیت‌های تولیدی و سودآور، به سمت حوزه‌هایی هدایت شوند که صرفاً از مزایای مالیاتی و تورمی بهره‌مندند. نویسنده همچنین نشان می‌دهد که این فرآیند چگونه می‌تواند منجر به نابرابری در توزیع ثروت شود، زیرا افراد یا شرکت‌هایی که توانایی بهره‌برداری از معافیت‌ها و فرصت‌های مالیاتی را دارند، می‌توانند جایگاه خود را در ساختار اقتصادی تقویت کنند، در حالی که سایر گروه‌ها بار مالیات را بیشتر متحمل می‌شوند.

در پایان، استورنل مجموعه‌ای از پیشنهادات اصلاحی ارائه می‌دهد که هدف آن‌ها کاهش آثار مخرب تورم بر ساختار مالیاتی و بازگرداندن تعادل به فرآیند وام‌دهی و سرمایه‌گذاری در اقتصاد است. او بر ضرورت بازنگری در پایه‌های مالیاتی، هم‌راستاسازی مالیات‌گیری با درآمد واقعی، و طراحی سیستمی شفاف‌تر و منصفانه‌تر تأکید دارد.

کتاب

«اقتصاد جنگ جهانی دوم:
شش قدرت بزرگ در مقایسه بین‌المللی»

- نویسنده: مارک هریسون
- انتشارات: دانشگاه کمبریج
- سال انتشار: ۲۰۰۰
- زبان: انگلیسی
- موضوع: بررسی تطبیقی عملکرد اقتصادی شش کشور بزرگ در جنگ جهانی دوم

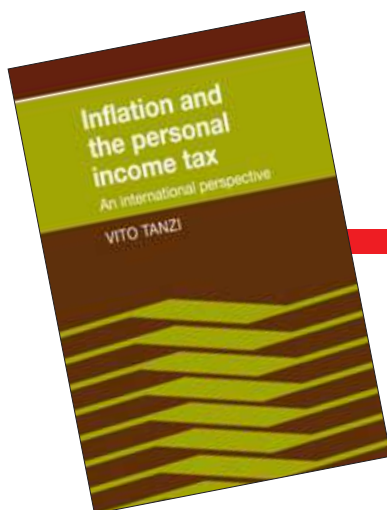
محتوای کتاب

این کتاب از نخستین آثار جامع و کم‌نظیر در زمینه تحلیل تطبیقی اقتصادهای درگیر در جنگ جهانی دوم است. تمرکز اصلی کتاب روی توانایی کشورها برای بسیج منابع مالی، انسانی و صنعتی است و بررسی می‌کند که چگونه این ظرفیت‌ها بر نتایج جنگ تأثیر گذاشتند. شش کشور مورد بررسی: ایالات متحده، بریتانیا، آلمان، شوروی، ژاپن و ایتالیا هستند. برای هر کشور، جنبه‌هایی مانند:

- ◀ سهم بودجه جنگ از تولید ناخالص داخلی
- ◀ میزان تورم و استقرار عمومی
- ◀ نحوه کنترل قیمت‌ها و جیره‌بندی
- ◀ نقش زنان در اقتصاد جنگ
- ◀ سیاست‌های مالیاتی در زمان جنگ

به تفصیل بررسی می‌شود. نویسنده با استفاده از داده‌های واقعی و مدل‌های اقتصادی، نشان می‌دهد چرا برخی کشورها موفق‌تر عمل کردند. برای مثال، ایالات متحده با ایجاد ظرفیت تولید نظامی بی‌سابقه و نظام مالیاتی پیشرفته، توانست برتری اقتصادی خود را به قدرت نظامی تبدیل کند.

کتاب

«تورم و مالیات بر درآمد شخصی:
یک دیدگاه بین‌المللی»

- نویسنده: ویتو تانزی
- انتشارات: دانشگاه کمبریج
- سال انتشار: ۱۹۸۰ (چاپ اول) - ۲۰۰۸ (چاپ مجدد)
- زبان: انگلیسی
- موضوع: تأثیر تورم بر نظام مالیات بر درآمد

محتوای کتاب

کتاب «تورم و مالیات بر درآمد شخصی: یک دیدگاه بین‌المللی» به بررسی دقیق و چندبعدی تأثیرات تورم بر نظام مالیات بر درآمد می‌پردازد. نویسنده در ابتدا توضیح می‌دهد که مالیات بر درآمد در اغلب کشورها بر مبنای مقادیر اسمی وضع می‌شود. این در حالی است که در دوره‌های تورمی، تفاوت میان درآمد اسمی و درآمد واقعی می‌تواند منجر به افزایش ناخواسته و ناعادلانه بار مالیاتی بر دوش شهروندان شود. این پدیده که گاهی به آن «رانش خزننده به نرخ‌های بالاتر مالیاتی» (Bracket Creep) گفته می‌شود، می‌تواند بدون تغییر واقعی در توان مالی افراد، آن‌ها را مشمول

مالیات‌های سنگین‌تری کند.

در ادامه، کتاب به پیامدهای اجتماعی و اقتصادی این پدیده می‌پردازد. از نظر عدالت مالیاتی، تورم می‌تواند فشار مالیاتی نابرابری را بر طبقات مختلف وارد کند؛ به‌ویژه طبقات متوسط و پایین که اغلب بخش بزرگی از درآمدها را صرف نیازهای اولیه می‌شود. در چنین شرایطی، مالیات‌گیری بدون تعدیل منجر به کاهش قدرت خرید و نارضایتی اجتماعی می‌شود.

از منظر اقتصاد کلان نیز، تورم همراه با یک نظام مالیاتی اسمی می‌تواند به کاهش انگیزه پس‌انداز، افزایش رفتارهای فرار مالیاتی، بی‌ثباتی درآمدهای دولت و تضعیف کارایی سیاست‌های مالی منجر شود. این موضوع در کشورهایی که درآمد دولت به شدت متکی بر مالیات‌های مستقیم است، اهمیت بیشتری دارد.

بخش مهمی از کتاب به مطالعات تطبیقی اختصاص دارد. ویتو تانزی نشان می‌دهد که در برخی کشورها مانند برزیل، سیاست‌های تعدیل نرخ‌های مالیاتی و معافیت‌ها بر اساس نرخ تورم پیاده‌سازی شده و تا حدی از اثرات منفی کاسته شده است. در مقابل، کشورهایی که چنین اصلاحاتی را انجام نداده‌اند، با چالش‌های مالیاتی و اقتصادی شدیدی مواجه شده‌اند.

در پایان، نویسندگان راهکارهایی برای اصلاح نظام مالیاتی در مواجهه با تورم ارائه می‌دهد. او پیشنهاد می‌کند که دولت‌ها باید به سمت استفاده از شاخص‌گذاری در سیستم مالیاتی حرکت کنند؛ به‌گونه‌ای که معافیت‌ها، نرخ‌های مالیاتی و کسورات به‌طور منظم با تورم تنظیم شوند. به باور تانزی، تنها با این اصلاحات می‌توان نظام مالیاتی را در مسیر عدالت، پایداری و کارآمدی در شرایط تورمی حفظ کرد.

کتاب

«مالیات بهینه بر تورم»

- نویسنده: دامین کاپل، یانگ لیو
- انتشارات: صندوق بین‌المللی پول (IMF)
- سال انتشار: ۲۰۲۳
- زبان: انگلیسی
- موضوع: تورم، نیروی کار، شکاف تولید، قیمت‌ها، تولید، قیمت‌های چسبده، تعدیل دستمزدها، دستمزد

محتوای کتاب

در کتاب مالیات بهینه بر تورم، نویسندگان به این پرسش می‌پردازند که آیا سیاست پولی سنتی ابزار مناسبی برای مقابله با تورم در همه شرایط است یا خیر. آن‌ها با بررسی تجربیات اخیر و با تکیه بر مدل‌های اقتصاد کلان، استدلال می‌کنند که هنگامی که تورم ناشی از عواملی مانند شوک‌های قیمتی در بازار انرژی، تضادهای توزیعی (یعنی فشار گروه‌های مختلف برای کسب سهم بیشتر از درآمد ملی)، یا انتظارات تورمی بی‌ثبات باشد، ابزار سنتی سیاست پولی - مانند افزایش نرخ بهره - کارایی لازم را ندارد. در چنین شرایطی، استفاده از سیاست پولی نه تنها نمی‌تواند تورم را به‌خوبی مهار کند، بلکه می‌تواند منجر به رکود اقتصادی و نوسانات شدید در سطح تولید شود.

در پاسخ به این چالش، نویسندگان ابزار جدیدی را پیشنهاد می‌کنند به نام «مالیات بر تورم» یا TIP (Tax on Inflation Policy). این سیاست به گونه‌ای طراحی شده است که شرکت‌هایی را که قیمت محصولات خود را بیش از حد افزایش می‌دهند، مشمول پرداخت مالیات کند. در واقع TIP، نوعی مالیات تناسبی بر افزایش قیمت‌هاست که هدف آن، مهار رفتارهای تورم‌زای بنگاه‌ها در شرایط ناپایدار اقتصادی است.

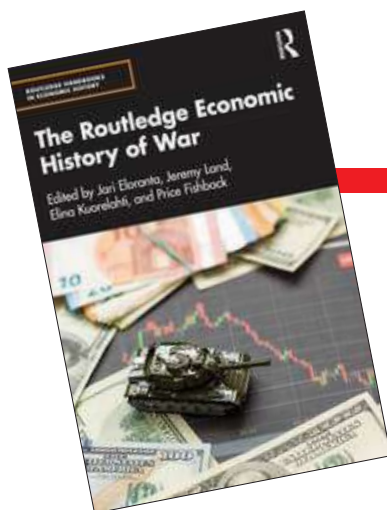
نکته کلیدی این است که TIP، مانند برخی پیشنهادها دهه ۱۹۷۰، به جای آنکه جایگزین سیاست پولی باشد، مکمل آن در نظر گرفته شده است. به این معنا که TIP برای مهار شوک‌های انتظاری و فشارهای ناشی از سودجویی شرکتی به کار می‌رود، در حالی که سیاست پولی برای مقابله با شوک‌های طرف تقاضا به کار گرفته می‌شود. این تقسیم کار بین دو ابزار، امکان مدیریت دقیق‌تر و کم‌هزینه‌تر تورم را فراهم می‌سازد.

از دید نویسندگان، TIP می‌تواند بدون ایجاد رکود، تورم را کنترل کرده و از نوسانات شدید اقتصادی جلوگیری کند. این مالیات، انگیزه‌های غیراقتصادی شرکت‌ها برای افزایش قیمت را محدود کرده، رفتار قیمت‌گذاری را بهینه می‌سازد و در عین حال از تحریف‌های شدید قیمتی جلوگیری می‌کند. علاوه بر این، TIP در کاهش مارک‌آپ‌های غیرمنصفانه (یعنی تفاوت زیاد بین هزینه تولید و قیمت نهایی) نیز مؤثر است.

اجرای چنین سیاستی البته مستلزم زیرساخت‌های شفاف، نظارت دقیق بر تغییرات قیمتی و همکاری نهادی گسترده بین دولت، بانک مرکزی و سازمان مالیاتی است. اما در صورت فراهم بودن این شرایط، TIP می‌تواند به عنوان ابزاری نوین در سیاست‌گذاری اقتصادی مطرح شود که از تجربه‌های تورمی گذشته درس گرفته و راهی میانه بین سرکوب شدید پولی و رهاسازی کامل بازار را پیشنهاد می‌کند.

کتاب

«تاریخ اقتصادی جنگ روتلج»

- نویسندگان/ ویراستاران: یاری الورانتا، جرمی لند، الینا کُورلاهی، پرایس فیشبک
- انتشارات: روتلج
- سال انتشار: ۲۰۲۵
- زبان: انگلیسی
- موضوع: تاریخ اقتصادی جنگ از منظر جهانی، با بررسی جنگ‌های مدرن، مالیات جنگ، هزینه اجتماعی جنگ و تأثیرات بلندمدت آن

محتوای کتاب:

این اثر پژوهشی بسیار تازه و گسترده، جنگ را نه تنها به عنوان پدیده‌ای سیاسی یا نظامی بلکه به عنوان یک ساختار اقتصادی پیچیده تحلیل می‌کند. هر فصل از این کتاب به یک موضوع تخصصی می‌پردازد، مانند:

- ◀ جنگ و نهادهای مالی (نقش بانک‌ها، چاپ پول، بازارهای سرمایه)
- ◀ مالیات‌گیری جنگی (در کشورهای مختلف و تأثیر آن بر توزیع درآمد)
- ◀ تحول بازار کار در زمان جنگ (بسیج کارگران، مهاجرت اجباری، کودکان و زنان در تولید)
- ◀ سیاست صنعتی جنگ‌محور
- ◀ اثرات روانی و اجتماعی جنگ بر رفتار اقتصادی مردم

از ویژگی‌های برجسته کتاب، بررسی تجربه کشورهای کوچک و در حال توسعه در جنگ‌های داخلی و منطقه‌ای است (مانند جنگ‌های آفریقا یا آمریکای لاتین) که در سایر منابع کمتر دیده می‌شود. این کتاب به‌ویژه برای درک اینکه جنگ چگونه نظم اقتصادی را بازسازی یا فرو می‌پاشد، بسیار مفید است.

کتاب

«جنگ در نظریه‌های اقتصادی در طول زمان: ارزیابی هزینه‌های واقعی اقتصادی، اجتماعی و سیاسی»

- نویسنده: رناتا آلیو
- انتشارات: اشپرینگر نیچر
- سال انتشار: ۲۰۲۰
- زبان: انگلیسی
- موضوع: بازخوانی نظریه‌های اقتصادی در مواجهه با جنگ، بررسی هزینه‌های واقعی جنگ برای جامعه

محتوای کتاب:

این کتاب نگاهی فلسفی-اقتصادی به جنگ دارد. نویسنده با رویکردی بین‌رشته‌ای تلاش می‌کند که سیر تحول اندیشه اقتصادی درباره جنگ را از قرن هجدهم تا امروز دنبال کند. در ابتدا، اقتصاددانان کلاسیک جنگ را نوعی اتلاف منابع و هزینه‌زا می‌دانستند، اما بعدها با پیشرفت مفاهیم قدرت دولتی و سیاست مالی، دیدگاه‌ها پیچیده‌تر شدند.

کتاب در فصل‌های گوناگون به بررسی:

- ◀ چگونه تورم، بدهی عمومی، فرسایش زیرساخت‌ها و تخریب سرمایه انسانی به هزینه‌های واقعی جنگ می‌افزاید؟
- ◀ چه تفاوتی میان هزینه‌های آشکار (نظامی، کشته‌ها) و پنهان (تأخیر رشد، شکاف طبقاتی، آسیب به سرمایه اجتماعی) وجود دارد؟
- ◀ چگونه مکاتب مختلف مانند نهادگرایان، کینزی‌ها، نئوکلاسیک‌ها و نئومارکسیست‌ها به جنگ نگاه کرده‌اند؟
- ◀ نقش دولت در توزیع منابع و هدایت اقتصاد جنگ

می‌پردازد. این اثر منبعی مهم برای کسانی است که می‌خواهند فراتر از اعداد و بودجه‌ها، ابعاد فلسفی و اجتماعی جنگ بر اقتصاد را هم درک کنند.

گزارش نمایشگاه‌ها و رویدادهای مهم اتاق

خشکی دریاچه ارومیه نتیجه ۷۰ سال سیاست اشتباه

گزارش و عکس: طاها اعتمادی

نشست هم‌اندیشی مدیریت یکپارچه احیای حوضه آبریز دریاچه ارومیه با حضور اعضای کمیسیون کشاورزی اتاق بازرگانی تبریز در دانشگاه ارومیه برگزار شد.

این جلسه با موضوع «به‌روزرسانی نقشه راه احیای دریاچه ارومیه با درس آموخته‌ها و تجارب قبلی» با حضور معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری آذربایجان غربی، اعضای کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق بازرگانی تبریز، اساتید دانشگاهی و مسئولان مربوطه استان‌های آذربایجان غربی، آذربایجان شرقی و کردستان در پژوهشکده مطالعات دریاچه ارومیه در دانشگاه ارومیه برگزار شد.

وضعیت دریاچه مشابه سال ۱۴۰۱ است

یاسر رهبردین، معاون هماهنگی امور عمرانی استانداری آذربایجان غربی، در این نشست با بیان اینکه ما ادامه‌دهنده پروژه‌های مثبت و تغییردهنده اقدامات منفی و نادرست در حوزه احیای دریاچه ارومیه در سال جاری خواهیم بود، ادامه داد: امسال وضعیت دریاچه مشابه سال ۱۴۰۱ است و نمی‌توانیم بگوییم که بدترین شرایط در طول تاریخ دریاچه مختص سال جاری است.

وی به مسئله تخصیص بودجه برای پروژه‌های ستاد احیای دریاچه ارومیه اشاره کرد و گفت: برای پروژه‌هایی که تحت مدیریت بحران کشوری هستند، در طول سال می‌توانیم اعتبار بودجه‌ای بگیریم، ولی برای پروژه‌های که کد پایدار دارد، این اقدام صورت نمی‌گیرد.

وی بر لزوم هم‌اندیشی و هم‌افزایی همه اقشار

جامعه در راستای احیای حوضه آبریز دریاچه ارومیه تأکید کرد و گفت: همه دانشگاه‌ها و ارگان‌های دولتی پیشنهادات خود را به دبیرخانه ستاد احیای حوضه آبریز دریاچه ارومیه ارسال کنند تا طی جلسه‌ای، در حوزه اقدامات و راهکارهای اجرایی به جمع‌بندی نهایی برسیم.

رهبردین با بیان اینکه نگاه و دیدگاه به احیای این دریاچه، نگاهی ملی است، افزود: متأسفانه داده‌های آماری مسئولان با واقعیت تطابق چندانی ندارد.

وی با اشاره به طرح‌های احیای دریاچه ارومیه، به جلوگیری از برداشت بی‌رویه و غیرقانونی آب از خط انتقال آب سد کانی‌سیب به دریاچه تأکید کرد و افزود: انتقال آب از پساب فاضلاب کلان‌شهر تبریز، تثبیت ریزگردها و پیگیری انتقال آب از سدهای استان کردستان از جمله پروژه‌های موجود در این حوزه است.

امسال وضعیت دریاچه مشابه سال ۱۴۰۱ است و نمی‌توانیم بگوییم که بدترین شرایط در طول تاریخ دریاچه مختص سال جاری است.

راه حل احیای دریاچه ارومیه در جزئی نگرانی نیست، باید بنیان‌ها را دید

افشار کیبیری، مدیرکل دفتر امور اجتماعی و فرهنگی استانداری آذربایجان غربی، بر تبیین درست مشکلات و چالش‌های اصلی دریاچه ارومیه تأکید کرد و افزود: ما برای احیای دریاچه ارومیه نیازمند صبر و گذشت زمان هستیم؛ زیرا وضعیت کنونی دریاچه، حاصل سیاست‌های هفتاد سال گذشته است.

وی تغییر حکمرانی آب در هفتاد سال گذشته را عامل خشکی دریاچه ارومیه عنوان کرد و ادامه داد: ما باید ابعاد مختلف احیای دریاچه را در نظر بگیریم و بنیان‌های کلان این پدیده را با جزئیات بررسی کنیم.

ناهماهنگی بین دستگاهی و ضعف اجماع‌سازی، موانع اصلی احیای دریاچه ارومیه

سعید عیسی‌پور، عضو دبیرخانه کارگروه نجات دریاچه ارومیه، در این نشست انتخاب مسعود پزشکیان به‌عنوان رئیس‌جمهور و رضا رحمانی به‌عنوان استاندار آذربایجان غربی را نقطه عطفی برای پیشرفت پروژه‌های احیای دریاچه ارومیه عنوان کرد و گفت: حدود ۱۵ سال از تشکیل ستاد احیای دریاچه ارومیه می‌گذرد که در این سال‌ها انواع مختلف سیاست‌های آبی و کشاورزی در حوضه دریاچه انجام گرفته است.

وی از کاهش وسعت و تراز دریاچه ارومیه طی سال جاری خبر داد و افزود: متأسفانه ما امسال با توجه به کاهش بارندگی و تنش آبی، رهاسازی آب از سد بوکان را نخواهیم داشت.

وی به عملکرد استانداری آذربایجان غربی در راستای پیشبرد پروژه‌های احیای دریاچه اشاره کرد و گفت: تشکیل دبیرخانه کارگروه ملی نجات دریاچه ارومیه در دانشگاه ارومیه، بازدید رئیس‌جمهور از دریاچه ارومیه و برگزاری نشست با متخصصین منطقه، اخذ دستور ایجاد ردیف اختصاصی برای طرح‌های احیای دریاچه ارومیه، اجرای عملیات

رهاسازی آب از سد کانی‌سیب، جلوگیری از برداشت غیرمجاز آب از مسیر انتقال آب به دریاچه و بارورسازی ابرهای حوضه دریاچه از جمله اقدامات استانداری در ماه‌های گذشته است.

عیسی‌پور با بیان اینکه تمام دستگاه‌های ذی‌ربط باید پاسخگوی اقدامات و عملکرد خود باشند، ادامه داد: در حوزه آسیب‌شناسی، ناهماهنگی بین دستگاهی و ضعف در اجماع‌سازی باید حل شده و به‌روزرسانی نقشه راه احیای دریاچه ارومیه و تهیه برنامه پیشنهادی برای دستگاه‌های اجرایی بر اساس نقشه راه به‌روزرسانی‌شده طی ماه‌های آتی صورت گیرد.

تأکید بر عدالت بودجه‌ای و برنامه‌ریزی مؤثر برای احیای پایدار دریاچه ارومیه

احمد فاخری‌فرد، عضو هیئت‌علمی گروه مهندسی آب دانشگاه تبریز و عضو کمیسیون کشاورزی، آب و محیط‌زیست اتاق بازرگانی تبریز، در این نشست با بیان اینکه بودجه استانی اداره‌کل‌های مربوطه نباید تحت عنوان بودجه احیای دریاچه ارومیه به استان‌های آذربایجان شرقی و آذربایجان غربی اختصاص پیدا کند، گفت: هر زمان که ما تخصیص اعتبار لازم برای پیشبرد اهداف خود داشته‌ایم، شاهد پیشرفت‌های خوبی در احیای دریاچه بوده‌ایم.

وی پروژه‌های زودبازده از نظر آبرسانی به حوضه دریاچه ارومیه را تشریح کرد و گفت: انتقال آب رودخانه‌ها به پیکره آب دریاچه، لایروبی قلع‌چای، لایروبی سنیخ‌چای و پیام‌چای، لایروبی صوفی، مردق و لیلان‌چای، لایروبی گنبرچای، چاوان‌چای و آذرشهرچای، ساماندهی و تجهیز مسیر انتقال آب رودخانه، رساندن آب تصفیه‌خانه‌ها به دریاچه، بارورسازی ابرها و طرح رهاسازی آب مازاد بر نیاز از سدها از جمله پروژه‌های زودبازده از نظر آبرسانی به حوضه دریاچه ارومیه است.

وی تصریح کرد: پروژه‌های مدیریت تخصیص آب، مانند نصب کنتورهای هوشمند حجمی در مبادی برداشت آب از منابع زیرزمینی، نصب تجهیزات تحویل حجمی در مبادی برداشت منابع سطحی، جلوگیری از برداشت‌های مازاد بر پروانه، تعدیل پروانه‌ها بر اساس قوانین جاری، تعیین تکلیف چاه‌های غیرمجاز و ممانعت از حفر چاه‌های غیرمجاز، استفاده از تجهیزات هوشمند کنترل جهت بهبود عملکرد اکیپ‌های گشت و کنترل، پروژه‌های کاهش مستقیم مصرف آب، انتقال آب با لوله، تعدیل اراضی آبی کشاورزی (حذف اراضی با کیفیت پایین آب و خاک، بهره‌وری پایین آب) و اجرای پروژه‌های حمایتی از

انتقال آب
رودخانه‌ها به
پیکره آب دریاچه،
لایروبی قلع‌چای،
لایروبی سنیخ‌چای
و پیام‌چای،
لایروبی صوفی،
مردق و لیلان‌چای،
لایروبی گنبرچای،
چاوان‌چای و
آذرشهرچای،
ساماندهی و
تجهیز مسیر انتقال
آب رودخانه،
رساندن آب
تصفیه‌خانه‌ها به
دریاچه، بارورسازی
ابرها و طرح
رهاسازی آب مازاد
بر نیاز از سدها از
جمله پروژه‌های
زودبازده از نظر
آبرسانی به حوضه
دریاچه ارومیه
است.

اقتشار آسیب‌پذیر از اجرای سایر طرح‌ها، به‌عنوان پروژه‌های بلندمدت مؤثر در احیای حوضه و دریاچه محسوب می‌شوند.

تأکید بر توسعه منطقه با نگاه اقتصادی به احیای دریاچه ارومیه

◀ محمدامین حجازی، رئیس مؤسسه بیوتکنولوژی و صنایع غذایی آذربایجان شرقی و عضو کمیسیون کشاورزی، آب و محیط‌زیست اتاق بازرگانی تبریز، در این نشست با بیان اینکه ما نباید دوباره درگیر تدوین و تهیه برنامه راهبردی برای احیای دریاچه ارومیه شویم، گفت: همین برنامه‌های موجود حاصل ساعت‌ها کار کارشناسی توسط اساتید دانشگاهی و کارشناسان است.

وی بر لزوم اصلاح نگرش از بحث احیای دریاچه ارومیه برای سرمایه‌گذاری در توسعه و پیشرفت منطقه تأکید کرد و افزود: ما از آب ورودی دریاچه ارومیه نمی‌توانیم بهره‌برداری و بهره‌وری اقتصادی داشته باشیم.

وی پیشنهاد تبیین راه‌حل‌های عملیاتی تحت عنوان «اقتصاد شورمحور» را مطرح کرد و گفت: ما باید با شرایط این منطقه تعامل برقرار کنیم و در این راستا باید راه‌حل‌ها و راهکارهایی مناسب برای بهره‌وری اقتصادی در نظر بگیریم و از این تهدید و محدودیت شوری آب به‌عنوان فرصت استفاده کنیم.

افزایش چاه‌های غیرمجاز، تهدید احیای دریاچه ارومیه

◀ احمد بایبوردی، رئیس مرکز تحقیقات کشاورزی آذربایجان شرقی و عضو کمیسیون کشاورزی، آب و محیط‌زیست اتاق بازرگانی تبریز، در این جلسه بر اصلاح الگوی کشت تأکید کرد و افزود: متأسفانه هر ساله شاهد افزایش چاه‌های غیرمجاز در حاشیه دریاچه ارومیه هستیم.

وی با بیان اینکه ما باید دریاچه ارومیه را به چند قسمت تقسیم کنیم تا مرحله به مرحله بتوانیم پروژه‌های احیا را جلو ببریم، تصریح کرد: با شرایط کشت و کاهش بارندگی‌ها، ما باید برای احیای دریاچه، این مجموعه را به چند قسمت تقسیم کنیم.

بندر شرفخانه، مناسب‌ترین محل برای برپایی ستاد احیای دریاچه ارومیه

◀ ابوالفضل مجنون، عضو هیئت علمی دانشگاه تبریز و عضو کمیسیون کشاورزی، آب و محیط‌زیست اتاق بازرگانی تبریز، در این جلسه به تبیین راهکارهای عملیاتی برای حل چالش‌های خشکی دریاچه ارومیه

پرداخت و افزود: هرگونه اقدام برای احیای دریاچه، نیاز به اقدامات حاکمیتی و مشارکتی متعدد دارد. وی پیشنهاد تشکیل و برگزاری ستاد احیای دریاچه ارومیه در بندر شرفخانه را به اعضای ستاد داد و گفت: برای نزدیکی به استان‌های آذربایجان غربی و آذربایجان شرقی، بندر شرفخانه، بهترین و مناسب‌ترین محل برای برپایی ستاد احیای دریاچه ارومیه است.

وی بر مدیریت یکپارچه حوضه آبریز دریاچه ارومیه تأکید کرد و افزود: اعضای ستاد باید در جلسات مستمر و منظم، در قالب کارگروه‌های مختلف در حوزه‌های مختلف، به بحث و بررسی مسائل بپردازند.

نبود اولویت‌بندی در اجرای پروژه‌های احیای دریاچه ارومیه

◀ اصغر اصغری مقدم، عضو هیئت علمی گروه زمین‌شناسی دانشگاه تبریز و عضو کمیسیون کشاورزی، آب و محیط‌زیست اتاق بازرگانی تبریز، نیز در این نشست بر اهمیت اجرای کامل پروژه‌های احیای دریاچه تأکید کرد و گفت: عدم اولویت‌بندی در اجرای برنامه‌های احیای دریاچه یکی از چالش‌های اساسی است. متأسفانه ما در این مدت اولویت‌بندی در اجرای پروژه‌های عملیاتی نداشته‌ایم و با بی‌توجهی، موجب از دست دادن زمان شده‌ایم.

وی بر تبیین بحران‌های موجود آبی به کشاورزان تأکید کرد و ادامه داد: ما باید میزان آب و برداشت بی‌رویه از آب‌های زیرزمینی را به‌صورت دقیق رصد کنیم تا با خطر بزرگ‌تری مواجه نشویم.

یونس اکبرزاده، مدیر کاربردی هواشناسی آذربایجان شرقی و عضو کمیسیون کشاورزی، آب و محیط‌زیست اتاق بازرگانی تبریز، در این نشست بر پایش دقیق و شبانه‌روزی شرایط جوی حوضه دریاچه ارومیه تأکید کرد و گفت: ما باید شرایط واقعی دریاچه ارومیه را برای مردم تبیین کنیم تا از بروز چالش‌های اجتماعی و امنیتی جلوگیری شود.

ما نباید دوباره درگیر تدوین و تهیه برنامه راهبردی برای احیای دریاچه ارومیه شویم، همین برنامه‌های موجود حاصل ساعت‌ها کار کارشناسی توسط اساتید دانشگاهی و کارشناسان است.

احیای دریاچه ارومیه قربانی بی‌ثباتی مدیریتی و ناهماهنگی نهادی

▲ احمد کاظم‌زاده، مشاور کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق بازرگانی تبریز، بر آسیب‌شناسی مشکلات و چالش‌های حوزه آبخیز دریاچه ارومیه از زوایای مختلف تأکید کرد و افزود: آسیب‌شناسی گذشته بسیار ضروری است، اما باید از زوایای مختلف این آسیب‌شناسی صورت گیرد. با وجود اینکه مدیریت یکپارچه آب از سال ۱۹۹۱ و ذیل فصل ۱۸ از دستورکارهای ۲۲گانه اولین نشست سران سازمان ملل به دنیا تجویز شد، اما در ایران مورد غفلت قرار گرفته، به‌گونه‌ای که مدیریت آب با وزارت نیرو، مدیریت خاک با جهاد کشاورزی، و سازمان محیط زیست هم بین این دو وزارت سرگردان است. وی تصریح کرد: اولین پیشنهاد بنده این است که عنوان نشست امروز اصلاح شود و از عبارت «مدیریت یکپارچه احیای حوزه آبریز دریاچه ارومیه» استفاده شود. دومین آسیب این است که طبق تجربیات بین‌المللی، طرح‌های زیست‌محیطی همچون احیای حوزه آبریز دریاچه ارومیه در بلندمدت و با اجرای طرح‌های ۲۵ تا ۳۰ ساله نتیجه می‌دهد. باوجود اینکه در ایران عمر دولت‌ها چهار تا هشت سال است، با تغییر دولت‌ها برنامه‌های احیای دریاچه تغییر کرده و هیچ انباشتی صورت نگرفته و هر دولتی به‌اصطلاح خواسته چرخ را از نو اختراع کند.

وی ادامه داد: برای مثال در سال ۱۳۸۹، بعد از سه سال، یک برنامه جامع مدیریت دریاچه ارومیه با حضور نخبگان و مسئولان استان‌های آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی و کردستان تهیه شد، اما با تغییر دولت اجرا نشد. دولت جدید روحانی هم ستاد احیای دریاچه را بعد از چند سال مطالعه راه‌اندازی کرد و در کنار آن، طرح سازگاری با تغییر اقلیم را با صرف ۷۶ هزار ساعت کار کارشناسی در سال ۱۳۹۹ تهیه کرد، اما به دلیل تغییر دولت اجرا نشد. لذا در تهیه نقشه راه آینده باید به‌گونه‌ای عمل

شود که اجرای آن تحت تأثیر تغییر دولت‌ها قرار نگیرد.

کاظم‌زاده خاطرنشان کرد: آسیب بعدی این است که دریاچه متأسفانه صاحب و متولی ندارد و مشابه بچه یتیم می‌ماند. به لحاظ قانونی، مسئولیت با سازمان حفاظت محیط زیست است، اما وقتی به ساختار این سازمان نگاه می‌کنید، هیچ جایگاهی برای آن تعریف نشده است. لذا باید در این باره نیز تعیین تکلیف شود.

احیای دریاچه ارومیه به دور از سیاسی‌کاری

▲ بهادری، عضو هیئت علمی دانشکده فنی مهندسی دانشگاه ارومیه، نیز در این مراسم خاطرنشان کرد: اگر نیت و هدف ما احیای دریاچه ارومیه باشد، صد درصد موفق خواهیم شد، ولی اگر احیای این دریاچه مدنظر نباشد، باید تغییر سیاست و اقدامات عملیاتی داشته باشیم.

وی با اشاره به بهبود وضعیت دریاچه از سال ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۸ با اتخاذ سیاست‌های مناسب، افزود: در این بازه زمانی، با توجه به سیاست‌های اتخاذی و بدون سیاسی‌بازی، دریاچه ارومیه وضعیت خوبی داشت، ولی از سال ۱۳۹۸ تقریباً دیگر احیای دریاچه ارومیه معنایی نداشته است.

وی با بیان اینکه امسال شاهد بدترین وضعیت دریاچه ارومیه در طول تاریخ خواهیم بود، گفت: برای اولین بار در تاریخ، امسال در شهریورماه، دریاچه ارومیه کمتر از ۵۰۰ میلیون مترمکعب آب خواهد داشت.

بهادری بر هم‌افزایی و همکاری دولت و ملت در راستای احیای دریاچه ارومیه تأکید کرد و ادامه داد: آقای پزشک‌یان باید بسیاری از سیاست‌های احیای دریاچه ارومیه را اصلاح کند و همچنین پیشبرد اهداف احیای دریاچه ارومیه نیازمند یک مدیریت راهبردی بسیار قدرتمند است.

▲ جواد بهمنش، عضو هیئت علمی گروه مهندسی دانشگاه ارومیه، در این نشست بر بهره‌مندی از نخبگان، کارشناسان و دانشمندان برای احیای دریاچه ارومیه تأکید کرد و گفت: متأسفانه ما با سیاست‌گذاری‌های اشتباه و نادرست، با ساخت سدهای متعدد، زمین‌های دیم را تبدیل به آبی کرده و آب فراوانی را به هدر داده‌ایم.

طبق تجربیات بین‌المللی، طرح‌های زیست‌محیطی همچون احیای حوزه آبریز دریاچه ارومیه در بلندمدت و با اجرای طرح‌های ۲۵ تا ۳۰ ساله نتیجه می‌دهد. باوجود اینکه در ایران عمر دولت‌ها چهار تا هشت سال است، با تغییر دولت‌ها برنامه‌های احیای دریاچه تغییر کرده و هیچ انباشتی صورت نگرفته و هر دولتی به‌اصطلاح خواسته چرخ را از نو اختراع کند.

◀ بشیر جعفری، رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و محیط‌زیست اتاق بازرگانی تبریز: طی پیامی مکتوب بر اتحاد و همدلی آحاد جامعه برای حل مشکل دریاچه ارومیه تأکید کرد و گفت: بدون اتحاد، هم‌فکری و کمک گرفتن از جوامع عمومی، دست‌اندرکاران زیربخش‌های کشاورزی، معادن و محیط‌زیست، امکان احیای دریاچه ارومیه وجود ندارد.

وی با بیان اینکه مسئولان از تک‌روی در پیشبرد اهداف احیای دریاچه ارومیه خودداری کنند، ادامه داد: امیدواریم با حضور آقای رحمانی در استانداری آذربایجان غربی شاهد اتفاقات موثر در حوضه دریاچه ارومیه باشیم.

♦ ♦ ♦

گفتنی است، دریاچه ارومیه یکی از بزرگ‌ترین دریاچه‌های شور در جهان و بزرگ‌ترین دریاچه داخلی ایران است. این دریاچه در شمال غربی ایران و میان استان‌های آذربایجان غربی و آذربایجان شرقی واقع شده است.

دریاچه ارومیه در گذشته به‌عنوان یکی از جاذبه‌های طبیعی و زیست‌محیطی مهم کشور شناخته می‌شد، اما در چند دهه اخیر با بحران خشک شدن روبه‌رو شده است.

کاهش بارندگی و تغییرات اقلیمی، سدسازی گسترده روی رودخانه‌های تغذیه‌کننده، مصرف بیش‌ازحد آب‌های سطحی و زیرزمینی برای کشاورزی، مدیریت نادرست منابع آب و تبخیر بالا به دلیل گرمای شدید تابستان‌ها از جمله دلایل خشکی این دریاچه است.

دریاچه ارومیه نماد بحران آب در ایران بوده و احیای آن نیازمند همکاری گسترده میان دولت، مردم، کارشناسان و نهادهای بین‌المللی است. در صورتی که اقدامات احیایی به‌درستی پیاده‌سازی شوند، می‌توان امیدوار بود که این میراث طبیعی ارزشمند دوباره جان بگیرد و نقش حیاتی خود را در منطقه ایفا کند.

◀ سامان نیک‌مهر، عضو هیئت علمی گروه مهندسی آب دانشگاه کردستان، با بیان اینکه برای احیای دریاچه ارومیه نیازمند اصلاح شیوه کاشت محصولات کشاورزی هستیم، ادامه داد: در حوضه پایاب سد کاظمی کردستان، به وفور شاهد برداشت بی‌رویه و غیرمجاز آب برای کشت چغندر بودیم که متأسفانه با این رویه نمی‌توانیم شاهد احیای دریاچه باشیم.

◀ مهرنگ دوستی رضایی، نماینده شرکت آب منطقه‌ای آذربایجان غربی، در این نشست از کاهش ۷۰ درصدی ورودی آب به حوزه آبخیز دریاچه ارومیه ابراز نگرانی کرد و افزود: متأسفانه با کاهش شدید بارندگی و در پی آن، با بحران تنش آبی مواجه هستیم.

◀ محمد همتی، عضو هیئت علمی گروه مهندسی آب دانشگاه ارومیه، بر ارائه داده‌های واقعی از ورودی آب رودخانه‌ها تأکید کرد و گفت: متأسفانه برخی از داده‌ها با واقعیت اصلاً تطابق ندارند.

◀ نصرالله احمدی‌فرد، رئیس پژوهشکده آرتیمیا و آبی‌پروری دانشگاه ارومیه، نیز در این نشست به تشریح راه‌حل و راهکارهای عملیاتی احیای دریاچه ارومیه پرداخت و گفت: تخصیص منابع مالی ثابت و ردیف جداگانه مالی توسط رئیس‌جمهور، اقدام بسیار مثبتی در راستای احیای دریاچه ارومیه است.

◀ علیرضا سیدقربشی، نماینده اداره کل حفاظت محیط‌زیست آذربایجان غربی، در این نشست با اشاره به تجارب خود از حضور در تمام ادوار ستاد احیای دریاچه ارومیه، ادامه داد: ما در ستاد احیا باید مدیریت واحد در حوزه آب، کشاورزی، آگاهی و اطلاع‌رسانی که همه منافع استان‌های آذربایجان غربی، آذربایجان شرقی و کردستان را تأمین کند، داشته باشیم.

دریاچه متأسفانه صاحب و متولی ندارد و مشابه بچه یتیم می‌ماند. به لحاظ قانونی، مسئولیت با سازمان حفاظت محیط زیست است، اما وقتی به ساختار این سازمان نگاه می‌کنید، هیچ جایگاهی برای آن تعریف نشده است. لذا باید در این باره نیز تعیین تکلیف شود.

گزارش اختصاصی اتاق تبریز

از سی‌امین نمایشگاه تخصصی صنعت ساختمان ایران- تبریز

آذربایجان شرقی، پیشران صنعت ساختمان ایران

گزارش: شهرام صادق زاده
عکس: ریحانه رضایی

تبریز به‌عنوان یکی از مهم‌ترین شهرهای نمایشگاهی کشور، از تاریخ ۶ الی ۹ خردادماه ۱۴۰۴ میزبان سی‌امین نمایشگاه تخصصی صنعت ساختمان ایران- تبریز Tabriz BUILD EXPO ۲۰۲۵ بود و پس از ۴ روز فعالیت، به کار خود پایان داد؛ رویدادی که یکبار دیگر مشخص کرد آذربایجان شرقی، استان پیشران ساختمان‌سازی کشور است. در این دوره از نمایشگاه صنعت ساختمان ایران- تبریز، ۲۲۰ غرفه از صاحبان شرکت‌های معتبر حوزه ساخت‌وساز و نمایندگانی از ۱۷ استان کشور و ۷ کشور خارجی حضور داشتند که نشانگر تثبیت جایگاه ملی و بین‌المللی این رویداد بود.

این رویداد ساختمانی که به‌عنوان دومین نمایشگاه رسمی سال ۱۴۰۴ در محل دائمی نمایشگاه‌های تبریز برگزار شد، فرصت مناسبی برای آشنایی فعالان این حوزه با آخرین دستاوردها و محصولات صنعت ساختمان ایران فراهم آورد تا آخرین محصولات، نوآوری‌ها و خدمات خود را در معرض دید بازدیدکنندگان تخصصی قرار داده و زمینه‌ای برای همکاری‌ها و تعاملات تجاری جدید ایجاد کنند.

لزوم حمایت از تولیدکنندگان مصالح ساختمانی

جمشید برزگر؛ رئیس کانون سراسری انبوه‌سازان کشور با اشاره به اینکه انتظار داشتیم استقبال گسترده‌ای از سوی مشتریان و تولیدکنندگان مصالح ساختمانی از نمایشگاه صنعت ساختمان صورت گیرد، گفت: برگزارکنندگان باید مقداری برای رونق و توسعه مشارکت‌کنندگان در نمایشگاه‌های ساختمانی، تسهیلات بسیاری در اختیار این عزیزان قرار دهند تا از رویدادهای ساختمانی استقبال پرشوری به عمل آید.

نایب‌رئیس اتاق بازرگانی تبریز با ذکر این نکته که مردم باید از کالاهای ساختمانی استاندارد بهره‌مند شوند، افزود: ضرورت دارد محصولات تولیدی ما از استانداردهای لازم برخوردار باشند؛ لذا توصیه داریم کلیه تولیدکنندگان، الزامات استاندارد را در اولویت کاری خود قرار داده و مصرف‌کنندگان نیز به استفاده از تولیدات استاندارد سوق داده شوند تا بتوان با اطمینان خاطر از کالاهای ساختمانی، ساخت ابنیه را به انجام رساند.

برزگر درباره گرانی مصالح ساختمانی به‌ویژه سیمان و تأثیر آن بر پروژه‌های ساختمانی گفت: صنعت ساختمان به‌طور کلی در گما به سر می‌برد، در حالی که انتظار داشتیم وضعیت صنعت ساختمان هر روز بهتر شود، اما متأسفانه بحث قطعی برق و ناترازی انرژی یکی از عواملی است که به عده‌ای بهانه داد و برخی‌ها در بازار بورس انحصار به وجود آوردند!

رئیس انجمن انبوه‌سازان مسکن و ساختمان آذربایجان شرقی اضافه کرد: انتظار داشتیم که مصالح ساختمانی واقعاً از تولیدکننده خریداری شده و به مصرف‌کننده عرضه شود، اما متأسفانه بازار، انحصاری شده و دخالتی صورت نمی‌گیرد؛ لذا باید کنترل و بازرسی‌های لازم انجام گیرد تا چالش‌های جاری صنعت ساختمان برطرف شود.

نایب‌رئیس اتاق بازرگانی تبریز با اشاره به اینکه صنعت ساختمان آذربایجان شرقی یکی از بهترین، مقاوم‌ترین و پیشران‌ترین بخش‌های ابنیه

کشورمان است که تمام استان‌های ایران هم بر آن اذعان دارند، یادآور شد: اما با شرایط به وجود آمده، امیدواریم با توجه به استفاده از فناوری‌های نوین و پروژه‌های جدید بتوانیم بهتر از این نیز در عرصه تولید مسکن پیشگام و پیشران باشیم.

نمایشگاه صنعت ساختمان؛ فرصتی برای تبادل تجارب و عرضه فناوری‌های نوین

عضو هیئت‌نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز، این نمایشگاه را یک نمایشگاه پررنگ، متنوع و جالب دانست که محصولات جدیدی در آن عرضه شد و در نوع خود منحصر به فرد بود.

مهدی امینی افزود: این نمایشگاه با سنوات گذشته فرق اساسی داشت و آن، حضور شرکت‌های تخصصی و حرفه‌ای حوزه صنعت ساختمان از سراسر کشور بود تا موفقیت‌ها و دستاوردهای صنعتی خود در عرصه ساختمان را به اشتراک گذاشته و از تجارب یکدیگر بهره‌مند شوند.

رئیس خانه صمت آذربایجان شرقی، یکی دیگر از مزیت‌های سی‌امین نمایشگاه تخصصی صنعت ساختمان ۱۴۰۴ تبریز را، عرضه تکنولوژی نوین در تولید مصالح ساختمانی قلمداد کرد که جهت تقویت صنف خود در این رویداد صنعتی شرکت کردند و تأکید کرد: این امر مهم توانست بازوی مشورتی مناسبی برای تولیدکنندگان و فعالان این حوزه تلقی شود، به‌طوری که اغلب فعالان صنعت ساختمان کشور از برگزاری این نمایشگاه رضایت داشتند.

عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز درعین حال، خانه صنعت و معدن آذربایجان شرقی را مأمن و پناهگاه تمام صنعتگران استان عنوان کرد که همواره در خدمت آن‌هاست و اضافه کرد: اما امیدواریم که هیچ واحد تولیدی با مشکل مواجه نشده و به فعالیت خود تداوم بخشند، کما اینکه پیشگام و پیشران حل مشکلات صنفی واحدهای تولیدی هستیم تا بازار مناسبی برای فروش محصولات خود داشته باشند.

در حالی که
انتظار داشتیم
وضعیت صنعت
ساختمان هر
روز بهتر شود،
اما متأسفانه
بحث قطعی
برق و ناترازی
انرژی یکی از
عواملی است
که به عده‌ای
بهانه داد و
برخی‌ها در بازار
بورس انحصار
به وجود
آوردند!

۱۰۰ تن خریای فلزی تولید می‌شود که از تکنولوژی‌های نوین گرمایش از کف و سیستم کیورینگ بخار بهره می‌برد. ابراهیم سلامی افزود: با توجه به اینکه تیرچه پاشنه بتنی در داخل کشور جزو محبوب‌ترین سیستم سقف برای سازندگان است، لذا نصب و ساخت ساده آن و قیمت پایین این محصول باعث شده تا در داخل کشور از جزیره کیش تا شمال شرق و جنوب غرب و... همه اینیه مناطق ایران از آنها بهره‌مند شوند.

وی درباره مشکلات تولید نیز تأکید کرد: مسئولان باید به‌خاطر مشکلات تولیدکنندگان، حمایت مضاعفی از آنها داشته باشند، اما متأسفانه حمایت چندانی صورت نمی‌گیرد؛ مشکلاتی چون منابع انسانی، نیروی کار، هزینه‌های اداره کارگاه تا مشکلات تسهیلاتی که بانک‌ها و مؤسسات مالی مقداری نگاه آن‌چنان مثبتی ندارند، باعث شده تا حوزه تولید با چالش‌های متعددی روبه‌رو باشد. کمالینکه عدم ثبات قیمت‌های مواد اولیه باعث شده تا تولیدکننده نتواند با اطمینان خاطر به فعالیت تولیدی خود اقدام کند.

سلامی با اشاره به اینکه بر دانش علمی اعتقاد راسخ داریم تا صنعت ساختمان با تکیه بر امر پژوهش پیشرفت کند، اضافه کرد: برای همین منظور، تکنولوژی نوین و علم روز جهانی در این گروه صنعتی مورد توجه قرار گرفته و اغلب سرمایه‌گذاری این مجموعه بر امر تولید معطوف بوده است. اما حمایت دولت از تولید داخلی ضرورت دارد و نگاه مثبت دولت به حوزه تولید را می‌توان بخش مهمی از تحقق شعار سال ۱۴۰۴ قلمداد کرد تا تولیدکنندگان نیز با دلگرمی و اعتماد به نفس به بخش تولید سرعت دهند.

توسعه صادرات و چالش‌های ارزی در صنایع گرمایشی

قائم‌مقام اجرایی شرکت آنا پاپ که در تولید لوله‌های ۵ لایه، UPVC و سیستم‌های گرمایشی، بویلر و پکیج‌های مخزن‌دار فعالیت دارد، گفت: صادرات این شرکت به کشورهای منطقه اکثراً از طریق ایران انجام می‌شود، اما صادرات به عمده کشورهای آفریقایی از طریق ترکیه صورت می‌گیرد که در حقیقت ۴۵ درصد از کل محصولات تولیدی را به خود اختصاص می‌دهد.

نهاد فرجی افزود: از مشکلات امروزی صنعت ساختمان می‌توان به تخصیص ارزی اشاره کرد که به یک معضل بزرگ تبدیل شده است که گاه تا ۶ ماه به درازا می‌انجامد و جلدار تولید و حتی موجب توقف موقتی خط تولید می‌شود.

وی با اشاره به اینکه چالش ناترازی انرژی و به‌خصوص برق، اکثر تولیدکنندگان حوزه ساختمان را با مشکل روبه‌رو کرده است، اضافه کرد: با این وجود، برای جهش تولید سال ۱۴۰۴ یک واحد جدید را افتتاح کردیم که در آن به تولید سیستم‌های گرمایشی می‌پردازیم و طبق شعار سال، حمایت از سرمایه‌گذاری را در امر تولید و برای عرضه تولیدات داخلی به کشورهای جهان سرلوحه خویش قرار داده‌ایم.

توسعه تیرچه بتنی و بهره‌مندی از فناوری روز دنیا

عضو هیئت علمی گروه مهندسی عمران و مشاور عالی گروه صنعتی اتحاد بناب با اشاره به تولید تیرچه پاشنه بتنی و خریای فلزی تیرچه در این گروه صنعتی گفت: از طریق بتن‌ریزی، روزانه حدود ۱۲ هزار متر تیرچه بتنی و بیش از

گزارش اختصاصی اتاق تبریز به مناسبت روز ملی فرش

فرش دستباف ایرانی هر گره، یک نفس؛ هر نقش، یک خاطره

گزارش: فاطمه امیری

۲۰ خردادماه، روز ملی فرش دستباف ایران است؛ روزی که یادآور هنر بی‌بدیل دستان هنرمندی است که تار و پود عشق را بر دار قالی می‌تنند و نقش خاطره را بر بوم رنگارنگ آن می‌نگارند. فرش دستباف، تنها یک زیرانداز نیست؛ این میراثی است گرانبها که از دل تاریخ جوشیده و در جان فرهنگ ما ریشه دوانده است. از دیرباز، فرش دستباف ایرانی به خصوص آذربایجان شرقی، نه فقط زینت بخش خانه‌ها، بلکه سفیر فرهنگی این سرزمین بوده است. هر گره‌ای که بر آن زده می‌شود، قصه‌ای دارد؛ قصه‌ی رنج و امید، شادی و غم، عشق و دلدادگی. نقوش اسلیمی، بته‌جقه‌ها، گل‌ها و پرندگان، هر کدام رمزی هستند از دنیای پر رمز و راز هنر ایرانی. اما پشت این زیبایی خیره‌کننده، دستان پینه‌بسته‌ای قرار دارد که با صبر و حوصله، تار و پودها را به هم گره می‌زنند. قالیبافان، این هنرمندان بی‌ادعا، با تمام وجود پای دار قالی می‌نشینند و روح خود را در نقش‌ها می‌دمند. چه بسیار مادرانی که لالایی‌هایشان را در گوش فرزندانشان زمزمه کرده‌اند و همزمان، دستانشان فرش هزار نقش را بافته است. چه بسیار پدرانی که با امید به آینده‌ای روشن، نقشه‌هایی پر از آرزو را روی فرش‌ها ترسیم کرده‌اند.

رنگ، عنصری جادویی در فرش دستباف است. رنگ‌ها نه فقط چشم را نوازش می‌دهند، بلکه احساسات را برمی‌انگیزند. قرمز، نماد عشق و شور؛ آبی، نشانه‌ی آرامش و صلح؛ سبز، مظهر حیات و سرزندگی؛ و زرد، یادآور خورشید و امید. هر رنگ، داستانی دارد و در کنار رنگ‌های دیگر، سمفونی بی‌نظیری را خلق می‌کند. اما متأسفانه، این روزها حال و روز فرش دستباف خوب نیست. تحریم‌ها، مشکلات اقتصادی و ظهور رقبای جدید، باعث شده‌اند که صادرات فرش ایرانی به شدت کاهش یابد. تمامی فعالان این عرصه از رنگرز گرفته تا قالیباف و فروشنده و صادرکننده، با مشکلات معیشتی فراوانی دست و پنجه نرم می‌کنند و بیم آن می‌رود که این هنر اصیل با تداوم این وضعیت به فراموشی سپرده شود.

در روز ملی فرش دستباف، بار دیگر صدای فعالان این هنر - صنعت این سرزمین را می‌شنویم. صدایی که از اعماق جان برمی‌آید و خواستار حمایت است. حمایت از هنری که ریشه در تاریخ دارد و هویت ما را شکل می‌دهد.

احد هریسچیان، رئیس اتحادیه صادرکنندگان فرش دستباف استان آذربایجان شرقی، از فعالان قدیمی و باسابقه، در عرصه فرش دستباف تبریز، به تشریح وضعیت نابسامان و افول چشمگیر این هنر - صنعت ملی پرداخت. هریسچیان که خود بیش از نیم قرن از عمرش را صرف این حرفه کرده و ریشه‌های خانوادگی‌اش نیز تا دو نسل پیش در همین حوزه فعالیت داشته‌اند، پرده از مشکلات و موانع متعددی برداشت که حیات فرش دستباف ایران را تهدید می‌کند. هریسچیان با اشاره به آمار تکان‌دهنده، از سقوط آزاد صادرات فرش دستباف ایران خبر داد و متذکر شد: در سال ۱۳۷۳، حجم صادرات فرش دستباف ایران به ۷ میلیارد دلار می‌رسید، در حالی که اکنون این رقم به ۳۰ میلیون دلار تنزل یافته است.

وی عامل اصلی این افول را از یکسو تحریم‌های بین‌المللی و از سوی دیگر قوانین خلق الساعه داخلی دانست و بیان کرد: این موارد به شدت این بخش را تحت تأثیر قرار داده است. رئیس اتحادیه صادرکنندگان فرش دستباف استان آذربایجان شرقی توضیح داد: از دست رفتن بازارهای سنتی و پر سود، به ویژه در کشورهایی مانند عربستان سعودی و آمریکا که از مشتریان دائمی فرش اصیل ایرانی بودند، ضربه مهلکی به پیکره این صنعت وارد کرده و صادرات فرش کشور را به حداقل‌ترین میزان خود رسانده است. هریسچیان با اشاره به قدمت ۳۰۰۰ ساله فرش دستباف

ایران که نمادی از تمدن و فرهنگ غنی این سرزمین است، هشدار داد: کاهش صادرات فرش، تنها یک بحران اقتصادی نیست، بلکه موجب از بین رفتن حیثیت فرهنگی ما می‌شود. وی یادآور شد: زمانی ایران در جایگاهی بود که حتی اجازه استفاده از نقشه‌های اصیل ایرانی را به بافندگان کشورهای رقیب نظیر افغانستان، هند و پاکستان نمی‌داد، اما امروز، وضعیت به گونه‌ای است که بازارهای داخلی نیز مملو از طرح‌ها و نقشه‌های فرش‌های کشورهای همسایه شده است، به همین دلیل عاقبت فرش دستباف تبریز و حتی ایران را روشن نمی‌بینم.

چالش ربات‌باف‌ها و نیاز به بازنگری در طراحی

هریسچیان با تأکید بر اینکه یکی از بزرگترین چالش‌ها در حوزه فرش دستباف، ظهور دستگاه‌های ربات‌باف است، بیان کرد: این دستگاه‌ها فرشی را که بافت سنتی آن دو سال به طول می‌انجامد، در عرض تنها یک ماه تولید می‌کنند. این سرعت، هرچند به ظاهر پیشرفت است، اما بزرگترین چالش‌ها و صدمه‌های حوزه فرش دستباف را به همراه دارد و اصالت و ارزش هنری آن را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. این فعال حوزه فرش در پاسخ به این دغدغه که آیا طرح‌های سنتی فرش دستباف با دکوراسیون‌های مدرن امروزی همخوانی ندارد، اذعان کرد: دیگر خبری از طرح‌های شلوغ قدیمی نیست.

موجود شد.

وی اظهار داشت: تحریم‌های داخلی بیش از تحریم‌های خارجی، فعالان اقتصادی را با مشکل مواجه کرده و مانعی جدی در مسیر تولید و صادرات کشور ایجاد کرده‌اند.

عظیم‌زاده در ادامه با اشاره به سیاست پیمان‌سپاری ارزی، آن را یکی از عوامل اصلی رکود صنعت فرش کشور دانست و گفت: پیمان‌سپاری ارزی، صنعت فرش را فلج کرده و موجب کاهش چشمگیر توان صادراتی فعالان این حوزه شده است، در حالی که صادرکنندگان هیچ‌گونه ارز دولتی دریافت نمی‌کنند، الزام به پیمان‌سپاری قابل توجیه نیست.

وی با اشاره به افت شدید صادرات، اعلام کرد: صادرات فرش کشور که پیش از این به حدود دو میلیارد دلار در سال می‌رسید، اکنون به ۳۹ میلیون دلار کاهش یافته است. زمانی فرش ایرانی بخش قابل توجهی از بازارهای جهانی را در اختیار داشت، اما اکنون این سهم به شدت تنزل یافته است. اطمینان دارم در صورت لغو الزامات ارزی، صادرات کشور به‌ویژه در حوزه فرش، بار دیگر رشد خواهد کرد.

رئیس کمیسیون فرش، صنایع‌دستی و گردشگری اتاق تبریز همچنین با بیان اینکه حدود ۱۷ سال است که واردات مجدد فرش ایرانی به کشور ممنوع است، افزود: در صورت صدور مجوز بازگشت مجدد فرش ایرانی، می‌توان فرایندهایی نظیر شست‌وشو، روفه‌گری و رنگ‌رزی را در داخل کشور انجام داد و از این طریق اشتغال‌زایی ایجاد کرد. در حال حاضر این فرایندها عمدتاً در کشور ترکیه انجام می‌شود.

وی تأکید کرد: تاکنون بارها در این زمینه با وزیر صنعت، معدن و تجارت رایزنی کرده و همچنان پیگیر حل این مشکل هستیم.

عظیم‌زاده همچنین بر لزوم توجه به نیازها و خواسته‌های بازارهای جهانی تأکید کرد و گفت: علیرغم کیفیت برتر فرش ایرانی، فرش هند به دلیل قیمت پایین‌تر، سهم عمده‌ای از بازار جهانی را به خود اختصاص داده است. این مسئله تهدیدی جدی برای جایگاه فرش دستباف استان به شمار می‌رود.

وی راهکار را در حفظ اصالت و ساختار فرش دستباف ایرانی، در کنار نزدیک کردن طرح آن به سلیقه و دکوراسیون‌های امروزی خانه‌ها دانست و تأکید کرد: طرح‌های جدید و متناسب با سلیقه‌های روز نیز اکنون در بازار قابل دسترس است.

هریس‌چیان به جلسات منظم اتحادیه صادرکنندگان فرش سراسر کشور اشاره کرد و گفت: در آن مشکلات این حوزه به تفصیل بررسی می‌شود. محور اصلی این مباحث، از بین بردن پیمان‌سپاری ارزی برای فرش، فعال‌سازی رایزنی‌های بازرگانی در کشورهای هدف و گشایش بازارهای جدید صادراتی با همکاری و حمایت دولت است.

وی به کشورهای جدید و ثروتمند آفریقایی اشاره کرد که می‌توانند پتانسیل‌های صادراتی بالایی برای فرش ایران داشته باشند.

این تولیدکننده بر اهمیت برندسازی تأکید کرد و با اشاره به وجود تولیدکنندگان باسابقه و دارای برندهای خاص خود، اذعان کرد، درصد بالایی از ما در تبلیغات و در حوزه برندسازی موفقیت نداریم. تولیدکنندگانی موفق‌تر هستند که نقشه و طرح مختص به خود را دارند و آن را در عمل پیاده می‌کنند.

هریس‌چیان بار دیگر از دولت و وزارت خارجه خواست تا با بازگشایی مسیرهای صادراتی و حمایت از تولیدکنندگان، بازاری را که از دست داده‌ایم را دوباره به دست بیاوریم.

وی همچنین به مشکل بیمه قالیبافان اشاره کرد و حل این مسئله را گامی بزرگ در راستای رفع بخش بزرگی از مشکلات این حوزه دانست.

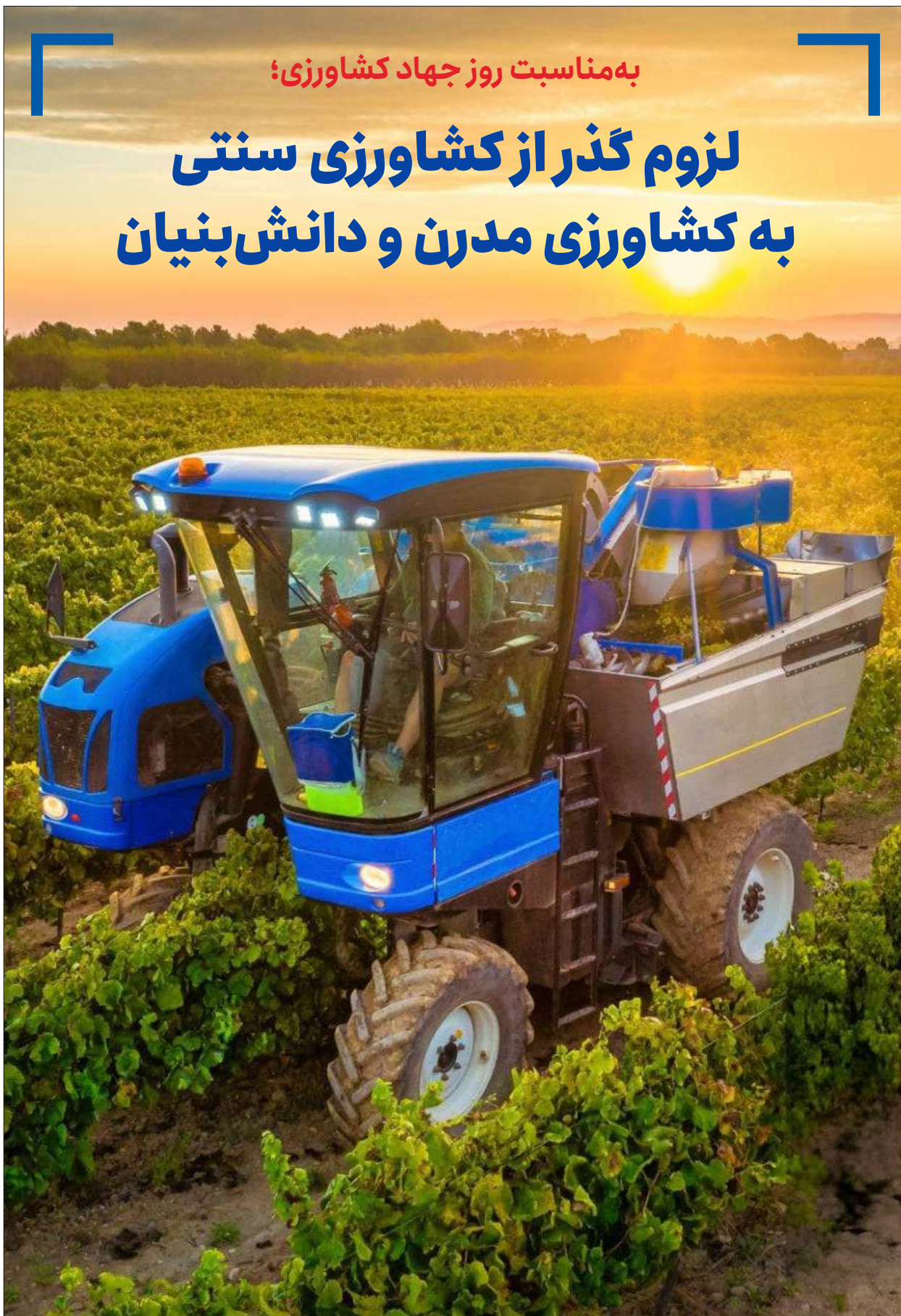
وی تأکید کرد: باید به اصالت فرش دستباف توجه کنیم و اجازه ندهیم دیگر کشورها از نام و آوازه فرش اصیل ایرانی به نفع خود بهره‌برداری کنند.

لزوم اصلاح سیاست‌های ارزی

احد عظیم‌زاده، رئیس کمیسیون فرش، صنایع‌دستی و گردشگری اتاق بازرگانی تبریز، ضمن تبریک روز ملی فرش با انتقاد از تأثیر منفی تحریم‌های داخلی بر فعالیت‌های اقتصادی، خواستار بازنگری در سیاست‌های

به مناسبت روز جهاد کشاورزی؛

لزوم گذر از کشاورزی سنتی به کشاورزی مدرن و دانش بنیان

گزارش: ساناز شهبابی

بخش کشاورزی به عنوان یکی از ارکان اصلی توسعه پایدار، نقش حیاتی در تأمین امنیت غذایی، اشتغال‌زایی، حفظ منابع طبیعی و تقویت اقتصاد ملی ایفا می‌کند. این بخش، به‌ویژه در شرایط تحریم‌های اقتصادی و محدودیت‌های بین‌المللی، به یکی از مهم‌ترین تکیه‌گاه‌های کشور در حفظ استقلال و تاب‌آوری اقتصادی تبدیل شده است. در کشوری همچون ایران که با چالش‌هایی نظیر کم‌آبی، تغییرات اقلیمی و نوسانات بازارهای جهانی مواجه است، توسعه علمی و هدفمند کشاورزی بیش از هر زمان دیگری ضرورت یافته است. در این راستا، نقش نهادهایی چون وزارت جهاد کشاورزی و اتاق‌های بازرگانی در هدایت سیاست‌ها، آموزش بهره‌برداران و ایجاد زیرساخت‌های لازم، بسیار تعیین‌کننده است.

عضو هیئت‌نمایندگان اتاق تبریز، چالش اصلی کشاورزی ایران را بحران آب دانست و افزود: ایران کشوری خشک و نیمه‌خشک است و طی دهه گذشته، میزان بارندگی در کشور به پایین‌ترین سطح ممکن رسیده است.

وی با تأکید بر لزوم اقدامات علمی و راهبردی برای مقابله با بحران آب، تصریح کرد: افزایش تولیدات گلخانه‌ای، توسعه کشت فراسرزمینی و بهره‌گیری از ظرفیت آب مجازی، از جمله راهکارهای مؤثر در این زمینه است. همچنین باید دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی دانسته‌های علمی خود را در رابطه با کشت محصولات کم‌آبر به کشاورزان منتقل کنند.

جعفری، عبور از کشاورزی سنتی و حرکت به‌سوی کشاورزی مدرن و دانش‌بنیان را ضرورتی اجتناب‌ناپذیر خواند و افزود: این تحول، نیازمند آموزش‌های مداوم و به‌روز است. در همین راستا، اتاق بازرگانی تبریز طی سال گذشته دوره‌های آموزشی متعددی در زمینه استانداردسازی فلزات سنگین، سموم و کود در کشاورزی برگزار کرده و برنامه‌ریزی‌هایی برای ادامه این آموزش‌ها در سال جاری نیز انجام داده است.

رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق تبریز در پایان با تأکید بر نقش بخش خصوصی در توسعه پایدار کشاورزی، خاطرنشان کرد: بخش کشاورزی یکی از محورهای اصلی توسعه اقتصادی و به‌شمار می‌رود و لازم است با هم‌افزایی دستگاه‌های دولتی، مراکز علمی و فعالان اقتصادی، کشاورزی کشور را به‌سوی بهره‌وری بیشتر و تاب‌آوری در برابر بحران‌ها هدایت کنیم.

بشیر جعفری، رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق بازرگانی تبریز، به مناسبت روز جهاد کشاورزی (۲۷ خردادماه)، در گفت‌وگویی، به تبیین وضعیت کشاورزی کشور و راهکارهای عبور از بحران‌های موجود پرداخت.

جعفری، با اشاره به اهمیت راهبردی بخش کشاورزی در تأمین امنیت غذایی کشور، تأکید کرد: با وجود تمامی فشارهای ناشی از تحریم‌های بین‌المللی، وزارت جهاد کشاورزی توانسته است با تکیه بر دانش و تجربه کارشناسان خود، امنیت غذایی کشور را حفظ کند و در حال حاضر جای نگرانی در این زمینه وجود ندارد.

رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق بازرگانی تبریز با مرور نقش نهاد جهاد سازندگی در سال‌های ابتدایی پس از انقلاب و دوران دفاع مقدس، گفت: جهاد سازندگی در آن سال‌ها نقش مهمی در توسعه روستاها، تأمین برق، راه و محرومیت‌زدایی ایفا کرد و در کنار آن، نقش پررنگی در تولید محصولات کشاورزی و تأمین امنیت غذایی داشت. امروز آن نهاد با عنوان وزارت جهاد کشاورزی در حال ادامه همان مسیر در سنگری متفاوت است.

وی با اشاره به چالش‌های فعلی بخش کشاورزی، تحریم‌های بین‌المللی و محدودیت‌های واردات و صادرات افزود: بخش خصوصی در کنار بخش دولتی، با وجود تمامی موانع، همچنان توانسته است، نیازهای اساسی کشور را تأمین کند. جعفری اذعان کرد: هیچ‌گونه کمبودی در تأمین امنیت غذایی در کشور نداریم.

با سخنرانی محمود سریع القلم؛

نشست تخصصی «نقش هوش حسی در کارآمدی فردی و سازمانی»

گزارش: ساناز شهایی
عکس: بهزاد عزیزپور

نشست تخصصی «نقش هوش حسی در کارآمدی فردی و سازمانی» با سخنرانی محمود سریع القلم؛ استاد روابط بین الملل دانشگاه شهید بهشتی، با مشارکت اتاق بازرگانی تبریز، انجمن مدیران صنایع آذربایجان شرقی، خانه توسعه آذربایجان، خانه صمت استان آذربایجان شرقی و انجمن های صنفی کارفرمایی آذربایجان شرقی، در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

لزوم بهبود مهارت ها و هوش حسی

سید باقر شریف زاده، عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز، در این نشست با اشاره به تاریخ پرفراز و نشیب آذربایجان شرقی، قدمت اتاق بازرگانی تبریز را ۱۶۷ سال عنوان کرد و گفت: در طول سالیان متمادی، تشکلهای اقتصادی استان، به ویژه اتاق بازرگانی تبریز، گامهای مؤثری در مسیر توسعه استان برداشته اند.

وی در ادامه افزود: امروز بسیار خرسندیم که میزبان یکی از برجسته ترین چهره های علمی و سیاسی کشور، استاد دانشگاه و پژوهشگر حوزه بین الملل و توسعه هستیم. آثار و تحقیقات ایشان در حوزه حکمرانی، دیپلماسی و توسعه، چراغ راهی برای پژوهشگران و سیاست گذاران بوده است. وی استاد برجسته ای در علوم سیاسی، مدیریت و توسعه اند که با نگاهی عمیق و میان رشته ای به تحلیل مسائل می پردازند.

رئیس شورای راهبردی مرکز پژوهش های اتاق بازرگانی تبریز، با بیان اینکه تصمیم های احساسی در طول تاریخ تأثیری بی بدیل بر سرنوشت کشورها و سازمان ها داشته اند، اظهار کرد: امروزه با توجه به سرعت بالای تولید اطلاعات و پیشرفت فناوری، بهره گیری از آموزه های علمی، ذکاوت و هوش حسی بیش از پیش اهمیت یافته است. این عوامل می توانند مسیر سازمان ها و حتی کشورها را دگرگون کنند. وی تأکید کرد: از کلیدی ترین مؤلفه های

● ● ●
امروزه با توجه
به سرعت بالای
تولید اطلاعات
و پیشرفت
فناوری،
بهره گیری از
آموزه های
علمی، ذکاوت
و هوش حسی
بیش از پیش
اهمیت یافته
است.

اتاق بازرگانی تبریز نهادی پیشرو با رویکردی علمی و آموزشی است

بهرام سرمست، استاندار آذربایجان شرقی، در این نشست با اشاره به قدمت ۱۶۷ ساله اتاق بازرگانی تبریز، این نهاد را یکی از نهادهای مدنی پیشرو استان توصیف کرد و گفت: اتاق تبریز با رویکردی علمی و هدفمند، جایگاه ویژه ای در تاریخ توسعه اقتصادی منطقه داشته است.

وی با بیان اینکه توجه اتاق بازرگانی تبریز به مقوله آموزش یکی از نقاط قوت آن به شمار می رود، افزود: اینکه اتاق تبریز همواره خود را نیازمند یادگیری از اساتید برجسته داخلی و بین المللی می داند، اقدامی قابل ستایش و تحسین برانگیز است.

استاندار آذربایجان شرقی در ادامه، با قدردانی از برگزارکنندگان مراسم، اظهار داشت: بنده افتخار داشتم ۳۰ سال پیش شاگرد دکتر محمود سریع القلم باشم. در این سال ها بسیار از سخنان ایشان آموخته ام و حتی از ناگفته های ایشان نیز تربیت یافته ام.

سرمست یکی از ویژگی های برجسته دکتر سریع القلم را دقت نظر در پژوهش و روش شناسی علمی عنوان کرد و افزود: یکی از چالش های اصلی ما این است که کمتر بر مبنای متدولوژی علمی حرکت می کنیم و هنوز به قداست علم و ضرورت علم آوری نرسیده ایم. من از ایشان آموخته ام که در مدیریت، باید علم باور بود و تصمیم گیری ها را مبتنی بر دانش و روش علمی پیش برد.

استاد روابط بین الملل دانشگاه شهید بهشتی با تأکید بر نقش حیاتی تصمیم‌گیری و یادگیری در سرنوشت جوامع، کشورها و سازمان‌ها گفت: در علوم انسانی طی ۲۰۰ سال گذشته هزاران نظریه در حوزه‌های گوناگون مطرح شده، اما دو واژه "تصمیم" و "یادگیری" از کلیدی‌ترین مفاهیم‌اند. اینکه چگونه تصمیم می‌گیریم و چقدر هویت ما آمادگی پذیرش یادگیری را دارد، مسیر پیشرفت ما را مشخص می‌کند. سریع‌القلم با تفکیک میان آموزش آکادمیک و آموزش حسی اظهار داشت: آموزش علمی، دوره‌مند و محدود به چند سال است، اما آموزش حسی تا پایان عمر ادامه دارد و از اهمیت بیشتری در رشد فردی و اجتماعی برخوردار است.

وی افزود: یکی از مشکلات تاریخی ایران در مسیر توسعه، غایت‌گرایی بدون توجه به فرآیند است. ما ملت هدف‌محوری هستیم، اما فرآیندمحور نیستیم. در حالی که مللی چون چین و آمریکا به خوبی به اهمیت فرآیند در رسیدن به اهداف واقفند و نظامات خود را بر همین اساس بنا کرده‌اند.

سریع‌القلم در ادامه با اشاره به مهاجرت سرمایه‌گذاران جهانی گفت: در سال ۲۰۲۴، حدود ۸ هزار میلیونر وارد کشور امارات شدند و سرمایه‌گذاری کردند، در حالی که ۱۶ هزار میلیونر از چین مهاجرت کردند. یکی از دلایل اصلی این جابجایی، شفافیت فرآیندهای قانونی و مالیاتی، و سرعت در امور اداری در امارات است که این کشور را به مقصدی جذاب برای سرمایه‌گذاری تبدیل کرده است.

وی در توضیح مفهوم هوش حسی گفت: هوش حسی، نوعی آموزش غیر استدلالی است که به افراد کمک می‌کند تا با فشارها و تقاضاهای محیطی سازگار شوند. این هوش به ما یاد می‌دهد چگونه تعامل کنیم، تفاهم و اجماع بسازیم و به نتیجه برسیم.

سریع‌القلم ادامه داد: مغز احساسی ما، سریع‌تر از مغز منطقی تصمیم می‌گیرد؛ این موضوع نه فقط در زندگی فردی یا سازمانی، بلکه حتی در سیاست خارجی کشورها نیز مشهود است. بسیاری از تصمیمات سیاست خارجی ما مبتنی بر احساسات، نه عقلانیت، بوده‌اند.

موفقیت در مدیریت، رهبری و حتی تعاملات روزمره سازمان‌های پیشرو، توسعه مهارت‌های حسی است. این مهارت‌ها نمتنها موجب بهبود روابط کاری می‌شوند، بلکه بهره‌وری، خلاقیت و کار تیمی را نیز به‌صورت چشمگیری افزایش می‌دهند.

بدون هوش حسی، توسعه فردی و ملی ممکن نیست

محمود سریع‌القلم در این نشست با تأکید بر نقش «هوش حسی» در رشد فردی، سازمانی و ملی، از برداشت نادرست رایج در کشور نسبت به این مفهوم انتقاد کرد و گفت: هوش حسی فراتر از هیجان و عاطفه، به درک عمیق از خود و دیگران مرتبط است و نقش تعیین‌کننده‌ای در تصمیم‌گیری و یادگیری دارد.

وی با تفکیک آموزش آکادمیک از آموزش حسی، یادگیری حسی را مهم‌تر و ماندگارتر دانست و افزود: ما جامعه‌ای غایت‌گرا هستیم، اما با فرآیندها آشنا نیستیم؛ در حالی که کشورهایی مانند چین و آمریکا با تکیه بر فرآیندمحوری به پیشرفت رسیده‌اند.

استاد روابط بین الملل دانشگاه شهید بهشتی، هوش حسی را عامل توانمندسازی افراد برای سازگاری با محیط، تعامل مؤثر، کنترل هیجانات و یادگیری از اشتباهات دانست و خاطرنشان کرد: تصمیم‌گیری احساسی بر سیاست خارجی کشورها نیز تأثیر می‌گذارد. برای توسعه، باید از فردگرایی عبور کرده و به جمع‌گرایی و خودشناسی برسیم.

غایت‌گرایی بدون توجه به فرآیند، مانع توسعه ایران است

سریع‌القلم، به تبیین جایگاه هوش حسی در توسعه فردی، سازمانی و کشوری پرداخت. سریع‌القلم با اشاره به برداشت نادرست از مفهوم "هوش حسی" در کشور، اظهار داشت: در ایران، معمولاً از واژه هوش هیجانی یا عاطفی برای مفهوم "هوش حسی" استفاده می‌شود، اما ترجمه صحیح آن، نه به هیجان و نه به عاطفه، بلکه بیشتر به "حس" نزدیک است.

از کلیدی‌ترین مؤلفه‌های موفقیت در مدیریت، رهبری و حتی تعاملات روزمره سازمان‌های پیشرو، توسعه مهارت‌های حسی است.

مغز هیجانی برخلاف ساختار تحلیلی و تشکیکی مغز عقلانی، مبتنی بر اصل «تداعی» است؛ یعنی تصاویر، استعاره‌ها، تشبیه‌ها، خاطرات و باورهایی که بار احساسی دارند، سریعاً در ذهن فعال می‌شوند و درک و پذیرش انسان را تحت تأثیر قرار می‌دهند. به همین دلیل است که ابزارهایی چون فیلم، شعر، موسیقی و هنر در کل، ارتباط مؤثرتری با مغز هیجانی برقرار می‌کنند. حتی باورهای مذهبی نیز زمانی که با لایه‌های احساسی آمیخته می‌شوند، عمق تأثیرگذاری بیشتری پیدا می‌کنند.

وی با بیان اینکه هوش هیجانی شامل مجموعه‌ای از مهارت‌هاست که فرد را قادر می‌سازد در مواجهه با ترس، نفرت، پشیمانی، حسرت، شکست، خشم، اندوه، خصومت، تردید، ناامیدی، تنهایی، نگرانی و زودرنجی، عملکردی متعادل و مؤثر داشته باشد. افزود: هوش هیجانی به فرد کمک می‌کند تا با افزایش عزت‌نفس، اجتماعی بودن، و تحمل در برابر مشکلات، کیفیت زندگی فردی و اجتماعی خود را به طرز محسوسی ارتقاء دهد.

سریع‌القلم اظهار کرد: یافته‌های علمی این اصل بنیادین را به ما یادآوری می‌کنند که مغز انسان در طول زندگی، قابلیت رشد، تغییر و بازسازی دارد، بر این اساس، هوش هیجانی صرفاً یک ویژگی ذاتی نیست، بلکه مهارتی قابل یادگیری و تمرین است. برخلاف تصور رایج، EQ معادل شخصیت انسان نیست؛ بلکه نحوه تعامل مؤثر بین فکر و احساس، و مهارت در تصمیم‌سازی آگاهانه است.

این استاد دانشگاه ادامه داد: خودآگاهی و شناخت احساسات، همدلی با دیگران، مدیریت و تنظیم هیجانات، مهارت‌های ارتباطی، به‌ویژه غیرکلامی، دیدگاه مثبت به زندگی، توانایی حل تعارض با دیگران، افزایش تمایلات جمع‌گرایانه و درک بهتر انسان‌ها و بهبود کنترل تکانه‌ها و مقابله با اضطراب از جمله مهارت‌های اساسی برای تقویت هوش هیجانی هستند.

وی در پایان تأکید کرد: رشد متوازن میان عقل و احساس، شرط لازم برای حکمرانی فرد بر خویش و تعامل سازنده با جهان بیرون است.

استاد روابط بین‌الملل دانشگاه شهید بهشتی با تأکید بر لزوم پذیرش اشتباه و انعطاف‌پذیری در سیاست‌گذاری و مدیریت، افزود: ما هنوز نتوانسته‌ایم از فردگرایی به جمع‌گرایی عبور کنیم، در حالی که این تحول، پیش‌شرط اصلی توسعه‌یافتگی است. ما نیازمند بازنگری در شخصیت فردی و ملی خود هستیم.

سریع‌القلم اظهار داشت: قدرت واقعی یعنی توانایی ارائه دستور کار برای دیگران. ما نتوانستیم از حالت فردی به جمعی تغییر کنیم که این پیش شرط اصلی توسعه یافتگی است. اگر از کشوری ناراحت هستیم یا با سیاست خارجی آن مشکل داریم، باید آنقدر خودمان را قدرتمند سازیم که بتوانیم چانه‌زنی کنیم.

وی افزود: هوش حسی یعنی آگاه بودن از خود فهمیدن خود و فهمیدن دیگران، اینکه چگونه در برابر تکانه‌ها خودمان را کنترل کنیم.

سریع‌القلم هوش حسی یعنی شناخت دقیق از خود، درک رفتارها و پیامدها، کنترل واکنش‌ها و آموختن از اشتباهات گذشته. این هوش، کلید موفقیت در زندگی فردی، مدیریت سازمانی و سیاست‌گذاری کلان است و بدون تمرین و تکرار، به دست نمی‌آید.

پرورش هوش هیجانی، شرط لازم برای بهبود کیفیت تعاملات فردی و اجتماعی

وی گفت: در سایه تحولات گسترده در حوزه علوم شناختی و روان‌شناسی کاربردی، امروز بیش از هر زمان دیگری روشن شده است که انسان برای موفقیت در زندگی فردی و اجتماعی، صرفاً به توانایی‌های شناختی یا IQ نیاز ندارد؛ بلکه پرورش هوش هیجانی (EQ) به‌عنوان یک توانمندی ضروری، نقش کلیدی در مدیریت احساسات، خودآگاهی، همدلی، و بهبود روابط اجتماعی ایفا می‌کند.

به گفته سریع‌القلم، مطالعات نشان می‌دهند که مغز هیجانی انسان نسبت به مغز عقلانی، بسیار سریع‌تر واکنش نشان می‌دهد. در این میان، منطق

● ● ●
رشد متوازن
میان عقل
و احساس،
شرط لازم برای
حکمرانی فرد
بر خویش و
تعامل سازنده
با جهان بیرون
است.

بازدید اعضای کمیسیون اقتصادی مجلس
از چندین واحد تولیدی استان آذربایجان شرقی

تأکید بر ضرورت تأمین ارز و نوسازی صنایع

گزارش: افخم ابراهیمی، طاها اعتمادی
عکس: مینا نوعی، ریحانه رضایی

آذربایجان شرقی با برخورداری از ظرفیت‌های متنوع صنعتی، کشاورزی، معدنی و گردشگری، می‌تواند به یکی از قطب‌های اقتصادی کشور تبدیل شود؛ موضوعی که در سال‌های اخیر با تأکید مسئولان استانی و حمایت‌های دولت در دستور کار قرار گرفته است.

دیار رئیس‌جمهور، مسعود پزشکیان با دارا بودن شهرک‌های صنعتی بزرگ در تبریز، آذرشهر، بستان‌آباد، بناب، مراغه، شبستر و سایر شهرستان‌ها، سهم قابل توجهی در تولید ملی دارد. صنایع مادر، قطعه‌سازی، مواد غذایی و ماشین‌آلات از جمله حوزه‌هایی هستند که این استان در آن‌ها جایگاه ویژه‌ای دارد.

واحدهای تولیدی آذربایجان شرقی در حالی نقش قابل توجهی در اقتصاد منطقه و اشتغال‌زایی دارند که با چالش‌هایی نظیر کمبود نقدینگی، دشواری در تأمین مواد اولیه، نوسانات ارزی و بروکراسی اداری دست‌وپنجه نرم می‌کنند.

آذربایجان شرقی با برخورداری از حدود ۴ هزار واحد صنعتی فعال و حضور بیش از ۹۰ درصدی بخش خصوصی در اقتصاد این استان یکی از استان‌های مهم صنعتی کشور به‌شمار می‌رود، اما فعال‌سازی کامل ظرفیت این واحدها نیازمند توجه ویژه در سیاست‌گذاری‌های اقتصادی است.

با توجه به اهمیت و نقش کانونی استان آذربایجان شرقی در امر تولید و تجارت، رئیس و اعضای کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی در راستای بررسی مشکلات و چالش‌های اقتصادی واحدهای صنعتی و تولیدی آذربایجان شرقی به آذربایجان شرقی سفر کردند و در جریان سفر خود، از شرکت تراکتورسازی تبریز، شرکت ماشین‌سازی تبریز، مجموعه صنعتی وین‌تک، داروسازی زهراوی و شرکت مهر اصل بازدید کردند.

بازدید اعضای کمیسیون اقتصادی مجلس از واحد تولیدی دارو در تبریز

اعضای کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی طی سفر کاری خود به آذربایجان شرقی از شرکت داروسازی زهراوی بازدید کردند.

طاهر روحی، معاون هماهنگی امور اقتصادی استانداری آذربایجان شرقی در حاشیه بازدید از این مجموعه دارویی، با بیان اینکه صنعت دارویی کشور حدود چهار سال پیش دچار برخی ناملایماتی شد که ضربه شدیدی به این حوزه وارد کرد، گفت: تغییر نرخ ارز، افزایش نیازمندی به سرمایه در گردش، کمبود نقدینگی و کاهش شدید تولید از جمله این مشکلات و چالش‌ها در سال‌های گذشته بوده است.

وی به بازسازی و نوسازی واحدهای تولیدی دارو تأکید کرد

و افزود: در راستای افزایش تولید، باید تجهیزات و امکانات واحدهای تولیدی نوسازی شوند که نیازمند تأمین ارز و اعتبار مالی مورد نیاز است.

◀ جعفر قادری، نائب رئیس دوم کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی نیز در این بازدید، به چابک‌سازی شرکت‌های دولتی تأکید کرد و افزود: مجموعه‌های دولتی همچون سازمان تأمین اجتماعی باید برخی از شرکت‌های خود را به بخش خصوصی واگذار کنند.

◀ وحید قیامی، مدیرعامل شرکت داروسازی زهراوی در این بازدید، فرآیند تولید محصولات متنوع و مختلف دارویی این مجموعه تشریح کرد و افزود: این شرکت داروسازی با اشتغال‌آفرینی بیش از ۴۰۰ نفری، یکی از بزرگ‌ترین واحدهای داروسازی کشور است.

مجلس باید در راستای تامین اعتبار لازم واحدهای صنعتی و تولیدی و نوسازی تجهیزات این واحدها اقداماتی انجام دهند.

وی فرسودگی تجهیزات مجموعه‌های تولیدی را یکی از عوامل مهم کاهش تولید محصولات دانست و گفت: اغلب تجهیزات و دستگاه‌های واحدهای تولیدی مربوط به دهه ۵۰ و ۶۰ خورشیدی است. شایان ذکر است، شرکت تراکتورسازی ایران، یکی از پیشگامان تولید تراکتور و ماشین‌آلات صنعتی در کشور، در سال ۱۳۴۷ به‌صورت یک شرکت سهامی خاص تأسیس شد. این شرکت با مشارکت کشور رومانی و با هدف تولید انواع تراکتورها و ماشین‌آلات صنعتی در تبریز پایه‌گذاری شد. تولید اولین تراکتورهای رومانی با برند UTB از سال ۱۳۴۸ آغاز شد.

امروزه، این شرکت با ظرفیت اسمی تولیدی ۴۰ هزار دستگاه در سال، به تولید انواع تراکتورهایی با توان ۳۸ تا ۱۵۰ اسب‌بخار می‌پردازد. این تولیدات شامل تراکتورهای سبک، متوسط، نیمه سنگین و سنگین بوده و توانسته بیش از ۹۹ درصد سهم بازار داخل را به خود اختصاص دهد.

بازدید اعضای کمیسیون اقتصادی مجلس از شرکت ماشین‌سازی تبریز

مقصد سوم بازدید نمایندگان مجلس، شرکت ماشین‌سازی تبریز بود.

واحدهای صنعتی کوچک دولتی توانایی رقابت با رقبای خارجی را ندارند

جعفر قادری، نایب رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی در این بازدید با بیان اینکه واحدهای صنعتی کوچک دولتی توانایی رقابت، توسعه و پیشرفت ندارند، گفت: ما باید روند واگذاری واحدهای دولتی را سرعت ببخشیم؛ به‌دلیل اینکه این مجموعه‌ها توانایی رقابت با رقبای خارجی را ندارند.

وی به تولید مواد اولیه دارو در داخل کشور تأکید کرد و گفت: عمده مواد اولیه وارداتی ما از کشورهای هند، چین و اسلواکی به ارزش سه میلیون یورو است. قیامی، عدم همراهی و همکاری بانک‌های دولتی و خصوصی، تحریم و مسائل ارزی را بزرگ‌ترین مشکل و چالش حوزه تولید دارو کشور عنوان کرد و ادامه داد: متأسفانه ارگان‌های مختلف دولتی با شرکت‌های دارویی تعامل و همکاری ندارند.

گفتنی است، این شرکت داروسازی در سال ۱۳۶۹ افتتاح شده و یکی از بزرگ‌ترین و تخصصی‌ترین شرکت‌های دارویی در سطح کشور است که چند خط تولید داروی تخصصی، به‌ویژه برای بیماری‌های پیوندی، پارکینسون، نورولوژی، تالاسمی، ام‌اس، خون و سرطانی دارد.

بازدید اعضای کمیسیون اقتصادی مجلس از شرکت تراکتورسازی ایران

مقصد دوم بازدید نمایندگان مجلس، شرکت تراکتورسازی ایران به‌عنوان یکی از صنایع مادر در آذربایجان شرقی بود.

مصطفی وحیدزاده، مدیرعامل شرکت تراکتورسازی ایران در حاشیه این بازدید، از حضور اعضای کمیسیون اقتصادی مجلس در این مجموعه ابراز خرسندی کرد و افزود: نمایندگان مجلس در این بازدید می‌توانند از نزدیک شاهد پیشرفت‌های صنعتی در شرکت تراکتورسازی باشند.

وی عمده مشکل این مجموعه را عدم تخصیص ارز مورد نیاز عنوان کرد و ادامه داد: اعضای کمیسیون اقتصادی مجلس در راستای تحقق شعار سال باید مشکل تامین تخصیص ارز مورد نیاز واحدهای تولیدی و صنعتی را حل کنند.

حجت‌الاسلام شیخ محمد باقری بنایی، نماینده مردم بناب در مجلس شورای اسلامی و عضو کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی، هدف از بازدید میدانی نمایندگان را آشنایی با مشکلات و چالش‌های تولیدی عنوان کرد و افزود: دولت و

اصلی‌ترین نگرانی

تولیدکننده

امروز این است

که پاسخ‌دهی

به درخواست

ارزی و یا حتی

ریالی‌اش ماه‌ها

زمان می‌برد،

در صورتی که

این فرآیند

باید آن‌قدر

کوتاه باشد تا

تولیدکننده

بتواند در اسرع

وقت نسبت به

تأمین تجهیزات

یا مواد اولیه

اقدام کند.

ماشین‌سازی تبریز، مجموعه‌ای با اصالت

وی در بازدید از مجموعه ماشین‌سازی، با اشاره به ظرفیت‌های بالای این مجموعه در حوزه صادرات گفت: با وجود فرسودگی و نیاز جدی به نوسازی، در حال حاضر ماشین‌سازی ۴ میلیون دلار صادرات به آلمان دارد و نیاز است تا با حل مشکلات موجود و تأمین منابع مالی، از ظرفیت خود مجموعه برای نوسازی اقدام شود.

متکی گفت: این مجموعه، کارخانه کارخانه‌سازی است و این مهم‌ترین تفاوت این مجموعه با سایر مجموعه‌های صنعتی است.

عضو کمیسیون اقتصادی مجلس تأکید کرد: علاوه بر نیاز جدی به نوسازی، مشکل بعدی، پرونده این مجموعه در سازمان خصوصی‌سازی است که بنده به‌عنوان نماینده مجلس و عضو ناظر در هیئت واگذاری شرکت‌های دولتی به بخش خصوصی عرض می‌کنم، این پرونده در آنجا هم بررسی خواهد شد و اراده کلی بر واگذاری به بخش خصوصی است. وی ادامه داد: اما اگر طرحی که مدیرعامل ماشین‌سازی و همکارانشان تهیه کرده‌اند، بخواهد پیگیری شود، نیازمند تأمین منابع است و یکی از راه‌های تأمین چنین بودجه‌ای نسبتاً بالایی، مولدسازی است.

متکی ادامه داد: آقایان معتقدند که این مجموعه ظرفیت مولدسازی را دارد، پس لازم است تا گزارش جامع، فنی و تخصصی‌شده برای کمیسیون‌های صنایع و اقتصادی ارسال شود.

عضو کمیسیون اقتصادی مجلس ابراز امیدواری کرد: با تمهیدات صورت‌گرفته در بودجه امسال، این مورد هم مورد بررسی قرار گیرد.

وجود فرهنگ بالای تولید در میان کارکنان

مجموعه ماشین‌سازی تبریز

صابر پرنیان، مدیرکل صمت استان آذربایجان شرقی، در این بازدید، وجود فرهنگ بالای تولید در مدیران و کارکنان ماشین‌سازی را یک ظرفیت

قادری گفت: آذربایجان شرقی یکی از استان‌های صنعتی کشور است و بخش خصوصی نقش قابل‌توجهی در اقتصاد این استان دارد.

وی بر لزوم حمایت مجلس شورای اسلامی از فعالان اقتصادی تأکید کرد و گفت: قوانین تسهیل صدور مجوز و بهبود فضای کسب‌وکار، موانع و چالش‌های پیش‌روی واحدهای اقتصادی را تا حدی برداشته است و در این راستا نیز مسئولان و فعالان اقتصادی باید به قوانین جدید مصوب مجلس شورای اسلامی اشراف کامل داشته باشند.

وی به تشریح مشکلات و چالش‌های واحدهای صنعتی پرداخت و افزود: محدودیت در دسترسی به تجهیزات و ماشین‌آلات صنعتی، کمبود اعتبار مالی و فرسودگی تجهیزات از جمله مشکلات واحدهای تولیدی است.

صنعت تبریز و آذربایجان ظرفیت معرفی به‌عنوان الگوی ملی دارد

منوچهر متکی، عضو کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی، در حاشیه این بازدید، با بیان اینکه تبریز و آذربایجان با داشتن سهم بیش از ۹۰ درصدی بخش خصوصی در فعالیت‌های اقتصادی به یک نمونه موفق کشوری تبدیل شده‌اند، افزود: در اولین اظهاراتم به رئیس‌جمهور خواهم گفت که این مسئله به‌صورت یک الگو و نمونه به همه جای کشور صادر شود تا ما از دست کارخانه‌داری دولتی، کشاورزی دولتی و تجارت دولتی آزاد شویم و همه این موارد به مردم سپرده شود.

متکی با اشاره به سابقه بلند و دیرینه فعالیت اقتصادی توسط بخش خصوصی در تبریز تأکید کرد: این مهم تبریز و آذربایجان را متمایز، جذاب و به یک الگو برای تمام کشور تبدیل می‌کند.

وی همت و اراده مردم تبریز برای رونق صنعت و اقتصاد کشور را وصف‌ناشدنی توصیف کرد و ادامه داد: این مسئله می‌تواند به‌عنوان الگو برای تمام کشور تسری یابد.

بازدید اعضای کمیسیون اقتصادی مجلس از مجموعه صنعتی آدوپن پلاستیک پرشین (وین تک)

مقصد چهارم بازدید نمایندگان مجلس، مجموعه صنعتی آدوپن پلاستیک پرشین (وین تک) بود.

شهرک سرمایه‌گذاری خارجی تبریز، برترین در کشور

◀ خداوردی تاری، مدیرعامل شرکت خدماتی شهرک صنعتی سرمایه‌گذاری خارجی، در حاشیه بازدید اعضای کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی اظهار داشت: این شهرک، بر اساس ارزیابی‌های شرکت‌های صنعتی ایران، جزو ۵ شهرک برتر کشور است که چندین مجموعه موفق و صاحب‌نام صنعتی ملی را در خود جای داده است.

وی مهم‌ترین مشکل شهرک سرمایه‌گذاری خارجی را مسئله قطعی برق و ناترازی انرژی دانست که امسال و از اردیبهشت‌ماه، با قطعی دو روز در هفته، سبب مشکلات جدی برای تولیدکنندگان شده است.

بازرگانی نه رقیب بلکه بازوی کمکی دولت است

◀ علیرضا نوین، نماینده مردم تبریز، اسکو و آذرشهر در مجلس شورای اسلامی در حاشیه این بازدید، با اشاره به ظرفیت‌های اتاق بازرگانی تبریز و مجموعه صنعتگران استان آذربایجان شرقی گفت: اتاق تبریز آمادگی دارد تا در کنار دولت، به‌عنوان یک بازوی کمکی و نه رقیب، یاری‌گر دولت در مسیر رونق تولید و حل مشکلات صنعتگران باشد.

نوین گفت: ابتدا قرار بود این سفر تنها محدود به حوزه انتخابیه سه نماینده استان که عضو کمیسیون اقتصادی مجلس هستند، باشد اما بعد تصمیم گرفته شد تا این سفر به یک سفر استانی توسط کمیسیون اقتصادی مجلس تبدیل شود.

وی با بیان اینکه ۹۵ درصد اقتصاد آذربایجان شرقی توسط بخش خصوصی اداره می‌شود، ادامه داد: این مسئله نقطه مقابل سایر استان‌هاست که در آن حوزه اقتصاد و بخش تولید غالباً به شکل دولتی اداره می‌شود.

وی عمده دلیل این سفر و نشست را انتقال مشکلات مردم و صنعتگران منطقه به گوش اعضای کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی دانست و ضمن ابراز خرسندی از نشست شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی که به همت اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد، گفت: موارد متعدد و کلیدی از مشکلات فعالان اقتصادی در این نشست مطرح شد

بزرگ برای این مجموعه ارزشمند دانست و با اشاره به مشکلات گریبان‌گیر واحدهای صنعتی و عدم تأمین منابع مالی برای نوسازی و تولید گفت: در صورت تداوم شرایط فعلی، خسارات جبران‌ناپذیری به بدنه صنعت وارد می‌شود.

دستمان برای هرگونه حرکت و مانوری بسته است

◀ هوشنگ سامبرانی، مدیرعامل شرکت ماشین‌سازی تبریز، در این بازدید با اشاره به ظرفیت‌های بسیار بالای مجموعه ماشین‌سازی تبریز گفت: با کمال تأسف، آنچه امروز شاهدیم این است که عملاً دستمان برای فعالیت، توسعه و نوسازی بسته است.

وی گفت: این مجموعه توان بالایی برای کمک به زنجیره ارزش کل کشور دارد و تأمین زیرساخت‌ها به برنامه‌ها و تحول بلندمدت نیاز دارد که عملاً با شرایط فعلی امکان‌پذیر نیست.

سامبرانی گفت: این مجموعه می‌تواند مزیت رقابتی ایجاد کند، ولی چون اختیار کامل نداریم، متأسفانه حتی در بحث سرمایه‌گذاری و جذب سرمایه‌گذاری هم دستمان بسته و محدودیت داریم.

مدیرعامل شرکت ماشین‌سازی تبریز با بیان اینکه کل بدهی این مجموعه به دلیل سوءمدیریت گذشته، بیش از سه همت نیست، افزود: برآوردها و ارزیابی‌ها نشان می‌دهد که این مجموعه ظرفیت و دارایی آن را دارد تا در مسیر تجدید ارزیابی شفاف قرار گیرد.

سامبرانی گفت: مجموعه‌ای که امکان تأمین مالی ندارد، محکوم به شکست و توقف است.

وی تصریح کرد: استاندار آذربایجان شرقی به‌طور جدی پیگیر مشکلات ماشین‌سازی است و امیدواریم با همراهی کمیسیون اقتصادی بتوانیم مشکلات را کنار زده و برای نوسازی این مجموعه کهن و ارزشمند تلاش کنیم.

اتاق تبریز
آمادگی دارد تا
در کنار دولت،
به‌عنوان یک
بازوی کمکی و
نه رقیب، یاری‌گر
دولت در مسیر
رونق تولید و
حل مشکلات
صنعتگران
باشد.

که برخی از آن‌ها نیازمند اصلاح قانون و ورود مجلس است.

عضو کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی با اشاره به مشکلات موجود در روند تولید تصریح کرد: حقیقت این است که شواهد نشانگر آن است که در صورت تداوم شرایط فعلی، ممکن است ظرف سه سال آینده تولیدکننده‌ها مجبور به توقف کار واحد تولیدی خود شده و به خروج سرمایه از کشور یا روی آوردن به دلالتی اقدام کنند.

نوبین تأکید کرد: باید قردادان تولیدکنندگان باشیم که با وجود تحریم‌ها و مشکلات متعدد در روند تولید، همچنان به کار خود ادامه می‌دهند تا مردم با کمبود مایحتاج روبه‌رو نشوند.

وی در تشریح برنامه‌های پیش‌بینی شده برای اعضای کمیسیون اقتصادی مجلس در سفر به تبریز و آذربایجان شرقی گفت: در این سفر، مجموعه نشست تخصصی و بازدیدهای میدانی از بخش‌های خصوصی و دولتی انجام شد و امید می‌رود این اتفاق در فرآیند تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری کلان کشور اثربخش باشد.

نوبین افزود: بازدیدهای میدانی از مراکز صنعتی و تولیدی استان کمک می‌کند تا علاوه بر معرفی ظرفیت‌ها، مسائل و مشکلات از نزدیک بررسی شود. وی ابراز امیدواری کرد، جمع‌بندی نهایی این سفر و بررسی کامل مشکلات مطرح‌شده در مجلس شورای اسلامی و کمیسیون اقتصادی اتفاق بیفتد. علیرضا نوبین با بیان اینکه عمده مشکلات مطرح در حوزه تولید کشور و استان مربوط به بانک‌ها و پروسه طولانی اداری است، اظهار داشت: بانک‌ها باید از شکل بنگاه اقتصادی خارج شده و در خدمت تولید و تولیدکننده باشند، ولی متأسفانه این فضا در بانک‌ها وجود ندارد و بانک‌ها به وظایف خود در ارتباط با تسهیلات تکلیفی که دولت به بانک‌ها واگذار کرده، عمل نمی‌کنند.

وی تصریح کرد: اصلی‌ترین نگرانی تولیدکننده امروز این است که پاسخ‌دهی به درخواست ارزی و یا حتی ریالی‌اش ماه‌ها زمان می‌برد، در صورتی که این فرآیند باید آن قدر کوتاه باشد تا تولیدکننده بتواند در اسرع وقت نسبت به تأمین تجهیزات یا مواد اولیه اقدام کند.

نوبین دومین مسئله و مشکل جدی در مسیر حرکت تولیدکنندگان را فرآیند پیچیده و بروکراسی زائد اداری دانست و ابراز امیدواری کرد تا با همت رئیس‌جمهور و مجلس شورای اسلامی، یک سری اختیارات در اختیار استان‌ها قرار گیرد تا سبب تسهیل و سرعت‌بخشی

به فرآیند امور تولیدکنندگان شود.

❖ کاوه خدایرست، مدیر عامل مجموعه صنعتی آدوپین پلاستیک پرشین، نیز در این بازدید ابراز امیدواری کرد تا سیاست‌گذاری‌ها در کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی در راستای حمایت از تولید، واحدهای صنعتی و رونق صادرات باشد.

بازدید اعضای کمیسیون اقتصادی مجلس از شرکت مهراصل

مقصد پنجم و نهایی بازدید نمایندگان مجلس، شرکت مهر اصل، بزرگ‌ترین شرکت فعال در زمینه تهویه کشور بود.

❖ جعفر قادری، نائب رئیس دوم کمیسیون اقتصادی مجلس در حاشیه بازدید از این مجموعه دانش‌بنیان به ظرفیت‌های قانونی در راستای حمایت از تولید اشاره کرد و گفت: قانون تأمین مالی روش‌های مختلف تأمین ارز را در نظر گرفته شده است.

وی به تولید محصولات و تجهیزات تولیدی کم‌مصرف برای کاهش مصرف برق در واحدهای اقتصادی تأکید کرد و افزود: شرکت‌های دانش‌بنیان در راستای کاهش مصرف برق می‌توانند در شورای اقتصاد قراردادهای همکاری با وزارتخانه و دستگاه‌های مربوطه امضا کنند تا شاهد کاهش قطعی برق در کشور باشیم.

❖ هادی محمدپور، نماینده مردم شهرستان گناباد خراسان رضوی در مجلس شورای اسلامی نیز در این بازدید از شرکت دانش‌بنیان مهر اصل، برای سرمایه‌گذاری در این منطقه دعوت کرد و گفت: ما خواهان سرمایه‌گذاری واحدهای صنعتی و تولیدی در خراسان رضوی هستیم.

❖ اسماعیل فاتحی‌فر، رئیس دانشگاه صنعتی تبریز نیز به ایجاد شهرک صنعتی صنایع پایین‌دست مس تأکید کرد و افزود: دانشگاه صنعتی تبریز آمادگی تأمین دسته‌بندی و ایجاد ظرفیت برای صنایع پایین‌دست مس را دارد.

در صورت
تداوم شرایط
فعلی، ممکن
است ظرف
سه سال آینده
تولیدکننده‌ها
مجبور به
توقف کار واحد
تولیدی خود
شده و به خروج
سرمایه از کشور
یا روی آوردن
به دلالتی اقدام
کنند.

به مناسبت روز ملی حمایت از تولید ملی و مبارزه با قاچاق کالا؛

روایت ایستادگی و مطالبه‌گری بخش خصوصی

گزارش: ساناز شهابی

در شرایطی که مسیرهای گوناگونی برای کسب سود و فعالیت اقتصادی وجود دارد، انتخاب مسیر تولید، آن هم در بستر پرچالش و بعضاً پیچیده‌ی اقتصاد کشور، نشان از تعهد، دوراندیشی و ایستادگی فعالانی دارد که با وجود فشارهای مالی، قوانین بازدارنده و مشکلات زیرساختی، همچنان بر حفظ و تقویت تولید ملی پای می‌فشارند. این ایستادگی نه صرفاً یک انتخاب اقتصادی، بلکه تلاشی مسئولانه در مسیر توسعه ملی و صیانت از منافع بلندمدت کشور است. بر همین اساس، در این گزارش دیدگاه‌های جمعی از اعضای هیئت رئیسه اتاق درباره ضرورت حمایت عملی از تولید و مقابله با پدیده قاچاق کالا را مرور می‌کنیم.

این روز فرصتی است برای قدردانی از تولیدکنندگانی که به‌جای رفاه‌طلبی، پای در میدان جهاد اقتصادی نهاده‌اند و با صبوری و ایستادگی، پرچم خودکفایی و استقلال اقتصادی را برافراشته نگه داشته‌اند. فرارسیدن روز ملی حمایت از تولید ملی و مبارزه با قاچاق کالا، فرصت مغتنمی است تا به بیان دغدغه‌ها و دیدگاه‌های جمعی از فعالان اقتصادی و اعضای هیئت رئیسه اتاق بازرگانی بپردازیم.

قاچاق کالا، تهدیدی برای اقتصاد کشور

یونس ژائله، رئیس اتاق بازرگانی تبریز، با تأکید بر ضرورت حمایت واقعی از بخش تولید، به بیان مجموعه‌ای از چالش‌ها و ظرفیت‌های اقتصادی استان آذربایجان شرقی پرداخت و تصریح کرد: در شرایطی که بیش از ۹۰ درصد اقتصاد استان در اختیار بخش خصوصی است، حمایت مؤثر از تولیدکنندگان داخلی، نه‌تنها یک مطالبه جدی بلکه ضرورتی اجتناب‌ناپذیر برای حفظ رشد اقتصادی و مقابله با قاچاق کالا به شمار می‌رود.

ژائله با انتقاد از عدم همکاری بانک‌های خصوصی در اعطای تسهیلات به بخش تولید، خواستار اصلاح ساختار نظام بانکی شد و اظهار داشت: علی‌رغم نقش پررنگ بخش خصوصی در اقتصاد استان، بانک‌های خصوصی تمایلی به تأمین مالی پروژه‌های تولیدی ندارند. این در حالی است که بسیاری از واحدهای صنعتی برای تأمین نقدینگی، با مشکلات جدی مواجه‌اند.

رئیس اتاق تبریز سامانه‌های متعدد و بروکراسی

سنگین اداری را از عوامل کندی تجارت و افزایش زمان ماندگاری کالا در گمرکات دانست و تأکید کرد: مشکلات ساختاری در نظام تنظیم‌گری، موجب افزایش هزینه و زمان در فرآیند تولید و تجارت شده است. در حالی که قاچاق کالا بدون پرداخت عوارض و بدون طی این پیچ‌وخم‌ها وارد کشور می‌شود و همین موضوع، تولید ملی را تهدید می‌کند.

ژائله همچنین با اشاره به موقعیت راهبردی آذربایجان شرقی و تبریز به‌عنوان دروازه قفقاز گفت: متأسفانه نتوانسته‌ایم به اندازه ظرفیت‌ها از موقعیت جغرافیایی، منابع معدنی، صنعت و گردشگری استان بهره‌برداری کنیم. ما رتبه اول کشور را از نظر تنوع معادن داریم، اما سهم استان از ارزش افزوده این معادن بسیار پایین است.

وی با تأکید بر اینکه حمایت از تولید ملی تنها با شعار محقق نمی‌شود، بر نقش مخرب قاچاق کالا در تضعیف پایه‌های تولید داخلی تأکید کرد و گفت: در شرایطی که تولیدکنندگان داخلی ناچارند از مسیرهای پیچیده و پرهزینه قانونی عبور کنند، پرداخت مالیات، عوارض و طی فرآیندهای سنگین اداری را به جان بخرند، ورود بی‌ضابطه و گسترده‌ی کالاهای قاچاق به بازار، عملاً رقابت را از آن‌ها سلب می‌کند و تیشه به ریشه‌ی تولید می‌زند.

رئیس اتاق تبریز با اشاره به اینکه مبارزه مؤثر با قاچاق کالا مستلزم اصلاح جدی زیرساخت‌های اقتصادی و اجرایی کشور است، افزود: تا زمانی که نظام تأمین مالی به نفع تولیدکننده اصلاح نشود، بروکراسی اداری کاهش نیابد و دسترسی تولیدکنندگان به منابع حمایتی کشور تسهیل نشود، عملاً راه برای

متأسفانه
نتوانسته‌ایم به
اندازه ظرفیت‌ها
از موقعیت
جغرافیایی،
منابع معدنی،
صنعت و
گردشگری استان
بهره‌برداری کنیم.
ما رتبه اول کشور
را از نظر تنوع
معادن داریم،
اما سهم استان
از ارزش افزوده
این معادن بسیار
پایین است.

ورود کالاهای قاچاق باز خواهد ماند و تولید داخلی، قربانی اصلی این نابسامانی‌ها خواهد بود. وی تأکید کرد که قاچاق کالا تنها یک پدیده اقتصادی نیست، بلکه تهدیدی برای امنیت شغلی، سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و آینده اقتصاد کشور است و باید با یک رویکرد یکپارچه و قاطع، از سطح تصمیم‌گیری تا اجرا، با آن مقابله شود.

برنامه راهبردی، زبان مشترک بخش خصوصی برای گفت‌وگو با دولت

مسعود بناییان، نایب‌رئیس اتاق بازرگانی تبریز با اشاره به ضرورت داشتن برنامه‌ای راهبردی برای اتاق‌های بازرگانی گفت: اتاق بازرگانی، در ذات خود، نهادی است که صدای بخش خصوصی را نمایندگی می‌کند و باید بتواند این صدا را هم در تعامل با دولت، هم در مواجهه با جامعه، با صلابت، انسجام و استدلال بیان کند. در این مسیر، داشتن یک برنامه راهبردی دقیق، مبتنی بر واقعیت‌های اقتصادی و با مشارکت فعال اعضا، نه یک انتخاب، بلکه یک ضرورت راهبردی است.

بناییان با تأکید بر اینکه بخش خصوصی بدون نقشه راه، قدرت کنشگری مؤثر خود را از دست می‌دهد، گفت: در نبود برنامه، فعالیت‌ها پراکنده و واکنشی می‌شوند؛ اما با یک راهبرد منسجم، می‌توان اولویت‌ها را شفاف کرد، منابع را به‌درستی تخصیص داد و مسیر توسعه را بر پایه مشارکت، تجربه و خرد جمعی پیش برد.

بناییان ادامه داد: برای اینکه اتاق بازرگانی بتواند از منافع بخش خصوصی دفاع کند، باید ابتدا در درون خود به انسجام برسد. برنامه راهبردی مانند قطب‌نما، مسیر را برای اعضا مشخص می‌کند و باعث می‌شود همه به‌جای حرکت‌های موازی یا پراکنده، در یک راستا و با درک مشترک از اولویت‌ها عمل کنند.

اتاق بازرگانی، در ذات خود، نهادی است که صدای بخش خصوصی را نمایندگی می‌کند و باید بتواند این صدا را هم در تعامل با دولت، هم در مواجهه با جامعه، با صلابت، انسجام و استدلال بیان کند.

وی با تأکید بر اینکه تعامل با دولت باید فعالانه و مبتنی بر تحلیل باشد، گفت: در مواجهه با مسائل کلانی چون بحران ارزی، تحریم‌ها، یا تغییرات مالیاتی، اتاق بازرگانی نمی‌تواند صرفاً منتظر بماند. بخش خصوصی باید با درک درست از تحولات محیطی، پیشنهادهای عملیاتی و کارشناسی ارائه دهد. این مهم تنها از طریق برخورداری از یک برنامه راهبردی محقق می‌شود که به ما قدرت تحلیل، پیش‌بینی و تصمیم‌سازی جمعی می‌دهد. وی با بیان اینکه اتاق بازرگانی باید حلقه پیونددهنده میان دولت، مردم و فعالان اقتصادی باشد، گفت: توسعه اقتصادی فقط با ابزارهای مالی یا قانونی پیش نمی‌رود. اعتماد مردم به بخش خصوصی، مصرف کالای داخلی، نگاه مثبت جامعه به کارآفرینی، سرمایه‌گذاری و تولید، مؤلفه‌هایی حیاتی‌اند. اتاق بازرگانی، در سایه برنامه راهبردی، می‌تواند نقش فعالی در این حوزه فرهنگی و اجتماعی ایفا کند.

بناییان گفت: قدرت واقعی بخش خصوصی، تنها در سرمایه یا زیرساخت نیست؛ بلکه در توان سازمان‌یافته برای تصمیم‌سازی، مطالبه‌گری مؤثر، و همراهی هوشمندانه با مردم و دولت نهفته است. برنامه راهبردی، ابزار تحقق این قدرت است و اتاق بازرگانی باید آن را به‌عنوان اولویتی راهبردی دنبال کند. نایب‌رئیس اتاق تبریز در ادامه قاجاق را تهدیدی بزرگ برای کشور و به‌خصوص بخش صنعت عنوان کرد و افزود: این اقتصاد زیرزمینی، باعث عدم دسترسی به اطلاعات واقعی از شرایط کشور شده است.

وی تأکید کرد: نبود شفافیت آماری و وجود انحراف اطلاعاتی، نه تنها امکان برنامه‌ریزی دقیق را از مسئولان گرفته است، بلکه باعث به‌هم ریختن تعادل مدیریت واردات به کشور شده است. بناییان با بیان اینکه مبارزه با قاچاق کالا، فرصت کسب درآمدهای مالیاتی را از دولت گرفته است، بر لزوم تسهیل قوانین و کاهش تعرفه‌های گمرکی تأکید کرد و افزود: دولت باید تمهیداتی بیندیشد که هزینه قاچاق کالا برای سوداگران دیگر مقرون به‌صرفه نباشد.

مردم، دولت، بخش خصوصی؛ مثلث تحول اقتصادی

قاسم خلیل‌نژاد قویدل، عضو هیئت‌رئیس‌ه اتاق تبریز با اشاره به شعار سال ۱۴۰۴ با عنوان «سرمایه‌گذاری برای تولید» این شعار را نه صرفاً

یک دستور کار اقتصادی، بلکه راهبردی ملی برای نجات اقتصاد کشور از بحران‌های مزمن و ساختن آینده‌ای پایدار و مستقل دانست و تأکید کرد: در شرایطی که اقتصاد کشور با مشکلاتی همچون تورم مزمن، کاهش ارزش پول ملی، افت اشتغال و تحریم‌های خارجی مواجه است، هیچ راه‌حلی اساسی‌تر و پویاتر از هدایت سرمایه‌ها به سمت تولید وجود ندارد.

وی افزود: امروز، بخش خصوصی نه تنها موتور محرکه تولید است، بلکه حلقه اتصال مردم و دولت در مسیر توسعه و بازسازی اقتصادی به شمار می‌رود. در چنین شرایطی، همدلی ملی و هم‌افزایی میان مردم، دولت و فعالان اقتصادی، ضامن عبور از بحران‌هاست.

قوبدل با تأکید بر اینکه سرمایه‌گذاری در تولید، زیربنای اقتصاد پایدار و درون‌زا است، گفت: سرمایه‌گذاری در تولید داخلی نه تنها باعث گسترش ظرفیت تأمین نیازهای کشور می‌شود، بلکه بستر مناسبی برای رشد صادرات، بهبود تراز تجاری و کاهش وابستگی به واردات فراهم می‌کند. این مسیر تنها با حضور مؤثر و خلاقانه بخش خصوصی میسر است. وی همچنین خاطرنشان کرد: بخش خصوصی باید از حاشیه بیرون بیاید و در متن تصمیم‌سازی‌ها قرار گیرد؛ زیرا هیچ نهادی به اندازه فعالان اقتصادی، با فضای واقعی تولید، بازار و مشکلات بنگاه‌ها آشنا نیست.

قوبدل یکی از اصلی‌ترین محورهای سرمایه‌گذاری را نوسازی صنایع و ورود به عرصه تولید دانش‌بنیان عنوان کرد و گفت: بدون بهره‌گیری از فناوری‌های نوین، تولید داخلی قدرت رقابت در بازارهای جهانی را نخواهد داشت. صنایع ایران باید از فاز تولید سنتی به سوی تولید هوشمند، کم‌هزینه و صادرات‌محور حرکت کنند.

وی با تأکید بر مسئولیت سنگین نهادهای اقتصادی گفت: اتاق بازرگانی تبریز در تلاش است با فراهم‌سازی بسترهای مناسب، تسهیل فرآیندها و پیگیری حقوق بخش خصوصی، نقش مؤثری در تحقق این شعار ایفا کند. ما معتقدیم اگر تولید تقویت شود، اشتغال، رفاه، نوآوری و عدالت نیز محقق خواهد شد.

قوبدل تصریح کرد: شرایط امروز هرچند دشوار است، اما با وحدت هدف، عزم ملی و حمایت واقعی از سرمایه‌گذاری، می‌توان آینده‌ای روشن برای اقتصاد ایران رقم زد.

نقش آفرینی بخش خصوصی در تمامی دوران

رضا جعفری، عضو هیئت‌رئیس اتاق بازرگانی تبریز بر لزوم تقویت نقش تشکل‌ها و جلب اعتماد عمومی به سرمایه‌گذاری تولیدی تأکید کرد.

وی با اشاره به شعار سال ۱۴۰۴ با عنوان «سرمایه‌گذاری برای تولید» که از سوی مقام معظم رهبری نام‌گذاری شده است، اظهار داشت: هدف اصلی این شعار، بهره‌گیری از سرمایه‌های مردمی و دولتی در راستای ایجاد ارزش افزوده، رشد تولید و تقویت بخش خصوصی در اقتصاد ملی است.

وی با بیان اینکه «تولید» تنها مسیر مطمئن برای توزیع ثروت و ارتقای رفاه عمومی در کشور است، تصریح کرد: سرمایه‌گذاری در بخش تولید، ضمن آن‌که موجب افزایش تولید ناخالص داخلی (GDP) می‌شود، باعث توزیع عادلانه‌تر ثروت در جامعه و بهبود کیفیت زندگی مردم خواهد شد. این مهم، تنها از مسیر فعال‌سازی ظرفیت‌های بخش خصوصی و تشکل‌های تخصصی ممکن است.

جعفری با اشاره به تداوم رویکرد اقتصادی در نام‌گذاری‌های سال‌های اخیر توسط رهبر معظم انقلاب، افزود: این استمرار نشان از درک عمیق و

بخش خصوصی
باید از حاشیه
بیرون بیاید
و در متن
تصمیم‌سازی‌ها
قرار گیرد؛ زیرا
هیچ نهادی به
اندازه فعالان
اقتصادی، با
فضای واقعی
تولید، بازار و
مشکلات بنگاه‌ها
آشنا نیست.

صورت گرفته در سال ۱۴۰۰، با وجود گستردگی، دارای ابهامات و مشکلات جدی در اجراست که در صورت عدم رفع، می تواند به زیان بخش خصوصی تمام شود.

امامی فرد با انتقاد از حذف هزینه حمل و نقل از ارزش گذاری کالای قاچاق در بند (خ) ماده (۱) قانون، گفت: این حذف باعث می شود ارزش نهایی کالاها در فرآیند رسیدگی به درستی محاسبه نشود و تولیدکننده یا واردکننده با جریمه های غیر واقعی مواجه شود. وی یکی از تغییرات عمده این قانون را افزایش اختیارات ضابطان قضایی عنوان کرد و افزود: مطابق ماده ۲۱، ضابط می تواند بدون ارجاع پرونده به تعزیرات یا دادگاه، اقدام به ضبط کالا کرده و مستقیماً آن را به سازمان اموال تملیکی ارسال کند. این موضوع با اصول دادرسی عادلانه مغایرت دارد.

وی در ادامه اظهار داشت: بر اساس این قانون، ضابطان حتی بدون نیاز به مجوز مودی، اختیار بازرسی و توقیف خودروهای مظنون به قاچاق را دارند که با الزامات آیین دادرسی و حقوق شهروندی در تعارض است.

امامی فرد همچنین با اشاره به ماده (۴۵) این قانون که رسیدگی به پرونده ها را در مهلت یک ماهه برای مراجع قضایی و تعزیرات تکلیف کرده، گفت: در مواردی که بررسی های تخصصی بیشتر نیاز است، این محدودیت زمانی می تواند مانع کشف حقیقت و تضییع حقوق متهم شود. ضمن اینکه در صورت عدم رسیدگی در مهلت مقرر، قانون وضعیت روشنی برای ادامه روند پیش بینی نکرده است.

مشاور حقوقی ابهام در تعیین ارزش کالا توسط گمرک را یکی دیگر از اشکالات این قانون دانست و تصریح کرد: در حالی که گمرک در اغلب پرونده ها نقش شاکی دارد، مرجع تعیین ارزش کالا نیز محسوب می شود و مطابق تبصره (۳) ماده (۴۷)، مراجع قضایی حتی حق ارجاع موضوع به کارشناس رسمی را هم ندارند. این مسئله راه اعتراض مؤثر را از فعال اقتصادی سلب می کند. وی با انتقاد از مفاهیم غیرکارآمد در قانون جدید، افزود: تعریف هایی مانند «قاچاقچی حرفه ای» در بند (ش) ماده (۱)، تنها بر تکرار عددی رفتار بدون توجه به علل یا زمینه های آن تمرکز دارد و ممکن است افراد صرفاً بر اساس اظهار شخصی یا خرید جزئی مشمول چنین عناوینی شوند.

امامی فرد با اشاره به ماده (۶۸) در خصوص «شروع به قاچاق»، گفت: با تصویب قانون کاهش مجازات حبس تعزیری، این ماده عملاً بلااثر شده است. از سوی دیگر، این قانون امکان استفاده از نهادهای ارفاقی همچون تخفیف، تعلیق و مرور زمان را نیز ممنوع کرده که این امر برخلاف رویه های حقوقی پذیرفته شده در نظام کیفری کشور است.

وی در پایان بر لزوم بازنگری در ساختار حقوقی و دادرسی این قانون تأکید کرد و افزود: با توجه به نقش گسترده بخش خصوصی در اقتصاد کشور، لازم است اجرای قانون مبارزه با قاچاق کالا به گونه ای باشد که ضمن مقابله با فعالیت های غیرقانونی، حقوق فعالان اقتصادی شفاف و قانونی نیز تضمین شود.

راهبردی حاکمیت نسبت به اولویت اقتصاد دارد، اما نباید اجازه دهیم این شعارها صرفاً در حد کلمات باقی بمانند. میدان داری بخش خصوصی و مشارکت واقعی آن در سیاست گذاری ها و اجرا، شرط تحقق این رویکرد است.

عضو هیئت رئیسه اتاق تبریز، با بیان اینکه «تولید در نگاه بلندمدت، سودآورترین و پایدارترین نوع سرمایه گذاری است»، خاطرنشان کرد: ما باید از رفتارهای سوداگرانه در بازارهای طلا، ارز و ملک فاصله بگیریم و به سمت تولید گام برداریم. اگر سود در بخش تولید به درستی تنظیم شود، سرمایه گذاران به صورت طبیعی جذب آن خواهند شد.

جعفری همچنین خواستار ایجاد بسترهای مناسب برای جذب سرمایه گذاری خارجی و سرمایه های ایرانیان مقیم خارج از کشور شد و گفت: تأمین امنیت اقتصادی، تضمین بازگشت سرمایه و آرامش روانی از جمله پیش نیازهایی هستند که می توانند ایران را به مقصدی جذاب برای سرمایه گذاری بدل کنند. تحقق این امر بدون همکاری دولت با بخش خصوصی و تشکل ها امکان پذیر نیست.

وی در پایان تصریح کرد: در صورتی که شرایط مساعدی برای توسعه تولید فراهم شود، کشور ما می تواند از وضعیت فعلی فاصله بگیرد و به اقتصادی شکوفا، شهری آباد و جامعه ای برخوردار دست یابد. بخش خصوصی در این مسیر، نه یک بازیگر حاشیه ای، بلکه محور اصلی حرکت به سمت توسعه است.

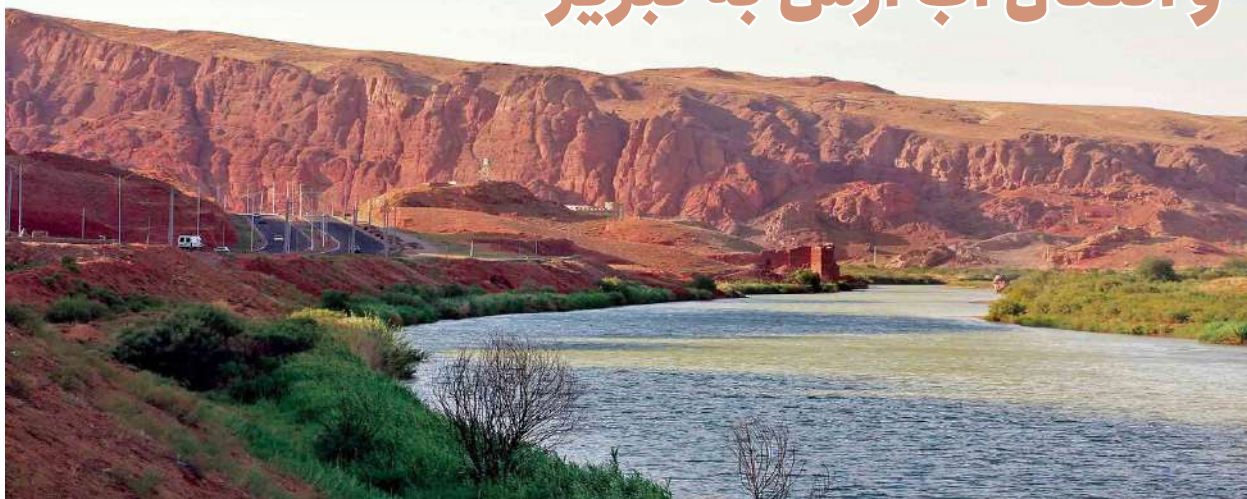
ابهامات قانونی، تهدیدی برای حقوق فعالان اقتصادی

ناصر امامی فرد، مشاور حقوقی، با اشاره به چالش ها و اشکالات موجود در قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، بر ضرورت بازنگری در برخی از مفاد آن برای حفظ حقوق فعالان اقتصادی تأکید کرد.

وی اظهار داشت: این قانون که در سال ۱۳۹۲ تصویب شده و اصلاحاتی در سال های ۱۳۹۴ و ۱۴۰۰ بر آن اعمال شده، از دهم اردیبهشت ماه ۱۴۰۱ به صورت رسمی اجرایی شده است. هرچند هدف اصلی این قانون مقابله با پدیده قاچاق به عنوان یکی از عوامل مخرب اقتصاد کشور است، اما متأسفانه اصلاحات

گزارش اقدامات اتاق تبریز در خصوص احداث نیروگاه‌های خورشیدی و انتقال آب ارس به تبریز

گزارش: ساناز شهبابی

در راستای سیاست‌های ملی توسعه انرژی‌های پاک و کاهش ناترازی انرژی برق کشور، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز طی دو سال گذشته، با محوریت کمیسیون صنایع و انرژی و همراهی هیئت رئیسه اتاق، اقدامات گسترده‌ای را با هدف تسهیل فرآیند احداث نیروگاه‌های خورشیدی در استان آذربایجان شرقی انجام داده است. این اقدامات در چارچوب حمایت از سرمایه‌گذاری بخش خصوصی، رفع موانع اداری، تسریع در اخذ مجوزها، بهره‌گیری از منابع صندوق توسعه ملی، و هدایت تخصصی متقاضیان صورت گرفته است.

با وجود اهتمام جدی و همراهی اتاق تبریز با سیاست‌های ملی، نبود زیرساخت‌های کلیدی نظیر پست‌های انتقال برق در ظرفیت‌های بالا (۳۰۰ و ۴۰۰ کیلوولت) به عنوان مانع اصلی تحقق این برنامه‌ها در استان باقی مانده و عملاً مانع از اجرایی شدن پروژه‌های تولید برق خورشیدی شده است. در ادامه، به اهم اقدامات انجام‌یافته و پیگیری‌های صورت گرفته توسط اتاق تبریز اشاره می‌شود:

اهم اقدامات و پیگیری های اتاق بازرگانی تبریز:

- ◀ تشکیل جلسات تخصصی در استانداری با هدف تسریع فرآیند اخذ مجوزهای سه گانه احداث نیروگاه های خورشیدی و بررسی موانع اداری پیش روی سرمایه گذاران با حضور نمایندگان کمیسیون صنایع و انرژی و مقامات اجرایی.
- ◀ اخذ مصوبه تخصیص ۸۰۰ میلیون دلار تسهیلات از صندوق توسعه ملی از طریق شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی، به منظور حمایت مالی جهت احداث و تجهیز پروژه های نیروگاه خورشیدی.
- ◀ تهیه و توزیع پرسشنامه تخصصی جهت شناسایی سرمایه گذاران و ثبت آمادگی آن ها برای بهره مندی از تسهیلات صندوق توسعه ملی توسط کمیسیون صنایع و انرژی.
- ◀ برگزاری سمینارهای آموزشی و تبیینی برای سرمایه گذاران با حضور کارشناسان صندوق توسعه ملی، ساتبا، معاونت عمرانی استانداری آذربایجان شرقی، سازمان برق منطقه ای استان، شرکت توزیع نیروی برق تبریز و استان و نمایندگان منابع طبیعی با هدف تبیین الزامات حقوقی، فنی و مالی سرمایه گذاری در نیروگاه های خورشیدی.
- ◀ هدایت متقاضیان واجد شرایط به ادارات ذی ربط برای اخذ مجوزهای لازم از جمله اتصال به شبکه براساس موقعیت زمین درخواستی و ظرفیت های مورد نظر.
- ◀ پیگیری تشکیل پنجره واحد سرمایه گذاری در محل اتاق بازرگانی تبریز برای تسهیل فرآیند صدور مجوزهای سه گانه، با حضور کارشناسان دستگاه های اجرایی مرتبط.
- ◀ برگزاری جلسه در دفتر مدیریت بحران استانداری با حضور نماینده معاونت اقتصادی استانداری در پاسخ به پیگیری های کمیسیون صنایع و انرژی و اتخاذ تصمیماتی برای تسریع در کلنگ زنی پروژه ها و واگذاری مسئولیت های مشخص به اداره برق منطقه ای.
- ◀ مکاتبه و هماهنگی با بانک های عامل استان (رفاه کارگران، صادرات، تجارت، ملی و...) جهت فعال سازی قرارداد عاملیت با صندوق توسعه ملی و ایجاد هماهنگی میان شعب بانک ها برای پذیرش و بررسی پرونده های متقاضیان احداث نیروگاه.
- ◀ مکاتبه با سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران (ایدرو) جهت طرح مشکلات مربوط به واردات پنل های خورشیدی و معرفی ۲۵ واحد سرمایه گذاری دارای مجوز ساتبا، که تنها ۷ واحد آن ها به دلیل مقیاس نیروگاه مورد تأیید ایدرو قرار گرفته اند.

پیگیری موضوع ارزیابی زیست محیطی پروژه های خورشیدی:

با وجود تصویب نامه هیئت وزیران مبنی بر حذف نیاز به ارزیابی زیست محیطی برای نیروگاه های خورشیدی، سازمان محیط زیست کشور همچنان پروژه های بالای ۱۰۰ مگاوات را مشمول این ارزیابی دانسته است. پیشنهاد اتاق تبریز، در این زمینه صدور مجوز صرفاً با ارائه "طرح مدیریت زیست محیطی (E.M.P)" به جای ارزیابی جامع، به دلیل غیر آلاینده بودن نیروگاه های خورشیدی بود.

ارسال نامه رسمی به معاون اول رئیس جمهور در تاریخ ۲۲ اردیبهشت ۱۴۰۴:

در این نامه تصریح شده است که به رغم اعلام آمادگی سرمایه گذاران و حمایت دولت، نبود پست های توزیع برق در مناطق مستعد استان موجب ناتوانی شرکت های برق منطقه ای و شرکت توزیع نیروی برق تبریز در صدور مجوز اتصال به شبکه شده و عملاً موجب توقف سرمایه گذاری ها در این بخش شده است.

در ادامه این نامه، اتاق تبریز، سه مسئله مهم زیر را درخواست کرده است:

- ◀ تأمین منابع مالی برای احداث پست های توزیع برق در نقاط حیاتی استان.
- ◀ تسریع در صدور مجوزهای ساتبا برای بخش خصوصی.
- ◀ تخصیص تسهیلات صندوق توسعه ملی به پروژه های آماده اجرا.

طرح های مرتبط در شورای گفت و گوی استان:

در یکصد و یازدهمین جلسه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان آذربایجان شرقی که با حضور سید حمید پور محمدی، رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور برگزار شد، موضوع انتقال آب ارس به تبریز و توسعه ی نیروگاه های خورشیدی در کنار یکدیگر مورد بحث قرار گرفت.

مهم ترین مصوبات این نشست عبارت اند از:

- ◀ تخصیص ۸۰۰ میلیون دلار تسهیلات صندوق توسعه ملی برای احداث نیروگاه های خورشیدی در استان.
- ◀ احداث پست های توزیع برق در اولویت های جغرافیایی شامل شهرک صنعتی شهید سلیمی، شهرک صنعتی بعثت، شهرستان مرند و شهرستان هشترود.
- ◀ تسریع در صدور مجوزهای احداث نیروگاه توسط بخش خصوصی و تسهیلات بانکی بر اساس سهم جمعیتی استان.
- ◀ تسریع در اجرای پروژه انتقال آب رودخانه ارس به تبریز برای تأمین آب شرب و صنعتی، از طریق لغو برخی مصوبات قبلی، ترک تشریفات قانونی و تخصیص بودجه از صندوق توسعه ملی.
- ◀ با نگاهی کلی به تلاش های صورت گرفته طی دو سال اخیر، می توان گفت اتاق بازرگانی تبریز از هیچ کوششی برای توسعه زیرساخت های انرژی های پاک در استان دریغ نکرده است. اتاق با رویکردی راهبردی و در هماهنگی با نهادهای ملی و استانی، زمینه سازی لازم را برای ورود بخش خصوصی به سرمایه گذاری در نیروگاه های خورشیدی فراهم کرده، اما نبود زیرساخت های اساسی از جمله پست های انتقال برق، عدم همکاری برخی نهادهای اجرایی و رویه های پرمناقشه در حوزه ارزیابی زیست محیطی، موجب شده این ظرفیت بالقوه به مرحله بهره برداری نرسد.

در صورت تداوم این وضعیت، خطر از دست رفتن فرصت های سرمایه گذاری، عدم تحقق اهداف کلان دولت در کاهش ناترازی انرژی و محروم ماندن استان از توسعه انرژی های تجدیدپذیر به طور جدی وجود خواهد داشت. از این رو، انتظار می رود با دستور ویژه مقامات عالی کشور، موضوع احداث پست های برق و صدور مجوزهای لازم در اولویت سیاست گذاری ها قرار گیرد تا زمینه برای جهش در بخش انرژی های نو در استان آذربایجان شرقی فراهم شود.

گزارش اقدامات راهبردی اتاق بازرگانی تبریز در جریان جنگ ۱۲ روزه

طرح و ارائه پروتکل پیشنهادی مدیریت شرایط بحرانی اتاق تبریز در شورای گفتگو

گزارش: ساناز شهابی

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز با درک شرایط خطیر کشور در جریان جنگ ۱۲ روزه و با هدف صیانت از اشتغال، تداوم تولید و پایداری بنگاه‌های اقتصادی، اقدامات راهبردی و پایه‌ای را در راستای کاهش تبعات اقتصادی ناشی از تجاوزات نظامی رژیم صهیونیستی به فعالان اقتصادی استان انجام داده است.

پیام رئیس کمیته ایرانی ICC و عضو هیئت نمایندگان اتاق تبریز به اجلاس شورای جهانی اتاق بازرگانی بین‌المللی

در پی برگزاری اجلاس شورای جهانی ICC و عدم امکان حضور نماینده ایران به دلیل شرایط ویژه امنیتی و وضعیت جنگی اخیر، صمد حسن زاده، رئیس کمیته ایرانی ICC و رئیس اتاق بازرگانی ایران، با ارسال پیامی رسمی به ریاست و دبیرکل اتاق بازرگانی بین‌المللی، نسبت به تجاوز نظامی اخیر رژیم صهیونیستی به خاک ایران واکنش نشان داد و این اقدام خصمانه را به شدت محکوم کرد. در این پیام که به پیشنهاد و تأکید اعضای هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز تهیه و ارسال شده بود، چنین آمده است:

«حمله تجاوزکارانه رژیم منحوس صهیونیستی، نقض آشکار منشور سازمان ملل و همه قواعد و اصول بین‌المللی است. حمله به تاسیسات صلح‌آمیز هسته‌ای ایران، نه تنها خلاف قوانین بین‌المللی است بلکه باعث به خطر انداختن زندگی بی‌شماری از مردم در کشور و فراتر از آن می‌شود. این تجاوز وحشیانه درست در میانه مذاکرات ایران و آمریکا که با هدف یافتن راه‌حل صلح‌آمیزی برای مسایل مورد نظر بود، توسط رژیم صهیونیستی صورت گرفت که تاکنون بیش از ۵۰ هزار نفر از مردمان عادی شامل زنان و کودکان را در غزه کشته است. در طول تاریخ، تجارت به عنوان عاملی برای گفتگو، تفاهم و احترام متقابل بوده است. همکاری کشورها و جوامع در تجارتی آزاد و عادلانه باعث همبستگی و تقویت ثبات اعتماد و صلح پایدار می‌شود. از آنجا که عامل ایجاد ICC در بیش از ۱۰۰ سال قبل، با شعار «تجارت برای صلح» بوده و است، لذا انتظار منطقی آن است که حمله به یک کشور مستقل و تاسیسات صلح‌آمیز هسته‌ای آن که شدیداً بر روی تجارت و صلح تأثیر می‌گذارد قاطعانه از سوی ICC محکوم شود.»

پیشنهاد تشکیل کمیته مدیریت بحران صنایع در شرایط جنگی

به منظور هماهنگی مؤثر و مدیریت هدفمند وضعیت واحدهای صنعتی، بنا به درخواست رئیس کمیسیون صنایع و انرژی اتاق بازرگانی تبریز، کمیته مدیریت بحران صنایع با محوریت اولویت‌بندی مسائل و چالش‌های اساسی صنایع، هم‌افزایی مدیران صنعتی برای استمرار تولید در صنایع اولویت‌دار، مدیریت منابع انسانی و تأمین معیشت نیروی کار در شرایط بحرانی و استفاده از ظرفیت‌های درون‌صنعی برای عبور از بحران و حفظ تولید مطرح شد.

پیشنهاد تشکیل اتاق جنگ اقتصادی

در پاسخ به وضعیت بی‌سابقه ناشی از تجاوز نظامی و تأثیرات عمیق آن بر فضای اقتصادی، کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش‌بنیان و بهبود محیط کسب‌وکار اتاق تبریز، پیشنهاد تشکیل اتاق جنگ اقتصادی در ساختار اتاق بازرگانی ایران را مطرح کرد.

فعالیت بدون وقفه اتاق بازرگانی تبریز در ایام جنگ

در حالی که کشور در هفته‌های گذشته با شرایط ویژه و تهدیدات امنیتی ناشی از حملات نظامی مواجه بوده، اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز با رویکردی مسئولانه و مبتنی بر تعهد به منافع ملی، فعالیت‌های خود را بدون وقفه ادامه داده و در کنار فعالان اقتصادی استان ایستاده است. با وجود اختلالات اینترنتی، اتاق تبریز با تمام ظرفیت‌های کارشناسی، اداری و تشکیلاتی خود در خدمت اعضا و فعالان بخش خصوصی استان باقی مانده و اقدامات متعددی را در راستای حمایت از بنگاه‌های اقتصادی در دستور کار قرار داده است. به‌طوریکه در شرایط اضطراری ۱۲ روزه، خدمات کارن‌تیر، واحد صدور کارت و گواهی مبدأ، بدون وقفه، به مراجعان ارائه می‌شد. اهم اقدامات انجام‌شده به شرح زیر است:

درخواست رسمی تعویق و تمدید مهلت‌های قانونی پرداخت مالیات و حق بیمه تأمین اجتماعی

با توجه به اختلال جدی در فرآیندهای تولید، فروش و وصول مطالبات بسیاری از بنگاه‌های اقتصادی در اثر شرایط جنگی و کاهش شدید نقدینگی، اتاق بازرگانی تبریز طی مکاتبه‌ای رسمی از مقامات ذی‌ربط، درخواست تعویق و تمدید مهلت‌های قانونی مربوط به ارائه اظهارنامه و پرداخت مالیات، ارسال لیست بیمه و پرداخت حق بیمه‌های تأمین اجتماعی، بازپرداخت اقساط تسهیلات بانکی و سایر تعهدات صنایع به دولت را مطرح و پیگیری کرده است. هدف از این اقدام، کاهش فشارهای مالی بر واحدهای تولیدی، حمایت از اشتغال و افزایش تاب‌آوری اقتصادی کشور در این شرایط خاص بوده است. در این زمینه استاندار آذربایجان شرقی، مدیران کل امور مالیاتی و تأمین اجتماعی را مأمور کرده است تا هماهنگی و اقدامات مقتضی در این راستا انجام دهند.

در همین راستا، مسعود بناییان، نایب رئیس اتاق بازرگانی تبریز، در دیدار با مدیرکل تأمین اجتماعی استان و مدیرکل امور مالیاتی، خواستار تعویق و تمدید مهلت‌های قانونی پرداخت مالیات و حق بیمه تأمین اجتماعی فعالان اقتصادی استان شد.

وی با تأکید بر ضرورت درک شرایط دشوار فعلی واحدهای تولیدی و تجاری، بر لزوم همراهی و تسهیل‌گری دستگاه‌های اجرایی برای حفظ پایداری اقتصادی و جلوگیری از تعطیلی واحدها تأکید کرد.

این پیشنهاد با هدف رصد لحظه‌ای تهدیدات اقتصادی شامل تحریم‌ها، اختلالات لجستیکی، و نوسانات بازار، ایفای نقش اتاق عملیات بحران برای تصمیم‌سازی سریع و هماهنگی میان نهادهای دولتی و بخش خصوصی و پشتیبانی از بنگاه‌های آسیب‌پذیر به‌ویژه واحدهای کوچک و متوسط طراحی و ارائه شد.

ارسال پیامک انبوه به اعضا جهت بهره‌مندی از مزایای تسریع در ترخیص کالا

با توجه به شرایط پیش آمده، طبق مصوبه ستاد تسهیل با دستور استاندار آذربایجان شرقی، مقرر شد، تشریفات اداری ترخیص کالاهای موجود در گمرکات استان به حداقل ممکن برسد، به همین منظور همکاران اتاق بازرگانی تبریز در مرکز خدمات صادرات، گمرک سهلان، جلفا و بناب، با تمام توان و با حذف پروسه‌های اداری، روند صدور گواهی مبدا را سرعت بخشیدند. همچنین به منظور آگاهی بیشتر اعضا، پیامک انبوه به تمامی اعضای اتاق تبریز در راستای بهره‌مندی از مزایای تسهیل در امر ترخیص کالا، کاهش تشریفات گمرکی و خروج هرچه سریعتر کالاهای موجود در گمرکات استان، ارسال شد.

نظرسنجی از اعضا از طریق پرس‌لاین در خصوص نیازهای ضروری در زمان جنگ

با توجه به شرایط پیش آمده و ضرورت تأمین نیازهای اساسی در کشور، اتاق بازرگانی تبریز با تدوین پرسشنامه‌ای به پیمایش وضعیت تولید و توزیع اقلام اساسی مورد نیاز مردم در استان‌های کشور از طریق پرس‌لاین پرداخته و نظر اعضای اتاق را جمع‌بندی کرد تا در صورت لازم اقدامات عملی یا هماهنگی‌های لازم صورت بگیرد.

طرح و ارائه پروتکل پیشنهادی مدیریت شرایط بحرانی اتاق تبریز در شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی

در جریان برگزاری سیزدهمین نشست شورای

گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی استان آذربایجان شرقی، اتاق بازرگانی تبریز با تکیه بر تجارب میدانی اخیر در مواجهه با بحران‌های امنیتی و اقتصادی، پروتکل پیشنهادی مدیریت شرایط بحرانی بخش خصوصی را به‌عنوان طرحی جامع، اجرایی و آینده‌نگرانه ارائه کرد.

این پروتکل با هدف ایجاد انسجام عملیاتی میان نهادهای اجرایی، نهادهای پشتیبان اقتصادی و فعالان بخش خصوصی در شرایط اضطراری (اعم از جنگ، تحریم، اختلالات اینترنتی، بحران‌های زیرساختی یا بلایای طبیعی) طراحی شده و چارچوب مشخصی برای استمرار فعالیت بنگاه‌ها، حفظ اشتغال، تأمین زنجیره تولید و پایداری اقتصادی در مقاطع بحرانی ارائه می‌دهد.

خلاصه‌ای از پروتکل جامع مدیریت شرایط اضطراری و فوق‌العاده (بحران)

اتاق بازرگانی تبریز، این پروتکل را با هدف حفظ تداوم فعالیت‌های اقتصادی در شرایط بحرانی، کاهش آسیب‌ها و اختلالات اقتصادی و تسهیل بازگشت سریع به شرایط عادی تدوین کرده است. محورهای اصلی پروتکل عبارتند از: تقویض اختیار به وزرا، استانداران و معاونان رئیس‌جمهور برای تصمیم‌گیری سریع و کارآمد در شرایط اضطراری، رصد و احصای نظام‌مند مشکلات فعالان اقتصادی با استفاده از سامانه‌های دیجیتال، تداوم خدمات پایه‌ای نهادهای اقتصادی و اجرایی و اطلاع‌رسانی دقیق، فوری و هماهنگی نهادی و رسانه‌ای.

در این پروتکل، ارزیابی ریسک (شناسایی تهدیدات ویژه و اولویت‌بندی آن‌ها)، تأمین منابع جایگزین (انرژی، نقدینگی، مواد اولیه)، حفظ زنجیره تأمین (جلوگیری از وقفه در تولید)، ایجاد کانال‌های ارتباطی اضطراری داخلی و خارجی و نظارت مستمر و اصلاح سریع فرایندها، مد نظر قرار گرفته‌اند.

همچنین اقدامات ضروری دستگاه‌های اجرایی در حمایت از بنگاه‌ها از جمله بانک مرکزی، وزارت اقتصاد، سازمان امور مالیاتی، وزارت صمت، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت بهداشت، وزارت نیرو و نفت و... در راستای پیشبرد بهتر امور ذکر شده است.

در این پروتکل، برنامه عملیاتی حمایت از تولید صنعتی، طبقه‌بندی صنایع در سه سطح (شامل صنایع حیاتی، صنایع اشتغال‌زا و صادرات‌محور و صنایع کم‌ریسک یا قابل تعویق)، برنامه عملیاتی تسهیلات مالی و بیمه‌ای و برنامه توسعه صادرات در بحران، به‌صورت کارشناسی شده تهیه شده است.

با وجود اختلالات اینترنتی، اتاق تبریز با تمام ظرفیت‌های کارشناسی، اداری و تشکیلاتی خود در خدمت اعضا و فعالان بخش خصوصی استان باقی مانده و اقدامات متعددی را در راستای حمایت از بنگاه‌های اقتصادی در دستور کار قرار داده است، به‌طوریکه در شرایط اضطراری ۱۲ روزه، خدمات کارنه‌تیر، واحد صدور کارت و گواهی مبدا، بدون وقفه، به مراجعان ارائه می‌شد.

اسکن کنید

کتاب «حرف‌هایی با دخترم درباره اقتصاد» در اتاق تبریز نقد و بررسی شد

نگاهی انسانی و روایت‌محور به اقتصاد

گزارش: طاها اعتمادی
عکس: پینار رحیمی

بیست و هشتمین نشست کتاب ماه تبریز با موضوع بررسی کتاب «حرف‌هایی با دخترم درباره اقتصاد» با حضور اساتید دانشگاهی و جمعی از علاقه‌مندان به حوزه‌ی کتاب و اقتصاد، در محل اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد. کتاب «حرف‌هایی با دخترم درباره اقتصاد» توسط یانیس واروفاکیس نوشته شده و ترجمه‌ی فارسی آن توسط فرهاد اکبرزاده و به وسیله‌ی انتشارات «بان» منتشر شده است. این کتاب با زبانی ساده و صمیمی، مفاهیم اقتصادی را توضیح می‌دهد و به بررسی تاریخ مختصر نظام سرمایه‌داری و تأثیرات آن بر نابرابری و اقتصاد جهانی می‌پردازد. این کتاب تلاش می‌کند اقتصاد را از انحصار متخصصان خارج کرده و امکان فهم و نقد آن را برای عموم مردم، به‌ویژه نسل جوان فراهم سازد.

نظر نیست، بلکه شرط لازم تحقق فهم، عدالت و توسعه است.

ابراهیم‌پور نمین با بیان اینکه در جهانی که پنج درصد از جامعه در جایگاه تصمیم‌گیری قرار دارند و ۹۵ درصد باقی‌مانده از بسیاری امور بی‌خبرند، ادامه داد: در این شرایط گفتگو نه یک انتخاب، بلکه ضرورتی حیاتی است، وقتی اقتصاددانان، سیاست‌گذاران یا روشنفکران از گفتگو با جامعه فاصله می‌گیرند، نتیجه چیزی جز قطبی شدن اجتماعی و اختلال در فهم عمومی نخواهد بود.

وی با استناد به یکی از بخش‌های مقدمه‌ی کتاب، گفت: اقتصاددان‌ها نباید فقط پشت درهای بسته نسخه بیچند، همان‌طور که یک پزشک موظف است، وضعیت بیمار را برای خانواده‌اش توضیح دهد، اقتصاددان‌ها هم باید مفاهیم و راهکارهایش را برای مردم شفاف کنند. تحقق این شفافیت، تحقق ارزش انسانی است.

ابراهیم‌پور نمین به سنت‌های فکری در تبریز، از جمله تلاش‌های تاریخی در تأسیس کتابخانه ملی و اتاق بازرگانی اشاره کرد و افزود: این نسل از نخبگان نه فقط اهل محاسبه‌ی مالی، بلکه دموکرات‌هایی فرهنگی بودند، کسانی که بخشی از عمرشان را صرف آگاهی‌بخشی به مردم کردند.

این استاد دانشگاه افزود: تا وقتی یک مسئله، عمومی نشده و با مردم در میان گذاشته نشود، نمی‌توان انتظار حل آن را داشت.

وی با انتقاد از ضعف طبقه‌ی «مروچ» در فضای کتاب‌نویسی امروز ایران، تصریح کرد: مشکل بسیاری از متون اقتصادی ما این است که به زبان مردم نوشته نمی‌شوند، ما نیاز به نویسندگانی داریم که مفاهیم سخت و تخصصی را با زبانی روان و انسانی برای همه بازگو کنند، این خود بخشی از دموکراسی دانایی است.

ابراهیم‌پور نمین تصریح کرد: نمی‌توان از اقتصاد سخن گفت، بدون آنکه به رابطه‌اش با آزادی، گفتگو و رفتار اجتماعی مردم توجه کرد، کتاب واروفاکیس از اقتصاد می‌گوید، اما در لایه‌های پنهان، خواننده را به گفتگو، مشارکت، دموکراسی، و آگاهی اجتماعی دعوت می‌کند. در جهان بدون آزادی که رأی ۹۹ درصدی هم می‌تواند به دیکتاتوری منجر شود، تنها راه نجات، آگاهی و گفتگو است.

نقش آگاهی و کتاب در ارتقای جامعه

محمد نژادکاظم، استاد دانشگاه در این نشست به اهمیت آگاهی، ثبات اجتماعی و رشد سواد اقتصادی در جوامع تأکید کرد و گفت: کتاب، همچنان یکی از مهم‌ترین ابزارهای آگاهی‌بخشی در جوامع است. این نشست‌ها، فرصتی مغتنم برای بحث و تبادل نظر پیرامون موضوعاتی از این دست فراهم می‌کنند.

وی با اشاره به جایگاه مسائل اقتصادی در شاخص‌های سواد از منظر یونسکو و نقش مدیریت مالی در زندگی فردی و اجتماعی، خاطرنشان کرد: هرچه میزان آگاهی و تولید علم در جامعه افزایش یابد، روند توسعه و پیشرفت نیز با شتاب بیشتری همراه خواهد شد.

نژادکاظم افزود: در این مسیر، شناخت و درک مسائل اقتصادی یکی از ارکان مهم و تأثیرگذار در فرایند توسعه به شمار می‌رود.

گفت‌وگو، جوهره‌ی دموکراسی

محمد ابراهیم‌پور نمین، استاد دانشگاه در حوزه‌ی ادبیات، با نگاهی ادبی به ساختار کتاب واروفاکیس اشاره کرد و گفت: این کتاب در حقیقت در امتداد سنتی از ناممکنی‌های فلسفی و اخلاقی است، شبیه به نامه‌های جواهر لعل نهرو به دخترش ایندیرا گاندی در مورد تاریخ جهان و اثر «قابوسنامه» نوشته‌ی عنصرالمعالی کیکاووس که کتابی پندآمیز است که در آن پدر (کیکاووس) به پسرش (گیلان‌شاه) اندرزهایی در مورد زندگی و جوانمردی می‌دهد یا آثار ادبی مانند نصیحت‌الملوک، و نویسندگی در این اثر در قالب نامه‌هایی ساده، اما هدفمند، فرزندش را به درک پیچیدگی‌های اقتصاد دعوت می‌کند.

وی افزود: این سبک نوشتار، با زبان انسان‌محور نگارش شده و به مخاطب نمی‌گوید که فقط «بدان»، بلکه دعوتش می‌کند به اندیشیدن و کشف کردن! این رویکرد، دقیقاً چیزی است که امروز در آموزش اقتصاد به نسل‌های جوان باید پررنگ‌تر شود.

وی گفت: وقتی انسان‌ها گرد هم می‌آیند و با هم گفتگو می‌کنند، امکان تحول، درک متقابل و حتی شکل‌گیری تعارضات سالم فراهم می‌شود، این خود نشانه‌ای از شکوفایی انسان است؛ گفتگو، برخلاف تصور رایج، صرفاً ابزار تبادل

بدون گفتگو، جامعه دچار قطبی شدن و بی اعتمادی می شود

محمدباقر بهشتی، استاد اقتصاد دانشگاه تبریز، در این نشست به تشریح روند تاریخی شکل گیری اقتصاد پرداخت و تأکید کرد: اقتصاد دانشی است که از لحظه ای که انسان توانست سخن بگوید و سپس زمین را کشت کند، آغاز شد. حدود ۸۲ هزار سال پیش، اولین جهش بزرگ انسانی با توانایی صحبت کردن شکل گرفت و ۷۰ هزار سال بعد، انسان با آغاز کشاورزی، عملاً به خلق مفهومی نو به نام «اقتصاد» دست یافت.

وی افزود: کشاورزی، با خلق مازاد، ما را وارد مرحله ای جدید از سازمان یافتگی اقتصادی کرد؛ جایی که نیاز به انبار کردن، تقسیم منابع و در نهایت، ساختار قدرت اقتصادی پدید آمد. از این نقطه، مفاهیمی همچون بازار، بدهی، پول، نابرابری و مالکیت شکل گرفتند.

وی به نقش و تأثیر مهم سرمایه داری و اثرات آن بر مناسبات اجتماعی تأکید کرد و گفت: اقتصاد سرمایه داری، با شکل گیری بانکها، شرکتها و مفهوم مالکیت خصوصی، شکافهایی در جامعه ایجاد کرده است.

بهشتی بر اهمیت گفتگو در فهم بهتر مسائل اقتصادی تأکید کرد و گفت: گفتگو، نه تنها مسیر رسیدن به فهم متقابل است، بلکه خود نشانه ای از شکوفایی انسان است. بدون گفتگو، جامعه دچار قطبی شدن و بی اعتمادی می شود.

استاد دانشگاه تصریح کرد: برای آن که بتوانیم اقتصاد را بهتر درک کنیم، باید مفاهیم آن را دموکراتیک کنیم، آگاهی عمومی نسبت به پدیده هایی چون بازار، بدهی، نابرابری و نقش دولت، تنها با آموزش و مشارکت همه جانبه مردم در گفت و گوی اقتصادی ممکن است. وی به تشریح چگونگی پیدایش چک، بانک و بانک مرکزی پرداخت و اضافه کرد: در ایام گذشته وقتی میزان محصول بیش از نیاز روزمره تولید می شد، سؤال اصلی این بود که با اضافه محصول چه باید کرد؟ اینجا بود که انبارداری و بعد، مفهوم مالکیت و سپس مبادله شکل گرفت، مردم برای ذخیره ی غلات، رسید می گرفتند و کم کم این رسیده ها به پشتوانه ی طلا و نقره تبدیل شد. این روند، پایه گذار پیدایش مفاهیمی چون چک، بانک و در نهایت بانک مرکزی شد.

وی افزود: صندوق بین المللی پول نیز به عنوان نهادی بین المللی، امروز در واقع بانک مرکزی بانک های مرکزی جهان به شمار می رود، این مسیر تاریخی نشان می دهد که نهادهای اقتصادی به تدریج با تمرکز قدرت سیاسی و تضمین حکومتی به رسمیت شناخته شده اند.

استاد دانشگاه در ادامه با نگاهی تاریخی به تقسیم بندی ادوار تمدن بشری، اقتصاد را در دل تغییرات ساختارهای قدرت تحلیل کرد و گفت: در دوران باستان تا حدود قرن پنجم میلادی، قدرت سیاسی و دینی در

دست یک گروه خاص متمرکز بود، در قرون وسطی، فئودالیت و مالکیت زمین مبنای اقتصاد بود و کشیشان با ادعای نمایندگی خدا، قدرتی مطلق داشتند، اما از قرن پانزدهم به بعد، با ظهور جنبش پروتستان، اقتدار مذهبی به چالش کشیده شد، علم اعتبار یافت و مسیر به سمت دموکراسی هموار شد.

وی خاطرنشان کرد: پروتستانها با الهام از آموزه های اسلامی، دیدگاه جدیدی را ترویج کردند که بر مبنای آن، دیگر حاکمان نماینده ی مستقیم خدا نبودند و انسان ها می توانستند آزادانه تر تصمیم بگیرند. این تغییر بنیادین زمینه ساز شکل گیری جوامع مبتنی بر علم، اقتصاد مدرن، و نهادهای مردمی شد.

بهشتی بر پیوند میان اقتصاد و دموکراسی تأکید کرد و گفت: اقتصاد بدون گفتگو و مشارکت عمومی، به یک ساختار بسته و ناعادلانه تبدیل می شود، همان طور که وینستون چرچیل گفته، دموکراسی شاید بهترین نظام نباشد، اما از میان گزینه های موجود، کم اشکال ترین است.

وی با انتقاد از برداشت های نادرست از مفاهیم اقتصادی در برخی جوامع، از جمله ایران، افزود: در ذهن برخی افراد، نظام سرمایه داری با مفاهیمی چون استثمار و ظلم گره خورده، چرا که ما تجربه تلخ همسایگی با نظام شوروی را داشته ایم، اما حقیقت این است که نظام سرمایه داری نیز خود بر پایه آزادی فرد و دموکراسی بنا شده است.

اقتصاد برای همه ی افراد جامعه اهمیت دارد

وی بر اهمیت اقتصاد در جامعه تأکید و اضافه کرد: اقتصاد نه فقط برای کارشناسان، که برای همه ی افراد جامعه اهمیت دارد. تا وقتی مفاهیم اقتصادی از سطح نخبگان به گفتگوی عمومی وارد نشود، توسعه ای عادلانه شکل نمی گیرد.

وی گفت: ایران با ۱.۱ درصد جمعیت جهان، باید تولیدی متناسب با ظرفیتهای خود داشته باشد، اما دو سوم درآمد کشور به دلیل نبود درک صحیح از تولید، از دست می رود. این نشانه های از شکاف جدی در فهم مفاهیم پایه ای اقتصاد است.

کشاورزی، با خلق مازاد، ما را وارد مرحله ای جدید از سازمان یافتگی اقتصادی کرد؛ جایی که نیاز به انبار کردن، تقسیم منابع و در نهایت، ساختار قدرت اقتصادی پدید آمد. از این نقطه، مفاهیمی همچون بازار، بدهی، پول، نابرابری و مالکیت شکل گرفتند.

اقتصاد مهم‌تر از آن است که به اقتصاددان‌ها سپرده شود

ساسان نیک‌رفتار خیابانی، پژوهشگر حوزه‌ی علوم اجتماعی، در این نشست، کتاب «حرف‌هایی با دخترم درباره اقتصاد» را از جنبه‌ی جامعه‌شناسی تجزیه و تحلیل کرد و گفت: نگاه کتاب از منظر جامعه‌شناختی بسیار پررنگ است.

وی با بیان اینکه این کتاب، به‌شدت از منظر جامعه‌شناسی نگاشته شده، ادامه داد: در جامعه‌شناسی هیچ امری ذاتی نیست و لذا هر امری اجتماعی است. همچنین ما در جامعه‌شناسی برخلاف علوم روانشناسی، زیست‌شناسی و اقتصاد نظم طبیعی نداریم ولی سیستم درصدد القای نظم طبیعی است که نابرابری، ناعدالتی و بی‌نظمی را با این امر توجیه کند.

نیک‌رفتار خیابانی جمله‌ی «اقتصاد خیلی مهم‌تر از آن است که آن را به اقتصاددان‌ها بسپاریم» را کلیدی‌ترین مفهوم این کتاب عنوان کرد و افزود: متأسفانه ما از اواخر قرن هجدهم شاهد غلبه افکار پوزیتیویستی در علم هستیم که هرکسی باید از طریق فرمول و اثبات کردن، سخن علمی خود را مطرح کند. وی با اشاره به نظر ماکس وبر، در رابطه با سیطره‌ی عقلانیت ابزاری و همچنین غلبه‌ی تفکر پوزیتیویستی در اواخر قرن ۱۸ و به‌خصوص قرن ۱۹ گفت: این مسئله باعث شد، علوم انسانی و اجتماعی مجبور به محدود کردن خود، به مباحث علمی قابل اثبات شوند. و همه چیز به محاسبه‌ی صرق و تقلیل‌گرایی فروکاسته شد.

پژوهشگر حوزه‌ی علوم اجتماعی گفت: این کتاب زبانی ساده با رویکرد داستان‌گونه دارد و با بهره‌مندی از اسطوره‌ها، فیلم و داستان‌های تاریخی مطلب را به‌خوبی به خواننده منتقل می‌کند.

وی بزرگ‌ترین آسیب پوزیتیویسم را تفکیک و تکه‌تکه کردن دانش عنوان کرد و گفت: در حالی که زندگی اجتماعی نیازمند نگاه کل‌نگر، چندرشته‌ای و بین‌رشته‌ای است؛ نقد این کتاب، نمونه‌ای موفق

از همین نگاه چندبعدی بود؛ جایی که اقتصاد، جامعه‌شناسی، ادبیات و فلسفه در کنار هم به فهم بهتر موضوع کمک کردند.

نیک‌رفتار خیابانی در پایان با بیان اینکه باید نگاه پوزیتیویستی و مثله کردن علوم را کنار بگذاریم و با دیدی کل‌گرایانه به تحلیل امور بپردازیم گفت: برای همین است که نباید اقتصاد را به دست اقتصاددان‌ها سپرد بلکه باید با نگاهی بینارشته‌ای به تحلیل آن پرداخت.

تحلیل ریشه‌های اقتصادی نابرابری

سولماز سلحشور، فعال ادبی و کارشناس حسابداری، در این نشست، با اشاره به ارزش شخصی کتاب «حرف‌هایی با دخترم درباره اقتصاد» برای خود، گفت: برای من این کتاب، بیش از یک متن تخصصی اقتصادی، دل‌نوشته‌ای برای آینده‌ی فرزندانمان است، من یک مادرم و مانند هر مادر دیگری، آرزو دارم دخترم در دنیایی آگاهانه‌تر رشد کند، جهانی که در آن مفاهیم اقتصادی صرفاً ابزار قدرت نیستند، بلکه بُعد انسانی و عادلانه‌تری پیدا کرده‌اند. وی گفت: این اثر مجموعه‌ای از نامه‌های یک پدر به دختر نوجوانش است، دختری که هزاران کیلومتر از پدرش فاصله دارد و او می‌کوشد مفاهیم پیچیده‌ی اقتصادی را به زبانی ساده، داستانی و انسانی برای او توضیح دهد، نویسنده در این کتاب تلاش دارد، به‌جای آنکه فرزندان را از اقتصاد بترساند، کنجکاوی آنها را زنده نگه دارد؛ موضوعی که جای آن در نظام آموزشی ما نیز احساس می‌شود.

وی در بخشی دیگر از سخنان خود، افزود: کتاب با طرح پرسش‌هایی بنیادی آغاز می‌شود: چرا در جهان نابرابری وجود دارد؟ چرا برخی افراد از بدو تولد از امکانات بیشتری برخوردارند؟ و در پاسخ، نویسنده ریشه‌ی بسیاری از این نابرابری‌ها را در تحولات تاریخی مانند انقلاب کشاورزی و انقلاب صنعتی جستجو می‌کند.

سلحشور به تشریح ابعاد محتوایی کتاب پرداخت و افزود: در ادامه، مفاهیم کلیدی کتاب از جمله عرضه و تقاضا، ماهیت پول و نقش بازارها با زبانی ساده و قابل فهم برای نوجوانان تبیین شده است.

وی همچنین به ماهیت ساختگی پول اشاره کرد و گفت: پول ساخته دست بشر است؛ ابزاری برای تسهیل اعتماد و تعامل بین انسان‌ها، اما وقتی پول از کنترل خارج شود، نابرابری‌های ساختاری در جامعه شکل می‌گیرد و انسان به خدمت پول درمی‌آید.

سلحشور، مفاهیم بنیادین اقتصادی از جمله سرمایه‌داری، تاریخچه‌ی شکل‌گیری پول، بازار، بدهی و نابرابری با نگاهی تاریخی و فلسفی را مورد بررسی قرار داد و ادامه داد: سرمایه‌داری مفهومی

باید نگاه
پوزیتیویستی
و مثله کردن
علوم را کنار
گذاریم و با
دید کل‌گرایانه
به تحلیل امور
بپردازیم

فهم اقتصاد، نیازمند درک عمیق مفاهیم بنیادی و تاریخی آن است

وی با بیان اینکه فهم اقتصاد، نیازمند درک عمیق مفاهیم بنیادی و تاریخی آن است، ادامه داد: این کتاب تلاشی برای ساده‌سازی و انسانی‌سازی مفاهیم پیچیده‌ی اقتصادی است، تلاشی که بیش از هر چیز، گفت‌وگو با نسل آینده را هدف قرار داده است. سلحشور با اشاره به نحوه‌ی توزیع ناعادلانه منابع در طول تاریخ، گفت: دلیل اینکه نظام‌های اقتصادی در بسیاری از دوره‌ها ناعادلانه توصیف شده‌اند، به نحوه‌ی تخصیص مازاد تولیدی بازمی‌گردد، این مازاد عموماً در اختیار گروه‌هایی با قدرت سیاسی، نظامی یا اجتماعی قرار می‌گرفت، نه عموم مردم، اگرچه تعداد مردم عادی همواره بیشتر بوده، اما از طریق ترویج ایدئولوژی‌هایی خاص، باور عمومی به این سمت هدایت شده که تنها حاکمان صلاحیت تصمیم‌گیری برای منابع را دارند.

وی ادامه داد: ایدئولوژی‌ها با ایجاد یک چارچوب ذهنی منسجم، چنان نفوذی دارند که می‌توانند از واقعیت‌های اقتصادی اسطوره‌سازی کنند، در چنین شرایطی، بسیاری از افراد باور می‌کنند در بهترین نظم ممکن زندگی می‌کنند، نظمی که حتی نابرابری در آن بخشی از خواست الهی جلوه داده می‌شود. سلحشور همچنین نحوه‌ی شکل‌گیری تجارت بین‌المللی را تشریح کرد و گفت: با توسعه‌ی کشتی‌سازی در اروپا، زمینه‌ی تجارت جهانی فراهم شد، این تحولات به‌تدریج منجر به ظهور بانک‌ها و نظام‌های اعتباری شد، جایی که افراد فاقد سرمایه‌ی اولیه، از طریق وام‌گیری وارد چرخه‌ی اقتصادی می‌شدند، نویسنده‌ی کتاب اشاره می‌کند که بانک‌ها گاه با «خلق پول از هیچ» یعنی تنها با ثبت عددی در حساب افراد، فرآیندهای اقتصادی را راه‌اندازی می‌کنند.

نگاهی به مفاهیم نابرابری، ایدئولوژی و تاریخ پول

سلحشور بحران‌های اقتصادی را نتیجه ناتوانی در فروش محصولات و اشباع بازار دانست و افزود: زمانی که بازار اشباع می‌شود و کالاها خریدار ندارند، چرخه اقتصاد دچار اختلال شده و بحران آغاز می‌شود. وی گفت: کتاب حرفه‌هایی با دخترم درباره اقتصاد، در نهایت درباره‌ی آینده‌ای است که با اندیشیدن و گفت‌وگو ساخته می‌شود، فرزندان ما باید اقتصاد را نه صرفاً برای نمره، بلکه برای فهم بهتر جامعه، قدرت، عدالت و نابرابری بشناسند، لازم نیست همه اقتصاددان باشند، اما همه باید اصول پایه‌ای اقتصاد و اثر آن بر زندگی روزمره را درک کنند.

است که با شکل‌گیری شرکت‌ها، بانک‌ها و مالکیت خصوصی تعریف می‌شود، پرسش اصلی اینجاست که آیا این نظام اقتصادی در خدمت اکثریت مردم است یا اقلیتی خاص؟ نویسنده‌ی کتاب بدون قضاوت ارزشی، تلاش می‌کند از دریچه‌ای اقتصادی، کارکردهای این نظام را تحلیل کند.

سلحشور در بخش دیگری از این نشست، به بررسی تاریخی نابرابری اقتصادی پرداخت و خاطرنشان کرد: واروفاکیس ریشه‌ی نابرابری را در تحولات تاریخی بشر جست‌وجو می‌کند، نخست در انقلاب کشاورزی و سپس در انقلاب صنعتی، او معتقد است که اولین گام‌های شکل‌گیری نابرابری، هم‌زمان با پیدایش مفهوم مازاد در جوامع کشاورزی برداشته شد.

وی ادامه داد: حدود ۸۰ هزار سال پیش، انسان توانست با توسعه‌ی زبان و گفت‌وگو، ارتباطی فراتر از فریاد برقرار کند، این مهارت، مقدمه‌ای برای شکل‌گیری بازارهای اولیه شد، حدود ۱۰ هزار سال پیش، انقلاب کشاورزی با کاشت و برداشت غذا آغاز شد؛ با افزایش تولید، مازاد شکل گرفت و نیاز به ثبت، ذخیره و مبادله به وجود آمد؛ پدیده‌ای که به پیدایش مفهوم پول، حسابداری و حتی بدهی منجر شد.

سلحشور تصریح کرد: یافته‌های باستان‌شناسی نشان می‌دهد که کارگران در تمدن‌های نخستین، دستمزد خود را به‌صورت سهمی از محصولات برداشت‌شده دریافت می‌کردند، این سهم‌ها روی پوست حیوانات یا خرده‌سنگ‌ها نوشته می‌شد و به نوعی به ابزار مبادله بدل می‌گشت؛ همان چیزی که ما امروزه به‌عنوان پول از آن یاد می‌کنیم.

وی به نقش بالای اعتماد در ارزشمندی پول تأکید کرد و گفت: ارزش این ابزارهای اولیه تنها در صورتی پذیرفته می‌شد که جامعه به نهادی قدرتمند مانند دولت یا حکومت وقت اعتماد داشت، این سازوکار پایه‌ای‌ترین اصل در نظام اقتصادی امروز است، چرا که نظام پولی، مالیات، دولت، بدهی و حتی مذهب سازمان‌یافته، همگی بر مبنای وجود مازاد و اعتماد به یک نهاد مرکزی شکل گرفته‌اند.

واروفاکیس
ریشه‌ی نابرابری
را در تحولات
تاریخی بشر
جست‌وجو
می‌کند، نخست
در انقلاب
کشاورزی و
سپس در انقلاب
صنعتی، او
معتقد است که
اولین گام‌های
شکل‌گیری
نابرابری،
هم‌زمان با
پیدایش مفهوم
مازاد در جوامع
کشاورزی
برداشته شد.

وی تأکید کرد: اگر فرزندان ما تنها به مطالعه‌ی دروس بسنده کنند، بدون آنکه بفهمند نابرابری چگونه شکل می‌گیرد و چه نقشی در ساختار عدالت دارد، دچار نوعی بی‌خبری ساختاری خواهند شد. ما باید اقتصاد را انسانی‌تر ببینیم، به زبان ساده بیان کنیم و مفاهیم آن را در تعاملات روزمره خانواده‌ها بگنجانیم.

اقتصاد را نمی‌توان جدا از سیاست تحلیل کرد

حسین زمانی، محقق حوزه‌ی کسب‌وکار نیز در این نشست، به تجزیه و تحلیل ابعاد محتوایی این کتاب پرداخت و گفت: کتاب «حرف‌هایی با دخترم درباره اقتصاد» مجموعه‌ای از داستان‌ها و مفاهیم پایه‌ی اقتصاد را در قالبی ساده، انسانی و قابل درک برای نوجوانان ارائه می‌دهد، شاید انتظار نداشته باشیم که با خواندن این کتاب به اقتصاددان تبدیل شویم، اما مزیت آن در آشنایی ابتدایی با مفاهیمی است که اغلب پیچیده و تخصصی جلوه می‌شوند.

وی با بیان اینکه، کتاب «حرف‌هایی با دخترم درباره اقتصاد» کتاب خوبی است و مطالعه‌اش را به همه، به‌ویژه والدین و معلمان توصیه می‌کنم، ادامه داد: این کتاب می‌تواند مقدمه‌ای برای گفت‌وگوی سازنده میان نسل‌ها در مورد یکی از مهم‌ترین ارکان زندگی مدرن یعنی اقتصاد باشد.

زمانی با نگاهی خاطرمحور به دوران تحصیل خود در دهه‌ی ۶۰، بر اهمیت بازخوانی نگاه جامعه به علم اقتصاد تأکید کرد و گفت: سال ۱۳۶۳ که در دانشگاه تبریز در رشته عمران تحصیل می‌کردم، با استادی آشنا شدم که علی‌رغم آنکه استاد ریاضی بود، تأثیر شگرفی بر نگاه من به مفاهیم اقتصادی داشت، استاد که در نخستین جلسه کلاس اقتصاد ریاضی حضور پیدا کرد، سؤال ساده اما عمیق از ما پرسید: نگاه شما به اقتصاد چیست؟

محقق حوزه‌ی کسب‌وکار با اشاره به دیدگاه یکی

از اساتید خود، افزود: مرحوم دکتر ارمغانی، که از استادان فرهیخته آن دوران بود، همواره بر این باور تأکید داشت که اقتصاد، مادر تمام علوم است، او معتقد بود که اگر علوم دیگر از جمله پزشکی، مهندسی یا کشاورزی فاقد بینش اقتصادی باشند، در نهایت نمی‌توانند اثربخشی لازم را داشته باشند.

زمانی با تأکید بر نقش جوانان در آینده‌ی اقتصادی کشور تصریح کرد: جوانان باید از فرصت‌های اقتصادی به‌درستی استفاده کنند، بازخوانی گذشته و شناخت اشتباهات یا درک محدودیت‌های تاریخی در نگاه به اقتصاد، می‌تواند مسیر آینده را روشن‌تر سازد. وی با تأکید بر اینکه ریاضی فقط معادله و فرمول نیست، بلکه ابزار زندگی است، گفت: استاد ما همیشه می‌گفت، ریاضی یعنی زندگی، چون در زندگی هیچ چیز نباید بی‌حساب باشد، هر تصمیم بدون محاسبه، می‌تواند منجر به ناعدالتی، زیان یا اشتباه شود.

محقق حوزه‌ی کسب‌وکار ادامه داد: در کشورهای جهان سوم، آمار اغلب فقط تولید می‌شود، بدون آنکه به‌درستی تحلیل یا به سیاست‌گذاری‌های اقتصادی منتهی شود.

دریچه‌ای به جهان

|

امور بین الملل اتاق بازرگانی تبریز

جمهوری هند

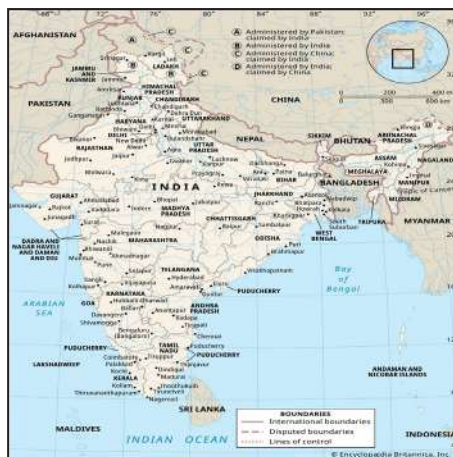
Republic of India

اطلاعات عمومی کشور هند

مساحت	۳٬۲۸۷٬۲۶۳ کیلومتر مربع	هفتمین کشور دنیا
جمعیت	۱ میلیارد و ۴۵۳ میلیون نفر	رتبه اول
پایتخت	دهلی نو	با جمعیت ۳۳ میلیون و ۸۰۰ هزار نفر
موقعیت جغرافیایی و همسایگان	هند، هفتمین کشور پهناور در جهان بوده و همچنین پرجمعیت‌ترین کشور دارای دموکراسی جهان است. از جنوب توسط اقیانوس هند، از جنوب غربی با دریای عرب، و از جنوب شرقی هم توسط خلیج بنگال احاطه شده، همچنین از سمت غرب با پاکستان؛ از شمال با چین، نپال، و بوتان و از سمت شرق با بنگلادش و میانمار مرز مشترک دارد. این کشور از سمت هند با سری‌لانکا و مالدیو مجاور بوده و جزایر آندامان و نیکوبار آن با تایلند، میانمار و اندونزی مرز آبی مشترک دارد.	
شهرهای مهم	دهلی نو، بمبئی، بنگلور، چنای، حیدرآباد، احمدآباد، کلکته	
واحد پول	روپیه هند (۱ دلار = ۸۶ روپیه هند)	
زبان رسمی	هندی، انگلیسی	
مذهب	حدود ۸۰ درصد مردم هند پیرو آئین‌های هندو و حدود ۱۵ درصد مسلمان هستند. هند همچنین بیش از ۲/۳ درصد مسیحی و ۱/۲ درصد سیک دارد. هند اگرچه زادگاه آئین بودا بوده، اما جمعیت بودائیان هند در حال حاضر تنها حدود ۰/۸ درصد برآورد می‌شود.	
نوع حکومت	فدرال دموکراسی	
تولید ناخالص داخلی	۳ تریلیون و ۹۱۲ میلیارد دلار	رتبه ۴
رشد تولید ناخالص داخلی	۶.۴ درصد	رتبه ۱۲
درآمد سرانه	۲۶۹۶ دلار	
نرخ تورم	۴.۹ درصد	
نرخ بیکاری	۴.۲ درصد	

اطلاعات عمومی کشور هند

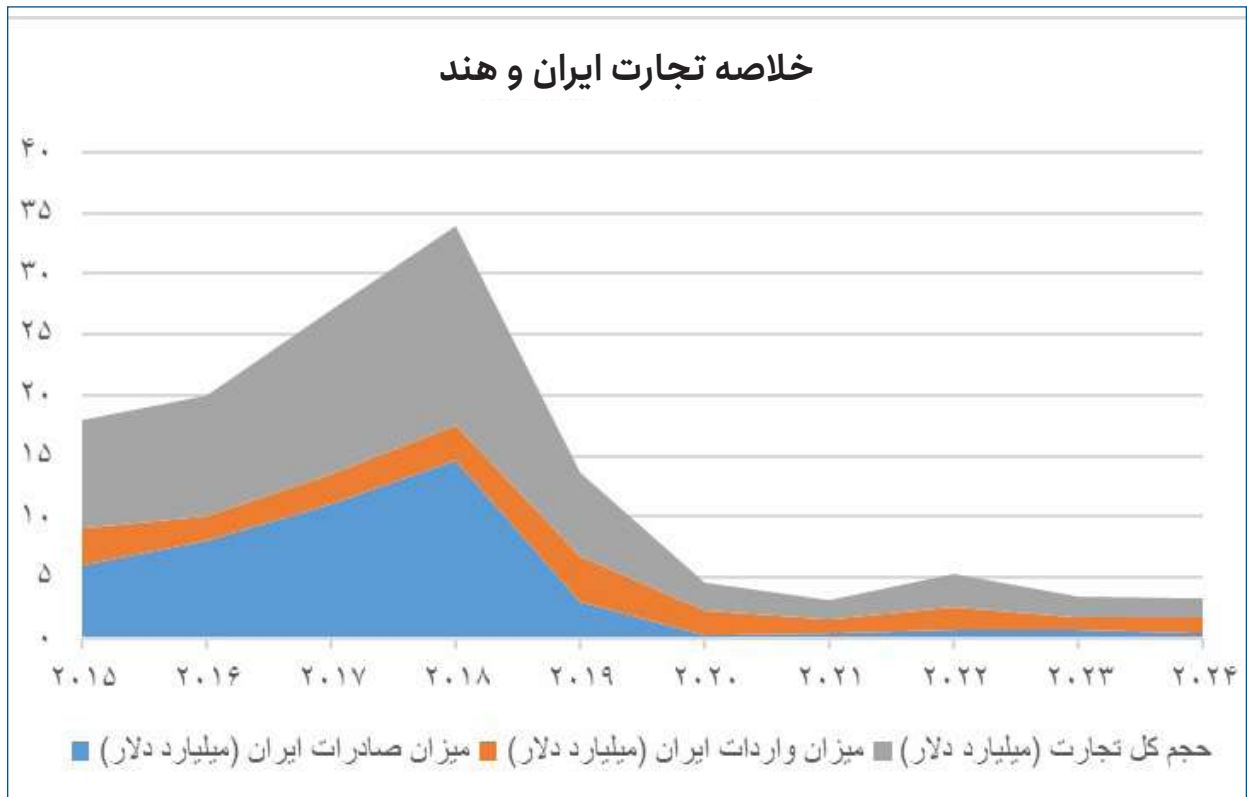
وضعیت روابط دیپلماتیک جمهوری اسلامی ایران با کشور هند	روابط دیپلماتیک میان جمهوری اسلامی ایران و هند برقرار است و دو کشور دارای سفارتخانه در پایتخت یکدیگر هستند. همچنین جمهوری اسلامی ایران دارای ۲ سرکنسولگری در شهرهای بمبئی و حیدرآباد است.
وضعیت بخش اقتصادی نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران در هند	هم‌اکنون سفارت جمهوری اسلامی ایران در دهلی نو و حیدرآباد دارای کارشناس اقتصادی است و سرکنسولگری جمهوری اسلامی ایران در دهلی نو دارای رایزن بازرگانی مستقر است.
وضعیت اتاق مشترک ایران- هند	اتاق مشترک بازرگانی ایران و هند در تهران مستقر و فعال است.

شاخص‌های مربوط به تجارت با هند در سال ۲۰۲۴

ایران در رتبه ۷۵	چین	بزرگترین صادرکنندگان کالا به هند
	روسیه	
	امارات متحده عربی	
	آمریکا	
	عربستان سعودی	
	عراق	
	اندونزی	
ایران در رتبه ۵۱	سوئیس	بزرگترین واردکنندگان کالا از هند
	جمهوری کره	
	سنگاپور	
	آمریکا	
	امارات متحده عربی	
	هلند	
	سنگاپور	
ایران در رتبه ۵۱	چین	بزرگترین واردکنندگان کالا از هند
	انگلستان	
	عربستان سعودی	
	بنگلادش	
	آلمان	
ایران در رتبه ۵۱	ایتالیا	بزرگترین شریک تجاری هند
	آمریکا و چین	

میزان تجارت هند با ایران طی ۱۰ سال اخیر										سال
۲۰۲۴	۲۰۲۳	۲۰۲۲	۲۰۲۱	۲۰۲۰	۲۰۱۹	۲۰۱۸	۲۰۱۷	۲۰۱۶	۲۰۱۵	میزان صادرات ایران (میلیارد دلار)
۰.۴۵	۰.۶۴	۰.۶۵	۰.۴	۰.۳	۳	۱۴.۷	۱۱	۸	۶	
۱.۲	۱.۱	۲	۱.۲	۲	۳.۸	۲.۸	۲.۵	۲	۳	میزان واردات ایران (میلیارد دلار)
۱.۶۵	۱.۷۴	۲.۶۵	۱.۶	۲.۳	۶.۸	۱۶.۵	۱۳.۵	۱۰	۹	حجم کل تجارت (میلیارد دلار)

موضوع بررسی ۲۰۲۴	مقدار	میزان تغییرات نسبت به سال ۲۰۲۳
مجموع کل واردات ایران از هند	۱.۲ میلیارد دلار	۹.۹ درصد (افزایش)
مجموع کل صادرات ایران به هند	۴۵۰ میلیون دلار	۲۹.۷ درصد (کاهش)
مجموع کل تجارت ایران با هند	۱.۶۵ میلیارد دلار	۵.۲ درصد (کاهش)
موضوع بررسی در سال ۲۰۲۴	مقدار	سهم ایران از این تجارت در سال ۲۰۲۴
حجم کل تجارت هند با جهان	۱ تریلیون و ۱۴۳ میلیارد دلار	۰.۱۶ درصد
میزان کل واردات هند از کل جهان	۷۰۲ میلیارد دلار	۰.۰۶ درصد

مهمترین اقلام وارداتی ایران از هند در سال ۲۰۲۴

ردیف	نام کالا	ارزش	ردیف	نام کالا	ارزش
۱	برنج	۷۰۹ میلیون دلار	۱۵	ترکیب‌های هیتروسیکلیک	۶ میلیون دلار
۲	کنجاله و سایر آخال‌های جامد	۱۵۱ میلیون دلار	۱۶	دارو	۵ میلیون دلار
۳	موز	۶۲ میلیون دلار	۱۷	سایر دانه‌ها و میوه‌های روغنی	۵ میلیون دلار
۴	چای	۴۱ میلیون دلار	۱۸	سولفات‌ها	۵ میلیون دلار
۵	سبزیجات غلافدار خشک (نخود و لوبیا)	۲۹ میلیون دلار	۱۹	ماشین‌آلات و تجهیزات آزمایشگاهی یا مورد استفاده برای مصارف خانگی	۴ میلیون دلار
۶	خون انسان در مصارف پزشکی	۲۰ میلیون دلار	۲۰	نارگیل و بادام هندی	۳ میلیون دلار
۷	مخلوط‌های مواد معطر و الکلی	۱۸ میلیون دلار	۲۱	پروویتامین، ویتامین و هورمون‌ها	۳ میلیون دلار
۸	گوشت قرمز منجمد	۱۸ میلیون دلار	۲۲	پارچه‌های تار و پود باف از نخ رشته‌های سنتتیک	۳ میلیون دلار
۹	زنجبیل، زردچوبه، کاری و سایر ادویه‌ها	۱۶ میلیون دلار	۲۳	قند و شکر نیشکر یا چغندر	۳ میلیون دلار
۱۰	بادام زمینی	۱۲ میلیون دلار	۲۴	اجزای نباتات برای عطرسازی، داروسازی و حشره‌کشی	۳ میلیون دلار
۱۱	شیشه ایمنی	۱۱ میلیون دلار	۲۵	خودتراش و تیغ سلمانی	۳ میلیون دلار
۱۲	تخم رازیانه، بادیان، مرزه، گشنیز و ...	۱۰ میلیون دلار	۲۶	قهوه	۳ میلیون دلار
۱۳	بازوهای انتقال نیرو، چرخ دنده، چرخ لنگر و قرقره	۹ میلیون دلار	۲۷	لفل	۳ میلیون دلار
۱۴	فراورده‌های غذایی	۶ میلیون دلار	۲۸	اجزا و قطعات انواع موتور	۲ میلیون دلار

مهمترین اقلام صادراتی ایران به هند در سال ۲۰۲۴

ردیف	نام کالا	ارزش	ردیف	نام کالا	ارزش
۱	پسته	۷۹ میلیون دلار	۱۰	گردو	۸ میلیون دلار
۲	کک نفت و سایر تفاله‌های نفتی	۶۸ میلیون دلار	۱۱	هیدروکربون‌های حلقوی	۵ میلیون دلار
۳	الکل‌های غیر حلقوی، سولفونه، نیترو یا نیتروزه آنها	۶۱ میلیون دلار	۱۲	نمک	۴ میلیون دلار
۴	خرما	۴۱ میلیون دلار	۱۳	آلکالوئیدها و املاح آنها	۳ میلیون دلار
۵	سنگ گچ	۲۷ میلیون دلار	۱۴	گم‌لاک‌ها، صمغ و رزین	۲ میلیون دلار
۶	بادام	۲۱ میلیون دلار	۱۵	کودهای معدنی و شیمیایی	۲ میلیون دلار
۷	هیدرواکسید سدیم و پتاسیم	۱۳ میلیون دلار	۱۶	چای	۲ میلیون دلار
۸	کیوی	۱۲ میلیون دلار	۱۷	شیشه فلوت و صیقل شده و منعکس کننده	۲ میلیون دلار
۹	سیمان	۱۰ میلیون دلار	۱۸	شیشه کشیده و باد شده	۱ میلیون دلار

اقتصاد جهان

تحلیل دوماهه تحقق پیش‌بینی‌های اقتصادی (خرداد و تیر ماه ۱۴۰۴)

تهیه شده توسط مرکز شتاب تبریز و مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی تبریز

در بازه زمانی دوماهه منتهی به پایان تیرماه ۱۴۰۴، مجموعه‌ای از پیش‌بینی‌های اقتصادی به‌صورت هفتگی درباره روندهای کلان جهانی و تحولات کشورهای مختلف شامل آمریکا، اتحادیه اروپا، چین، هند، روسیه، خاورمیانه و ایران توسط مرکز شتاب تبریز ارائه شد. اکنون با بررسی داده‌های واقعی رخ داده در این دو ماه، می‌توان ارزیابی نسبتاً دقیقی از میزان تحقق این پیش‌بینی‌ها و اعتبار روندشناسی تحلیل‌ها به‌عمل آورد.

اقتصاد جهانی

در سطح اقتصاد جهانی، پیش‌بینی رکود ملایم و تداوم احتیاط سرمایه‌گذاران تا حد زیادی به‌واقعیت پیوست. بازارهای سهام در اغلب اقتصادهای توسعه‌یافته با نوسانات محدود، اما بدون روند صعودی محسوس باقی ماندند. گزارش‌های جهانی درباره افت رشد تجارت جهانی، کاهش شاخص‌های تولید صنعتی و ضعف در حمل‌ونقل دریایی مؤید ارزیابی‌های قبلی در مورد افت تدریجی تقاضای کل جهانی است. همچنین روند کاهش قیمت برخی کالاهای اساسی مانند نفت و فلزات پایه، نشانه‌ای از صحت تحلیل‌هایی است که بر تضعیف انتظارات تورمی جهانی تأکید داشتند.

اتحادیه اروپا

در اتحادیه اروپا، ضعف رشد اقتصادی، ادامه رکود صنعتی در آلمان و کاهش اعتماد مصرف‌کنندگان از جمله محورهایی بود که در پیش‌بینی‌ها به‌درستی اشاره شده بود. بانک مرکزی اروپا با احتیاط بیشتری نسبت به فدرال‌رزرو در مسیر کاهش نرخ بهره گام برداشت. همزمان، بحران در بخش خدمات فرانسه و تورم ساختاری در حوزه انرژی، مانع از بهبود سریع رشد شدند. در این میان، پیش‌بینی مربوط به کاهش سرعت تورم در حوزه یورو، به‌ویژه در اسپانیا و هلند، نیز محقق شد.

ایالات متحده آمریکا

در ایالات متحده آمریکا، بسیاری از پیش‌بینی‌ها محقق شد. همان‌گونه که انتظار می‌رفت، فدرال‌رزرو در موضع انقباضی باقی ماند و علیرغم انتظارات برخی تحلیلگران مبنی بر کاهش نرخ بهره، با توجه به پایداری نسبی تورم و رشد بازار کار، این تصمیم به تعویق افتاد. گزارش‌های مربوط به نرخ تورم و شاخص قیمت مصرف‌کننده (CPI) در ماه ژوئن نشان داد که تورم در مسیر کنترل قرار دارد، اما هنوز به هدف ۲ درصدی فدرال‌رزرو نرسیده است. تحلیل‌هایی که بر مقاومت بازار کار، افزایش جزئی دستمزدها و رشد محدود تولید صنعتی تأکید داشتند، مورد تأیید داده‌های منتشرشده قرار گرفتند.

نوسانات نرخ روبل و فشار تحریم‌ها بر صادرات انرژی متمرکز بودند، عموماً دقیق بودند. روسیه در این مدت با کاهش درآمدهای نفتی مواجه شد، در حالی که صادرات غلات و برخی فلزات به کشورهای آسیایی افزایش یافت. همچنین تقویت نقش روبل دیجیتال در مبادلات منطقه‌ای و تلاش برای دور زدن تحریم‌های دلاری با استفاده از یوان و درهم، از جمله مواردی بود که پیش‌تر به آن‌ها اشاره شده بود.

خاورمیانه

در خاورمیانه، به‌ویژه در کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس، روند تثبیت بودجه دولت‌ها در سایه کاهش قیمت نفت با دقت پیش‌بینی شده بود. در همین حال، سرمایه‌گذاری‌های سنگین عربستان در پروژه‌های گردشگری و فناوری به همراه تلاش برای متنوع‌سازی اقتصاد، همانند طرح "ویژن ۲۰۳۰"، مطابق تحلیل‌های گذشته، به قوت خود باقی ماند. در عراق و سوریه، استمرار تنش‌های سیاسی و بی‌ثباتی اقتصادی مورد انتظار بود و تحولات اخیر نیز مؤید آن است.

ایران

در نهایت، در خصوص ایران، اکثر تحلیل‌ها با واقعیت تطابق مناسبی داشتند. پیش‌بینی درباره ادامه رشد پایه پولی، فشار تورمی ناشی از کسری بودجه، نرخ بالای ارز و مقاومت بانک مرکزی در برابر آزادسازی قیمت‌ها در بازار ارز، عمدتاً درست بودند. بازار سرمایه در یک نوسان فرسایشی باقی ماند و ورود نقدینگی جدید اتفاق نیفتاد. همچنین، پیش‌بینی ضعف رشد سرمایه‌گذاری، رکود در بخش ساختمان، و کندی صادرات غیرنفتی (به‌ویژه به عراق و افغانستان) همگی با داده‌های رسمی و میدانی تطابق دارند. همچنین در دو ماه اخیر، تهدیدات و حملات نظامی اسرائیل علیه ایران، نوسانات ارزی و نااطمینانی اقتصادی را افزایش داده و فعالیت‌های تجاری و صنعتی را تحت تأثیر قرار داده است. این شرایط جنگی پیش‌بینی نشده بود و نشان داد که در پیش‌بینی‌های هفتگی آتی تمامی شرایط اضطراری و فوق‌العاده برای اقتصاد جهان و ایران باید مدنظر گرفته شود.

چین

در چین، انتظارات درباره سیاست‌های انبساطی دولت و تلاش برای تحریک بخش مسکن، در هفته‌های اخیر با بسته‌های حمایتی هدفمند و اصلاحات محدود در قوانین مالکیت تأیید شد. اقتصاد چین همچنان با ضعف در مصرف داخلی و بی‌اعتمادی نسبت به بازار املاک مواجه است؛ اما صادرات و تولید صنعتی در برخی بخش‌ها بهبود نسبی یافته‌اند. تحلیل‌هایی که به تمرکز دولت چین بر فناوری‌های نوین، خودروهای الکتریکی و انرژی‌های تجدیدپذیر پرداخته بودند نیز با گزارش‌های رسمی اخیر مطابقت دارند. به‌ویژه در حوزه صادرات خودرو، چین عملکردی فراتر از انتظار داشت که در چند پیش‌بینی هفتگی نیز بر آن تأکید شده بود.

هند

در هند، پیش‌بینی رشد پایدار تولید ناخالص داخلی و سرمایه‌گذاری‌های خارجی عمدتاً به واقعیت پیوست. نتایج انتخابات پارلمانی و حفظ ائتلاف نارندرا مودی سبب شد چشم‌انداز سیاست‌گذاری در هند باثبات باقی بماند. در این مدت، صادرات کالاهای فناوری و خدمات آی‌تی رشد مناسبی را تجربه کرد و همچنین ورود سرمایه‌گذاران زبانی و خاورمیانه‌ای به پروژه‌های زیرساختی مورد توجه قرار گرفت. تحلیل‌های قبلی در مورد افزایش نقش هند در زنجیره تأمین جهانی نیز تأیید شد.

روسیه

در مورد روسیه، تحلیل‌هایی که بر افزایش وابستگی به چین،

رویدادهای اتاق

بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

خرداد - تیر ۱۴۰۴

اسکن کنید

حضور سفیر بنگلادش در اتاق بازرگانی تبریز

سرمایه‌گذاری در ایران و صادرات به کشورهای عضو این اتحادیه بیان کرد.

اتاق بازرگانی تبریز قدیمی‌ترین اتاق بازرگانی ایران

«منجورول کریم خان چودری»: سفیر بنگلادش در ایران، اتاق بازرگانی تبریز را یکی از فعال‌ترین و پویاترین اتاق‌های کشور توصیف کرد و گفت: حضور در قدیمی‌ترین اتاق بازرگانی ایران، مایه فخر و مباهات بنده است.

وی هدف اصلی سفر خود به تبریز را بررسی فرصت‌های تجاری کشف‌نشده و توسعه زمینه‌های همکاری بین دو کشور عنوان کرد و افزود: بسیاری از تجار ایرانی از ظرفیت‌های تجاری بنگلادش مطلع نیستند و این موضوع در مورد تجار بنگلادشی نیز صادق است. بسیاری از قابلیت‌های اقتصادی و صنعتی استان آذربایجان شرقی برای ما ناشناخته مانده‌اند.

سفیر بنگلادش با اشاره به ظرفیت‌های گسترده صنعتی و صادراتی آذربایجان شرقی گفت: در جریان این سفر از کارخانه تراکتورسازی تبریز که یکی از بزرگ‌ترین مجموعه‌های تولید تراکتور در منطقه است، بازدید کردیم. تلاش داریم شرایط همکاری و واردات محصولات این مجموعه به کشور بنگلادش را فراهم کنیم.

وی تحریم‌ها و محدودیت‌های مالی را از چالش‌های اساسی در روابط تجاری بین ایران و بنگلادش دانست و گفت: با وجود این موانع، زمینه‌های متعددی برای همکاری وجود دارد. بنگلادش دومین تولیدکننده بزرگ پوشاک در جهان است و در کنار ظرفیت‌های تولیدی

در نشست مشترک سفیر بنگلادش در ایران با رئیس اتاق بازرگانی تبریز و رئیس اتاق ایران، بر لزوم توسعه همکاری‌های اقتصادی و تجاری میان دو کشور تأکید شد.

یونس ژائله؛ رئیس اتاق تبریز، با ابراز خرسندی از گسترش روابط دوجانبه، بر آمادگی کامل این نهاد برای توسعه همکاری‌های اقتصادی و تجاری با کشور بنگلادش تأکید کرد و افزود: تعریف پروژه‌های مشترک برای توسعه همکاری‌های تجاری بسیار ضروری است.

وی با اشاره به ظرفیت‌های گسترده صنعتی استان آذربایجان شرقی اظهار داشت: استان ما دارای تنوع صنعتی قابل توجهی است و در حوزه‌های مختلف، توانمندی‌های منحصر به فردی دارد که می‌تواند در روابط تجاری با بنگلادش نقشی کلیدی ایفا کند.

ژائله افزود: امیدواریم با تعریف پروژه‌های مشترک و ایجاد بسترهای همکاری میان فعالان اقتصادی دو کشور، شاهد توسعه پایدار روابط اقتصادی باشیم. این همکاری‌ها نه تنها می‌تواند به بهره‌برداری از ظرفیت‌های داخلی دو طرف منجر شود، بلکه زمینه‌ساز حضور مشترک در بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی نیز باشد.

رئیس اتاق تبریز همچنین با اشاره به موقعیت جغرافیایی راهبردی آذربایجان شرقی خاطرنشان کرد: این استان به عنوان دروازه ایران به اروپا، قفقاز و آسیای میانه، می‌تواند به عنوان پل ارتباطی مؤثری میان بنگلادش و بازارهای هدف در این مناطق عمل کند.

وی با اشاره به اجرای موافقتنامه تجارت آزاد میان جمهوری اسلامی ایران و اتحادیه اقتصادی اوراسیا، این موافقتنامه را فرصتی بزرگ برای

متوسط هستند که بازار مناسبی برای محصولات ایرانی به‌ویژه در حوزه واردات فراهم می‌کند.

سفیر بنگلادش در ادامه افزود: کشور ما در حوزه دارو پیشرفت‌های قابل توجهی داشته و در مقابل، ایران در زمینه تجهیزات پزشکی ظرفیت بالایی دارد که می‌تواند زمینه‌ساز همکاری‌های گسترده باشد.

وی در پایان با اشاره به عضویت بنگلادش در سازمان تجارت جهانی (WTO) خاطرنشان کرد: بنگلادش می‌تواند بدون تعرفه به بسیاری از کشورها صادرات داشته باشد و از آنجایی که اقتصاد دو کشور ایران و بنگلادش رقابتی نیستند، زمینه مناسبی برای توسعه روابط تجاری و سرمایه‌گذاری متقابل وجود دارد.

و صادراتی بالا، آمادگی سرمایه‌گذاری در حوزه تولید مشترک با ایران را نیز دارد.

خان چودری با اشاره به موقعیت ژئوپلیتیکی دو کشور افزود: آذربایجان شرقی با دسترسی مناسب به آسیای مرکزی، قفقاز و روسیه، و بنگلادش با دسترسی به بازار پرجمعیت آسیای جنوبی، می‌توانند نقش مکمل برای توسعه تجارت ایفا کنند. با توجه به نیروی کار ارزان و مزیت‌های رقابتی، بنگلادش می‌تواند به هاب صادراتی ایران و آذربایجان شرقی به کشورهای آسیای جنوبی تبدیل شود. وی با اشاره به جمعیت بیش از ۱۶۵ میلیون نفری بنگلادش اظهار کرد: حدود ۳۰ میلیون نفر از این جمعیت، جزو قشر مرفه و طبقه

دیدار مدیرعامل بانک تجارت کشور با رئیس اتاق بازرگانی تبریز

آذربایجان شرقی و سهم بسزای بخش خصوصی این استان در تولید، فعالان اقتصادی استان از منابع و ابزارهای متنوع مالی و اعتباری و تسهیلاتی برخوردار باشند.

هادی اخلاقی؛ مدیرعامل و رئیس هیئت عامل بانک تجارت کشور نیز در این دیدار از افزایش ۲/۵ برابری سهم استان در تسهیلات خبر داد. اخلاقی افزود: خواسته‌های رئیس اتاق تبریز بجا و منطقی است و ما آمادگی داریم در حوزه‌های مختلف از جمله انرژی خورشیدی و پیشبرد پروژه‌های مهم و بزرگ صنعتی و تولیدی استان، تامین مالی مورد نیاز را انجام دهیم.

مدیرعامل و رئیس هیئت عامل بانک تجارت کشور به همراه هیئت‌همراه با رئیس اتاق بازرگانی تبریز و اعضای هیئت رئیسه دیدار و گفتگو کردند.

یونس ژائله در این دیدار تاکید کرد: با توجه به شعار سال که به درستی «سرمایه‌گذاری برای تولید» نام گرفته است، بیش از هر چیز نیاز به حمایت بانک‌ها از طریق ابزارهای مختلف جهت حفظ سرمایه‌گذاری و تولید ثروت در استان و کشور داریم.

ژائله خطاب به مدیرعامل و مدیران بانک تجارت کشور خاطرنشان کرد: خواست ما این است که متناسب با سهم جمعیتی استان

حضور سفیر اسپانیا در اتاق بازرگانی تبریز

دنبال ایجاد راه‌های جدید برای افزایش تعاملات اقتصادی با ایران هستیم

دارد. همچنین برای هیئت‌های تجاری و اقتصادی، تسهیلاتی در صدور ویزا در نظر گرفته خواهد شد و ویزا نباید مانعی برای تعامل، بلکه ابزاری برای ساماندهی ارتباطات باشد.

وی اذعان کرد: روابط اقتصادی کنونی میان دو کشور محدود است که علت آن عمدتاً تحریم‌ها و نگرانی از تبعات آن بوده است. وی ابراز امیدواری کرد که با توافقات جدید، فرصت‌های تازه‌ای برای توسعه روابط اقتصادی میان ایران و اسپانیا گشوده شود.

◀ صمد حسن‌زاده، رئیس اتاق بازرگانی ایران و عضو هیئت نمایندگان اتاق تبریز، به سابقه دیرینه روابط تجاری میان ایران و اسپانیا اشاره کرد و گفت: اتاق بازرگانی تبریز با بیش از ۱۶۷ سال قدمت، قدیمی‌ترین اتاق بازرگانی کشور است و ظرفیت‌های بخش خصوصی در حوزه‌های صنعت، کشاورزی و خدمات مهندسی بسیار گسترده و متنوع است.

◀ مسعود بنایان، نایب‌رئیس اتاق بازرگانی تبریز، با اشاره به جایگاه تاریخی و ظرفیت فرهنگی اسپانیا اظهار کرد: بیش از ۶۰۰ میلیون نفر در جهان به زبان اسپانیایی صحبت می‌کنند که این موضوع نشان‌دهنده نفوذ فرهنگی و تاریخی این کشور است.

وی بر ضرورت افزایش تعاملات اقتصادی میان فعالان اقتصادی استان آذربایجان شرقی و کشور اسپانیا تأکید کرد و افزود: امیدواریم با به نتیجه رسیدن مذاکرات غیرمستقیم میان ایران و آمریکا، شاهد توسعه

«آنتونیو سانچز بندیتو گاسپار»، سفیر اسپانیا در جمهوری اسلامی ایران، در نخستین سفر خود به استان آذربایجان شرقی، با جمعی از هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز دیدار کرد.

◀ آنتونیو سانچز بندیتو گاسپار، سفیر اسپانیا در جمهوری اسلامی ایران نیز با ابراز رضایت از سفر خود به تبریز گفت: علی‌رغم وجود تحریم‌ها و مشکلات اقتصادی، اسپانیا تلاش کرده است روابط خود با ایران را حفظ کند.

وی تأکید کرد: اسپانیا به دنبال ایجاد راه‌های جدید برای افزایش تعاملات اقتصادی با ایران است.

وی با اشاره به ظرفیت‌های بالای صنعتی استان آذربایجان شرقی، از تبریز به عنوان شهری با سابقه تاریخی و تمدنی غنی نام برد و افزود: شرکت‌های بزرگ و پیشرفته‌ای در این استان فعال هستند که می‌توانند زمینه‌ساز همکاری‌های جدید در حوزه‌های حمل‌ونقل، صنایع غذایی، انرژی‌های تجدیدپذیر، زیرساخت‌ها و منسوجات باشند.

سفیر اسپانیا خاطرنشان کرد: اسپانیا در سال‌های اخیر سریع‌ترین رشد اقتصادی را در میان کشورهای اروپایی داشته و اکنون دوازدهمین اقتصاد بزرگ جهان به‌شمار می‌رود.

وی افزود: بخش خصوصی اسپانیا علاقه‌مند به همکاری با ایران است و سابقه تاریخی مناسبی از روابط اقتصادی میان دو کشور وجود

مبادلات تجاری با کشور اسپانیا باشیم، به‌ویژه در حوزه‌های زیرساختی، انرژی‌های تجدیدپذیر و صنعت نساجی.

بنابراین با اشاره به پیشرفت اسپانیا در صنعت نساجی اظهار داشت: ظرفیت همکاری بالایی در این حوزه وجود دارد.

وی گفت: استان آذربایجان شرقی ظرفیت بالایی در حوزه فرش، سرامیک، صنایع غذایی، قیر و مشتقات نفتی، کشاورزی، چرم و کفش دارد. بیش از ۴۵۰۰ واحد تولیدی در این استان فعال هستند و صنایع بزرگی مانند تراکتورسازی با قدمتی بیش از نیم قرن در این استان مستقرند. همچنین تبریز به‌عنوان قطب تولید چرم و کفش کشور، حدود ۸۰ درصد نیاز داخلی را تأمین می‌کند.

وی همچنین خواستار تسهیل در صدور ویزا برای فعالان اقتصادی شد تا روند رفت‌وآمد و همکاری میان دو کشور آسان‌تر شود.

◀ قاسم خلیل‌نژاد قویدل، عضو هیئت‌رئیس‌ه اتاق بازرگانی تبریز با اشاره به سابقه درخشان تاریخی ایران و اسپانیا در طول تاریخ بشریت گفت: تأثیرگذاری این دو کشور در حوزه فرهنگ و رشد بشری بر کسی پوشیده نیست.

وی با اشاره به اشتراکات فرهنگی بین ایران و اسپانیا بر لزوم توسعه

مبادلات تجاری و استفاده از ظرفیت‌های ویژه هر دو کشور تأکید کرد. رضا جعفری، عضو هیئت‌رئیس‌ه اتاق تبریز، با اشاره به صادرات ایران به اسپانیا گفت: در حال حاضر، بیش از ۷۰ درصد واردات اسپانیا از ایران شامل سه کالای کاشمش، پسته و زعفران است. آذربایجان شرقی در دهه اخیر رشد قابل‌توجهی در کشت این محصولات داشته که می‌توان از آن برای توسعه تجارت با اسپانیا استفاده کرد.

◀ سید باقر شریف‌زاده، عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز، این دیدار را قدمی مثبت برای افزایش همکاری‌های مشترک بین استان آذربایجان شرقی و اسپانیا دانست.

◀ سید احمد فتاح‌زاده، عضو هیئت نمایندگان اتاق تبریز، با اشاره به اهمیت حمل‌ونقل در توسعه تجارت، گفت: بخش عمده‌ای از قطعات یدکی کامیون‌های ایران از اسپانیا وارد می‌شود و این محصولات از کیفیت بالایی برخوردارند.

◀ صابر پرنیان، مدیر کل صمت استان آذربایجان شرقی گفت: تبریز همواره مهد دموکراسی‌خواهی در کشور بوده است، همچنین تبریز در کل ایران با نام تجارت و صنعت شناخته می‌شود و ما علاقه‌مند به توسعه تجارت با کشور اسپانیا هستیم.

برگزاری کارگاه آموزشی تبیین فرصت‌ها و چالش‌های موافقتنامه تجارت آزاد ایران و اوراسیا

موافقتنامه با اوراسیا، گامی بزرگ در توسعه تجارت خارجی ایران

کارگاه آموزشی «تبیین فرصت‌ها و چالش‌های موافقتنامه تجارت آزاد ایران با اتحادیه اقتصادی اوراسیا» با تدریس میرهادی سیدی، مشاور امور بین‌الملل سازمان و مذاکره‌کننده وزارت صمت در امور اوراسیا، به همت دبیرخانه اتاق‌های بازرگانی شمالغرب کشور در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

میرهادی سیدی، مشاور امور بین‌الملل سازمان و مذاکره‌کننده وزارت صمت در امور اوراسیا در گفت‌وگو با نشریه اتاق تبریز اظهار کرد: این موافقتنامه که پس از هشت سال مذاکره در دی ماه ۱۴۰۲ به امضا رسید و پس از تصویب مجالس ایران و پنج کشور عضو اوراسیا، از ۲۵ اردیبهشت ۱۴۰۴ اجرایی شده است، مزایای قابل‌توجهی برای تجارت ایرانی به همراه دارد.

وی ادامه داد: این موافقتنامه ۸۷ درصد از کد تعرفه‌های گمرکی (HS) کالاها را پوشش می‌دهد و تجارت ایرانی در صادرات این اقلام به کشورهای اوراسیا، تعرفه گمرکی پرداخت نخواهند کرد. این مزیت در واردات ۸۷ درصد کالاها از اتحادیه اقتصادی اوراسیا به ایران نیز اعمال می‌شود.

سیدی افزود: اجرای این موافقتنامه به نفع تجارت ایرانی خواهد بود و در مجموع، تجارت ایرانی در بخش صادرات و واردات، به دلیل عدم پرداخت حقوق گمرکی، نزدیک به ۱۰۰ میلیون دلار صرفه‌جویی خواهد داشت.

همچنین، انتظار می‌رود که این موافقتنامه به توسعه و افزایش تجارت بین ایران و اتحادیه اقتصادی اوراسیا کمک کرده و زمینه را برای افزایش صادرات تا پنج میلیارد دلار در سال‌های اولیه فراهم کند.

وی با اشاره به اینکه مطالعات انجام شده توسط اتاق بازرگانی ایران نشان می‌دهد که کشورهای عضو اتحادیه اقتصادی اوراسیا سالانه حدود ۴۰۰ میلیارد دلار واردات دارند، بیان کرد: ۳۳ میلیارد دلار آن اقلامی است که ایران در گذشته توانسته به کشورهای جهان صادر کند. بر این اساس انتظار می‌رود، در نتیجه‌ی اجرای این موافقتنامه، تجارت ایران با اوراسیا افزایش چشمگیری پیدا کند.

وی گفت: هدف از برگزاری این کارگاه‌ها، آموزش و راهنمایی تجار در خصوص مفاد موافقتنامه و تشویق آنها به استفاده از این فرصت برای توسعه صادرات است.

عضو هیئت علمی موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی و مشاور امور بین‌الملل و توافقی‌های تجاری سازمان توسعه تجارت ایران تأکید کرد: دبیرخانه اتاق بازرگانی تبریز به عنوان دبیرخانه اتاق‌های بازرگانی شمالغرب ایران، هماهنگی برگزاری این برنامه‌ها در شهرهای زنجان، اردبیل، ارومیه، زنجان و منطقه آزاد اوراسیا را بر عهده داشته است.

برگزاری میز تجاری چین و هند در اتاق بازرگانی تبریز

چین و هند، بازاری بزرگ برای تجارت خارجی آذربایجان شرقی

همچنین، دوره آموزشی تجارت با کشورهای عضو اتحادیه اوراسیا توسط دبیرخانه اتاق‌های بازرگانی شمال غرب کشور برگزار می‌شود. وی گفت: با توجه به اهمیت کشور چین، برگزاری دوره مقدماتی تجارت با چین نیز در دستور کار است.

چین و هند فرصت‌های طلایی تجارت

یونس اکبرپور پایدار، عضو هیئت نمایندگان اتاق تبریز، چین و هند را فرصت‌های بزرگ اقتصادی برای کشور دانست و گفت: حضور در نمایشگاه‌های بین‌المللی، نظیر نمایشگاه اتومکانیکا شانگهای، فرصت مناسبی برای توسعه تعاملات تجاری و آشنایی با فناوری‌های نوین است.

وی تأکید کرد: نباید صرفاً به اعزام هیئت‌های تجاری اکتفا کنیم، بلکه باید در حوزه‌هایی که استان در آن‌ها از ظرفیت بالایی برخوردار است، اقدام به برگزاری نمایشگاه‌های بین‌المللی در داخل کشور کنیم و از کشورهای بزرگی مانند چین، هند، ترکیه و روسیه برای بازدید از توانمندی‌های استان دعوت کنیم.

اکبرپور با اشاره به مشکل به‌روز نبودن فناوری در صنایع کشور، اظهار داشت: در حالی که انرژی و نیروی انسانی ارزان در کشور به‌درستی بهره‌برداری نمی‌شود، اگر دولت بودجه‌ای برای نوسازی تجهیزات اختصاص دهد، شاهد کاهش ۲۰ تا ۳۰ درصدی مصرف انرژی خواهیم بود. این اقدام ضمن افزایش کیفیت محصولات، به رشد کمی تولید نیز منجر می‌شود.

در ادامه این نشست، رحیم روایی، سرپرست دفتر هماهنگی امور اقتصادی استانداری آذربایجان شرقی، جلیل هاشمی، دبیر میز تجاری چین و هند و اعضای این میز به بیان چالش‌ها و راهکارهای مطرح در حوزه تجارت با کشورهای چین و هند پرداختند و مقرر شد، در جلسات آتی، مسائل به‌صورت کارشناسی‌شده‌تر بررسی شود.

میز تجاری چین و هند با حضور رئیس کمیسیون صنایع و انرژی اتاق بازرگانی تبریز، مدیرکل دفتر هماهنگی امور اقتصادی استانداری آذربایجان شرقی و اعضای میز در محل اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد. سهند شهبازی، مدیر امور بین‌الملل اتاق بازرگانی تبریز، ضمن قدردانی از همکاری دفتر نمایندگی امور خارجه در تبریز در پیشبرد اهداف میزهای تجاری، اظهار کرد: آذربایجان شرقی یکی از استان‌هایی است که دارای دفتر نمایندگی وزارت امور خارجه است و از این فرصت به نحو مطلوب استفاده می‌کند.

وی با اشاره به برنامه‌های اتاق برای توسعه همکاری با چین گفت: در سال جاری یک هیئت به سی‌وسومین نمایشگاه بین‌المللی کفش و چرم گوانجو اعزام شد. در جریان این سفر، از چند مرکز بزرگ نمایشگاهی بازدید به عمل آمد و در مراسم افتتاحیه رسمی که با حضور مقامات چینی و ۱۸ کشور از سراسر جهان برگزار شد، شرکت کردیم. شهبازی افزود: با همکاری سرکنسولگری جمهوری اسلامی ایران در گوانجو، امکان بازدید از چند واحد تولیدی و خطوط تولید نیز فراهم شد؛ کاری که معمولاً برای بازدیدکنندگان خارجی امکان‌پذیر نیست.

وی همچنین به اعزام هیئت تجاری به نمایشگاه اتومکانیکا شانگهای در سال گذشته اشاره کرد و از برنامه‌ریزی برای اعزام به نمایشگاه بین‌المللی انرژی (که با توجه به بحران ناترازی انرژی برای تمام واحدهای تولیدی اهمیت دارد)، خبر داد.

شهبازی افزود: این نمایشگاه، یکی از بزرگ‌ترین رویدادهای حوزه انرژی به شمار می‌رود، مردامه در گوانگجو برگزار و شامل ۸۰۰ غرفه از برندهای معتبر خواهد بود.

مدیر امور بین‌الملل اتاق تبریز در ادامه گفت: دوره‌های آموزشی متعددی در زمینه‌هایی چون ثبت سفارش کالا، صادرات و واردات، امور گمرکی، مالیاتی، بیمه و تأمین اجتماعی برگزار شده است. با توجه به تغییرات مداوم در قوانین، این دوره‌ها به‌صورت مستمر ادامه دارند.

طرح مطالبات فعالان اقتصادی آذربایجان شرقی با حضور رئیس سازمان محیط زیست کشور

مهم‌ترین درخواست‌های ماست. بزرگ‌تر با اشاره به پتانسیل بالای استان در زمینه انرژی خورشیدی، خواستار تفویض اختیارات بیشتر در این حوزه شد و تاکید کرد: این امر، می‌تواند به کاهش آلودگی‌های زیست‌محیطی کمک شایانی کند. وی همچنین بر لزوم حمایت بیشتر از دریاچه ارومیه و تسریع در روند انتقال آب ارس به این دریاچه تاکید کرد.

نائب رئیس اتاق بازرگانی تبریز در پایان سخنان خود، خواستار گسترش مساحت توسعه فاز عملیاتی شهرک صنعتی بعثت و ارتقای رده زیست‌محیطی شهرک صنعتی شهید سلیمانی شد.

رضا جعفری، عضو هیئت رئیسه اتاق بازرگانی تبریز با بیان اینکه همه‌ی ما جزو NGOهای زیست‌محیطی هستیم با انتقاد از رویکرد فعلی سازمان محیط زیست، گفت: سیاست اصلی محیط زیست باید خروجی محور باشد.

وی عنوان کرد: متأسفانه، سازمان محیط زیست به جای اینکه تولیدی‌ها و کارخانه‌ها را به سمت خروجی محور شدن سوق دهد، رویکردی مکان محور را در پیش گرفته است.

جعفری با اشاره به انتخاب یکی از نمایندگان تبریز به عنوان رئیس‌جمهور، ابراز امیدواری کرد که در دوره جدید، سازمان محیط‌زیست رویکردی حمایتی از صنایع در پیش گیرد و به جای مانع‌تراشی، به تسهیل‌گری در امور زیست‌محیطی صنایع پردازد.

بشیر جعفری، رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق

نشست اعضای هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز و تشکل‌های اقتصادی استان آذربایجان شرقی با حضور شینا انصاری، رئیس سازمان حفاظت محیط زیست کشور، در هتل شهریار تبریز برگزار شد. در این نشست، موضوعات کلیدی در حوزه محیط زیست، صنعت، معدن و کشاورزی مورد بررسی قرار گرفت.

شینا انصاری، رئیس سازمان حفاظت محیط زیست کشور با تاکید بر نقش سازمان محیط زیست به عنوان یک نهاد حفاظتی و نه صرفاً نظارتی با اشاره به سیاست‌های ابلاغی رهبری در حوزه زیست‌محیطی، اظهار کرد: رویکرد سازمان محیط زیست، حمایتی است و ما تلاش می‌کنیم تا این سیاست‌ها را به بهترین شکل اجرایی کنیم.

انصاری، توسعه پایدار را کلیدواژه‌ای برای حل چالش‌های زیست‌محیطی استان دانست و تاکید کرد: ما از توسعه‌ای حمایت می‌کنیم که در آن، محیط زیست به عنوان یک عنصر اساسی در بطن آن توسعه قرار گرفته باشد.

در ادامه این نشست، جمشید بزرگر، نائب رئیس اتاق بازرگانی تبریز به بیان مشکلات و چالش‌های موجود در حوزه محیط زیست استان پرداخت.

وی با اشاره به ضرورت تفویض اختیار به استان‌ها برای تأیید واحدهای صنعتی و شهرک‌های صنعتی بزرگ، گفت: محیط زیست را نمی‌توانیم به خاطر صنعت از بین ببریم، اما در عین حال، نمی‌توانیم صنعت را فدای محیط زیست کنیم. تفویض اختیار به استان، یکی از

پایدار بر لزوم توجه به توسعه پایدار، حفظ محیط زیست و یافتن راهکارهای عملی برای رفع چالش‌های زیست محیطی استان آذربایجان شرقی تأکید کرد.

وی تفویض اختیارات بیشتر به استان، رویکرد حمایتی سازمان محیط زیست و توجه ویژه به احیای دریاچه ارومیه را به عنوان مهم‌ترین مطالبات مطرح شده در این نشست تأکید کرد.

مهدی امینی، دیگر عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز، خواستار پیگیری تصویب منطقه صنعتی کجاآباد به عنوان لکه‌های صنعتی و تشکیل یک صندوق محیط زیست خاص آذربایجان شرقی برای حمایت مالی از واحدهای صنعتی شد.

بازرگانی تبریز، با تأکید بر اهمیت دریاچه ارومیه برای حیات آذربایجان، خواستار تخصیص یک سرفصل حمایتی ویژه برای احیای این دریاچه شد. وی تأکید کرد: دریاچه ارومیه، نه تنها یک مسئله زیست محیطی، بلکه یک مسئله حیاتی برای استان آذربایجان شرقی است و باید به آن توجه ویژه‌ای شود.

یونس اکبرپور پایدار، عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز، خواستار انتقال الزام اختصاص ۱۰ درصد فضای سبز توسط کارخانجات از محوطه کارخانه‌ها به فضای عمومی شهرک‌ها شد. وی بر لزوم استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر در حاشیه دریاچه ارومیه تأکید کرد.

طرح مشکلات ارزی فعالان اقتصادی استان با دستیار ویژه وزیر صمت

برزرگر با اشاره به شرایط نابسامان اقتصادی کشور خاطرنشان کرد: وضعیت فعلی اقتصاد به قدری دشوار است که به سختی می‌توان آن را توصیف کرد. امیدواریم با اقدامات جدی، بخشی از مشکلات ساختاری کشور برطرف شود.

وی همچنین به بحران انرژی اشاره کرد و افزود: ناترازی در حوزه برق از دیگر معضلات جدی تولیدکنندگان است؛ برق قطع می‌شود و در پاسخ می‌گویند از ژنراتور استفاده کنید، اما گازوئیل مورد نیاز برای ژنراتورها نیز در دسترس نیست. این مشکل فقط محدود به آذربایجان شرقی نیست، بلکه کل کشور با آن درگیر است.

برزرگر با تأکید بر نقش پررنگ بخش خصوصی در اقتصاد استان

نشست مشترک هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز، با مشاور عالی و دستیار ویژه وزیر صمت، معدن و تجارت در خصوص مشکلات ثبت سفارش در سامانه جامع تجارت و نحوه تخصیص ارز در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

جمشید برزرگر، نایب رئیس اتاق بازرگانی تبریز، با انتقاد از وضعیت فعلی ثبت سفارش و تخصیص ارز، این موضوع را یکی از مشکلات اساسی تولیدکنندگان کشور عنوان کرد.

وی گفت: در تمامی جلسات اتاق بازرگانی، مسئله ثبت سفارش و تخصیص ارز به عنوان یکی از دغدغه‌های مهم تولیدکنندگان مطرح می‌شود.

به بخش تولید است. بنابیان در پایان خاطرنشان کرد: ما نباید خود را با محدودیت‌های غیرمنطقی گره بزنیم. وقت آن رسیده است که تصمیمات اقتصادی واقع‌بینانه و در حمایت واقعی از صادرات و تولید اتخاذ شود.

لزوم تفویض اختیار به استان‌ها

رضا جعفری، عضو هیئت‌رئیس اتاق بازرگانی تبریز، با تأکید بر ضرورت اصلاح سیاست‌های ارزی کشور اظهار داشت: ما به‌خوبی از بحران‌های ارزی کشور آگاه هستیم، اما نباید اجازه داد که صنعت، قربانی این بحران‌ها شود. یکی از راهکارهای مؤثر، تفویض اختیار به استان‌هاست.

وی با انتقاد از سیاست‌های ارزی فعلی ادامه داد: سیاست‌های موجود به‌جای حمایت از تولید و صادرات، مشوق واردات و واسطه‌گری شده‌اند. در حالی که تولیدکنندگان در صف تخصیص ارز گرفتارند، دلال‌ها به راحتی فعالیت می‌کنند. ما خواهان ارز دولتی نیستیم؛ فقط انتظار داریم شرایط تسهیل شود. هرکس ارز دولتی می‌خواهد، در صف بایستد، اما برای تولیدکنندگان باید مسیر مستقلی ایجاد شود.

جعفری همچنین هشدار داد: با صدور بی‌رویه کارت‌های بازرگانی، دولت خود را در شرایطی قرار داده که قادر به اخذ مالیات مؤثر نیست. علاوه بر این، ثبت سفارش با اعتبار سه‌ماهه در شرایط فعلی عملاً غیرممکن است.

در ادامه این نشست، سید احمد فتاح‌زاده، عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز، به مشکلات موجود در زیرساخت‌های صنعتی کشور اشاره کرد و گفت: ناوگان حمل‌ونقل عمومی و ماشین‌آلات صنعتی کشور فرسوده‌اند. اگر به بخش خصوصی اجازه داده شود که با ارز خود اقدام به واردات کند، مصرف سوخت به میزان قابل توجهی کاهش می‌یابد، چرا که تجهیزات جدید راندمان بالاتر و مصرف پایین‌تری دارند.

مهدی امینی، عضو هیئت نمایندگان اتاق تبریز، نیز با انتقاد از تمرکز تصمیم‌گیری در پایتخت، خواستار تفویض اختیار به استان‌ها شد.

اظهار داشت: بیش از ۹۰ درصد فعالیت‌های اقتصادی در آذربایجان شرقی توسط بخش خصوصی انجام می‌شود و نگاه دولت و حاکمیت نیز باید بر این اساس باشد که با توانمندسازی این بخش، مشکلات ساختاری اقتصاد قابل حل است.

سیاست‌های نادرست دولت، مسیر توسعه اقتصادی کشور را منحرف کرده است

مسعود بنابیان، نایب‌رئیس اتاق بازرگانی تبریز، با انتقاد از سیاست‌های اقتصادی چهار دهه گذشته، تأکید کرد: در طول ۳۰ تا ۴۰ سال اخیر، به دلیل شرایط بحرانی، تصمیمات اشتباهی گرفته‌ایم که ما را از مسیر واقعی توسعه کشور منحرف کرده است.

بنابیان در تبیین این موضوع گفت: منطقی نیست که یک فعال اقتصادی، دلاری را که با قیمت آزاد تهیه کرده، با نرخ پایین‌تر به دولت تحویل دهد؛ در حالی که واردکنندگان دلار یارانه‌ای دریافت می‌کنند. این تفاوت برخورد با واردات و صادرات، انگیزه صادرات را از بین برده است. وی با اشاره به وضعیت کشور در دوران اجرای برجام، گفت: در زمان اجرای برجام، امکان تعامل بانکی با اکثر بانک‌های جهانی وجود داشت، اما پس از فروپاشی توافق، واردات بدون ارز ممنوع شد و همچنان با همان قوانین قدیمی اقدام به صادرات و واردات می‌کنیم، که به هیچ وجه با شرایط روز منطبق نیست.

نایب‌رئیس اتاق تبریز با اشاره به مشکلات ترخیص کالا از گمرکات کشور اظهار داشت: در برخی موارد، دستگاه‌های وارداتی در گمرک توقیف می‌شوند، در حالی که وجه آن‌ها قبلاً به فروشنده خارجی پرداخت شده است. این رفتار غیرمنطقی مانعی برای ادامه فعالیت تولیدکنندگان است.

وی افزود: با توجه به کمبود منابع ارزی کشور، ضروری است به فعالان اقتصادی اجازه داده شود کالاهای ضروری همچون ماشین‌آلات و مواد اولیه را با ارز آزاد و خارج از صف تخصیص ارز وارد کنند. اینکه کالاهای با سختی وارد کشور می‌شوند، اما در گمرک دپو می‌مانند، ظلم مضاعفی

امجد با تشبیه اقتصاد ارزی کشور به یک استخر، گفت: ورودی این استخر، ارز حاصل از صادرات است و خروجی آن واردات. در این میان، حدود ۶۰ تا ۷۰ درصد واردات مربوط به ماشین آلات، مواد اولیه و کالاهای نیمه خام است که مجدداً در چرخه تولید داخلی به کار گرفته می شود. اگر سیاست های واردات و صادرات با هم هم راستا نباشند، دچار گسست در زنجیره تولید می شویم، مسئله ای که اکنون به وضوح شاهد آن هستیم.

وی همچنین به ضعف در اجرای تبصره های قانونی اشاره کرد و افزود: بر اساس تبصره های ۲ و ۳ آیین نامه کمیته تخصیص ارز، صادرکنندگان عمده می توانند با مجوزهای خاص، در برابر صادرات خود اقدام به واردات کنند. این واردات حتی می تواند در جهت تأمین نیاز شرکت های هم گروه انجام شود، اما متأسفانه این تبصره ها اجرایی نمی شود.

امجد تصریح کرد: در حال حاضر، تصمیم گیری ها بر اساس کدهای آماری و نه اولویت های واقعی انجام می شود. در نتیجه، تولیدکنندگانی که تحت فشار هستند، به استفاده از کارت های بازرگانی یکبار مصرف روی می آورند که این موضوع باعث کاهش ورودی استخر ارزی کشور و در نهایت آسیب به اقتصاد ملی می شود.

تمرکزگرایی، عدم تفویض اختیار و سیاست های ارزی ناکارآمد، تولید را زمین گیر کرده است

بشیر جعفری، عضو هیئت نمایندگان اتاق تبریز، با اشاره به عملکرد ۴۰ ساله مدیریت اقتصادی کشور گفت: روند طی شده اشتباه بوده و نمی توان با ادامه آن انتظار تحول داشت. باید برش قدرت در سطح استان ها افزایش باید چرا که استان ها ظرفیت و توانمندی اداره بخشی از امور کشور را دارند. تمرکزگرایی کنونی مانع توسعه و تصمیم گیری کارآمد شده است.

سید باقر شریف زاده، دیگر عضو هیئت نمایندگان تبریز، با تأکید بر اینکه تولید در کشور به شدت هدف قرار گرفته، بیان کرد: در سال

و گفت: متأسفانه به دلیل نبود نمایندگی رسمی بانک مرکزی در استان آذربایجان شرقی، فعالان اقتصادی ناچارند برای کوچک ترین اقدامات به تهران مراجعه کنند. این مسئله منجر به اتلاف وقت، هزینه و کندی در فرآیندهای تولید و تجارت شده است. وی افزود: اگر اختیار به مدیران استانی داده شود، هم امور با سرعت و دقت بیشتری انجام می شود و هم فعالان اقتصادی می توانند در فضای منطقی تر و شفافتری فعالیت کنند.

فرسودگی ماشین آلات صنعتی و سیاست های ارزی ناکارآمد، تولید را در تنگنا قرار داده است

یونس اکبریور پایدار، عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز، با اشاره به وضعیت نامطلوب ماشین آلات صنعتی کشور گفت: در شرایط فعلی، میزان مصرف انرژی در صنایع به دلیل فرسودگی تجهیزات، تا ۵۰ درصد بالاتر از استاندارد جهانی است، اما با این وجود امکان واردات ماشین آلات جدید در برابر صادرات وجود ندارد.

وی افزود: تکنولوژی مورد استفاده در بسیاری از صنایع کشور به ۴۰ تا ۵۰ سال قبل بازمی گردد، که این موضوع نه تنها مزیت صادراتی ما را از بین می برد، بلکه مصرف انرژی را به شکل نگران کننده ای افزایش داده است. از این رو، اولویت نخست باید واردات ماشین آلات نو و پیشرفته، بدون اتکا به ارز دولتی باشد.

ضرورت یکپارچگی در سیاست گذاری ها به جای مدیریت جزیره ای

در ادامه، نوید امجد، عضو دیگر هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز، با تأکید بر ضرورت یکپارچگی در سیاست گذاری ها، اظهار داشت: با مدیریت جزیره ای و تصمیم گیری های متفرق، نمی توان وضعیت اقتصادی کشور را سامان داد. همه مدیران دولتی به مشکلات بخش خصوصی واقفاند، اما نبود هماهنگی میان دستگاه ها، بهویژه در حوزه سیاست های ارزی، مانع پیشرفت شده است.

تحریم‌های خارجی باشد، از خودتحریمی‌ها و سیاست‌های ناهماهنگ داخلی نشأت می‌گیرد.

سیاست‌های غیرتطبیقی با شرایط ارزی کشور، عامل اصلی نابسامانی‌هاست

◀ جعفر محرم‌پور، دبیر اتاق بازرگانی تبریز، با انتقاد از سیاست‌های ارزی اخیر کشور اظهار کرد: تصمیم‌گیری‌های فعلی، تناسبی با واقعیت کمبود منابع ارزی کشور ندارد و متأسفانه در بزنگاه‌های حیاتی، تصمیمات نادرست اتخاذ شده است.

وی با اشاره به بخشنامه بحث‌برانگیز مردادماه ۱۴۰۲ سازمان توسعه تجارت گفت: این بخشنامه منجر به صدور بیش از ۳۰ هزار کارت بازرگانی در سال گذشته شد، به‌طوری‌که هم‌اکنون ۶۵ هزار کارت بازرگانی در کشور وجود دارد. این افزایش بی‌رویه، نشان‌دهنده فقدان کنترل و ارزیابی دقیق در روند صدور کارت بازرگانی، راستی‌آزمایی و اهلیت‌سنجی است.

محرم‌پور با بیان اینکه دعوای اصلی حال حاضر بر سر رفع تعهد ارزی ۱۰ میلیارد دلاری بخش خصوصی است، افزود: این در حالی است که در کشور، سالانه ۱۳۶ میلیارد دلار یارانه انرژی تلف می‌شود و بخش قابل توجهی از یارانه‌های کشاورزی نیز به دلیل ضعف در تشخیص زمان و مکان مناسب هزینه‌کرد، هدر می‌رود.

محرم‌پور خواستار بهره‌گیری از تجربیات موفق اتاق بازرگانی تبریز شد و تصریح کرد: قاعده «اهلیت‌سنجی» که پیش‌تر به تصویب شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی رسیده، باید مبنای صدور کارت‌های بازرگانی قرار گیرد. در قالب این طرح، کمیسیون متشکل از نهادهای ذی‌ربط، اهلیت افراد را ارزیابی می‌کند.

وی تأکید کرد: لازم است اهلیت‌سنجی پیش از آن‌که افراد به‌عنوان ذی‌حق در فرآیند ثبت‌نام تلقی شوند، انجام شود. این اقدام می‌تواند از بروز بسیاری از مشکلات فعلی جلوگیری کرده و ساختار تجارت خارجی کشور را شفاف‌تر و مؤثرتر کند.

محرم‌پور در ادامه به وجود یک هزار پرونده تخصیص ارز در ۱۳ بانک

۱۴۰۲ جریان گردش پول در اقتصاد کشور ۱.۴۲ درصد بوده، در حالی که در کشورهای مشابه این رقم به ۵.۵ درصد می‌رسد؛ این فاصله نشان‌دهنده ضعف بهره‌وری و افت تولید است.

وی پیشنهاد داد: ثبت سفارش‌هایی با مبالغ پایین از صف تخصیص ارز خارج شوند تا ظرفیت برنامه‌ریزی برای بخش خصوصی افزایش یابد. همچنین شریف‌زاده خواستار تقویض هرچه سریع‌تر اختیارات به استان‌ها شد.

◀ قاسم خلیل‌نژاد قویدل، عضو هیئت رئیسه اتاق بازرگانی تبریز، با انتقاد از سیاست کلی کشور در زمینه ارزی گفت: شرایط فعلی نه‌تنها مشوقی برای حفظ ارز نیست، بلکه عملاً خروج ارز از کشور را تسهیل کرده است. دولت باید اجازه دهد نیازهای صنایع، تحت هر عنوانی، تأمین شود. وی همچنین از چهار فصلی شدن پرداخت ارز به تولیدکنندگان گلایه کرد و آن را یکی از موانع بزرگ توسعه دانست.

وجود رانت‌ها باعث زمین‌گیر شدن بخش صنعت شده است

◀ سید یوسف حسینی، عضو هیئت نمایندگان اتاق تبریز، نیز اظهار کرد: همه از مشکلات مطلع هستند اما اقدام مؤثری که منجر به نتیجه ملموس شود، مشاهده نمی‌شود. وجود رانت‌ها باعث زمین‌گیر شدن بخش صنعت شده است.

وی هشدار داد: رویکرد فعلی در صدور کارت‌های بازرگانی در آینده‌ی نزدیک منجر به بحران خواهد شد، چرا که بسیاری از دریافت‌کنندگان این کارت‌ها صرفاً برای استفاده از مابه‌التفاوت واردات به این مسیر روی آورده‌اند و اهلیت واقعی ندارند.

حسینی همچنین با اشاره به افزایش حد نصاب رفع تعهد ارزی از ۶۰ به ۸۰ درصد گفت: در چنین شرایطی امکان مدیریت تولید وجود ندارد. اگر روند کنونی ادامه یابد، بهتر است زندان‌ها را برای پذیرش تولیدکنندگان و صادرکنندگان آماده کنیم، چرا که با این فشارها، بسیاری راهی مراجع قضایی خواهند شد.

وی در پایان تأکید کرد: مشکلات ما بیش از آنکه ناشی از

تخصیص ارز همچنان یکی از چالش‌های اصلی واحدهای تولیدی است

◀ جواد بحری‌پور، معاون ارزی بانک ملی در استان آذربایجان شرقی، با اشاره به مشکلات پیچیده و زمان‌بر در فرآیند تخصیص ارز، اظهار داشت: بزرگ‌ترین چالش امروز فعالان اقتصادی، نامشخص بودن وضعیت تخصیص ارز است. بسیاری از واردکنندگان و تولیدکنندگان پس از ثبت سفارش نمی‌دانند چند ماه باید در صف تخصیص ارز باقی بمانند.

وی در تشریح مراحل این فرآیند گفت: ابتدای مسیر با ثبت سفارش آغاز می‌شود که خود بین دو تا سه ماه زمان می‌برد؛ در این مرحله باید شناسه بکتا و چندین کد تأییدیه دریافت شود. سپس نوبت به تخصیص ارز می‌رسد که بازه زمانی آن مشخص نیست و گاهی بین چهار تا پنج ماه طول می‌کشد.

بحری‌پور ادامه داد: در مرحله بعد، تأمین نقدینگی برای استفاده از ارز تخصیصی ضروری است. با توجه به الزام پرداخت در بازه‌ای محدود (حدود ۲۰ روز)، واحدهای تولیدی در تأمین به‌موقع منابع مالی دچار مشکل می‌شوند. پس از آن نیز حداقل یک ماه زمان نیاز است تا ارز به ذی‌نفع خارجی منتقل شود.

به گفته وی، تمام این فرآیند بیش از ۶ ماه زمان می‌برد؛ این در حالی است که بسیاری از تولیدکنندگان به‌دلیل تعهدات قراردادی، ناچارند بخشی از هزینه‌ها را پیشاپیش بپردازند، اما گمرک اجازه ترخیص را نمی‌دهد.

بحری‌پور به یک معضل دیگر نیز اشاره کرد و گفت: در حالی که پیش‌تر اعلام شده بود تاریخ انقضای ثبت سفارش برداشته خواهد شد، اما اکنون در مرحله تخصیص ارز که ممکن است ماه‌ها به طول انجامد، انقضای ثبت سفارش به پایان می‌رسد و فعال اقتصادی ناچار است مجدداً اطلاعات را ویرایش و تمدید کند. این موضوع باعث خروج از صف تخصیص ارز و شروع دوباره فرایند می‌شود.

وی افزود: پروسه ۶ ماهه موجود، امکان برنامه‌ریزی و نیازسنجی دقیق را از واحدهای تولیدی سلب کرده است. علاوه بر این، بر اساس بخشنامه‌ای که از اول خردادماه اجرایی شده، واحدهای تولیدی و تجاری دیگر مجاز به تغییر چهار قلم اول کالای ثبت‌شده نیستند و باید دقیقاً همان گروه کالایی اولیه را وارد کنند. این در حالی است که در طی ماه‌های انتظار، شرایط بازار تغییر کرده و واردکننده ممکن است دیگر نیازی به همان کالا نداشته باشد یا قیمت‌ها دچار نوسان شدید شده باشند.

معاون ارزی بانک ملی استان، خواستار بازگشت رویه واردات در برابر صادرات شد و گفت: این روش که از سال ۱۳۹۹ اجرا می‌شد و بعدها

استان و همین تعداد در سایر بانک‌ها با مدت زمان بیش از دو ماه اشاره کرد.

انتقاد فعالان اقتصادی از فرآیند تخصیص ارز و عملکرد سامانه‌های دولتی

◀ مهرداد ایرانی، فعال اقتصادی، از نحوه اجرای قوانین و محدودیت‌های ناشی از آن ابراز گلایه کرد و گفت: در حال حاضر امکان ویرایش چهار رقم تعرفه کالایی وجود ندارد و این موضوع مشکلات زیادی برای تولیدکنندگان ایجاد کرده است. سهمیه‌بندی ارزی باید توسط خود فعالان اقتصادی و تجارت صورت گیرد، نه کارمندان وزارتخانه‌ها. وی افزود: در فرآیند ثبت سفارش، ما ابتدا کالایی را تولید کرده و به بازار عرضه می‌کنیم، اما در مرحله ترخیص در گمرک، به دلیل اختلافات تعرفه‌ای ناشی از نوسانات قیمت، امکان ویرایش اطلاعات وجود ندارد و همین مسئله باعث بروز مشکل می‌شود.

ایرانی تأکید کرد: درخواست ما این است که برای کسانی که متقاضی ارز دولتی نیستند، مسیر فعالیت اقتصادی هموار شود تا بتوانند با ارز آزاد و بدون درگیری با سامانه‌های دولتی، نیازهای خود را تأمین کنند.

◀ تقوی، فعال اقتصادی نیز با انتقاد از سیاست‌گذاری‌های فعلی در حوزه ارزی گفت: نه‌تنها تحریم‌های خارجی، بلکه تحریم‌های داخلی و سیاست‌های نادرست ارزی مشکلات فعالان اقتصادی را چند برابر کرده است. مسئله اصلی فقط کمبود ارز نیست، بلکه مشکل اصلی در نحوه توزیع آن است.

وی افزود: سیاست‌های فعلی زمینه‌ساز شکل‌گیری بسترهای فساد، رانت، رشوه و ارتشا شده‌اند. اولویت‌بندی ارزی که به دفاتر تخصصی سپرده شده، در عمل به رانت گسترده منجر شده است. ما علاقه دولت به کار کارمندی به‌جای کار سیستمی را درک نمی‌کنیم.

تقوی ادامه داد: قبلاً ثبت سفارش‌ها به صورت سیستمی و شفاف انجام می‌شد و در ابتدا ۳۰ روز و بعدتر ۴۵ روز زمان می‌برد، اما اکنون این فرآیند به‌صورت دستی و توسط کارشناسان صورت می‌گیرد و به‌طور میانگین ۱۵۰ روز به طول می‌انجامد.

وی اظهار داشت: چیزی به نام "صف تخصیص ارز" وجود ندارد، زیرا صف واقعی دارای ابتدا و انتهاست، در حالی که اکنون هیچ چارچوب مشخصی دیده نمی‌شود.

وی در پایان تصریح کرد: برخی اقدامات وزارت صمت، مصداق عدم اعتنا به ماده ۲۴ قانون بهبود فضای کسب‌وکار است. بسیاری از ضوابطی که در سامانه جامع تجارت اعلام می‌شود، در عمل رعایت نمی‌شود و این تناقض باعث سردرگمی فعالان اقتصادی شده است.

ظرفیت بالای این بخش در اجرای پروژه‌های ملی است. امروز نیز رویکرد اصلی وزارت صمت، حمایت همه‌جانبه از فعالان اقتصادی و تولیدکنندگان است.

لطفی‌زاده با اشاره به اهمیت نیروی انسانی در فرآیند تولید، خاطرنشان کرد: برای تحقق جهش تولید، به نیروی انسانی متعهد، متخصص و باانگیزه نیاز داریم. ما به بخش خصوصی افتخار می‌کنیم و معتقدیم این بخش می‌تواند بار اصلی اقتصاد را بر دوش بکشد. وی همچنین به چالش‌های حوزه انرژی اشاره کرد و گفت: در حالی که ایران یکی از بزرگ‌ترین دارندگان ذخایر انرژی در جهان است، در حال حاضر با مشکلات متعددی در این زمینه مواجه هستیم. بخش خصوصی نباید منتظر اقدامات دولت بماند، بلکه باید خود در راستای رفع ناترازی انرژی وارد عمل شود.

مشاور عالی وزیر صمت در ادامه با اشاره به برنامه هفتم توسعه گفت: برای تحقق رشد اقتصادی، ۸۴۰۰ هزار میلیارد تومان منابع در نظر گرفته شده که باید در اختیار بخش خصوصی قرار گیرد. حتی اگر لازم باشد برای تأمین این منابع اقدام به چاپ پول کنیم، آن را بدون اشکال می‌دانیم، چرا که برخلاف سایر حوزه‌ها، این اقدام در صورت هدایت به سمت تولید، آثار تورمی نخواهد داشت.

لطفی‌زاده با انتقاد از وضعیت تخصیص نقدینگی در کشور اظهار داشت: متأسفانه در حال حاضر منابع حاصل از چاپ پول در خدمت تولید قرار نمی‌گیرد. همچنین برخلاف برخی تحلیل‌ها، ما در حوزه ارزی دچار ناترازی نیستیم، بلکه این سیاست‌های اشتباه ارزی است که باعث عدم بازگشت ارز به چرخه اقتصادی شده است.

وی با اشاره به نقش حمایتی وزارت صمت از تولیدکنندگان گفت: این وزارتخانه باید مدافع واقعی تولیدکنندگان باشد. به همین منظور، سال گذشته از فعالان اقتصادی خواستیم تا برنامه تولید سال آینده خود را ارائه دهند تا بتوانیم سیاست‌گذاری دقیق‌تری انجام دهیم.

موافقت کامل وزارت صمت با تفویض اختیارات به استان‌ها

لطفی‌زاده همچنین از موافقت کامل وزارت صمت با تفویض اختیارات به استان‌ها خبر داد و افزود: ما کاملاً با واگذاری اختیار به استان‌ها موافق هستیم و از شما می‌خواهیم پیشنهادات و جزئیات اجرایی این امر را به ما ارائه دهید تا در وزارتخانه پیگیری و اجرا شود.

وی در پایان با اشاره به سازوکارهای ثبت سفارش گفت: بر اساس قانون، فرآیند ثبت سفارش تولید باید حداکثر ظرف ۷۰ روز و ثبت سفارش بازرگانی ظرف ۱۰۰ روز انجام شود. همچنین از آغاز به کار تالار دوم خبر داد و تصریح کرد: ما موافق واردات در برابر صادرات هستیم، چرا که این رویکرد می‌تواند توازن و پویایی بیشتری به تجارت کشور بخشد.

متوقف شد، اگر دوباره احیا شود، می‌تواند حجم زیادی از صف تخصیص ارز را کاهش داده و به تریخص بسیاری از کالاهای رسوب‌شده در گمرک کمک کند.

وی همچنین پیشنهاد داد: تخصیص ارز باید تنها به کسانی صورت گیرد که واقعاً به آن نیاز دارند؛ در حالی که فعالانی که از ارز آزاد استفاده می‌کنند، نیازی به حضور در صف تخصیص ندارند. بحری‌پور با تأکید بر ضرورت استفاده از کوتاژهای صادراتی برای ذی‌نفعان هم‌گروه، خواستار افزایش مدت اعتبار ثبت سفارش از یک تا شش سال شد و افزود: اگر هزینه ثبت سفارش به‌صورت یکجا در ابتدا دریافت شود، بهتر از آن است که فعالان اقتصادی مجبور باشند هر سه ماه یک بار کل فرآیند را تکرار کنند.

نیاز ارزی بسیار بالای استان آذربایجان شرقی

در ادامه این نشست، صابر پرنیان، مدیرکل صنعت، معدن و تجارت استان آذربایجان شرقی، با اشاره به جایگاه این استان در طرح‌های صنعتی کشور گفت: آذربایجان شرقی در اجرای طرح‌های صنعتی در حال بهره‌برداری رتبه اول و در طرح‌های در دست توسعه رتبه دوم کشور را دارد. این آمار نشان‌دهنده نیاز ارزی بسیار بالای استان است و ما خواهان تأمین این نیازها از سوی نهادهای ملی هستیم. پرنیان ضمن تأکید بر لزوم روان‌سازی فرآیند تولید و تجارت، خاطرنشان کرد: باید آیین‌نامه‌ها و قوانینی که باعث سردرگمی فعالان اقتصادی شده‌اند، بازنگری و اصلاح شوند. تنها از این مسیر می‌توان راه را برای توسعه متوازن و پایدار استان هموار کرد.

بخش خصوصی پیشران واقعی اقتصاد کشور است

سید علی لطفی‌زاده، مشاور عالی و دستیار ویژه وزیر صنعت، معدن و تجارت، پس از اتمام سخنان هیئت نمایندگان، به مسائل طرح شده در این نشست پرداخت و از تلاش برای برگزاری جلسات مشترک با اتاق بازرگانی تبریز و مسئولان بانک مرکزی در راستای حل مشکلات ارزی فعالان اقتصادی خبر داد.

وی با تأکید بر نقش کلیدی بخش خصوصی در اقتصاد کشور، اظهار کرد: در ۱۶ سال اخیر مقام معظم رهبری با نامگذاری سال‌ها با محوریت اقتصاد، جهت‌گیری کشور را به‌روشنی ترسیم کرده‌اند. از نگاه ما، پیشرفت اقتصادی تنها از مسیر تولید می‌گذرد و این امر با حضور فعال و قدرتمند بخش خصوصی ممکن خواهد بود.

وی افزود: بخش خصوصی ثابت کرده که می‌تواند پیشران تحول اقتصادی باشد. نمونه‌ای از این توانمندی را در ساخت چهار میلیون واحد مسکن مهر توسط فعالان بخش خصوصی شاهد بودیم که نشان‌دهنده

اسکن کنید

همایش فعالان عرصه معدن و صنایع معدنی استان آذربایجان شرقی در اتاق تبریز برگزار شد

بهشت معدنی هستیم، اما بهره‌ای از آن نبرده‌ایم

از این ذخایر خدادادی برنامه‌ریزی نشده است؟

وی با اشاره به آمار قابل توجه منابع معدنی استان افزود: در استان آذربایجان شرقی ۷۲۰۰ نفر در حوزه معدن فعال هستند، ۳۸۰ معدن در حال فعالیت داریم و ۵۹ ماده معدنی کشف شده است. سهم استان از منابع طبیعی مس، بالا است، اما نتوانسته‌ایم به جایگاه شایسته خود برسیم. آذربایجان شرقی بهشت تنوع معدنی است، اما چیزی از آن به ما نرسیده است؟

برزرگ همچنین به فرسودگی ماشین‌آلات معدنی، عدم حمایت بانکی و نابرابری در توزیع ارزش افزوده اشاره کرد و خواستار اصلاح رویه‌ها شد. برزرگ با انتقاد از عدم ارائه تسهیلات بانکی به بخش معدن، گفت: بانک‌ها هیچ اعتباری به بخش معدن نمی‌دهند. ما باید انتقادات را بپذیریم، تا چه زمانی باید از نقدپذیری دور بمانیم؟ کشوری که در آن نقدپذیری انجام نگیرد، پیشرفت نمی‌کند.

تاکید بر لزوم سرمایه‌گذاری در آذربایجان شرقی برای جبران عقب‌ماندگی‌ها

صابر پرنیان، مدیرکل صمت استان آذربایجان شرقی، با اشاره به عقب‌ماندگی آذربایجان شرقی در زمینه سرمایه‌گذاری ملی طی ۴۰ سال گذشته، بر لزوم جبران عقب‌ماندگی‌ها در حوزه صنعت، با توجه به ظرفیت‌های موجود در استان تأکید کرد.

وی با انتقاد از قانون سختگیرانه معادن، خواستار اصلاح این قانون برای شکوفایی بخش معدن شد.

پرنیان با بیان اینکه مظلوم‌تر از بخش معدن در کشور وجود ندارد، معدن را پیشران تولید ثروت دانست و بر لزوم رفع موانع قانونی این حوزه تأکید کرد.

همایش فعالان عرصه معدن و صنایع معدنی استان آذربایجان شرقی به مناسبت هفته معدن با حضور رئیس کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی، رئیس خانه معدن ایران، نایب‌رئیس اتاق بازرگانی تبریز، مدیرکل صمت استان، رئیس خانه معدن استان و فعالان اقتصادی این حوزه در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

محمدرضا بهرامن، رئیس خانه معدن ایران و نائب رئیس اتاق ایران، با اشاره به موهبت منابع خدادادی کشور گفت: نعمت‌های الهی در اختیار ما قرار دارند، اما بهره‌برداری از آن‌ها به تصمیم و عملکرد ما بستگی دارد.

وی با انتقاد از ناترازی‌های انرژی، افزود: باید مسائل و چالش‌ها را به گونه‌ای مدیریت کنیم که گره از مشکلات باز شود. دانشگاه محل تحقیق است و ما محل تولید؛ این دو باید در تعامل باشند. نبود این ارتباط دلیل بسیاری از مشکلات ماست.

بهرامن با بیان اینکه ما هنوز نتوانسته‌ایم میان دانشگاه و صنعت تعامل سازنده‌ای برقرار کنیم، تأکید کرد که دانشگاه‌ها باید در فرآوری مواد معدنی حضور فعال‌تری داشته باشند و نیروی انسانی بخش معدن باید با دانش روز مجهز شود.

وی در پایان خواستار بازنگری جدی در سیاست‌ها و اقدامات حوزه معدن شد.

بهشت معدنی هستیم، اما بهره‌ای از آن نبرده‌ایم

جمشید برزرگ، نائب رئیس اتاق بازرگانی تبریز، با تبریک هفته معدن گفت: ما در خانه معدن استان تلاش کرده‌ایم مشکلات را پیگیری کنیم، اما کافی نبوده است. پتانسیل استان ما در حوزه معدن تا به حال بررسی نشده است و جای سوال دارد که چرا تاکنون برای استفاده بهینه

اجرای قانون معادل، خواسته حداقلی ماست

◀ سلیمان نوروزی، رئیس خانه معدن آذربایجان شرقی، با اشاره به قانون اختصاص ۱۵ درصد حقوق دولتی معادن به مناطق معدنی، گفت: ما به حداقل‌ها هم راضی هستیم، اما حتی همان هم اجرا نمی‌شود.

وی با بیان اینکه حقوق دولتی پیش‌بینی شده برای معادن استان در سال جاری ۲۰۵ همت بوده، اما ۳۰۲۴ همت محقق شده است، تأکید کرد: این منابع باید به درستی و در جهت توسعه واقعی معدن هزینه شود. در جنگ اقتصادی امروز، معادن به حمایت عملی نیاز دارند. در این نشست، فعالان حوزه معدن خواستار اجرای کامل قانون معادل، افزایش حمایت‌های بانکی، نوسازی ماشین‌آلات معدنی و تدوین برنامه جامع بهره‌برداری از منابع استان شدند. تعامل میان دانشگاه و صنعت، شفاف‌سازی در تخصیص منابع و حمایت قانون‌گذاران از بخش معدن، محورهای اصلی مطالبه شرکت‌کنندگان بود. در پایان این نشست، از واحدهای منتخب برتر معدنی تجلیل شد.

وی همچنین خواستار توجه ویژه به موضوع معارضات محلی در بخش معدن شد.

قانون معادن ایراد دارد؛ اصلاحات از خانه معدن آغاز شود

◀ رضا علیزاده، رئیس کمیسیون صنایع و معادن مجلس شورای اسلامی، ضمن اذعان به ایرادات قانون معادن، گفت: قانون فعلی اگر هم اجرا شود، باز هم مشکلاتی دارد. خانه معدن باید پیشنهادهای اصلاحی خود را ارائه دهد.

وی همچنین با اشاره به چالش‌هایی چون ناترازی گاز و برق، مشکلات زیرساختی و نرم‌افزاری، تأکید کرد که تعامل میان سازمان‌های مرتبط باید تقویت شود.

علیزاده از تلاش مجلس برای رفع موانع عمومی و خاص حوزه معدن خبر داد و افزود: استانداردهای و یکپارچه‌سازی داده‌های اکتشافی، کلید ورود سرمایه‌گذاران به بخش معدن است. اما متأسفانه، خروج سرمایه از این بخش به دلیل سیاست‌های نادرست، یک بحران جدی شده است.

در کمیته ارتباط صنعت با دانشگاه اتاق تبریز طرح شد؛

تلاش برای تقویت ارتباط صنعت و دانشگاه در آذربایجان شرقی

مشکلات آن‌ها را دسته‌بندی کرده و مدیریت کرد. در ادامه جلسه، نمایندگان دانشگاه‌ها بر اهمیت حضور اساتید دانشگاهی در کمیته تحقیق و بررسی مسائل آموزشی، لزوم آسیب‌شناسی مشکلات آموزشی و ارائه راهکارهای بهتر برای جذب دانشجویان، لزوم استقبال صنعت از تحصیلات ادامه‌دار دانشجویان و همچنین به ضرورت بهره‌مندی از دانشجویان به‌عنوان سرمایه‌های صنعتی و تعریف مشوق برای دانشجویان فعال در این حوزه تأکید کردند.

گفتنی است، بیش از ۵۰۰ دانشجو به صنایع استان معرفی شده‌اند که نزدیک به ۱۰۰ دانشجو از این تعداد جذب واحدهای صنعتی شده‌اند و مشغول کار هستند. در این جلسه به پروژه نرم‌افزار اجرایی تفاهم‌نامه همکاری صنعتی اشاره شد که با تیم نرم‌افزاری اتاق و دانشگاه آزاد تدوین شده است و در مرحله اجرای طرح در سایت اتاق است که در این نرم‌افزار یک لاین اطلاعات دانشجویان و لاین دیگر صنعت است که ارتباط لازم برحسب نیاز صنعت با دانشجویان برقرار خواهد شد.

در پایان از نمایندگان دانشگاه‌ها به خاطر تلاش‌های خستگی‌ناپذیر آن‌ها در جهت تحقق همکاری‌های علمی و صنعتی تجلیل به‌عمل آمد، این حرکت به عنوان گامی مثبت در راستای تقویت همکاری دانشگاه و صنعت تلقی شد.

جلسه کمیته ارتباط صنعت با دانشگاه اتاق بازرگانی تبریز با حضور رئیس کمیسیون صنایع و انرژی اتاق تبریز و نمایندگان دانشگاه‌های استان برگزار شد.

◀ یونس اکبرپور پایدار، رئیس کمیسیون صنایع و انرژی اتاق بازرگانی تبریز، با اشاره به اهمیت تسریع در روند فرایند ارتباط‌دهی دانشجویان با صنایع استان تأکید کرد: برنامه‌ریزی‌های لازم برای سال ۱۴۰۴ باید به سرعت در دستور کار قرار گیرد و این امر مستلزم صرف وقت و انرژی بیشتر است.

وی با بیان اینکه براساس تفاهم‌نامه همکاری با دانشگاه‌ها، جذب دانشجویان به صنعت از سوی این کمیته در حال پیگیری است، افزود: هدف اصلی این کمیته افزایش ارتباط بین صنعت و دانشگاه است. تا زمانی که این ارتباطات تقویت نشود، هیچ‌یک از دو بخش صنعت و دانشگاه، به نتایج دلخواه خود نخواهند رسید.

پایدار با تأکید بر اهمیت سرمایه‌گذاری در حوزه دانشگاهی خاطرنشان کرد: حقوق دانشجویان در حوزه صنعت باید به صورت ساعتی یا بر اساس حقوق پایه پرداخت شود.

◀ نصیر نوری، مسئول ارتباط صنعت با دانشگاه این کمیته پیشنهاد کرد: صنایع به دسته‌های مشخص تقسیم شوند تا بتوان به‌طور خاص

بررسی مشکلات فعالان حوزه حمل و نقل، لجستیک و گمرک در اتاق بازرگانی تبریز

اهلیت سنجی اخذ و صدور کارت بازرگانی در سامانه تأکید کرد. **مهرداد ایرانی**، نایب رئیس این کمیسیون نیز با اشاره به تناقض میان اطلاعات سامانه و کتاب تعرفه کالا، اظهار کرد: هنگام ثبت سفارش و دریافت شناسه کالا، فقط یک نوع واحد کالا تعریف شده که با تعرفه های گمرکی مغایرت دارد. این مغایرت در زمان تسویه ارزی در بانک ها مشکلات متعددی را ایجاد کرده است.

ایرانی در ادامه افزود: واحدهای تولیدی برای واردات ماشین آلات و مواد اولیه با مشکلات زیادی در تخصیص ارز مواجه هستند. به دلیل تفکیک تعرفه های و محدودیت در استفاده از ارز صادراتی، این واحدها عملاً نمی توانند از ارز ناشی از صادرات خود استفاده کنند.

وی به حذف امکان اظهار کالا در سامانه EPL پس از گذشت ۳۰ روز از قرار گرفتن در صف ترخیص اشاره کرد و گفت: هم اکنون دسترسی به سامانه برای ویرایش اطلاعات نیز وجود ندارد که این امر مانعی برای اصلاحات قانونی است.

وی همچنین از عملکرد سلیقه ای در فرآیند ثبت سفارش و محدودیت دسترسی فعالان اقتصادی به سامانه انتقاد کرد و افزود: اطلاع فرآیند تخصیص ارز از سوی بانک مرکزی، موجب توقف سایر مراحل تجاری مانند ثبت سفارش و اخذ مجوزها شده است. به ویژه مشکلات در ویرایش نام سازنده کامیون ها در سامانه ثبت سفارش باعث توقف کامیون ها در گمرک و حتی متروکه شدن آن ها شده است که هزینه های سنگینی را به صاحبان کالا تحمیل می کند.

در پایان این نشست مقرر شد جلسهای با حضور نمایندگان بانک مرکزی و اداره کل دارایی به منظور بررسی و حل مشکلات تخصیص ارز، ثبت سفارش و تسهیل در فرآیندهای قانونی برگزار شود.

در سومین نشست کمیسیون گمرک، حمل و نقل و لجستیک اتاق بازرگانی تبریز، فعالان این حوزه به بیان چالش ها و مشکلات ساختاری در زمینه تجارت خارجی و سامانه جامع تجارت پرداختند.

سید احمد فتاحزاده، رئیس کمیسیون گمرک، حمل و نقل و لجستیک اتاق بازرگانی تبریز، با اشاره به مشکلات موجود در فرآیند ثبت سفارش در سامانه جامع تجارت، از چالش های جدی در صدور کارنه تیر و محدودیت های مرتبط سخن گفت.

وی افزود: با توجه به آمار بالای صدور کارنه تیر در استان آذربایجان شرقی، خوشبختانه آمار امور کارنه تیر اتاق تبریز هر ساله رشد قابل توجهی داشته که این نشان از فعالیت شرکت های حمل و نقل بین المللی است.

فتاحزاده همچنین به بومی گرایی و برخورد های سلیقه ای با رانندگان در برخی مرزها اشاره کرد و گفت: در این زمینه نیز مذاکراتی با استاندار آذربایجان شرقی صورت گرفته و وی قول همکاری جهت پیگیری این موضوع را داده است.

سید ضیاء رضوی، مسئول امور کارنه تیر اتاق تبریز و دبیر کمیسیون گمرک، حمل و نقل و لجستیک، با اشاره به موضوع واردات کشنده ها در بحث تجارت خارجی و محدودیت و مشکلات ثبت سفارش در سامانه جامع تجارت، بر حمایت اداره کل صنعت، معدن و تجارت در ثبت سفارش شرکت های حمل و نقل و دفاع از امنیت سرمایه گذاران این حوزه جهت جلوگیری از سوء استفاده و موضوعات نامتعارف تأکید کرد.

وی همچنین با اشاره به وجود موانع مختلف در صدور کارت های بازرگانی برای شرکت های حمل و نقل و تشکیل جلسات پایش کارت در اتاق بازرگانی تبریز، روند صدور کارت را طولانی دانست و بر تحلیل قوانین

در کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید استان مطرح شد؛

تأکید بر تسهیل سرمایه‌گذاری و به‌روزرسانی آمایش سرزمینی در آذربایجان شرقی

جلسه حضور داشتند.

وی ادامه داد: در این جلسه به مشکلات و چالش‌های ۱۴ واحد تولیدی و صنعتی رسیدگی شد و با هم‌افزایی و همکاری این ارگان‌ها تمامی طرح‌ها به تصویب رسید.

بنابراین بر لزوم بررسی موانع تولید واحدهای صنعتی شهرستانی در کارگروه استانی تأکید کرد و افزود: چالش، مشکلات و موانع واحدهای تولیدی و صنعتی شهرستان‌ها در راستای جلوگیری از اتلاف وقت، ضرر به تولیدکننده و تسریع در امور اداری باید در کارگروه استانی بررسی شوند.

مهدی امینی، عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز، در حاشیه این جلسه، به تشریح اقدامات ستاد تسهیل و رفع موانع تولید پرداخت و گفت: این ستاد در سال ۱۳۹۸ با امضای وزیر وقت صنعت، معدن و تجارت به خانه صمت استان‌ها تفویض شده و خرسندیم که در راستای حل مشکلات واحدهای صنعتی و تولیدی با همکاری و هم‌افزایی ارگان‌های دولتی اقدامات ثمربخش و راهگشایی را انجام می‌دهیم.

رئیس خانه صمت استان با بیان اینکه دستگاه‌هایی که نمی‌توانند برخی از مسائل تولیدی را حل کنند، در این ستاد بررسی می‌شود، ادامه داد: با همکاری و هم‌افزایی استاندار و معاون اقتصادی استانداری آذربایجان شرقی، سه‌شنبه‌های هر هفته کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید برگزار می‌شود و در این راستا در این جلسه مشکل ۱۴ پرونده حل و رفع شد.

کارگروه ستاد تسهیل و رفع موانع تولید استان آذربایجان شرقی با حضور طاهر روحی؛ معاون هماهنگی امور اقتصادی استاندار، مسعود بناییان؛ نایب‌رئیس اتاق تبریز، مهدی امینی؛ عضو هیئت نمایندگان اتاق تبریز و جمعی از مسئولان استانی در استانداری آذربایجان شرقی برگزار شد.

طاهر روحی، معاون هماهنگی امور اقتصادی استانداری در این جلسه اظهار کرد: حضور فعال و کارشناسانه نمایندگان دستگاه‌های اجرایی در جلسات بررسی پرونده‌ها ضروری است تا روند بررسی و تصویب در جلسات ستاد با دقت و سرعت بیشتری انجام گیرد.

وی با اشاره به ضرورت تسهیل فرآیند سرمایه‌گذاری در استان افزود: باید مجوزهای بی‌نام برای سرمایه‌گذاری در مناطق مختلف استان، بر اساس آمایش سرزمینی تهیه شود تا سرمایه‌گذاران بتوانند بدون دغدغه وارد حوزه تولید و اشتغال شوند.

روحی همچنین بر لزوم به‌روزرسانی آمایش سرزمینی استان تأکید کرد و گفت: سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان باید این اطلاعات پایه را به‌روز کند تا بر مبنای آن بسته‌های هدفمند سرمایه‌گذاری تدوین و ارائه شود.

مسعود بناییان، نایب‌رئیس اتاق بازرگانی تبریز در حاشیه برگزاری این جلسه از نتیجه‌بخش بودن تشکیل کارگروه در راستای حل مشکلات واحدهای صنعتی ابراز خرسندی کرد و افزود: همه ارگان و نهادهای دولتی از جمله سازمان محیط‌زیست، توزیع برق و برق منطقه‌ای در این

دیدار رئیس و جمعی از هیئت نمایندگان اتاق تبریز با مدیرکل آفریقای وزارت امور خارجه

آفریقا بازاری بزرگ برای تجارت ایران

رئیس اتاق تبریز همچنین راهاندازی مرکز تجاری در اوگاندا را برای حضور فیزیکی و پایدار فعالان اقتصادی ایران ضروری دانست.

♦ ♦ ♦

در ادامه این دیدار، اکبر خسروی نژاد، دستیار وزیر امور خارجه و مدیرکل آفریقای وزارت خارجه با استقبال از برنامه‌های بخش خصوصی در توسعه تجارت با آفریقا، اعلام کرد: وزارت امور خارجه از ایجاد و توسعه مراکز تجاری ایران در قاره آفریقا حمایت می‌کند و آمادگی کامل دارد تا زمینه‌های لازم برای حضور موثر فعالان اقتصادی ایران در کشورهای آفریقایی را فراهم آورد.

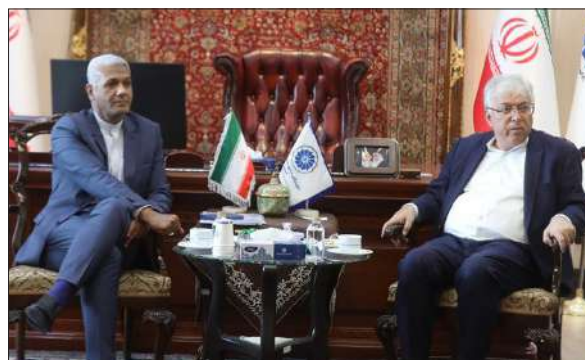
وی تأکید کرد: همکاری میان بخش خصوصی و دستگاه دیپلماسی می‌تواند نقش مؤثری در تحقق اهداف اقتصادی کشور در عرصه بین‌الملل ایفا کند.

در دیدار رئیس اتاق بازرگانی تبریز و جمعی از اعضای هیئت نمایندگان این اتاق با دستیار وزیر و مدیرکل آفریقای وزارت امور خارجه، بر ضرورت توسعه روابط تجاری با قاره آفریقا تأکید شد.

یونس ژائله در این دیدار با اشاره به ظرفیت‌های متنوع و راهبردی قاره آفریقا، گفت: این قاره مقصد مناسبی برای تجارت است.

وی تأکید کرد: برای بهره‌برداری از این فرصت‌ها باید هرچه سریع‌تر مرکز تجاری ایران در آفریقا (که متفاوت از مراکز تجاری موجود باشد)، تأسیس شده و فعالیت‌های تجاری خود را به شکل ویژه آغاز کند.

ژائله از کشور اوگاندا به عنوان نقطه‌ای ایده‌آل برای شروع گسترده فعالیت‌های تجاری ایران در قاره آفریقا نام برد و گفت: این کشور به دلیل موقعیت جغرافیایی، زمین حاصل خیز، منابع معدنی فراوان، دسترسی به چندین کشور، بستر مناسبی برای حضور ما در منطقه است.

بررسی مشکلات شرکت‌های حمل‌ونقل بین‌المللی در کمیسیون حمل‌ونقل، گمرک و لجستیک اتاق تبریز

عملکرد و چالش‌های حوزه حمل‌ونقل استان ارائه داد و به مواردی چون فرسودگی ناوگان حمل‌ونقل عمومی، کمبود کامیون‌های یخچال‌دار، نبود کارگوی هوایی، ضعف زیرساخت‌های حمل‌ونقل ریلی، نوسانات نرخ ارز و تأثیر آن بر فعالیت شرکت‌ها، مشکلات مالیاتی و قوانین مالیاتی، دشواری در صدور ویزا برای رانندگان، نبود رانندگان ایرانی در کشورهای اروپایی به دلیل تحریم‌ها، افزایش قیمت قطعات یدکی و لاستیک، قانون «باک پر»، و همچنین نبود مرجع واحد برای هماهنگی ترانزیت کشور اشاره کرد.

وی همچنین با تأکید بر اهمیت زیرساخت‌های جاده‌ای، خواستار تسریع در تکمیل پروژه آزادراه تبریز-بازرگان شد و اظهار داشت: آزادراه تبریز-زنجان نیز از نظر زیرساختی دچار مشکلات جدی است که باید هر چه سریع‌تر رسیدگی شود.

علی جعفری‌آذر، نماینده مردم تبریز، اسکو و آذرشهر در مجلس شورای اسلامی، گزارشی از عملکرد نمایندگان استان در حوزه حمل‌ونقل و راه‌سازی ارائه داد و با اشاره به جلسات متعدد با مسئولان وزارت راه و شهرسازی، از واگذاری حدود ۱۱۰ کیلومتر از آزادراه تبریز-زنجان به پیمانکار برای بازسازی و ترمیم خبر داد.

در این نشست، سرهنگ پورزینال، مسئول بسیج اصناف و تجار آذربایجان شرقی، ضمن اعلام اشراف کامل بر مسائل حوزه حمل‌ونقل، بر تلاش این نهاد برای حل مشکلات لجستیکی استان تأکید کرد.

جلسه کمیسیون حمل‌ونقل، گمرک و لجستیک اتاق بازرگانی تبریز با محوریت بررسی مشکلات شرکت‌های حمل‌ونقل بین‌المللی، با حضور علی جعفری‌آذر، نماینده مردم تبریز، اسکو و آذرشهر در مجلس شورای اسلامی و سرهنگ سید رضا پورزینال، مسئول بسیج اصناف و تجار استان آذربایجان شرقی، روسای انجمن شرکت‌های حمل‌ونقل و مدیران شرکت‌های حمل‌ونقل استان آذربایجان شرقی در اتاق تبریز برگزار شد. در این نشست، سید احمد فتاح‌زاده، رئیس حمل‌ونقل، گمرک و لجستیک اتاق بازرگانی تبریز، بر لزوم اجرای عادلانه بخشنامه و دستورالعمل‌های مربوط به رانندگان بومی و غیربومی در سراسر کشور تأکید کرد و گفت: این بخشنامه باید یا به صورت یکپارچه در تمامی شهرها اجرایی شود یا در هیچ‌کدام. در حال حاضر رانندگان بومی استان آذربایجان شرقی مانند سایر رانندگان غیربومی در صف انتظار قرار می‌گیرند، اما در سایر شهرها این قانون به نفع رانندگان بومی اجرا شده و آنها بدون نوبت خدمات دریافت می‌کنند؛ در حالی که رانندگان ما از این مزیت بی‌بهره‌اند.

وی همچنین کرایه‌های پایین حمل‌ونقل را یکی دیگر از چالش‌های اساسی دانست و افزود: رانندگان در برابر هزینه‌های سنگین بیمه، خدمات، لوازم یدکی و سایر هزینه‌ها تحت فشار هستند و نرخ‌های کرایه حمل با این مخارج هم‌خوانی ندارد.

در ادامه این جلسه، سید ضیاء رضوی، دبیر کمیسیون، گزارشی از

بررسی چالش‌های حوزه گندم و آرد در جلسه کمیسیون صنایع غذایی اتاق تبریز

این چندگانگی قیمت باعث بروز اختلاف شدید بین نرخ‌ها شده است؛ به‌طوری‌که فاصله قیمت آرد یارانه‌ای با آرد آزاد، بستر قاچاق و فساد را به‌وجود آورده و موجب بی‌ثباتی در تأمین مواد اولیه برای واحدهای تولیدی شده است.

وی با اشاره به افزایش قیمت گندم و آرد گفت: در حالی که قیمت داخلی گندم به‌طور قابل توجهی افزایش یافته و به نرخ‌های جهانی نزدیک شده، دولت همچنان اجازه واردات گندم و آرد را نمی‌دهد. از سوی دیگر، اعمال عطف به ماسبق در خصوص قیمت آرد و گندم، تولیدکنندگان را با مشکل جدی مواجه کرده است.

رئیس کمیسیون صنایع غذایی اتاق تبریز، خواستار تخصیص کافی سهمیه گندم به واحدهای تولیدی شد.

در ادامه جلسه، گزارشی از سیمای کلی صنایع غذایی در استان و کشور، میزان اشتغال‌زایی، بهره‌وری و ظرفیت‌های این صنعت ارائه شد. همچنین اعضای کمیسیون نظرات و پیشنهادات خود را در زمینه مشکلات تأمین مواد اولیه، محدودیت‌های ارزی، سیاست‌های تجاری دولت، و چالش‌های مرتبط با سامانه‌های توزیع آرد بیان کردند.

در پایان، احکام اعضای ثابت کمیسیون صنایع غذایی توسط رئیس کمیسیون، اعطا شد.

جلسه کمیسیون صنایع غذایی اتاق بازرگانی تبریز با محوریت بررسی مشکلات مربوط به حوزه گندم و آرد، با حضور مدیرکل شرکت غله و خدمات بازرگانی استان آذربایجان شرقی و جمعی از فعالان اقتصادی و تولیدکنندگان صنایع غذایی استان، در محل اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

رضا جعفری، رئیس کمیسیون صنایع غذایی اتاق تبریز، ضمن عرض تبریک و آرزوی موفقیت به مدیرکل جدید غله و خدمات بازرگانی استان آذربایجان شرقی، بر اهمیت راهبردی صنعت غذا در امنیت غذایی و توسعه اقتصادی کشور تأکید کرد.

وی ادامه داد: صنایع غذایی یکی از مهم‌ترین بخش‌های اقتصاد کشور است که با ارزش افزوده بالا، سهم قابل توجهی در ایجاد اشتغال، صادرات غیرنفتی و پایداری امنیت غذایی دارد، در همین راستا کمیسیون صنایع غذایی اتاق تبریز تلاش می‌کند با رویکردی علمی و عملگرایانه، زمینه‌ساز حل مسائل و بهبود شرایط فعالان این حوزه شود.

رئیس کمیسیون صنایع غذایی اتاق تبریز در ادامه با اشاره به سه‌نرخ بودن قیمت آرد، آن را یکی از چالش‌های جدی صنعت دانست و گفت: قیمت‌گذاری آرد در حال حاضر به سه شکل انجام می‌شود: آرد یارانه‌ای، آرد مخصوص صنایع ماکارونی و آرد آزاد برای صنف و صنعت.

در میز تجاری جمهوری آذربایجان مطرح شد:

لزوم افزایش تراز تجاری ایران با آذربایجان

اقتصادی، اظهار کرد: این سفر توانست سایه‌ی مثبتی بر روابط دو کشور بیفکند. نجاری با انتقاد از عملکرد ضعیف دیپلماسی در گذشته، اهتمام رئیس‌جمهور برای برقراری روابط بهتر با کشورهای همسایه را مثبت ارزیابی کرد.

وی با اشاره به بررسی و طرح مسائل بانکی، بحث ویزا و... با رئیس‌جمهور گفت: این سفر از جهات سیاسی نتایج خوبی به‌همراه داشت.

نجاری با اشاره به بسته بودن مرزهای زمینی بین ایران و آذربایجان شرقی گفت: متأسفانه علیرغم پیگیری‌های متعدد، مشکل مسیر زمینی به کشور جمهوری آذربایجان همچنان پابرجاست و این امر نه‌تنها برای ایران، بلکه شامل چندین کشور می‌شود. دبیر میز تجاری جمهوری آذربایجان از کاهش تراز تجاری ایران با این کشور ابراز تأسف کرد.

وی خواستار ایفای نقش اتاق تبریز به عنوان متولی ارتباط کشور با جمهوری آذربایجان و توسعه ارتباطات تجاری شد.

صادق نامدار، سرپرست حوزه نظارت گمرکات استان آذربایجان شرقی در این نشست، میزان صادرات استان طی دو ماهه اول سال به جمهوری آذربایجان را، ۱۰ میلیون دلار عنوان کرد.

وی گفت: طی سال گذشته میزان صادرات استان به این کشور در حوزه اشیای نساجی، کیسه خالی، مواد غذایی، سوله‌های فولادی، کفش، دمپایی و زیره کفش افزایش داشته است.

مدیرکل امور گمرکات استان، مشکلات ناوگان حمل و نقل عمومی و سختگیری دولت آذربایجان با ناوگان ایرانی را از جمله عوامل موثر در کاهش صادرات به این کشور دانست.

نامدار با اشاره به اینکه بیش از ۸۰ درصد واحدهای صادراتی استان در مسیر زرد قرار دارند، از عدم نیاز این واحدها به تشریفات گمرکی خبر داد. در ادامه این جلسه، مشکلاتی چون کاهش صادرات در مقایسه با دیگر استان‌ها، مشکلات گمرکات استان، بحث توسعه گردشگری سلامت و هزینه‌ی بالای تردد به کشور جمهوری آذربایجان مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

میز تجاری جمهوری آذربایجان با حضور سرپرست دفتر هماهنگی امور اقتصادی استانداری آذربایجان شرقی، ناظر گمرکات آذربایجان شرقی و اعضای این میز در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

سهند شهبازی، مدیر امور بین‌الملل اتاق بازرگانی تبریز در این جلسه، بر لزوم افزایش حضور اعضای اتاق تبریز در اتاق مشترک ایران و آذربایجان تأکید کرد.

شهبازی عنوان کرد: مشکلات ناوگان حمل‌ونقل عمومی، امور گمرکی، بهره‌گیری از ظرفیت‌های منطقه آزاد ارس و توسعه گردشگری سلامت از جمله موارد قابل پیگیری در میز تجاری ایران و آذربایجان است.

وی با بیان اینکه طی جلسات قبلی، تمام موارد مربوط به حوزه تجارت با کشور جمهوری آذربایجان، شناسایی و احصا شده است، افزود: اکنون وارد فاز اجرایی شده‌ایم و تلاش ما بر حل موانع موجود است.

رحیم روایی، سرپرست دفتر هماهنگی امور اقتصادی استانداری آذربایجان شرقی، سفر رئیس‌جمهور به جمهوری آذربایجان را دارای دستاوردهای مهمی از لحاظ سیاسی و اقتصادی عنوان کرد.

وی با اشاره به اهمیت دیپلماسی اقتصادی، بر ضرورت توجه به توسعه ترانزیت، حمل و نقل زمینی، ریلی و هوایی تأکید کرد.

روایی اضافه کرد: استفاده از مزیت‌های استان در بحث صادرات، همکاری در زمینه علمی و فناوری، بحث انرژی، ایجاد شرکت‌های دانش‌بنیان به‌خصوص در منطقه آزاد ارس، تبادل دانشجو، توجه دوباره به گردشگری سلامت، راه‌اندازی بازارچه‌های مرزی مشترک و شهرک‌های صنعتی مشترک از زمینه‌های همکاری مورد تأکید است.

روایی با اشاره به قرابت فرهنگی تبریز با جمهوری آذربایجان، این موضوع را نوعی مزیت خواند و بر لزوم همکاری دولت و بخش خصوصی برای بهره‌گیری از این مزیت تأکید کرد.

محمدعلی نجاری، دبیر میز تجاری جمهوری آذربایجان، با اشاره به سفر اخیر رئیس‌جمهور به جمهوری آذربایجان با همراهی فعالان

اسکن کنید

یکصد و دوازدهمین نشست شورای گفتگوی آذربایجان شرقی با حضور اعضای کمیسیون اقتصادی مجلس برگزار شد

حوزه اقتصادی و به خصوص تامین مالی و ارز هستیم. رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی در خصوص درخواست بخش خصوصی برای تخفیف در مالیات بر تولید و واحدهای تولیدی نیز اظهار کرد: زمانی می‌توان نرخ مالیاتی را کم کرد که پایه مالیاتی جدید برای آن معرفی شود. وی افزود: قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، ظرفیت‌ها و امکانات خوبی دارد ولی ضعف‌هایی نیز دارد که اتاق بازرگانی می‌تواند پیشنهادات خود را تدوین و ارائه دهد. وی خاطرنشان کرد: اقتصاد ایران امروز مشکلات زیادی دارد اما ثروت نیز داریم که باید آن را به درآمد تبدیل کنیم و این اقدام، راهی برای حل مشکلات است.

سهم ناچیز استان از تسهیلات صندوق توسعه ملی

بهرام سرمست، استاندار آذربایجان شرقی نیز اظهار کرد: در رابطه با قانونگذاری و نظارت بر اجرای این سیاست‌ها و قوانین، یکسری خلاها و ناترازی‌ها وجود دارد که در عمل موجب مشکلات فراوان برای فعالان اقتصادی شده است.

وی با بیان این که این ناترازی‌ها باعث ایجاد احساس نابرابری مضاعف در بین مردم استان به رغم نقش تاریخی این خطه شده است، افزود: آذربایجان شرقی با جمعیتی بالغ بر چهار میلیون و ۱۰۷ هزار نفر در رتبه ششم کشوری با سهم جمعیت ۴.۸ درصد قرار دارد، ولی سهم

یکصد و دوازدهمین نشست شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان آذربایجان شرقی با حضور رئیس و اعضای کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی، استاندار آذربایجان شرقی، رئیس و هیئت نمایندگان اتاق تبریز و مدیران دولتی و فعالان اقتصادی استان آذربایجان شرقی در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد. رئیس کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی با تاکید بر این که دولت باید مشکل ناترازی برق را با حل مشکلات سرمایه گذاری در صنعت برق حل کند، ادامه داد: اتاق‌های بازرگانی کشور باید به مجلس کمک کنند تا قانون برنامه هفتم اجرا شود.

راهکارهای حل مسائل اقتصادی در قانون هفتم توسعه آمده است

سید شمس الدین حسینی در شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی آذربایجان شرقی، با بیان این که سفره مردم کوچک و توزیع درآمد در سال‌های گذشته نامطلوب بوده است، افزود: سفرهای استانی کمیسیون در راستای حضور میدانی بیشتر و انجام مشورت برای بهتر پیش بردن فرایندها و کارها است.

حسینی با تاکید بر این که راهکارهای حل مسائل و مشکلات اقتصادی به خصوص در حوزه ارزی در قانون هفتم توسعه آمده است، گفت: در این قانون، چارچوب قیمت گذاری بسته شده است.

وی با بیان این که از اتاق بازرگانی انتظار ورود به موقع داریم، اظهار کرد: آماده دریافت پیشنهادات اتاق بازرگانی درباره مسائل و مشکلات

گذشته از جمله واردات موبایل، طلا و... اختصاص یافته، اما در همین حال واحدهای صنعتی ما برای واردات ماشین آلات و لوازم یدکی مورد نیاز خود، چندین ماه در صف انتظار معطل می‌مانند. وی با انتقاد از بروکراسی اداری کشور افزود: شرایط به‌گونه‌ای است که باعث خروج سرمایه از کشور می‌شود. ژائله با اشاره به تورم سنگین در کشور بیان کرد: صنایع مجبور به پرداخت مالیات برای تورمی هستند که دولت به‌وجود آورده است.

به حاشیه رانده شدن کسب و کارهای واقعی

رئیس اتاق تبریز با انتقاد از شیوه صدور کارت بازرگانی گفت: در قانون جدید بحث مهم که "اهلیت" است، کاملاً نادیده گرفته شده است و همین امر باعث شده، اهالی واقعی کسب و کار به حاشیه رانده شوند و در مقابل ما با سیل عظیمی از متقاضیان دریافت کارت بازرگانی که هیچ آشنایی و ارتباطی با فعالیت اقتصادی ندارند، بشویم. وی با بیان این مطلب گفت: صدور کارت‌های یکبار مصرف باعث شده است، بخش زیادی از ارز حاصل از صادرات به کشور بازنگردد. ژائله با اشاره به پیشنهاد طبقه‌بندی کارت‌های بازرگانی و رتبه‌بندی دارندگان کارت‌های بازرگانی از جمله کارت‌های بازرگانی قرمز، سفید، زرد و سبز گفت: اگر بر اساس این طبقه‌بندی، اجازه صادرات بدهیم، شرایط تا حدودی مدیریت می‌شود و ما شاهد بازگشت حجم عظیمی از منابع به کشور خواهیم بود.

رئیس اتاق تبریز با بیان اینکه تجار طبق قانون موظف به پرداخت سه در هزار درآمد مشمول مالیات به اتاق‌های بازرگانی هستند، افزود: این مبلغ باید در راستای توسعه خدمات در سطح بین‌المللی صرف شود. وی در ادامه از کمبود منابع مالی و تسهیلات بانکی در استان به بخش صنعت ابراز نارضایتی کرد.

ژائله در پایان خواستار تجدید نظر جدی در رابطه با سیاست‌های ارزی شد و افزود: در شرایطی که ما با بانک‌های بین‌المللی ارتباط نداشته و امکان انتقال پول نداریم، همراه داشتن ارز در مبالغ کلان، قاچاق تلقی می‌شود.

رانت، دلیل بخش عمده‌ای از مشکلات کشور

◀ جمشید برزگر، نایب‌رئیس اتاق بازرگانی تبریز، مشکل اصلی اقتصاد کشور را عدم تخصیص اعتبار و توجه به بخش خصوصی دانست و افزود: این مشکل موجب کمبود نقدینگی در کشور شده است. برزگر با بیان اینکه رانت، پدر بخش خصوصی و اقتصاد را در آورده است، ادامه داد: تورم سبب کاهش سرمایه فعالان اقتصادی در چند سال اخیر شده است. وی یارانه‌ها و چند نرخ بودی ارز را عامل خشک شدن ریشه‌های

ارزش افزوده استان از کشور ۳.۵ درصد است و ناترازی مهمی در این خصوص وجود دارد.

وی با بیان این‌که عمر صنایع مادر استان به دهه ۴۰ شمسی برمی‌گردد، ادامه داد: سهم دولت در ایجاد صنایع به خصوص صنایع مادر استان بسیار ناچیز است و اغلب صنایع نیاز به نوسازی و بازسازی دارند. سرمست با اشاره به سهم ۹۴ درصدی بخش خصوصی و سهم ناچیز دولت در اقتصاد استان، گفت: تبریز به رغم جایگاه و نقش مهم در طول دوره‌های مختلف در اغلب شاخص‌ها وضعیت نامطلوبی دارد.

وی تأکید کرد: نیازمند تغییر نگرش و ذهنیت نسبت به نقش و جایگاه آذربایجان در طول تاریخ و وضعیت کنونی هستیم. وی با اشاره به سهم ناچیز استان از تسهیلات صندوق توسعه ملی، گفت: در طول سال‌های گذشته، سهم استان از این تسهیلات فقط دو دهم درصد بوده که متناسب با ظرفیت‌های این استان نیست. استاندار آذربایجان شرقی بر لزوم تقویت منابع بانکی استان که پاسخگوی سرمایه‌گذاران و تولیدکنندگان نیست، تأکید کرد و افزود: باید سقف پرداختی‌ها به واحدهای تولیدی استان ارتقا یابد و متناسب با نیازهای تأمین مالی واحدهای تولیدی باشد.

وی بر تشویق سرمایه‌گذاری بانک‌ها و بیمه‌ها به سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های استان تأکید کرد و گفت: اتفاق نظر و همکاری مناسبی در ارکان قوای سه‌گانه در استان و اراده در بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری وجود دارد.

با وجود تحریم‌ها، بخش خصوصی تولید و اشتغال را زنده نگه داشته است

◀ رئیس اتاق بازرگانی تبریز در یکصد و دوازدهمین نشست شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی با اشاره به مشکلات متعدد فعالان اقتصادی گفت: در حال حاضر ما با انواع ناترازی‌ها در حوزه ارز، انرژی و... مواجه هستیم.

یونس ژائله، با تأکید بر اینکه امروز کشور گرفتار تحریم‌های ظالمانه است، افزود: بخش خصوصی در چنین شرایط دشواری توانسته است، با تولید، اشتغال‌زایی کرده و اقتصاد کشور را سرپا نگه دارد.

ژائله با انتقاد از شرایط موجود، ابراز امیدواری کرد: دولت و مجلس با تدوین نقشه‌ی راه، مشکلات موجود را به حداقل برسانند.

رئیس اتاق تبریز با طرح این سوال که آیا برنامه هفتم توسعه، می‌تواند جوابگوی تحقق اهداف مورد نظر باشد، تأکید کرد: ما باید مسائل و مشکلات را موشکافانه بررسی کرده و با نقشه‌راه حرکت کنیم تا شاهد رشد و شکوفایی اقتصادی باشیم.

ژائله اظهار کرد: ببینیم چه میزان ارز و به چه کالاهایی در سال

درخت اقتصاد کشور توصیف کرد و افزود: چرا حق مردم را به خودشان نمی‌دهیم تا فرصت سوء استفاده را از دلان بگیریم. بزرگ‌تر ضمن انتقاد از عملکرد بانک‌ها تاکید کرد: نمی‌توان از توسعه، تولید و رونق اقتصادی حرف زد، وقتی از توسعه عمرانی و ریلی و زیرساخت‌ها غافل هستیم. وی اظهار داشت: درخواست ما ایجاد امنیت برای بخش خصوصی است.

شکاف ۵۰ درصدی سهم تسهیلات بانکی آذربایجان شرقی، نشانه بی‌عدالتی اقتصادی است

مسعود بناییان، نایب رئیس اتاق بازرگانی تبریز در یکصد و دوازدهمین نشست شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان آذربایجان شرقی با ابراز نارضایتی از سهم ناچیز استان آذربایجان شرقی از تسهیلات صندوق توسعه، گفت: سهم آذربایجان شرقی از جمعیت کشور ۴/۸ درصد بوده و سهم استان در جی‌دی‌پی کشور ۳/۴ درصد است. اما سهم این استان از تسهیلات بانکی ۲/۵ درصد است که نشان‌دهنده شکاف ۵۰ درصدی است. بناییان با اشاره به عدم تناسب میان سهم تولید و منابع مالی افزود: نسبت تسهیلات به سپرده در آذربایجان شرقی ۶۵ درصد است که همین امر باعث خروج سرمایه از استان می‌شود.

نایب رئیس اتاق تبریز با بیان اینکه برای تحقق رشد ۸ درصدی پیش‌بینی شده در برنامه هفتم توسعه، نیاز به سرمایه‌گذاری ۶۰۰ همتی در استان است، گفت: تاکنون تنها ۲۳۱ همت تسهیلات به استان تزریق شده است و ما در حال حاضر ۳۶۹ همت کمبود منابع داریم. وی با تاکید بر اینکه سهم تسهیلات دریافتی استان از میانگین کشوری پایین‌تر است، افزود: با این شرایط هرگز نمی‌توانیم اهداف برنامه هفتم توسعه را محقق کنیم.

بناییان در ادامه از عدم همخوانی دریافت مالیات از فعالان اقتصادی انتقاد و تشریح کرد: در اقتصاد، دو نوع سود اسمی و واقعی تعریف شده است و ما در حال حاضر برای سود اسمی که حاصل از تورم است، مالیات پرداخت می‌کنیم.

وی ادامه داد: محاسبات فعلی دولت و بانک مرکزی با شرایط تورمی کشور متناسب نیست و بر اساس معیارهای جهانی، اگر در کشوری سه سال پشت سر هم تورم بالا وجود داشته باشد، باید مالیات بر اساس نرخ سود واقعی محاسبه شود، نه نرخ سود اسمی.

وی با بیان این مطلب افزود: با توجه به اینکه تمام محاسبات مالی در کشور چه در سازمان برنامه و بودجه، چه سازمان امور مالیاتی و سایر بخش‌ها واقعی نیست، هیچ‌کدام از برنامه‌ها به درستی اجرا نمی‌شود. بناییان یکی از دلایل نیمه‌تمام ماندن طرح‌ها و پروژه‌های کشور و استان را اخذ مالیات‌های سنگین دانست و افزود: با تداوم این شرایط

سرمایه‌گذاران در خوشبینانه‌ترین حالت به سمت بازار ارز و سکه کشانده می‌شوند و در بدترین شرایط سرمایه‌های خود را از کشور خارج و به کشورهایی می‌برند که مالیات منطقی از سرمایه‌گذار اخذ می‌کنند. نایب رئیس اتاق تبریز تاکید کرد: شرایط امروز کشور حاصل تصمیمات نادرست در سطوح بالاست که باعث کاهش سرمایه‌گذاری مولد در کشور شده است.

اصلاح قانون کار و قانون مالیاتی، راه‌گذر از شرایط فعلی اقتصاد کشور است

نویید امجد، عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز در یکصد و دوازدهمین نشست شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان آذربایجان شرقی، با اشاره به مشکلات حوزه اقتصاد و سرمایه‌گذاری کشور تاکید کرد: متأسفانه در شرایطی قرار داریم که هیچ کاری برای هیچ کس صرف نمی‌کند و لازم است تا برای گذر از این شرایط به اصلاح قوانین کار و مالیاتی بپردازیم.

به گفته وی، تحلیل نمونه‌های موفق در کشورهای توسعه یافته حاکی از آن است که اصلاح قوانین کار و افزایش انعطاف‌پذیری نیروی کار و سرمایه‌گذاری و آزادسازی تجارت، راز موفقیت در کارآمدی شیوه‌های اقتصادی است.

امجد گفت: افزایش گام به گام سطح دستمزد، حذف تدریجی یارانه‌های پنهان در انرژی و ارز، اصلاح ساختار مالی و بانکی اقتصاد و حمایت مالی و سرمایه‌گذاری در بخش زیربنایی و مولد، مسیر اصلاح ساختار اقتصادی کشور و افزایش تولید ناخالص ملی است.

عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز اظهار داشت: اثر مخرب یارانه‌های پنهان به دلیل شفاف نبودن و نبود نظارت سبب شده تا عایداتی برای بخش‌ها و ساختارهای خاص و مردم نداشته باشد.

وی افزود: اتاق تبریز در قالب طرح "ایران ۵۰۰" پیشنهادات علمی و کاربردی با هدف مدیریت از جمله در حوزه‌های ارزی، انرژی، کشاورزی، تجارت و... مطرح کرده است و با هدفمند کردن یارانه‌ها، می‌تواند سبب رفع ناترازی انرژی و کسری بودجه دولت و بازسازی قدرت خرید مردم برای بهبود شرایط شود.

امجد عنوان کرد: حذف یارانه‌های پنهان و آزادسازی اقتصادی سبب افزایش کارایی و صرفه جویی اقتصادی کلان برای دولت می‌شود که می‌توان با مدیریت صحیح به یک منبع هنگفت برای دولت در مسیر سرمایه‌گذاری تبدیل شود.

وی با اشاره به پرداخت ۱۳۶ میلیارد دلاری یارانه پنهان برای بخش انرژی گفت: در صورت حذف یارانه‌های پنهان می‌توان نزدیک به چهار و نیم میلیارد دلار صرفه‌جویی ارزی یا اقتصادی کرد.

مشکل ارزی فعالان اقتصادی، ناشی از ضعف مدیریت در توزیع ارز است

امیر تقوی، عضو اتاق بازرگانی تبریز نیز با بیان این که یکسری محدودیت منابع ارزی در کشور وجود دارد، اشاره کرد: فعالان اقتصادی دوشادوش دولت در تحریم‌های ظالمانه و جنگ اقتصادی درحال فعالیت هستند.

وی تاکید کرد: مشکل ارزی فعالان اقتصادی از ضعف مدیریت در توزیع ارز ایجاد شده است و منابع محدود ارزی در دسترس به بدترین شکل ممکن توزیع می‌شود که مجلس باید به این سازوکار توزیع ناعادلانه و غیرمنطقی ورود کند.

وی ادامه داد: واردات کشور و توزیع ارز در سال ۹۲ شامل ۳۹ میلیارد دلار بود که در سال ۱۴۰۳ به ۷۲ میلیارد دلار شامل ۸۵ درصد افزایش یافته است. درحالی که صف تخصیص ارز از ۳۰ روز به ۱۵۰ روز افزایش یافته و فعالان را با بحران مواد اولیه مواجه کرده است.

تقوی گفت: هزار و ۲۹ ردیف تخصیص ارز فقط در استان آذربایجان شرقی بالای ۲ ماه دچار توقف شده‌اند.

وی ادامه داد: سامانه جامع تجارت هر روزه دچار قطعی و اختلال است و به حدی خطا دارد که در بین فعالان اقتصادی، سامانه مانع تجارت نام گرفته است و این مشکل در ۵۰ سامانه دیگر نیز وجود دارد.

عضو اتاق بازرگانی تبریز به چالش ارز یارانه‌ای اشاره کرد و گفت: دولت باید یارانه را به انتهای خط و مصرف کننده بدهد. از مجلس انتظار می‌رود که برای این موضوع فکری بیندیشد.

وی خاطرنشان کرد: شاید تنها کشور در دنیا هستیم که صادرکننده به واردکننده ۲۰ درصد یارانه می‌دهد، اما این فرایند با کدام حکم شرعی انجام می‌گیرد.

وی در پایان از کمیسیون اقتصادی مجلس درخواست کرد: از راه اندازی تالار دوم ارز و طلا و عدم نرخ گذاری توسط بانک مرکزی حمایت کنند.

صمد حضرتی، مدیرکل تعزیرات حکومتی آذربایجان شرقی نیز اظهار کرد: واحدهای تولیدی با مشکل ثبت آنی واردات و صادرات در سامانه تجارت مواجه هستند درحالی که اگر این ثبت، چند دقیقه دیرتر انجام گیرد مجازات سنگینی برای واحد مربوطه پیش‌بینی شده است.

وی با انتقاد از مشکل صلاحیت دادسرا و تعزیرات حکومتی به خصوص در بحث کالاهای سلامت محور در قانون جدید، گفت: در قانون مجازات اسلامی اگر قاضی تشخیص دهد که مجازات همترازی وجود دارد که به نفع شرکت خاطی است، مجازات مربوطه را تبدیل می‌کند، ولی این موضوع در قانون مبارزه با قاچاق سلب شده است.

قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز در تضاد با منافع اقتصادی است

ناصر امامی فرد، مشاور حقوقی اتاق بازرگانی تبریز، در یک‌صند دوازدهمین نشست شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان آذربایجان شرقی گفت: با وجود اصلاحات اعمال شده برای قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، این قانون دارای ابهاماتی است که در صورت عدم رفع سبب ایجاد مشکلات اجرایی عدیده و آسیب به بخش خصوصی خواهد بود.

وی تصریح کرد: ابهامات و نواقص موجود در قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، سبب تضییع حقوق فعالان اقتصادی و حتی در تضاد با منافع اقتصادی است.

وی گفت: در این قانون تعاریف درستی از قاچاق و قاچاقچی و شیوه‌های رسیدگی به پرونده‌ها و حتی نقش ضابطین قضایی وجود ندارد و مواردی وجود دارد که سبب تضییع حقوق فعالان اقتصادی می‌شود.

عضو هیئت رئیسه اتاق تبریز؛

نظام توزیع یارانه‌ها دچار آشفتگی است

رضا جعفری، عضو هیئت رئیسه اتاق بازرگانی تبریز، در نشستی که با حضور پروانه رضایی، معاون روابط کار و جبران خدمات وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، و جمعی از نمایندگان تشکل‌های صنایع غذایی برگزار شد، به تشریح مسائل و مشکلات این حوزه پرداخت.

رئیس انجمن صنایع غذایی آذربایجان شرقی در این جلسه با اشاره به مشکلات موجود در نظام توزیع یارانه‌ها، عملکرد تشکل‌های صنفی و وضعیت رفاه اجتماعی، خواستار بازنگری در سیاست‌گذاری‌ها و انجام اصلاحات ساختاری در حوزه‌های مرتبط با وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی شد.

در این جلسه، نمایندگان تشکل‌های صنفی به بیان چالش‌های موجود از جمله اصلاح عناوین شغلی و عملکرد شوراهای حل اختلاف پرداختند.

معاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی ضمن شنیدن این مطالبات، قول پیگیری و بررسی مشکلات مطرح‌شده را داد.

پروانه رضایی، همچنین با تأکید بر ضرورت راه‌اندازی سامانه شکایات کارفرمایان، این اقدام را گامی مؤثر در جهت شناسایی و رفع مشکلات موجود عنوان کرد.

بررسی راهکارهای اصلاح قانون نظام مهندسی ساختمان در کمیسیون صنعت احداث اتاق تبریز

ساخت‌وساز، بر اساس نص صریح قانون از سوی شهرداری‌ها و مراجع صدور پروانه و معرفی متخلفان به مراجع قضایی، ضمن توقف کامل عملیات ساختمانی افزود: ارائه خدمات فنی و مهندسی باید حول محور مشتری‌مداری برای گیرندگان این خدمات شامل شهروندان و صاحبان صنایع صورت پذیرفته و بتواند نیازهای فنی و اجرایی آنان را برطرف کند.

❖ مصطفی بهنیا، نایب‌رئیس کمیسیون صنعت احداث، امور زیربنایی و اقتصاد کلان اتاق تبریز، با اشاره به نظام معیوب بازار خدمات مهندسی و ضرورت بازتعریف رابطه مهندسان با ساخت‌وساز، گفت: مدل اقتصادی مبتنی بر تعرفه و توزیع سهمیه، منشأ اصلی سرکوب انگیزه مهندسان مرتبط با بخش ساختمان بوده و عدم تطابق و ناسازگاری آیین‌نامه‌های اجرایی قانون نظام مهندسی ساختمان با واقعیت‌ها و اهداف قانون، باعث ناکارآمدی نظامات مهندسی در حال حاضر شده است.

در پایان جلسه مقرر شد کلیه پیشنهادات اصلاحی جهت بازنگری قانون مذکور، از طریق مجاری قانونی جهت طرح در کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی ارسال شود.

در نشست کمیسیون صنعت احداث، امور زیربنایی و اقتصاد کلان اتاق بازرگانی تبریز، پیشنهادات تشکلهای صنفی جهت اصلاح قانون ۳۰ ساله نظام مهندسی و کنترل ساختمان طرح و مورد بررسی قرار گرفت.

در این نشست که با حضور تمامی انجمن‌های صنفی و دستگاه‌های اجرایی دخیل در امر ساخت‌وسازها، شامل نمایندگانی از اداره کل راه و شهرسازی استان آذربایجان شرقی، شهرداری کلان‌شهر تبریز، سازمان نظام مهندسی ساختمان استان آذربایجان شرقی و انجمن‌های انبوه‌سازان، پیمانکاران و مشاوران استان تشکیل شده بود، به بررسی موشکافانه مفاد قانون نظام مهندسی ساختمان (مصوب سال ۱۳۷۴) در راستای بالا بردن کیفیت خدمات مهندسی، افزایش ایمنی، آسایش و بهره‌وری انرژی در ابنیه‌های شهری و صنعتی، حمایت از مردم به‌عنوان مصرف‌کنندگان نهایی محصولات و در نهایت حفظ و حراست از سرمایه‌های ملی کشور پرداخته شد.

❖ جمشید بزرگر، رئیس کمیسیون صنعت احداث، امور زیربنایی و اقتصاد کلان اتاق بازرگانی تبریز با اشاره بر لزوم اهتمام ویژه جهت جلوگیری از مداخله‌ی اشخاص فاقد صلاحیت حرفه‌ای در امر

ضرورت شفافیت آماری برای اصلاح الگوی مصرف انرژی در صنایع

مصرف در صنایع کشور کاملاً احساس می‌شود، اما واقعیت این است که یکی از اصلی‌ترین چالش‌های پیش‌روی این تحقیق، نبود یا عدم ارائه داده‌های دقیق و قابل اتکا درباره میزان مصرف انرژی و سطح واقعی تولید در بسیاری از زیربخش‌های صنعتی است.

رئیس شورای راهبردی مرکز پژوهش اتاق تبریز ادامه داد: متأسفانه عدم شفافیت آماری و نبود پایگاه‌های یکپارچه، عملاً فرآیند ارزیابی شدت مصرف انرژی را با دشواری مواجه می‌کند. در حال حاضر، بسیاری از داده‌ها یا ناقص هستند یا میان نهادهای مختلف، از جمله وزارت نیرو، سازمان استاندارد، شرکت‌های توزیع برق و دستگاه‌های آماری، پراکنده و ناهماهنگ هستند.

وی تأکید کرد: با این حال، مرکز پژوهش اتاق بازرگانی با تکیه بر شبکه همکاری فعال خود، تلاش خواهد کرد تا با مشارکت نهادهای تخصصی از جمله کمیسیون صنایع و انرژی، سازمان ملی استاندارد، شرکت برق منطقه‌ای و سایر دستگاه‌های ذی‌ربط، داده‌های مورد نیاز را جمع‌آوری و پایش کند تا بتوانیم تصویری واقعی و تحلیلی از شدت مصرف انرژی در صنعت کشور ارائه دهیم.

شریف‌زاده اظهار کرد: این گزارش علاوه بر وضعیت موجود، به ارائه سیاست‌های اصلاحی و ابزارهای اجرایی از قبیل الگوهای قیمت‌گذاری هوشمند، مشوق‌های مالیاتی برای کاهش مصرف، بهره‌برداری از فناوری‌های نوین انرژی و تجارب جهانی در زمینه بهینه‌سازی مصرف انرژی خواهد پرداخت.

وی تأکید کرد: برآورد ما این است که اگر شدت مصرف انرژی در صنایع کشور به شکل علمی و عملی کنترل شود، علاوه بر کاهش هزینه‌های تولید، از فشار بر شبکه برق کاسته خواهد شد و مسیر توسعه پایدار و صنعتی‌سازی پیشرفته با ثبات بیشتری دنبال خواهد شد.

نشست مشترک شورای راهبردی مرکز پژوهش و کمیسیون صنایع و انرژی اتاق تبریز، با محوریت هم‌افزایی در راستای مدیریت مصرف انرژی صنایع در استان و کاهش خسارات ناشی از آن در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

◀ سیدباقر شریف‌زاده، رئیس شورای راهبردی مرکز پژوهش اتاق تبریز در این نشست، با اشاره به آغاز تدوین گزارش پژوهشی در خصوص شدت مصرف انرژی در صنایع مختلف کشور، گفت: با همکاری کمیسیون صنایع و انرژی این اتاق، پروژه‌ای تحقیقاتی جهت سنجش و تحلیل شدت مصرف انرژی در زیربخش‌های مختلف صنعت آغاز شده است.

وی، هدف این پژوهش را ارائه راهکارهای عملی برای کاهش مصرف، افزایش بهره‌وری و حفظ پایداری تولید در بخش صنعت دانست. شریف‌زاده با تأکید بر اهمیت این طرح گفت: در شرایطی که مصرف انرژی در کشور به‌طور فزاینده‌ای رو به افزایش بوده و تولید برق نیز با محدودیت‌هایی روبه‌روست، نیاز به تحلیل داده‌محور و دقیق از نحوه

صنایع پرمصرف استان اندیشیده شود.

وی هدف از این اقدام را استفاده بهینه و حداکثری از انرژی، به‌ویژه در شرایط ناترازی موجود در استان عنوان کرد.

یونس اکبرپور پایدار، رئیس کمیسیون صنایع و انرژی اتاق بازرگانی تبریز، هدف از تشکیل این جلسه را آگاه‌سازی صنایع استان در زمینه مصرف استاندارد انرژی عنوان کرد.

وی پیشنهاد داد: با بررسی میانگین مصرف انرژی صنایع مختلف استان در مقایسه با میانگین مصرف استاندارد جهانی، گزارشی از میزان مصرف انرژی صنایع استان در بخش‌های گوناگون صنعتی، با در نظر گرفتن میزان ارزش افزوده تولیدی هر صنعت، با همکاری مرکز پژوهش‌های اتاق تبریز و مسئولین اداره کل استاندارد تدوین شود.

رئیس کمیسیون صنایع و انرژی اتاق تبریز همچنین به اهمیت رتبه‌بندی صنایع مختلف استان، از جمله صنعت فولاد که یکی از صنایع پرمصرف محسوب می‌شود، اشاره کرد.

پایدار تأکید کرد: باید با در نظر گرفتن میزان ارزش افزوده تولیدی صنعت فولاد در استان و با بهره‌گیری حداکثری از نیروی انسانی، تمهیداتی برای برآورد دقیق معیار مصرف انرژی در این صنعت و سایر

بررسی توافق‌نامه همکاری کنسرسیوم صادراتی در اتاق تبریز

را استفاده از فرصت‌های جدید در قالب گروهی و جمعی دانست و بیان کرد: این امر به‌خصوص در بنگاه‌های خرد، کوچک و متوسط بیشتر محسوس است.

حسینی، اولین قدم در راستای توسعه مراودات تجاری با دیگر کشورها را شرکت در نمایشگاه‌های بین‌المللی عنوان کرد و ادامه داد: در بیشتر مواقع شرکت‌ها قادر به تأمین هزینه‌های شرکت در چنین نمایشگاه‌هایی نیستند، این در حالی است که حضور در چنین محافلی، در قالب کنسرسیوم آسان‌تر و مقرون به‌صرفه‌تر است.

رئیس کمیسیون صادرات و مدیریت واردات اتاق تبریز با بیان اینکه کنسرسیوم صادراتی استان آذربایجان شرقی شامل کمیته‌ای مشورتی از مشاوران مالی، فنی و حقوقی است، گفت: در چارچوب این کنسرسیوم تمامی مشکلات در حوزه‌های مختلف، ارزیابی شده و بهترین راهکارها ارائه خواهد شد.

قاسمی، نایب‌رئیس کمیسیون صادرات و مدیریت واردات اتاق تبریز با بیان اینکه تلاش می‌شود، هرچه سریع‌تر تشکیل کنسرسیوم اجرایی و عملیاتی شود، به تشریح فرایندهای قانونی و جزئیات توافق‌نامه همکاری بین اعضای کنسرسیوم صادراتی در استان پرداخت.

در ادامه این نشست اعضای کمیسیون به بیان دیدگاه‌های خود در زمینه تشکیل کنسرسیوم و طرح سوالات و موارد ابهام پرداختند.

جلسه کمیسیون صادرات و مدیریت واردات اتاق تبریز، با محوریت «بررسی توافق‌نامه همکاری بین اعضای کنسرسیوم صادراتی در استان» در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

سید یوسف حسینی، رئیس کمیسیون صادرات و مدیریت واردات اتاق تبریز در این نشست با اشاره به اهمیت تشکیل کنسرسیوم صادراتی در استان افزود: در حال حاضر بسیاری از واحدهای تولیدی و صنعتی استان، فعالیت‌های خوبی دارند، اما به‌دلیل عدم توانایی نتوانسته‌اند، برندسازی کرده و محصول خود را در بازارهای داخلی و خارجی بشناسانند. وی با بیان این مطلب، مهم‌ترین مزیت تشکیل کنسرسیوم صادراتی

در جلسه کمیسیون معادن و فلزات اتاق تبریز مطرح شد؛

نقش موثر اتاق بازرگانی تبریز در هم‌افزایی میان نهادهای تصمیم‌ساز

مهندسی معدن، خانه صنعت و معدن، و سازمان حفاظت محیط زیست نیز در فرآیندهای کارشناسی استفاده شود.

وی افزود: ایجاد چنین ساختاری باید در راستای کاهش بروکراسی اداری و تسهیل مسیر برای اعضای کمیسیون و فعالان بخش خصوصی باشد، تا موضوعات فنی در سریع‌ترین زمان ممکن بررسی و حل‌وفصل شوند.

نوروزی همچنین به تجربه مشابه در شورای عالی معادن کشور اشاره کرد و گفت: کمیته‌هایی از این دست در سطح ملی نیز فعال هستند. اتاق بازرگانی تبریز با توجه به ظرفیت‌ها و اختیارات قانونی خود، می‌تواند نقشی مؤثر در هم‌افزایی میان نهادهای تصمیم‌ساز ایفا کند.

بررسی بازگشت نماینده سوم بخش معدن در ترکیب هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی

یکی از محورهای مهم جلسه، بررسی بازگشت نماینده سوم بخش معدن در هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز بود. اعضای حاضر با اشاره به نقش تأثیرگذار بخش معدن در اقتصاد استان، بر لزوم تقویت جایگاه این حوزه در ساختارهای تصمیم‌سازی اتاق تأکید کردند.

همچنین گزارشی درباره سهم معادن در اقتصاد استان آذربایجان شرقی و مشارکت آن‌ها در تولید ناخالص داخلی (GDP) ارائه شد. براساس تحلیل‌های مطرح‌شده، فعالان حوزه معدن با وجود سرمایه‌گذاری‌های سنگین، از حداقل حمایت‌ها و تسهیلات برخوردارند.

بررسی روند دریافت مجوز بهره‌برداری معدن و مشکلات این حوزه

در ادامه جلسه، موضوع بررسی مجوزهای صادر شده توسط سازمان صنعت، معدن و تجارت استان مطرح شد. اعضای کمیسیون پیشنهاد کردند مجوزهای معدنی در کارگروه تخصصی ذیل شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی بررسی شده و اصلاحات لازم در سطوح کمی و کیفی صورت گیرد. این اقدامات می‌تواند به تسهیل فعالیت‌های معدنی و کاهش چالش‌های اداری در سطح استان منجر شود.

جلسه کمیسیون معادن و فلزات اتاق بازرگانی تبریز با حضور اعضای کمیسیون، نمایندگان سازمان‌های تخصصی مرتبط و جمعی از فعالان بخش معدن استان برگزار شد.

سلیمان نوروزی، نایب رئیس کمیسیون معادن و فلزات، با اشاره به ضرورت تخصصی شدن بررسی‌ها در حوزه معدن و پیشنهاد تشکیل کمیته فنی و تخصصی معدن در جلسه اخیر این کمیسیون، از تشکیل اولین نشست این کمیته خبر داد و ساختار تعریف شده برای این کمیته را برای اطلاع حاضرین و جمع‌بندی نظرات آنها و در نهایت تصویب آن، تشریح کرد.

وی تأکید کرد: بررسی مسائل فنی و تخصصی باید پیش از طرح در کمیسیون، ابتدا در این کمیته بررسی و پس از جمع‌بندی کارشناسی، برای تصمیم‌گیری نهایی به کمیسیون ارجاع شود. این روند ضمن افزایش دقت در تصمیم‌گیری‌ها، موجب صرفه‌جویی در زمان و کاهش اطاله بررسی‌ها خواهد شد.

در همین راستا، اعضای کمیته فنی و تخصصی نیز در این جلسه معرفی شدند.

نوروزی با تأکید بر استفاده از ظرفیت متخصصان، خاطرنشان کرد: انتظار می‌رود از کارشناسان باتجربه در حوزه معدن در این کمیته بهره گرفته شود و همچنین از ظرفیت‌های نهادهایی نظیر سازمان نظام

مجوزها را تسهیل کرده و بخشی از موانع موجود را برطرف کند.

احصای نیازهای تجهیزاتی و ارزی معادن استان

در پایان جلسه، مقرر شد خانه معدن استان نیازهای معادن فعال استان را در زمینه ماشین آلات، تجهیزات و منابع ارزی مورد نیاز در این خصوص، به صورت تجمیعی در قالب یک فایل تهیه کرده و به اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان ارائه دهد. این گزارش پس از بررسی، جهت پیگیری و تخصیص منابع به وزارتخانه ذی ربط در تهران ارسال خواهد شد.

مشکلات زیست محیطی معادن و راهکارهای پیشنهادی

سعيد نعمتی، معاون امور معادن سازمان صنعت، معدن و تجارت استان نیز در این جلسه با اشاره به محدودیت های موجود در تغییر برخی مجوزهای معدنی اظهار داشت: پروانه های بهره برداری صادره در چارچوب مقررات فعلی قابل تغییر نیستند، مگر در مواردی که به منظور تسهیل فعالیت معادن و رفع مشکلات موجود اقداماتی انجام شود. وی با اشاره به مشکلات موجود برای معادن طلا و مس استان در اخذ مجوزهای زیست محیطی، پیشنهاد کرد: تشکیل جلسات مشترک با دستگاه های متولی به ویژه سازمان محیط زیست می تواند مسیر دریافت

تجلیل از نمایندگان اتاق تبریز و خانه صمت در ستاد تسهیل و رفع موانع تولید استان آذربایجان شرقی

در کنار سایر نهادهای مرتبط، در این روزها به صورت مستمر فعال بوده و هماهنگی های لازم را انجام داده است.

سرمست همچنین از همکاری و تعامل بین ارگان های دولتی، نهادهای امنیتی، قضایی و مردم در این مدت قدردانی کرد و افزود: این همکاری ها موجب شد تا در این ایام کمترین تبعات منفی در سطح استان رخ دهد و از بروز شوک های روانی و بی امنیتی جلوگیری شود. در اولین روزهای بحران، بیش از ۱۰ هزار تن از مجموع ۱۵ هزار تن کالا ترخیص و در اختیار بازار قرار گرفت و مصرف بنزین در استان به ۹ میلیون لیتر رسید، در حالی که میانگین مصرف معمول ۵ میلیون لیتر است.

استاندار آذربایجان شرقی با بیان اینکه همدلی و آرامش در بازار نقش مهمی در کنترل اوضاع داشته است، تصریح کرد: در این روزها، صنعتگران و فعالان اقتصادی با حفظ آمادگی، در تأمین نیازهای مردم و ادامه فعالیت های تولیدی، نقش موثری ایفا کردند. همچنین، تعامل با سازمان های مرتبط برای برآورد خسارات و جبران آنها در حال انجام است.

در نشست کارگروه «تسهیل و رفع موانع تولید استان» که همزمان با روز ملی صنعت و معدن و در قالب برنامه «سه شنبه های اقتصادی» برگزار شد، از نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز و خانه صمت در ستاد تسهیل و رفع موانع تولید استان آذربایجان شرقی، قدردانی به عمل آمد.

فرشاد مقیمی، معاون وزیر صمت، در این نشست ضمن قدردانی از فعالیت اتاق بازرگانی تبریز و خانه صمت استان آذربایجان شرقی، همکاری و هم افزایی بین این دو نهاد بخش خصوصی را قابل ستایش ارزیابی کرد.

وی با اشاره به حمله رژیم صهیونیستی به کشور، بر اهمیت حمایت از واحدهای آسیب دیده تأکید کرد و گفت: هدف ما این است که در کنار واحدهای صنعتی آسیب دیده قرار گیریم و با همدلی و وفاق، بر مشکلات فائق آییم.

بهرام سرمست، استاندار آذربایجان شرقی، با اشاره به فعالیت های صورت گرفته در روزهای اخیر، گفت: بر اساس روال معمول، برخی واحدهای تولیدی حتی شیفت های کاری خود را افزایش دادند و به نیازهای استان در حوزه تولید نان پاسخ دادند. ستاد تسهیل و استاندارد

طی این بازدیدها مشکلاتی مانند قطعی برق و روند پیچیده ترخیص کالا مطرح شد.

♦ ♦ ♦

لازم به ذکر است، در این جلسه که در قالب برنامه «سه‌شنبه‌های اقتصادی» با حضور معاون وزیر صمت، استاندار آذربایجان شرقی، مدیران استانی و فعالان صنعتی و اقتصادی برگزار شد، از واحدهای تولیدی و صنعتی شیرین وطن، کیک نظری و صنایع قوطی تبریز بازدید به عمل آمد.

در این نشست، مدیران و فعالان اقتصادی به مشکلات و چالش‌های موجود، از جمله روند پیچیده ترخیص کالا و قطعی برق در واحدهای تولیدی، اشاره کردند و خواستار تسهیل روندهای اداری و حمایت‌های بیشتر شدند. همچنین، بر ضرورت برآورد خسارات و جبران آن‌ها تأکید شد و از اقدامات سریع در این زمینه قدردانی به عمل آمد.

در پایان این نشست به مناسبت روز ملی صنعت و معدن از مسعود بنایان، نایب‌رئیس اتاق بازرگانی تبریز و مهدی امینی، رئیس خانه صمت و عضو هیئت نمایندگان اتاق تبریز، تجلیل شد.

مسعود بنایان با انتقاد از روند بروکراسی در ترخیص کالا گفت: وقتی در دو روز، ۱۰ هزار تن کالا بدون تلفات اقتصادی ترخیص می‌شود، روندهای پیچیده گمرکی چه مفهومی دارد؟ چرا دستور ترخیص کالا توسط استاندار و معاونان صادر می‌شود، اما وزیر نمی‌تواند؟

در ادامه، صابر پرنیان، رئیس سازمان صنعت، معدن و تجارت استان، از بررسی چالش‌های واحدهای تولیدی با حضور معاون وزیر خبر داد و افزود: تمامی واحدهای اقتصادی که ژنراتورهای هوشمند دارند، بدون محدودیت و بر اساس میزان اعلام شده توسط کارت هوشمند سوخت، واریز خواهند شد. همچنین، مجوز نانوالی‌ها در کمتر از ۴۸ ساعت صادر می‌شود.

مهدی امینی، رئیس خانه صنعت، معدن و تجارت استان آذربایجان شرقی نیز در این نشست از تلاش‌های استاندار و مجموعه‌های مرتبط در حمایت از واحدهای تولیدی قدردانی کرد و گفت: در این مدت، استاندار همواره کنار واحدهای صنعتی و تولیدی بوده است.

عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز با اشاره به بازدید از سه واحد تولیدی شیرین وطن، کیک نظری و صنایع قوطی تبریز گفت:

در میز تجاری عراق مطرح شد؛

لزوم افزایش تعامل بین اتاق بازرگانی تبریز و اتاق‌های بازرگانی عراق

تکلیف برای پیگیری برقراری پرواز مستقیم بین آذربایجان شرقی و عراق خبر داد.

شهبازی با اشاره به اهمیت تجارت با این کشور، بر لزوم افزایش تعامل بین اتاق بازرگانی تبریز و اتاق‌های بازرگانی عراق تأکید کرد. مدیر امور بین‌الملل اتاق تبریز، عدم امکان حمل یکسره برخی کالاها از مرز زمینی به عراق را یکی از چالش‌های فعالان اقتصادی در تجارت با این کشور عنوان کرد و گفت: پیگیر رفع این مشکل از چندین مرجع رسمی هستیم.

وی، بررسی وضعیت تجاری فرآورده‌های آردی، بررسی صدور یا عدم صدور مجوزهای لازم برای صادرات گوشت و استحصالات حاصل از ذبح دام و همچنین راستی‌آزمایی افزایش تعرفه صادرات سیم و کابل آماده به عراق را از اولویتهای اصلی میز تجاری برای جلسه آتی عنوان کرد.

میز تجاری کشور عراق با محوریت بررسی راهکارهای توسعه و تسهیل مراودات تجاری بین استان آذربایجان شرقی و این کشور برگزار شد.

سهند شهبازی، مدیر امور بین‌الملل اتاق تبریز در این نشست به موارد مطرح شده طی جلسات قبلی این میز از جمله در رابطه با بحث تردد تجار ایرانی، اشاره کرد و افزود: طی چند ماه گذشته، فعالان اقتصادی استان بارها خواستار برقراری پرواز مستقیم بین استان آذربایجان شرقی و شهرهای کشور عراق شده‌اند، این امر همچنین از سوی شرکت‌ها و آژانس‌های گردشگری عراق نیز مورد تأیید است، اما تاکنون به دلیل عدم استقبال ایرلاین‌های داخلی (عدم وجود توجیه اقتصادی)، این امر محقق نشده است.

وی با بیان این مطلب، از مکاتبه با استانداری در این رابطه و کسب

در کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش بنیان و بهبود محیط کسب و کار اتاق تبریز بررسی شد؛

تحلیل آثار حقوقی وقایع اخیر بر قراردادهای تجاری

کمیسیون، به تشریح ابعاد حقوقی و اجرایی ایفای تعهدات در شرایط بحران پرداخت.

وی با اشاره به مفاهیم فورس ماژور، قوه قاهره، تعسر و تعدر، با تمرکز بر شرایط حقوقی اجرای تعهدات افزود: فورس ماژور (قوه قاهره)، به عنوان یک عامل خارجی، غیرقابل پیش بینی و غیرقابل دفع است که اجرای تعهدات را به طور مطلق ناممکن می سازد.

صغیری ادامه داد: مفهوم فورس ماژور مطابق با مواد ۲۲۷ و ۲۲۹ قانون مدنی و برخی مواد قوانین خاص (مانند مواد ۴۹۲ و ۵۰۰ قانون مجازات اسلامی) می تواند مبنای سلب مسئولیت از متعهد قرار گیرد، مشروط بر اینکه حادثه کاملاً خارج از اراده متعهد باشد، اجرای تعهد به صورت مطلق غیرممکن شود و متعهد در ایجاد یا گسترش حادثه نقشی نداشته باشد.

وی اظهار کرد: مطابق برخی تفاسیر حقوقی و رویه های قضایی، مفاهیم تعدر (غیرممکن شدن اجرا) و تعسر (تحمل مشقت شدید در اجرا) نیز می توانند در موارد خاص، مبنایی برای تعلیق یا سقوط تعهدات محسوب شوند.

وی با طرح این پرسش که آیا تهاجم نظامی اخیر رژیم متخاصم صهیونیستی به ایران را می توان مصداق فورس ماژور عام تلقی و در قراردادهای تجاری و دولتی به آن استناد کرد؟ افزود: با توجه به اینکه این حمله منجر به وضعیت جنگی فراگیر یا فروپاشی زیرساخت های حیاتی کشور نشده است، نمی توان وقایع اخیر را به صورت مطلق به عنوان فورس ماژور عام محسوب کرد.

صغیری با بیان این مطلب ادامه داد: اما در برخی موارد خاص که اجرای تعهدات قراردادی عملاً مختل شده، امکان استناد موردی به فورس ماژور وجود دارد، مشروط بر ارائه مستندات و اثبات شرایط. به ویژه در چارچوب آیین نامه بند «الف» ماده ۲ قانون مبارزه با قاچاق

کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش بنیان و بهبود محیط کسب و کار اتاق بازرگانی تبریز، با محوریت «بررسی وضعیت قراردادهای تجاری در شرایط بحرانی، به ویژه وقایع اخیر و اثر آن بر ایفای تعهدات فعالان اقتصادی» به صورت آنلاین برگزار شد.

نوبت امجد، رئیس کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش بنیان و بهبود محیط کسب و کار اتاق بازرگانی تبریز در این نشست با اشاره به اهمیت بررسی کارشناسی و علمی وضعیت قراردادهای تجاری در شرایط بحرانی، بر لزوم جمع آوری داده های مرتبط در این حوزه از یکسو و آمادگی فعالان اقتصادی برای مواجهه با شرایط اضطراری پرداخت.

وی هدف از برگزاری این نشست را بررسی آثار تهاجم نظامی رژیم متخاصم صهیونیستی بر فضای کسب و کار کشور، ارزیابی امکان استناد فعالان تجاری و صنعتی به شرایط اضطراری در قراردادهای تدوین یک برنامه عملیاتی برای دسته بندی و پیگیری مشکلات قراردادهای معوقه و تعهدات غیرقابل اجرا عنوان کرد و از انتقال پیشنهادات نهایی طرح شده در این جلسه به شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی خبر داد.

رئیس کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش بنیان و بهبود محیط کسب و کار اتاق تبریز، تحلیل حقوقی مفاهیم فورس ماژور، قوه قاهره، تعدر و تعسر در فضای کنونی اقتصاد ایران، بررسی مواضع حقوقی و اداری نهادهای بالادستی، به ویژه در زمینه اسقاط مسئولیت و حمایت از تجار در شرایط اضطراری را از دیگر اهداف برگزاری این جلسه دانست.

امجد با اشاره به رخدادهای اخیر منطقه ای و تجاوز نظامی رژیم متخاصم صهیونی، گفت: بسیاری از فعالان اقتصادی در این شرایط با چالش هایی در اجرای تعهدات قراردادی خود مواجه شده اند و در این جلسه تلاش شد با بهره گیری از نگاه حقوقی و میدانی، راهکارهایی برای مواجهه منطقی با این شرایط ارائه شود.

در ادامه این جلسه، بهرام صغیری، عضو کمیته حقوقی این

کالا و ارز، که شرایط جنگی را به عنوان حالت فورس مازور به رسمیت شناخته است.

در ادامه جلسه، اعضای حاضر به بیان اثرات اجرایی بحران اخیر بر فعالیت‌های اقتصادی و اجرای تعهدات قراردادهای پرداختند و موارد زیر مورد تأکید قرار گرفت:

- ♦ دستور تعطیلی برخی واحدهای صنعتی و تجاری از سوی مراجع ذیصلاح، اجرای تعهدات در موعد مقرر را ناممکن ساخته است.
- ♦ افزایش ناگهانی هزینه‌ها، اختلال در زنجیره تأمین و حمل و نقل، کاهش دسترسی به مواد اولیه از جمله تبعات ملموس بحران اخیر بوده که منجر به تأخیر یا توقف در اجرای قراردادهای شده است.
- ♦ عدم پذیرش شرایط فورس مازور از سوی برخی طرف‌های قراردادی (اعم از نهادهای دولتی یا بخش خصوصی) و اصرار بر اجرای کامل تعهدات یا مطالبه خسارت، چالش بزرگی برای بنگاه‌ها ایجاد کرده

- است.
- در نهایت با جمع‌بندی مباحث حقوقی و اجرایی، تصمیمات زیر به تصویب رسید:
- ♦ جمع‌آوری مستندات و گزارش مشکلات ناشی از بحران اخیر که مانع ایفای تعهدات شده‌اند، توسط اعضای کمیسیون و فعالان اقتصادی انجام گیرد.
 - ♦ طبقه‌بندی مشکلات ثبت‌شده بر اساس نوع فعالیت، حوزه تأثیر، نوع قرارداد (دولتی یا خصوصی) و نوع آسیب وارده.
 - ♦ ارائه فهرست نهایی مشکلات در قالب گزارشی رسمی به شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی و سایر مراجع ذی‌ربط به‌منظور تصویب راهکارهای حمایتی یا معافیت‌های موقت.
 - ♦ اتاق بازرگانی تبریز و کمیسیون کارآفرینی مأمور پیگیری فرایند جمع‌آوری اطلاعات و ارسال گزارش نهایی شدند.

به مناسبت روز صنعت قیر ایران؛

صنعت قیر استان آذربایجان شرقی در حالت رکود

سید احمد فتاح‌زاده اسکویی، عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز با اشاره به وضعیت پیچیده و پرچالش بازار قیر، بر ضرورت مدیریت تعارض منافع در زنجیره تولید و صادرات این محصول استراتژیک تأکید کرد.

فتاح‌زاده با اشاره به وابستگی کامل قیمت قیر به نرخ جهانی نفت گفت: قیمت قیر به طور مستقیم تحت تأثیر قیمت وکیوم باتوم قرار دارد و از آنجا که قیمت وکیوم باتوم نیز تابعی از قیمت نفت خام است، هر نوسان در بازار جهانی نفت، به سرعت در بازار داخلی قیر بازتاب می‌یابد و بازار را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

فتاح‌زاده با هشدار درباره رقابت نابرابر قیر وارداتی از عراق افزود: در حال حاضر در اربیل و سلیمانیه عراق، کارخانجات قیر فعالیت می‌کنند، اما کیفیت قیر تولیدی در این کشور بسیار پایین‌تر از ایران است، با این حال به دلیل تحریم‌ها و وجود مشکلات موجود در صادرات قیر، این کشور توانسته است، به عنوان رقیب، بازارهای ما را تصاحب کند.

وی با اشاره به صادرات سالانه حدود شش میلیون تن وکیوم باتوم توسط پالایشگاه‌های کشور گفت: از این میزان، دو میلیون تن برای مصارف داخلی در اختیار نهادهایی همچون وزارت راه و شهرسازی، شهرداری‌ها، بنیاد مسکن و سازمان نوسازی مدارس قرار می‌گیرد تا در پروژه‌های عمرانی کشور استفاده شود. چهار میلیون تن دیگر نیز از طریق بورس کالای ایران به صورت حراج باز در اختیار شرکت‌های تولیدکننده قیر قرار می‌گیرد.

عضو هیئت نمایندگان اتاق تبریز با انتقاد از روش عرضه فعلی اظهار داشت: به دلیل رقابتی بودن بازار بورس، وکیوم باتوم با بالاترین قیمت عرضه می‌شود و عملاً امکان رقابت برای تولیدکنندگان میسر نیست. فتاح‌زاده با بیان این مطلب تأکید کرد: در استان‌های آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی و زنجان، ۲۵ کارخانه تولید قیر وجود دارد که با توجه به تحریم‌ها و همچنین محدودیت دسترسی به مواد اولیه پالایشگاهی، با ۳۰-۴۰ درصد ظرفیت فعالیت می‌کنند. وی با اشاره به موقعیت ویژه آذربایجان شرقی در تولید و صادرات قیر افزود: این استان با داشتن کارخانه‌های فعال قیر و دسترسی و صادرات به بازارهای کشورهای همسایه همچون ترکیه، گرجستان، قبرس، جمهوری آذربایجان و ارمنستان، یکی از مهم‌ترین قطب‌های صادراتی کشور به شمار می‌رفت.

عضو هیئت نمایندگان اتاق تبریز با اشاره به محدودیت‌های وضع‌شده از سوی ترکیه افزود: در پی اعمال محدودیت در واردات لوازم خانگی ترکیه به ایران، دولت این کشور نیز واردات قیر ایران را ممنوع کرده و مرزهای زمینی را به روی کامیون‌های حامل قیر بسته است. در نتیجه، صادرات قیر ایران به کشورهای مقصد با اختلال جدی مواجه شده و در حال حاضر تنها صادرات محدودی به ارمنستان انجام می‌شود. و در سایر موارد، قیر ایران به اسم قیر عراق صادر می‌شود، که این موضوع به نفع رقبای خارجی و به زیان تولیدکنندگان ایرانی است.

در کارگروه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان مطرح شد؛ لزوم بازنگری و اصلاح نرخ گندم و آرد

برای گندم و آرد است. جعفری اظهار کرد: باید اجازه واردات گندم (با سرمایه شخصی) به سرمایه‌گذاران داده شود تا مصرف مورد نیاز واحد خود را از این طریق تهیه کنند. وی اذعان کرد: با ادامه روند فعلی کارخانجات تولید کیک اقدام به اخذ مجوز تولید ماکارونی خواهند کرد. رئیس کمیسیون صنایع غذایی اتاق تبریز گفت: به دلیل شرایط تحریم‌ها و بر اساس کارشناسی‌های انجام شده در کشور، قیمت تمام شده محصولات داخلی تا ۱۵ درصد بیشتر از قیمت جهانی است. اگر در شرایط کنونی قیمت گندم در کشور بیشتر از قیمت جهانی باشد، به‌خصوص در صنعت مبنی بر آرد قدرت رقابت را از دست خواهیم داد. جعفری با بیان اینکه یکی از دلایل مخالفت سیستم حاکمیتی با واردات گندم توسط بخش خصوصی، این است که امکان دارد بخش خصوصی، گندم خارجی را وارد کشور کرده و به دولت بفروشد، افزود: این در حالی است که سامانه‌های موجود می‌تواند این موضوع را شفاف‌سازی کند. وی با بیان اینکه ما اقدامات لازم و چانه‌زنی‌ها را انجام داده و بعد از فصل خرید وارد می‌کنیم، ادامه داد: با این حال اگر کالا با واردات گندم توسط بخش خصوصی مخالفت کنند، با خروج کارگر و کاهش تولید مواجه خواهیم شد. این ضعف‌ها یکجا جمع شده و آسیب‌رسان خواهد بود و استان ما در این زمینه ضربه‌پذیر است.

گندم آذربایجان بهترین گزینه برای صنف و صنعت است

◀ غلامرضا غلامی، عضو هیئت‌مدیره انجمن آرد استان آذربایجان شرقی، با تأکید بر لزوم رعایت قانون از سوی کارخانجات آرد، اظهار داشت: برخی از واحدهای تولیدی برخلاف ضوابط قانونی عمل می‌کنند و اصلاح این روند باید از داخل استان آغاز شود. وی با اشاره به ضرورت خرید گندم با افت معقول، افزود: طبق قانون، خرید گندم باید در نظر گرفتن افت طبیعی و منطقی انجام گیرد

جلسه کارگروه شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان آذربایجان شرقی، با حضور نمایندگانی از معاونت هماهنگی امور اقتصادی استانداری آذربایجان شرقی، سازمان جهاد کشاورزی استان، اداره کل صمت استان، اداره کل غله و خدمات بازرگانی استان، کمیسیون صنایع غذایی اتاق بازرگانی تبریز، انجمن آرد استان، شرکت آرد برکت گندم، اتحادیه نانوایان تبریز، صنایع غذایی ارس مهر، انجمن صنایع غذایی استان و کارخانه آرد گندم تبریز با موضوع «بررسی قیمت خرید تضمینی گندم - بازنگری و اصلاح نرخ گندم» در محل اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

رضا جعفری، رئیس کمیسیون صنایع غذایی اتاق بازرگانی تبریز با بیان اینکه در خصوص موضوع گندم و آرد سه موضوع مد نظر است، تأکید کرد: بر اساس تصریح قانون، نباید تصمیمات بر اساس عطف به ماسبق صورت گیرد. متأسفانه دولت نرخ آرد را در پایان اردیبهشت ماه اعلام کرده، ولی اجرای آن را از ابتدای اردیبهشت ماه لحاظ کرده است و مابه‌تفاوت آن، از خریداران گندم اخذ شده است که منجر به متضرر شدن بسیاری از واحدهای صنایع غذایی مرتبط با گندم و آرد شده است. عضو هیئت‌رئیس اتاق تبریز با اشاره به تفاوت نرخ آرد برای ماکارونی و نان، افزود: استان آذربایجان شرقی از این قضیه به شدت متضرر خواهد شد، چرا که نان قوت اصلی مردم بوده و بر ماکارونی ارجح است، بنابراین درخواست صریح و صادقانه، تعیین نرخ ثابت و مشخص

واقع شود.

دبیر انجمن آردسازان استان آذربایجان شرقی با اشاره به کاهش محسوس خرید گندم در سال جاری اظهار کرد: در سال گذشته میزان خرید گندم استان ۶۰۳ هزار تن بود، اما پیش‌بینی می‌شود این رقم امسال حداکثر به ۴۷۰ هزار تن برسد و حتی ممکن است تا ۲۵۰ الی ۳۰۰ هزار تن کاهش یابد.

راستی با بیان اینکه چنین وضعیتی در سطح کشور می‌تواند منجر به نیاز به واردات گسترده گندم شود، تأکید کرد: برای جلوگیری از کسری احتمالی، باید از هم‌اکنون برنامه‌ریزی شود و در صورت وجود محدودیت‌های دولتی، بخش خصوصی باید وارد عمل شود.

وی همچنین به موضوع نارضایتی کارخانه‌های آرد از نحوه تحویل گندم از سوی سیلوهای خصوصی اشاره کرد و گفت: طبق قرارداد ابلاغ‌شده از سوی شرکت بازرگانی دولتی ایران، سیلوهای خصوصی موظف به تحویل گندم با همان میانگین افت خریداری‌شده هستند، اما این موضوع رعایت نمی‌شود.

دبیر انجمن آردسازان استان با انتقاد از ادغام چندین کارگروه تخصصی در قالب «کارگروه اقدام مشترک»، تصریح کرد: با این اقدام، انجمن آردسازان استان از فرآیند تصمیم‌گیری حذف شده و امکان طرح مشکلات کارخانجات از بین رفته است. وی خواستار بازگرداندن انجمن به جلسات تصمیم‌گیری و احیای کارگروه تخصصی آرد و نان شد.

چندرنخی بودن گندم مانع شفافیت بازار است

حمید شهباززاده، معاون بازرگانی اداره کل غله و خدمات بازرگانی آذربایجان شرقی، با اشاره به ضرورت شفافیت در بازار گندم و آرد، تأکید کرد: شرکت غله صرفاً مجری سیاست‌های تعیین‌شده از سوی وزارت جهاد کشاورزی است و در چارچوب این سیاست‌ها عمل می‌کند. وی با بیان اینکه باید واقعیت‌های بازار در خرید و فروش گندم لحاظ شود، افزود: اگر هدف‌گذاری خرید گندم برای امسال ۳۰۰ هزار تن باشد اما در عمل با افت ۵۰ درصدی مواجه شویم، ترجیح می‌دهم میزان واقعی خرید ثبت و افت واقعی نیز ثبت شود، نه اینکه آمار غیرواقعی ارائه شود.

و این موضوع نباید نادیده گرفته شود.

غلامی همچنین با اشاره به چالش‌های واردات گندم در سال جاری گفت: به دلیل پایین بودن قیمت جهانی گندم، واردات برای کشور با محدودیت‌هایی روبه‌روست و نمی‌توان به راحتی بر واردات تکیه کرد. وی درباره تفاوت‌ها در تخصیص آرد گفت: در حوزه ماکارونی، امتیازاتی مانند تأمین با ضمانت‌نامه بانکی در نظر گرفته شده که این مسئله نیز باید در سیاست‌گذاری‌ها مورد توجه قرار گیرد.

عضو هیئت‌مدیره انجمن آرد استان با دفاع از کیفیت گندم بومی اظهار داشت: گندم تولیدی آذربایجان شرقی بی‌کیفیت نیست؛ بلکه هر نوع گندم دارای کارایی خاص خود است. به عنوان مثال، گندمی با گلوتن ایندکس بالا در نانوائی‌ها کاربرد دارد.

وی با بیان اینکه گندم آذربایجان نقشی کلیدی در پویایی صنعت ایفا می‌کند، تأکید کرد: اگر گندم استان تأمین نشود، صنعت ما با مشکل مواجه خواهد شد، چرا که هیچ‌کس نمی‌تواند از گندم‌های دیگر استفاده کند. گندم آذربایجان بهترین گزینه برای تولیدات صنفی و صنعتی است و هیچ‌شکی در این موضوع وجود ندارد.

مابه‌التفاوت گندم برخلاف ضوابط از کارخانجات دریافت می‌شود

غلامعلی راستی، دبیر انجمن آردسازان آذربایجان شرقی با انتقاد از عملکرد بازرگانی دولتی ایران در خصوص دریافت مابه‌التفاوت گندم از کارخانه‌های آرد استان، اظهار داشت: بر اساس فاکتورهای صادر شده از سوی سازمان مربوطه، تصریح شده بود که در صورت خروج گندم از انبار، مشمول مابه‌التفاوت نخواهد شد، اما با وجود خروج کامل گندم‌ها از انبار، این هزینه از کارخانجات اخذ شد.

راستی همچنین در خصوص نرخ متفاوت آرد ماکارونی تأکید کرد: اگر بنا باشد برای آرد یارانه‌ای در نظر گرفته شود، اولویت با نان است، نه ماکارونی.

وی در ادامه از موضوع واردات گندم توسط واحدهای صنایع غذایی نیز حمایت کرد و گفت: درخواست واردات گندم از سوی این واحدها، تصمیمی به نفع استان است و می‌تواند در تأمین نیازهای تولید، مؤثر

واردات خارج از فصل با مدیریت بخش خصوصی امکان‌پذیر است

صادق نادری، معاون تولیدات گیاهی سازمان جهاد کشاورزی آذربایجان شرقی با اشاره به کاهش میزان تولید گندم در سال جاری گفت: پیش‌بینی تولید حدود ۳۲۰ هزار تن بود، اما به دلیل نگرانی‌های کشاورزان و ذخیره‌سازی گندم برای مصرف خانوار در مناطق روستایی، این رقم کاهش یافته است.

وی یکی از دلایل کاهش خرید تضمینی را اختلاف قیمت‌ها دانست و افزود: تولید جو در کشور کم است و با وجود توان داخلی، جو وارد می‌شود. دولت قیمت جو را ۱۳,۵۰۰ تومان تعیین کرده، اما قیمت بازار تا ۲۳ هزار تومان نیز افزایش یافته که همین اختلاف، روی رفتار کشاورزان تأثیر گذاشته است.

نادری با رد شایعه بی‌کیفیتی گندم استان، گفت: شاخص‌های کیفی گندم استان در سطح مطلوبی قرار دارد. به‌طور مثال، هکتولتر استان ۷۸ در برابر میانگین کشوری ۷۷، پروتئین گندم استان ۱۱/۴ در مقابل میانگین کشوری ۱۱/۵ و سایر شاخص‌ها نیز در سطح قابل قبولی هستند.

وی درباره واردات گندم تصریح کرد: بهترین گزینه برای واردات، بخش خصوصی است. اکنون قیمت جهانی گندم با قیمت داخلی فاصله زیادی ندارد (۲۰۰ تا ۲۳۰ دلار در بازار جهانی)، و واردات خارج از فصل از مهر یا آبان می‌تواند به نفع استان باشد.

نادری همچنین با اشاره به تفاوت نرخ آرد برای ماکارونی و نان، تأکید کرد: هر نوع یارانه‌ای می‌تواند منشأ فساد باشد. با توجه به اینکه نان، قوت غالب مردم است، نباید ماکارونی از نظام یارانه گندم جدا شود. در پایان این نشست پیشنهادات کارشناسی مدنظر جهت طرح در صحن اصلی شورا جمع‌بندی شد.

شهباززاده ضمن انتقاد از چندنرخ‌ی بودن گندم، آن را عامل ایجاد عدم شفافیت در بازار دانست و گفت: در چنین شرایطی امکان رقابت سالم از بین می‌رود.

وی در ادامه با اشاره به اصول قانون تجارت تصریح کرد: اصل در تجارت بر اعتماد است. باید به بخش خصوصی اجازه ورود به بازار داده شود و اختیار واقعی به فعالان این حوزه از جمله کارخانه‌های آردسازی واگذار شود.

واردات گندم به دلیل ملاحظات امنیتی با محدودیت مواجه است

حسن پاشائی، رئیس اداره بازرگانی صمت استان با بیان اینکه یکی از دلایل اصلی محدودیت در واردات گندم، ملاحظات امنیتی است، افزود: در گذشته مواردی از واردات گندم‌های آلوده به کشور و حتی به استان گزارش شده بود و همین تجربه باعث شده که دولت نسبت به واردات گندم با حساسیت بیشتری عمل کند. به همین دلیل، هرچند واردات از سوی دولت مطرح است، اما در عمل به‌سختی امکان‌پذیر شده است.

پاشائی ریشه اصلی محدودیت‌ها را در ضرورت رصد و کنترل کیفیت دانست و تصریح کرد: مهم‌ترین نکته، نظارت دقیق بر واردات گندم است تا از ورود گندم‌های آلوده جلوگیری شود. همان‌طور که در سایر کالاها مانند برنج و شکر مباشران معتمد معرفی می‌شوند، این امکان در حوزه گندم نیز وجود دارد.

وی در پایان خاطرنشان کرد: اگر پیشنهاد مشخصی از سوی بخش خصوصی یا تشکلهای تخصصی ارائه شود، قطعاً اداره کل صمت نیز در چارچوب اختیارات خود پیگیری‌های سازمانی لازم را انجام خواهد داد.

بررسی راهکارهای توسعه تجارت با گرجستان

عملیاتی توسعه روابط اقتصادی و تجاری با کشورهای هدف، ضرورتی انکارناپذیر برای ارتقاء سطح تعاملات بین‌المللی استان است. وی افزود: تاکنون اطلاعات و برنامه‌های جامع تجارت با کشورهای ارمنستان، جمهوری آذربایجان، گرجستان و ترکیه تهیه شده و در این میان، برنامه تدوین‌شده برای کشور گرجستان از جامعیت بالایی برخوردار بوده و تمامی ابعاد تجارت با این کشور را پوشش می‌دهد. با این حال، به‌منظور ارتقاء محتوای آن، فایل برنامه برای دریافت نظرات کارشناسی به اعضای میز تجاری گرجستان و برخی نهادهای دولتی ذی‌ربط ارسال شده است.

شهبازی یکی از چالش‌های موجود در مسیر تهیه داده‌ها و اطلاعات تجاری را عدم هم‌خوانی آمار میان مجموعه‌های مرتبط دانست که موجب بروز اختلال در تحلیل‌ها و تصمیم‌گیری‌ها می‌شود.

در ادامه نشست، نوید امجد، دبیر میز تجاری گرجستان، به تشریح جزئیات برنامه عملیاتی توسعه روابط اقتصادی و تجاری با این کشور پرداخت.

وی اظهار داشت: در این برنامه، شاخص‌ها و ظرفیت‌های اقتصادی

میز تجاری گرجستان با حضور دبیر و اعضای این میز، با محوریت بررسی «برنامه عملیاتی توسعه روابط اقتصادی-تجاری گرجستان؛ فرصت‌ها و استراتژی‌ها»، در محل اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد. در ابتدای این نشست، سهند شهبازی، مدیر امور بین‌الملل اتاق تبریز به تشریح اقدامات انجام‌شده از زمان تشکیل میز تجاری گرجستان پرداخت و با تأکید بر اهمیت این‌گونه میزها اظهار داشت: تدوین برنامه

خدمات فنی و مهندسی، صنایع فلزی و فولاد و مصالح ساختمانی را به عنوان مزیت‌های این استان برشمرد.

وی همچنین بر لزوم توجه به شناخت دقیق از رقبای داخلی و خارجی، در مسیر توسعه روابط اقتصادی با گرجستان تأکید کرد و گفت: سایر استان‌های ایران نیز در این زمینه دارای ظرفیت‌هایی قابل توجه هستند که باید به صورت هماهنگ مورد بهره‌برداری قرار گیرند.

امجد در پایان، بر لزوم راه‌اندازی وبسایت دوزبانه اطلاع‌رسانی تجاری، تشکیل کارگروه‌های تخصصی مشترک، ایجاد بانک اطلاعاتی فعالان تجاری، تقویت دیپلماسی اقتصادی و اعزام و پذیرش هیئت‌های تجاری و حضور در نمایشگاه‌های بزرگ، جهت بهبود و توسعه تعاملات تجاری با گرجستان تأکید کرد.

❖ رحیم روایی، سرپرست دفتر هماهنگی امور اقتصادی استانداری آذربایجان شرقی با اشاره به تدوین طرح توسعه‌ای همکاری با کشورهای همسایه استان، از جمله گرجستان، عراق، ارمنستان، ترکیه و جمهوری آذربایجان در استانداری، اظهار کرد: در این طرح، تعدادی شاخص اقتصادی با بازه زمانی مشخص برای پایش و ارزیابی عملکرد پیش‌بینی شده است.

وی همچنین پیشنهاد داد برای تحلیل دقیق‌تر وضعیت، نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها در تعاملات اقتصادی با هر کشور، در قالب جدول تحلیلی SWOT (تحلیل محیط درونی و بیرونی)، تدوین و ارائه شود.

در ادامه این نشست اعضا به بیان دیدگاه‌ها و پیشنهادات خود در رابطه با توسعه تجارت با کشور گرجستان پرداختند.

گرجستان، مقاصد صادراتی و مبانی وارداتی، حجم تجارت خارجی و نیازهای وارداتی این کشور در حوزه‌های فناوری صنعتی، بهداشت و درمان، کشاورزی و مواد غذایی، ساخت‌وساز، حمل‌ونقل و انرژی به تفکیک مشخص شده‌اند.

وی با ارائه آماری از وضعیت تجارت میان ایران و گرجستان در بازه زمانی ۲۰۱۹ تا ۲۰۲۳، تصریح کرد: طی این پنج سال، تراز تجاری و حجم مبادلات دو کشور روندی صعودی داشته است.

امجد، اقلامی همچون میلگرد و شمش آهنی، کاشی و سرامیک، پلیمرهای اتیلن، مصنوعات شیشه‌ای، فرآورده‌های نفتی، گاز و پتروشیمی و محصولات کشاورزی و غذایی را مهم‌ترین کالاهای صادراتی ایران به گرجستان عنوان کرد. در مقابل، گوشت و احشاء خوراکی، ماشین‌آلات و تجهیزات، تنباکوی فرآوری‌شده، مخلوط‌های معطر برای نوشیدنی و چوب عمده‌ترین کالاهای وارداتی ایران از گرجستان در سال ۲۰۲۳ بوده‌اند.

وی همچنین به مجموعه‌ای از چالش‌های موجود در مسیر توسعه روابط اقتصادی میان دو کشور از جمله پیچیدگی قوانین تجاری، مشکلات در تبادلات مالی، مالیات‌های تأثیرگذار بر تجارت بین‌المللی، استانداردهای سخت‌گیرانه محصول، زیرساخت‌های ناکافی و ضعف در ارتباطات تجاری مؤثر اشاره کرد.

دبیر میز تجاری گرجستان در بخش دیگری از سخنان خود به توانمندی‌های استان آذربایجان شرقی برای حضور فعال‌تر در بازار گرجستان اشاره کرد و حوزه‌هایی چون خدمات گردشگری و بهداشتی، ماشین‌آلات صنعتی، نفت، گاز و پتروشیمی، صنایع غذایی و کشاورزی،

کمبود برق و آب و ضعف در ارتباطات، چالش‌های اصلی واحدهای تولیدی

کرد: علیرغم برخی پیگیری‌ها، هنوز بخشی از مشکلات تأمین آب در شهرک‌ها به قوت خود باقی است. در این جلسه، موارد باقی‌مانده با معاون مدیرکل آب منطقه‌ای مطرح و مقرر شد اقدامات لازم برای تسریع در رفع آن‌ها انجام گیرد.

رئیس کمیسیون صنایع و انرژی اتاق تبریز در پایان ضمن تأکید بر ضرورت حمایت عملی از تولید، گفت: نمی‌توان انتظار رشد صنعتی داشت، در حالی‌که زیرساخت‌های پایه‌ای تولید همچون برق، آب و ارتباطات، ناپایدار و پرهزینه هستند. امروز تولیدکننده با وجود تمام فشارها، همچنان ایستاده است، اما اگر وضعیت فعلی ادامه یابد، بخش خصوصی با چالش‌های جدی‌تری مواجه خواهد شد. حمایت واقعی از تولید، با حل مسائل زیرساختی آغاز می‌شود.

مجید فرشی، مدیر کل مدیریت بحران استانداری آذربایجان شرقی، در خصوص توسعه‌ی ارتباط و تکمیل خطوط آت‌ن‌دهی شهرک‌های صنعتی استان گفت: شرکت مخابرات استان باید تمام توان و ظرفیت خود را در راستای پایداری ارتباط خطوط به کارگیرد و همکاری‌های لازم با شرکت شهرک‌های صنعتی را انجام دهد.

در این جلسه که مدیر کل مدیریت بحران استانداری آذربایجان شرقی، نمایندگان شرکت مخابرات استان آذربایجان شرقی، شرکت آب منطقه‌ای استان و سازمان صمت نیز حضور داشتند، مقرر شد جلسات تخصصی برای هر شهرک صنعتی به‌صورت مجزا برگزار شده و اقدامات عملی نظیر تأمین دکل‌های مخابراتی اختصاصی، استفاده از پنل‌های خورشیدی برای تأمین برق اضطراری، و نیز تهیه ژنراتورهای صنعتی برای حفظ تداوم تولید در زمان بحران بررسی شود.

جلسه کمیسیون صنایع و انرژی اتاق بازرگانی تبریز با محوریت مشکلات حوزه مخابرات و ارتباطات شهرک‌های صنعتی استان، بررسی راهکارها و رفع موانع تهیه ژنراتور برق متناسب با نیاز شهرک‌های صنعتی جهت بهره‌برداری در مواقع اضطراری و افزایش ظرفیت چاه شهرک‌هایی که با کمبود تأمین آب مواجه هستند، با حضور مدیران و نمایندگان دستگاه‌های اجرایی ذی‌ربط، هیئت امنای شهرک‌های صنعتی و اعضای کمیسیون، در محل اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

یونس اکبرپور پایدار، رئیس کمیسیون صنایع و انرژی اتاق تبریز، با اشاره به تمرکز بخش عمده فعالیت‌های صنعتی استان در شهرک‌های صنعتی گفت: در سال‌های اخیر، ناترازی و کمبود شدید در تأمین برق، به یکی از چالش‌های اساسی این واحدها تبدیل شده است. بسیاری از کارخانه‌ها ناچارند یک یا دو روز در هفته فعالیت خود را متوقف کنند که این وقفه‌ها منجر به اختلال در فرآیندهای تولید، کاهش بهره‌وری و افزایش هزینه‌های سربار شده است.

پایدار افزود: قطع برق علاوه بر خسارات مستقیم به تولید، موجب کاهش سطح آب در مخازن، اختلال در عملکرد تجهیزات، و در برخی موارد، نیاز به استفاده از ژنراتورهای پرهزینه شده است. همچنین قطعی مکرر برق موجب اختلال در خطوط تلفن ثابت و همراه شده و ارتباط شهرک‌های صنعتی با بیرون را مختل کرده است. در چنین شرایطی، برنامه‌ریزی و مدیریت تولید برای واحدها بسیار دشوار شده است. وی با اشاره به مکاتبات و جلسات قبلی با مدیرعامل سازمان آب منطقه‌ای استان در رابطه با تأمین آب شهرک‌های صنعتی، تأکید

در جلسه کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید استان تاکید شد؛ لزوم روان سازی زنجیره تامین قطعات خودرو

منطقه می‌تواند به عنوان پایلوت فناوری نوین در کشور مورد بهره‌برداری قرار گیرد و زیرساخت‌های لازم در جوار تبریز فراهم است، که مورد تأیید و تأکید رئیس‌جمهور نیز قرار دارد.

استاندار آذربایجان شرقی با اشاره به ضرورت تغییر رویکردهای صنعتی، گفت: هدف ما این است که صنایع استان به سمت صادرات محور و تولیدات با ارزش افزوده بالا حرکت کنند و زمینه‌های جدیدی در حوزه ماشین‌سازی و قطعه‌سازی ایجاد کنیم که نیازمند مطالعات کارشناسی است.

وی بر اهمیت آموزش نیروی انسانی ماهر و فنی تأکید کرد و گفت: باید مهارت‌آموزی را در دستور کار قرار دهیم، ارتباط دانشگاه و صنعت را حفظ کنیم و واحدهای تولیدی برای جذب نیروی ماهر برنامه‌ریزی کنند.

سرمدت افزود: در توسعه رشته‌های دانشگاهی نیز باید به سمت رشته‌هایی حرکت کنیم که با نیازهای صنعت همسو باشد.

وی از پیگیری مطالبات واحدهای صنعتی و توسعه زیرساخت‌ها، از جمله درخواست ۱۱۰ مگاوات برق برای پنل‌های خورشیدی در شهرک‌های صنعتی خبر داد و گفت: هدف ما این است که در سخت‌ترین شرایط، تولیدکنندگان و صنایع را تنها نگذاریم و چراغ واحدهای تولیدی روشن باشد، چرا که این امید و انگیزه‌ای برای آینده است.

یونس اکبرپور پایدار، عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز در

در جلسه کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید این استان، بر اهمیت تکمیل زنجیره تولید قطعات خودرو و توسعه صنعت خودروسازی در استان تأکید شد.

بهرام سرمست با اشاره به سابقه بیش از ۳۰ ساله انجمن‌های صنعت قطعه‌سازی در استان، افزود: متأسفانه در سنوات گذشته، این صنعت به صورت ناقص و جزیره‌ای توسعه یافته و ارتباط لازم با سایر بخش‌ها برقرار نشده است.

استاندار آذربایجان شرقی با بیان اینکه این صنعت باید به سمت خودروسازی حرکت کند، گفت: در حال حاضر، بخش عمده‌ای از قطعه‌سازان استان به تولید قطعات تراکتور روی آورده‌اند و این روند باید اصلاح شود.

وی افزود: در شرایط کنونی، با انباشت مطالبات خودروسازان، فرصت مناسبی برای خودگردانی و روان‌سازی زنجیره تأمین قطعات خودرو وجود دارد و باید از این ظرفیت بهره‌مند شویم.

سرمست همچنین بر اهمیت صادرات و حرکت به سمت بازارهای جهانی تأکید کرد و گفت: در بازندهای امروز، نتایج و مشاهدات قابل تقدیری داشتیم که نشان می‌دهد واحدهای تولیدی به سمت صادرات حرکت می‌کنند، حتی اگر به صادرات مجدد نیز منجر شود، این حرکت ارزشمند است.

وی در ادامه، بر لزوم بهره‌گیری از پتانسیل‌های منطقه‌ای و ایجاد منطقه اقتصادی ویژه در شهرک صنعتی بعثت تأکید کرد و افزود: این

این جلسه بیان کرد: اتاق بازرگانی تبریز قراردادی با ۱۳ دانشگاه استان امضا کرده است. بر اساس این قرارداد، دانشجویان ترم سه به بعد در واحدهای صنعتی حضور یافته و تحت پوشش بیمه قرار می‌گیرند.

وی افزود: ارزش‌گذاری جوانان و دانشجویان، نقش مهمی در تربیت نسلی توانمند برای آینده دارد. این دانشجویان با حضور در واحدهای صنعتی، تجربیات عملی کسب می‌کنند و این تجربیات را به استادان خود منتقل می‌کنند که این امر باعث تقویت ارتباط بین استاد و دانشجو و در نتیجه افزایش فعالیت‌های تحقیق و توسعه (R&D) در دانشگاه‌ها می‌شود.

در ادامه، استاندار آذربایجان شرقی نیز ضمن حمایت از این طرح، گفت: این اقدام یکی از بهترین و ماندگارترین برنامه‌هایی است که به جوانان اهمیت و ارزش می‌دهد و می‌تواند از مهاجرت مغزها جلوگیری کند. سرمست بیان کرد: این طرح، گامی مهم در جهت توسعه صنعت و آموزش‌های عملی در استان است و نشان می‌دهد که با همکاری دانشگاه‌ها و صنعت، می‌توان آینده‌ای بهتر برای جوانان رقم زد. بهرادر فرهاد، رئیس هیئت‌مدیره انجمن ماشین‌سازان و قطعه‌سازان استان آذربایجان شرقی، در این جلسه در خصوص وضعیت صنعت قطعه‌سازی در استان ابراز نگرانی کرد و گفت: ما اولین انجمن کارفرمایی در صنعت قطعه‌سازی هستیم و بیش از ۳۰ سال سابقه فعالیت داریم. این صنعت جزو صنایع پیشران کشور است، اما به دلیل کم‌کاری خودروسازان بزرگ مانند ایران‌خودرو و سایپا، بیش از ۷۰ درصد قطعه‌سازان استان به سمت تولید قطعات تراکتور سوق پیدا کرده‌اند و با عشق و تعصب در حال فعالیت هستند.

وی افزود: ما با تلاش و تعصب سعی می‌کنیم کارخانه تراکتورسازی استان سرپا بماند. ما این شرکت را دوست داریم و خواهان توسعه آن هستیم، اما وضعیت فعلی باعث توقف واحدهای تولیدی و از دست رفتن نیروهای کارمان شده است.

فرهاد ادامه داد: در حال حاضر، واحدهای تولیدی در پرداخت حقوق و بیمه کارکنان مشکل دارند و این وضعیت آبروی ۳۰ ساله این صنعت است. از همه می‌خواهم دست به دست هم دهیم و نگذاریم این صنعت فروپاشد.

سهراب فیض‌زاده، مدیرعامل شرکت شهرک‌های صنعتی استان، عنوان کرد: این شهرک در حوزه تولید قطعات فناوری خودرو فعالیت می‌کند و تمامی زیرساخت‌های لازم برای توسعه این صنعت در آن فراهم شده است.

وی افزود: اهداف اصلی ایجاد این شهرک، رفع مشکلات و تقویت توانمندی‌های حوزه قطعات خودرو است.

فیض‌زاده تصریح کرد: در حال حاضر ۱۵ قطعه در این شهرک در حال بهره‌برداری است و ۲۴ قطعه دیگر نیز آماده واگذاری به شرکت‌های فعال در این حوزه است. همچنین، با هفت شرکت دانش‌بنیان قرارداد همکاری امضا شده است که نشان‌دهنده تمرکز بر توسعه فناوری و نوآوری در صنعت خودرو است.

مدیرعامل شرکت شهرک‌های صنعتی استان بیان کرد: این اقدامات در راستای توسعه صنعت قطعات خودرو و ارتقاء فناوری‌های مرتبط در استان تبریز صورت می‌گیرد و می‌تواند نقش مهمی در خودکفایی و رقابت‌پذیری صنعت خودروی کشور ایفا کند.

در یکصد و سیزدهمین نشست شورای گفت‌وگوی آذربایجان شرقی مطرح شد:

از بحران گندم تا هشدار قطعه‌سازان و تنش آبی تبریز

مدیریت مؤثر شرایط اضطراری، لازمه تداوم فعالیت‌های اقتصادی

یونس ژانله، رئیس اتاق بازرگانی تبریز، در یکصد و سیزدهمین نشست شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی استان آذربایجان شرقی با اشاره به تجاوز رژیم صهیونیستی و ضمن عرض تسلیت به مناسبت شهادت جمعی از هموطنان و هم‌استانی‌ها، اظهار داشت: در این مدت، مردم ایران به‌صورت یکپارچه ایستادگی و مقاومت کردند. همچنین لازم می‌دانم از عملکرد شایسته‌ی مسئولان عالی‌رتبه‌ی استان در مدیریت این شرایط، قدردانی کنم.

وی بر ضرورت آمادگی نظام‌مند برای مدیریت شرایط اضطراری و فوق‌العاده در بخش‌های مختلف اقتصادی استان تأکید کرد و از تعریف چهار محور اصلی در مدیریت اضطرار خبر داد.

وی تشریح کرد: تفویض اختیارات اجرایی به وزرا، معاونان رئیس‌جمهور و استانداران برای تسریع در تصمیم‌گیری‌ها، احصاء ساختار یافته‌ی مسائل و موانع پیش روی فعالان اقتصادی، تضمین تداوم خدمات عمومی و زیرساختی و اطلاع‌رسانی سریع و هماهنگ از طریق رسانه‌ها، چهار محور اصلی مد نظر هستند.

ژانله ادامه داد: تفویض اختیارات هیئت وزیران به استانداران و وزرا، اقدامی مؤثر برای تسریع در تصمیم‌گیری‌های اجرایی در شرایط

یکصد و سیزدهمین نشست شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی استان آذربایجان شرقی، با سه پیش‌دستور «ارائه پروتکل پیشنهادی مدیریت شرایط بحرانی اتاق بازرگانی تبریز»، «تحلیل وضعیت کالاهای اساسی در استان»، «پیگیری طرح انتقال آب رودخانه ارس به تبریز و بارورسازی ابرها» و دستور جلسه «بررسی قیمت خرید تضمینی گندم و بازنگری و اصلاح نرخ گندم» با حضور استاندار آذربایجان شرقی، رئیس اتاق بازرگانی تبریز، مدیران و نمایندگان بخش دولتی و بخش خصوصی در اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد.

افزود: در حال حاضر، تأمین عمده کالاهای وارداتی کشور به بنادر جنوبی و کشورهای نظیر برزیل و اوکراین وابسته است. از این رو، در شرایط خاص، لازم است ظرفیت بنادر شمال کشور مورد توجه بیشتری قرار گیرد. همچنین، ارمنستان به عنوان تنها کشور عضو اتحادیه اوراسیا با مرز زمینی مشترک با ایران، باید به عنوان کریدور رسمی و طلایی صادرات استان توسعه یابد.

در همین راستا، فعال سازی ظرفیت قطار تبریز-وان برای ترانزیت کالا نیز از اهمیت ویژه ای برخوردار است.

تدوین برنامه BCP برای بنگاه های اقتصادی

وی با اشاره به تدوین برنامه ی تداوم کسب و کار (BCP) در اتاق تبریز گفت: این برنامه، الگویی ساختار یافته و بومی سازی شده است که امکان شناسایی ریسک ها، تعریف سناریوهای بحران، برآورد زمان باز یابی خدمات حیاتی، و تدوین اقدامات پیشگیرانه و پشتیبان را برای مدیریت مؤثر اختلالات فراهم می سازد.

رئیس اتاق تبریز تأکید کرد: عبور موفق از شرایط بحرانی، نیازمند مشارکت حداکثری، شفافیت اطلاعات و همکاری مؤثر میان دولت و بخش خصوصی است. اتاق تبریز با تمام ظرفیت خود در کنار فعالان اقتصادی و دولت ایستاده و برای حفظ پایداری فعالیت های اقتصادی در این شرایط حساس، آمادگی کامل دارد.

ژانله با اشاره به افزایش قیمت گوشت قرمز، اظهار کرد: با توجه به شرایط فعلی، احتمال افزایش مصرف گوشت مرغ وجود دارد؛ بنابراین باید مرغداران برای افزایش تولید تشویق و حمایت شوند.

وی همچنین با اشاره به تنش آبی در استان، خواستار تسریع در روند اجرای پروژه انتقال آب رودخانه ارس به تبریز شد.

ژانله باورسازی ابرها را یکی از راهکارهای مؤثر در جبران کاهش بارندگی ها عنوان کرد و افزود: اجرای این طرح مستلزم استقرار یک فروند هواپیمای ویژه در استان است تا به محض رویت ابر و ورود آن به فضای کشور، هواپیما بتواند سریعاً به محل مورد نظر اعزام شود.

بحران است. این مصوبه می تواند نقش مهمی در رفع موانع تولید، تسهیل فعالیت های اقتصادی و افزایش هماهنگی میان دولت و بخش خصوصی ایفا کند. اکنون انتظار می رود با بهره گیری از این اختیارات، فرایندهای پاسخ گویی به مشکلات فعالان اقتصادی با سرعت و دقت بیشتری دنبال شود.

وی ادامه داد: اتاق تبریز به عنوان نهاد نمایندگی بخش خصوصی، با بهره گیری از سامانه TAC-TRADE در مرکز شتاب تبریز که امکان رصد لحظه ای فعالیت ها، تحلیل داده ها و ارائه ی داشبوردهای تصمیم ساز را دارد، در حال ارائه ی خدمات پشتیبانی به ستاد شرایط اضطرار است.

مهم ترین مشکلات احصاء شده در استان

ژانله با اشاره به نتایج بررسی ها و بازخوردهای دریافتی از بنگاه های اقتصادی افزود: فشارهای مالیاتی و تأمین اجتماعی، ناتوانی در تأمین ارز و چندرنرخی بودن آن، قطعی مکرر برق و مشکلات تأمین انرژی، فرسودگی ناوگان حمل و نقل و افزایش هزینه های لجستیکی، طولانی بودن فرآیند ثبت سفارش و ترخیص کالا، و نبود شفافیت در تخصیص تسهیلات بانکی از جمله چالش های جدی مطرح شده توسط فعالان اقتصادی هستند.

وی تأکید کرد: این موارد نیازمند پاسخ گویی سریع و دقیق از سوی دستگاه های اجرایی ذی ربط است.

تدوین پروتکل جامع در سه حوزه حیاتی

رئیس اتاق تبریز گفت: با هدف تداوم تولید و صادرات، پروتکل جامع شرایط اضطراری در سه حوزه ی تولید صنعتی، خدمات مالی و صادرات تدوین و ابلاغ شده است. در این سند، صنایع در سه سطح حیاتی، اشتغال زا و کم ریسک طبقه بندی شده اند و برای هر گروه، سازوکارهای حمایتی ویژه ای تعریف شده است.

وی با تأکید بر اهمیت استمرار صادرات راهبردی در شرایط اضطرار

استان کاهش یافته و این مسئله به‌ویژه در اراضی دیم تأثیر مستقیم داشته است. پیش‌بینی می‌کنیم امسال کمتر از سال گذشته محصول گندم تولید و خریداری شود.

وی با بیان اینکه کاهش بارندگی در پاییز و زمستان و افت شدید ذخایر سدهای استان موجب محدودیت جدی در تخصیص آب از سوی شرکت آب منطقه‌ای برای بخش کشاورزی شده، افزود: این موضوع به طور مستقیم منجر به کاهش تولید در بخش کشاورزی شده است.

وی افزود: میزان بارندگی در مجموع سه فصل پاییز، زمستان و بهار تاکنون تنها ۱۹۴ میلی‌متر بوده، در حالی که این مقدار در مدت مشابه سال گذشته ۲۸۰ میلی‌متر بود. به عبارتی، بارندگی‌ها حدود ۳۱ درصد نسبت به سال گذشته کاهش یافته‌اند. این در حالی است که عمده این کاهش در فصل‌های پاییز و زمستان اتفاق افتاده است؛ فصولی که نقش حیاتی در تأمین رطوبت خاک برای آغاز و تداوم رشد رویشی گندم دارند.

شفیعی با بیان اینکه نهاده‌های دامی در کل استان توسط بخش خصوصی، اتحادیه‌ها، تعاونی‌ها و... از طریق بازارگاه خریداری و مستقیم حمل می‌شود، به میزان نهاده‌های خریداری شده و حمل شده از ابتدای سال تا تاریخ ۲۵ تیر ۱۴۰۴ توسط زیربخش دام و طیور اشاره و اظهار کرد: تاکنون ۷۰ هزار و ۴۷۴ تن سویا خریداری شده که ۴۰ درصد آن حمل شده است. همچنین، از مجموع ۱۵۷ هزار و ۸۳۹ تن ذرت خریداری شده، ۶۸ درصد آن حمل شده و از ۲۵ هزار و ۱۵۹ تن جو خریداری شده نیز ۶۹ درصد آن حمل شده است.

وی با بیان اینکه استان آذربایجان شرقی در تولید گوشت مرغ به مرحله کامل خودکفایی رسیده است، اظهار داشت: ظرفیت تولیدی استان به‌گونه‌ای است که نه تنها پاسخگوی نیاز مصرف داخلی است، بلکه در برخی مواقع امکان تأمین مازاد مصرف و عرضه به سایر استان‌ها نیز وجود دارد؛ از این رو در شرایط فعلی، نیازی به برداشت از ذخایر راهبردی مرغ احساس نمی‌شود.

وی در ادامه با اشاره به وضعیت تولید گوشت قرمز در استان نیز گفت: با وجود برخی نوسانات بازار، تأمین گوشت قرمز نیز در وضعیت مطلوبی قرار دارد و خوشبختانه مشکلی اساسی در این زمینه وجود ندارد. شفیعی با تأکید بر نقش کلیدی بخش خصوصی در زنجیره تأمین گوشت قرمز افزود: سرمایه‌گذاری مناسب، مدیریت زنجیره سرد، استفاده از نژادهای پرورده دامی و توسعه واحدهای صنعتی و نیمه‌صنعتی دامپروری توسط فعالان بخش خصوصی، از عوامل اصلی پایداری و توازن عرضه در بازار گوشت قرمز استان به شمار می‌رود.

رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان با تأکید بر نقش ارزشمند و راهبردی تولیدکنندگان در دوران جنگ تحمیلی ۱۲ روزه رژیم صهیونیستی

نوسازی ناوگان حمل‌ونقل عمومی در اولویت باشد

◀ فرید موسوی، نماینده مردم مراغه و عجب‌شیر در مجلس شورای اسلامی، بر اهمیت همکاری همه‌جانبه‌ای نهادهای دولتی در فرایند خرید و تأمین گندم تأکید کرد و گفت: همه دستگاه‌ها باید با یکدیگر همکاری کنند تا اقدامات مؤثر و پایداری در این زمینه صورت گیرد. وی همچنین بر ضرورت نوسازی ناوگان حمل‌ونقل تأکید و پیشنهاد کرد: کمیته‌ای تخصصی برای بررسی دقیق زیرساخت‌های حمل‌ونقل تشکیل شود.

موسوی در پایان خاطرنشان کرد: در برخی مسیرهای صعب‌العبور با کمبود راننده مواجه هستیم که این مسئله نیز باید به‌طور ویژه بررسی شود. وی همچنین اظهار کرد: در حال حاضر کشور با تنش‌ها و کمبودهای شدید آبی روبه‌روست و ضروری است که به وضعیت معیشتی کشاورزان توجه ویژه‌ای شود.

موسوی تصریح کرد: استان آذربایجان شرقی با شرایط خاص و متفاوتی مواجه است و باید برای تأمین آب مورد نیاز کشاورزان، راهکارهای جدی و مؤثری اندیشیده شود.

ترانزیت کالا بدون نیاز به ثبت سفارش انجام می‌شود

صادق نامدار، مدیرکل گمرکات آذربایجان شرقی، اعلام کرد: بخشنامه مربوط به تسهیل ترانزیت پیش از این به گمرکات استان ابلاغ شده و هم‌اکنون ترانزیت کالا بدون نیاز به ثبت سفارش انجام می‌شود. وی افزود: ترخیص کالاهای به‌صورت صد درصدی در حال انجام است و تاکنون ۱۰۳ فقره اساسنامه در گمرکات استان به صفر رسیده‌اند.

خرید تضمینی بیش از ۸۰ هزار تن گندم در استان آذربایجان شرقی

◀ رئیس سازمان جهاد کشاورزی استان آذربایجان شرقی از خرید تضمینی بیش از ۸۰ هزار تن گندم در استان آذربایجان شرقی خبر داد. شهرام شفیی با بیان اینکه پیش‌بینی می‌شود در سال زراعی جاری حدود ۳۲۰ هزار تن خرید گندم انجام شود، گفت: میزان خرید تضمینی گندم تا امروز ۸۰ هزار تن بوده که نسبت به مدت مشابه سال قبل حدود ۸ درصد کاهش دارد.

وی با اشاره به دلایل کاهش تولید گندم، کاهش بارندگی در پاییز و زمستان و همچنین سرمازدگی شدید در اواخر فروردین و چندین نوبت تگرگ و همچنین عدم اختصاص کامل آب از سد شهید کاظمی و کاهش ۵۰ درصدی آب تخصیصی از سد علویان و سایر سدها تأثیر مستقیم در تولید داشتند، گفت: با توجه به کاهش ۳۳ درصدی بارندگی در پاییز و ۷۳ درصدی در زمستان امسال در استان آذربایجان شرقی، حق‌آبه سدهای

۱۴۰۱، فاینانس ۴۰۶ میلیون دلاری به صورت ترک تشریفات به قرارگاه خاتم‌الانبیاء واگذار شد، اما به دلیل عدم گشایش در فاینانس خارجی، با تأکید استاندار، تصمیم بر آن شد تا منابع مالی پروژه از محل داخلی تأمین شود.

وی با اشاره به بدهی ۲۲۰ میلیون دلاری پروژه، گفت: تاکنون تنها ۲۰ میلیون دلار از این مبلغ واریز شده و طبق اعلام مجلس، باید ابتدا همه‌ی بدهی‌ها به خزانه واریز شود تا تخصیص‌ها انجام شود.

همچنین به گفته‌ی او، سازمان برنامه و بودجه ۲۳ هزار میلیارد ریال برای پروژه تأیید کرده و قرارگاه خاتم نیز تولید و نصب ۱۵ کیلومتر لوله و ۲۰ هزار تن تجهیزات را آغاز کرده است.

مدیرعامل آب منطقه‌ای آذربایجان شرقی یادآور شد: این پروژه از سال ۱۳۹۱ با برگزاری مناقصه بین‌المللی آغاز شده و قرار بود تا سال ۱۳۹۷ به اتمام برسد، اما هنوز به نتیجه نرسیده است.

وی در پایان خواستار مشارکت جدی‌تر صنایع استان در پیشبرد پروژه شد و افزود: اگر صنایع کمک کنند، در واقع به توسعه‌ی خود نیز کمک کرده‌اند.

تداوم سیاست‌های فعلی در حوزه‌ی گندم، صنایع غذایی را به تعطیلی می‌کشاند

رضا جعفری، عضو هیئت رئیسه اتاق بازرگانی تبریز با انتقاد از تصمیمات اخیر دولت در حوزه‌ی گندم و آرد اظهار کرد: در خصوص این حوزه سه موضوع اصلی مطرح است: نخست اینکه مطابق قانون، تصمیمات نباید به صورت عطف به ماسبق اجرا شوند. با این حال، دولت نرخ جدید آرد را در پایان اردیبهشت اعلام کرده، اما اجرای آن را از ابتدای همان ماه محاسبه کرده و مابه‌التفاوت آن را از خریداران گندم دریافت کرده است؛ اقدامی که منجر به ضرر و زیان گسترده برای بسیاری از واحدهای صنایع غذایی وابسته به گندم و آرد شده است.

رئیس کمیسیون صنایع غذایی اتاق بازرگانی تبریز با اشاره به تفاوت نرخ آرد برای نان و ماکارونی تأکید کرد: در شرایطی که نان قوت غالب مردم است، تعیین نرخ یارانه‌ای برای ماکارونی و نرخ آزاد برای نان قابل قبول نیست و این موضوع به شدت به استان آذربایجان شرقی آسیب می‌زند. تقاضای ما صریح و منطقی است: تعیین نرخ ثابت و مشخص برای گندم و آرد جهت ثبات و پیش‌بینی‌پذیری در زنجیره‌ی تأمین صنایع غذایی.

جعفری خواستار صدور مجوز واردات گندم توسط بخش خصوصی با سرمایه‌ی شخصی شد و گفت: اگر اجازه داده شود که سرمایه‌گذاران، گندم مورد نیاز واحد تولیدی خود را وارد کنند، بخش قابل توجهی از

و آمریکا علیه کشور عزیزمان، اظهار داشت: در شرایطی که دشمنان با تمام توان به دنبال بر هم زدن ثبات اقتصادی و تضعیف امنیت غذایی کشور بودند، این تولیدکنندگان بخش کشاورزی بودند که با همت جهادی، ایستادگی و تلاش مستمر، اجازه ندادند چرخ تولید از حرکت بایستد.

وی تداوم تولید در شرایط سخت جنگ تحمیلی ۱۲ روزه را نماد استواری و عزم ملی دانست.

وی تأکید کرد: با در نظر گرفتن نقش حیاتی جو در تأمین خوراک دام، به‌ویژه در ماه‌های پیش‌رو که نیاز به نهاده‌های دامی افزایش می‌یابد، احتمال بروز خلأ در تأمین داخلی و افزایش فشار بر بازار دام و طیور دور از انتظار نیست. از این‌رو، پیشنهاد می‌شود با توجه به شرایط سالجاری موضوع واردات هدفمند و کنترل‌شده جو در دستور کار دستگاه‌های مسئول قرار گیرد تا ضمن جبران کسری موجود، از بروز نوسانات قیمتی در بازار خوراک دام و تبعات آن بر قیمت فرآورده‌های دامی پیشگیری شود. همچنین لازم است هم‌زمان با این اقدام، سیاست‌های تشویقی برای افزایش سطح کشت در سال آینده مورد بازنگری قرار گیرد تا کشاورزان مجدداً به تولید این محصول روی آورند.

انتقال آب ارس به تبریز باید با جدیت پیگیری شود

جمشید برزگر، نایب رئیس اتاق بازرگانی تبریز با اشاره به وضعیت نگران‌کننده‌ی منابع آبی در آذربایجان شرقی، خواستار پیگیری جدی و مستمر پروژه‌ی انتقال آب رودخانه‌ی ارس به تبریز شد.

وی تأکید کرد: تنش آبی یکی از تهدیدات جدی برای استان به شمار می‌رود و در صورت تداوم وضعیت موجود، تأثیرات منفی آن بر بخش‌های مختلف از جمله صنعت، کشاورزی و معیشت مردم اجتناب‌ناپذیر خواهد بود.

برزگر افزود: باید با برنامه‌ریزی دقیق و تسریع در روند اجرایی این پروژه، از بروز بحران‌های آبی در آینده‌ی نزدیک جلوگیری کنیم.

انتقال حقابه آذربایجان شرقی از رودخانه ارس کلید خورد

یوسف غفارزاده، مدیرعامل شرکت آب منطقه‌ای آذربایجان شرقی، در این نشست از پروژه‌ی انتقال آب از رودخانه‌ی ارس به شهرستان‌های جلفا، هادی‌شهر، مرند و تبریز خبر داد.

وی گفت: این پروژه برای تأمین آب شرب حدود ۲۱۰ هزار نفر در منطقه طراحی شده است و تاکنون پنج ایستگاه پمپاژ نیز راه‌اندازی شده‌اند.

غفارزاده با اشاره به وضعیت تأمین مالی پروژه گفت: در سال

نان مورد نیاز خود را تأمین می‌کنند.

وی با اشاره به وضعیت حمل‌ونقل افزود: مجوزهای صادرشده در این حوزه رضایت‌بخش بوده، اما همچنان انتظار حمایت‌های بیشتری را داریم.

هاشم‌زاده درباره‌ی وضعیت سیلوها نیز تصریح کرد: در زمان خرید گندم، لازم است سیلوها ذخایر خود را تخلیه کنند، اما در این فرآیند احتمال بروز برخی تخلفات وجود دارد که با جدیت پیگیری خواهیم کرد. وی در پایان با اشاره به واردات گندم اظهار داشت: ما از واردات گندم حمایت می‌کنیم و آن را در شرایط فعلی ضروری می‌دانیم.

وضعیت بحرانی صنعت قطعه‌سازی استان

◀ بهرادر فرهاد، رئیس انجمن قطعه‌سازان استان آذربایجان شرقی، با ابراز نگرانی جدی از وضعیت بحرانی صنعت قطعه‌سازی استان، نسبت به روند پرداخت مطالبات قطعه‌سازان توسط شرکت تراکتورسازی ایران هشدار داد و گفت: صنعت قطعه‌سازی از صنایع پیشران و با اشتغال‌زایی بالا در استان است و امروز متأسفانه در سایه‌ی بی‌توجهی مدیریت برخی واحدهای صنعتی کلان استان، با تهدید جدی مواجه شده است.

وی با اشاره به سابقه‌ی درخشان قطعه‌سازان استان در همکاری با شرکت‌های بزرگ خودروسازی کشور افزود: از اوایل دهه‌ی ۷۰ و با تصویب لایحه‌ی خودرو، قطعه‌سازان استان نقشی مؤثر در تأمین نیازهای ایران خودرو و سایپا ایفا کردند؛ اما با بی‌مهری خودروسازان و بدعهدی در پرداخت مطالبات، به‌تدریج این ظرفیت به سمت زنجیره‌ی تأمین تراکتورسازی هدایت شد. امروز بیش از ۸۰ درصد قطعه‌سازان استان در خدمت تولید تراکتور هستند و حدود ۹۲ درصد قطعات تراکتور نیز در داخل تولید می‌شود.

فرهاد با اشاره به عشق و تعصب بی‌مثال قطعه‌سازان استان به صنعت تراکتورسازی ادامه داد: قطعه‌سازان این استان با کمترین حاشیه‌ی سود و بالاترین کیفیت، سال‌ها با افتخار در زنجیره‌ی تأمین تراکتورسازی فعالیت کرده‌اند. اما از ۱۵ اسفندماه ۱۴۰۳، به دلایلی همچون هک سامانه‌ی شرکت، رکود بازار و عدم همکاری بانک‌ها، پرداخت مطالبات متوقف شده است؛ در حالی که خرید قطعات همچنان ادامه داشته است.

فرهاد نسبت به تعطیلی تدریجی واحدهای قطعه‌سازی هشدار داد و افزود: تعدیل نیرو در واحدهای تولیدی آغاز شده و از مرداد ماه این روند سرعت بیشتری خواهد گرفت. در شرایطی که استان با کمبود نیروی کار مواجه است، این خطر وجود دارد که در صورت بهبود اوضاع شرکت، دیگر زنجیره‌ی تأمین برای تولید تراکتور در استان وجود نداشته باشد.

چالش‌های فعلی برطرف خواهد شد. در حال حاضر یکی از موانع اصلی، این تصور در ساختار تصمیم‌گیری کشور است که ممکن است بخش خصوصی گندم وارداتی را به دولت بفروشد؛ در حالی که با سامانه‌های کنترلی و نظارتی موجود، امکان شفاف‌سازی کامل این فرآیند فراهم است.

وی هشدار داد: در صورت ادامه‌ی این روند، برخی کارخانجات تولید یک برای حفظ بقا، اقدام به اخذ مجوز تولید ماکارونی خواهند کرد که این امر می‌تواند ساختار تولید کشور را دچار اختلال کند. از سوی دیگر، تحریم‌ها باعث شده هزینه‌ی تولید در کشور تا ۱۵ درصد بالاتر از قیمت جهانی باشد و اگر قیمت گندم در داخل کشور از نرخ جهانی بیشتر شود، صنایع وابسته به آرد، قدرت رقابت خود را به‌طور کامل از دست خواهند داد.

جعفری همچنین با اشاره به وعده‌ی راه‌اندازی تالار دوم بورس کالا برای تأمین مواد اولیه‌ی صنایع از طریق صادرات به واردات، گفت: قرار بود این تالار به‌عنوان یکی از ابزارهای کلیدی برای تسهیل واردات مواد اولیه در برابر صادرات راه‌اندازی شود، اما متأسفانه این پروژه به تعویق افتاده است. اکنون که عملاً قیمت‌ها جهانی شده، باید زمینه‌ی واردات مواد اولیه در برابر صادرات فراهم شود و به بخش خصوصی اعتماد شود تا بتواند در فضای رقابتی بین‌المللی بماند.

وی در پایان تأکید کرد: اگر با واردات گندم توسط بخش خصوصی به‌صورت کامل مخالفت شود، با کاهش تولید، تعطیلی واحدها و خروج نیروی کار مواجه خواهیم شد. این وضعیت مجموعه‌ای از آسیب‌ها را متوجه استان می‌کند و ضرورت دارد تا هرچه سریع‌تر در سیاست‌های کلان مرتبط با زنجیره‌ی گندم، آرد و صنایع وابسته بازنگری اساسی صورت گیرد.

لزوم تسریع در انتقال آب رودخانه‌ی ارس به تبریز

◀ بشیر جعفری، عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز، درباره‌ی انتقال آب رودخانه‌ی ارس به تبریز و طرح بارورسازی ابرها گفت: با توجه به اقدامات انجام‌شده و بهره‌گیری از ظرفیت ریاست‌جمهوری دکتر پزشکیان، اکنون بهترین فرصت برای اجرای این پروژه در استان فراهم شده است.

وی با تأکید بر ضرورت تسریع در روند انتقال آب ارس برای تأمین آب شرب و صنعتی تبریز افزود: حداقل یک میلیون متر مکعب آب باید از منابعی مانند وان، دریای خزر یا دریای سیاه به این شهر منتقل شود. حمید هاشم‌زاده، سرپرست اداره‌کل غله و خدمات بازرگانی آذربایجان شرقی، با قدردانی از حل سریع چالش‌های تأمین نان و کاهش صف‌های طولانی گفت: در حال حاضر نانوایان و مردم بدون مشکل،

خواهد بود که این اقدام باعث شد استان‌های دیگر نیز به گمرک استان ما روی بیاورند.

استاندار آذربایجان شرقی ادامه داد: استان در زمینه‌ی اعمال تفویض اختیارات به عنوان پایلوت کشوری مطرح است و در ادامه نیز در بخش صادرات با این خط مشی ادامه می‌دهیم و آمادگی دریافت پیشنهادات هستیم.

وی با اشاره به تفویض اختیارات به استانداران، اظهار کرد: اکنون در شرایط جنگ نه صلح و در واقع در وضعیت اضطرار هستیم و باید تمام تدابیر برای شرایط فوق‌العاده و بحرانی را پیش‌بینی کنیم و از این فرصت برای شکستن انحصار تمامی اقلام بهره ببریم.

سرمرست با بیان این‌که آمادگی دریافت پیشنهادات بخش خصوصی درباره‌ی تفویض اختیارات هستیم، گفت: ذخیره‌ی استراتژیک استان مشخص است و کمبودهای احتمالی باید با هماهنگی‌های مربوطه جبران شوند.

وی درباره‌ی بارورسازی ابرها در استان و دریاچه‌ی ارومیه نیز گفت: امسال برای اولین بار در چند مرحله بارورسازی ابرها برای دریاچه‌ی ارومیه انجام دادیم و هر بار بین ۱۵ تا ۳۰ میلی‌متر بارش داشتیم.

استاندار آذربایجان شرقی افزود: براساس پیشنهاد اتاق بازرگانی تبریز و تایید وزارت نیرو، مقرر شده تا یک فروند هواپیما برای بارورسازی ابرها خریداری و در منطقه مستقر کنیم.

وی خاطرنشان کرد: ۲۷ اقدام عملی برای احیای دریاچه‌ی ارومیه نوشته شده که اغلب روی کاغذ مانده است اما تاثیر بارورسازی ابرها مهمتر و عملیاتی است و باید پیگیری کنیم که به بخش کشاورزی و احیای دریاچه‌ی ارومیه کمک کند.

سرمرست به وضعیت ذخیره‌ی آبی تبریز اشاره کرد و افزود: ۵۰ درصد آب تبریز از منبع زینه‌رود (سد بوکان) می‌آید اما امروز ذخیره‌ی آب سد بوکان یک سوم شده و در مسیر انتقال به تبریز نیز برداشته‌های غیرمجاز و استفاده از آب شرب برای کشاورزی دیده می‌شود که طی صحبت با استاندار آذربایجان غربی مقرر شده تا نظارت بیشتری انجام گیرد و حقابه تبریز لطمه نبیند.

وی در پایان خاطرنشان کرد: ما تراکتورسازی را متعلق به همه‌ی مردم می‌دانیم و انتقاد اتمان از سر دلسوزی و مسئولیت‌پذیری است. متأسفانه نجابت قطعه‌سازان با بی‌توجهی پاسخ داده شده و ناچار به طرح مسائل داخلی در سطح مقامات استانی شده‌ایم. اکنون دیگر وقت سکوت نیست؛ نگیین صنعت استان در معرض تبدیل شدن به ماشین‌سازی دوم است.

حتی یک روز تعلل در انتقال آب ارس به تبریز پذیرفتنی نیست

استاندار آذربایجان شرقی در پایان این نشست و جمع‌بندی یکصد و سی‌زدهمین شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی با اشاره به وضعیت پروژه‌ی انتقال آب ارس به تبریز، گفت: حتی یک روز تعلل در انتقال آب ارس پذیرفتنی نیست.

بهرام سرمرست اظهار کرد: تمامی اقدامات مربوط به دیپلماسی اقتصادی و حتی بازدید معاون اول رئیس‌جمهور از این پروژه را عملی کردیم و امروز باید راه‌های تسریع اجرای این پروژه از جمله سهم بخش صنعت و قطعه‌بندی پروژه را بررسی کنیم.

وی با اشاره به وضعیت مدیریت استان در دوران جنگ ۱۲ روزه، اظهار کرد: پای کار بودن مجموعه‌ی مدیریتی استان و مردم در این ایام به گونه‌ای بود که گویا جنگی در استان نبود.

وی افزود: مردم آذربایجان شرقی با سعه‌ی صدر، مقاومت، مشارکت همه‌جانبه، انسجام و همدلی به رغم فشار حملات و تهاجمات شدید ایستادگی کردند.

وی یادآور شد: پیش از ابلاغیه‌ی دولت، استان ما پیشقدم شد و در جلسات برگزار شده، مقرر شد رسوب کالاهای اساسی در گمرکات ظرف ۴۸ ساعت ترخیص شود و در این راستا ۱۲ هزار تن کالاهای اساسی طی ۲ روز از گمرک سهلان ترخیص شد.

استاندار آذربایجان شرقی خاطرنشان کرد: بر اساس مصوبه‌ی ستاد تسهیل استان، اگر دستگاه‌های مربوطه به استعلامات گمرک جواب ندهند، به منزله‌ی تایید بوده و مسئولیت عواقب بعدی برعهده‌ی آن‌ها

ضرورت اصلاح سیاست‌های آبی و هماهنگی نهادی برای نجات حوضه دریاچه ارومیه

تهدید جان ۱۵ میلیون نفر در صورت خشک شدن دریاچه

وی با تأکید بر اینکه نباید فرصت حضور آقای پزشک‌پس را برای احیای دریاچه از دست داد، تصریح کرد: این جلسه برای بررسی راهکارهای احیای دریاچه و مخاطرات ناشی از خشک شدن آن که جان و زندگی ۱۵ میلیون نفر را تهدید می‌کند، تشکیل شده است. جعفری همچنین کم‌آبی استان را یک چالش جدی دانست و اظهار داشت: امیدواریم با کمک استانداری و آقای سرمست، استاندار آذربایجان شرقی، این مشکلات به گوش رئیس‌جمهور برسد. رئیس کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق تبریز با اشاره به ضرورت انتقال آب به استان، گفت: دفاع مقدس و امنیت غذایی دو اصل مهم برای ما هستند. نمی‌توانیم کشاورزی اطراف دریاچه را از بین ببریم، زیرا این موضوع منجر به بحران اجتماعی خواهد شد. وی همچنین افزود: در حال حاضر، انتقال آب به ۸ استان دیگر در دستور کار است، اما در استان ما همواره با این موضوع مخالفت شده است. جعفری در پایان از برنامه‌ریزی برای برگزاری همایشی تخصصی با هدف ارائه راهکارهای عملی برای احیای دریاچه ارومیه خبر داد.

اگر دریاچه از بین برود، کل منطقه با بحران روبه‌رو می‌شود

ظفر محمدی، معاون عمرانی استاندار آذربایجان شرقی، با انتقاد از تکرار جلسات بدون نتیجه، اظهار کرد: سال‌هاست با مسئله دریاچه ارومیه درگیر هستیم، اما خروجی مشخصی نداشته‌ایم. اگر دریاچه نباشد، آذربایجان شرقی و غربی با بحران‌های جدی مواجه خواهند شد، لذا باید راهکار عملی ارائه دهیم. وی با اشاره به لزوم ارائه طرحی علمی و کارشناسی به رئیس‌جمهور، تأکید کرد: باید طرحی ارائه دهیم که عملیاتی و قابل دفاع باشد، نه صرفاً در حد پیشنهاد روی کاغذ. تاکنون حدود ۱۳ همت برای احیای

جلسه کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست اتاق بازرگانی تبریز با محوریت «مدیریت یکپارچه احیای حوضه آبریز دریاچه ارومیه» و امکان‌سنجی انتقال آب از آبهای آزاد، به‌خصوص خلیج فارس به دریاچه ارومیه، در محل استانداری آذربایجان شرقی برگزار شد.

بشیر جعفری، رئیس این کمیسیون، با اشاره به اهمیت طرح‌های انتقال آب در کشور، گفت: امروز در خبرها آمده بود که انتقال آب از خلیج فارس به فارس و یزد باید تسریع شود. همچنین اعلام شد که آب خلیج فارس به اصفهان رسیده و دو مورد دیگر نیز در خصوص انتقال آب مطرح شد. این نشان می‌دهد که موضوع انتقال آب هم مهم و هم اثربخش است و سایر استان‌ها از این ظرفیت استفاده کرده‌اند.

جعفری با بیان اینکه موضوع خشک شدن دریاچه ارومیه بیش از ۱۵ سال است که مطرح است، افزود: جلسات متعددی برگزار شده، اما خروجی مشخصی نداشته‌ایم. پیش‌تر تصمیم گرفته شده بود، جلسه‌ای با حضور استانداران آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی و اردبیل برگزار شود تا تصمیم نهایی اتخاذ شود. همچنین قرار است دیداری با رئیس‌جمهور داشته باشیم.

چون اعداد ما نادرست هستند. مجازی تأکید کرد: ابتدا باید بپذیریم که تنها ۳/۵ میلیارد مترمکعب آب داریم، سپس بحث انتقال آب را با واقع‌بینی دنبال کنیم.

انتقال آب از وان، قابل اجراترین گزینه

احمد فاخری فرد، عضو هیئت علمی دانشکده مهندسی آب دانشگاه تبریز اظهار کرد: دو برنامه برای مدیریت منابع آب ارائه کردیم که شامل دوره داخل فصل زراعی و خارج از آن بود. در فصل زراعی با استفاده از الگوهای آبی و تبدیل کشت آبی به دیم امکان برداشت یک میلیارد مترمکعب آب از حوضه آبریز وجود داشت.

وی افزود: در منطقه آجی چای که ۳۳ درصد حوضه دریاچه ارومیه را شامل می‌شود با وجود خشکسالی موفق شدیم ۲۷۰ میلیون مترمکعب آب مازاد برداشت کنیم این در حالی است که آجی چای کاملاً خشک بود اما با افزایش راندمان موفق شدیم عملکرد مطلوبی داشته باشیم با این حال این طرح‌ها بدون استفاده باقی ماندند و تنها در دفاتر ما بایگانی شدند که جای تأسف دارد.

فاخری فرد با تأکید بر لزوم اجرای مجدد طرح‌های نیمه‌کاره گفت: سه طرح برای انتقال آب به دریاچه ارومیه پیشنهاد شده که شامل انتقال از خلیج فارس، انتقال از دریاچه وان با تهاتر انرژی و انتقال از دریای سیاه است. در این میان انتقال از وان از نظر اجرایی بودن بهترین گزینه است.

احیای دریاچه ارومیه نیازمند راهکارهای بلندمدت

ابوالفضل مجنونی، استاد دانشگاه تبریز، بر طرح مطالعاتی از سوی دانشگاه تبریز درباره امکان سنجی انتقال آب از خلیج فارس به دریاچه ارومیه تأکید کرد و گفت: درمان دریاچه ارومیه نیازمند راهکارهای بلندمدت است و نمی‌توان آن را با مسکن‌های موقت درمان کرد. دریاچه ارومیه بیماری ۵۰ ساله دارد و نباید انتظار داشت در کوتاه‌مدت درمان شود.

وی افزود: پیش از ارائه هرگونه راهکار باید پاسخ داد که چرا ۳۰۰ میلیون متر مکعب فاضلاب وارد حوضه آبریز نمی‌شود و چرا پساب تصفیه شده به دریاچه منتقل نمی‌شود.

اسماعیل فاتحی‌فر، رئیس دانشگاه صنعتی سهند تبریز نیز با تأکید بر اهمیت توسعه پایدار گفت: نمی‌توان برای احیای دریاچه ارومیه آب مورد نیاز صنعت یا کشاورزی را قطع کرد. انتقال آب به دریاچه در شرایط فعلی ضروری است و در عین حال باید به صورت موازی سایر راهکارها نیز دنبال شود تا به مرور میزان برداشت آب کاهش یابد.

دریاچه هزینه شده، اما امروز حتی برای تأمین آب شرب هم با مشکل مواجه هستیم.

محمدی خاطرنشان کرد: به نظر من، با بازچرخانی یا انتقال آب داخلی نمی‌توان دریاچه را احیا کرد، اما تأمین آب برای دریاچه ضروری است. این که این آب از کجا و چگونه تأمین شود، باید توسط متخصصان تعیین شود.

وی بر اجماع نظر و ارائه جمع‌بندی نهایی تأکید کرد و گفت: باید با دیدگاه واحد و طرحی عملیاتی وارد جلسه با رئیس جمهور شویم تا بتوانیم مصوبه لازم را دریافت کنیم.

در بخش دیگری از این نشست، حسین کوهستانی، نایب‌رئیس این کمیسیون و استاد دانشگاه تبریز، پیشنهاد داد: چند نفر از متخصصان این حوزه مطالبی برای همایش احیای دریاچه آماده کنند تا ما نیز سهمی در پروژه انتقال آب داشته باشیم. پیشنهاد اولیه این است که همایش در دانشگاه تبریز برگزار شود.

نباید آینده آبی منطقه را نادیده بگیریم

محمدحسین حسن‌زاده، مدیرکل محیط زیست آذربایجان شرقی، نیز اظهار کرد: نباید صرفاً به بحث‌های فنی و انتقال آب فکر کنیم و آینده آبی منطقه را نادیده بگیریم. آنچه ما را به راهکار واقعی می‌رساند، تغییر در سیاست‌ها و استراتژی‌هاست.

وی با اشاره به نوع کشت در اراضی کشاورزی استان گفت: امروز حدود ۷۰۰ هزار هکتار زمین کشاورزی در استان وجود دارد که نوع کشت آن از دیم به باغی تغییر یافته است. تا زمانی که این سیاست ادامه یابد، حتی کل آب دریای سیاه هم برای ما کافی نخواهد بود. پس باید تغییر رفتار در مصرف و مدیریت منابع در اولویت قرار گیرد.

مدیرکل محیط زیست استان تأکید کرد: اگر آب رود ارس به‌عنوان آب شرب وارد تبریز و دشت مرند شود، تأثیر خاصی نخواهد داشت. برای احیای دریاچه ارومیه به حدود سه هزار میلیون مترمکعب آب نیاز داریم که عملیاتی کردن آن بعید به نظر می‌رسد. بنابراین باید تمرکز را بر تغییر سیاست‌ها و رفتارها بگذاریم. اگر توسعه بر پایه کشاورزی غیراقتصادی ادامه یابد، هر راهکاری با شکست مواجه خواهد شد.

تنها ۳.۵ میلیارد مترمکعب آب در دسترس است

امین حجازی، نایب‌رئیس این کمیسیون، با اشاره به آمارهای نادرست در خصوص منابع آبی گفت: در آمارها عنوان شده که ۷.۵ میلیارد مترمکعب آب در سدها داریم، اما در واقع فقط ۳/۵ میلیارد مترمکعب آب در دسترس است. بنابراین برنامه‌ریزی‌ها نتیجه نمی‌دهند،

لزوم تدوین «آبر طرح» برای حل یک «آبر چالش»

▲ احمد کاظم‌زاده، مدیر هیدروپلیتیک انجمن ایرانی غرب آسیا و مشاور کمیسیون کشاورزی اتاق تبریز، با تأکید بر اهمیت ابعاد بحرانی موضوع دریاچه ارومیه، اظهار داشت: دریاچه ارومیه یک آبر چالش است که نیاز به یک آبر طرح دارد و از دست یک نهاد کاری بر نمی‌آید. ما چنین طرح جامعی در اختیار نداریم. در سطح جهانی، آبر طرح‌ها برای بازه زمانی ۲۵ تا ۳۰ ساله طراحی می‌شوند، اما در کشور ما دولت‌ها عمر هشت‌ساله دارند و تا زمان اجرای طرح، دوره مسئولیت آن‌ها به پایان می‌رسد. در سال ۱۳۸۷ با همکاری سازمان ملل، طرحی آماده شد که اگر اجرا می‌شد، امروز به سال شانزدهم خود می‌رسید.

وی افزود: مشکل خشک شدن دریاچه ارومیه فقط ناشی از سوء مدیریت نیست، بلکه تغییرات اقلیمی نیز نقش مهمی داشته است. باید به‌صورت هم‌زمان صد پروژه در حوزه‌های مختلف اجرا شود تا بتوان با اثرات تغییر اقلیم مقابله کرد.

کاظم‌زاده پیشنهاد داد: باید دفتری به عنوان مدیریت یکپارچه احیای حوضه آبریز دریاچه ارومیه در نهادهای متولی این امر همچون استانداری، جهاد کشاورزی، سازمان آب منطقه‌ای، سازمان آب و فاضلاب، سازمان محیط زیست، سازمان هواشناسی، دانشگاه‌ها و ... استان‌های حاشیه دریاچه ارومیه ایجاد شود.

هشدار نسبت به پیامدهای عدم اجرای طرح‌های انتقال آب

▲ اصغری مقدم، استاد آب‌های زیرزمینی دانشگاه تبریز در این نشست اظهار داشت: منابع آب زیرزمینی استان هم از نظر کمی و هم کیفی در حال کاهش هستند، برای تأمین آب شرب پیشنهاد می‌کنم. همانند اتصال تبریز به نفت و گاز آب شرب این شهر نیز به آب انتقالی خلیج فارس متصل شود. این در حالی است که هم آب شرب و هم آب صنعتی اصفهان به این پروژه متصل است، اما تبریز حتی برای آب شرب نیز بهره‌مند نیست و اگر این روند ادامه یابد، روزی خواهد رسید که شهر با بحران بی‌آبی مواجه شود.

▲ هادی فرجی آزاد، رئیس اتاق اصناف تبریز نیز با هشدار نسبت به پیامدهای عدم اجرای طرح‌های انتقال آب تأکید کرد: در صورت بی‌توجهی به انتقال آب سکونت در شمال غرب کشور دشوار خواهد شد.

اهمیت زمان‌بندی تزریق آب به دریاچه

ابراهیم صفری، استاد فیزیک دانشگاه تبریز به دلایل کاهش بارندگی اشاره کرد و گفت: ابرهای مدیترانه‌ای که برای ما مفید هستند و بار منفی دارند و به دلیل منفی بودن بیس دریاچه این ابرها از منطقه فرار می‌کنند.

وی افزود: برای خنثی‌سازی بار منفی ابرها می‌توان از نور لیزر استفاده کرد، تجربه‌ای که آمریکا در سال ۲۰۱۰ انجام داد و امروز نتایج آن در کشورهای عربستان و امارات قابل مشاهده است.

صفری همچنین خاطرنشان کرد: زمان‌بندی تزریق آب به دریاچه نیز اهمیت زیادی دارد، اگر آب در زمان نامناسب وارد شود، تأثیرگذاری ندارد، باید این عملیات در زمانی انجام شود که ابرها در منطقه باقی بمانند و بارندگی اتفاق بیفتد.

▲ در ادامه، میرمحسن موسوی، مدیرعامل شهرک‌های کشاورزی استان گفت: زمانی که ۲۶ طرح برای احیای دریاچه اجرا شد، اگرچه بارندگی افزایش نیافت، اما وضعیت دریاچه تثبیت شد. بنابراین باید همان طرح‌ها را ادامه دهیم.

وی تصریح کرد: نگاه به موضوع انتقال آب باید منطقی باشد. کمبود آب ما تنها ۱۰۰ میلیون مترمکعب نیست بلکه حدود سه میلیارد مترمکعب است که با انتقال به‌تنهایی قابل جبران نیست. ما باید ابتدا با اقلیم خود سازگار شویم و سپس به دنبال راهکارهای اجرایی باشیم.

▲ مصطفی قنبری، دبیر اجرایی خانه کشاورز استان، نیز در این جلسه عنوان کرد: اولین گروهی که از وضعیت دریاچه ارومیه آسیب می‌بیند، کشاورزان هستند و آخرین کسانی که از احیای آن بهره‌مند می‌شوند، نیز همین قشر هستند. با این وجود، متأسفانه ذی‌نفعان اصلی این بحران به حساب نمی‌آیند.

وی ادامه داد: از لحاظ سیاسی، انتقال آب ضروری است و ما ناگزیر به اجرای آن هستیم، اما باید کشاورزان را نیز در معادلات و تصمیمات در نظر گرفت.

در پایان این نشست، یونس اکبرزاده، رئیس گروه هواشناسی کاربردی، هشدار داد: احتمال دارد در ماه آینده خشکسالی در محدوده دریاچه ارومیه شدت یابد. از همین امروز باید ساختار سازمانی برای نجات شمال غرب کشور راه‌اندازی شود.

رئیس کمیسیون تأمین اجتماعی اتاق تبریز، خطاب به نمایندگان اتاق در هیئت‌های تشخیص در برابر تضییع حقوق تولیدکنندگان کوتاه نیایید

اجتماعی را مورد رسیدگی قرار دهند، لازم است وجود مدارک مرتبط اصلاح عناوین شغلی (حداقل ۴ مدرک از ۱۰ مدرک مربوطه) را احراز کنند و می‌توانند در صورتی که شرکت دارای طبقه‌بندی مشاغل بوده یا دفتر حسابرسی شده داشته باشد، نسبت به اصلاح عناوین شغلی مخالفت کنند.

وی با اشاره به جلسه اخیر برگزار شده در اتاق بازرگانی ایران با حضور مسئولان عالی قضایی کشور گفت: در این نشست مقرر شد که رسیدگی به عناوین شغلی، که پیش از این بر اساس رأی هیئت‌های کار اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی انجام می‌گرفت یا توسط سازمان تأمین اجتماعی بررسی می‌شد، از این دو نهاد خارج شود.

گفتنی است، در این جلسه نامه سازمان تأمین اجتماعی در خصوص نتایج اقدامات مرتبط با مصوبات جلسه مشترک تشکلهای کارفرمایی استان با مدیرعامل این سازمان که در خرداد ماه سال جاری در اتاق تبریز برگزار شد، مورد بررسی قرار گرفت و مقرر شد، پیگیری‌های بعدی در خصوص اجرای کامل مصوبات انجام شود.

لازم به ذکر است، جلسات ماهانه کمیته تأمین اجتماعی اتاق بازرگانی تبریز جهت بررسی مشکلات هیئت‌های تشخیص مطالبات تأمین اجتماعی استان، آموزش و توانمندسازی نمایندگان اتاق در این هیئت‌ها و بررسی آخرین تغییرات قانونی و اجرایی به‌صورت مرتب برگزار می‌شود.

جلسه کمیته تأمین اجتماعی اتاق بازرگانی تبریز برگزار شد و طی آن مهدی امینی، رئیس کمیسیون بانک، مالیات، کار و تأمین اجتماعی، از نمایندگان اتاق تبریز در هیئت‌های تشخیص مطالبات تأمین اجتماعی خواست تا در برابر تضییع حقوق تولیدکنندگان کوتاه نیایند.

امینی، با اشاره به آمار و ارقام سال ۱۴۰۴، از بهبود عملکرد نمایندگان اتاق در سازمان تأمین اجتماعی خبر داد و تأکید کرد: وظیفه اصلی نمایندگان اتاق در هیئت‌های تشخیص و تجدیدنظر مطالبات تأمین اجتماعی، صدور آرای منصفانه و مبتنی بر اسناد در نحوه محاسبه حق بیمه است و تا جایی که امکان دارد، نباید اجازه دهیم حقوق واحدهای تولیدی تضییع شود.

وی با انتقاد از صدور بخشنامه‌های خلق الساعه افزود: این‌گونه تصمیمات ناگهانی موجب بروز مشکلات جدی برای فعالان اقتصادی شده است. با این حال، ما مانند همیشه ایستاده‌ایم و از حقوق فعالان اقتصادی دفاع خواهیم کرد.

امینی همچنین تأکید کرد: نمایندگان اتاق در هیئت‌های تشخیص مطالبات تأمین اجتماعی باید این نکته را مد نظر قرار دهند که در ارزیابی اصلاح عناوین شغلی در صورت بررسی مابه‌التفاوت حق بیمه و مطالبات بر اساس رأی هیئت‌های کار، ناگزیر به تمکین به این آراء هستند، اما اگر رای کمیته بررسی اصلاح عناوین شغلی اداره تأمین

بررسی مشکلات ۱۰ واحد صنعتی آذربایجان شرقی در نشست کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید

نشست، از رسیدگی به مشکلات و چالش‌های ۱۰ واحد صنعتی استان خبر داد و گفت: کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید، پناهگاه واحدهای صنعتی استان است، خانه صمت و اتاق بازرگانی تبریز به‌عنوان نمایندگان بخش خصوصی از حقوق واحدهای صنعتی دفاع می‌کنند.

وی عمده مشکلات واحدهای تولیدی مورد بررسی قرار گرفته در این کارگروه را چالش‌های بانکی، گمرکی و گازرسانی به واحدهای صنعتی عنوان کرد.

امینی از حل مشکل مالیاتی واحدهای تولیدی شهرک صنعتی آخولا خبر داد و افزود: طبق قانون، واحدهای تولیدی مستقر در شهرک‌های صنعتی تا پنج سال معاف از مالیات هستند، ولی با توجه به اینکه این منطقه به‌عنوان ناحیه صنعتی در نظر گرفته شده است، واحدهای صنعتی نمی‌توانستند از این قانون بهره ببرند که به دستور شخص استاندار آذربایجان شرقی، در آینده‌ی نزدیک ناحیه صنعتی آخولا، در قالب شهرک صنعتی ثبت خواهد شد.

بنابر این گزارش، استاندار آذربایجان شرقی، مدیران استانی و فعالان صنعتی و اقتصادی استان در قالب برنامه «سه‌شنبه‌های اقتصادی» از واحدهای تولیدی و صنعتی شرکت‌های پارس ساختار، فولاد شهریار، بهارآوران دان‌سبز و آریا سهند تبریز در شهرک صنعتی شهید خدمت آیت‌الله آل‌هاشم (آخولا) بازدید کردند.

جلسه کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید آذربایجان شرقی با حضور استاندار آذربایجان شرقی، مدیران دولتی، رئیس خانه صمت و عضو هیئت نمایندگان اتاق تبریز و جمعی از فعالان اقتصادی استان برگزار شد و طی آن از چندین واحد تولیدی بازدید به‌عمل آمد.

بهرام سرمست؛ استاندار آذربایجان شرقی، در این نشست بر لزوم پیگیری اخذ تسهیلات واحدهای تولیدی از وزارتخانه‌های مربوطه تأکید کرد و گفت: ما امروز، با بازدید از چهار واحد تولیدی در شهرک صنعتی آخولا در جریان آخرین وضعیت طرح‌های توسعه این واحدهای صنعتی قرار گرفتیم. وی با تأکید بر ضرورت حمایت از واحدهای صنعتی از لحاظ تأمین مالی، ادامه داد: در کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید آذربایجان شرقی که امروز تشکیل شد، حل مشکلات و چالش‌های ۱۰ واحد صنعتی، در رابطه با تسهیلات بانکی، استمهال و تقسیط وام، به تصویب رسید. سرمست به مشکلات زیرساختی شهرک صنعتی آیت‌الله شهید آل‌هاشم آخولا اشاره کرد و گفت: با همکاری و هم‌افزایی مدیرعامل شرکت شهرک‌های صنعتی استان آذربایجان شرقی و فرماندار شهرستان تبریز، مشکل گازرسانی و استفاده از پساب صنعتی واحدهای تولیدی در این شهرک برطرف خواهد شد.

کارگروه تسهیل و رفع موانع تولید، پناهگاه واحدهای صنعتی

مهدی امینی؛ عضو هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز در این

خرداد و تیر ۱۴۰۴

کارگاه آموزشی تبیین فرصت‌ها و چالش‌های موافقتنامه تجارت آزاد با اتحادیه اقتصادی اوراسیا در جلفا

کارگاه آموزشی تبیین فرصت‌ها و چالش‌های موافقتنامه تجارت آزاد ایران و اوراسیا در اتاق تبریز

کارگاه آموزشی قراردادهای کار - شرایط کار در اتاق تبریز

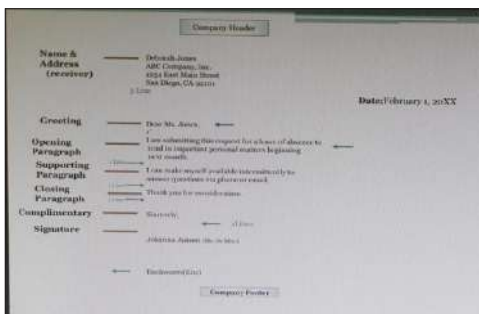
بازدید دو نفر از هیئت نمایندگان اتاق تبریز از نمایشگاه توانمندی‌های کارآفرینی و فناوری‌های نرم

دوره آموزشی آنلاین «تبیین قوانین و مقررات امور مالیاتی» ویژه فعالان اقتصادی شمال غرب کشور

دوره تخصصی سامانه جامع تجارت داخلی و انبارها در اتاق تبریز

دوره آموزشی آنلاین مبانی مکاتبات تجاری بین‌المللی با استفاده از هوش مصنوعی

کارگاه آموزشی آنلاین اصول طبقه‌بندی کالا در سیستم HS

عملکرد اتاق

بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

خرداد - تیر ۱۴۰۴

عملکرد هیئت نمایندگان و هیئت رئیسه اتاق بازرگانی تبریز در خرداد و تیر ۱۴۰۴

مصوبات جلسات هیئت نمایندگان در خرداد و تیر ماه ۱۴۰۴

هیئت نمایندگان اتاق بازرگانی تبریز در دو ماهه دوم ۱۴۰۴، با حضور مرتب در جلسات، به تمامی امور مربوطه رسیدگی و تصمیمات لازم را در قالب مصوبات پس از هر جلسه اتخاذ کرده‌اند. طی این مدت ۲ جلسه برگزار شده است که خروجی آن ۲۰ مصوبه است.

ردیف	تاریخ	تعداد مصوبه
۱	۱۴۰۴/۰۳/۰۳	۱۲
۲	۱۴۰۴/۰۴/۰۷	۸

مصوبات جلسات هیئت رئیسه در خرداد و تیر ماه ۱۴۰۴

هیئت رئیسه اتاق بازرگانی تبریز در دو ماهه دوم ۱۴۰۴، با حضور مرتب در جلسات، به تمامی امور مربوطه رسیدگی و تصمیمات لازم را در قالب مصوبات پس از هر جلسه اتخاذ کرده‌اند. طی این مدت، ۷ جلسه برگزار شده است که خروجی آن ۳۲ مصوبه است.

ردیف	تاریخ	تعداد مصوبه
۱	۱۴۰۴/۰۳/۰۱	۶
۲	۱۴۰۴/۰۳/۰۸	۳
۳	۱۴۰۴/۰۳/۱۷	۸
۴	۱۴۰۴/۰۳/۲۱	۳
۵	۱۴۰۴/۰۴/۱۲	۴
۶	۱۴۰۴/۰۴/۱۸	۳
۷	۱۴۰۴/۰۴/۲۸	۵

عملکرد واحد امور بین الملل اتاق بازرگانی تبریز در خرداد و تیر ۱۴۰۴

هیئت های پذیرشی:

۱۲ سفیر جمهوری خلق بنگلادش در تهران (ایران)
و رایزن بازرگانی سفارت (۱۴۰۴/۰۳/۰۳): تحکیم روابط اتاق
تبریز با سفارت بنگلادش در تهران / معرفی توانمندی های استان
آذربایجان شرقی و اتاق تبریز در خصوص تجارت با بنگلادش /
بررسی مشکلات موجود در ارتباط با تجارت استان آذربایجان شرقی با
بنگلادش.

۱۲ سفیر پادشاهی اسپانیا در تهران (ایران) و هیئت
همراه (۱۴۰۴/۰۳/۰۴): برقراری روابط اتاق تبریز با سفارت اسپانیا
در تهران / معرفی توانمندی های استان آذربایجان شرقی و اتاق تبریز
در خصوص تجارت با اسپانیا / بررسی مشکلات موجود در ارتباط با
تجارت استان آذربایجان شرقی با اسپانیا / بررسی ویژه مسئله اخذ ویزا
برای تجار استان / بررسی ویژه مسائل مرتبط با تجارت زعفران میان
دو کشور.

۱۲ مدیرکل آفریقای وزارت امور خارجه و هیئت همراه
(۱۴۰۴/۰۳/۱۷): معرفی توانمندی های استان آذربایجان شرقی و اتاق
تبریز در خصوص تجارت با آفریقا / بررسی مشکلات موجود در ارتباط
با تجارت استان آذربایجان شرقی با آفریقا / بررسی ویژه مسائل مرتبط
با تأسیس مرکز تجاری ایران در اوگاندا (کامپالا).

هیئت های اعزامی:

➔ اقدامات لازم در خصوص اعزام هیئت اتاق تبریز به نشست
اقتصادی بین المللی سن پترزبورگ روسیه که با توجه به شرایط
پیش آمده، امکان اعزام فراهم نشد.

میزهای تجاری استان:

- ◀ برگزاری جلسه میز چین و هند (۱۴۰۴/۰۳/۰۶)
- ◀ برگزاری جلسه هماهنگی و بررسی عملکرد میزهای تجاری (۱۴۰۴/۰۳/۱۷)
- ◀ برگزاری جلسه میز آذربایجان (۱۴۰۴/۰۳/۱۹)
- ◀ برگزاری جلسه میز عراق (۱۴۰۴/۰۴/۱۶)
- ◀ برگزاری جلسه میز گرجستان (۱۴۰۴/۰۴/۲۳)

امورات جاری:

- ◀ تهیه خبر جهت درج در وبسایت و کانال اطلاع رسانی تلگرامی اتاق تبریز (۲۹ مورد).
- ◀ بررسی، طبقه بندی و پاسخگویی به ایمیل های وارده (۵۸ مورد).
- ◀ پاسخگویی و ارائه مشاوره و راهنمایی به ارباب رجوع به شکل حضوری و تلفنی (۲۳۸ مورد).
- ◀ انجام مکاتبات جاری و اقدامات لازم برای نامه های ارجاع شده به این واحد.
- ◀ تهیه گزارش اطلاعات کشور هند جهت درج در نشریه اتاق.
- ◀ حضور در جلسات: (۳ مورد): هماهنگی اعزام هیئت استان به نشست اقتصادی بین المللی سن پترزبورگ روسیه (استانداری) (۱۴۰۴/۰۳/۱۸)، جلسه
دوم هماهنگی اعزام هیئت استان به نشست اقتصادی بین المللی سن پترزبورگ روسیه (استانداری) (۱۴۰۴/۰۳/۲۰)، جلسه کمیته پایش تجارت
خارجی استان (صمت) (۱۴۰۴/۰۴/۲۲).

عملکرد شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی در خرداد و تیر ۱۴۰۴

عنوان	مصوبه	دستور جلسه	تاریخ
جلسه ۵ صحن شورا	مصوبه استانی پیشنهاد ملی	یکصد و دوازدهمین نشست شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی آذربایجان شرقی با حضور اعضای محترم کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی	۱۴۰۴/۰۳/۲۱

دستور جلسه

- بررسی چالش‌های کسب و کار و مطالبات فعالان اقتصادی استان از کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی

جلسه ۵ صحن شورا	مصوبه استانی پیشنهاد ملی	یکصد و سیزدهمین نشست شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی آذربایجان شرقی	۱۴۰۴/۰۴/۲۸
-----------------------	-----------------------------	--	------------

پیش از دستور

- تحلیل وضعیت کالاهای اساسی در استان
- پروتکل پیشنهادی مدیریت بحران اتاق بازرگانی تبریز
- پیگیری طرح «انتقال آب رودخانه ارس به تبریز» و بارورسازی ابرها

دستور جلسه

- بررسی قیمت خرید تضمینی گندم - بازنگری و اصلاح نرخ گندم

عنوان	دستور جلسه	تاریخ
کارگروه ۱	جلسه کارگروه «درخواست اصلاح ماده (۵) قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی»	۱۴۰۴/۰۳/۱۹

موضوع ماده ۵ قانون بیمه کارگران ساختمانی، به دلیل اشکالات ساختاری در نحوه اجرا و ناهماهنگی بین مقررات و دستورالعمل‌های مرتبط، به یکی از چالش‌های جدی صنعت ساخت‌وساز تبدیل شده است. محاسبه حق بیمه بر مبنای درصدی از عوارض شهرداری، بدون توجه به دستمزد واقعی نیروی کار و ویژگی‌های فنی پروژه، موجب بروز نارضایتی در میان سازندگان، افزایش هزینه‌های غیرضروری و کاهش تمایل به دریافت مجوزهای قانونی شده است. از منظر فنی، انتقادات مطرح شده شامل ضعف در نظام تخصیص کد کارگاهی، عدم امکان ارائه لیست بیمه برای پروژه‌های کوچک و شخصی، و الزامات پیچیده مربوط به کارت مهارت فنی است که عملاً پوشش بیمه‌ای گسترده برای کارگران ساختمانی را غیرممکن کرده‌اند. صاحب‌نظران و مسئولان استانی بر لزوم بازنگری در مبانی محاسباتی، شفاف‌سازی فرایندها، و تدوین نظامی عادلانه، متناسب با دستمزد واقعی و ظرفیت اقتصادی پروژه‌ها تأکید دارند تا هم حقوق کارگران حفظ و هم بار مالی نامتعارف از دوش مالکان برداشته شود.

کارگروه ۲	جلسه کارگروه «بررسی قیمت خرید تضمینی گندم - بازنگری و اصلاح نرخ گندم»	۱۴۰۴/۰۴/۲۱
-----------	---	------------

اعلام نرخ جدید آرد در پایان اردیبهشت‌ماه و اجرای آن از ابتدای همان ماه به‌صورت عطف به ماسبق، موجب مطالبه مابه‌التفاوت از کارخانه‌های خریدار گندم شده است. فاکتورهای رسمی صراحتاً عدم شمول مابه‌التفاوت را اعلام کرده‌اند، اما شرکت بازرگانی دولتی ایران نسبت به این استدلال بی‌اعتنایی کرده و مبلغ را به‌طور کامل وصول کرده است. این اقدام با اصول حقوقی و اقتصادی، به‌ویژه ماده ۲۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار مغایر بوده و موجب بی‌اعتمادی فعالان اقتصادی و تضعیف انگیزه تولیدکنندگان شده است.

تعیین نرخ گندم برای صنعت ماکارونی به‌عنوان یک چالش جدی، موجب تفاوت فاحش در نرخ تخصیصی به نان و سایر فرآورده‌ها شده که رقابت‌پذیری واحدهای تولیدی را مختل کرده است. این نابرابری موجب افزایش هزینه تمام‌شده، توقف خطوط تولید در استان‌هایی نظیر آذربایجان شرقی و تمایل کارخانه‌ها به تغییر کاربری به سمت تولید فرآورده‌های ثانویه شده است. این روند تهدیدی جدی برای امنیت غذایی و دسترسی همگانی به نان ارزان و با کیفیت محسوب می‌شود. پیشنهاد می‌شود مبنای تخصیص یارانه‌ها و نرخ‌گذاری آرد در صنایع مختلف با اولویت نان و بر اساس شاخص‌های شفاف، منطقی و قابل پیش‌بینی تعیین شود.

گزارش عملکرد مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی تبریز در خرداد و تیر ۱۴۰۴

مرکز پژوهش‌های

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز

تسهیلات تکلیفی، احیای مضاربه، فروش اقساطی، مشارکت مدنی، بازنگری تسهیلات سلف، بازتعریف عقد مشارکت حقوقی در تأمین مالی.

۱. **ارتقای حکمرانی اقتصادی:** از طریق بهبود کیفیت قانون‌گذاری، شفاف‌سازی اطلاعات قراردادهای واگذاری‌ها، توسعه سامانه‌های هوشمند مجوزدهی و مالیاتی و حمایت از سرمایه‌گذاران.

۲. **توسعه زیرساخت‌های حیاتی (برق و آب):** شامل اصلاح قیمت‌گذاری برق، حمایت از انرژی‌های تجدیدپذیر، افزایش بهره‌وری آب در کشاورزی و ایجاد بستر سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در زیرساخت‌های انرژی.

این بسته به‌عنوان یک نقشه‌ی راه پیشنهادی، می‌تواند مبنای تعامل با دستگاه‌های اجرایی و نمایندگان مجلس برای سیاست‌گذاری اقتصادی مؤثرتر در سال‌های پیش رو قرار گیرد.

۳. **بررسی بازارهای صادراتی ۲۰ محصول برتر استان آذربایجان شرقی:** در راستای هدف‌گذاری برای توسعه صادرات غیرنفتی استان، مرکز پژوهش‌ها مطالعه‌ای تحلیلی پیرامون بازارهای هدف ۲۰ محصول صادراتی اصلی استان آذربایجان شرقی انجام داد.

مطالعه‌ی مذکور ابعاد مختلفی از جمله میزان واردات کشورهای هدف، روندهای تقاضای جهانی، ساختار رقابت، الزامات فنی ورود به بازار و ... را در نظر گرفته است. همچنین برای هر محصول، پیشنهادهایی عملی برای ارتقاء جایگاه صادراتی استان از جمله تمرکز بر بازارهای کمتر اشباع‌شده، ورود به زنجیره‌های ارزش جهانی و ... ارائه شده است.

۴. **بررسی قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز به همراه آخرین اصلاحات سال ۱۴۰۰:** این مطالعه که با همکاری شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی انجام شد، به بررسی قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، همراه با آخرین اصلاحات مصوب سال ۱۴۰۰ پرداخت. تمرکز ویژه‌ی این بررسی بر موضوع صدور کارت‌های بازرگانی و جنبه‌های حقوقی مرتبط با اجرای این قانون بود.

۵. **مشارکت در تدوین برنامه‌ی مدیریت شرایط اضطرار و فوق‌العاده:** مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی تبریز در راستای تقویت چابک‌سازی اتاق و ارتقای توانمندی اعضا، در تدوین برنامه جامع مدیریت شرایط اضطراری با اتاق مشارکت فعال داشته است.

۶. **مشارکت در تدوین ۸ گزارش پیش‌بینی اقتصاد جهان:** همکاری با مرکز شتاب در تهیه‌ی گزارش‌های تحلیلی درباره‌ی روندهای کلان اقتصاد بین‌المللی و آثار آن بر اقتصاد ایران و استان.

۷. **تهیه‌ی گزارش‌های تحلیلی برای شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی:** مشارکت در تدوین گزارش‌های مرتبط با «چالش‌های کسب‌وکار و مطالبات فعالان اقتصادی استان از کمیسیون اقتصادی مجلس» و «تحلیل وضعیت کالاهای اساسی، پروتکل مدیریت بحران، طرح انتقال آب ارس و بارورسازی ابرها» جهت ارائه در دو نشست رسمی شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی استان آذربایجان شرقی.

۸. **تهیه‌ی محتوای تخصصی جهت درج در نشریه‌ی اتاق تبریز**
این مجموعه مطالعات در راستای ارتقای جایگاه اتاق بازرگانی تبریز در عرصه‌ی تصمیم‌سازی ملی و تعاملات منطقه‌ای و با هدف تقویت نقش پشتیبان علمی و تحلیلی اتاق در حمایت از فعالان اقتصادی و توسعه‌ی پایدار استان انجام شده است.

در راستای اهداف راهبردی اتاق بازرگانی تبریز و با هدف پشتیبانی علمی و تحلیلی از تصمیم‌گیری‌های کلان اقتصادی، مرکز پژوهش‌های اتاق طی ماه‌های خرداد و تیر ۱۴۰۴ مجموعه‌ای از فعالیت‌های مطالعاتی و تحلیلی را به انجام رسانده است. مهم‌ترین اقدامات این مرکز در این بازه زمانی عبارتند از:

۱. **بررسی فرصت‌های تجاری اوراسیا برای استان آذربایجان شرقی:** با توجه به ظرفیت‌های ویژه‌ی منطقه‌ی اوراسیا و نقش راهبردی آن در توسعه‌ی تجارت خارجی کشور، مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی تبریز مطالعه‌ای با تمرکز بر فرصت‌های تجاری این منطقه برای استان آذربایجان شرقی انجام داده است. در این گزارش، ساختار اقتصادی کشورهای عضو اتحادیه‌ی اقتصادی اوراسیا، روند واردات و صادرات، تعرفه‌های ترجیحی و موانع غیرتعرفه‌ای مورد تحلیل قرار گرفته و کالاهای و خدماتی که استان در آن‌ها دارای مزیت رقابتی در صادرات و واردات است، شناسایی شده‌اند. همچنین این مطالعه، پیشنهادهایی کاربردی برای بهره‌برداری مؤثرتر از موافقت‌نامه‌ی تجاری ایران و اتحادیه‌ی اوراسیا و نیز افزایش نقش آفرینی فعالان اقتصادی استان در بازار این منطقه ارائه می‌دهد.

۲. **تدوین بسته‌ی سیاستی خروج از رکود اقتصادی:** مرکز پژوهش‌های اتاق بازرگانی تبریز با هدف ارائه‌ی راهکارهای مؤثر برای عبور از شرایط رکودی و بازگرداندن پویایی به اقتصاد ملی، «بسته‌ی سیاستی خروج از رکود» را طراحی و تدوین کرد. این بسته با رویکردی جامع، ساختارمند و چندی‌بعدی، به بررسی عوامل اصلی رکود پرداخته و راهکارهایی مبتنی بر شواهد و تجربیات بین‌المللی پیشنهاد می‌دهد. محورهای کلیدی این بسته عبارتند از:

۱. **کنترل تورم و ثبات مالی:** شامل سیاست پولی فعال، واقعی‌سازی نرخ بهره، حذف سلطه‌ی مالی و برقراری کفایت سرمایه طبق اصول کمیته‌ی بازل و تنوع‌بخشی به ابزارهای بازار پول در راستای هدف‌گذاری نرخ بهره.

۲. **اصلاح سیاست‌های ارزی و تجاری:** تأکید بر تک‌نرخ‌ی شدن ارز، شناورسازی نرخ ارز، راه‌اندازی بازار آتی ارز، اصلاح سامانه‌های ارزی و ایجاد مراکز تجاری در کشورهای مکمل اقتصادی.

۳. **بودجه‌ریزی منضبط و پایدار:** از جمله اجرای طرح «ایران ۵۰۰» برای بازنگری در یارانه‌های انرژی، اصلاح یا انحلال شرکت‌های زیان‌ده، اصلاح سیاست‌های مالیاتی و حرکت به سمت بودجه‌ریزی مبتنی بر عملکرد.

۴. **افزایش تعاملات بین‌المللی:** با تمرکز بر رفع تحریم‌ها، پیوستن به FATF، توسعه‌ی دیپلماسی اقتصادی در آفریقا و سرمایه‌گذاری‌های مشترک بین‌المللی با هدایت اتاق‌های بازرگانی.

۵. **تسهیل تأمین مالی تولید:** با کاهش ازدحام مالی، محدودسازی

عملکرد واحد آموزش اتاق بازرگانی تبریز در خرداد و تیر ۱۴۰۴ برگزاری ۱۶ دوره آموزشی، نزدیک به ۶ هزار نفر ساعت

ردیف	عناوین دوره آموزشی	حاضرین	مدت دوره	نفر ساعت
۱	دوره آموزش مجازی بازاریابی در قرن ۲۱ (بخش دوم)	۲۷	۴	۱۰۸
۲	تبیین فرصت‌ها و چالش‌های موافقتنامه تجارت آزاد ایران با اتحادیه اقتصادی اوراسیا در اتاق تبریز	۱۱۰	۴	۴۴۰
۳	تبیین فرصت‌ها و چالش‌های موافقتنامه تجارت آزاد ایران با اتحادیه اقتصادی اوراسیا در شهرستان جلفا	۷۰	۴	۲۸۰
۴	دوره آموزش مجازی بازاریابی در قرن ۲۱ (بخش سوم)	۲۷	۴	۱۰۸
۵	کارگاه آموزشی قرارداد کار، شرایط کار منطبق با آخرین قوانین و مقررات (۱)	۷۸	۳	۲۳۴
۶	کارگاه آموزشی قرارداد کار، شرایط کار منطبق با آخرین قوانین و مقررات (۲)	۷۵	۳	۲۲۵
۷	دوره آنلاین مدیریت و مهندسی بسته‌بندی در فرآیند فروش و صادرات (۱)	۱۶۵	۴	۶۶۰
۸	دوره آنلاین مدیریت و مهندسی بسته‌بندی در فرآیند فروش و صادرات (۲)	۱۶۵	۴	۶۶۰
۹	نشست تخصصی هوش حسی در کارآمدی فردی و سازمانی	۲۲۵	۲	۴۵۰
۱۰	دوره آموزشی سامانه جامع تجارت داخلی و انبارها	۷۵	۴	۳۰۰
۱۱	دوره آنلاین تبیین قوانین و مقررات امور مالیاتی، نحوه ارسال اظهارنامه مالیاتی اشخاص حقیقی و حقوقی با آخرین ضوابط و بخشنامه‌ها (۱)	۱۷۵	۳	۵۲۵
۱۲	دوره آنلاین تبیین قوانین و مقررات امور مالیاتی، نحوه ارسال اظهارنامه مالیاتی اشخاص حقیقی و حقوقی با آخرین ضوابط و بخشنامه‌ها (۲)	۱۷۵	۳	۵۲۵
۱۳	دوره آنلاین مبانی مکاتبات تجاری بین‌المللی با استفاده از هوش مصنوعی (۱)	۱۵۲	۳	۴۵۶
۱۴	دوره آنلاین مبانی مکاتبات تجاری بین‌المللی با استفاده از هوش مصنوعی (۲)	۱۶۰	۳	۴۸۰
۱۵	تبیین قوانین و مقررات تامین اجتماعی ماهانه ویژه نمایندگان اتاق در هیئت‌های تشخیص مطالبات تامین اجتماعی با موضوع ضوابط بیمه‌ای مقاطعه کاران	۲۵	۲	۵۰
۱۶	دوره آنلاین اصول طبقه‌بندی کالا در سیستم هماهنگ شده کالا (HS)	۱۴۵	۳	۴۳۵

گزارش عملکرد مرکز شتاب اتاق بازرگانی تبریز در خرداد و تیر ۱۴۰۴

◀ بارگذاری اطلاعات نمایشگاه‌های داخلی و خارجی و انجام به‌روزرسانی‌های لازم در خصوص اطلاعات مرتبط. ◀ تبدیل کلیه اطلاعات ارسالی از سوی سازمان‌های دولتی به محتوای خبری قابل انتشار در وبسایت و انتشار در کانال تلگرامی. ◀ استخراج و به‌روزرسانی اطلاعات ۱۷ کشور همراه با تهیه اینفوگرافی آنها و بارگذاری در سایت مرکز شتاب. ◀ استخراج و ترجمه دو مقاله جدید برای نشریه اتاق تبریز. ◀ استخراج اطلاعات آماری ۱۰ کالایی که بیشترین صادرات را از استان دارند.	تولید محتوا
◀ تهیه ۸ عنوان گزارش پیش‌بینی اقتصادی به‌صورت هفتگی	گزارش‌های اقتصادی
◀ ایجاد حساب‌های کاربری برای اعضای جدید اتاق بازرگانی در سامانه مرکز شتاب به‌منظور بهره‌مندی از خدمات دیجیتال. ◀ آغاز به کار بخش‌های مشاوره تخصصی گمرکی و حمل‌ونقل در مرکز شتاب جهت ارائه خدمات به فعالان اقتصادی. ◀ به‌روزرسانی اطلاعات تمامی کشورهای صادراتی ایران همراه با اینفوگرافی بر اساس آخرین داده‌های آماری.	سایت
◀ انجام اقدامات مرتبط با تهیه دایرکتوری صنایع استان و مذاکره با فعالان صنعتی برای تکمیل اطلاعات. ◀ برگزاری اولین جلسه کمیسیون تخصصی، به‌صورت آنلاین از طریق پنل اختصاصی مرکز شتاب در اتاق بازرگانی تبریز، با هدف بهره‌برداری از ظرفیت‌های دیجیتال و تسهیل در تعاملات تخصصی اعضای کمیسیون. ◀ تهیه فرم‌های BCP (برنامه تداوم کسب و کار) برای بهره‌برداری اعضای اتاق	پروژه
◀ تهیه گواهینامه (سرتیفیکت) شرکت‌کنندگان در دوره‌های آموزشی مرکز شتاب به‌صورت رسمی و قابل استناد. ◀ برگزاری اولین جلسه کمیسیون تخصصی، به‌صورت آنلاین از طریق پنل اختصاصی مرکز شتاب در اتاق بازرگانی تبریز، با هدف بهره‌برداری از ظرفیت‌های دیجیتال و تسهیل در تعاملات تخصصی اعضای کمیسیون. ◀ تهیه فرم‌های BCP (برنامه تداوم کسب و کار) برای بهره‌برداری اعضای اتاق	دوره‌های آموزشی
◀ ارائه مشاوره‌های تیکتی، تلفنی و حضوری به مراجعه‌کنندگان مرکز شتاب تبریز	مشاوره مرکز

عملکرد کمیسیون‌های مشورتی اتاق بازرگانی تبریز در خرداد و تیر ۱۴۰۴

رئیس کمیسیون: جمشید برزگر

چکیده اقدامات و محوریت جلسات کمیسیون صنعت احداث، امور زیربنایی و اقتصاد کلان

برگزاری جلسه تخصصی کمیته نظام مهندسی کمیسیون با دستور کار «بررسی پیشنهادهای اصلاح قانون نظام مهندسی در حوزه ساخت‌وساز» و تدوین پیشنهادهای کارشناسی «مرتبط با اصلاح بندهای ۱۱، ۱۹ و ۲۰ ماده (۱) و تبصره‌های ۲ و ۴ ماده (۹) قانون» با حضور نمایندگان سازمان‌ها و تشکل‌های ذی‌ربط و ذینفع.

بررسی اجمالی مصوبه اخیر هیئت‌وزیران در خصوص ابلاغ سند نظام فنی و اجرایی یکپارچه کشور.

طرح پیشنهاد اصلاح ماده (۵) قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی در شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان.

پیگیری مشکلات تامین اجتماعی صنعت احداث از اداره کل تامین اجتماعی استان

رئیس کمیسیون: رضا جعفری

چکیده اقدامات و محوریت جلسات کمیسیون صنایع غذایی

طرح مسائل مرتبط با گندم و آرد صنایع (افزایش سهمیه آرد صنایع غذایی استان، بررسی پیامدهای ناشی از چند نرخی بودن قیمت گندم، مدیریت تامین گندم) در شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان.

بررسی رویکردها و سیاست‌های کلی صنعت غذا از منظر وزارت صمت و سازمان برنامه و بودجه.

رئیس کمیسیون: بشیر جعفری

چکیده اقدامات و محوریت جلسات کمیسیون کشاورزی، آب و محیط زیست

برگزاری جلسه مشترک با معاون عمرانی استانداری آذربایجان غربی در دانشگاه ارومیه با محوریت «بازنگری و بروز رسانی نقشه راه احیای دریاچه ارومیه با درس آموخته‌ها و تجارب قبلی».

همانگی برای برگزاری جلسه با حضور مقامات و مدیران ذیربط ۴ استان آذربایجان شرقی، آذربایجان غربی، اردبیل و کردستان در تبریز در راستای برنامه‌های احیای دریاچه ارومیه.

برگزاری جلسه مشترک با معاون همانگی امور عمرانی استاندار با موضوع: «جمع‌بندی نهایی مباحث قبلی و بررسی امکان‌سنجی انتقال آب از آب‌های آزاد، به‌خصوص خلیج فارس به دریاچه ارومیه در جهت احیای دریاچه و ارائه راهکارهای عملی».

برنامه‌ریزی برای همانگی بین استانداری‌های آذربایجان شرقی و آذربایجان غربی (توسط کمیسیون) جهت آماده‌سازی پروژه‌های مربوط به انتقال آب به دریاچه ارومیه با جزئیات کامل و قابل دفاع جهت تصویب در سفر رئیس جمهور به تبریز.

پیشنهاد کمیسیون مبنی بر ایجاد دفتر ویژه مدیریت یکپارچه احیای حوضه آبریز دریاچه ارومیه و سازگاری با تغییر اقلیم در دستگاه‌های اجرایی مربوطه تا امور مربوط به این حوزه‌ها را با هماهنگی و همکاری هم به‌صورت آهسته و پیوسته به پیش ببرند.

همکاری و هم‌افزایی با کمیسیون صادرات و مدیریت واردات اتاق تبریز جهت ایجاد تعامل بین صندوق حمایت از بخش کشاورزی و تجار استان جهت تامین اقلام صادراتی.

رئیس کمیسیون: مهدی امینی

چکیده اقدامات و محوریت جلسات کمیسیون بانک، مالیات، کار و تامین اجتماعی

برنامه‌ریزی تدوین پروپوزال با عنوان برگزاری نمایشگاه تامین مالی در تبریز و ارائه به هیئت‌رئیس اتاق جهت کمک به تامین مالی صنایع.
برنامه‌ریزی تدوین پروپوزال با عنوان «تشکیل تعاونی اعتبار تامین مالی صنایع استان» و ارائه به هیئت‌رئیس اتاق جهت کمک به تامین مالی صنایع.
ادامه برنامه توانمندسازی و دانش‌افزایی نمایندگان اتاق در هیئت‌های تشخیص مطالبات تامین اجتماعی.

رئیس کمیسیون: یونس اکبریور پایدار

چکیده اقدامات و محوریت جلسات کمیسیون صنایع و انرژی

بررسی نحوه اجرایی کردن طرح پروژه نرم‌افزار تفاهنامه همکاری اتاق تبریز با دانشگاه‌ها (جذب دانشجویان در صنایع استان).
برنامه‌ریزی جهت برگزاری سمینار آشنایی صنایع استان با تفاهنامه همکاری صنعتی اتاق و دانشگاه‌ها (جذب دانشجویان در صنایع استان) با حضور مدیران صنایع، روسای انجمن‌ها، دانشجویان و مسئولان ارتباط با صنعت دانشگاه‌ها.
ارائه پیشنهاد در خصوص تشکیل کمیته مدیریت صنایع در شرایط اضطراری و فوق‌العاده.
♦ بررسی و پیگیری رفع مشکلات حوزه مخابرات و ارتباطات شهرک‌های صنعتی استان از شرکت شهرک‌های صنعتی، شرکت مخابرات و شرکت ارتباطات و فناوری اطلاعات استان آذربایجان شرقی.
♦ برنامه‌ریزی برای ارجاع موضوع تامین اعتبار در شرکت مخابرات استان و مشکل صدور مجوزها برای احداث دکل در ۶ شهرک صنعتی استان (بعثت و سرمایه‌گذاری، شهید سلیمانی، شبستر، آخولا، اهر و مراغه) با هماهنگی شرکت مخابرات استان به شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان.
♦ هماهنگی با مدیرکل بحران استانداری جهت اخذ مجوز تامین بی‌سیم‌های تک فرکانسی برای شهرک‌های صنعتی استان جهت استفاده در مواقع اضطراری.
♦ پیگیری رفع مسئله آنتن‌دهی دکل مخابراتی مرکز شهرک صنعتی عالی‌نسب.
پیگیری تسهیل فرآیندهای نوسازی صنایع استان با هماهنگی سازمان ایدرو با توجه به پایلوت شدن استان در نوسازی صنایع.
پیگیری استفاده سرمایه‌گذاران استان از طرح تامین پیل و ملزومات احداث نیروگاه‌های خورشیدی ساتبا از طریق سازمان ایدرو.
بررسی و پیگیری مشکل آب شهرک‌های صنعتی از شرکت شهرک‌های صنعتی و شرکت آب منطقه‌ای استان: (پیگیری افزایش ظرفیت چاه آب شهرک صنعتی عالی‌نسب، انتقال پساب شهرک صنعتی آیت‌الله هاشمی رفسنجانی و واگذاری چاه شماره (۲) شهرک سلیمانی و انشعاب برق مربوطه).

رئیس کمیسیون: سید احمد فتاح‌زاده

چکیده اقدامات و محوریت جلسات کمیسیون گمرک، حمل و نقل و لجستیک

♦ بررسی مشکلات واردات شرکت‌های حمل‌ونقل بین‌المللی. (ثبت سفارش‌ها در سامانه جامع تجارت)
♦ بررسی موضوع تاخیر در تخصیص ارز به واردات کامیون.
♦ پیشنهاد ایجاد امکان استفاده از رویه بدون انتقال ارز در واردات کشنده‌ها از طریق اتاق تبریز به مسئولین وزارت صمت.
برنامه‌ریزی برای تدوین یک سند راهبردی حمل‌ونقل و لجستیک با لحاظ توصیه‌های طرح‌های فرادستی و تحولات منطقه‌ای با پشتیبانی شرکت‌های حقوقی و لجستیکی بین‌المللی و نقشه راه استان در این بخش.
بررسی مشکلات کارنتیر اعم از بلوکه شدن وجوه در موارد مفقودی کارنتیر، پیشنهاد اخذ تضامین کارنتیر به صورت ارزی جهت ممانعت از متضرر شدن شرکت‌ها در نوسانات ارزی، ارائه و پیگیری پیشنهاد دایر شدن دفتر کارنتیر در گمرک باشماق و ثبت شرکت‌های جدیدالورود حمل‌ونقل بین‌المللی در سامانه‌ی تیر و ارائه خدمات برای آنها و پیگیری افزایش سهمیه کارنتیر استان با توجه به اینکه استان آذربایجان شرقی در حوزه حمل‌ونقل بین‌المللی قطب محسوب می‌شود.
بررسی مشکلات رانندگان حمل بار قیر و حصول توافق بین نمایندگان رانندگان خودمالک حمل‌کننده قیر (حمل بین‌المللی)، رئیس کمیسیون، روسای انجمن‌های حمل‌ونقل بین‌المللی استان و شمالغرب در جهت افزایش نرخ کرایه حمل بین‌المللی قیر که مورد درخواست تعدادی از این رانندگان است و توافق بر ایجاد رویه انعقاد قرارداد مربوطه.

رئیس کمیسیون: امید اسمعیل ظفر

چکیده اقدامات و محوریت جلسات کمیسیون معادن و فلزات

ایجاد کمیته فنی تخصصی معدن در ذیل کمیسیون و تعیین اعضای کمیته (سه عضو از اعضای اصلی کمیسیون، دبیر کمیسیون و نمایندگانی از اداره کل صمت، سازمان نظام مهندسی معدن، خانه معدن استان و دانشگاه صنعتی سهند.

بررسی روند دریافت مجوز بهره‌برداری معدن و مشکلات این حوزه.

تدوین پیشنهاد افزایش اعضای بخش معدن در ترکیب هیئت نمایندگان اتاق‌های بازرگانی از ۲ نفر به ۳ نفر و پیگیری از طریق اتاق تبریز و شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان (با توجه به نقش تأثیرگذار بخش معدن در اقتصاد استان و لزوم تقویت جایگاه این حوزه در ساختارهای تصمیم‌سازی اتاق.)

رئیس کمیسیون: سید یوسف حسینی

چکیده اقدامات و محوریت جلسات کمیسیون صادرات و مدیریت واردات

تدوین و ارائه دستورالعمل کنسرسیوم صادراتی استان به هیئت‌رئیس اتاق بازرگانی تبریز جهت تصویب (تشکیل کنسرسیوم صادرات محصولات کشاورزی و غذایی، بدون ثبت رسمی در اداره ثبت شرکت‌ها و از طریق انعقاد توافقنامه مصوب اتاق بین تجار داوطلب.)

برنامه‌ریزی جهت عضوگیری برای کنسرسیوم صادراتی محصولات کشاورزی و غذایی استان با فراخوانی صادرکنندگان علاقه‌مند.

بررسی و احصاء مشکلات واردکنندگان، به‌خصوص در تخصیص ارز و طرح آن در شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی استان.

همکاری و هم‌افزایی با کمیسیون کشاورزی اتاق تبریز جهت ایجاد تعامل بین صندوق حمایت از بخش کشاورزی و تجار استان جهت تامین اقلام صادراتی.

رئیس کمیسیون: احد عظیم‌زاده

چکیده اقدامات و محوریت جلسات کمیسیون فرش، صنایع دستی و گردشگری

بررسی مشکلات مالیاتی مرتبط با فصل ارائه اظهارنامه مالیاتی در حوزه فرش.

بررسی مشکلات حوزه فرش در سال ۱۴۰۴.

بررسی موانع عدم تکمیل و افتتاح موزه دستیاف‌های منطقه و برنامه‌ریزی کمیسیون جهت ترغیب و تشویق تولیدکنندگان و تجار فرش دستیاف به سرمایه‌گذاری در تکمیل موزه فرش استان با هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و اداره کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان.

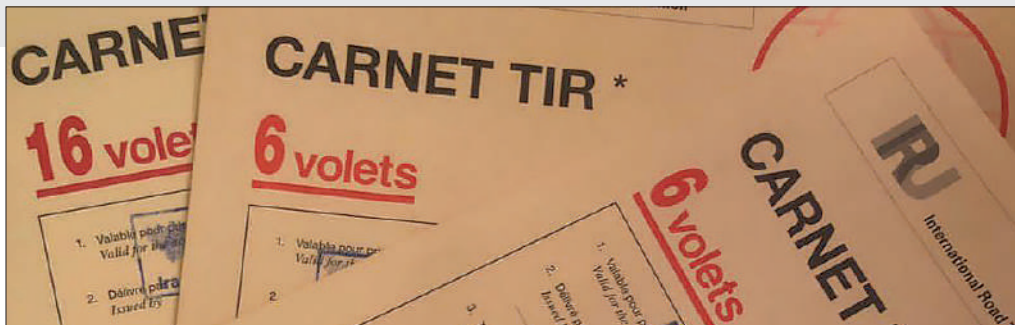
رئیس کمیسیون: نوید امجد

چکیده اقدامات و محوریت جلسات کمیسیون کارآفرینی، اقتصاد دانش‌بنیان و بهبود محیط کسب‌وکار

تدوین پیشنهادهای کمیسیون برای مدیریت کسب‌وکارها در شرایط اضطراری و فوق‌العاده:

- ♦ ارائه گزارش تحلیلی در خصوص وضعیت حقوقی قراردادهای تجاری در شرایط فعلی (فورس مازور و عسر و حرج) و پیشنهاد یک قالب کلی برای شرایط عدم امکان ایفای تعهدات.
- ♦ بررسی چالش‌های فضای کسب‌وکار در شرایط اضطراری و فوق‌العاده.
- ♦ تحلیل اقدامات حمایتی دولت و بانک مرکزی و ارزیابی میزان اثربخشی آنها در سطح عملیاتی.
- ♦ تدوین پیشنهادهای عملیاتی جهت طرح و تصویب در هیئت‌رئیس اتاق و ارائه به مراجع ذی‌صلاح.
- ♦ پیشنهاد جمع‌آوری مستندات و گزارش مشکلات ناشی از بحران اخیر که مانع ایفای تعهدات شده‌اند، توسط کمیسیون و اتاق تبریز جهت:
- ♦ طبقه‌بندی مشکلات ثبت‌شده بر اساس نوع فعالیت، حوزه تأثیر، نوع قرارداد (دولتی یا خصوصی) و نوع آسیب وارده و...
- ♦ ارائه فهرست نهایی مشکلات در قالب گزارشی رسمی به شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی و سایر مراجع ذی‌ربط به منظور تصویب راهکارهای حمایتی یا معافیت‌های موقت.

آمار عملکرد امور کارنه تیر اتاق بازرگانی تبریز در خرداد و تیر ۱۴۰۴

امور کارنه تیر در خرداد و تیر ماه ۱۴۰۴، اقدام به خرید شش هزار و ۳۶۳ فقره کارنه تیر کرده است.

ماه	خرید	ثبت واردات	ثبت صادرات	عودت	صدور گواهی	ابطال گواهی	تمدید گواهی	شورا
خرداد	۳۲۶۲	۱۳۹۸	۶۳۸	۲۰۴۷	۲۲۰	۱۱۹	۸۴	۱۷۲
تیر	۳۱۰۱	۲۱۹۸	۹۴۰	۳۱۶۷	۱۹۳	۱۳۹	۷۳	۱۸۹
جمع کل	۶۳۶۳	۳۵۹۶	۱۵۷۸	۵۲۱۴	۴۱۳	۲۵۸	۱۵۷	۳۶۱

آمار صدور و تمدید کارت بازرگانی اتاق تبریز در خرداد و تیر ۱۴۰۴

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تبریز در راستای عمل به وظایف خود در خرداد و تیر ماه ۱۴۰۴، اقدام به صدور و تمدید ۴۳۴ فقره کارت بازرگانی و ۲۲ فقره کارت عضویت کرده است.

کارت بازرگانی		کارت عضویت	
۳۶	حقیقی صدور	۳	حقیقی صدور
۹۷	حقوقی صدور	۵	حقوقی صدور
۷۴	حقیقی تمدیدی	۱۰	حقیقی تمدیدی
۲۲۷	حقوقی تمدیدی	۴	حقوقی تمدیدی
۴۳۴	جمع کل	۲۲	جمع کل

آمار صدور گواهی مبدأ اتاق بازرگانی تبریز در خرداد و تیر ۱۴۰۴

ردیف	ماه	تعداد گواهی مبدا صادره				وزن ناخالص (KG)	ارزش (\$)
۱	خرداد	مرکز خدمات صادرات استان	گمرک سهلان	جلفا	بناب	۳۸,۷۶۰,۵۷۱	۴۳,۵۹۱,۱۶۰
		۱۳۱۶	۱	۹	۱۹		
		جمع: ۱۳۴۵					
۲	تیر	مرکز خدمات صادرات استان	گمرک سهلان	جلفا	بناب	۶۵,۵۱۱,۰۵۴	۵۴,۲۰۹,۶۳۲
		۱۸۱۱	--	۴	۲۷		
		جمع: ۱۸۴۲					
۳	جمع	مرکز خدمات صادرات استان	گمرک سهلان	جلفا	بناب	۱۰۴,۲۷۱,۶۲۵	۹۷,۸۰۰,۷۹۲
		۳۱۲۷	۱	۱۳	۴۶		
		جمع: ۳۱۸۷					

عملکرد روابط عمومی اتاق بازرگانی تبریز در خرداد و تیر ۱۴۰۴

واحد روابط عمومی اتاق بازرگانی تبریز، به عنوان حلقه واسطه و رابط بین دفاتر، امور مختلف اتاق، سازمان‌های دولتی و اعضای اتاق، وظیفه هماهنگی، اطلاع‌رسانی و فرهنگسازی را بر عهده دارد.

این واحد طی در خرداد و تیر ماه، ۷۰ مورد خبر و ۳۷ مورد گزارش تصویری مربوط به جلسات و رویدادهای مهم اتاق را تولید کرده است. همچنین ۷۵ مورد اعلان مربوط به آخرین اتفاقات حوزه بخش خصوصی از قبیل برگزاری نمایشگاه‌های داخلی و بین‌المللی

قوانین، بخشنامه‌ها و اطلاعیه‌ها منتشر کرده است. ۱۶۸ مورد تولید محتوا در شبکه‌های اجتماعی اتاق شامل تلگرام و واتس‌آپ و ۱۴۶ تولید پست و استوری در شبکه اجتماعی اینستاگرام از دیگر اقدامات روابط عمومی طی این مدت بوده است.

این واحد همچنین طی این مدت اقدام به تولید و پخش بیش از ۸ کلیپ کرده است.

انتشار بیست و سومین شماره نشریه اتاق بازرگانی تبریز، از دیگر فعالیت‌های صورت گرفته در این مجموعه است.

ردیف	عملکرد خرداد و تیر ماه ۱۴۰۴	مجموع
۱	خبر، اعلان و گزارش تصویری منتشر شده در سایت	۱۸۲
۲	تهیه گزارش اختصاصی از رویدادها، مناسبت‌ها و نمایشگاه‌های ملی و استانی	۱۹
۳	تولید محتوای کانال تلگرام	۱۶۸
۴	تولید محتوای کانال واتس‌آپ	۱۶۸
۵	تولید محتوای اینستاگرام	۱۴۶
۶	کلیپ و تیزر	۸
۷	چاپ و انتشار	۱

گزارش عملیات اجرایی ساختمان جدید اتاق بازرگانی تبریز تا پایان تیرماه ۱۴۰۴

پروژه ساختمان جدید اتاق بازرگانی تبریز با انجام مجموعه‌ای از عملیات عمرانی و زیرساختی، پیشرفت قابل توجهی داشته است که مهم‌ترین اقدامات انجام شده به شرح زیر است:

رفع معارضات:

- ✓ معارضات مربوط به تیر برق و نهر عبوری از محوطه پروژه، رفع شد.
- ✓ درختان موجود در مسیر ساخت‌وساز با دقت و توجه لازم توسط شهرداری منطقه ۱ به پارک مشروطه انتقال یافت.
- ✓ مسیر قنات چلبی عبوری از محوطه کارگاه، احیا و مورد حفاظت قرار گرفت تا ضمن حفظ آثار طبیعی، اجرای عملیات ساختمانی به نحو مطلوب ادامه یابد.

گودبرداری و عملیات خاکی:

- ✓ عملیات گودبرداری بلوک A با حجم تقریبی ۳۱ هزار مترمکعب به پایان رسید و آماده مراحل بعدی ساخت‌وساز شد.

اجرای سیستم زهکشی آب‌های زیرزمینی

- ✓ به منظور جلوگیری از نفوذ آب و افزایش پایداری سازه، سیستم زهکشی آب‌های زیرزمینی در زیر فونداسیون اجرا شد.

ساخت سازه بلوک A

- ✓ بتن‌ریزی فونداسیون بلوک A با حجم ۳۵۰۰ مترمکعب بصورت شبانه روزی انجام شد.
 - ✓ دیوارهای حائل زیرزمین بلوک A جهت پایدار سازی گود و حفظ ایمنی ساختمان اجرا شد.
 - ✓ بتن‌ریزی بخشی از سقف طبقه اول سازه‌ای بلوک A، پس از اجرای ستونها و انجام عملیات وافل‌گذاری و آرماتوربندی، انجام پذیرفت.
- با انجام این مراحل، پروژه ساختمان جدید اتاق بازرگانی تبریز در مسیر تحقق اهداف خود برای ایجاد بنایی مدرن و ماندگار قرار گرفته و با برنامه‌ریزی دقیق، عملیات اجرایی مطابق مقررات ملی ساختمان و برنامه زمان‌بندی مصوب، ادامه خواهد یافت.

گزارشی از اقدامات اتاق بازرگانی تبریز در حوزه مسئولیت اجتماعی خرداد و تیر ۱۴۰۴

اتاق بازرگانی تبریز طی ماه‌های خرداد و تیر ۱۴۰۴، در چارچوب ایفای مسئولیت‌های اجتماعی خود، میزبان و برگزارکننده مجموعه‌ای از رویدادهای فرهنگی، اجتماعی و مشارکتی بود که با هدف ارتقاء آگاهی عمومی، تقویت مشارکت مدنی و حمایت از گروه‌های مردمی و آسیب‌پذیر شکل گرفت.

کتاب، گفت‌وگو، آگاهی

در این بازه‌ی زمانی، دو نشست کتابخوانی در فضای صمیمی و اندیشمندانه‌ی اتاق برگزار شد. نخستین نشست در اولین روز خرداد و دومین نشست نیز بیست و پنجم تیر ماه برگزار شد. در جلسه‌ی دوم، کتاب «حرف‌هایی با دخترم درباره اقتصاد» مورد بررسی و نقد قرار گرفت؛ کتابی با روایتی ساده و تأثیرگذار از مفاهیم اقتصادی برای نسل آینده.

همراهی با نهادهای مردمی

در راستای حمایت از سازمان‌های مردم‌نهاد و فعالیت‌های خیرخواهانه، اتاق بازرگانی تبریز در روزهای ابتدایی خرداد ماه، میزبان نشست‌های دو انجمن فعال حوزه‌ی سلامت بود:

- ✓ در تاریخ ۱ خرداد، انجمن حمایت از بیماران سرطان پستان نشست خود را در فضای اتاق برگزار کرد.
- ✓ در تاریخ ۲ خرداد نیز، انجمن حمایت از بیماران دیابتی تبریز گردهمایی خود را در محل اتاق برگزار کرد.
- ✓ همچنین در تاریخ ۲۱ تیر ماه، اتاق بازرگانی تبریز میزبان جمعی از دانش‌آموزان مورد حمایت بنیاد کودک بود؛ اقدامی در جهت توجه به آینده‌سازان کشور و اهمیت آموزش و پرورش در مسیر توسعه‌ی پایدار.

حضور در کنار مردم

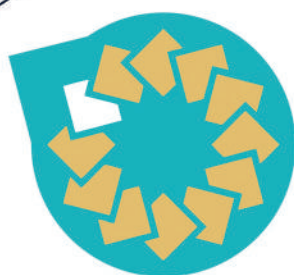
در تاریخ ۱۲ تیر و همزمان با اجتماع بزرگ دسته‌جات و هیئات حسینی در تبریز، ایستگاه صلواتی اتاق بازرگانی تبریز با همکاری اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان آذربایجان شرقی در محل برگزاری اجتماع برپا شد؛ حضوری داوطلبانه و مردمی در همراهی با ارزش‌ها و باورهای جامعه.

حمایت از تشکلهای خیریه

اتاق بازرگانی تبریز طی این مدت از طریق امور همیاری اجتماعی و واحد روابط عمومی با خرید تاج گل و تهیه‌ی بنر از تشکلهای خیریه همچون ستاد دیه، انجمن حمایت از بیماران سرطانی پژواک، بنیاد کودک و شیرخوارگان نور احسان در مناسبت‌های یادبود حمایت کرده است.

گفتنی است، این فعالیت‌ها تنها بخشی از اقدامات اتاق بازرگانی تبریز در راستای مسئولیت اجتماعی است؛ مسیری که با رویکردی متعهدانه و مشارکت‌محور همچنان ادامه خواهد یافت.

TAC

Tabriz Acceleration Center

مرکز شتاب تبریز

اطلاعات تجاری کشورها

مشاوره

آموزش

شروع تجارت

دایرکتوری صنعت

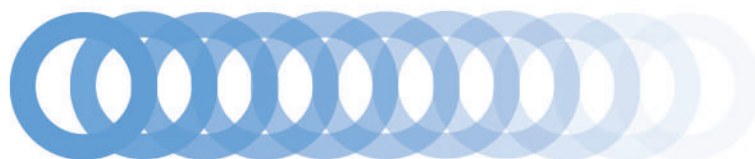
لجستیک

نمایشگاه های بین المللی

گروه بندی کالاهای صادراتی

www.tactrade.ir

<https://t.me/tactradetzccim>

www.tzccim.ir

نصیر اللہ

گروہ خودروی نصیر اللہی

مدیران خودرو	MUV	میدان ساعت، رو بروی موزه	۰۴۱-۹۱۰۰۸۰۰۸
فونیکس	V	میدان ساعت، رو بروی کانون وکلا	۰۴۱-۹۱۰۰۹۰۰۹
فونیکس	N	رشدیہ، برج رشدیہ	۰۴۱-۹۱۰۰۴۰۰۴
اشعدا نیسان	NISSAN	بلوار استاد شہریار، ساختمان ۲۲	۰۴۱-۹۱۰۰۴۰۰۴
مرکز خدمات پس از فروش		میدان بسیج، ۵۰۰ متر مانده به سہ راہی اہر	۰۴۱-۹۱۰۰۵۰۰۵

**TECHNO
CONEX**

گروه صنعتی تکنو کانکس

 www.teknokanex.com

Gharbpanel
قدرت گرفته از غرب پانل

تکنو کانکس در هر زمان و هر شرایط...

ISO 9001:2015
ISO 14001:2015
ISO 45001:2018
CE
IMS

غرب پانل

انواع ساندویچ پانل های مدرن پلی یورتان

面板西部

Gharbpanel

www.GharbPanel.com

تکنواو **TEKNO Ev**
LIGHT STEEL FRAME

با تکنواو سریع و ایمن می سازیم

تولیدکننده و مجری سازه های سبک فولادی

۲ ماهه ویلا می سازیم

teknoev.co

Gharbpanel قدرت گرفته از غرب پانل

TECHNOCONEX
گروه صنعتی تکنو کانکس

تکنواو **TEKNO Ev**
LIGHT STEEL FRAME

ASIA FOOLAD

۰۴۱-۶۲۰۶